

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
REGIONÁLIS KUTATÁSOK KÖZPONTJA
NYUGAT-MAGYARORSZÁGI TUDOMÁNYOS INTÉZET
KÖZÉP-DUNÁNTÚLI KUTATÓCSOPORT

KÖZÉP-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ

REGIONÁLIS STRATÉGIAI PROGRAM

2007-2013

Szerkesztette:

MTA RKK NYUTI KDKCS

2006. április 25.

BEVEZETÉS	8
JÖVŐKÉP.....	9
Stratégiai fejlesztési célok	10
Specifikus fejlesztési célok	11
STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI TERÜLETEK ÉS PRIORITÁSOK	14
Gazdasági versenyképesség	17
Összefoglaló	17
Helyzetelemzés.....	24
Geopolitikai adottságok, elhelyezkedés az európai térben, belső térszerkezeti sajátosságok.....	24
Versenyképességi alapjellemzők összefoglalása	31
Területi sajátosságok	40
Iparági szerkezet.....	43
Működőtőke-befektetések	51
Regionális sajátosságok.....	58
Ipari parkok, vállalkozói inkubátorok	67
Logisztika	74
Innováció, K+F.....	80
Informatika	103
Információs gazdaság (IKT-szektor).....	108
A Közép-Dunántúli Régió kistérségeinek informatikai ellátottsága.....	113
SWOT-analízis	119
Fejlesztési stratégia	130
Nemzeti Programok hivatkozásai.....	130
Átfogó cél.....	132
Specifikus célok	132
A célok elérésének módja	132
Területi preferenciák	134
Prioritások	135
I. A régió gazdasági vonzerejének növelése	135
Fejlesztési eszközök	137
II. Gazdasági integrációk támogatása.....	145
Fejlesztési eszközök	146
III. A vállalkozások általános versenyképességi hátterének erősítése	149
Fejlesztési eszközök	149
IV. A gazdaság innovációs miliójének javítása	154
Fejlesztési eszközök	155
Turizmusfejlesztés.....	163
Összefoglaló	163
Helyzetelemzés.....	170
A turisztikai adottságok statisztikai elemzése	170
Regionális fejlesztéspolitikai környezet.....	183
Fejlesztési stratégia	186
Átfogó cél.....	186
Specifikus célok	186
A célok elérésének módja	186
Területi preferenciák	188

Prioritások	189
I. A turisztikai kínálat minőségi fejlesztése és a kínálati portfólió stratégiai megújítása	189
Fejlesztési eszközök	191
II. A turisztikai fogadóképesség minőségi javítása és a turisztikai szolgáltatások célcsoport-orientált fejlesztése	197
Fejlesztési eszközök	199
III. A turizmus szellemi hátterének, marketingjének és menedzsmentjének erősítése ..	203
Fejlesztési eszközök	205
Környezetorientált agrár- és vidékfejlesztés, fenntartható mezőgazdaság.....	213
Átfogó cél.....	213
Specifikus célok	213
A célok elérésének módja	213
Területi preferenciák	215
Prioritások	216
I. A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítása.....	216
Fejlesztési eszközök	216
II. A mezőgazdaság fenntartható környezeti fejlesztése	222
Fejlesztési eszközök	222
III. Az életminőség javítása, a régió vidéki területein a diverzifikáció ösztönzésével. .	225
Fejlesztési eszközök	225
IV. LEADER –programok elterjesztése.....	229
Fejlesztési eszközök	229
Humán erőforrások fejlesztése	232
Összefoglaló	232
Fejlesztési stratégia	238
Átfogó cél.....	242
Specifikus célok	242
A célok elérésének módja	243
Területi preferenciák	245
Prioritások	246
I. A foglalkoztatás növelése, a humán szférába történő beruházások ösztönzése.....	246
Fejlesztési eszközök	247
II. A képzési rendszer fejlesztése, modernizálása, a gazdaság igényeihez történő igazítása	251
Fejlesztési eszközök	252
III. Az egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése	254
Fejlesztési eszközök	255
IV. A társadalmi szolidaritás erősítése	257
Fejlesztési eszközök	258
Környezetvédelem.....	262
Nemzeti programokra való hivatkozások.....	262
Átfogó célok.....	263
Specifikus célok	263
A célok elérésének módja.	263
Területi preferenciák	264
Prioritások	264
I. Lakosság életkörülményeinek javítása, környezettudatos fejlesztése.....	264
Fejlesztési eszközök	267

Energetika.....	279
Összefoglaló	279
Nemzeti programokra való hivatkozás.....	279
Átfogó cél.....	280
Specifikus cél	280
A célok elérésének módja	280
Területi preferenciák	281
Prioritások	282
I. Megújuló energiák hasznosításának bővítése és a megújuló energiaforrások felhasználásának növelése.....	282
Fejlesztési eszközök	283
II. Energiafelhasználási rendszerek energiahatékonyságának növelése.....	288
Fejlesztési eszközök	290
III. Szellemi háttér, energiatudatosság fejlesztése	291
Fejlesztési eszközök	292
Közlekedés	297
Fejlesztési stratégia	297
Átfogó célok.....	297
A célok elérésének módja	297
Prioritások	302
I. Úthálózat fejlesztések	302
II. Közösségi közlekedést érintő fejlesztések.....	312
III. Logisztikai célú fejlesztések.....	317
Településfejlesztés	318
Nemzeti programok hivatkozásai.....	318
Átfogó Cél.....	320
Specifikus célok	321
A célok elérésének módja	321
Területi preferenciák	322
Prioritások	322
I. A települési funkciók bővítése, korszerűsítése	322
Fejlesztési eszközök	323
II. A települési környezet, épített környezet fejlesztése, örökségvédelem.....	326
Fejlesztési eszközök	327
III. Lakás- és intézményfejlesztés	330
Fejlesztési eszközök	331
Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése.....	334
Bevezetés.....	334
Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése.....	341
Prioritások	342
I. Regionális intézményfejlesztés, intézményi együttműködések támogatása.....	343
II. Civil kapcsolatok fejlesztése	352
III. A regionális forrás-abszorpciós képesség növelése	360
IV. Korszerű és eredményes regionális PR, marketing kialakítása – Ismert és elismert régió.....	373
ÖSSZEGZŐ HELYZETÉRTÉKELÉS.....	382
Földrajzi helyzet.....	382
Táji-természeti adottságok, környezeti állapot.....	382
Tér- és településszerkezet.....	383

Társadalmi adottságok és humán szolgáltatások.....	384
Gazdasági infrastruktúra és potenciál	387
Közlekedés és környezeti infrastruktúra	389
ÖSSZEGZŐ SWOT ELEMZÉS.....	391
Gazdaság	391
Turizmus.....	392
Települési infrastruktúra	393
Humán infrastruktúra	394
Környezetvédelem/Energetika	395
Közlekedés	396
REGIONÁLIS OPERATÍV PROGRAM	397
PRIORITÁSOK ÉS BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK	397
1. PRIORITÁS: REGIONÁLIS GAZDASÁG- ÉS TURIZMUSFEJLESZTÉS	399
<i>A prioritás átfogó célja</i>	<i>399</i>
<i>A prioritás indoklása</i>	<i>399</i>
<i>A prioritás fenntarthatósági szempontjai</i>	<i>399</i>
<i>A prioritás esélyegyenlőségi szempontjai</i>	<i>400</i>
<i>A prioritás szinergikus hatásai, kiaknázásának feltételei</i>	<i>400</i>
<i>1.1. Beavatkozási terület: a régió gazdasági vonzerejének növelése.....</i>	<i>400</i>
Célok	400
Indoklás	401
Fejlesztési eszközök	401
Várható hatások.....	403
<i>1.2. Beavatkozási terület: gazdasági integrációk támogatása</i>	<i>404</i>
Célok	404
Indoklás	404
Fejlesztési eszközök	404
Várható hatások.....	406
<i>1.3. Beavatkozási terület: a vállalkozások általános versenyképességi hátterének erősítése</i>	<i>406</i>
Célok	406
Indoklás	406
Fejlesztési eszközök	406
Várható hatások.....	409
<i>1.4. Beavatkozási terület: a gazdaság innovációs miliőjének javítása</i>	<i>409</i>
Célok	409
Indoklás	410
Fejlesztési eszközök	410
Várható hatások.....	412
<i>1.5. Beavatkozási terület: a turisztikai kínálat és fogadókészség minőségi fejlesztése</i>	<i>412</i>
Célok	412
Indoklás	412
Fejlesztési eszközök	413
Várható hatások.....	418
<i>1.6. Beavatkozási terület: a turizmus marketingjének erősítése</i>	<i>418</i>
Célok	418
Indoklás	419
Fejlesztési eszközök	419

Várható hatások.....	422
2. PRIORITÁS: HUMÁN- ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRAFEJLESZTÉS... 423	
<i>A prioritás átfogó célja</i>	423
<i>A prioritás indoklása</i>	423
<i>A prioritás fenntarthatósági szempontjai</i>	424
<i>A prioritás esélyegyenlőségi szempontjai</i>	424
<i>2.1. Beavatkozási terület: a foglalkoztatás növelése, a humán szférába történő beruházások ösztönzése</i>	425
Célok	425
Indoklás	425
Fejlesztési eszközök	425
Várható hatások.....	426
<i>2.2. Beavatkozási terület: a képzési rendszer fejlesztése, modernizálása, a gazdaság igényeihez történő igazítása</i>	427
Célok	427
Indoklás	427
Fejlesztési eszközök	427
<i>2.3. Beavatkozási terület: az egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése</i>	429
Célok	429
Indoklás	429
Fejlesztési eszközök	430
Várható hatások.....	431
<i>2.4. Beavatkozási terület: a települési funkciók bővítése, korszerűsítése</i>	431
Célok	431
Indoklás	432
Fejlesztési eszközök	432
Várható hatások.....	434
<i>2.5. Beavatkozási terület: a települési- és épített környezet fejlesztése, örökségvédelem..</i>	434
Célok	434
Indoklás	434
Fejlesztési eszközök	435
Várható hatások.....	436
<i>2.6. Beavatkozási terület: intézményfejlesztés.....</i>	437
Célok	437
Indoklás	437
Fejlesztési eszközök	437
3. PRIORITÁS: KÖRNYEZET- ÉS KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS..... 439	
<i>A prioritás átfogó célja</i>	439
<i>A prioritás indoklása</i>	439
<i>A prioritás fenntarthatósági szempontjai</i>	440
<i>A prioritás esélyegyenlőségi szempontjai</i>	440
<i>3.1. Beavatkozási terület: környezeti állapot javítása, környezettudatos fejlesztés</i>	441
Célok	441
Indoklás	441
Fejlesztési eszközök	441
Várható hatások.....	443
<i>3.2. Beavatkozási terület: megújuló energiaforrások és alternatív energiák hasznosításának növelése</i>	443

Célok	443
Indoklás	443
Fejlesztési eszköz	444
Várható hatások	445
3.3. Beavatkozási terület: közúthálózat fejlesztése	446
Célok	446
Indoklás	446
Fejlesztési eszközök	447
Várható hatások	450
3.4. Beavatkozási terület: közösségi közlekedés fejlesztése	450
Célok	450
Indoklás	451
Fejlesztési eszközök	451
Várható hatások	453
A PRIORITÁSOKHOZ KAPCSOLÓDÓ INDIKÁTORTÁBLA	455
A KÖZÉP-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ KIEMELT PROJEKTJEI	461
A REGIONÁLIS OPERATÍV PROGRAM EU TÁMOGATÁSA	466

BEVEZETÉS

A Közép-dunántúli Régió Regionális Stratégiai Programja (Stratégia) összefoglalja a régió magterületi fejlesztési (ágazati és területi tervezési) elképzeléseit, amelyeket meghatározott jövőképhez, valamint stratégiai, átfogó és specifikus fejlesztési célokhoz rendelt önálló operatív program megvalósításával kíván elérni.

A Stratégia szervesen illeszkedik az Európai Unió lisszaboni és göteborgi stratégiájához, az Európai Területfejlesztési Perspektíváihoz (ESDP), a magyarországi Nemzeti Stratégiai Referencia Kerethez (NSRK), az Új Magyarország Programjához, az Országos Fejlesztési Konceptióhoz (OFK), az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz (OTK) és a II. Nemzeti Fejlesztési Tervhez (II. NFT). Emellett az uniós és hazai jogszabályi háttérre, valamint iránymutatásokra és útmutatókra támaszkodik, amelyekhez a kapcsolódását az egyes magterületi tervezési fejezetek konkrétan megjelölik. A Stratégia épít a versenyképességi pólusok, a Balaton és más kiemelt fejlesztési programok regionális vonatkozásaira.

A Stratégia, igazodva az igény alapú tervezési szemlélethez – figyelemmel a keresleti és kínálati oldalra –, egységesen kezeli a régió 2007-2013 közötti fejlesztési elképzeléseit. Ugyanakkor magterületenként megjelöli, hogy mely fejlesztéseket szükséges, illetve érdemes a regionális, melyeket a szektorális operatív programok során megvalósítani. Továbbá igény oldalról alapul veszi a régió kiemelt fejlesztési projektjeit is.

JÖVŐKÉP

A Közép-dunántúli Régió a rendszerváltással megindult társadalmi-gazdasági megújulás egyik legsikeresebb magyarországi térsége. Az elért eredmények elsősorban annak köszönhetőek, hogy a régió társadalma mozgósítani tudta belső megújulási potenciálját, amellyel válaszolni tudott a nemzetközi gazdasági és társadalmi folyamatok által meghatározott kihívásokra. Ezeknek a kihívásoknak alapvető eleme a folyamatos megújulás, a gazdaság és a társadalom intenzív, tudásalapú fejlődésének az igénye. Az elért eredmények ellenére a gazdaság fejlettsége kettősséget mutat, ágazati szerkezete egyoldalúan ipari dominanciájú, illetve területileg igen differenciált fejlettség jellemzi. Kiterjedt, belső és külső perifériákkal bír, amelyek az elmúlt tizenöt évben tartósan depressziós helyzetben vannak.

A régió eredményei, integráltsága a nemzetközi munkamegosztásba, humán erőforrásainak és gazdasági infrastruktúrájának fejlettsége, megteremtették az alapját az „innováció-orientált fejlesztési stratégia” felvállalásának és sikeres véghezvitelének. Ez azonban elsősorban a régió magterületei számára jelent reális lehetőséget, ezért ki kell egészíteni a perifériák felzárkóztatását célzó elemekkel.

A régió adottságai közül a régió lehetséges jövőképét az alábbi tényezők befolyásolják kiemelten:

- ✓ az európai fejlődési zónák metszésterületén való elhelyezkedés;
- ✓ sikeres gazdasági szerkezetváltás, a piacgazdaság kiépülése, a fejlett nyugati piacokhoz való gyors és sikeres kapcsolódás;
- ✓ a tudásalapú gazdasági hálózat szereplőinek egyre aktívabb jelenléte a régióban;
- ✓ alkalmazkodására képes intézményi háttér megléte;
- ✓ kedvező, kiaknázható turisztikai potenciál;
- ✓ egyedi, jól hasznosítható erőforrások az agrártermeléshez és a fenntartható vidékfejlesztéshez.

Ezek alapján a régió európai összehasonlításban is versenyképessé válhat, amennyiben sikerül elérnie a jövőképben megfogalmazott célokat.

A Közép-dunántúli Régió hosszú távú jövőképe, hogy az Innováció Régiójává váljon. Olyan magterületté, amely adottságai hatékony hasznosításával folyamatosan növeli versenyképességét, és húzószerepet tölt be Magyarország modernizációjában.

A jövőkép elérésével Közép-Dunántúl olyan régióvá formálódhat:

- ahol Székesfehérvár, mint régiószervező központ, Veszprémmel kiegészülve, mint a Régió Fejlesztési Tengelye¹ és a regionális decentrumok, egyéb társadalmi-gazdasági erőcentrumok – jelentős kis- és középvárosok – és a kiemelkedő gazdasági és társadalmi szervezetek olyan hálózatos rendszere jön létre az emberi erőforrások kedvező alkalmazkodóképessége és tartalékai alapján, amely képes helytállni az európai gazdasági térben, egyben sikeres, elismert és innovatív térséggé alakul;
- amely a Kárpát-medence személy- és áruforgalmi rendszerének megkerülhetetlen központi térségévé válik a régión belüli és kívüli közlekedési kapcsolatok további fejlődése révén;
- ahol valós esély teremődik a hátrányos helyzetű térségek felzárkózására, a hátrányos helyzetű csoportok munkavállalására, az esélyegyenlőségre és a szolgáltatások egyenlő elérésére;
- ahol a komplex programoknak köszönhetően megújulnak a volt bányászati-energetikai tengely átalakuló térségei, valamint az agrárium szerkezetváltása és a fenntartható vidékfejlesztés révén megerősödnek a döntően agrárjellegű térségek;
- ahol a turizmus új növekedési pályára áll, új turisztikai formák kerülnek előtérbe, és a kiemelt térségek vonzó turisztikai célpontokká válnak;
- ahol biztosított a természeti és kulturális értékek megőrzése, mert a társadalmi-gazdasági fejlesztések a fenntartható fejlődés elvének szigorú érvényesítésével valósulnak meg;
- amely hatékony együttműködései révén pozitív arculatot jelenít meg hazai és nemzetközi téren egyaránt.

Stratégiai fejlesztési célok

A jövőkép elérését szolgáló stratégiai fejlesztési cél, hogy a Közép-dunántúli Régió az innováció, az állandó megújulás elemeit befogadja, elterjessze és közvetítse, ezzel javítsa a régióban élők életminőségét.

A stratégiai cél megvalósulását segíti a Közép-dunántúli Régió további két átfogó fejlesztési célja:

¹ Fejlesztési Tengely szinonim, egyenértékű fogalom az OTK-ban jelölt növekedési tengellyel, illetve az OFK-ban jelölt fejlesztési társközpontokkal, melyek Székesfehérvár és Veszprém városokat takarják

- 1. Innovatív társadalmi-gazdasági szerkezet létrehozása;*
- 2. Kiegyensúlyozott területi fejlődéssel vonzó élettér kialakítása.*

Az átfogó fejlesztési célok elősegítik a Közép-Dunántúli Régió kiegyensúlyozott fejlődését, és hosszú távon önfenntartó közösségek kialakulását biztosítják.

Specifikus fejlesztési célok

A Közép-dunántúli Régió átfogó fejlesztési céljainak elérését három specifikus fejlesztési cél támogatja:

- 1) Innovatív és versenyképes gazdasági környezet kialakítása*
- 2) Minőségi humán erőforrás fejlesztés*
- 3) Fenntartható életminőség megteremtése*

1) Innovatív és versenyképes gazdasági környezet kialakítása

A Közép-dunántúli Régió fejlődésének alapja a helyi erőforrásokra építő nagyvállalatok mellett a hazai és nemzetközi környezetben egyaránt versenyképes KKV-kra építő innovatív regionális gazdaság. A régió versenyképességének megőrzése és fejlesztése érdekében elengedhetetlen a helyi gazdaság innováció-orientált fejlesztése. Ebben a magas tudásbázis-igénnyel rendelkező ipari és szolgáltatási tevékenységek mellett a komplexen értelmezett innovációs törekvések is megjelennek. Ez egyrészt a régió adottságaihoz igazodó innovációtartalmakat jelent (a turizmus és az agrárvidékek mezőgazdasági és strukturális-vidékfejlesztési innovációja). Másrészt szükséges, hogy a centrumterületek által képviselt innovációs és innováció-adaptációs képesség társuljon közvetítő szerepekkel, az innovációs fejlesztések széleskörű kisugárzásával.

Az innováció-orientált és versenyképes gazdaság olyan versenyképes beszállítói, valamint kis- és középvállalkozó kört igényel, amely rugalmasan képes a nagyvállalatok változó igényeit kielégíteni, illetve saját szakterületén önmagában is hely tud állni. Az innováció-orientált regionális gazdaság ösztönzi a hálózatszerű fejlődést, amiben kiemelt jelentősége van a vállalkozások közötti hálózati együttműködések létrejöttének. Ennek egyik fontos fejlesztendő formája a több iparágban is formálódó klaszterek támogatása.

Továbbá kiemelt szükséglete a régiónak a kutatás-fejlesztés intézményes bázisának megerősítése, a fejlesztési eredményeket a vállalkozásokba átültetni képes szolgáltatások

kialakítása és továbbfejlesztése, a szükséges infrastrukturális beruházások támogatása, valamint a hídképző szervezetek szolgáltatásainak fejlesztése.

A kiemelkedő történelmi és természeti értékekre épülő turisztikai szektor a Közép-Dunántúli Régió gazdaságának egyik húzóágazata, ahol szükségszerű a szerkezetváltás a vonzerők átértékelődése, a hagyományos vendégkörök átalakulása és a vonzerőket veszélyeztető környezeti problémák miatt. Az ágazat innováció-orientált fejlesztése a tömegturizmustól a diverzifikáltabb és magasabb minőséget képviselő turisztikai lehetőségek, valamint a belföldi turizmus fejlesztése irányába mutat. Mindez változatos igényeket kielégíteni képes innovatív turisztikai termékek bevezetésével, a turisztikai infrastruktúra korszerűsítésével, valamint hatékony és célirányos marketing tevékenységek révén oldható meg.

2) Minőségi humán erőforrás fejlesztés

E specifikus cél a régió oktatási rendszereinek korszerűsítésén túl a tudatos humán erőforrás- és foglalkoztatás-fejlesztést, valamint a szociális ellátórendszer integrálását fogalmazza meg. Az oktatás területén a gazdaság igényeihez igazodó integrált szakképzési rendszer létrehozásának elősegítése. Utóbbi esetben az iskolarendszerű szakképzés mellett kiemelt szerepet kap a régió humán erőforrásának jövőbeli versenyképességét nagymértékben befolyásolni képes felnőttoktatás.

A szociális ellátás és a foglalkoztatás területén kulcsfontosságú a fejlődés és a felzárkózási esélyek biztosítása a régió minden lakója, települése számára, olyan régió-specifikus, innováció-orientált foglalkoztatás- és szociálpolitika segítségével, amely a Közép-dunántúli Régió gazdasági versenyképességének fenntartását és az életminőség javulását hordozza. Ennek egyik alapeleme az egyenlőtlenségeket figyelembe vevő, a rászorulóknak nagy hányadát elérő és jól képzett szociális szakembergárda munkáján alapuló szociális ellátási és intézményi struktúra kialakulása. Másik alapja a régióban megjelenő mindenkori munkaerő-igényekhez rugalmasan illeszkedő, a „fenntartható foglalkoztatottság” elve mentén szerveződő foglalkoztatotti réteg, illetve az illeszkedést elősegítő intézményrendszer kialakítása, fejlesztése. További elemként a kulturális gazdaság kiemelt fejlesztése elősegíti a régió társadalmi megújulását.

3) Fenntartható életminőség megteremtése

A specifikus cél a Közép-dunántúli Régió lakosságának életminőségét négy egymással szoros kapcsolatban lévő terület kiemelt támogatásával kívánja javítani: a környezet, a település, a közlekedés és az információs társadalom fejlesztésével.

A környezeti életminőséget alapvetően meghatározó települési hulladék- és szennyvízkezelési, vízminőség-javítási feladatok mellett a Közép-Dunántúlon kiemelt problémát jelent az országos jelentőségű karsztvíz-kincs védelme és összefüggésben a középhegységi tengely múltbeli és jelenlegi környezeti ártalmainak felszámolása. A régió élővizeinek víz- és partrendezési feladatai mellett fontos a számos közvetlen, illetve közvetett kárt okozó bel- és külterületi csapadékvíz-elvezetés hiányosságainak megoldása is. A megújuló energiaforrások alkalmazásának alacsony szintjén változtatni kell a régióban nagy tartalékokkal rendelkező biomassza, szél- és napenergia felhasználásának növelésével, a környezet-ipar támogatásával.

A régió településeinek fejlesztése sajátos hálózati megközelítések érvényesítését igényli. Ez kiterjed a különböző területeken megvalósuló fejlesztések integrált megközelítésére, hatásainak komplex figyelembe vételére, területi szempontjainak és ágazati-területi kapcsolódásainak kiemelt érvényesítésére. Székesfehérvár és Veszprém fejlesztési pólus szerepét szem előtt tartva a regionális decentrumok, a közép- és kisvárosok és vonzaskörzeteik, valamint a falvak a településhálózat integrált fejlesztési szintjei.

A régió kiegyensúlyozott fejlődését a kedvező általános közlekedés-földrajzi helyzet ellenére a közlekedési hálózat egyes hiányosságai hátráltatják. A régió közlekedésfejlesztésének a gazdaság, a logisztika és a turizmus kiemelt kiszolgálása mellett az egyenlő hozzáférés elvének gyakorlati megvalósítását is szolgálnia kell, ami a megyeszékhelyek közötti kapcsolatok fejlesztésétől a zsáktelepüléseink elérhetőségi problémáinak enyhítéséig terjed. A mai igények szükségessé teszik a közösségi közlekedési rendszerek kialakítását elősegítő feltételek megteremtését is.

Az innováció befogadása, alkalmazása és közvetítése megkívánja az információs társadalom fejlesztését. Ez a régióban élők információs életterének folyamatos javítását és mindenki számára elérhetővé tételét jelenti.

A Közép-Dunántúl társadalmi-gazdasági szereplői és lakossága számára az egységes identitást szükséges megjeleníteni és erősíteni, amely támogatja a régió belüli és kívüli együttműködések kibontakozását.

STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI TERÜLETEK ÉS PRIORITÁSOK

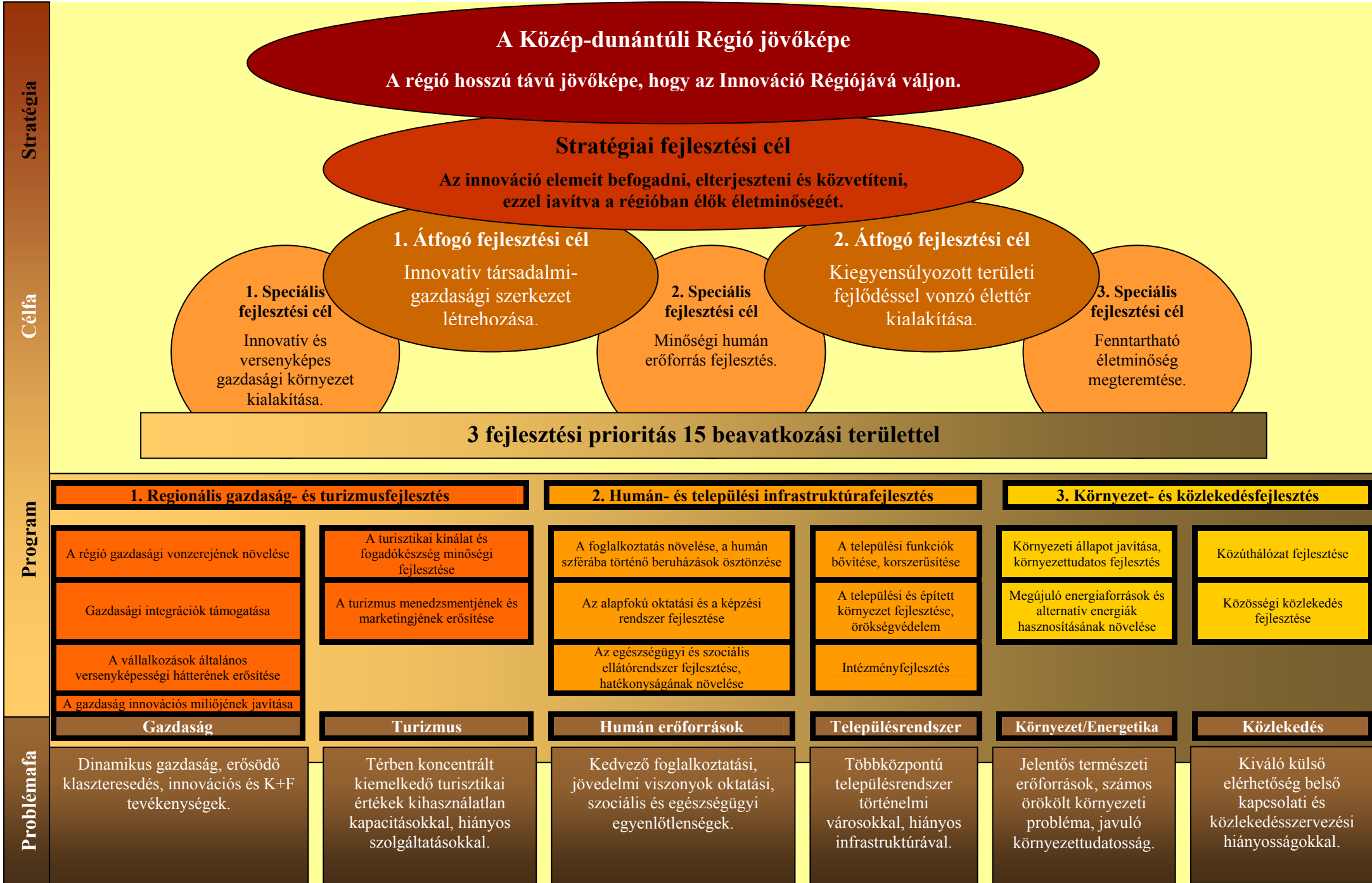
A Közép-Dunántúli Régió fejlesztésének három prioritása a jövőkép, valamint a stratégiai, az átfogó és a specifikus célok során megfogalmazott elképzelések elérési módját jelöli ki, amelyhez az operatív program beavatkozási területeket és támogatható tevékenységeket rendel. A prioritási tengelyek – amelyek több fejlesztési magterületet fognak össze – a következők:

I. Regionális gazdaság- és turizmusfejlesztés

II. Humán és települési infrastruktúrafejlesztés

III. Környezet- és közlekedésfejlesztés

A régió adottságaiból és problémáiból származtatható prioritási tengelyek és beavatkozási területek kapcsolódását a stratégiai célokhoz a következő ábra szemlélteti:

A három prioritás a régió stratégiai fejlesztési területeinek (magterületek) adottságaira, problémáira és fejlesztési elképzeléseire épül a következő módon: a stratégia a magterületek adottságait részletesen bemutatja, majd SWOT elemzés során meghatározza erősségeiket, gyengeségeiket, lehetőségeiket és veszélyeiket. Ez jelöli ki a stratégia operatív programja három fejlesztési prioritását, azok beavatkozási területeit, valamint támogatható tevékenységeit. A stratégiai fejlesztési területek a következők (zárójelben azok a stratégiai területek, amelyek eredményeit később más magterületek magukba olvasztották, vagy a regionális-ágazati egyeztetések eredményeként zömében ágazati hatókörbe kerültek: ezek nem jelennek meg önálló részprioritásként az operatív programban, csak egyes elemeik beavatkozási terület, vagy támogatható tevékenységként):

- ✓ Gazdaságfejlesztés,
- ✓ Turizmusfejlesztés,
- ✓ (Agrár- és vidékfejlesztés),
- ✓ Humán erőforrások fejlesztése,
- ✓ Környezeti/energetikai fejlesztések,
- ✓ Közlekedésfejlesztés,
- ✓ Településfejlesztés,
- ✓ (Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése),
- ✓ (Civil szektor fejlesztése),
- ✓ (Közművelődés fejlesztése).

Gazdasági versenyképesség

Összefoglaló

A stratégia e fejezete a gazdasági versenyképesség tematikus területére² és a Közép-Dunántúli Régióra, mint földrajzi lehatárolásra vonatkozik. Célja:

- egyfelől a 2007-2013-as tervezési időhorizonttal bíró, II. Nemzeti Fejlesztési Tervbe szervesen integrálódó, önálló Közép-Dunántúli Regionális Operatív Program gazdasági versenyképesség fejezetének megalapozása, mely dokumentum a Régió átfogó stratégiájának decentralizált döntés-előkészítési és döntéshozatali kompetenciával bíró szegmensének leképezése
- másfelől a 2007-2013-as tervezési időhorizonttal bíró, II. Nemzeti Fejlesztési Terv egyéb dokumentumaiban megjelenő, a gazdasági versenyképességgel összefüggő regionális igények hatékony alátámasztása, mely dokumentumok a Régió átfogó stratégiájának centralizált döntés-előkészítési és döntéshozatali kompetenciával bíró szegmenseinek leképezései

A stratégiai fejezet az alábbi fő *uniós jogszabályi háttérre és iránymutatásokra* támaszkodik:

- Bizottsági Kommunikáció: „A növekedést és munkahelyeket támogató kohéziós politika: Közösségi iránymutatások (2005.07.05)
- Általános rendelettervezet az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról (2005.08.02)
- Rendelettervezet az Európai Regionális Fejlesztési Alapra vonatkozó rendelkezések megállapításáról (2005.09.16)
- Általános rendelettervezet az Európai Szociális Alapra vonatkozó rendelkezések megállapításáról (2005.10.10)

Illeszkedés a Közösségi Stratégiai Irányelvekhez (CSG)

A gazdasági versenyképességet elemző stratégiai fejezet – összhangban a „A növekedést és munkahelyeket támogató kohéziós politika: Közösségi iránymutatások” c. Bizottsági

² A dokumentum, - az integrált regionális tervezési alapelveket követve - nem tartalmazza az agrárium- és vidékfejlesztés valamint a turisztikai szektor megállapításait. Ezek külön-külön dokumentumokban kaptak helyet.

Kommunikációval (2005.07.05), a megújult Lisszaboni Stratégia elvei mentén – a *regionális gazdasági hálózatok és üzleti környezet* területeire szűkítetten a

- *növekedés és foglalkoztatás erősítésére,*
- *és a versenyképesség növelésére irányul,*

ebből adódóan határozottan támogatja

- *a magas növekedési potenciállal bíró területek beruházásait,*
- *és a növekedésre és foglalkoztatásra irányuló befektetéseket,*

koncentrálva elsősorban

- *az üzleti infrastruktúra fejlesztésére, a regionális és helyi befektetések ösztönzésére,*
- *a gazdasági hálózatok és együttműködések fejlesztésére,*
- *az innováció-orientált, kutatás-, termék- és technológia fejlesztési beruházások dominanciájának növekedésére,*
- *a vállalkozások tőkéhez való hozzáféréseinek javítására,*
- *és az általános vállalkozói valamint szakmai készségek és képességek támogatására,*

különös tekintettel

- *a regionális gazdaság erősítése terén integrátori funkciót ellátni képes közepes és nagyvállalatokra,*
- *a versenyképességük, piaci-, beszállítói pozícióik erősítése érdekében tőke-, technológiai- és termékfejlesztésre szoruló mikro-, kis- és középvállalkozásokra,*
- *a tudás megteremtését, megszerzését és fenntartható kiaknázását biztosítani tudó kutatóhelyekre, laboratóriumokra, felsőoktatási intézményekre, tudásvállalkozásokra,*
- *a szolgáltatásaik fejlesztésére szoruló logisztikai központokra, ipari parkokra, inkubációs központokra,*
- *és a helyi-, és kistérségi érdekeltségű, elsősorban a helyi piacra termelő és szolgáltató mikro- és kisvállalkozásokra,*
- *és a regionális beruházás-ösztönzés, vállalkozás-fejlesztés és innovációs menedzsment hálózatépítésre és -kiterjesztésre szoruló intézményrendszerére,*

területileg fókuszba helyezve

- a régió „Nagyvárosi Tetraéderének” magvát jelentő, a növekedés elsődleges színtereiként említhető, *fejlesztési társközpont* funkciót betöltő, nemzetközi szinten is versenyképes, a technológiai innovációk fogadására és terjesztésére, a tudás és a K+F alkalmazások előállítására és kiaknázására, az adaptív-, komoly hozzáadott érték előállítására alkalmas KKV-k elterjedésére, a felsőoktatási intézményrendszer fejlesztésére leginkább alkalmas, nagyvárossá fejleszthető regionális város-együttest (Székesfehérvár, Veszprém),
- az ezt kiegészítő, legfontosabb *regionális alközpontokat* (Dunaújváros, Tatabánya) és agglomerálódó-urbanizálódó térségeiket, melyek leginkább szolgálhatják a fejlesztési társközpontokkal való funkció- és munkamegosztást segítő innovációs környezet megteremtését,
- a régió tematikus, iparági specializációjú növekedésére, az innováció fogadására és térségük dinamizálásának közvetítésére hivatott *középvárosait* (Ajka, Bicske, Esztergom, Komárom, Mór, Pápa, Tata),
- a *szocialista iparosítás* gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő, elsősorban az ipari szerkezetváltásra, a beindult pozitív folyamatok erősítésére szoruló *térségeit* – mint a Dunántúli-középhegység „Energiatengelye”, illetve a Komárom-Esztergom közötti Duna menti ipari települések,
- A leszakadóban lévő vagy stagnáló, elsősorban agrár hagyományú (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi térségében, ill. a dél-mezőföldi térségekben jellemző) *vidéki területeit*, melyek a gazdasági tevékenység diverzifikálására, az alternatív jövedelemszerzési módok, és az ökológiailag fenntartható agrárgazdálkodás kereteinek megteremtésére szorulnak, figyelembe véve mezőgazdasági és lokális kultúrán alapuló versenyelőnyeik kiaknázhatóságát.

A stratégiai fejezet a fentiek alapján szem előtt tartja a tematikus és területi *koncentráció* vezérelvét, és – összhangban a *konvergencia* célkitűzéssel –, olyan beruházásokra és szolgáltatásokra koncentrál, melyek a gazdaság fejlesztésének területén a hosszú távú *versenyképesség, a munkahelyteremtés és a fenntartható fejlődés* megvalósításához szükségesek.

A stratégiai fejezet annak előkészítése, elfogadása és végrehajtása során kifejezetten hozzájárul a *partnerségi kapcsolatok* kiépítéséhez és fenntartásához, a kulcsszereplőkkel

folytatott rendszeres és módszeres párbeszéd révén biztosítja a rendelkezésre álló alapok megbízható és hatékony kezeléséhez szükséges *konszenzust és transzparenciát*.

Illeszkedés a Nemzeti Stratégiai Referencia Kerethez

A stratégiai fejezet – összhangban a „II. Nemzeti Fejlesztési Terv stratégiája Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakerete” c. (NSRK) dokumentummal (2005. január) – a *regionális gazdasági hálózatok és üzleti környezet* területeire szűkítetten

- *a tudás gazdaság versenyképességének fokozása érdekében* hozzájárul a gazdaság versenyképességének ERFA-alapú növelése operatív programterület elvárásaihoz, koncentrálna a produktív szektor versenyképességének tartós növelésére és a K+F, innováció ösztönzésére,
- és *a regionális és területi fejlesztések terén*, összhangban a konvergencia célkitűzéssel a területi, regionális adottságokra, lehetőségekre és igényekre fókuszálva elősegíti a regionális gazdaság virágzását

Illeszkedés az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz

A stratégiai fejezet – összhangban az „Országos Területfejlesztési Konceptió” c. (OTK) dokumentummal (2005. december) – a *regionális gazdasági hálózatok és üzleti környezet* területeire szűkítetten:

- *a térségi versenyképesség* fejlesztésének terén, a működésüket meghatározó helyi-térségi környezetük területileg összehangolt fejlesztése révén elősegíti a vállalkozások versenyképességének javítását, koncentrálna
 - a magas hozzáadott értéket termelő, magas technológiájú, minőségi munkaerőt foglalkoztató gazdasági tevékenységek megtelepítésének és erősítésének ösztönzésére a *Régió gazdaságilag fejlettebb térségeiben*,
 - a *fejletlenebb, foglalkoztatási gondokkal küzdő területein* elengedhetetlen gazdasági szerkezetváltásra, beleértve a foglalkoztatást segítő beruházásokat és az ehhez kapcsolódó tőkebefektetések területét,
 - és a gazdasági tevékenység diverzifikálására, az alternatív jövedelemszerzési módokra, és az ökológiailag fenntartható agrárgazdálkodás kereteinek megteremtésére *aprófalvaink, regionális perifériáink, leszakadóban lévő vagy stagnáló vidéki területeink* esetében.

- a *területi felzárkózás* terén, - a hátrányos helyzetű regionális mikro-térségek további leszakadásának, a szegregációs folyamatok felerősödésének és újabb válságjelenségek kialakulásának megelőzése érdekében elősegíti e térségek relatív versenyképességének javítását, annak érdekében, hogy e térségek ne „eltartott”, hanem a támogatások segítségével működőképes térségi rendszerek legyenek, koncentrálnak
 - a fejlettségükben tartósan leszakadó térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatására, a Régió külső és belső perifériáinak dinamizálására
 - és a térszerkezet túlzott központosításának oldására, a kiegyensúlyozott, funkcionálisan lehatárolt, policentrikus településszerkezet kialakítására.
- a *fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem* terén figyelembe veszi a táji, természeti és kulturális értékek védelmét és a termelési hagyományok fenntartható kiaknázását.
- az *Európai Unió integrációból* adódó lehetőségek hatékonyabb kihasználása és a nemzeti érdekérvényesítés erősítése terén elősegíti a Régió földrajzi helyzetéből és adottságaiból adódó lehetőségeinek kihasználását, nemzetközi kapcsolatainak bővítését, koncentrálnak
 - a nemzetközi gazdaság *hálózati* jellegű együttműködéseiben való részvételre és a *partnerség* erősítésére,
 - a nemzetközi kutatási-, fejlesztési- és innovációs *programokban* való intenzív részvételre,
 - a Régió északi határán lévő, *interregionális transzfer-területek és „kapuvárosok”* gazdaság szervező szerepének, valamint hálózati együttműködési képességének erősítésére.
- a *regionalizmus és decentralizáció* erősítése terén a helyi sajátosságokra, versenyelőnyökre építő döntés-előkészítő és döntéshozatali kompetenciákat tételez fel,
 - *országos szinten* a decentralizáción alapuló regionális átalakulás érdemi megvalósítására,
 - *regionális szinten* a kistérségi részvételen alapuló decentralizáció megvalósítására,
 - *települési szinten* a saját fejlesztési források bővítésére,

koncentrálva a közhatalmi (államigazgatás, önkormányzati szféra) és a nem közhatalmi (társadalmi és gazdasági szféra) szereplők partnerségen alapuló, hálózatos együttműködésére, a gazdaságszervezés új formáira és a modern nagyvállalatok szervezeti struktúrájára (hálózatok, klaszterek, virtuális vállalatok).

A stratégiai fejezet *területi lehatárolását* tekintve

- a fejlesztési pólusok és városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése terén a magas hozzáadott értéket produkáló tőkebefektetések ösztönzésén, a magas hozzáadott értéket termelő, fejlett technológiájú, minőségi munkaerőt foglalkoztató, innovatív gazdasági tevékenységek megtelepítésének és erősítésének, a mikro- kis és középvállalkozások tőkeellátottságának, technológiai- és termékfejlesztéseinek révén koncentrálni a *Régió növekedési társközpontjaira* (Székesfehérvár, Veszprém), *regionális decentrumaira* (Dunaújváros, Tatabánya) és térségük dinamizálásának közvetítésére hivatott *középvárosaira* (Ajka, Bicske, Esztergom, Komárom, Mór, Pápa, Tata),
- a külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatása terén a gazdasági szerkezetváltás, a foglalkoztatást nagymértékben segítő beruházások és az ehhez kapcsolódó tőkebefektetések területét és a mikro-, kis- és középvállalkozások piaci pozícióinak erősítését kitüntetve koncentrálni a *szocialista iparosítás* gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő *térségekre* (a Dunántúli-középhegység „Energiatengelye”, a Komárom-Esztergom közötti Duna menti ipari települések), illetve a gazdasági tevékenység helyi adottságokon alapuló diverzifikálására, az alternatív jövedelemszerzési módokra, és az ökológiailag fenntartható agrárgazdálkodás kereteinek megteremtésére fókuszál a *leszakadóban lévő vagy stagnáló*, elsősorban agrár hagyományú (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi térségében, ill. a dél-mezőföldi térségekben jellemző) *vidéki területekre*.
- a Régió „belső területi identitású” kiemelt térségei mellett (Velencei tó-Vértes, M4-M8), az országos jelentőségű integrált fejlesztési térségek terén a természeti adottságok megőrzésével, kiaknázásával és fejlesztésével egyetemben megvalósuló beruházásokat előtérbe helyezve koncentrálni a *Balaton-térség* tartós versenyképességének megteremtésére és a *Duna-mente* (részeként a *Dunakanyar*) fenntartható fejlesztésére

- a határ menti területek együttműködésének erősítése terén koncentrálnak a *régió északi területein* kiépíthető interregionális és transzregionális együttműködésekre, logisztikai szolgáltatások kiépítése, közös befektetés-ösztönzés, gazdaságfejlesztés, a munkaerőpiaci és a képzési rendszerek összehangolása eszközrendszerével kiaknázva a kézenfekvő hídképző szerepkört, fejlesztési többletforrásokat, nemzetköziségből adódó lokális szinergiákat, gazdasági-kereskedelmi lehetőségeket.

Illeszkedés az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióhoz

A stratégiai fejezet – összhangban az „Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió” c. (OFK) dokumentummal (2005. december) – a *regionális gazdasági hálózatok és üzleti környezet* területeire szűkítetten:

- elkötelezett a *versenyképesség* területileg behatárolt eszközrendszerrel történő, tartós növekedése mellett, különös figyelmet fordítva a mikro-, kis- és középvállalkozások fejlődésére,
- kedvezőtlen mutatókkal bíró, gazdasági szerkezetváltásra szoruló mikrotérségeiben, leszakadó perifériáin a *foglalkoztatás* bővülésére koncentrálnak,
- a versenyképes *tudás* és műveltség növekedése érdekében az egyéni, vállalati és társadalmi tudástőke megteremtésére, növelésére, megőrzésére és fenntartható kiaknázására fókuszálnak,
- a népesség *egészségi állapotának* javulása érdekében a dolgozók munkakörülményeinek minőségi fejlesztését és „egészség-barát” fejlesztések megvalósulását tartja alapkövetelményként,
- a *társadalmi összetartozás* erősödése érdekében törekszik a társadalmi és területi zárványok oldására, az elmaradott térségek és csoportok felzárkóztatására,
- a *fizikai elérhetőség* javulása terén előnyben részesíti a területi megközelíthetőséghez is hozzájáruló befektetéseket, beruházásokat,
- az *információs társadalom* kiteljesedésének segítésére kiemelt ágazatként kezeli az informatika- és kommunikációs technológiai iparágat,
- a *természeti erőforrások és környezeti értékek fennmaradása* és fenntartható hasznosulása terén elvárja a természeti adottságok megőrzésével, kiaknázásával és fejlesztésével egyetemben megvalósuló beruházásokat,

- a *kiegyensúlyozott területi fejlődés* érdekében törekszik a regionális gazdaság policentrikus megközelítésű fejlesztésére.

Helyzetelemzés

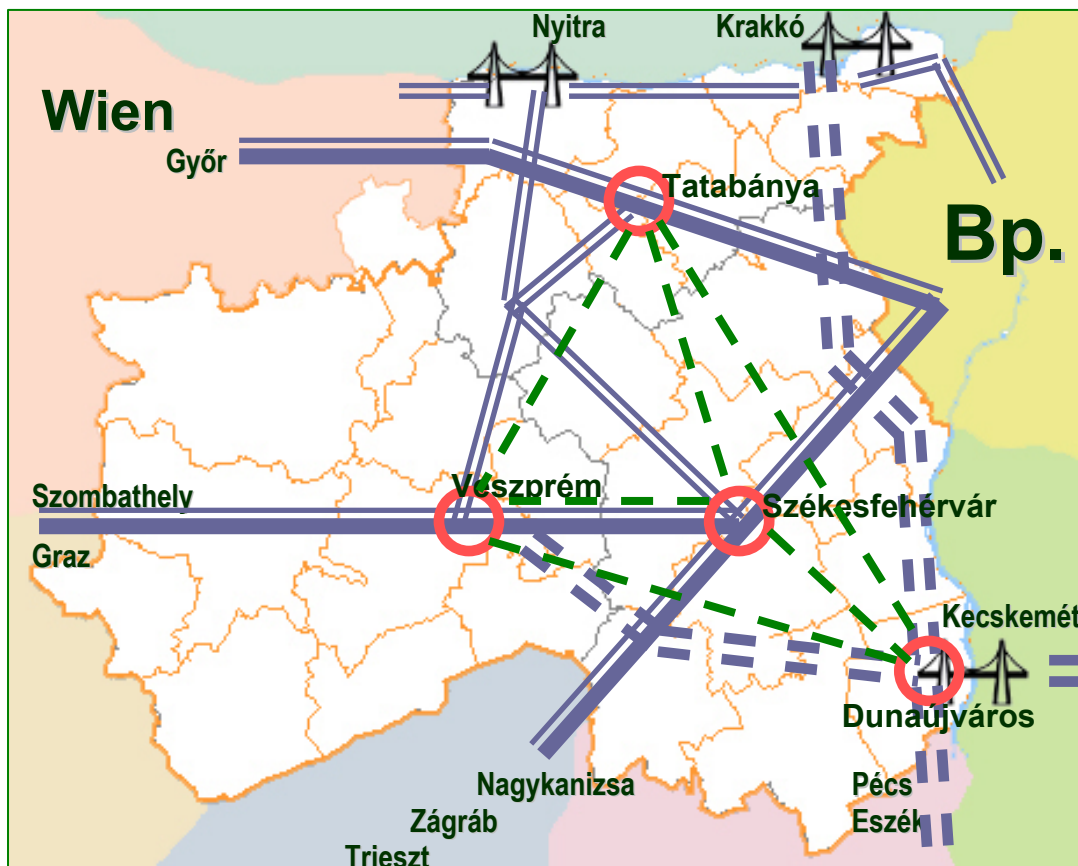
Geopolitikai adottságok, elhelyezkedés az európai térben, belső térszerkezeti sajátosságok

A Közép-Dunántúli Régió az Európai Térben (forrás: Nemzeti Stratégiai Referencia Keret)

A Közép-Dunántúli Régió földrajzi elhelyezkedése, geopolitikai vonzereje rendkívül kedvező. A régió két közép-európai fejlődési zóna metszéspontjában helyezkedik el, ezek egyike a dél-bajor innovációs tengelyre felfűződő, Prága környékén és Bécs-Pozsony-Győr

környékén formálódó, majd egyesülve innovációs tengelyként egészen Budapestig folytatódik, másika a mediterrán „sunbelt övezethez” kapcsolódó fejlődési irány, mely Velence-Trieszt-Ljubljana vonaltól halad Budapest felé. A Régiót mindkettő közvetlenül érinti, aminek köszönhetően az európai fejlődési zónák és trendek kedvezően képesek befolyásolni a régió fejlődését.

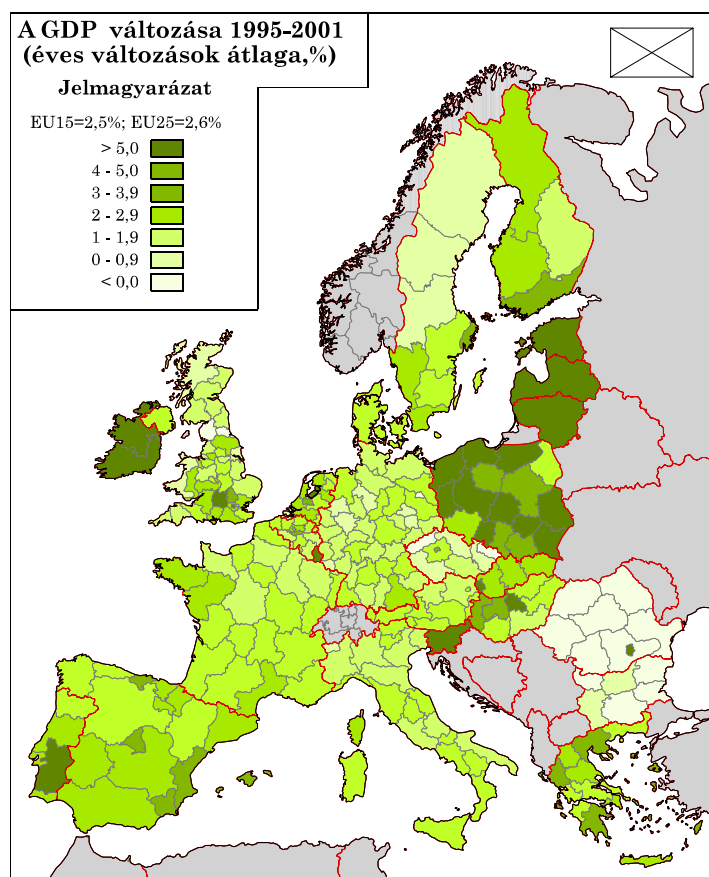
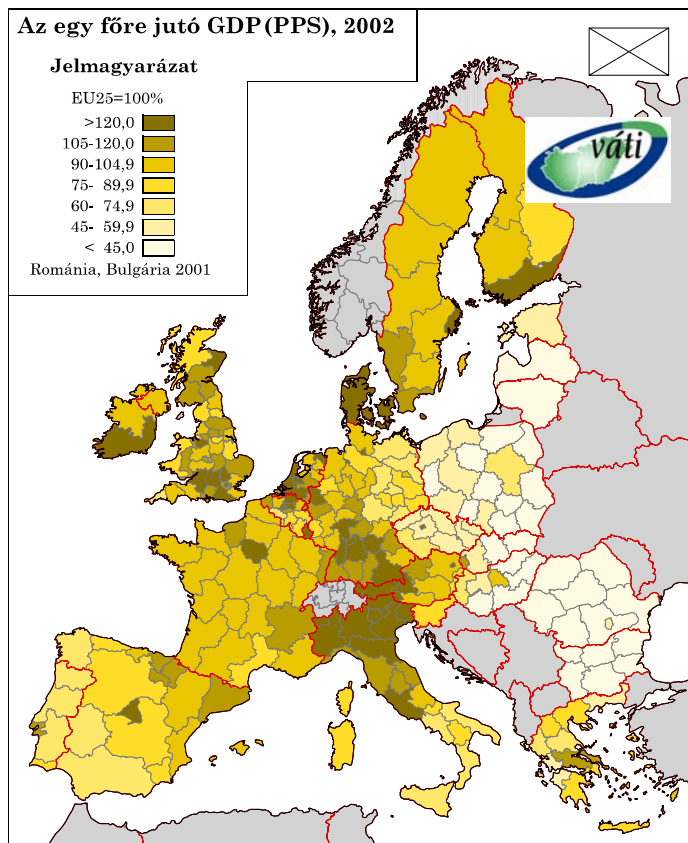

A Közép-Dunántúli Régiót érintő kommunikációs folyosók (forrás: KDRFÜ Kht., 2005.)

A gazdasági folyamatokat, illetve azok fejlődési irányát az *európai közlekedési folyosók* nagy mértékben meghatározzák. A *IV. folyosó* az északi és nyugati fejlődési zónákat, míg az *V. folyosó* a mediterrán gazdasági zónát hosszabbítja meg térségünk felé. A térség további igénye az *V/C. folyosó*, melyben az észak-déli kapcsolatépítés lehetősége rejlik egy új esztergomi Duna-híd létesítésével. Ugyanakkor interregionális kapcsolat javítása indokolt egy új komáromi Duna-híd építésével, szlovákiai kitekintésű új regionális észak-déli közlekedési tengely megvalósításával. Végül, igen fontos elemként a *VII. folyosó* az mely, mint Európát átszelő vízi út határolja a Régiót és nyújt lehetőséget a kapcsolatteremtésre.

A gazdasági versenyképességet – befektetés-ösztönzés, logisztika, stb. - nagy mértékben befolyásoló *elérhetőségét* tekintve a Közép-Dunántúl hazánkban az egyik legkedvezőbb helyzetben lévő régió, sűrűbb főúthálózattal rendelkezik és az úthálózat kiépítettsége is előbbre tart az átlagosnál. Különösen igaz ez Fejér és Komárom-Esztergom megyére, sajnos Veszprém megyében valamivel kedvezőtlenebb a helyzet e téren. Az *M7-es autópálya* a régió középső és déli részeinek a gyors elérhetőségét biztosítja, míg a hazánk határait egyedülként elérő M1-es az északi területekét. Ugyanakkor a Helsinki V/c. folyosó, mint *észak-déli tengely hiányzik*, kialakítása megoldásra váró feladat. A gyorsforgalmi úthálózat elérhetősége szempontjából Veszprém megye fő gyűjtő-elosztó közlekedési tengelye, *a nyugat-keleti irányban áthaladó 8-as főút kapacitása kimerült*, nem felel meg a forgalom biztonságos levezetése követelményeinek. Az ország közúthálózata sugaras felépítésű, főváros centrikus, de ugyanez a jelenség érvényes egyes nagyvárosokra is és környékükre. A régió belüli főbb *gazdasági centrumok és decentrumok közötti elérhetési idő nem igazodik a korszerű gazdaság-szervezési követelményekhez*, a gyakorlati elérési idők két- háromszorosán meghaladják az optimális közlekedési körülmények közötti időtartamot, bizonytalanná téve ez által az anyag-, áru- és személyforgalmat. *A régió határon átnyúló közlekedési tengelyei kialakultak, belföldi kapcsolatai részéről az erőcentrumok közötti, illetve a Duna vonalán az ország keleti övezete felé a kapcsolat gyenge*. A régiónak jók a nemzetközi kapcsolatai a fő áramlatok vonatkozásában, *a csomóponti szerepet azonban még nem tudja átvállalni, mivel a rendszert kiegészítő egyéb térségi kapcsolatok még nem kielégítőek*.

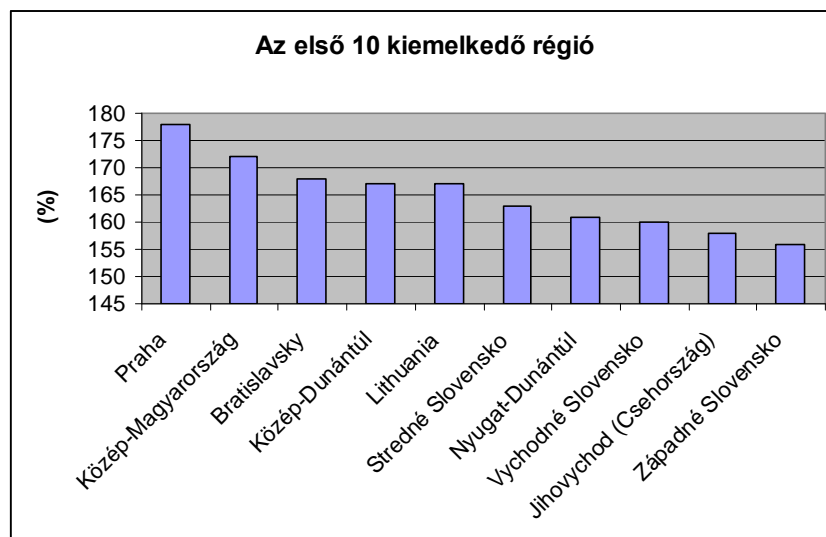
A *vasúti közlekedés* a fővonalak tekintetében jól szervezett, az azokon kívüli szakaszokon azonban többszörösen meghaladja a közúti elérési időket. Annak ellenére, hogy ezen a helyzeten jelentős fejlesztésekkel sem lehet gyors eredményt elérni, a probléma megoldási igénye mindenképpen kiemelendő. *A „V0” elkerülő szakasz megépítése alátámasztottan jelentkező igény, a bobai deltavágány és a Székesfehérvár-Boba szakasz rehabilitációja – az V. korridor kialakítása érdekében -elengedhetetlen*.

Az egy főre jutó GDP és változásának dinamikája az Európai Térben (forrás: NSRK, Váti Kht., 2005.)

A régió földrajzi fekvéséből, gazdasági-társadalmi nyitottságából eredően, valamint az új gazdasági kapcsolatai révén egyértelműen az Európai Unióhoz kötődik, az európai gazdasági tér része. Ugyanakkor régióink városai közül egy sem tekinthető európai léptékben központi szerepkörrel rendelkező városnak. A gazdasági fejlettség szintjét tekintve a régió a kibővült Európai Unió átlaga alatti, de a GDP változásának dinamikája meghaladja az uniós átlagot.

A régió fejlettségét döntően az európai gazdasági centrumtárségtól való kedvező távolság határozza meg, de ugyanilyen fontos a szomszédsági viszony is. A Közép-Dunántúl szlovák szomszédaival nagyságrendileg hasonló fejlettségű, uniós csatlakozásunkat követően jelentősen megnőtt a határon átnyúló gazdasági, intézményi kapcsolatok intenzitása. Mindezek hatására a régió északi, határ menti területe dinamizálódott.

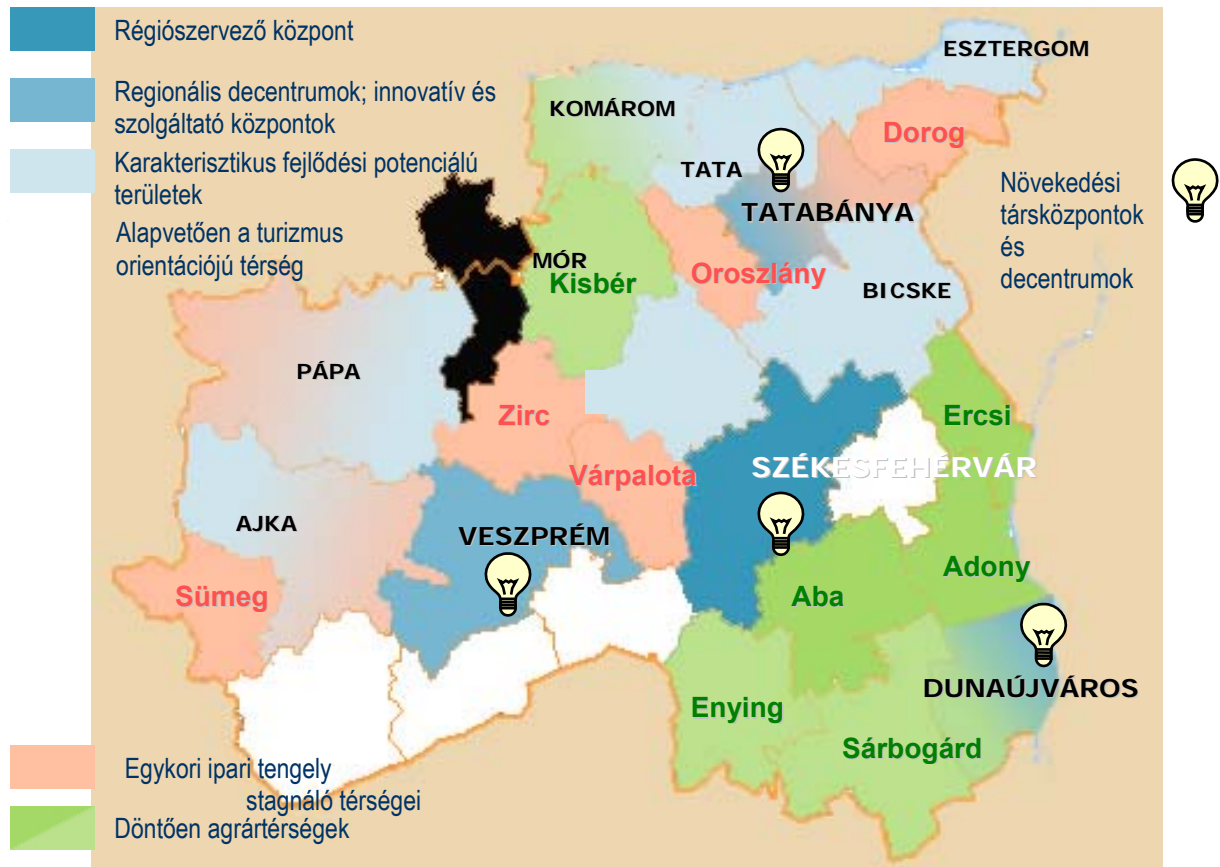

A Közép-Dunántúli Régió uniós régiók közötti besorolása objektív növekedési kilátásainak tükrében (forrás: CEBR., 2005.)

2005. januárjában a CEBR (Centre for economics and business research ltd. London) angol kutatóintézet tanulmányt tett közzé, melyben az Európai Unió 223 régióját vizsgálta *növekedési kilátásai* szempontjából. A tanulmány, amelyet a Financial Times is bemutatott, négy szempont szerint értékelte az Unió 223 régióját, melyek a következők voltak:

- A GDP növekedése 2000-2006 között
- A munkaerő-állomány képzettsége (közép- és felsőfokú iskolai végzettségűek aránya)
- A régió piacmérete
- Az EU források felszívó képessége 2002-2006 között, valamint várhatóan 2007-2013 között

A Közép-Dunántúli Régió elsősorban gazdasági növekedési rátája, képzett munkaereje és az EU források tekintetében mért forrás-abszorpció képessége okán szerepel előkelő helyen a rangsorban, *összességében a negyedik helyen áll a 223 régió között.*

A Közép-Dunántúli Régió térségi kategóriái (forrás: KDRFÜ Kht., 2005.)

A gazdaság fenntartható növekedésének meghatározó tényezője a régió növekedési centrumainak, decentrumainak hatékony (együtt-)működése. A régió egészének versenyképességét erősítő *növekedési társközpontok* (Székesfehérvár, Veszprém) és *decentrumok* (Tatabánya, Dunaújváros) ún. *nagyvárosi tetraéderként* a régió policentrikus városhálózatának központi elemei. E hálózat funkciója, hogy a fejlődés erőforrásait (innovációt, tőkét) közvetítsék tágabb térségük számára, bekapcsolva az európai globális gazdasági, innovációs rendszerekbe, elősegítve a regionális és országos versenyképesség növekedését, illetve a gazdasági-társadalmi kohéziót. A növekedési társközpontok szerepe meghatározó a foglalkoztatásban, felsőoktatási, a kutatási tevékenységek, valamint a különösen nagy hozzáadott értéket előállító gazdaság koncentrációja jellemzi együttesüket, a decentrumok ennek erősítéseként, komplementer funkcióval felruházottak. A nagyvárosok

mellett organikus fejlődésű és *karakterisztikus fejlődési potenciállal bíró középvárosok* és térségeik találhatóak, melyek közül több országosan vagy regionálisan kiemelkedő tematikus gazdasági funkciót hordoz: Pápa (élelmiszeripari és elektronikai vállalkozások, középfokú oktatás központ), Gárdony és Balatonalmádi (idegenforgalom természeti értékek), Balatonfüred és Tata (idegenforgalom - épített és természeti környezeti értékek), Bicske (logisztika), Esztergom (idegenforgalom, országos egyházi központ, járműgyártás), Komárom (dunai átkelő, fejlődő elektronikai ipar), Mór (borvidéki központ, élénk KKV tevékenység).

Vannak olyan térségek is, melyeket a háború utáni Dunántúli-középhegységre, mint energia tengelyre települő *iparosítás során épített kis- és középvárosok* dominálnak (pl. Ajka, Várpalota, Dorog, Zirc, Oroszlány). Az elmúlt másfél évtizedben struktúraváltásuk megindult, de a települések vagy térségük gazdaságában sok esetben még meghatározók a nehézipari, energetikai elemek (pl. Várpalota-Veszprém közötti vegyipari térség, szénérőművek).

A többi kis- és középvárosi központtal rendelkező térség közül még kiemelhetők a *döntően agrárjellegű térségek* (Aba, Adony, Ercsi kistérsége, valamint a régió legrosszabb gazdasági-társadalmi mutatóival rendelkező külső-belső perifériák: Enyingi, Sárbogárdi, Sümegi, Tapolcai, Kisbéri kistérség).

SWOT-megállapítások

A Régió kiváló geopolitikai helyzettel bír, európai fejlődési zónák, közlekedési folyosók érintik, azok kiaknázható metszéspontjában található. *(Erősség)*

Általánosságban elmondható, hogy a gazdasági versenyképességet – befektetés-ösztönzés, logisztika, stb. - nagy mértékben befolyásoló elérhetőségét tekintve a Közép-Dunántúl hazánkban az egyik legkedvezőbb helyzetben lévő régió, sűrűbb főúthálózattal rendelkezik és az úthálózat kiépítettsége is előbbre tart az átlagosnál, az M7-es autópálya a régió középső és déli részeinek a gyors elérhetőségét biztosítja, míg a hazánk határait egyedülként elérő M1-es az északi területekét. *(Erősség)*

A Régió vasúti közlekedése a fővonalak tekintetében jól szervezett. *(Erősség)*

A Régió „Nagyvárosi tetraédere” (növekedési társközpontok és decentrumok) és dinamikus középvárosai a regionális gazdaság hálózaton alapuló megújulásának alapját jelenti. *(Erősség)*

A Régió egykori „Ipari tengelye” struktúraváltásra szoruló, az iparosítás során épített, nehézipari, energetikai örökséggel bíró kis- és középvárosokat takar. *(Gyengeség)*

A Régió hazai viszonylatban általánosan jónak mondható gazdasági helyzete mellett kritikus helyzetben lévő külső-belső perifériákkal jellemezhető. *(Gyengeség)*

A Helsinki V/c. folyosó, mint észak-déli tengely hiányzik, a nyugat-keleti irányban áthaladó 8-as főút kapacitása kimerült, a régión belüli főbb gazdasági centrumok és decentrumok közötti elérhetési idő nem igazodik a korszerű gazdaságszervezési követelményekhez, belföldi kapcsolatait tekintve az erőcentrumok közötti, illetve a Duna vonalán az ország keleti övezete felé meglévő kapcsolat gyenge, jó nemzetközi kapcsolatai ellenére a térség csomóponti szerepét még nem tudja átvállalni, mivel a rendszert kiegészítő térségi kapcsolatok még nem kielégítőek *(Gyengeség)*

Az elérési idők a fővonalakon kívüli vasúti közlekedési szakaszokon többszörösen meghaladják a közúti jellemzőket, a „V0” elkerülő szakasz hiányzó kapocs, a bobai deltavágány és a Székesfehérvár-Boba szakasz rehabilitációja – az V. korridor kialakítása érdekében -elengedhetetlen. *(Gyengeség)*

A Régió versenyképességének és gazdasági megújulását segítő vonzerejének nemzetközi megítélése pozitív. *(Lehetőség)*

Versenyképességi alapjellemezők összefoglalása

A nyolcvanas évek végén a Közép-Dunántúli Régió az ország más térségeihez hasonló gyors és átfogó gazdasági és társadalmi változásokkal kellett szembenéznie. A térség gazdaságának hagyományos - elsősorban szocialista relációjú - piaci, értékesítési kapcsolatai szétestek, a gazdaság teljesítménye, az ipari termelés visszaesett. A változásokat azonban a régió nemcsak túlélte, hanem Nyugat-Dunántúllal és a főváros térségével együtt az ország egyik legdinamikusabban fejlődő régiójává tudta magát felküzdeni, a régió gazdasági szerepe már a 90-es évek elejétől lényegesen meghaladja területi és lakossági súlyát. Az átalakulás sikerét jelzi, hogy a gazdasági fejlettség mérésére általánosan használt mutatók értéke és azok dinamikája tartósan magasabb az országos átlagnál, amihez nemzetközi összehasonlításban is kedvező foglalkoztatási mutatók párosulnak.

A fejlődés dinamizmusát mutatja, hogy az egy főre jutó GDP 1994 és 2003 között közel négy és félszeresére (458 %-ra) nőtt. 2003-ban a régió adta az országban megtermelt bruttó hazai termék egytizedét, az egy főre jutó GDP tekintetében pedig – Közép-Magyarország és Nyugat-Dunántúl után – stabilan a harmadik a régiók rangsorában. 2003-ban a regionális átlagos érték 1679 eFt/fő volt, mely ugyan 7%-kal kisebb az országos átlagnál, de nagyobb,

mint a Budapest nélkül számított országos átlag. Meg kell azonban jegyezni, hogy uniós összehasonlításban ez is meglehetősen alacsony, vásárlóerő paritáson mérve az Unió átlagának közel felét éri el.

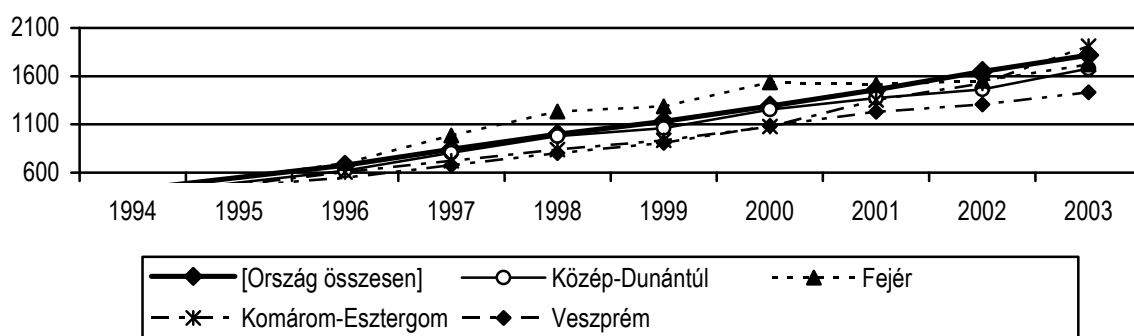
A Közép-Dunántúli Régió főbb gazdasági fejlettségi mutatói		
Mutató	Érték	Az országos átlag %-ában
GDP (millió forint) (2003)	1870	10,16
GDP (ezer forint/fő) (2003)	1679	93
Gazdasági szervezetek beruházásai (millió forint) (2003)	399	13
Gazdasági szervezetek beruházásai (ezer forint/fő) (2003)	358	120,1
Regisztrált vállalkozások száma (db) (2004)	121935	10,18
Alkalmazottak száma (2004)	315105	11,39

A Közép-Dunántúli Régió főbb gazdasági fejlettségi mutatói 2003-2004ben (Forrás: KSH, 2003-2004.)

A gazdasági szervezetek 2003. évi beruházásainak 13 %-a köthető a térséghez. Az egy lakosra jutó beruházás értéke (358 eFt) ugyancsak az országos átlagot (298 eFt) meghaladó. A beruházások döntően az iparra koncentrálnak, sokkal nagyobb mértékben, mint országosan.

A fejlettség valamelyest tükröződik a bérekben is: az alkalmazottak havi bruttó átlagkeresete a régiók rangsorában a második - az országos értéket ugyanis a kiugróan magas fővárosi keresetek felhúzzák.

Az egy főre eső GDP alakulása a Közép-Dunántúlon (ezer Ft)										
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Fejér megye	410	544	699	985	1234	1287	1535	1511	1551	1721
Komárom-E. megye	341	475	605	724	838	934	1077	1352	1525	1910
Veszprém megye	339	463	547	675	803	910	1086	1231	1307	1433
Közép-Dunántúl	367	497	621	807	978	1061	1255	1372	1462	1679
Ország	425	549	676	841	997	1132	1290	1458	1648	1817

Az egy főre eső GDP alakulása 1994 és 2003 között (eFt/fő)(forrás: KSH, 2005.)

Az általános bemutatást követően a *regionális versenyképességet* jelen vizsgálat az általános nemzetgazdasági versenyképességi mutatókhoz közel állva görcső alá veszi a *tartós gazdasági növekedés tényezőinek* megfelelő kínálatát biztosító gazdasági adottságokat

Foglalkoztatás

A régió foglalkoztatottsági helyzetét jellemző jelzőszámok lényegesen jobb állapotot mutatnak az országos képnél: a népesség foglalkoztatási rátája, illetve az aktivitási ráta 4-5 %-kal magasabb az országos rátáknál, köszönhetően az adaptív, relatív olcsó és képzett, megfelelő iparági begyakorlási görbékkel jellemezhető munkaerőnek. Szembeszökő, negatív jelenség a régió egyik kulcságzatának, a turizmus/idegenforgalomnak specialitása a szezonális foglalkoztatás jelensége, mely az idegenforgalmi szezon hosszabbításával oldható.

Ugyanakkor a régió kistérségeinek foglalkoztatási és aktivitási rátái rendkívül differenciáltak: mind az egyes megyéken belül, mind a régión belül megfigyelhetők az átlagtól eltérő, negatív kiugró eltérések: enyingi, sárbogárdi, sümegi, várpalotai kistérségek. Nemzetgazdasági ágazat szerinti besorolás tekintetében

- elmondható a szellemi foglalkozásúak növekedése, (a dinamikusan fejlődő kistérségek csoportjában 4-6 % növekedés, de még a stagnálóknál is 2-3 %),
- jelentősen csökkent a mezőgazdaságban-erdőgazdálkodásban foglalkoztatottak aránya (a dinamikusan fejlődő kistérségeknél harmadára-negyedére csökkent, a stagnálóknál kb. felére)
- az iparban foglalkoztatottak aránya alapvetően csökkent a fejlettebb kistérségek csoportjában, és nőtt a kevésbé fejlettek csoportjában (késői iparosítás);
- minden kistérségi csoportban erősen növekedett a szolgáltatási jellegű ágazatokban dolgozók részaránya az összes foglalkoztatottakon belül (legerősebben természetesen a dinamikusan fejlődő kistérségekben).

Beruházások

Alapvetés, hogy a gazdasági szervezetek döntően iparra koncentrálódnak, 2004. évi beruházásainak több mint 1/8-a köthető a régióhoz és az egy lakosra jutó beruházás értéke az országos átlagot meghaladó. A rendszerváltást követő krízishelyzetet kezelve, a 90-es évek barna- illetve zöldmezős beruházásai elősegítették az ipar megújulását, s a térségbe betelepített nemzetközi működő tőke, - megyénként eltérő módon és struktúrában -

megteremtette a nemzetközi piacokhoz való kapcsolódás feltételeit, egyúttal, - sajnálatos módon - kialakítva a gazdaság duális jellegét. Jelentős különbségek tapasztalhatók a gazdasági teljesítmény, a hatékonyság tekintetében az erősen exportorientált, döntően külföldi tulajdonú nagyvállalati szektor, valamint a belső, illetve lokális piacra termelő, alapvetően hazai tulajdonú, mikro, kis- és középvállalati szektor között.

Az ezredforduló utáni trendek több tekintetben is figyelmeztetőek, jelzik, hogy a kilencvenes évtized közepétől jellemző tartó folyamatos felfutás – amit elsősorban a külföldi tőkebefektetéseken alapuló, túlnyomórészt exportorientált ipari termelésből fakadt – megtört, több külföldi befektető is kivonta tőkéjét a régióból (Mannessmann, IBM, Kenwood). Mindez egyrészt tovább rontotta az egyébként is hátrányos helyzetű térségek pozícióit (Sárbogárd), de még az erős és fejlett gazdasággal rendelkező térségben (Székesfehérvár) is megrázkódtatást okozott, rámutatva az eddigi fejlődés korlátaira: a tömegtermelésre épülő további fejlesztések lehetőségei fokozatosan kimerülnek, felvetve a térségi gazdaságfejlődés hosszú távú fenntarthatóságának kérdéseit is.

Az ipari termelés felfutásában igen nagy szerepet játszottak az ipari parkok, hiszen a régióban működő ipari parkokban állítják elő az ipari termékek zömét. Ugyanakkor elmondható, negatív jellemző, hogy a hazai beszállítói kör jellemzően tömegárut előállító, kevésbé modern vagy kifejezetten korszerűtlen berendezésekkel illetve technológiával ellátott, korlátozott erőforrásokkal rendelkező kis- és mikro-vállalkozás. Csekély a KKV-szektor felé integrátori funkciót ellátni képes vállalatok (pl. VIDEOTON, SUZUKI) aránya is, ráadásul a beszállítói hálózatba már bekapcsolódott vállalkozások számára a multinacionális cégek már említett fluktuációja veszélyforrást jelent. Mindez igényli a korábban jól működő befektetés-ösztönzési módszerek megújítását, valamint a befektetők és a helyi vállalkozások közti kapcsolatok erősítését, a hálózatszerű működés, a klaszterek ösztönzését.

A külföldi érdekeltségű vállalkozások beruházásainak ágazati megoszlása alapján a befektetések 80 %-a az iparba irányul és ez az arány közel állandó, nem változik. Tanulságos, hogy az idegenforgalomba bevont külföldi tőke mértéke csekély, - legfőbb oka az iparág magas szezonálisága. A szolgáltatási ágazatba irányuló beruházások szinte kizárólag a távközlés, adatátvitel területén valósultak meg. A mezőgazdaságba is elenyésző a külföldi tőkebefektetés, ez a jövőben sem fog változni, csak akkor, ha a külföldiek földszerzése is biztosított lesz. A kereskedelembe áramló külföldi tőke jellemzően nem beruházási befektetésként, hanem az árualapokban forgatókéként érkezik az országba. A kereskedelmi

áruházláncok jelenléte átformálta a hazai kiskereskedelmet, a globalizáció jelei leginkább itt figyelhetőek meg.

A régióban kimutathatóak versenyképesség fenntartásának kulcságazatai, melyek elsősorban az

- idegenforgalom/turizmus
- IKT,
- Építőipar,
- elektronikai ipar,
- autóipar,
- fa- és bútorigar,
- környezetipar,
- illetve az élelmiszeripari ágazatok.

Humán tőkeállomány

Alapvetés, hogy a régió iskolázottsága közeli az országos mutatókhoz, bár alacsony iskolázottságúak tekintetében az országosnál kissé jobb, míg a közép- és felsőfokú végzettségűek tekintetében valamivel rosszabb mutatókkal bír. A jó adottságú közoktatási hálózat és intézmények mellett - az országoshoz hasonlóan - elmondható, hogy a régió oktatása nem készült fel a turbulens létszámváltozásokra, az intézmények között nem valósult meg az átjárhatóság, a szakképzés nem tudja kellő gyorsasággal követni a gazdaság igényeit, és hiányos a két szféra összhangját biztosító információs és koordinációs intézményrendszer. Az összhang hiányának azonban az is oka, hogy gyakran a foglalkoztatók (vállalkozások) sem tudják hosszabb távra előre jelezni várható munkaerő igényüket.

Fontos, hogy a régió minden meghatározó centrumában van felsőfokú képzés, ugyanakkor a felsőoktatási intézmények száma alacsony, együttműködésük, kutatóintézeti háttérük, képzési kínálatuk nem megfelelő. A gazdaságilag aktív lakosság kb. 1/8-a rendelkezik felsőoktatási végzettséggel vagy diplomával, nőtt a felsőfokú oktatásban résztvevők aránya a korcsoporton belül, de még mindig alacsonyabb az aktív keresőkön belüli aránynál, a régió „nettó importőr” a felsőfokú végzettségűek létszámbiztosításában. A 100 ezer lakosra jutó felsőfokú intézményben tanuló hallgatók létszáma az EU országok átlagának pedig csupán a fel, az itt tanuló nappali tagozatos hallgatók száma (13.539 fő) az utolsó előtti a régiók rangsorában.

A régió felnőttképzésének főbb jellemzői nem mutatnak karakterisztikus eltérést az országos sajátosságoktól és tendenciáktól: ez a képzési forma itt is a munkanélküliség kezelésének - és megelőzésének - az egyik kulcseleme; fontos szerepe van továbbá az iskolarendszertől kimaradó fiatalok és a felnőttek felzárkóztatása. Az iskolarendszertől kívüli szakképzés hivatalos statisztikái szerint a Közép-dunántúli Régióban a képzések száma növekvő ütemű, számszerűségében mégis a legalacsonyabb, a létszám tekintetében pedig - 2000-ben - a régiók közül itt volt a második legkevesebb résztvevője.

A régióban az elmúlt tíz évben valamennyivel növekedett ugyan az idegen nyelv ismeret, a 2001-es népszámlálási adatok szerint a német nyelv ismerete 5,3 %, ami változatlanul meghaladja az országos átlagot, az angol nyelvet ismerők aránya (1,8 %) azonban továbbra is csak fele az országos adatoknak.

A Váti Kht. 2004-es országgyűlési jelentésében szereplő térségi tudásbázis alapján régióként jellemzően egy, a Közép-Dunántúlon azonban két nagyváros (Veszprém és Székesfehérvár, melyek egyúttal növekedési társközpontokként is nevesítettek) helyzete minősíthető kiemelkedően jónak, jelentős szerepet játszva nem csak a középiskolai, hanem a felsőfokú oktatásban is.

Fizikai tőke minősége

Alapvetésként leszögezhető, hogy a vállalkozói kapcsolatok gyengeségei mellett problémaként jelezhető a régióban az üzleti és a tudományos, oktatási szféra közti együttműködés hiánya, ami esetünkben a régió alapvető stratégiai célját – az innováció régiójává válást – is veszélyezteti. Súlyosbítja a problémát, hogy ez nemcsak a kapcsolatrendszer hiányára, hanem a vállalkozások innovációs potenciáljának alacsony voltára, s mindenekelőtt a felsőoktatás és a K+F szféra relatív elmaradottságára vezethető vissza. A Közép-Dunántúl régióban a K+F ráfordítások regionális GDP-hez viszonyított mértéke az országos átlagnál alacsonyabb, nem több 0,3-0,4%-nál, ezen értéken belül is rendkívül kis hányadot tesz ki az ipari ráfordítások aránya. A felsőoktatási intézmények alapvető potenciálja korlátozott, így célszerű az alkalmazott kutatások elősegítése, új intézményi formák (pl. kompetencia központok) létesítésének támogatása, szintén negatívum, hogy a legkevesebb kutatóhely a Közép-Dunántúlon (170) van. A rendszerváltást követő időszakra jellemző K+F kiadások beszűkülése különösen a vállalati szférában volt drasztikus, ahol nemcsak a vállalati kutatóhelyek ráfordításai csökkentek, hanem jelentős részben maguk a kutatóhelyek is megszűntek. A régió versenyképességének hosszú távú fenntartása

érdekében nélkülözhetetlen a bér munkára és tömegtermelésre épülő gazdaságról a tudásalapú, innováció-vezérelt gazdasági fejlődésre való áttérés. Ehhez viszont szükséges az innovációs lánc elemeinek – elsősorban a hídképző szervezeteknek –, a kutatási intézmények infrastruktúrájának, eszközparkjának fejlesztése, valamint a kutatási és vállalati szféra kapcsolatrendszerének erősítése.

A gazdasági szerkezetváltás során, az innováción belül a technológia megújítás volt a beruházások fő iránya. Az évtized végére K+F tevékenységet is telepítettek a régióba telepítettek a multinacionális cégek, amely folyamat, – elsősorban az elektronikában és számítástechnikában – felerősödőben van. Mindenképpen szükséges ezért annak támogatása a befektetés-ösztönzési politika újragondolásával, hogy ezek a vállalatok a régióba stratégiai funkciókat telepítsenek és itt hozzák létre kelet-közép-európai (vagy európai) regionális központjukat.

Egy mikro-, kis- és középvállalatok körében végzett, közelmúltbeli, regionális felmérés alapján a vállalati innovációk legfontosabb megvalósítója a vállalkozás saját maga. A válaszadók rangsora ezt követően a más vállalkozásokkal közösen végzett kutatás-fejlesztési tevékenységgel, az egyetemekkel, kutatóintézetekkel, majd a különféle tanácsadó szervezetekkel való együttműködés megjelölésével folytatódott. A megkérdezett vállalkozások közel háromnegyedénél nincs K+F kiadás, s csak minden tizediknél haladják meg az ilyen jellegű kiadások az árbevétel 10 százalékát. Általánosítható tapasztalat, hogy nem a kis- és középvállalatok alkotják a kutatás-fejlesztés bázisát, hanem a nagyvállalatok.

Mindenképpen pozitív viszont, hogy a régióban megindult a tudásparkok kialakítása - Talentis, Technopolis programok. Az innovációs igényeket ugyancsak előtérbe helyezi a Bécs-Budapest nagyrégióban elhelyezkedő, több innovációs centrumot, regionális növekedési központot magába foglaló innovációs terület kiépülése - Székesfehérvár, Dunaújváros, Mór, Bicske, Veszprém, Ajka, Várpalota, Pápa, Esztergom, Tatabánya, Komárom, Bábolna.

Az innovációs kereslet és kínálat összhangját, lehetséges összekapcsolását jelzik a kis- és középvállalkozások jelzései: többségük akkut tőkehiányban szenved, elsősorban technológiai fejlesztésekre fogékonyak, kevésbé tapasztalható náluk a szervezeti-, termék- vagy folyamat-innovációra hajlandóság, alacsony szintű a vállalkozói kedv, nem jutnak hozzá a megfelelő információs csatornákhöz, az IKT keresleti feltételrendszere és kínálati palettája egyaránt elégtelen.

Termelékenység

év	GDP piaci beszerzési áron, MFt	Egy lakosra jutó GDP, eFt
1994	408 564	367
1995	554 875	494
1996	692 575	621
1997	898 844	807
1998	1 087 798	978
1999	1 177 818	1061
2000	1 405 307	1255
2001	1 523 901	1372
2002	1 630 839	1462
2003	1 695 278	1679

A bruttó hazai termék (GDP) alakulása a Közép-Dunántúlon 1994-2003 (Forrás: KSH, 2005.)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Régió összesen	121,9	148,6	123,6	123,8	140,4	108,8	99,4	108,5	113,9
Ország összesen	104,6	115,0	114,0	111,1	118,5	104,2	103,0	107,4	107,9

Az ipari termelés indexe (%) 1994-2004. (előző év = 100,0)(Forrás: KSH, 2005.)

Örvendetes tény, hogy a régió gazdasági szerepe már a 90-es évek elejétől lényegesen meghaladja területi és lakossági súlyát, gazdasági fejlettség mérésére általánosan használt mutatók értéke és azok dinamikája tartósan magasabb az országos átlagnál, amihez nemzetközi összehasonlításban is kedvező foglalkoztatási mutatók párosulnak. 2003-ban a régió adta az országban megtermelt bruttó hazai termék egytizedét, az egy főre jutó GDP tekintetében pedig – Közép-Magyarország és Nyugat-Dunántúl után – stabilan a harmadik a régiók rangsorában. Értéke közel 20 %-kal magasabb, mint a Budapest nélkül számított országos átlag.

év	mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Ágazatok összesen
	AB	CDE	F	G-O	A-O
1999	50 001	435 127	47 271	498 576	1 030 975
2000	52 861	603 037	52 008	569 008	1 276 914
2001	64 475	547 392	68 336	663 187	1 342 390
2002	62 372	545 722	80 361	754 093	1 442 278
2003	59 857	665 514	84 224	841 055	1 650 650

Bruttó hozzáadott érték a Közép-Dunántúlon, a gazdasági ágak főbb csoportjai szerint (folyó áron, MFt)1999-2003 (Forrás: KSH, 2005.)

A tömegtermelésnek köszönhető gyors fejlődés további lehetőségei a 90-es évek végére fokozatosan kimerültek, jelentkeztek a kedvezőtlen társadalmi-gazdasági következményei is, melyek felvetik a térségi gazdaságfejlődés hosszú távú fenntarthatóságának kérdéseit is. Mindez megerősíti a korábbi regionális fejlesztési dokumentumokban is megfogalmazott igényt, amely szerint az eddigi olcsó hazai munkaerőre és külföldi tőkebevonásra épülő gazdasági modellről át kell térni a szakképzett munkaerő, az innováció és a tőkebevonás hármására támaszkodó, innováció-vezérelt gazdaságfejlődési modellre. Ez a stratégiaváltás – a mennyiségiről a minőségi szemléletre való áttérés – idézheti elő a régió szélesebb bázison felgyorsuló fejlődését, további magasabb hozzáadott értékű beruházásokat és magasabb szakképzettséget igénylő munkahelyeket generálva.

SWOT-megállapítások

A Régió gazdasági szerkezet-váltással kapcsolatos hajlandósága, adaptációs készsége és képessége bizonyítottan magas szintű. *(Erősség)*

A Régió gazdasági fejlettség mérésére általánosan használt mutatók értéke és azok dinamikája tartósan magasabb az országos átlagnál. *(Erősség)*

A Régiót országos összehasonlításban kedvező, a fizikai tőkére jellemző mennyiségi mutatók jellemzik. *(Erősség)*

A Régiót nemzetközi összehasonlításban is kedvező általános foglalkoztatási mutatók jellemzik. *(Erősség)*

A Régiót nemzetközi összehasonlításban átlag alatti gazdasági mutatók jellemzik, különös tekintettel a fizikai tőke minőségi mutatóira. *(Gyengeség)*

Területi sajátosságok

Veszprém megye

év	GDP piaci beszerzési áron, MFt	Egy lakosra jutó GDP, eFt
1994	128 028	339
1995	175 221	463
1996	206 694	547
1997	254 186	675
1998	301 652	803
1999	340 247	901
2000	408 540	1 086
2001	456 828	1 218
2002	483 826	1 307
2003	529 117	1 433

Fejér megye

év	GDP piaci beszerzési áron, MFt	Egy lakosra jutó GDP, eFt
1994	173 853	410
1995	231 388	544
1996	297 561	699
1997	419 764	985
1998	526 253	1 234
1999	548 113	1 283
2000	655 476	1 535
2001	641 375	1 497
2002	664 691	1 551
2003	737 564	1 721

Komárom-Esztergom megye

év	GDP piaci beszerzési áron, MFt	Egy lakosra jutó GDP, eFt
1994	106 683	341
1995	148 266	475
1996	188 320	605
1997	224 894	724
1998	259 893	838
1999	289 458	918
2000	341 291	1 077
2001	425 698	1 343
2002	482 322	1 525
2003	603 116	1 910

A bruttó hazai termék (GDP) megyénkénti alakulása 1994-2003 (Forrás: KSH, 2005.)

Elmondható, hogy a régió belüli gazdasági potenciál területileg nem egyenletesen oszlik meg. A régió belső erőviszonyai kezdenek átrajzolódni, Fejér megye a „telítődés” állapotához közeledik, - az 1998-2004-es időszak átlagos növekedési ütemét tekintve a megyék

rangsorában az utolsó (!) - ezzel szemben Komárom-Esztergom megye – Pest megyét és Budapestet követve – a harmadik.

Az egy főre jutó GDP tekintetében, a 2002. esztendőben mérföldkőnek számított a megyék sorrendjében, - amikor is Fejér a negyedik, Veszprém megye a nyolcadik helyen állt - Komárom-Esztergom az ötödik helye, ami számottevő javulás a korábbi évekhez képest. A régió kedvező pozícióit 2003-ra is megőrizte, emellett külön üdvöztető jelenség Komárom-Esztergom megye további, több, mint 25 %-kal (!) javuló mutatója.

A folyamatok dinamizmusát tekintve elmondható, hogy az országosan is kiemelkedő Fejér megyéé 2001-ben megtört. Ezt követően – a 2002-es fordulathoz köszönhetően - az egy főre jutó GDP tekintetében továbbra is őrzi kedvező pozícióját, annak növekedési ütemét tekintve, Veszprém megyéhez hasonló, közepes dinamikájú fejlődési trend bontakozik ki. Ezzel szemben Komárom-Esztergom megye előre törése pozitív jelenség, a megye e mutató tekintetében – Pest megyét és Budapestet követve – a harmadik a megyék rangsorában.

Fejér megye		
év	értéke, Milliárd Ft	megoszlása %
1997	835,6	14,0
1998	1 135,3	15,1
1999	1 336,6	15,1
2000	1 843,6	15,9
2001	1 829,4	14,7
2002	1 606,7	12,7
2003	1 277,7	9,2
2004	1 376,4	8,9
Komárom-Esztergom megye		
év	értéke, Milliárd Ft	megoszlása %
1997	259,1	4,3
1998	317,5	4,2
1999	366,9	4,1
2000	633,4	5,5
2001	909,1	7,3
2002	1 003,0	7,9
2003	1 525,6	11,0
2004	1 870,9	12,1
Veszprém megye		
év	értéke, Milliárd Ft	megoszlása %
1997	193,4	3,2
1998	232,9	3,1
1999	257,1	2,9
2000	340,6	2,9
2001	381,5	3,1
2002	378,5	3,0
2003	409,9	3,0
2004	456,3	3,0

Az ipar termelése a régió megyéi tekintetében 1994-2004. (Forrás: KSH, 2005.)

Komárom megye	106,2	107,5	113,5	105,8	114,6	112,6	173,4	144,2	114,4	156,1	124,3
Veszprém megye	101,6	111,2	98,2	99,9	111,5	101,5	116	99,6	100,9	108,6	112,9
Ország összesen	104,6	115,0	114,0	111,1	118,5	104,2	103,0	107,4	107,9

Az ipari termelés indexe (%) a régió megyéi tekintetében 1994-2004. (előző év = 100,0)(Forrás: KSH, 2005.)

Az *ipari termelékenység* legnagyobb hányada Fejér és Komárom-Esztergom megyében koncentrálódik mind termelési érték, mind pedig az export vonatkozásában. Veszprém megye ipara a régió ipari termelésének csak igen kis hányadát adja, exportja is lényegesen alacsonyabb, ami azt jelenti, hogy a gazdaságtalan üzemek felszámolása megtörtént, azonban a fejlett technológiát képviselő új beruházások betelepülése nem az elvárt mértékben halad.

Megfigyelhető, hogy míg Fejérben a bruttó hozzáadott értékből az ipar részesedése az utóbbi években csökkenő, addig Komárom-Esztergomban 2000-től kezdődően tartós növekedés figyelhető meg, a szolgáltató szektor részesedésében ugyanakkor fordított változás tapasztalható.

SWOT-megállapítások

Az egy főre jutó GDP tekintetében, Fejér és Komárom-Esztergom megye kedvező pozícióikkal bír (*Erősség*)

Komárom-Esztergom megye gazdasági növekedése példaértékű (*Erősség*)

Az ipari termelékenység legnagyobb hányada megyei összevetésben Fejér és Komárom-Esztergom megyében koncentrálódik (*Erősség*)

A Régió belüli gazdasági potenciál eloszlása területileg egyenetlen (*Gyengeség*)

A gazdasági növekedés tekintetében a jelenlegi gazdasági szerkezet mellett Fejér megye a „telítődés” állapotához közeledik, - az 1998-2004-es időszak átlagos növekedési ütemét tekintve a megyék rangsorában az utolsó (!)(*Gyengeség*)

Veszprém megye ipara a régió ipari termelésének csak igen kis hányadát adja, exportja is lényegesen alacsonyabb, a fejlett technológiát képviselő új beruházások betelepülése nem az elvárt mértékben halad. (*Gyengeség*)

Iparági szerkezet

	mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	vadgazdálkodás,	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Ágazatok összesen
év	AB		CDE	F	G-O	A-O
1999	50 001		435 127	47 271	498 576	1 030 975
2000	52 861		603 037	52 008	569 008	1 276 914
2001	64 475		547 392	68 336	663 187	1 342 390
2002	62 372		545 722	80 361	754 093	1 442 278
2003	59 857		665 514	84 224	841 055	1 650 650

A bruttó hozzáadott érték megoszlása ágazatcsoportonként, 1999- 2003. (forrás: KSH, 2005.)

A régió gazdasági adatait tartalmazó táblázatokból egyértelműen kitűnik, hogy a régió belüli gazdasági potenciál iparágak tekintetében nem az elvárt gazdasági szerkezetváltásnak megfelelően alakul. A kedvezőtlen tendenciák összefüggenek azzal, hogy *a régió gazdasági szerkezete túlzottan ipari*, a régió kiemelkedő gazdasági fejlettségi mutatói - beruházások, GDP, értékesítés, hozzáadott érték, stb. – ehhez kötődnek, elmondható, hogy – kivéve a hozzáadott érték egyértelműen adódó kategóriáját -, *különösen a terciér szektor súlya alacsonyabb a kívánatosnál.*

Fejér megye

Ágazati kód	Gazdasági ág	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
C	Bányászat	0,4	0,3	0,3	0,2	0,1
DA	Élelmiszer, ital, dohány gyártása	15,8	12,5	10,9	5,7	4,6	3,9	3,7	4,6	5,0	5,9	5,0
DB, DC	Textília, bőrtermék, lábbeli gyártása	1,0	1,0	0,8	0,5	0,5	0,5	1,9	0,5	0,3	0,5	0,4
DD, DE	Fa-, papírtermékek gyártása, nyomdai tevékenység	3,0	3,4	1,9	1,1	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,5	0,6
DF-DH	Vegyipar	2,1	2,4	2,3	2,2	2,3	2,1	2,0	2,1	2,4	3,5	3,3
DI	Nemfém ásványi termék gyártása	1,7	1,7	1,2	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,6	0,6
DJ	Fémalapanyag, fémfeldolgozási termék gyártása	59,0	60,9	39,4	25,3	21,7	17,6	17,2	16,2	18,6	27,5	34,2
DK-DM	Gépipar	11,2	12,2	38,9	61,4	65,3	70,8	71,1	72,5	68,7	56,0	49,8
DN	Máshová nem sorolt feldolgozóipar	0,7	0,6	0,5	0,5	0,4	0,6	0,6	0,4	0,5	0,4	0,5
D	Feldolgozóipar	94,6	94,7	95,8	97,1	95,5	96,2	97,1	97,0	96,3	94,7	94,4
E	Villamosenergia-, gáz-, gőz-, vízellátás	5,0	5,0	3,9	2,8	4,3	3,7	2,8	2,9	3,6	5,2	5,4
C,D,E	Ipar összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Komárom-Esztergom megye

Ágazati kód	Gazdasági ág	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
C	Bányászat	7,6	3,1	2,8	2,2	1,3	1,0	0,6	0,4	0,3	0,2	0,1
DA	Élelmiszer, ital, dohány gyártása	23,2	24,0	20,2	14,6	19,9	18,3	11,3	8,6	8,3	5,8	4,3
DB, DC	Textília,, bőrtermék, lábbeli gyártása	1,2	1,1	0,9	0,9	0,8	0,7	0,5	0,4	0,4	0,2	0,2
DD, DE	Fa-, papírtermékek gyártása, nyomdai tevékenység	8,3	7,8	7,2	6,8	5,6	5,7	3,5	2,7	2,9	1,9	1,6
DF-DH	Vegyipar	10,4	9,9	9,5	10,0	8,5	5,6	4,0	3,3	4,7	4,8	4,2
DI	Nemfém ásványi termék gyártása	5,7	4,7	4,6	5,0	4,3	3,8	4,0	3,2	3,1	2,1	1,8
DJ	Fémalapanyag, fémfel-dolgozási termék gyártása	3,5	3,2	1,5	3,0	0,9	1,2	1,1	2,6	2,9	2,3	1,8
DK-DM	Gépipar	21,9	31,8	39,9	44,9	46,8	52,6	68,6	74,3	73,3	79,9	83,9
DN	Máshová nem sorolt feldolgozóipar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
D	Feldolgozóipar	74,3	82,7	83,8	85,2	86,8	87,9	93,2	95,2	95,7	97,1	98,0
E	Villamosenergia-, gáz-, gőz-, vízellátás	18,2	14,2	13,5	12,6	11,9	11,1	6,2	4,3	4,1	2,6	1,9
C,D,E	Ipar összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Veszprém megye

Ágazati kód	Gazdasági ág	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
C	Bányászat	4,2	4	4,1	3,9	3,4	3,2	2,8	2,8	2,6	2	1,8
DA	Élelmiszer, ital, dohány gyártása	18,2	14,8	13,8	13,3	11,8	11,8	11,7	12,5	12,7	11,8	10,5
DB, DC	Textília,, bőrtermék, lábbeli gyártása	3,2	2,9	3	2,9	2,8	2,2	2,3	2	1,8	1,3	0,8
DD, DE	Fa-, papírtermékek gyártása, nyomdai tevékenység	5,8	6,1	4,8	4,4	4,6	4,5	3,5	1,7	1,9	2,8	2,4
DF-DH	Vegyipar	24,2	25,2	27,5	25,2	20,8	19,3	22,2	22,8	19,6	17	16,9
DI	Nemfém ásványi termék gyártása	9,9	10,2	10,8	12,3	11,4	11,6	11,2	11	10,5	10	8,8
DJ	Fémalapanyag, fémfel-dolgozási termék gyártása	14,2	19,3	17	17,7	19,8	20,6	21,6	22,3	20,9	21,8	21,5
DK-DM	Gépipar	9	8,3	8,8	11,2	17,3	19,5	19	19,5	24,8	29,2	33,4
DN	Máshová nem sorolt feldolgozóipar	1,5	1,4	1,4	1,3	1,2	1,2	1	0,8	0,8	0,6	0,9
D	Feldolgozóipar	86	88,2	87,1	88,3	89,7	90,7	92,5	92,6	93	94,5	95,3
E	Villamosenergia-, gáz-, vízellátás	9,8	7,8	8,8	7,8	6,9	6,1	4,7	4,6	4,4	3,5	2,9
C,D,E	Ipar összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Az ipari termelés ágazat szerinti megoszlása (%) (forrás: KSH, 2005.)

A régió kiemelkedő gazdasági fejlettségi mutatói (beruházások, GDP, értékesítés) tulajdonképpen minden esetben ipari fejlettséget jelentenek. Az ipar súlyának növekedésével a 1990-es években a gazdaság egésze, így azon belül az iparszerkezet – amiben korábban domináns volt a bányászat és a nehézipar – is jelentősen átalakult. A hagyományos nehézipari ágazatok visszaszorultak, s a gépipar – azon belül is a *informatika-ipar, a híradástechnikai közszükségleti cikkek, a jármű- és járműalkatrész-gyártás* – vált az ipari fejlődés hordozójává, amiben a külföldi tőkebefektetéseknek is meghatározó szerepe volt. Mindez alapvetően kiugrási lehetőségeket jelentő iparágak jelenlétére utal, azonban a jelenlévő fizikai tőke zömét jelentő külföldi tőkebefektetések szemléletváltása szükségszerű a szemléletváltás tekintetében.

A régióban 2003-ban a *bruttó hozzáadott érték* 40,3 %-a származik az iparból, mely meghaladja az országos mértéket, míg a szolgáltatások aránya (50,9 %) lényegesen elmarad

attól, annak ellenére, hogy az utóbbi időben - párhuzamosan a mezőgazdaság csökkenésével - egyértelmű növekedése figyelhető meg.

A régióban keletkezik az ország ipari termelésének több, mint negyede és ugyanez elmondható az ipari értékesítésre is. Az egy lakosra jutó ipari termelési érték az országosnak több mint duplája. A régióbeli vállalatok összes ipari értékesítések majdnem háromnegyede exportra irányul. A belföldi értékesítés aránya 30 % alatti, országosan ez az arány meghaladja a 40%-ot. Ennek ellenére az ország összes belföldi eladását tekintve a Közép-Dunántúl a régiók rangsorában Közép-Magyarország után a második. Az ipari export tekintetében (de más ipari mutatók terén is) különösen kimagasló Fejér és Komárom-Esztergom megye.

Az alkalmazásban állók megoszlása ágazatonként – Közép-Dunántúli Régió összesen (2004)											
Gazdasági ág	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Mezőgazdaság, vad-, erdő-, halgazdálkodás	24105	22394	20296	20561	18401	17215	17399	17611	16450	14363	13179
<i>Ipar</i>	111922	112114	112162	116923	111618	111702	131419	132182	128340	123315	124297
Építőipar	9639	8790	7387	6641	7905	6381	11452	12454	12672	12085	13619
Kereskedelem, javítás	16621	16076	14007	11768	8947	8868	23834	24803	25895	27512	27272
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	4618	4256	4073	4487	4147	4356	8021	7862	8122	8346	8559
Szállítás, raktározás, posta, távközlés	21136	19620	15848	15638	7835	7333	20388	19933	20698	20035	19924
Pénzügyi közvetítés	5258	5297	3871	3859	887	897	3625	3489	3424	3329	3274
Ingtalanügyletek, gazdasági szolgáltatás	6085	5880	5329	5764	8649	9886	15780	14650	13081	12993	15019
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombizt.	12698	13104	13881	17441	18941	18503	18600	19210	19747	24850	23268
Oktatás	12698	13104	13881	17441	18941	18503	18600	19210	19747	24850	23268
Egészségügyi, szociális ellátás	30154	29105	27438	23408	22573	22420	22443	22544	22614	22869	22946
Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás	22862	21599	20354	19744	20020	19493	20559	19788	20257	20666	20480
Összesen	277796	271339	258527	263675	248864	245557	312120	313736	311047	315213	315105

Az alkalmazásban állók megoszlása ágazatonként – Közép-Dunántúli Régió 2004. (forrás: KSH, 2005.)

Az ipar dominanciája tükröződik a **foglalkoztatási arányokban** is, ahol az eltérések nemzetközi összehasonlításban még markánsabbak. Bár a 90-es évek elejétől az országos tendenciákhoz hasonlóan a régióban is növekedett a szolgáltatási ágazatban munkát vállalók

létszáma, azonban még ma is majdnem 10 %-kal kevesebben dolgoznak a terciér szektorban, mint az Európai Unió tagállamaiban. A mezőgazdasági foglalkoztatottak aránya a kilencvenes évek eleje óta fokozatosan csökken, ugyanakkor az iparban foglalkoztatottak aránya az országos és az uniós átlagot is jóval meghaladó; az ország ipari alkalmazottainak mintegy 15 %-a a régióban dolgozik.

Összességében megállapítható tehát, hogy a régió fejlettsége döntően ipari fejlettséget jelent, más ágazatokban korántsem jelenik meg ilyen markánsan. A tömegtermelésnek köszönhető gyors fejlődés további lehetőségei a 90-es évek végére fokozatosan kimerültek, jelentkeztek a kedvezőtlen társadalmi-gazdasági következményei is, melyek felvetik a térségi gazdaságfejlődés hosszú távú fenntarthatóságának kérdéseit is. Mindez megerősíti a korábbi regionális fejlesztési dokumentumokban is megfogalmazott igényt, amely szerint az eddigi olcsó hazai munkaerőre és külföldi tőkebevonásra épülő gazdasági modellről át kell térni a szakképzett munkaerő, az innováció és a tőkebevonás hármására támaszkodó, innovációvezérelt gazdaságfejlődési modellre. Ez a stratégiaváltás – a mennyiségiről a minőségi szemléletre való áttérés – idézheti elő a régió szélesebb bázison felgyorsuló fejlődését, további magasabb hozzáadott értékű beruházásokat és magasabb szakképzettséget igénylő munkahelyeket generálva.

SWOT megállapítások

Erős ipari vállalati kultúra, termelés és export. *(Erősség)*

A régió húzóágazatai az informatika-ipar, építőipar, járműipar, fa- és bútorigar, élelmiszeripar és elektronikai ipar *(Erősség)*

Nem kellően szolgáltatás-orientált gazdasági szerkezet. *(Gyengeség)*

A régió fejlettsége döntően ipari fejlettséget jelent, más ágazatokban korántsem jelenik meg ilyen markánsan, a tömegtermelésnek köszönhető gyors fejlődés további lehetőségei kimerültek. *(Gyengeség)*

Gazdasági szervezetrendszer alapmegállapításai

2004-ben alakult, megszűnt, összesen regisztrált gazdasági szervezetek száma			
Terület	Alakult	Megszűnt	Összes
Fejér megye	4 157	3732	47977
Komárom-Esztergom megye	3 237	2487	35580
Veszprém megye	4 071	3660	47764
Közép-Dunántúl	11 465	9 879	121935

2004-ben alakult, megszűnt, összesen regisztrált gazdasági szervezetek száma (Forrás: KSH, 2005.)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Fejér megye	39696	39267	36317	37802	38405	40374	41913	43531	44771	45132
Komárom-E. megye	29636	28035	26233	26836	27801	29062	30170	31378	32227	33047
Veszprém megye	40241	39584	37657	37078	37851	39743	41540	42356	43422	43756
Közép-Dunántúl	109573	106886	100207	101716	104057	109179	113623	117265	120420	121935
Ország összesen		1049590	998264	1026642	1049410	1094446	1124835	1152221	1176934	1198628

Regisztrált vállalkozások száma, 1994-2004. (Forrás: KSH, 1994-2004.)

Az országos folyamatokhoz hasonlóan az 1990-es évektől a régióban is dinamikusan növekedni kezdett a gazdasági szervezetek száma, és alapvetően megváltozott a tulajdonosi, gazdálkodási forma szerinti összetétel. Ma az ország vállalkozásainak mintegy tizedét (122 ezer) a régióban regisztrálták. Az országos arányokhoz hasonlóan ezeknek azonban csupán háromnegyede működő vállalkozás. A vállalkozói aktivitást jelző 1000 főre jutó vállalkozásszám az országos trendekkel párhuzamosan alakul, így a 90es évek közepe óta is fokozatosan emelkedik, de az átlagtól tartósan elmarad.

A vállalkozási aktivitásban a régión belül is igen nagy területi különbségek tapasztalhatók. A Balaton térségében kiemelkedő a vállalkozások aktivitása és jelentős a megyeszékhelyeken is. A többi városban változó, de a megyehatárok mentén továbbra is vállalkozás-szegény területek találhatók. Az e tekintetben legrosszabb mutatójú Abai kistérségben a vállalkozások 1000 főre jutó száma csak alig több, mint a régiós átlag fele, de nem sokkal nagyobb a vállalkozói kedv Fejér megye két déli térségében (Enying, Sárbogárd) sem. Ezzel szemben kimagaslóan magas a Balatonfüredi térség vállalkozás-sűrűsége, és jó eredményeket találunk a Tatai, Székesfehérvári és Veszprémi térségekben is.

A régióban is érvényesül a hazai mikro- és kis vállalkozások sajátos jellemvonása, az önfoglalkoztatás, az alkalmazottak nélkül működő vállalkozások magas aránya. Ezen belül a működő vállalkozások nagy többségét adó mikrovállalkozások foglalkoztatják a legkevesebb dolgozót, több mint kétharmaduk nem rendelkezik alkalmazottal. Ezzel szemben – a főleg külföldi tulajdonban lévő – nagyvállalatok aránya nem éri el a két-tized százalékot, melyek a foglalkoztatottak kétharmadát adják. Az országos gyakorlattal ellentétben több régióbeli nagyvállalatnak sikerült elkerülnie a teljes csődöt vagy kisebb társaságokra bomlást. A szerkezetátalakulást a társas vállalkozások további térhódítása, az egyéni vállalkozások kisebb mértékű visszaszorulása jellemzi. Ennek ellenére azonban az egyéni vállalkozások dominálnak, arányuk a működő vállalkozásokon belül mintegy kétharmados.

Működő vállalkozások száma az egyes nemzetgazdasági ágakban (2004)							
	<i>Mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halgazdálkodás</i>	<i>Bányászat, feldolgozó-ipar, villamos-energia, gáz-, gőz-, vízellátás</i>	<i>Építőipar</i>	<i>Kereskedelem, javítás</i>	<i>Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás</i>	<i>Szállítás, raktározás, posta, távközlés</i>	<i>Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás</i>
Fejér	1683	3026	4019	6542	1349	1689	9399
KE	969	2729	3275	5044	1217	1310	7388
Veszprém	1675	2558	3555	5855	2021	1432	8252
Régió	4327	8313	10849	17441	4587	4431	25039

Működő vállalkozások száma az egyes nemzetgazdasági ágakban (Forrás: KSH, 2005.)

A régióban a túlnyomórészt a hazai tőkebefektetéssel alapított vállalkozások tevékenységi körének módosulása következtében, folyamatosan változik a működő vállalkozások gazdasági ágak szerinti összetétele, egyre magasabb hányadot képviselnek a különböző szolgáltatásokban működő vállalkozások mind a társas, mind pedig az egyéni vállalkozások vonatkozásában. Ennek ellenére a vállalkozások számának ágazati összetétele is jelzi – a foglalkoztatottak és a gazdaság teljesítménye alapján pedig még egyértelműbb –, hogy a régióban domináns az ipar, építőipar. A működő vállalkozások száma

- a „bányászat, feldolgozóipar, villamosenergia, gáz-, gőz- és vízellátás” nemzetgazdasági ágakban folyamatosan, jelentősen csökken
- a „kereskedelem, javítás” és a „szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás” nemzetgazdasági ágban csökken
- a „mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halgazdálkodás” és „Szállítás, raktározás, posta, távközlés” nemzetgazdasági ágakban jelentősen nem változik
- az „építőipar” és az „ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás” nemzetgazdasági ágakban folyamatosan nő

SWOT megállapítások

Az országos folyamatokhoz hasonlóan az 1990-es évektől a régióban is dinamikusan növekedni kezdett a gazdasági szervezetek száma, és alapvetően megváltozott a tulajdonosi, gazdálkodási forma szerinti összetétel (*Erősség*)

A régióban is érvényesül a hazai mikro- és kis vállalkozások sajátos jellemvonása, az önfoglalkoztatás, az alkalmazottak nélkül működő vállalkozások magas aránya (*Gyengeség*)

A nagyvállalatok aránya nem éri el a két-tized százalékot, ugyanakkor a foglalkoztatottak kétharmadát ezek a vállalatok adják (*Gyengeség*)

Az átlagnál némileg alacsonyabb a vállalkozói aktivitás a régió hagyományos nagyipari munkakultúrájával, az ehhez kötődő alkalmazotti mentalitással magyarázható (*Gyengeség*)

Működőtőke-befektetések

A külföldi működőtőke-befektetések szakpolitikai helyzetképe

A *közvetlen külföldi működőtőke-befektetés* közismert nemzetközi jelölése FDI, az angol „foreign direct investment” kifejezésből képzett rövidítéssel. Azok a tőkebefektetések tartoznak az FDI közébe, amelyekben egy adott gazdaság befektetője egy másik gazdaság gazdálkodó egységében tartós érdekeltséget szerez, a vállalatirányításban pedig meghatározó szerephez jut. Mindkét kritérium egyaránt fontos:

- a hosszú távú érdekeltség
- és a vállalatirányítás jelentős mértékű befolyásolása.

Ez tehát azt jelenti, hogy a befektető stratégiailag gondolkodva és tevékenykedve, közvetlenül is részt vesz befektetése hasznának kitermelésében.

Az 1980-as évek közepétől egyre meghatározóbb szerepet tölt be az FDI a világ gazdaságban, növekedési üteme és jelentősége meghaladja mind a világkereskedelmet, mind a nemzetközi pénzügyi műveletek bővülését és jelentőségét. Az *FDI bevonásának hazai jellemzői és fő következményei* az alábbiakban foglalhatók össze:

- Hazánkban a külföldi működő tőke beáramlása 1989-ben indult meg érdemben, a befektetéseket szabályozó és garantáló 1988. XXIV. sz. törvénynek köszönhetően. Azt, hogy e megnyíló lehetőséggel élhettek is a befektetők, számtalan további jogi, társadalmi és gazdasági körülmény befolyásolta.

- A magyarországi külföldi működőtőke-befektetések első szakasza az 1990-es évek közepén zárult le. Ebben az időszakban döntően a privatizációs folyamatok határozták meg a befektetések menetét és az állami befektetés-ösztönző politika eszköztrendszerét. A második szakaszban már egyre inkább a szerkezetváltást és a korszerűsítést elősegítő zöldmezős beruházások kerültek előtérbe.
- Az ezredforduló táján határozottan megváltoztak azok a körülmények, amelyek közt a működő tőke bevonása megtörténhet. Mindenekelőtt mára megállapíthatjuk, hogy gyakorlatilag kimerültek az FDI-bevonásnak a privatizációhoz köthető lehetőségei, hiszen a privatizáció mondhatni befejeződött.
- A magyar gazdaság újabb fejlődési szakaszba lépett, melynek fő elemeit a kormányzati gazdaságpolitikai stratégia határozza meg. Ennek – egymással is összefüggő – fő elemei a gyors és kiegyensúlyozott fejlődés, felkészülés és bekapcsolódás az európai integrációba, valamint a makro- és mikroszintű versenyképesség erősítése. Az ország jelenlegi helyzetében a célok elérése nélkülözhetlenné teszi a további működő tőkebevonást. A prognózisok szerint ennek minimálisan szükséges mértéke évente mintegy 1,5-1,8 milliárd USD.

A mennyiségileg meghatározott célokon kívül azonban *minőségi elvárások, célok* is vannak a tőkebevonással kapcsolatban:

- a befektetés legyen minél hosszabb távú,
- játsszon lényeges szerepet a regionális egyenlőtlenségek mérséklésében,
- a profit minél nagyobb mértékben kerüljön újra befektetésre,
- minél magasabb legyen a megvalósuló technológiai színvonal,
- minél nagyobb mértékben vonjon be magyarországi beszállítókat, hogy a kedvező hatások továbbgyűrűzhessenek,
- a befektetések minél nagyobb mértékben terjedjenek ki a teljes innovációs láncra, és K+F tevékenységükbe minél nagyobb mértékben vonják be a magyarországi szellemi erőt,
- új, korszerű munkahelyek jöjjenek létre,
- környezetkímélő megoldásokat alkalmazzanak.

Ágazati preferenciákat – tekintettel a tőkebefektetések alapvetően piaci mechanizmusok alapján történő megvalósulására – nem nagyon lehet kijelölni. Azt azonban meg lehet fogalmazni és piackonform eszközökkel lehet motiválni, hogy a befektetések segítsék a hátrányos helyzetű régiókat, továbbá lehetőség szerint irányuljanak a termelő szférába - ezen belül a járulékos hatásokat gerjesztő húzóágazatokba, idegenforgalomba, infrastruktúrába és logisztikába, az ipari környezet védelmébe, segítsék az elhagyott ipartelepek újrahasznosítását, az ipari parkok fejlesztését.

A befektetők kiinduló pontként tekintenek a *befektetési célpont ország politikai stabilitására*. Ezzel a feltétellel Magyarországon szerencsére könnyű a befektetők számára érvelni. Elsősorban a *következő ismérvek játsszák a fő szerepet* ebben: demokratikus berendezkedés, törvények által szabályozott államélet, az ország biztos kormányozhatósága, NATO-tagsága.

Az objektív ismérvek mellett néhány gyakrabban előforduló *szubjektív megítélésű témakör* is említhető:

- A különböző gazdasági szervezetek szerepe, jelentősége, beleértve a kamarákat, vegyes kamarákat, a Befektetői Tanács, a Joint Venture Szövetség.
- A politikai stabilitás témakörnél gyakran felmerül a kisebbségi politika, főleg a roma kisebbség szocializációjával kapcsolatos kérdéskör.
- Gyakoriak az önkormányzati rendszer működésére, stabilitására, hatékonyságára, kooperációs készségére vonatkozó kérdések.
- A korrupció elterjedtsége is az érdeklődés gyakori témája. A befektetők általában előítélettel érkeznek, feltételezéseik rosszabbak a valóságnál.

A politikai stabilitáson túl a *gazdasági stabilitás* is meghatározó szempont a befektetői döntéseknél. A legmeghatározóbb Európai Unió tagságunk és annak megítélése. Fontos lehet az az információ is, hogy 1987-ben, a befektetők védelmében csatlakoztunk a Világbankhoz tartozó MIGA elnevezésű szervezethez (Multilateral Investment Guarantee Agency), amellyel szerződést köthetnek a különleges befektetési védelmet igénylők. Ehhez hasonlóan az OPIC (Overseas Private Investment Corp.) 1990-től kiterjesztette működését Magyarországra is, az amerikai üzletembereknek a befektetéseikhez nyújtva garanciaszolgáltatást. A gazdasági stabilitás vizsgálata során elsősorban az alábbi témakörök iránt szoktak érdeklődni a befektetők:

- a gazdasági folyamatok tartóssága és kiszámíthatósága,

- a kiegyensúlyozottság,
- a külső és belső piac bővülése,
- a gazdasági intézményrendszer stabilitása.

A fenti két általános tényezőhöz - politikai és gazdasági stabilitás - szorosan kapcsolódóan át szokták tekinteni a *kormányzati gazdaságpolitikát, iparpolitikát, befektetési stratégiát*. A hazai fejlesztési terveknek (pl. Széchenyi terv, Nemzeti Fejlesztési Terv, Országos Területfejlesztési Konceptió, Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió, stb.), egyebek mellett az volt egyik előnye, hogy átfogja azokat a stratégiai pontokat, amelyekben a kormány lényeges fejlődést kíván elérni.

A külföldi cégek többsége oly módon kívánja befektetését megvalósítani, hogy azzal jogi értelemben befektetése *magyar jogi személyként* jelenik meg, s ebben a formában vonatkoznak rá a magyarországi törvények. Ezért számára fontos a külföldi piacra jutás lehetősége, hiszen az esetek csak kisebb részében akarja kizárólag a magyar piacon értékesíteni termékét, szolgáltatásait. Az erre vonatkozó válasz során érdemes abból kiindulni, hogy Magyarországon a külkereskedelmi tevékenység alanyi jogon illeti meg a cégeket.

A külföldi befektetések és beruházások biztonsága szintén alapvető téma a befektetői tárgyalásokon. Ebben meghatározó jelentőségű az 1988. évi XXIV. törvény, amelyben a külföldi befektetők törvényi garanciákat kapnak a befektetéseik védelmére, biztosítva a megkülönböztetésektől mentes, nemzeti elbánást. Szintén a befektetések védelmét szolgálják a kétoldalú beruházás-védelmi megállapodások. E kétoldalú szerződéseket a legtöbb tőkeexportőr országgal már megkötöttük, ezért a befektetővel való tárgyalásra célszerű ezt előkészíteni.

Kiemelkedő jelentőségű az *adózás*. A befektetők adókra vonatkozó ismeretei a befektetések jövedelmezőségét lényegesen érintik - különösen fontos az adó mértéke és annak kedvezményei. A tőkefogadó ország - hazánk - oldaláról kettős jelentőségű: közvetlen bevételt hoz, illetve a kedvezmények révén pedig „csalogatja” a tőkebefektetőket, ami további közvetlen bevételt és járulékos előnyöket eredményezhet. *Néhány hazai adózási jellemző:*

- A társasági adó nemzetközi összehasonlításban viszonylag alacsony mértékét a befektetők kedvezően fogadják.
- Az osztalékadó mértéke szintén elfogadott nagyságrendű..

- E helyen érdemes megemlíteni a befektetők és a befektetések jövedelmezősége szempontjából fontos, a kettős adóztatás elkerüléséről szóló, kétoldalú nemzetközi egyezményeket.
- Személyi jövedelemadó - mértéke a jövedelemszint függvényében emelkedő, ez önmagában kevésbé érinti a befektetőt, mértékét a munkavállalói oldal azonban nehezen viseli.
- A munkabérek közterhei, melyek mértéke alig haladja meg az Európai Unió átlagát, így befektető-ösztönzési szempontból nem túl meghatározó a szerepe.
- Általános forgalmi adó, mely a közelmúlt kormányzati intézkedéseinek köszönhetően az EU-átlaghoz közelítő.
- Speciális tevékenységi körökben érinti a külföldit a hazánkban tematikusan eltérő, ám néhány területen magasnak minősített jövedéki adó és a fogyasztási adó is, és szinte minden esetben a gépjárműadó.
- A külföldi befektetőket szinte minden esetben érinti a helyi adó. Önmagában a maximális mérték riasztó, viszont azonnal hozzá kell tenni – mert másképp értelmezhetetlen is - az adó alapját. A befektetők szinte elvárják a befektetéshez fűződő iparűzésadó-kedvezményeket, különösen a nagy profitabilitású tevékenységet ide telepíteni kívánó befektetők.

A befektetők letelepítésében az egyik fő vonzó eszköz a különféle *állami, kormányzati támogatások köre*. A befektetők ennek megfelelően azt alaposan igyekeznek megismerni, s az elérhető támogatásokra – hasonlóan az egyéb kedvezményekhez – teljes egészében számítanak. Az elnyerhető támogatások tekintetében a következő elemek emelhetők ki:

- A különféle állami támogatások körét nagymértékben átrendezte a Széchenyi-terv szolgálatába állított pályázati rendszer és még inkább átrendezi a Nemzeti Fejlesztési Terv és annak hazai forrású kiegészítései.
- Az állami támogatásokhoz való hozzájutásban ma már döntően a pályázati út adódik.
- A pályázatokkal való megismerkedéskor ma már nem elegendő magának a pályázat szövegének a megismerése. Ha egy pályázó maximálni kívánja a megpályázni kívánt állami támogatás mértékét, akkor elő kell vennie a vonatkozó jogszabályt is. A maximum a támogatásintenzitásba került, meghatározásra, az ennek kiszámításához megfelelő szabályokat jogszabály rögzíti.

- Általában igaz, hogy ma már nehéz úgy sikeres pályázatot kiválasztani és elkészíteni, hogy ahhoz nem vesznek igénybe ehhez értő, erre szakosodott tanácsadót. Ezzel koncepcionálisan a külföldi befektetők általában tisztában vannak, s tudják, hogy ezt többnyire érdemes szakemberre bízni.

A külföldi befektetők többnyire érdeklődést mutatnak a *beszállítási lehetőségek* iránt is. A beszállítói kérdéskört belátható idő alatt meg kell oldania a befektetőnek. Erre három jellemző törekvés tapintható ki:

- Az egyik az, hogy vállalva a többletköltségeket, továbbra is korábbi beszállítójától vásárol.
- A másik az, amikor korábbi beszállítóját igyekszik rávenni arra, hogy kövesse őt, és végezzen ő is termelő beruházást. Erre nem egy példa van Magyarországon, hiszen a sikeres ipari parkok betelepítésének általában ez volt az egyik hajtóereje.
- A harmadik megoldás az, amikor talál megfelelő olyan magyar céget, akivel ki tudja váltani beszállítóját. A kormány gazdasági stratégiája ezt a megoldást szeretné minél szélesebb körben elterjeszteni, s ehhez támogatást is biztosít, ami nem utolsó szempont.

Végül, de nem utolsósorban, a jogi környezettel kapcsolatban tekintsük át – felsorolásképpen – azokat az eddig nem említett *jogszabálycsoportokat*, amelyek a befektetőket általában különösen érdeklik:

- Az egyik meghatározó joganyag a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény.
- Bár nem jellemző, de előfordulhat olyan üzleti megfontolás, amely fióktelep vagy kereskedelmi képviselő létesítését eredményezni. Erre az esetre alapvetően az 1997. évi CXXXII. törvény előírásait kell alkalmazni.
- A cégnyilvántartás, cégnyilvánosság és a cégeljárás szabályai. Erről az 1997. évi CXLV. törvény rendelkezik.
- Az üzleti élethez hozzátartozó jogszabály a felszámolást, végelszámolást és a csődeljárást szabályozó 1991. évi II. törvény.
- Az üzleti tevékenység végzéséhez szükséges a társadalombiztosítás rendszerének ismerete.

- Külön joganyag vonatkozik a magyar pénzügyi és bankrendszerre.
- Gyakorlatilag minden befektető esetében fontos a vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról szóló 1995. évi C. törvény és a hozzá kapcsolódó rendeletek.
- A fogyasztóvédelem szabályait az 1997. évi CLV. törvény, a termékfelelősség szabályait az 1993. évi X. törvény tartalmazza.
- Több jogszabály érinti az áruk és szolgáltatások biztonságosságának, és a termék-megfelelőségnek a szabályait.
- A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról az 1997. évi XI. törvény rendelkezik.
- A gazdasági versenyjogot az 1996. évi LVII. törvény szabályozza.
- Igen nagy jelentőségű a Munka Törvénykönyvben foglaltak ismerete, s különösen foglalkoztatja a befektetőket a döntési időszakban a munkavállalók jogai és a felmondás lehetőségének megismerése.
- A közbeszerzési törvény (1995. évi XL. törvény) alkalmazására is több alkalommal kerülhet sor egy külföldi befektető tevékenysége során.

A jogszabályi környezet kapcsán szólni kell néhány szót az *igazságszolgáltatásról* és a *bürokráciáról* is. Az igazságszolgáltatás nemzetközi mércével mérve megfelelő szervezeti és folyamatrendszerű, a befektetők azonban általában tartanak a magyar bürokráciától, attól, hogy lassan, és mesterséges akadályokat állítva nehezítik majd tevékenységüket. A Széchenyi-terv volt az első tervdokumentum, mely a befektetés-ösztönzés egyik fő állami eszközeként a szolgáltató közigazgatást jelölte meg, mely a nemzetközi versenyképesség meghatározó eleme, a korszerű szolgáltatási környezet része.

A fent említett, számos, vonzó jellegzetesség mellett elmondható azonban az is, hogy elsősorban az ország számára stratégiaileg fontosnak ítélt *tőkevonzó képességének megítélését érintették kedvezőtlenül olyan – más szemüvegen keresztül pozitívként is értékelhető (!) - változások*, mint az energiaárak emelkedése, a forint erősödése, a minimálbér emelkedése - a járulék terhek jelentősebb csökkentése nélkül -, az adókedvezmények fokozatos megszűnése, EU-s környezeti jogszabály harmonizáció, stb.

Regionális sajátosságok

Általánosságban elmondható, hogy a külföldi érdekeltségű vállalkozásoknak a rendszerváltást követően döntő szerepe volt a Régió gazdasági struktúrájának átalakításában, potenciális lehetőséget jelentettek a regionális gazdaság általános potenciáljának növelésében, kedvező hatást gyakorolva a helyi kis- és közepes vállalkozások fejlődésére is. A kilencvenes évek folyamán a Régióba áramló *külföldi befektetéseket számos tényező együttes hatása segítette elő*. Ahogy azt már az országos szint elemzésekor olvashatta, hozzájárult

- a stabil politikai helyzet;
- a viszonylag fejlett jogszabályi környezet;
- az uniós viszonyokhoz képest jóval olcsóbb munkaerő (amely munkakultúrájánál fogva alkalmas a fejlettebb technológiájú munkavégzés elsajátítására),
- a sikeres befektetés ösztönző politika (adókedvezmények, támogatások),
- az európai információs és közlekedési folyosók metszéspontja.

Mindezekon túl azonban a külföldi cégek betelepülésének *fő motivációja az alacsony termelési költségekben rejlő gazdasági előnyök kihasználása volt*. A folyamat

- a régió gazdasági szerkezetének megújulását,
- az új technológiák, az új típusú iparágak meghonosítását
- és a foglalkoztatás bővülését,
- a működő tőke új ágazatokba történő vonzását *eredményezte*.

A hagyományos ipari termelési kultúrának köszönhetően, arra alapozva korszerű iparágak települtek a korábbi ipari centrumokba. A zöldmezős beruházások is elősegítették az ipar megújulását és az innováció-orientált fejlesztést, s a térségbe betelepedett nemzetközi működő tőke megteremtette a globális folyamatokhoz, a nemzetközi piacokhoz való kapcsolódás feltételeit – bár megyénként eltérő módon és struktúrában. A külföldi vállalkozások vegyes tőkekonstrukcióban, vagy kizárólag külföldi tőkével kerültek megalapításra.

A Régióba betelepült külföldi vállalkozások – kevés kivételtől eltekintve – alacsony anyagigényű, fejlett technológiát megkövetelő, viszonylag magas élómunka igényű termelést folytat vagy saját eszközökkel, alkalmazottakkal, vagy bér munka formájában, mindkét esetben zömében import alapanyagokból exportra. Jellemzően csak termelési modulok és részegységek gyártása történik, önálló termékek előállítására csak kevés esetben kerül sor,

ezért alacsony a termelésbe bevont alvállalkozók és beszállítók köre. A Régióban kivétel ez alól a Suzuki esztergomi gyára és a székesfehérvári ALCOA, ahol annak ellenére stratégiai befektetésekről van szó, hogy a fejlesztések nem itt valósulnak meg. A gépjármű-gyártáshoz kapcsolódóan kiépült az alvállalkozói és a beszállítói hálózat is. A Suzuki cég stratégiai befektetését nyilvánvalóan a közép-keleti, majd uniós piacszerzés motiválta és a befektetés eredményességét bizonyítja további fejlesztési szándékuk nyilvánosságra hozása.

A Régió azon ipari körzeteiben, ahol elsőként jelent meg a működő tőke már mindenütt eltelt az a négy-öt éves időszak amely a bér munkában és saját beruházásban megvalósított tevékenység kifejlődéséhez szükséges volt. A multinacionális cégek stratégiájára a dinamikus szemlélet a jellemző: vagy fejlesztenek, vagy visszafejlesztenek, amit mindig a gazdálkodási környezeti feltételek döntenek el. A termelési költségek bármilyen okból történő nagyobb mértékű emelkedése esetén – amit a helyi komparatív előnyök, illetve a magasabb technicitású, helyben gyártható termékekben megtestesülő nagyobb hozzáadott érték nem kompenzálhat –, a termelés rövid távon kivonulhat a térségből. Az utóbbi évek termelési költség növekedései, a gazdasági környezet változása különösen a magas élők munkai igényű vállalkozásokat érintették kedvezőtlenül (energiaárak emelkedése, a forint erősödése, a minimálbér duplájára emelkedése a járulék terhek jelentősebb csökkentése nélkül, az adókedvezmények fokozatos megszűnése, EU-s gazdasági jogszabály harmonizáció stb.). A Régióban megvalósult tőkebefektetések közül csak kevés az olyan, amelyik valóban stratégiai céllal valósult meg, ebből következően újabb technológiai fejlesztésekkel reagál a költségek emelkedésére. Székesfehérváron az IBM 2002. évi kivonulása jó példája annak, hogy amíg egy cég a saját termelői rendszerét (alvállalkozók, beszállítók) nem építi ki, addig nem ágyazódik be hosszú távon a gazdasági környezetbe, jelenlétének multiplikátor hatása kevésbé érvényesül, és pár hónapon belül bármikor kivonulhat a korábban végrehajtott zöldmezős beruházás ellenére. Még gyorsabb ez a folyamat a tipikus bér munka vagy termelési kooperáció esetében, ahol a termelési költségek kisebb emelkedése is a tevékenység beszüntetését eredményezheti, pl. a sárbogárdi illetőségű Kenwood esetében. A Régió döntéshozóinak figyelmébe ajánlható, hogy az előzőekben kifejtett probléma kezelésére csak átmeneti megoldást nyújthat az olyan új vállalkozások betelepítése a kivonulók helyébe, amelyek nem magasabb technológia színvonalú, nagyobb hozzáadott értékű termékeket gyártanak, hanem a potenciális piacszerzés, vámkedvezmény (EU csatlakozás) kompenzálja időlegesen a magasabb termelési költségeket (EU-n kívüli vállalkozások).

Az ezredforduló utáni időszakban, a külső gazdasági környezet változásából fakadó, illetve a fejlődéssel szükségszerűen együtt járó termelési költségnövekedésre a befektetők kétféleképpen reagálhattak:

- magasabb hozzáadott értékű termékeket állítanak elő,
- vagy kivonulnak a térségből olyan más térségekbe, ahol a termelési (és szállítási) költségek alacsonyabbak...

A jellemző trendek figyelmeztetőek, az utóbbi években több külföldi befektető is kivonta tőkéjét a régióból (Mannessmann, IBM, Kenwood), ami egyrészt tovább rontotta az egyébként is hátrányos helyzetű térségek pozícióit (Sárbogárd), de még az erős és fejlett gazdasággal rendelkező térségben (Székesfehérvár) is megrázkódtatást okozott. Bár lehet mindezt a multinacionális vállalatok természetes fluktuációjának, egy nyitott piacgazdaság természetes folyamatainak tekinteni, azonban rámutatnak az eddigi fejlődés korlátaira is, arra, hogy a tömegtermelésre épülő további fejlesztések lehetőségei fokozatosan kimerülnek, felvetve a térségi gazdaságfejlődés hosszú távú fenntarthatóságának kérdéseit is. A változások – amelyek nyilván nem függetlenek a világgazdasági recessziótól és a hazai területi lehetőségektől és stratégiai pozícióktól, elvárásoktól sem –, a hazai erőviszonyokat is kezdik átrajzolni, megfigyelhető, hogy a régiót lehetséges célpontként választó, megtelepedni szándékozó új stratégiai befektetők a hazai viszonyok alapos áttekintése alapján, körültekintően választják ki befektetésük helyszínét.

A külföldi befektetők *regionális beszállítói hálózatát* vizsgálva elmondható, hogy stratégiai moduljaikat tekintve továbbra is korábbi beszállítójuktól vásárolnak, ugyanakkor jellemzően találtak olyan hazai, jellemzően regionális céget, akivel ki tudták váltani beszállítójukat. Az országos helyzetképhez hasonlóan a régióra is jellemző azonban, hogy a betelepült nagyvállalatok beágyazottsága ennek ellenére nem megfelelő, hazai beszállítói kapcsolataik gyengék. A hazai beszállítói kör néhány év alatt elérte az átlagos 15-20%-ot, az innen való továbblépés azonban rendkívül nehéz feladat, hiszen a helyi kis és középvállalkozások nagyobb része (amelyek jellemzően tömegárut előállító, kevésbé modern vagy kifejezetten korszerűtlen berendezésekkel illetve technológiával ellátottak, korlátozott erőforrásokkal rendelkező kis- és mikro-vállalkozások) nem alkalmas arra, hogy a külföldi cégek beszállítója legyen. Csekély a KKV-szektor felé valódi integrátori funkciót ellátni képes vállalatok (pl. SUZUKI), ráadásul a beszállítói hálózatba már bekapcsolódott vállalkozások számára a multinacionális cégek fluktuációja veszélyforrást jelent, ezáltal jelentős piacot veszhetnek, akár tönkre is mehetnek. A beszállítói hálózat eddigieknél sikeresebb kiépülése és működése

az egyik feltétele annak, hogy a csökkenjen a tömegtermelésre épülő beruházások túlsúlya, és oldódjon a gazdaság egészségtelen, duális jellegét, amelyben a kis- és közepes vállalkozások számosságuk és foglalkoztatási szerepük ellenére a nagy (jellemzően külföldi tulajdonú) cégekhez képest jóval kisebb súlyt képviselnek a gazdasági teljesítményt és az exportot illetően.

Külföldi érdekeltségű vállalkozások száma											
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Fejér megye</i>	363	398	416	419	482	430	429	423	416	406	397
<i>Komárom megye</i>	373	401	454	524	528	501	562	610	569	634	594
<i>Veszprém megye</i>	512	550	564	608	787	824	809	780	737	696	659
Régió összesen	1248	1349	1434	1551	1797	1755	1800	1813	1722	1736	1650
Ország összesen	..	25096	26130	26527	25922	26433	26645	26809	26797	26793	25506

Egy főre jutó külföldi tőke											
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Fejér megye</i>	103882	132644	141754	221189	217635	239524	265366	508458	471869	974252	1123683
<i>Komárom megye</i>	127289	157455	193321	199803	189840	206197	327646	763946	951397	1247301	1391670
<i>Veszprém megye</i>	45137	52051	76933	85749	87143	94678	224455	251739	283842	322808	352035
Régió összesen	90421	112109	134034	169180	165558	181126	269270	494945	544372	836050	945188

Külföldi érdekeltségű vállalkozások alapvető jellemzői												
Év	Fejér megye			Komárom-Esztergom megye			Veszprém megye			Közép-Dunántúl		
	Saját tőke millió Ft	Ebből: külföldi részesedés	Külföldi részesedés aránya	Saját tőke millió Ft	Ebből: külföldi részesedés	Külföldi részesedés aránya	Saját tőke millió Ft	Ebből: külföldi részesedés	Külföldi részesedés aránya	Saját tőke millió Ft	Ebből: külföldi részesedés	Külföldi részesedés aránya
1994	44208	29026	65,66%	39820	27197	68,30%	17207	9101	52,89%	101235	65324	64,53%
1995	56485	42098	74,53%	49131	35250	71,75%	19842	11699	58,96%	125458	89047	70,98%
1996	60363	49600	82,17%	60103	50166	83,47%	29263	20912	71,46%	149729	120678	80,60%
1997	94380	73648	78,03%	62032	53492	86,23%	32580	23653	72,60%	188992	150793	79,79%
1998	92756	78636	84,78%	58872	55232	93,82%	34563	25423	73,56%	186191	159291	85,55%
1999	101446	86880	85,64%	64286	61220	95,23%	35649	28214	79,14%	201381	176314	87,55%
2000	113607	99193	87,31%	103863	100588	96,85%	89588	74804	83,50%	307058	274585	89,42%
2001	218089	203919	93,50%	242255	229123	94,58%	94297	82000	86,96%	554641	515042	92,86%
2002	202153	191532	94,75%	300180	289632	96,49%	106073	96167	90,66%	608406	577331	94,89%
2003	417544	368176	88,18%	394005	384632	97,62%	118961	107735	90,56%	930510	860543	92,48%
2004	481833	421981	87,58%	439133	430789	98,10%	129040	116777	90,50%	1050006	969547	92,34%

Megjegyzés: 1999-ig jegyzett tőke, 2000-től saját tőke.

Külföldi érdekeltségű vállalkozások alapvető jellemzői 1994-2004. (forrás: KSH, 2005.)

Az *iparági szerkezet* vizsgálatakor elmondható, hogy a külföldi befektetések dominánsan az iparra – ezen belül is a feldolgozóiparra, még szűkebben véve a gépiparra – koncentrálódnak. Tanulságos, hogy az idegenforgalomba nem tud a Régió számottevő külföldi tőkét bevonni, aminek oka a jelenleg értékesíthető termékek rendkívüli magas szezonálitása, aminek következtében az egyébként is viszonylag hosszabb idő alatt megtérülő beruházásokat végképp elvetik. A szolgáltatási ágazatba irányuló beruházások szinte kizárólag a távközlés, adatátvitel területén valósultak meg, amelyek nemzetközi szinten innovatív ágazatoknak minősíthetők. A mezőgazdaságban is elenyésző a külföldi tőkebefektetés, s ez vélhetően csak abban az esetben változik, ha a külföldiek földszerzése is biztosított lesz. A kereskedelembe jóval több külföldi tőke áramlik be, azonban ez a tőke nem beruházási befektetésként, hanem az árualapokban forgótőkeként érkezik az országba. A kereskedelmi áruházláncok beruházásai nem számottevőek, az általuk felépített könnyűszerkezetes objektumok nem képviselnek jelentős értéket, és nem indukálnak további beruházásokat. Az FDI jelenléte ugyan elmondható a tudás-alapú, magas hozzáadott értéket eredményező iparágakban, azonban volumene - a gazdasági szerkezetváltás elvárásainak megfelelően - mindenképpen fejlesztésre szorul.

Területi sajátosságokat tekintve Fejér és Komárom-Esztergom dicséretes FDI-mutatókkal rendelkezik, Veszprém megye ugyan a hazai megyék viszonylatában átlagos mutatókkal bír, ám adottságait tekintve mindenképpen fejlesztésre szorul:

- a *külföldi érdekeltségű vállalkozások jegyzett tőkéjét* tekintve Fejér megye áll a vezető helyen (Fejér: 481833mFt, Komárom-Esztergom: 439133 mFt, Veszprém: 129040 mFt 2004-ben)
- a *legtöbb külföldi tőke* 1999-ig Fejér megyébe érkezett, ezt követően Komárom-Esztergom megye megelőzte (Fejér: 421981 mFt, Komárom-Esztergom: 430789 mFt, Veszprém: 116777 mFt 2004-ben) és e pozícióját azóta is őrzi,
- a *hazai tőke addicionalitási mutatója*, a külföldi érdekeltségű vállalkozások jegyzett tőkéjének külföldi részesedési aránya azonban továbbra is Fejér megyében a legjobb (87,58% 2004-ben), mely a befektetők hazai befolyásolási lehetőségeit erősíti.

Általánosítható tapasztalat, hogy, hogy Fejér és Komárom-Esztergom megyét zömében a nagytőke, Veszprém megyét pedig a külföldi középvállalkozások választották befektetésük helyszínéül. Látható ez az egy főre jutó külföldi tőke összegéből is, ami mindhárom megyében növekvő, de Veszprémben elmarad a másik kettőtől. A kistérségek közül

kiemelkedő Esztergom, amit a Komáromi térség követ, ezután következik Székesfehérvár. A régiós átlagot ezek mellett még a Móri térségé haladja meg, a külföldi befektetések viszont szinte teljesen elkerülték a Pannonhalmai, Sárbogárdi, Sümegi és Gárdonyi térségeket, s ezek mellett Balatonfüreden sem éri el az egy főre jutó külföldi tőke összege a régiós átlag tizedét.

Figyelemre méltó, hogy Komárom-Esztergomban e mutató 2000-től ugrásszerűen megnőtt, a megye ezzel követte az országban 1998-tól tapasztalható általános trendet, a régió egésze azonban ekkortól elvesztette az országos átlagnál kedvezőbb pozícióját. A Régió ipari központjaiban lezajlott változások eredménye az ipari termelékenység nagymértékű növekedése a korszerű termelés szervezési módszerek és a fejlett technológiák betelepítése és térhódítása következtében. A beáramló működő külföldi tőke nagysága és az ipari termelés volumene között pozitív korreláció figyelhető meg, melynek eredménye a Régió belül az ipari termelési érték és hatékonyság *differenciált területi növekedését*.

Összefüggésben állhat ez azzal, hogy feltehetően a régióban számolni kell egy újabb szerkezetváltási hullámmal, mely folyamat már el is kezdődött a multinacionális vállalatok természetes fluktuációjának megindulásával (ld. Mannesmann, IBM, Kenwood). Tudomásul kell venni, hogy a főleg olcsó és szakképzetlen munkaerőre építő multinacionális befektetők ugyanolyan hamar távoznak is a piacról, mint ahogy érkeztek, amennyiben a termelési költségek emelkednek. Ez nemcsak az eddig jól működő befektetés-ösztönzési módszerek megújítását igénylik, hanem a befektetők és a helyi vállalkozások közti kapcsolatok erősítését, a hálózatszerű működés, a klaszterek ösztönzését. Ezért is fontos, hogy a régióban egyre erőteljesebben érzékelhetőek a klaszterizációs folyamatok – elsősorban az informatikai, fa- és bútorigipari, illetve az építőipari ágazatokban –, amelyek jelentős elemét képezik a versenyképesség fenntartásának.

A külföldi érdekeltségű vállalkozások utóbbi négy évben történt beruházásainak ágazati megoszlása mutatja, hogy a működő tőke hol látja a legnagyobb megtérülési lehetőséget. Az adatok azt mutatják, hogy a befektetések 80 %-a az iparba irányul és ez az arány közel állandó, nem változik. Tanulságos, hogy az idegenforgalomba nem tud a régió számottevő külföldi tőkét bevonni, aminek oka a jelenleg értékesíthető termékek rendkívüli magas szezonálisitása, aminek következtében az egyébként is viszonylag hosszabb idő alatt megtérülő beruházásokat végképp elvetik. A szolgáltatási ágazatba irányuló beruházások szinte kizárólag a távközlés, adatátvitel területén valósultak meg. A mezőgazdaságba is elenyésző a külföldi tőkebefektetés, ez a jövőben sem fog változni, csak akkor, ha a külföldiek földszerzése is biztosított lesz. A kereskedelembe jóval több külföldi tőke áramlik be, mint azt

a diagram mutatja, azonban ez a tőke nem beruházási befektetésként, hanem az árualapokban forgótőkeként érkezik az országba. A kereskedelmi áruhálózatok beruházásai nem számottevőek, az általuk felépített könnyűszerkezetes objektumok nem képviselnek jelentős értéket továbbá nem indukálnak további beruházásokat. Jelenlétük átformálta a hazai kiskereskedelmet, a globalizáció jelei leginkább itt figyelhetőek meg.

A működőtőke-befektetések ösztönzésének *intézményrendszere* tekintetében – az országos helyzetképhez hasonlóan – az ITD Hungary regionális jelenléte mindhárom megyeszékhelyen említhető, az ezt kiegészítő regionális hálózat viszont mindenképpen fejlesztésre szoruló.

SWOT megállapítások

A régió fő erőssége az uniós viszonyokhoz képest jóval olcsóbb, fejlettebb technológiájú munkavégzés elsajátítására alkalmas, adaptív munkaerő és kedvező geopolitikai helyzete
(Erősség)

A külföldi befektetők regionális jelenléte meghatározó. *(Erősség)*

A külföldi befektetők jellemzően kialakították regionális beszállítói részhálózatukat.
(Erősség)

Az FDI területi jelenlétét vizsgálva területi kiegyensúlyozatlanság figyelhető meg.
(Gyengeség)

A külföldi befektetők regionális beszállítói hálózatát vizsgálva elmondható, hogy stratégiai moduljaikat tekintve továbbra is korábbi, nem hazai beszállítójuktól vásárolnak, egyéb modulok tekintetében ugyan hazai részhálózatra támaszkodnak, de annak a befektetőtől való egyoldalú függősége, kiszolgáltatottsága megkérdőjelezhetetlen *(Gyengeség)*

A működőtőke-befektetések ösztönzésének intézményrendszere fejlesztésre szoruló
(Gyengeség)

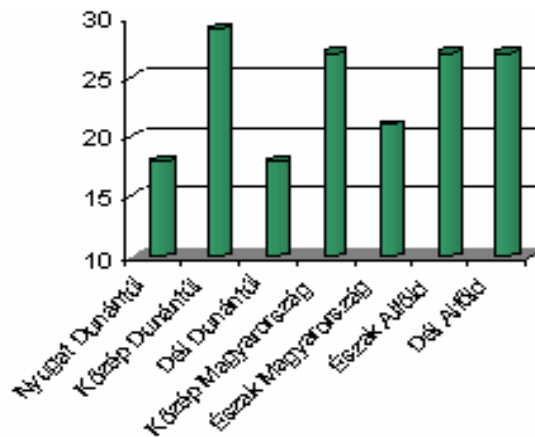
Az 1980-as évek közepétől egyre meghatározóbb szerepet tölt be az FDI a világgazdaságban, növekedési üteme és jelentősége meghaladja mind a világkereskedelmet, mind a nemzetközi pénzügyi műveletek bővülését és jelentőségét. *(Lehetőség)*

Az ország jelenlegi helyzetében a célok elérése nélkülözhetlenné teszi a további működő tőkebevonást. A prognózisok szerint ennek minimálisan szükséges mértéke évente mintegy 1,5-1,8 milliárd USD. *(Lehetőség)*

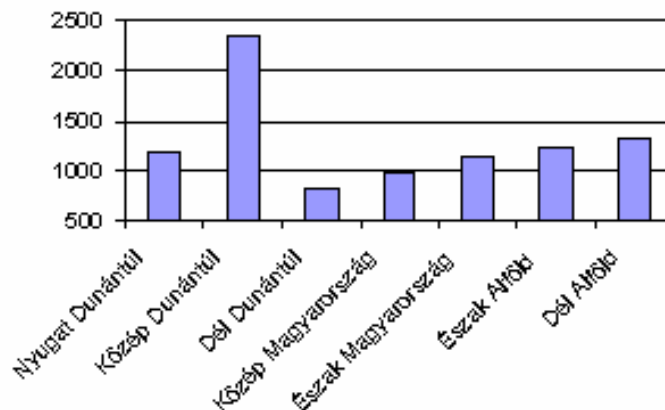
A nemzetközi befektetések tekintetében, a gazdasági mobilitás globális helyzetét vizsgálva, a kedvező és relatíve olcsó bérterületre és bémunkára alapozott, tömegtermelésre épülő gazdasági fejlődés lehetőségei a Régió számára fokozatosan kimerülnek. *(Veszély)*

Ipari parkok, vállalkozói inkubátorok

Magyarországon az *ipari parkok* nemzetközi mércével mérve nagy késéssel, a 90-es években jöttek létre. Ennek elsődleges oka, hogy azok létesítéséhez mindenekelőtt a nélkülözhetetlen piaci viszonyokat kellett létrehozni, melynek feltételeit pedig hazánkban - a lényegében 1989-ben lezajlott - rendszerváltás teremtette meg. Az ipari parkok a gazdaság konszolidálásának részeként - és eredményeként - jöttek létre és értek el sikereket. Kezdetben a munkahelyteremtés, a fejlett technológia bevonása voltak az alapvető célok. Ennek eredményeként ma már minden nyolcadik ipari foglalkoztatott a 146 ipari park valamelyikében dolgozik, az ipari termelés negyedét, – az ipari export 40 %-át – az ide települt cégek állítják elő.

Ipari parkok száma régiónként 2005. (Forrás: IPE)

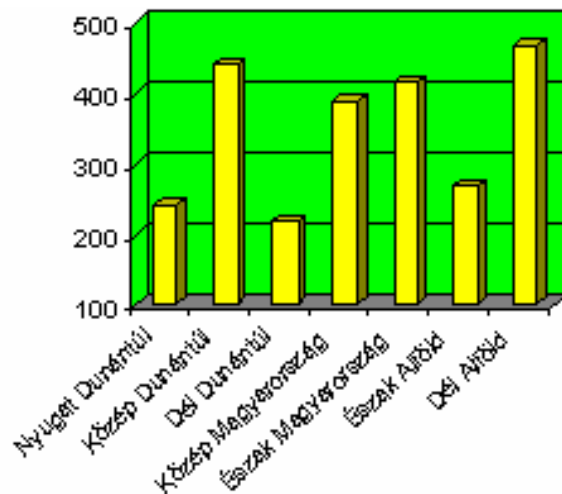

Ipari parkok területe régiónként 2005. (Forrás: IPE)

A Közép-Dunántúli Régióban a parkok száma és területe – ez utóbbi kimagaslóan - egyaránt az első helyen áll országos szinten, kialakításuk és fejlődésük dinamikusnak mondható. Jelenleg a régióban működő Ipari Parkok az alábbiak:

- AIRPARK - Veszprém
- Alba Ipari Zóna Kft. – Székesfehérvár
- Almásfüzitői Ipari Park
- Bicske-M1 Ipari Park és Logisztikai Központ
- Déli Ipari Park - Székesfehérvár
- Dorog város Térség- és Gazdaságfejlesztő Környezetvédelmi Ipari Parkja
- Dunaújvárosi Ipari Park
- Ercsi Ipari Zóna
- Esztergomi Ipari Park
- Fűzfő Ipari Park - Balatonfűzfő
- IKARUS Székesfehérvári Ipari Park
- Komáromi Ipari Park
- MIRELTA Ipari Park - Tata
- Oroszlányi Ipari Park
- Palota Ipari Park - Várpalota
- Pápai Ipari Park
- Sóstó Ipari Park - Székesfehérvár
- Tapolca Ipari Park
- Tatabánya Nyugati Ipari Park
- Tatai Ipari és Logisztikai Park
- "Új Atlantisz" Ipari Park - Ajka
- Várpalotai Ipari Park
- Videoton Ipari Park - Székesfehérvár
- Videoton Ipari Park - Veszprém
- VISTEON Innovációs Ipari Park - Székesfehérvár
- Zalahalápi Ipari Park
- Zirci Ipari Park

Ipari parkok a Közép-Dunántúlon 2005. Október (Forrás: IPE, 2005.)

Vállalkozások száma az ipari parkokban, régióként 2005. (Forrás: IPE, 2005.)

A Közép-Dunántúli Régióban a parkokba települt vállalkozások száma meghaladja a négyszázat, e tekintetben szintén előkelő eredményekkel büszkélkedhet, a Dél-Alföldi Régió után a második helyen áll országos összehasonlításban.

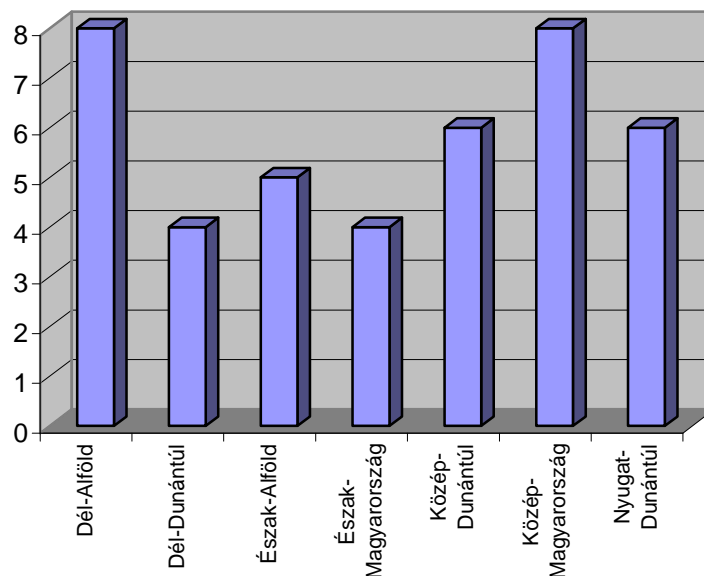
Az elért eredmények mellett le kell szögezni azt is, hogy a régióban működő ipari parkok – az országos helyzethez hasonló módon - „valódi” gazdaságszervező funkciók betöltésére még nem kellőképpen felkészültek, szolgáltatási palettájuk fejlesztésre szorul, annak érdekében, hogy megfelelő hatékonysággal és hatásossággal segítsék elő a parkokba települt cégek, illetve az ipari parkok térségében működő kis- és közepes vállalkozások versenyképességének javítását. Befolyásoló tevékenységük, vonzerejük nem kellően hatékony a csúcstechnológiát képviselő cégek, kutató-fejlesztő bázisaik regionális betelepítése terén. Sajnálatos módon felsőoktatási intézményeink, tudományos laboratóriumaink környezetéhez tudományos parkok nem társulnak, hálózati együttműködésük kevésbé jellemző.

A régió ipari parkjai tagjai az Ipari Parkok Egyesületének, mely ipari parkok, önkormányzatok, (melyek ipari parkokat működtetnek, illetve ilyen szervezeteket kívánnak létrehozni), valamint azok a gazdasági társaságok szövetsége, melyek üzleti alapon vesznek részt az ipari parkok létrehozásában és működtetésében.

A *Vállalkozói Inkubátorok Szövetségének* definíciója szerint „Vállalkozói inkubátor minden olyan létesítmény, amelynek célkitűzése, hogy kezdő mikro- és kisvállalkozásokat, vagy új fejlődési (innovációs) szakaszba lépő mikro-, kis- és középvállalkozásokat a maga eszköztárával az induló, vagy átmeneti szakaszban segítse.”

Intézményi VISZ tagok Magyarországon 2005. (Forrás: VISz, 2005.)

Inkubátorok száma Magyarországon, régióként 2005. (Forrás: MISz, 2005.)

A Közép-Dunántúli Régióban jelenleg működő VISz-tagok az alábbiak:

- Innopark Kht. - Dunaújvárosi Technológiai Inkubátorház
- Komárom-Esztergom Megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
- Vállalkozói Központ Közalapítvány, Székesfehérvár
- Veszprémi Regionális Innovációs Centrum Kht.
- Veszprém Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány

A vállalkozások számának gyors gyarapodását követően a nyolcvanas évek végén több vállalkozástámogatási intézmény alakult. Ezek

- egy része kedvezményes kölcsönökkel, vagy kockázati tőke, seed-capital jellegű befektetésekkel jelent meg a gazdaságban,
- mások vállalkozási tanácsadói funkció kiépítését kezdték meg.

1990-ben állami kezdeményezéssel létrejött a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, - melynek regionális szervezetei a régió mindhárom megyéjében jelen vannak -, és kezdte meg országos hálózata kiépítését, komplex vállalkozástámogatási koncepció kialakítását. A 90-es évek elejétől viharos gyorsasággal kiépülő intézményrendszer azonban fejlesztésre szorul a hatékony koordináció és tematikus munkamegosztás terén. Az intézményrendszer sajátos eleme a vállalkozói inkubátor. 1991-ben egy amerikai tanulmányúton tartózkodó magyar delegáció Pittsburgh-ben alapította meg a Vállalkozói Inkubátorok Szövetségét. A létrehozatal elsőként kelet-magyarországi vállalkozói inkubátorok létrehozását célozta, ezzel is segítve a munkanélküliség csökkentését, ami a hagyományos nehézipar összeomlása miatt igen magas volt a térségben. A régióban azóta mintaértékű kezdeményezésként, Székesfehérváron az MVA és a helyi önkormányzatok, kereskedelmi és iparkamarák támogatásával alakult meg vállalkozói inkubátor. A 90-es évek második felétől több EU-program is támogatta a vállalkozói inkubátorok létrehozását, ezek közé tartozik az UNIDO által támogatott, a Veszprémi Egyetem mellett létrehozott Hi-tech Inkubátor program. A régió vállalkozói inkubátorainak kihasználtsága meggyőző, a hálózat eredményessége érdekében számuk növelendő, a meglévők alapterülete kevésnek bizonyul az igények tükrében.

			Közép-Magyarorsz.	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Összesen	
ALAPSZOLGÁLTATÁSOK	Helyiségbérlet	Iroda bérlet	3	4	5	2	4	4	3	25	
		Műhely bérlet	2	3	3	1	2	3	3	17	
		Raktár bérlet	1	3	1	1	1	2	2	11	
		Üzlethelyiség bérlet	1	0	2	1	1	3	1	9	
		Labor bérlet	2	2	0	0	0	0	0	4	
	Helyiség használat	Konferenciaterem	1	1	2	2	1	3	1	11	
		Tárgyalóterem	3	2	4	1	1	4	2	17	
		Oktatóterem	3	1	3	1	2	3	2	15	
		KIÁLLÍTÁSOK	1	1	3	0	1	3	0	9	
		Számítógépes oktatóterem	2	0	1	1	1	1	0	6	
	IT szolgáltatások	Irodai telefonvonal	4	5	3	2	2	4	2	22	
		Irodákban kiépített Internet elérési lehetőség	5	6	2	2	2	3	2	22	
		Egyéb internet	1	1	2	0	1	2	1	8	
		Saját szervergép	3	2	1	1	0	2	2	11	
		Fax küldése	3	3	3	1	2	4	2	18	
		Fax fogadása	3	3	3	1	1	4	2	17	
		Recepció	4	4	1	1	1	1	1	13	
		Üzenettovábbítás	2	0	2	1	2	4	1	12	
	KIEGÉSZÍTŐ SZOLGÁLTATÁSOK	Irodai szolgáltatások	Érkező levelek fogadása	3	2	2	1	2	4	1	15
			Kimenő postázás	0	1	0	1	1	3	0	6
			Gépelés	0	1	2	1	1	3	1	9
			Adatbázis szolgáltatás	3	4	3	1	1	1	1	14
			Adatarchiválás	1	0	0	0	1	1	0	3
			Könyvtár	1	1	3	0	2	0	0	7
F/F fénymásolás (A/4)			3	3	5	2	2	4	2	21	
F/F nyomtatás (A/4)			3	3	3	2	1	3	2	17	
Színes fénymásolás (A/4)			2	4	3	0	2	2	1	14	
Színes nyomtatás (A/4)			2	1	2	1	1	1	1	9	
Iratfűzés			3	1	2	1	2	1	1	11	
Hőkötés			0	1	0	1	1	1	0	4	
Laminálás (A/4)			1	1	0	1	1	0	0	4	
Szkennelés (A/4)			2	2	1	1	2	2	1	11	
Eszközök használat			Számítógép kölcsönzés, használat	0	0	2	0	1	1	2	6
	Videokamera kölcsönzés	0	1	0	0	0	0	1	2		

		Dig. videókamera kölcs.	0	1	0	1	1	0	1	4
		Fényképezőgép kölcsönzés	0	0	0	0	0	1	0	1
		Dig. fényképezőgép kölcs.	1	1	1	1	1	1	1	7
		Diktafon kölcsönzés	0	0	1	0	0	2	0	3
		Digitális diktafon kölcsönzés	0	1	1	0	0	0	0	2
		Videólejátszó kölcsönzés	1	1	2	2	1	0	1	8
		DVD lejátszó kölcsönzés	0	0	1	1	0	1	0	3
		DVD felvevő kölcsönzés	0	0	0	0	0	0	0	0
		Projektor	2	1	4	2	2	3	0	14
		Laptop kölcsönzés	2	1	1	1	2	2	0	9
EMELT SZINTŰ SZOLGÁLTATÁSOK	Együttműködés	Pályázatfigyelés	3	1	4	1	2	4	2	17
		Pályzatkészítés	3	1	2	1	2	2	2	13
		Partnerkeresési szolgáltatás	3	1	3	0	1	2	1	11
		Üzleti találkozók	4	3	3	1	1	5	0	17
		Technológiai transzfer	2	2	1	0	1	2	1	9
		Oktatás	4	1	3	0	1	3	0	12
		Honlapkészítés	2	2	1	0	1	2	2	10
		Könyvelés	3	1	0	1	2	4	1	12
	Tanácsadás	vállalkozás indítás	5	4	5	0	2	5	2	23
		üzleti tervezés	5	4	4	0	2	5	2	22
		technológiai	2	2	1	0	1	2	1	9
		szabadalmi	1	0	1	0	0	2	1	5
		pénzügyi, számviteli	5	4	4	0	2	5	1	21
		Jogi	3	2	3	0	2	3	1	14
		Marketing	3	3	4	0	2	4	1	17
		Biztosítás	1	0	0	0	1	1	0	3
		nemzetközi kereskedelem	2	0	1	0	1	1	1	6
		kockázati tőke	1	0	2	0	0	0	0	3
		befektetési	2	1	1	0	1	2	1	8
		Innováció	1	2	2	0	2	3	1	11
EGYÉB	étterem/büfé	3	1	1	0	0	2	1	8	
	Értékmegőrző szekrény	0	1	0	0	0	0	0	1	
	Külsős bérlői jogviszony	1	1	0	0	0	1	0	3	

A bérlőknek a jelzett szolgáltatást nyújtó inkubátorok regionális jellemzői (Forrás: VISz, 2005.)

Az inkubáció tevékenységei szerint - a mai hazai gyakorlathoz hasonlóan, fentiek alapján - az általános inkubátor - amely a végzett tevékenységtől többnyire függetlenül nyújt inkubációs szolgáltatást - a jellemző, a technológiai inkubáció jelenléte kevésbé domináns. Az újonnan létesülő, vagy meglévő, komoly fejlesztés előtt álló házak – köztük a székesfehérvári is - előkészített fejlesztéseikbe már „beépítik” a majdani technológiai inkubáció lehetőségeit is.

Összességében elmondható, hogy a helyi inkubátorház fejlesztési programok eredményessége, sikere, kihasználtsága első sorban a helyi kezdeményezők tehetségén, kitartásán és

szervezőképességén múlik, infrastruktúrájuk és eszközfüggő szolgáltatásaik egyaránt fejlesztésre szorulnak, technológiai inkubáció irányába történő funkcionális előrehaladásuk nem a megkívánt dinamikájú.

SWOT megállapítások

Az ipari parkok számát, általuk birtokolt területeket, működő vállalkozásaik számát tekintve a Régió országosan kiemelkedő pozíciót mondhat magáénak. *(Erősség)*

Jelen vannak a helyi, országos szinten is elismert, jó kapcsolatrendszerrel bíró inkubátorházak, kialakult a helyi kezdeményezésen alapuló működtetési kultúra *(Erősség)*

Az ipari parkok szolgáltatásaikat, hálózati együttműködésüket, tematikus szegmentációjukat tekintve fejlesztésre szorulnak. *(Gyengeség)*

Az ipari parkokba települt, magas hozzáadott értéket előállító vállalkozások száma arányaiban alacsony. *(Gyengeség)*

A helyi vállalkozói inkubátorok száma kevés, alapvetően hiányzanak a kistérségi szintű központok, a meglévők infrastruktúrája és eszközfüggő szolgáltatásaik egyaránt fejlesztésre szorul. *(Gyengeség)*

Az inkubáció tevékenységei szerint az általános inkubátorok a jellemzőek, a technológiai inkubáció jelenléte kevésbé domináns. *(Gyengeség)*

A helyi vállalkozói inkubátorok fejlesztése iránti igény alapvetés az induló vállalkozások részéről, melyet kihasználtságuk is jelez. *(Lehetőség)*

Logisztika

A régió *logisztikai adottságai* kiválóak, de a logisztikai központok elhelyezkedése a térségben egyenlőtlen és hiányos. A logisztikai központok országos hálózati programjában előirányzott egységek közül – mint regionális és országos logisztikai központ szerepkörű - elsőként Székesfehérváron jött létre a kombinált fuvarozás szervezésére is alkalmas központ, amelynek fejlesztése jelenleg is folytatódik. Azonban szükséges létrehozni egy olyan kiegészítő logisztikai hálózatrendszert, amely kisebb egységeket foglal magába és jellege szorosan kapcsolódik a kiegészítő kikötő és az átalakított területi rendszerű és szerkezetű repülőterek elhelyezkedéséhez. A székesfehérvári központ regionális hatóköre kiterjed a Balaton északi partjától Veszprémen át a Tatabánya-Oroszlány-Dunaújváros vonalig. Módot ad Dunaújváros kikötővel, valamint a Veszprém-Szentkirályszabadja, Székesfehérvár-Börgönd repülőterek lehetséges fejlesztésével a vízi és légi forgalom bekapcsolására is. A vízi közlekedés jelentősége a Dunán, a régió északi határán, a Budapest feletti szakaszokon említhető. A Dunától eltekintve a régióban más, – kereskedelmi céllal

- hajózható vízi út nincs. Logisztikai kapcsolatok fejlesztése szempontjából rendkívül fontos regionális kikötők és a Duna két partját összekötő komáromi, adonyi, dunaújvárosi hidak kialakítása, mikroregionális jellegű kikötők terén a térség elmaradott. A légi közlekedés tekintetében a legfontosabb ipari, kereskedelmi, társadalmi, innovációs centrumok közelében kialakult már valamilyen szintű repülőtér.

A *logisztikai piacot* tekintve elmondható, hogy a Közép-dunántúli Régió egyértelműen a hazai és a nemzetközi logisztikai szolgáltatók versenyének a színtere, a piacon jelentős kínálati többlet figyelhető meg, a fizetőképes keresletet tekintve elmondható, hogy a piac vevői szegmensébe szervesen integrálódó külföldi vállalatok száma nem elégséges. Árverseny jellemző, az az ellentmondásos helyzet áll fenn, hogy míg a szolgáltatók arra készülnek, hogy minél magasabb szintű szolgáltatásokat nyújtsanak a megbízóik felé, addig ők nem a nyújtott szolgáltatások, hanem többnyire az alapszolgáltatások és az ár alapján döntenek – a multinacionális, árversenyre felkészült szolgáltatóknak kedvezve ezzel. A hazai kínálati palettát jellemzi az a nehézség is, mely szerint az eddig nemzetközi áruforgalomban részt nem vevő logisztikai szolgáltatók (főleg raktározással, illetve belföldi fuvarozással foglalkozó vállalatok) számára komoly költségeket jelenthet a nemzetközi szabályozásokhoz történő igazodás.

A mai piaci adottságok mellett a szolgáltatóknak az *infrastruktúrájuk, mind a szolgáltatásnyújtás területén* szükségük van a változtatásra. A szolgáltatás minősége és az ár mellett, és azokkal nagymértékben összefüggésben, a szolgáltató vállalat technikai adottságai azok, amik a leginkább befolyással vannak a megbízók döntéseire. Az *infrastrukturális szükségletek* teljes körű biztosítása összetett feladat, ezek egyike a már említett országos, térségi jelentőségű, mindenki által használt infrastrukturális elemek csoportja, melyek megléte közösségi érdek. A nem mindenki által egyformán igénybevett létesítmények, a logisztikai szolgáltatók bázisai, ipari parkok, logisztikai szolgáltató központok, raktárbázisok helyzete már a szolgáltatók helyzetétől függ. A nemzetközi logisztikai szolgáltató cégek többsége felépíti a maga saját raktár és elosztóbázisát, a szerényebb keretek közt mozgó hazai vállalatok vagy beköltöznek valamelyik logisztikai szolgáltató központba, ipari-parkba, vagy régebbi létesítményeket bérelnek. A modern raktárbázisok rendkívül sok előnnyel rendelkeznek: automatizáltak, teljes körű informatikai lefedettségük van, rugalmasan alakítható tároló helyekkel rendelkeznek, minden részét ellenőrzése alatt tartó biztonsági rendszere van. A megbízók elnyerésében óriási előnnyel indulnak azok, akik ilyen komplexumot tudhatnak maguk mögött, amivel az ügyfél termékeit a legkifinomultabb eszközökkel kezelhetik, melyek beruházási, telepítési és fenntartási költségeik rendkívül magasak, a hazai szolgáltatók nagy része nem engedheti meg magának. Erre ugyan az említett árverseny okán még kevésbé „rákényszerítettek”, azonban a várható megbízói kultúrával összefüggő kilábalási esélyeiket ez

jelentheti. Elmondható, hogy a szolgáltatók technikai háttere a tervezett szolgáltatásokkal nincs összhangban, a megfelelő – az igényalapú változásokra reagálni képes, bővíthető, átalakítható a - infrastrukturális körülmények - raktárépületek, gép illetve járműpark, informatikai háttér, stb. - kialakításra várnak.

A hagyományos *logisztikai szolgáltatások* az alábbi konstrukciók mellett értelmezhetők:

- a 2PL (second party logistics) konstrukciók, - fuvarozás, tárolás - olyan homogén alapszolgáltatásnak tekinthetők, amelyek esetében a szolgáltató és a megbízó között még nincs kialakult partneri, hosszútávú viszony, alapvetően árverseny és túlkínálat jellemzi.
- A 3PL (third party logistics) szolgáltató komplexebb, a fuvarozáson vagy tároláson túlmutató szolgáltatást nyújt az ügyfélnek, szorosabb és hosszabb távú kapcsolatot feltételez a két fél között.
- A 4PL (fourth party logistics) szolgáltató átfogóan kezeli a megbízó logisztikai problémáit és a teljes ellátási láncot igazgatja, optimalizálja. Ezen szerepkör lényege már nem csak a fizikai folyamatok elvégzésén van, hanem sokkal inkább a folyamatok irányításán, szervezésén az egymással kapcsolatban lévő területek, esetleg alvállalkozók koordinálásán, ezzel a legjobb összehatás elérésén. Hosszú távú kapcsolatot és valódi partneri viszonyt eredményez, melynek feltétele, hogy a szolgáltató a megbízó logisztikai igényeinek minél nagyobb részét képes legyen lefedni.

Természetesen sok fajta vevői igény merülhet fel. Azok a vállalkozások is ugyanúgy életképesek maradhatnak a későbbiekben, amelyek szolgáltatási palettája csak kevés elemet tartalmaz, feltételezve, hogy a végzett tevékenység igazodik az ügyfél ár-minőség elvárásaihoz. Általánosságban beszélve azonban azoknak a szolgáltatásoknak lehet ezen a piacon komoly jövőjük, akik széles szolgáltatási palettával állnak a megbízók rendelkezésére. Ez esetben a megbízó-megbízott együttműködésben egyformán érvényesül mindkét fél érdeke. A teljes körű partnerré válás leginkább akkor lehetséges, ha a szolgáltató képes a megbízó összes logisztikai igényét egy személyben ellátni. A *logisztikai szolgáltatók vezérelte hálózatok* tekintetében elmondható, hogy a logisztikai szolgáltatások elvárt komplexitása okán, az „outsourcing” tekintetében a kiszervezés volumene és mélysége egyre magasabb szintű. Mindez eredményezi, hogy

- a megbízó egyre inkább függ komplex szolgáltatást nyújtó, hosszú távú logisztikai szolgáltatójától,
- a szolgáltató kiszervezési tevékenysége révén alkalmassá válik arra, hogy egy teljes logisztikai láncot irányítson, optimalizáljon, jóval nagyobb rálátással bírva a teljes ellátási

láncra, mint eddig. Ezáltal menedzsment képességeit előtérbe helyező felelőssége nő, csökkenő összköltséggel tudja a folyamatokat menedzselni, felgyorsítva az általános ellátási láncot. Természetesen egy ilyen szolgáltatáshoz komoly szakmai, technikai felkészültség és tőke szükséges, amivel jelenleg nem rendelkezik minden szolgáltató.

- azok a kisebb szolgáltatók, akik nem képesek átfogó szolgáltatásokra (2PL, 3PL szinten maradnak), szakosodás révén tehetnek szert versenyelőnyre. Mint specialisták a komplex szolgáltató számára tanácsadóként vagy alvállalkozóként működhetnek. Ilyen területek lehetnek a „copacking”, „finishing”, címkézés. A különböző áruosztályok kezelésére történő szakosodás is elterjedőben van és lesz is még a közeljövőben, pl. FMCG, frissáru, veszélyes áru vagy érzékeny áru.
- További szakosodási igény irányul a területi lefedettségre, térségi logisztikára. Ez két speciális területen,
 - egyfelől belföldi áruk terítésével és belföldi logisztikával foglalkozó vállalatoknak,
 - másfelől nemzetközi áru fuvarozás megszerzésével foglalkozó, európai, esetleg globális méretekben gondolkodó vállalkozásoknak nyit teret. Az Unió bővítése kapcsán, a határok eltűntével megnőtt az igény és lehetőség a két szolgáltatásfajta ötvözésére, egyszerűsödik és felgyorsul az árumozgatás. A logisztikai szolgáltatások nagyobb teret nyernek és összetettebb rendszereket fognak majd ellátni, a nemzetközi termelői vállalatok alapvetően egy egységként kezelik, és ennek megfelelően optimalizálják Kelet-Közép-Európa térségét. A legtöbb ilyen cég terveit szerint az egész térséget egyetlen központi raktárból látnák el, és az egyes régiókban csak minimális készleteket tartanának fenn. Ennek egyértelmű célja részükről a készletezési költségek minimalizálása, illetve, hogy minél kevesebb tőke legyen lekötve a raktárakban álló árucikkekben. Felértékelődik a központi raktározás szerepe, azon raktárak, amelyek nem nyernek meg ilyen pozíciót, komoly bevételkiesést szenvednek el, már most komoly verseny van a ezen szerepért.

Az országos logisztikai szolgáltató központok törzshálózata az 1990-es években fogalmazódott meg. A koncepció kialakításánál 13 logisztikai szolgáltató központ megvalósítása fogalmazódott meg, a körzetek kialakításakor - a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően - a magyarországi megyei területnagyságnál nagyobb, közel regionális területnagyságok fogalmazódtak meg, köztük a kiemelt jelentőségű Közép-dunántúli Logisztikai Körzettel. A körzet központja a befektetések vonzása terén élenjáró Székesfehérvár. Számos multinacionális cég található itt főleg az elektronikai és elektromos eszközök gyártó ipar a jellemző, de jelen van a könnyűfémipar, a járműipar, gépjárműgyártás is. Az országos logisztikai központi hálózat tagjai közül Székesfehérváron volt

tapasztalható a legnagyobb aktivitás az önkormányzatok részéről a logisztikai központ megvalósítását illetően. Ez az egyetlen az országos hálózat logisztikai szolgáltató központ vidéki tagjai közül, ahol zöldmezős beruhásként elkezdődött az építkezés. Összes területe 192.000 m², közlekedési területe 48.500 m², felépítmény nélküli, szabad területe 44.000 m², szabad, hasznosítható épülettel nem rendelkezik, foglalt területe 24.000 m². Rendezési terve része a Székesfehérvár Megyei Jogú Város Részletes Rendezési Tervének, hiányosságai között említhető, hogy területén nincsen vállalkozói inkubátorház. Jelenleg is meglévő, jellemző szolgáltatási palettája széleskörű, teljes körű kombi-termináli (konténer, csere-szekrény, félpótkocsi) és közvámraktári (11.000 m² terület, vámszolgáltatás) szolgáltatásokkal jellemezhető. További jellemzői a biztosítás, őrzés-védelem, banki, postai szolgáltatások, city-logisztikai szolgáltatások, „finishing” szolgáltatások, kamionok parkoltatása, informatikai szolgáltatás, infrastruktúrával ellátott területek önálló, egyedi logisztikai modulok számára, rugalmas bérleti konstrukciók a betelepülők számára, irodák bérlése az épülő központi irodaházba. Folyamatosan bővülő, tervezett szolgáltatási igényei az érdek-semleges vámszolgálati hely, city-logisztika, posta, bank, területek önálló egyedi logisztikai modulok számára, banki-, postai tevékenység, finishing szolgáltatások, légi szállítás bekapcsolása, vízi szállítás bekapcsolása, étterem, konferencia szervezés, gépjárművek, rakodógépek kisebb javítása, karbantartása, üzemanyag-töltő állomás.

A regionális jellegű logisztikai szolgáltató központok létét alátámasztja, hogy fizikailag nem lehet - és nem is szükséges - valamennyi árut és szolgáltatást egy térségi logisztikai központba beterejni. Szükség van alapvetően megyei szintű kisebb telepekre - decentrumokra, amelyek sok helyen léteznek -, illetve vannak olyan térségek, ahol még megyén belül is léteznek olyan gazdaságilag kiemelten aktív tevékenységeket folytató települések és körzetük, ahol elképzelhetetlen helyi logisztikai szervezet működtetése. Ezek alapján regionális és térségi logisztikai decentrumokat jelenthetnek a *veszprémi, dunaújvárosi, pápai, bicskei, komáromi és esztergomi decentrumok*. A regionális helyzetet vizsgálva elmondható, hogy a *veszprémi decentrum* - az országos logisztikai törzshálózaton belül - Székesfehérvár vonzáskörzetébe esik. Logisztikai szerepét a megye alapanyagkészletére épült ipar, egyéb gép és vegyipar bányászat és a Balaton környéki idegenforgalom képezheti, közlekedési infrastruktúrájában az V-ös vasúti korridor és az E66-os nemzetközi főút játszik szerepet, a nyolcas főút Székesfehérváron keresztül, a 2x2 nyomvonalon az átlagosnál jobb elérhetőséget biztosít a Budapest és Veszprém között. Vonzáskörzete a négy szomszédos törzshálózati logisztikai központok szerepét figyelembe véve hat kistérség területe (Veszprémi-, Ajkai-, Balatonalmádi-, Balatonfüredi-, Sümegi-, és a Tapolcai kistérségek) lehet. A *dunaújvárosi decentrum* geopolitikai szerepét tekintve elmondható, hogy Fejér megyében működik a vidék egyik legjelentősebb törzshálózati logisztikai központja a megyeszékhelyen Székesfehérváron, azonban a város termelésszerkezetében fellelhető nagy volumenű áruforgalom -

vasúti, vízi és sport repülőtere révén akár légi kiegészítésű -, közvetlen logisztikai koordinálása nehezen képzelhető el Székesfehérvárról, amely indokoltá teszi egy regionális logisztikai decentrum létesítését. Dunaújváros közel van az ország geometriai középpontjához, a települést érinti az V/c közúti és a VII-es vízi korridor, mely - a település munkakultúrája mellett – a közelmúltban pl. a további áruforgalom-növekedéshez hozzájáruló, dél-koreai illetőségű Hankook vállalat gumiabroncs-gyártó üzemének létrejövetelében is komoly szerepet játszott. A regionális logisztikai decentrum jelentőségét tovább növeli a közeljövőben megépülő dunaújvárosi közúti Duna-híd, valamint az Adony térségében megépülő vasúti Duna-híd. A közlekedés infrastrukturális adottságok akár egy tetramodális logisztikai központ lehetővé tehetik. A dunaújvárosi regionális decentrum vonzáskörzete a szomszédos törzshálózati logisztikai központok szerepét figyelembe véve, régióhatárokon átnyúló hatású, öt kistérség területét érintő (Dunaújvárosi-, Sárbogárdi-, Tamási- és a Paksi kistérségek) lehet.

SWOT megállapítások

A régió logisztikai adottságai kiválóak, kiváló geopolitikai pozíciók, nagy volumenű áruforgalom, multinacionális vállalatok jelenléte jellemzik. *(Erősség)*

A logisztikai központok országos hálózati programjában előirányzott egységek közül – mint regionális és országos logisztikai központ szerepkörű - elsőként Székesfehérváron jött létre a kombinált fuvarozás szervezésére is alkalmas központ *(Erősség)*

A Régió logisztikai központjainak elhelyezkedése a térségben egyenlőtlen és hiányos, hiányzik a kisebb egységeket magába foglaló kiegészítő logisztikai hálózatrendszer, szorosan kapcsolódva a kiegészítő kikötő és az átalakított területi rendszerű és szerkezetű repülőterek elhelyezkedéséhez. *(Gyengeség)*

A piac vevői szegmensébe szervesen integrálódó, komplex, magas szintű szolgáltatásokat elváró külföldi vállalatok száma nem elégséges, a piacon a hazai szolgáltatóknak kedvezőtlen árverseny jellemző. *(Gyengeség)*

A hazai logisztikai szolgáltatók fejlesztésre szorulnak, mind infrastruktúrájuk, mind a szolgáltatásnyújtás területén *(Gyengeség)*

A 4PL (fourth party logistics) logisztikai szolgáltatások iránti igény nemzetközi szinten növekvő tendenciájú, mely fejlett logisztikai szolgáltatói központok, ezáltal általuk vezérelte komplex vállalati hálózatok, speciális tudásra szakosodott alvállalkozók iránti igényt jelent. *(Lehetőség)*

A logisztika terén felértékelődik a központi raktározás szerepe, mely élesedő versenyt, várható területi szegmentációt jelent a térség tagállamai között. *(Veszély)*

Az innováció és K+F kínálati oldala

A Közép-Dunántúli Régió a rendszerváltással járó gazdasági társadalmi megrázkódtatást nem csupán túlélte, hanem a „nyertesek” közé tudta magát felküzdeni. Eredményeit mindenekelőtt kedvező természeti és földrajzi adottságainak (ezen belül a közép-európai fejlődési zónák, illetve innovációs tengelyek metszéspontjában való elhelyezkedése), infrastruktúrájának, termelési hagyományainak, termelési- és munkakultúrájának, a megfelelő mennyiségben és minőségben rendelkezésre álló munkaerőnek köszönheti. Az eddigi sikerek kulcsa azonban mindenekelőtt abban a tágran értelmezett *innovációs készségben* ragadható meg, amellyel a régió mozgósítani tudta belső megújulási potenciálját, s válaszolni tudott a nemzetközi gazdasági és társadalmi folyamatok által generált kihívásokra.

Régió	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Közép-Magyarország	710	802	861	967	998	1199	1218	1232
Közép-Dunántúl:	64	80	76	101	161	158	170	174
<i>Fejér</i>	20	21	22	21	41	45	53	49
<i>Komárom-Esztergom</i>	2	15	9	21	25	25	25	25
<i>Veszprém</i>	42	44	45	59	95	88	92	100
Nyugat-Dunántúl	109	142	128	155	146	150	162	163
Dél-Dunántúl	125	154	145	164	130	195	191	190
Észak-Magyarország	101	118	104	109	110	118	136	144
Észak-Alföld	162	187	219	190	248	250	256	285
Dél-Alföld	190	196	192	201	227	267	293	282
Magyarország	1461	1679	1725	1887	2020	2337	2426	2470

A kutatóhelyek számának alakulása régióként, 1996-2003 (Forrás: KSH, 2005.)

Régió	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Közép-Magyarország	9750	13193	11135	12809	12566	12811	12541	11782
Közép-Dunántúl	658	854	619	919	1288	1472	1750	1326
<i>Fejér</i>	195	344	174	194	384	423	472	426
<i>Komárom-Esztergom</i>	9	42	27	78	111	110	102	136
<i>Veszprém</i>	454	468	418	647	793	939	1176	764
Nyugat-Dunántúl	796	1215	1763	1710	1251	1344	1435	1360
Dél-Dunántúl	925	1008	937	1114	1389	1424	1294	1330
Észak-Magyarország	1010	905	899	832	909	903	1073	1325
Észak-Alföld	1559	1683	1780	1764	1923	1980	1933	2063
Dél-Alföld	1365	1517	1591	1796	1760	1912	2202	2186
Magyarország	16063	20375	18724	20944	21086	21846	22228	21372

A kutatási témák, illetve fejlesztési feladatok számának alakulása régióként 1996-2003 (Forrás: KSH, 2005.)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Fejér megye	346	425	354	357	304	345	752	636	618	582	567
Komárom-Esztergom megye	5	34	30	44	57	99	109	112	110	173	184
Veszprém megye	241	460	522	536	519	533	602	604	601	493	455
Közép-Dunántúl	592	919	906	937	880	977	1463	1352	1329	1248	1206
Magyarország	22008	19585	19776	20758	20315	21329	23534	22942	23703	23311	22826

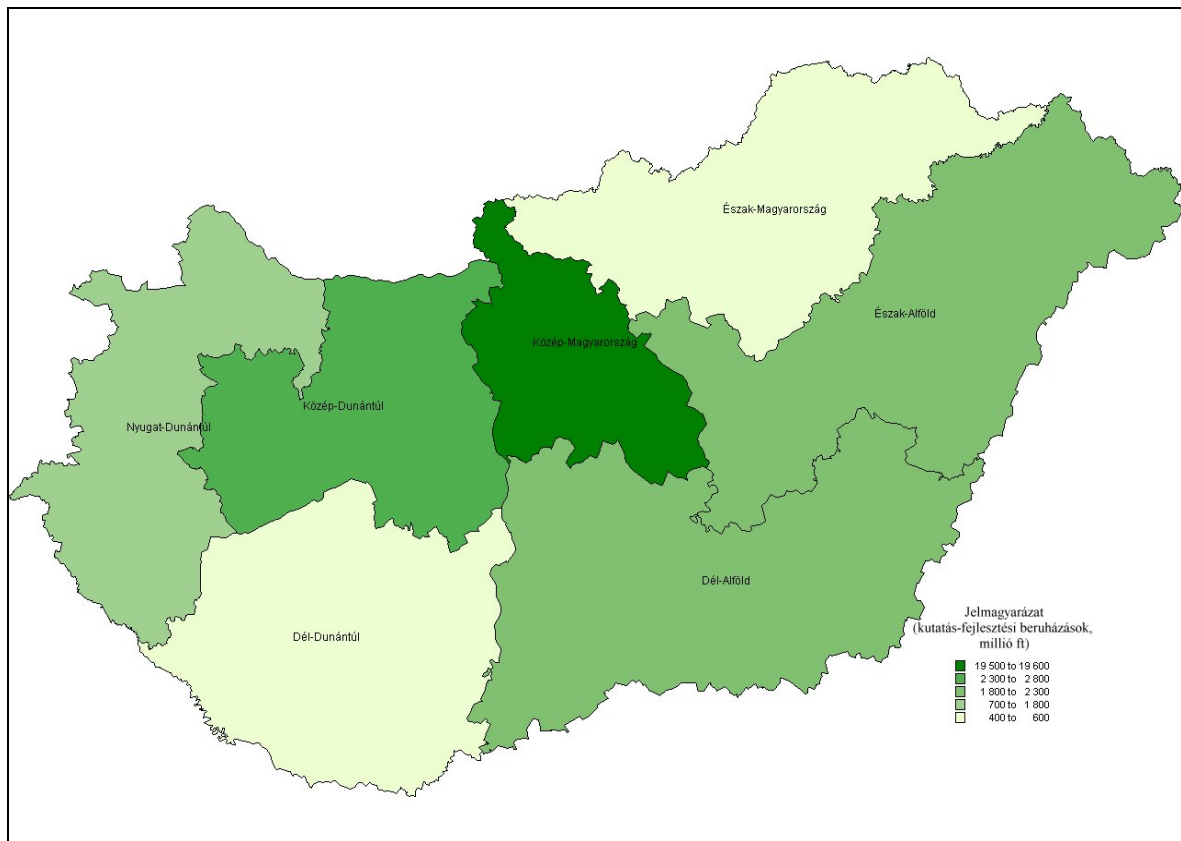
A K+F-ben foglalkoztatottak számának alakulása 1994-2004 (Forrás: KSH, 2005.)

A Közép-Dunántúli Régiónak rendkívül alacsony a részesedése az ország kutatás-fejlesztési tevékenységéből, összehasonlítva társadalmi-gazdasági súlyával, különösen ha a régió az ország gazdaságában betöltött szerepét tekintjük (exporttevékenységben, külföldi tőke fogadásában, stb.). Ugyanakkor e téren az elmúlt öt-hat évben pozitív tendenciáknak lehetünk a tanúi, ha a kutatás-fejlesztés mutatóit kísérvük figyelemmel. 1998-ban még egyértelműen a Közép-dunántúli régió volt az ország hét tervezési-statisztikai régiója közül az utolsó, akár a kutatóhelyek számát, akár a kutatás-fejlesztés területén foglalkoztatottak számát, vagy a művelt kutatási témák számát vesszük alapul. Mára a Közép-Dunántúl K+F tevékenységének fejlődését jelzi, hogy a kutatóhelyek, valamint a K+F területén foglalkoztatottak számát tekintve, hasonlóan a tudomány doktora címmel rendelkező kutatók arányához, az Észak-Magyarországi és a Nyugat-Dunántúli régiót is megelőzte, míg a kutatási témák számát illetően a Dél-Dunántúlt is maga mögött tudhatja. Az egyértelmű fejlődést a 2004. esztendőben kisebb visszaesés jellemezte, a fejlesztési stratégia ez irányú erősítése e tendenciával is indokolható.

A régióban a kutatóhelyek egyértelműen a felsőoktatási intézményekben koncentrálódnak, azon belül is elsősorban a Veszprémi Egyetem játszik kiemelkedő szerepet. A felsőoktatási intézmények mellett a Közép-dunántúli régió viszont összesen csak három akadémiai kutatóintézettel büszkélkedhet, melyek közül azonban a gazdasági szféra számára közvetlenül hasznosítható akár piaci termékekben is megnyilvánuló alap kutatásokat egyedül a martonvásári Mezőgazdasági Kutató Intézetben folytatnak, míg a tihanyi Limnológiai Kutatóintézet tevékenysége jóval speciálisabb területet takar, a Székesfehérváron működő RKK NYUTI Közép-dunántúli Kutatócsoport pedig társadalomtudományi kutatásokat végez.

Az ipari kutatóhelyek száma a régióban továbbra is alacsonynak tekinthető, ráadásul ezek az ipari kutatóhelyek döntően a régióban működő nagyvállalatokhoz kötődnek, míg a térség kis- és középvállalati szektorában e területen az elmúlt évtizedben nem nagyon történt előrelépés. A problémát tovább növeli, hogy a globális és lokális gazdaság és a kutatás-fejlesztési szervezetek, valamint a nagyvállalatok és a KKV szektor közötti kapcsolat ad hoc jellegű, esetleges, és rendkívül

hiányos, ami nagymértékben gátolja a termék- és szolgáltatásfejlesztést, valamint a K+F kapacitások bővítését. Komoly probléma, hogy a helyi gazdaság és a K+F között gyakorlatilag nincs közvetlen kapcsolat, ezáltal az alkalmazott kutatáson alapuló innovációs láncok kialakulása elenyésző.

A K+F beruházások területi megoszlása régióként, 2003 (Forrás: KSH adatok alapján Szerkesztette Szépvölgyi Ákos)

A kutatás-fejlesztéshez kapcsolódó beruházások nagyságát tekintve a Közép-dunántúli régió a harmadik helyet foglalja el az országban, ami alapján megállapítható, hogy a K+F beruházások nem elsősorban a nagy egyetemi és kutatóintézeti kapacitásokhoz köthetőek, inkább a tőkebefektetések határozzák meg területi eloszlásukat. A beruházások nagy része vélhetően az ipari kutatási és fejlesztési infrastruktúra fejlesztésére irányul, ugyanakkor a K+F ráfordítások GDP-hez viszonyított arányát tekintve a régió (0,59% 2003-ban) rendkívüli mértékben elmarad az Európai Unió értékeitől.

A kutatás-fejlesztési ráfordítások esetében a létszámadatokhoz hasonló tendencia figyelhető meg. Míg a fővárosban költik el az ország K+F ráfordításainak kétharmadát (67%), addig a vidéki tudományos centrumok közül vezető helyen található mindösszesen Veszprém megye 2,4%-kal részesedik. A szektor részesedése tehát a GDP-ből rendkívül alacsony, a központi régiót (Budapest és Pest megye) követően, – attól egy nagyságrenddel leszakadva, a létszámadatokhoz hasonlóan –

kiemelkedik az egyes régiók közül az Észak- és a Dél-Alföld (9,7% ill. 8,2%). Az utolsó helyezett Észak-Magyarország (2,8%) előtt áll a Dél- és a Nyugat-Dunántúl (3,4% ill. 4,1%), valamint a Közép-Dunántúl térsége (4,8%). Általánosítható tapasztalat, hogy Magyarországon nem a kis- és középvállalatok alkotják a kutatás-fejlesztés bázisát, hanem a nagyvállalatok. Ezt támasztja alá a vállalászási kutató-fejlesztő helyek régióbeli listája is:

- Ajkai Alumíniumipari Kft., Ajka;
- Alcoa-Köfém Kft., Székesfehérvár;
- Bakony Művek Alkatrészgyártó Rt., Veszprém;
- Bakonyi Bauxitbánya Kft., Tapolca;
- Bakonyi Erőmű Rt., Ajka;
- Biorex Kutató és Fejlesztő Rt., Veszprém;
- Cerbona Élelmiszeripari és Kereskedelmi Rt., Székesfehérvár;
- Continental Teves Kft., Veszprém;
- Dunaferr Acélművek Kft., Dunaújváros;
- Dunaferr Dunai Vasmű Rt., Dunaújváros;
- Elekthermax Elektromos Készülékgyártó Rt., Pápa;
- Fejértej Parmalat Tejipari Rt., Székesfehérvár;
- Festo Kft., Veszprém;
- Karsai Rt., Székesfehérvár;
- Móri Alkatrészgyártó Kft., Mór;
- Magyar Alumínium Rt., Várpalota;
- L&M Műszaki Vállalkozói Iroda Kft., Veszprém;
- Metcons Kutató, Fejlesztő és Tanácsadó Kft., Dunaújváros;
- Nitroil Vegyipari Termelő-Fejlesztő Rt., Várpalota;
- Nitrokémia Vegyipari Rt., Balatonfüzfő;
- Sonomark Ultrahangtechnikai és Szolgáltató Kft., Esztergom;
- Toxikológiai Kutató Központ Kft., Veszprém;
- Valeo Kft., Veszprém;

- Vekor Korrózióvédelmi, Analitikai Kft., Veszprém;
- Victoria Hungarica 21 Szolgáltató Kft., Pápa;
- Visteon Hungary Kft., Székesfehérvár;
- Zoltek Magyar Viscosa Rt. Nyergesújfalu

Az innovációs igényeket ugyancsak előtérbe helyezi a Bécs-Budapest nagyrégióban elhelyezkedő, több innovációs centrumot, növekedési központot magába foglaló innovációs terület kiépülése (Székesfehérvár, Mór, Várpalota, Veszprém, Ajka, Esztergom, Tatabánya, Komárom, Dunaújváros, Pápa, Bicske és Bábolna).

év	felső oktatási intézmények hallgatói		dolgozói létszám		ráfordítás MFt
	össz	ebből nappali	összes	ebből tudományos kutató, fejlesztő	
1994					
1995					
1996					
1997	13286	9718	1646	822	3935
1998	16946	10828	1901	936	3559
1999	18762	11430	2080	1059	3388
2000	18762	11430	2546	1437	5259
2001	21355	13409	2473	1513	8023
2002	19472	13539	2615	1599	10903
2003	20718	13844	2705	1753	10363
2004	20679	13865		1992	10820

Felsőoktatási intézmények hallgatói és dolgozói sajátosságai a Közép-Dunántúlon 1997-2004. (Forrás: KSH, 2005)

A Közép-Dunántúlon a felsőoktatási intézmények súlya lényegesen elmarad az ország többi régióétól. Egyedüli jelentős felsőoktatási és kutatási bázisa a Veszprémi Egyetem, amely azonban még ma sem képes regionális campusként funkcionálni. Ehhez párosul egy rendkívül széttagolt felsőoktatási rendszer, amelyben az egyetem mellett található egy állami főiskola, két alapítványi formában működő főiskola, két régió kívüli egyetemhez kapcsolódó főiskolai képzés, valamint három egyházi felsőoktatási intézmény. A felsőoktatási intézmények egy része mindössze egy évtizedes múlttal, vagy néhány éves önállósággal rendelkezik.

A régió a felsőoktatási hallgatók számát tekintve elmarad a nagy egyetemi központokkal rendelkező térségektől. A régió felsőoktatási képzési kínálatában meghatározó szerepe van a társadalomtudományi és a műszaki képzéseknek, néhány területen továbbra is hiányos. Az új intézményeknek és szakoknak köszönhetően a régióban jelentős mértékben nőtt az oktatók, és a tudományos fokozattal rendelkezők száma, ami nem csak a felsőoktatás színvonalának növekedése, hanem a mozgósítható kutatási-fejlesztési kapacitások bővülése miatt is fontos tényező, azonban még így is elmarad.

A Régió felsőoktatási intézményei az alábbiak:

- Veszprémi Egyetem;
- Nyugat-magyarországi Egyetem Geoinformatikai Főiskolai Kar;
- Dunaújvárosi Főiskola;
- Kodolányi János Főiskola;
- Budapesti Műszaki Főiskola Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar Számítógéptechnikai Intézete;
- Modern Üzleti Tudományok Főiskolája;
- Vitéz János Római Katolikus Tanárképző Főiskola;
- Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola;
- Pápai Református Teológia

A régióban működő főiskolák és egyetemek kutatóintézeti háttere gyengének mondható. Egyedül a Veszprémi Egyetem rendelkezik komolyabb kutatóintézeti háttérrel. A régió felsőoktatási rendszerére jellemző, hogy a különböző intézmények közötti együttműködési kapcsolatok esetlegesek. Egyfelől eltér az állami, illetve az alapítványi formában működő intézmények működése, illetve egyes intézmények székhelye a régió kívül található, ami jelentős mértékben csökkentheti az együttműködési készséget.

Régió	Tudomány doktora	PhD
Közép-Magyarország	1070	5205
Közép-Dunántúl	73	389
<i>Fejér megye</i>	<i>18</i>	<i>113</i>
<i>Komárom-Esztergom megye</i>	<i>3</i>	<i>22</i>
<i>Veszprém megye</i>	<i>52</i>	<i>254</i>
Nyugat-Dunántúl	56	353
Dél-Dunántúl	157	483
Észak-Magyarország	69	542
Észak-Alföld	180	975
Dél-Alföld	169	889
Magyarország	1774	8836

A tudományos fokozattal rendelkezők területi megoszlása régióként, 2003 (Forrás: KSH, 2005)

A felsőoktatás hatékonyságát alapvetően meghatározza az oktatók képzettsége. Ebben a tekintetben, az utóbbi években pozitív tendencia érezhető, ugyanis az új intézményeknek és az újonnan beindított szakoknak köszönhetően nőtt az oktatók száma, és ezzel párhuzamosan a tudományos fokozattal rendelkezők száma is. Ez nem csak a felsőoktatás színvonalának növelése, hanem a mozgósítható kutatási-fejlesztési kapacitások növekedése miatt is fontos innovációt gerjesztő tényező. A tudományos fokozattal rendelkezők regionális eloszlását mutatja a 4. ábra.

A növekedés ellenére a tudományos fokozattal rendelkezők 1000 főre vetített száma még mindig igen alacsony, nem éri el a 0,4 főt. Ennél a hét régió közül csak Nyugat-Dunántúlon és Észak-Magyarországon mérhetőek alacsonyabb értékek. A legmagasabb értékkel a Közép-magyarországi régió bír, amelyet a nagy felsőoktatási centrumok (Dél-Alföld, Észak-Alföld és Dél-Dunántúl) követnek.

Ugyanakkor pozitívumként értékelhető, hogy szűkebb térségükben a felsőoktatási intézmények gyakran működnek együtt a vállalkozásfejlesztés területén működő szereplőkkel (inkubátorházak, innovációs központok, kamarák, vállalkozásfejlesztési alapítványok).

A Közép-dunántúli régióban a felsőoktatási és kutatóintézetek mellett a regionális innováció kínálati oldalának másik csoportját azok a szervezetek alkotják, amelyek speciális szolgáltatásaik révén részt vesznek az innovatív ötletek megvalósulásában, az új vállalkozások létrehozásában, a vállalkozások versenyképességének javításában. Általános megállapítható, hogy a Közép-dunántúli régióban a regionális innovációs rendszer kínálati oldala túlságosan szétaprózott, a vállalkozások, illetve a vállalkozni szándékozó magánszemélyek számára túlságosan sok szervezet próbál meg valamilyen segítséget, szolgáltatást, képzési programot, tanácsadást nyújtani. A régióban működő intézmények és szervezetek tevékenységében ráadásul igen jelentős mértékű átfedések tapasztalhatók, a feladatkörök nincsenek pontosan elhatárolva, több szervezetenél tapasztalható, hogy a megszerezhető források függvényében, néha ad-hoc jelleggel vállalkozik különböző feladatok ellátására. Ugyanakkor pedig szomorú tapasztalat, hogy vannak olyan támogatási eszközök, konstrukciók, szolgáltatás típusok, amelyek elérése a régióban működő vállalkozások számára vagy teljes mértékben lehetetlen, vagy csak rendkívül korlátozottan hozzáférhető.

A régióban több mint 20 olyan szervezet, vagy intézmény található, amely valamilyen jellegű képzést kínál vállalkozásokkal, vállalkozások vezetésével kapcsolatos témakörben. A számos felsőoktatási intézmény mellett vállalkozási képzésben részt vesznek többek között a régióban található inkubátorházak, a megyei vállalkozásfejlesztési alapítványok, a kereskedelmi és iparkamarák, az agrárkamarák, illetve a MTESZ helyi szervezetei is. Ugyancsak széles azon szervezetek köre, amelyek üzleti tervezéshez kapcsolódó tanácsadással állnak ügyfeleik rendelkezésére. Legalább 10 szervezet nyújt segítséget különböző gazdasági szolgáltatásokkal (pl. adótanácsadás, jogi tanácsadás, marketing és kommunikációs tanácsadás, számviteli tanácsadás), valamint üzleti kapcsolatépítésben adott segítséggel, távoktatási programokkal. Jóval kisebb azonban azon szervezetek száma, amelyek vagy a vállalkozások által megvalósítani kívánt ötletek, finanszírozásában tudnak segítséget nyújtani, míg a kockázati tőke, magvető tőke, illetve a magvető tőke előtti szakaszban lévő vállalkozások számára nyújtott szolgáltatásokból pedig kifejezetten hiány tapasztalható a régióban, nem beszélve az üzleti angyal szolgáltatásról. Hasonlóan, szinte alig

akad olyan szervezet, amelyik feladatának tekintené az új, piacképes ötletek felkutatását, felderítését és azt követően annak megvalósításához nyújtandó különböző szolgáltatások nyújtását. A magasabb szintű szolgáltatások, pl. mentoring, faktoring, szabadalmi jogokkal, szellemi jogokkal kapcsolatos kérdések ugyancsak szinte teljes mértékben hiányoznak a régióból.

Az ipari parkok többsége nem tartja szükségesnek a parkban és a térségben működő vállalkozások innovációs tevékenységét segítő intézményrendszer parkon belüli kialakítását. Az innovációs szolgáltatások jelenleg a parkokban vagy teljesen hiányoznak, vagy csak elvétve fordulnak elő. Elsősorban a vállalkozások pályázati tevékenységének, és a K+F együttműködések segítségének lehet a jövőben komolyabb súlya e tekintetben. A szolgáltatásokhoz hasonlóan az innovációs intézmények jelenléte is minimális a parkok többségében. Elsősorban inkubátorházak, és K+F orientált vállalkozások megjelenésére lehet számítani a jövőben. A kapcsolatelemzés eredményeként megállapítható, hogy a közép-dunántúli térség gazdasági fejlődésében, innovációs potenciáljának a növelésében kisebb-nagyobb szerepet játszó kiszolgáló, szolgáltató, segítő intézmények hálózatába nem integrálódtak be megfelelően az ipari parkok (kivételt a vállalkozásfejlesztési szervezetek és a felsőoktatási intézmények jelentenek).

A regionális innovációs rendszer egyik gyenge pontja a kínálati oldali szereplők munkájában tapasztalható átfedés, ami a gyenge kommunikáció, és a hiányos együttműködési kapcsolatok miatt viszonylag alacsony hatékonyságú szolgáltatások nyújtását teszi lehetővé. Az megfelelő intenzitású együttműködés az innovatív, vagy legalábbis komoly K+F kapacitásokkal rendelkező nagyvállalatok és a kisvállalkozások között éppúgy jellemző, mint a felsőoktatási és kutatóintézetek és a gazdasági szféra, vagy a régióban működő kínálat oldali szereplők között – eltekintve természetesen néhány igen kedvező eredményeket mutató közös kezdeményezéstől. A részben piaci okokra visszavezethető, egymástól elszigetelten történő működés eredményeként innovációs katalizáló szerepük általában meghatározott partnerekhez kötött, regionális hatásuk kevésbé érzékelhető.

A regionális innovációs rendszer kínálati szereplőinek egyik legfontosabb problémája a folyamatos finanszírozási problémákból adódik, ami nagymértékben csökkenti mindennapi tevékenységük hatékonyságát, szolgáltatásaik minőségét. Nem rendelkeznek egységes finanszírozási háttérrel, a pályázati rendszerek, és a központi alapokból megszerzhető források kiszámíthatatlanok, míg a szervezeteket létrehozó tulajdonosi kör – saját pénzügyi problémái miatt – ugyancsak nem képes fenntartani ezen szervezeteket.

Mindazonáltal természetesen vannak a régióban ígéretes – általában szélesebb körű együttműködésen alapuló – innovációs kezdeményezései is. Így igen szoros kapcsolatot tart fenn egymással a régióban működő „virtuális” Innovációs Ügynökség. Szintén példaértékű az

inkubátorházak együttműködése, amelyek közös projekteket valósítanak meg (pl. közös távoktatási program kidolgozása, internetes megjelenés stb.). Hasonlóan a vállalkozások információval való ellátást szolgálja a több szereplő által kezdeményezett vállalkozói portál, illetve a közép-dunántúli regionális K+F portál. A kutatás-fejlesztés és a gazdasági mind szorosabb kapcsolatának megteremtésére, az eredmények minél gyorsabb átültetésére törekszik a Veszprémi Egyetemen az elmúlt években létrehozott Kutatási és Technológiai Központ, valamint a Vegyipari Kooperációs Kutatási Központ is. Mindenképpen pozitív az a tény is, hogy a régióban megindult - a sikeres nyugat-európai és amerikai példákhoz hasonlóan – a tudásparkok kialakítása. Az egyik ilyen fejlesztés a Talentis program keretében a Zsámbéki-medencébe tervezett tudásközpont, melyhez 20 év alatt közel 12 milliárd eurós beruházás szükséges és a 200 hektáros Technopolis tudományos-ipari park fejlesztése Székesfehérváron, melynek megvalósítása és működtetése Székesfehérvár és a régió gazdasági, humán és fejlett technológiai erőforrásainak hatásait egyesíti. Innovatív együttműködések tekintetében előremutató, ígéretes a régió egészének versenyképességét erősítő növekedési társközpontoknak (Székesfehérvár, Veszprém) és decentrumoknak (Tatabánya, Dunaújváros) ún. nagyvárosi tetraéderként policentrikus hálózati együttműködése.

SWOT megállapítások

A régió sikeresen valósította meg a gazdasági szerkezetváltást, kiemelkedő szerepet játszik a külföldi működő tőke vonzásban, erősen integrálódott a globális gazdaságba *(Erősség)*

A régióra jellemző a képzett, korszerű ismeretek befogadására alkalmas ipari szakember gárda *(Erősség)*

A régióban több iparágban megindult a klaszterizációs folyamat, több területen ezt klaszter kezdeményezés is segíti *(Erősség)*

Az elmúlt években egyértelműen növekszik a régióban a kutatóhelyek száma, a K+F területen foglalkoztatottak létszáma és a kutatási témák száma *(Erősség)*

A régióban van önálló székhellyel rendelkező, tudományos koordinációs szervezet (VEAB) *(Erősség)*

A régióban található szervezetek és intézmények többsége elkötelezett a regionális innovációs rendszer létrehozása és működtetése irányába, a szereplők között számos együttműködésen alapuló projekt indult el - Regionális Innovációs Ügynökség, vállalkozói inkubátorok együttműködése, kooperációs kutatóközpontok, stb. *(Erősség)*

A regionális szakpolitika elkötelezettsége *(Erősség)*

A régióban ugyan számos tőkeerős nagyvállalat található és viszonylag stabil kis- és középvállalkozói szektor megléte azonban ezek K+F és innovációs kapacitásai és igényei nem elégítik ki a régió gazdasági szerkezetváltásának elvárásait, a régió innovációs, K+F tevékenysége lényegesen kisebb gazdasági súlyánál *(Gyengeség)*

A régióban a tudományos kutatói szféra és a gazdaság közötti kapcsolat hiányos, a régióban található gazdasági szereplők, különösen a kis- és középvállalkozások tevékenysége kevésbé innováció és K+F orientált, illetve nem nyitott a kínálati oldal által nyújtott szolgáltatások irányába, az alkalmazott kutatások aránya alacsony *(Gyengeség)*

A régióban gyenge a kapcsolat az innovatív nagyvállalatok és a helyi kis- és középvállalkozói szféra között

A régióban működő főiskolák és egyetemek intézményesült kapcsolatai fejlesztésre szorulóak, a régió felsőoktatási kapacitása igen szétagolt, képzési kínálata továbbra is hiányos, kutatóintézeti háttere gyenge, a felsőoktatás és a gazdaság közötti innovációs kapcsolatok esetlegesek *(Gyengeség)*

A régióban működő kínálati oldalhoz kapcsolódó szervezetek finanszírozási háttere kiszámíthatatlan és bizonytalan, a többségük jelentős forráshiánnyal küszködik, mely a stratégiai szemlélet mellőzését okozza, tevékenységük ad-hoc, illetve a finanszírozási lehetőségek függvénye *(Gyengeség)*

A régióban működő innovációs háttér-intézmények és szervezetek tevékenységében jelentős átfedések tapasztalhatók, a feladatkörök nincsenek pontosan elhatárolva, szolgáltatási palettájuk, integrációjuk fejlesztésre szorul *(Gyengeség)*

A klaszterizációs folyamat alapjaiban jellemző, azonban a nyújtott lehetőségek fejlesztése, azok kiaknázása a vállalkozások innovációs tevékenységének javítása céljából fejlesztendő *(Gyengeség)*

A modern gazdaságfejlesztési stratégiákban felértékelődött a hálózati együttműködésen, innováción, és tudáson alapuló fejlesztés *(Lehetőség)*

Nemzetközi tendencia a vállalati humántőke és emberi erőforrás felértékelődése és az élethosszi tartó tanulás igényének egyre jobban megfigyelhető erősödése *(Lehetőség)*

A bérmunka jellegű kevésbé innovatív tevékenységek háttérbe szorulását nem követi új, magasabb hozzáadott értéket képviselő külföldi működő tőke beáramlás *(Veszély)*

A „társadalmi-gazdasági-vállalkozói” kultúrán alapulóan jelenlévő duális gazdaságszerkezet hosszú távon való fennmaradása *(Veszély)*

Finanszírozási problémák, a támogatás-politika költségvetésfüggő kiszámíthatatlansága *(Veszély)*

Az innováció keresleti oldala

A vállalkozások innovációs tevékenységének és igényeinek elemzése a Régió vállalkozásai körében végzett, mintavételes, kérdőíves felmérés és meglévő dokumentumok elemzésének eredményein alapul. A felméréshez kötődő válaszolók száma alacsony, ennek ellenére a felmérésben megyék szerint, vállalati méret szerint, jogi forma szerint, tulajdoni forma szerint minden fontosabb szegmens reprezentálva van.

A vállalkozói innovációs potenciál összetevői között

- az anyagi, technikai erőforrásoknak
- és a humán tényezőknek

egyenként fontos szerepe van.

Részben az általánosabb értelemben vett eszközellátottsággal, az anyagi erőforrásokkal való ellátottsággal hozható összefüggésbe a vállalkozások *technológiai színvonala, illetve kapacitáskihasználtsága* is. Az előbbit tekintve a válaszolók közül csupán minden ötödik vélte úgy, hogy a cég technológiai színvonala elmarad a versenytársak átlagos színvonalától. Viszonylag magas a vállalatok termelőkapacitásainak kihasználtsága is - ez egyben jó piaci helyzetre is utal -, a kihasználtság a cégek felénél meghaladja a 70 %-ot, s csak néhány esetben marad 50 % alatt.

A *humán erőforrásokkal* kapcsolatban ismert, hogy a régió egészét tekintve az alkalmazottak körében a *szakképzettséggel nem rendelkező betanított munkások dominálnak*, ezért figyelemre méltó, hogy a megkérdezett cégeknél az összes alkalmazott 45 %-a szakképzett fizikai, 14 %-a pedig diplomás szellemi dolgozó. A *diplomás szellemiek* aránya különösen magas a mikrovállalkozások körében, míg a *szakképzett fizikaiak* tekintetében a kisvállalkozások emelhetők ki. A piaci orientáció és piacérzékenység egyik mutatója lehet a *marketing, értékesítés területén foglalkoztatottak aránya*, ami átlagosan 3 %, de a kisvállalkozói körben ennek háromszorosa (10 %) az arány - a cégek kétharmadánál azonban nincs ilyen munkatárs. *Kutatás-fejlesztési munkát végző alkalmazott* még kevesebb vállalatnál van, ők együttesen az összes foglalkoztatott 1 %-át adják, ami igen alacsony érték, különösen, ha figyelembe vesszük a korábbi felmérések ennek a többszörösét jelezték. Öröndetes, hogy a vállalatok többsége, mintegy kétharmada rendelkezik *idegen nyelven tárgyalóképes munkatárssal*. Ezzel szemben az *utóbbi három évben a bármilyen képzésben, tanfolyamon, tréningen részt vevő alkalmazottak* száma viszonylag alacsonynak mondható, hiszen ez csak minden harmadok alkalmazottat érintett, annak ellenére, hogy gyakorlatilag minden cégnél előfordult valamilyen képzés. A legalacsonyabb arány a kisvállalkozói körben tapasztalható, ami

azért figyelemre méltó, mert itt magas a szakképzett fizikaiak aránya, ebben a körben pedig különösen fontos lehet a szakmai fejlődéssel való lépéstartás, vagy az esetleges szakmaváltás. A képzésre anyagi forrásokat is áldozó vállalkozások jellemzően bevételeiknek 1-5 %-át fordítják az alkalmazottak (tovább)képzésére.

A vállalatok piaci orientációjának, *innovativitásának* egyik mutatójaként tekinthető az ilyen célokra fordított *kiadásaik nagysága*. A válaszok szerint a vállalkozások kétharmada költ *reklámra, hirdetésekre*; ezen belül arányaiban legtöbbit (a bevételekhez viszonyítva 10-25 %-ot) a mikro- vagy kisvállalkozások. Míg a reklám inkább a már meglévő termékek vagy szolgáltatások értékesítését szolgálja, addig az innovációk fontos forrása lehet a *piackutatás*. Ilyen célú kiadással azonban már csupán a vállalkozások kevesebb, mint harmadánál találkozunk, s ennek a bevételekhez viszonyított aránya is elmarad a reklámkiadásoktól. A piackutatásra relatíve a legtöbbet (5-10 %) költő öt vállalkozás szintén a mikro- és kisvállalkozói csoportból kerül ki. A piackutatáshoz hasonló arányokat mutatnak a *kutatás-fejlesztési ráfordítások* is, ami szintén a vállalkozások kb. harmadánál fordul elő. A bevételekhez viszonyított arányokat tekintve azonban lényegesen jelentősebb összegekről van szó. Méretkategória szerint nincsenek számottevő különbségek, az azonban feltűnő, hogy az öt nagyvállalatból 3-nál nincsenek k+f kiadások. Figyelemre méltóak a területi különbségek is, ezen belül Fejér megye elmaradása a másik két megyétől.

Számos hazai és nemzetközi tanulmány is kiemeli a vállalatok egymás közti, illetve a vállalatok és más intézmények közti *kooperációjának* jelentőségét, mint az innovációk megvalósulásának egyik legfontosabb tényezőjét. A vállalkozások vezetői a *cég működése, fejlődése szempontjából a legfontosabb szervezeteknek* a pénzügyeket tekintik; amit fontosság szerint a régióbeli és a régió kívüli vállalatok (a helyi vállalati kapcsolatok különösen a kisvállalati kategória számára értékesek), majd a települési önkormányzatok követnek. Minden más szervezetet a vállalat fejlődése szempontjából kevésbé fontosnak vagy egyáltalán nem fontosnak tartanak. Ezen belül külön is kiemelhető a kutatóintézetek, a tanácsadó szervezetek és az oktató szervezetek fontosságának alulértékelése (ami országosan is jellemző), bár az utóbbi kettőt a közepes méretű vállalkozások az átlagnál fontosabbnak ítélik. A vállalkozások átlagosan 4-5-tel partnerrel ápolnak személyes kapcsolatokat is, ezt a kérdés azért érdekes, mert a tapasztalatok szerint a tudás áramlásban, az innovációk terjedésében nem annyira a szervezetek közti formális megegyezések, szerződések játszanak jelentős szerepet, mint inkább az egyéni szereplők közti kooperációk, az informális hálózatok. Vállalati stratégiákra és lehetőségekre utal, hogy a nagyon sikeres vállalkozások kevésbé rendelkeznek személyes kapcsolatokkal, mint a sikertelen vállalatok. A vállalati kapcsolatok fontosságának fent jelzett hangsúlyozása ellenére csupán minden tizedik vállalkozás jelezte, hogy

tagja valamelyik régióbeli *klaszternek*. Figyelemre méltó, hogy a klasztertagok többsége nagyvállalat. A vállalati kapcsolatok szubjektív túlértékelését látszik alátámasztani a több évre szóló írásos együttműködési, stratégiai megállapodás létre vonatkozó kérdés is: az ilyen megállapodásokat nagyobb számban kötnek a gazdaságon kívüli szervezettel vagy intézménnyel, mint a vállalatokkal. E megállapítás általánosíthatóságát azonban gyengíti, hogy az együttműködési megállapodások előfordulása néhány cégre (ezen belül különösen a nagyokra) koncentrálódik. Alacsonyak mondható viszont azoknak az aránya is, akik bármilyen más szervezetekkel közösen adtak be valamilyen pályázatot az elmúlt években; ezt mindössze a cégek harmadára igaz. Ennél is kevesebb azok száma, akik valamilyen K+F projektben vettek részt bármely más szervezettel közösen, ez csupán minden ötödik vállalatnál fordult elő. A közös pályázatok és k+f projektek előfordulása különösen alacsony a mikrovállalkozások körében.

A *k+f tevékenységre* vonatkozó válaszok azt mutatják, hogy szűkebben vett *kutatás*, legyen az alap kutatás vagy alkalmazott kutatás, mindössze néhány, többnyire mikro- és kisvállalkozás tevékenységi körében fordul elő. Ennél is kevesebb azoknak a száma, akiknél *szabadalom* vagy *know-how* vásárlással találkozunk. Ami valamilyen mértékben jellemzőnek mondható, az a *gyártmányfejlesztés* és a *technológia-fejlesztés*, illetve ezeknél ritkábban a *próbaüzem*. Ha az utóbbi három évben végzett konkrét fejlesztési tevékenységet tekintjük, akkor a termékfejlesztés valamivel gyakoribb a technológia-fejlesztésnél, s az több esetben is külső megbízásra történt. Az új termékekre és technológiákra egyaránt igaz, hogy azok zömében csupán a vállalat számára bírtak újdonságértékkel, s csak igen kevés vállalatnál beszélhetünk országos szinten is új termékről/technológiáról, a világviszonylatban is újdonságnak számító termék/technológia pedig csupán elvétve fordul elő. Az *új termékek és technológiák kifejlesztését vagy bevezetését motiváló tényezők* között elsődlegesek a piac bővítésével vagy megtartásával kapcsolatos motívumok, megerősítve azt a megközelítést, mely szerint az innováció és a piaci orientáció egymáshoz szorosan kapcsolódó fogalmak. Ezen belül is kiemelhető az új piacok megszerzésére való törekvés. A piaci tényezőket az azzal szorosan összekapcsolható termékminőség javítás, illetve termékszerkezet bővítés követi az indokok sorában, de ezekkel azonos súlyú motivációs tényező a költségcsökkentés is. Minden más tényező (pl. környezetvédelemi szempontok, munkakörülmények javítása) az előzőekhez képest sokkal kisebb szerepet játszanak.

Az innovációk forrásait tekintve felmérésünk is megerősítette azt az irodalomból ismert tényt, hogy a felső vezetésnek meghatározó szerepe van az innovációban, s a cégek eredményei jelentős mértékben az innovációk iránt elkötelezett menedzsmentnek köszönhető. Esetünkben is a *vállalat vezetését* jelölte meg a változtatások egyik fő forrásaként a legtöbb vállalkozás. Hozzávéve ehhez a termelés és az értékesítés területén dolgozók munkatársak említését is (bár ezeket lényegesen

kevesebb vállalkozás jelölte meg), akkor bizonyítottan vehetjük, hogy az innovációnak alapvetően az emberi tényezők a legfontosabb zálogai. A *vezetés kiemelt szerepével* azonos jelentőségűnek mutatkozik a *vevők igényeire, elvárásaira való reagálás*, jelezve a piaci orientáció fontosságát az innovációban - ugyanakkor ez némileg ellentmondásban áll a korábban jelzett alacsony piackutatási ráfordításokkal. A piaci pozíciókkal függ össze a rangsorban következő tényező is, a versenytársak és a konkurencia, amit a vállalkozások közel fele említett az innováció forrásai között. A versenytársak követendő mintákat is nyújthatnak a vállalatok számára, mint ahogy mintákat, példákat jelenthet, illetve információkat közvetíthet egy-egy kiállítás, vásár is, amit szintén több vállalkozás jelzett innovációs forrásként. A vásárokkal azonos fontosságúnak bizonyulnak szakfolyóiratok, de ezekhez hasonló információközvetítő funkciókat tölthetnek be a konferenciák is, bár utóbbit csak feleannyian említették. Összességében tehát a tényezők három nagyobb csoportja,

- a humán tényezők (ezen belül különösen a menedzsment),
- a piaci tényezők
- és a szakmai információk

azok, amelyek az innovációk legfőbb forrásait jelentik. Ezeken túl még a pályázati kiírások szerepe említhető, azonban ez reagáló és nem inicializáló magatartást jelent. A válaszok alapján az is egyértelműnek látszik, hogy *az innovációk forrásként gyakorlatilag elhanyagolható szerepet játszanak a mindazok az intézmények, amelyeknek pedig éppen az innováció generálása és közvetítése lenne az egyik fő feladata* (kutató és felsőoktatási intézmények, kamarák, ipari parkok és inkubátorok, MTESZ, tanácsadó szervezetek). Mindez összeeseng a vállalati kapcsolatok, a kooperáció hasonlóan kedvezőtlen tapasztalataival, s ami feltétlenül továbbgondolást, illetve mélyebb elemzést igényel.

Az innováció gátjai tekintetében, ahogy azt minden hasonló felmérés megerősíti, a vállalkozások a fejlődésüket leginkább akadályozó tényezőnek a *forráshiányt*, illetve az ezzel gyakorlatilag egyenértékűnek tekinthető túl magas adó- és közterheket tekintik. A külső környezet kedvezőtlen hatásaként, a fejlődést akadályozó tényezőként értékeli a vállalkozások mintegy fele az *erősödő versenyt*, a konkurenciát, megerősítve azt, hogy a piac, a verseny szerepének megítélésével kapcsolatosan meglehetősen ellentmondásosak, hiszen a piacgazdaságokban a piac erősödése, a verseny kényszere alighanem éppen az egyik legnyilvánvalóbb készletet jelenti a folyamatos megújulásra, a fejlesztésekre. Az öt legjelentősebb akadályozó tényező között további külső korlátként érzékelik a válaszolók a *vállalkozástámogatási politika* kiszámíthatatlanságát. A problémák sorában a következő (de már az előzőeknél kisebb említési gyakoriságú) *a szakképzett munkaerő hiánya*, ami összhangban áll több más elemzés és dokumentum megállapításával a régió munkaerőpiacára vonatkozóan. Akadályként jelentkezik továbbá az *üzleti partnerek*

megbízhatatlansága, melyhez hasonló, vagy némileg kisebb súlyú problémaként érzékelik a vállalatok néhány belső adottságuk gyengéit, mindenek előtt a *piaci információk hiányát*, amit a rangsorban a *pályázati képességek gyengeségei* és az *elavult technológia* követ. A felsorolásban szereplő további tényezők az innovációs menedzsment hiányosságai, a szervezeti jellemzők, a kooperáció hiánya, s a különböző üzleti vagy innovációs szolgáltatások hiánya, bár e tényeket a vállalkozások maguk nem (!) tekintik problémának sem. Mindezek egybevetése más felmérésekkel és tapasztalatokkal azt támasztja alá, hogy a *vállalkozások valóban nem mindig képesek a saját fejlődésüket serkentő vagy gátló tényezőket reálisan felmérni, azok súlyát értékelni és a mögöttük mélyebben meghúzódó okokat feltárni.*

Egyértelműen kimutatható, hogy minél sikeresebb egy vállalkozás, annál többféle *szolgáltatást* tart szükségesnek. Kiemelkedően magas a *pályázatkészítéshez* nyújtott segítség iránti igény, ezt követi nagyjából azonos említési gyakorisággal a *piackutatás, a partnerközvetítés, a pénzügyi szolgáltatások* (faktoring, lízing, garancia), a *műszerek és eszközök bérbeadása*, illetve az *üzleti tanácsadás* – ezek iránti igényét a válaszolók mintegy harmada jelezte. Az innovációhoz szorosabban kötődő szolgáltatások kevésbé keresettek, így pl. az *iparjogvédelmi* vagy termékfejlesztési tanácsadás, a *szabadalmi vagy műszaki dokumentációk hozzáférhetőségének* biztosítása a rangsor legvégére került. A magukat az átlagosnál innovatívabbnak tekintő vállalkozások szolgáltatások iránti igénye három esetben tér el számottevően más vállalkozások igényétől: e körben az átlagosnál is keresettebb a *pályázatkészítéshez nyújtott segítség, továbbá a marketing és reklámszolgáltatások*. Ugyanakkor kevésbé érdeklődnek az általános üzletviteli tanácsadás iránt. Ha az igényeket összevetjük azzal, hogy a vállalkozások ismernek-e adott szolgáltatásokat nyújtó szervezeteket a régióban, összességében azt mondhatnánk, hogy *a szolgáltatási piacon inkább túlkínálat van. A kínálati oldal jellemzőit* vizsgálva azt mondhatjuk, hogy *túlkínálat* a pályázatkészítés, üzleti tanácsadás, pénzügyi szolgáltatás, munkaerő közvetítés, marketing, ingatlan biztosítás és képzés területén a legnagyobb. Ha azonban a *keresletet a kínálattal nem összesítve vetjük össze*, az így kialakult rangsorban szintén kiemelhető a pályázatkészítés, ezt követik a pénzügyi szolgáltatások, az üzleti tanácsadás, az eszközkölcsonzés, a munkaerőközvetítés, az ingatlanbiztosítás és a képzés; a további szolgáltatások esetében 10-nél kevesebb vállalkozásnál fordult elő a kínálattal találkozó kereslet. A hiányok feltárásához az előbbi fordítottja is fontos, vagyis azoknak a szolgáltatásoknak az azonosítása, amelyek keresettek ugyan, de nincsenek (vagy nem ismertek) a megfelelő szolgáltatók. Ezek közül kettőt lehet kiemelni: *a piackutatást, illetve a partnerkeresést és közvetítést*. Mindkét szolgáltatásnál a vállalkozások negyede jelezte, hogy szüksége volna rá, de a régióban nem tud ilyen szolgáltatást nyújtó szervezetről - ugyanakkor a kínálati oldalt felmérő tanulmány 8 olyan régióbeli szervezetet sorol fel, amelyek piackutatást nyújt, és 13 olyat, amely az üzleti kapcsolatok építésében kínál segítséget a vállalkozásoknak.

Érdeemesnek azt is vizsgálni, hogy maguk a *vállalkozások megjelenhetnek-e szolgáltatóként* ezeken a területeken, akár szabad kapacitásaik felkínálásával, akár a kooperáció valamilyen formájában. A válaszolók átlagosan egy szolgáltatástípust tudnának nyújtani, de ezek a szolgáltatások csupán a vállalkozások harmadára koncentrálnának. Érdekes, hogy ezen belül a legkisebb mikrovállalkozások tudják a legtöbb szolgáltatást felajánlani. A vállalkozások által nyújtandó szolgáltatások sorából is a pályázatkészítés emelkedik ki, emellett a keresleti oldalon is a rangsor elején szereplő eszköz- és műszer bérlet az, amit viszonylag sok vállalat lenne képes biztosítani. Figyelmet érdemlő, hogy minden tizedik cég vállalná K+F együttműködési projektek szervezését. Ezek az eredmények arra hívják fel a figyelmet, hogy maga a kkv-szektor is bírhat olyan belső adottságokkal és kihasználatlan lehetőségekkel, amelyeknek mozgósításával esetenként nagyobb hatékonyság érhető el, mint más (külső) támogatási formákkal.

SWOT megállapítások

A régió vállalkozásainak többsége piacérzékeny, viszonylag magas az értékesítés és marketing terén foglalkoztatott munkatársak száma. A piaci orientáció az innováció egyik legfontosabb hajtóereje a régió vállalkozásai körében, az innovatívabb vállalkozások piaca jellemzően túlmutat a régión, s az több megyére vagy ország egészére kiterjed (*Erősség*)

A vállalkozások nagyobb része kiemelt figyelmet fordít a minőségre, rendelkezik valamilyen minőségbiztosítási rendszerrel, vagy a közeljövőben tervezi annak bevezetését. (*Erősség*)

Viszonylag sok vállalatnál fordult elő az utóbbi néhány évben új termék vagy technológia bevezetése; ami a piaci érzékenységet, a marketingorientációt jelzi. (*Erősség*)

A régióra jellemző a népesség általános műszaki kultúrájának magas foka; a képzett, korszerű ismeretek befogadására alkalmas ipari szakembergárda jelenléte, aminek meghatározó alapja a középiskolai szakképzés széleskörűsége (*Erősség*)

A régióban a multik döntően „bérterület-bérmunka” jellegű betelepülése dominál, a külföldi befektetések multiplikátor hatása csak kevésbé érvényesül. A letelepült külföldi vállalkozások többsége alacsony anyagigényű, fejlett technológiát megkövetelő, viszonylag magas élőkommunikáció igényű termelést folytat. E vállalatok „beágyazottsága” nem megfelelő, helyi beszállítói kapcsolataik gyengék (*Gyengeség*)

A régió gazdasági fejlettsége csak hazai összehasonlításban kiemelkedő, uniós viszonylatban azonban átlag alatti. A régió gazdasági potenciálja és fejlettsége, a termelés hatékonysága területileg és ágazatilag is egyenetlen: a gazdasági növekedés erőteljes koncentrációja jellemző, ugyanakkor belső perifériák, stagnáló kistérségek létével kell számolni. A rendszerváltást követő időszakban az

iparhoz hasonló megújulási készség más ágazatokat nem jellemzi, ami egyebek között a terciér szektor szembetűnően alacsony részarányában is megmutatkozik. *(Gyengeség)*

A vállalati K+F tevékenység a rendszerváltás után erősen leépült, döntően néhány nagyvállalatra koncentrálódik, a vállalkozások jelentős része egyáltalán nem végez K+F tevékenységet; alap- és alkalmazott kutatás csak elvétve található meg a régió vállalkozásai körében. A helyi vállalkozások által gyártott termékek döntő többsége bedolgozás, beszállítás tárgya, kevés a világpiacon versenyképes, jól eladható saját tervezésű termék, illetve szolgáltatás. *(Gyengeség)*

A kis- és középvállalkozások fejlesztésre fordítható szabad tőkéje szűkös. A vállalkozások tőkeellátottsága erősen koncentrált, az össztőke döntő része a nagyvállalatokra koncentrálódik. Maguk a vállalkozások is a tőkehiányt tartják az innováció legjelentősebb gátjának *(Gyengeség)*

A helyi mikro-, kis- és közepes vállalkozások technológiai színvonala általában alacsony, korszerűtlen eszközállománnyal rendelkeznek, ami gátolja a fejlesztéseket, a beszállítói kapcsolatok kialakulását, s nehezíti az uniós előírásoknak való megfelelést. *(Gyengeség)*

Bár a vállalatok számítástechnikai és kommunikációs eszközellátottsága megfelelő, a fejlett országokhoz viszonyítottan elmaradások vannak az alkalmazások, a vállalatok Interneten való megjelenése és különösen az e-kereskedelme terén. *(Gyengeség)*

A régióban gazdasági szereplői többségének, különösen a kis- és középvállalkozásoknak a tevékenysége kevésbé innováció és K+F orientált; illetve nem nyitott a kínálati oldal által nyújtott szolgáltatások irányába; a kisvállalkozások általános passzív szemlélete jellemző, nem növekedésorientáltak. *(Gyengeség)*

A régióban alacsony szintűek a termelési kooperációk, a klaszterizáció fejlesztésre szorul. *(Gyengeség)*

A modern gazdaságfejlesztési stratégiákban felértékelődött a hálózati együttműködésen, innováción, és tudáson alapuló fejlesztés; s a különböző szintű politikák (nemzeti, EU) és a támogatási rendszerek is kiemelten preferálják ezeket. *(Lehetőség)*

A vállalati stratégiákban világszerte tapasztalható a stratégiai szövetségek, a tartós együttműködések és kooperációk felértékelődése. *(Lehetőség)*

A multinacionális vállalatok jelenléte nemzetközi tendenciákat tekintve tovább erősíti a helyi gazdaság integrálódását a globális gazdaságba, a fejlett technológiák meghonosítását, a korszerű menedzsment és vezetési módszerek elterjedését, emelve mindezzel a régió technológiai színvonalát *(Lehetőség)*

Az uniós tagsággal új lehetőségek és források (új piacok, bővülő támogatási lehetőségek, kooperációk) nyílnak meg a kis- és középvállalkozások számára, ezen belül innovativitásuk erősítésére. Az Unióban még tovább erősödik az innováció szerepe és támogatottsága abból a célkitűzésből fakadóan, hogy az Európai Unió az évtizedben a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb információközpontú gazdaságává váljon. Ennek érdekében változatlanul kiemelt szerepet kap a kis- és közepes vállalkozások támogatása, fejlődésük elősegítése, az üzleti környezet fejlesztése, versenyképességük javítása, kooperációjuk és nemzetközivé válásuk elősegítése, az e-gazdaságba való bekapcsolódásuk ösztönzése (*Lehetőség*)

A termelési költségek emelkedés, továbbá az uniós tagsággal járó szigorodó szabályok (és csökkenő kedvezmények) miatt – amit a helyi komparatív előnyök, illetve a magasabb technicitású, helyben gyártható termékekben megtestesülő nagyobb hozzáadott érték nem kompenzálnak –, a „gyökértelen” beruházók kivonulhatnak a térségből. Mindezt az olcsó munkaerőt kínálni tudó környező országok vonzereje is erősítheti. (*Veszély*)

Még ma is gyakran tapasztalhatók tévhitek és sztereotípiák a külföldi tőke tudásfejlesztési, oktatási és innovációs infrastruktúrafejlesztési hatásairól, s jellemző e hatások túlértékelése, ami nehezíti a befektetés-ösztönzési tevékenység hangsúlyainak kívánatos változását. Ha az eddigi fejlődés továbbra is az extenzív fejlesztését generálja, az a régió versenyképességének csökkenéséhez vezethet. Ha a magas hozzáadott értékű tevékenységeket (marketing, kutatás-fejlesztés) a multik a régió kívüli egységeikkel végeztetik, azzal kiszivattyúzzák a régióból az itt megtermelt jövedelem nagy részét (*Veszély*)

A szakképzés és a felsőoktatás korszerűsítését, átalakítását jelenleg országosan is több tényező akadályozza (pl. a finanszírozási rendszer, az érintettek ellenérdekeltsége.). Amennyiben nem sikerül elmozdulást elérni a munkaerőpiaci kínálat (szakképzés és felsőoktatás) és a gazdaság igényeinek összehangolása terén, úgy az gátja lesz a további gazdasági fejlődésnek – ezen belül a tudásigényes tevékenységek meghonosításának, a vállalati innovációnak. Ez hosszú távon is korlátozza az innovációs teljesítmény fokozását, illetve az innovációs igények megvalósításának, kihasználásának lehetőségét. (*Veszély*)

Ha nem stabilizálódik a regionális innováció kínálati oldalak szereplőinek finanszírozási helyzete, akkor továbbra is a saját fenntartásukat célzó forrásszerző tevékenységet kénytelenek a középpontba állítani, s így nem fordítanak kellő figyelmet a keresleti oldal igényeire, szükségleteire (*Veszély*)

A Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség

A Közép-Dunántúli Régió Területfejlesztési koncepcióinak, programjainak átfogó célja, hogy a Régió - kedvező adottságait kihasználva - egy uniós viszonylatban is tartósan versenyképes, innováció-orientált fejlődési pályára álljon. Ezzel elősegítve a régió gazdaságának átalakulását egy olyan gazdaságfejlődési modellbe, amely

- a szakképzett munkaerő,
- a tőkebevonás,
- és *innováció* hármására támaszkodik.

Fent leírtakhoz igazodóan, fogalmazódott meg 2004. októberében a regionális innovátorok hálózati együttműködésére alapozott Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség (továbbiakban KD-RIÜ) felépítése és fenntartható fejlesztése. A projekt *kiterjesztett céljai* – a Közép-Dunántúli tervezési-statisztikai régió innovációs intézményrendszerének fejlesztésével elősegíteni a Régió

- valódi európai integrálódását, NUTS-II. régiókhöz történő felzárkóztatását, igazodva az Unió innováció-orientált „Regional Foresight” tendenciáihoz,
- gazdaságának és társadalmának szervezeti és folyamati innováción alapuló fejlesztését, a regionális innovációt ösztönző, segítő, regionális környezet kialakítását,
- vállalkozásai, - kiemelten a KKV-i - versenyképességének előmozdítását,
- a régiók innovációs szereplői hálózati együttműködésének erősítését, stratégiai szövetségek fenntartható megalapozását, ez által innovációs szolgáltatások kialakítását és fenntartható bővítését.

A projekt eredményeként létrejött *KD-RIÜ* a régió innovációban érintett szereplői által, a regionális innovációs folyamatok összehangolására, szervezésére, innovációs szolgáltatások nyújtására és ezek rendszerbe történő integrálására létrehozott, *konzorciális, partnerségen alapuló hálózat*. A konzorciumot vezető KDRFÜ Kht. feladata e virtuális ügynökség egészének megszervezése és fenntartható koordinálása. A konzorcium tagjai hasonló koordinációs feladatokat látnak el saját működési területükön, összefogva a régióban működő hasonló intézményeket. *A működés alapelvei* a nyitottság és a rugalmasság - így már középtávon is egy dinamikusan bővülő, a régióban megjelenő innovációs kereslethez igazodni képes intézményi és szolgáltatási háttér jön létre. A konzorcium *tagjai* az alábbiak:

- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht
- Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Részvénytársaság

- Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara (a Régió mindhárom megyei kamarája képviselőjében)
- Székesfehérvári Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány (a Régió mindhárom megyei alapítványa képviselőjében)
- Vállalkozást és Egzisztenciateremtést Elősegítő Közalapítvány (a Régió mindhárom megyei szervezete képviselőjében)
- Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár, EU Technológiai Tájékoztató és Tanácsadó Szolgálat (BME OMIKK, önmaga mellett a NETI képviselőjében is)
- INNOPARK Fejlesztő-, Beruházó-, Szolgáltató Közhasznú Társaság (Dunaújváros kiemelt térség városi kamarája képviselőjében is)
- Veszprémi Egyetem Mérnöki Kar (a Magyar Innovációs Szövetség képviselőjében is)

Konzorciumi partnerek mellett a KDRIÜ eredményes bevezetéséhez és működtetéséhez további innovációs szolgáltatásokat felajánló, közreműködő szervezetek sorában az alábbi *potenciális partner beszállítók, alvállalkozók* említhetők:

- MTESZ Fejér Megyei Szervezete (a Régió mindhárom megyei MTESZ szervezete képviselőjében)
- MTA Veszprémi Területi Bizottság

A KD-RIÜ működése öt, logikailag egyértelműen elkülönülő, ám időben párhuzamosságokkal jellemezhető *tevékenységcsoportra* bomlik:

- A KDRIÜ szervezeti, működési szabályozása, különös tekintettel a KD Regionális Innovációs Tanács titkársági, munkaszervezeti, döntés-előkészítési feladatainak ellátására és KD Regionális Fejlesztési Tanáccsal való kapcsolattartásra
- Innováció-orientált regionális tervezési tevékenység, 2007-2013 időhorizontú Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Stratégia, kapcsolódó háttér tanulmányokkal
- Innováció-orientált regionális „project pipeline”, projekt-fejlesztési tevékenység
- IKT szolgáltatások (információtranszfer, virtuális partnerközvetítés, K+F portál, elektronikus piactér, stb.) kiépítése a regionális innováció támogatására
- Folyamatos, egyéb, innováció-ösztönző és kiszolgáló szolgáltatások

A KDRIÜ céljainak elérése érdekében négy *tematikus munkacsoportot* alakított.

- Szervezeti feladatokat ellátó csoport
- Tervezési tevékenységet megvalósító csoport
- „Project-pipeline” kialakítását, és fenntartható fejlesztését végző csoport
- ITK fejlesztő, média és marketing feladatokat ellátó csoport

A konzorcium tevékenysége projekt-alapon közelíthető meg, az *első esztendő főbb eredményei* az alábbiakban foglalhatók össze.

2005-ben a KDRIÜ *szervezeti feladatokat ellátó munkacsoportjának* meghatározó feladata volt a szervezeti, működési szabályozás - különös tekintettel a KD Regionális Innovációs Tanács titkársági, munkaszervezeti, döntés-előkészítési feladatainak ellátására -, valamint KD Regionális Fejlesztési Tanáccsal való kapcsolattartásra. Ennek keretében a következő eredmények, tények említhetők:

- A KDRIÜ szervezeti-működési szabályozása megtörtént
- Működő, ám minőségileg mindenképpen fejlesztendő belső információs csatornával rendelkezik a konzorcium.
- Tematikus munkacsoportok alakultak és azok közötti koordináció kiépült, ezek technikai és immateriális fejlesztése azonban mindenképpen feladat
- Kiépültek a kapcsolatok a KD Regionális Innovációs Tanáccsal és a KD Regionális Fejlesztési Tanáccsal, a KD Regionális Innovációs Tanács titkársági feladatai rögzültek és zökkenőmentesen zajlanak
- Kialakult a kapcsolati háló a települési, kistérségi, megyei, régiós és nemzeti szintű térségi szereplőkkel, azonban a kommunikációs csatornák fejlesztésre szorulnak
- a Dunaújvárosi Kistérségi Innovációs Tanács és a Székesfehérvári Innovációs Tanács létrejött, szoros kapcsolatot tart fenn a KDRIÜ-vel

A konzorcium tervezői tevékenységet végző munkacsoportja munkájának fő eredménye az innováció-orientált regionális tervezési tevékenység megkezdése, KD Régió Regionális Innovációs Stratégiája megújítása, finomra hangolása érdekében, mely az alábbi tényekkel jellemezhető:

- a KDRFÜ tervezői tevékenysége révén folyamatos a részvétel a II. Nemzeti Fejlesztési Terv és a párhuzamosan készülő tervdokumentumok készítésében, véleményezésében
- folyamatos konzultáció, inputgyűjtés és az eddigi eredmények tolmácsolása az innovációban érintett regionális szereplőkkel, elsősorban „workshopok” keretében, azonban e téren az

interakciók metodikájának végrehajtása további, jelenleg nem finanszírozható erőforrásokat igényel

- EU-s „best practice” metodikai és tartalmi jellemzőinek feltérképezése folyamatosan zajlik, az ez irányú tapasztalatcsere, partnerség építése, bi- és multilaterális kapcsolatok kiépítése azonban erősítésre szorul
- dokumentum-elemzés, meglévő elektronikus és papír alapú dokumentumok innovatív aspektusainak tartalmi vizsgálatával, személyes interjúkkal megtörtént a regionális innováció kínálati és keresleti oldalának elemzése, megkezdődött az ezek összevetésén alapuló stratégia-alkotás, azonban - a munka igényalapú finomra-hangolása érdekében - a személyes információk gyűjtése erősítésre szorul, jelenleg nem finanszírozható erőforrásokat igényel

Az innováció-orientált regionális „project pipeline”, projekt-fejlesztési tevékenység megalapozása érdekében létrejött munkacsoport munkáját az alábbiak jellemzik:

- meghatározásra került az alkalmazott metodika és megkezdődött a projektötletek feltérképezése
- a vállalkozói adatbázis szerkezete elkészült, feltöltése megkezdődött
- a beszállítói kapacitás feltérképezése, adatbázisba rendezése megkezdődött
- konzultációs folyamat indult el a lehetséges projektekről az innováció mindkét oldalának képviselőivel
- a projektötletek továbbfejlesztéséhez kapcsolódó tréningek, szemináriumok készültek elő,

Az IKT fejlesztések előkészítése alapozta meg a *KDRIÜ* honlapjának elkészülését. A kapcsolódó tematikus munkacsoport koordinálásával biztosított volt a folyamatos megjelenés a lokális, régiós és hazai médiákban. Az ITK fejlesztést, média és marketing tevékenységeket ellátó csoport főbb tényei az alábbiak:

- *KDRIÜ* arculat-terv elkészült, a kiadványokon, PR és marketing anyagokon való egységes megjelenés, identitás biztosított
- A *KDRIÜ* honlap kialakítása megtörtént, azonban a kapcsolódó információ-gyűjtés, tartalmi fejlesztése további finanszírozást igényel
- 2005. februártól rendszeresen megjelenő, ám tartalmi színesítése érdekében erőforrásokat igénylő elektronikus hírlevél

- „Innovációs glosszárium és szótár” készült el, hasonló kiadványok készítése – amennyiben az finanszírozható - mindenképpen szükséges lenne
- K+F portál működik, folyamatos feltöltése biztosított, azonban tartalmi fejlesztése elvárt
- Tájékoztató rendezvények szervezése és lebonyolítása rendszeres, ezek színvonalának emelése, gyakoriságának növelése azonban finanszírozást igényel

A *KDRIÜ* partnerei a tematikus csoportokban végzett feladatokon kívül folyamatosan ellátnak egyéb, innováció-ösztönző és kiszolgáló szolgáltatásokat a regionális innováció támogatására. A szolgáltatások segítségével információtranszferben, támogatási lehetőségek tudatosításában, tudás- és technológiatranszferben, partnerkeresésben, speciális tanfolyamok, tréningek kidolgozásában, végrehajtásában vesznek részt. Az innováció keresleti és kínálati oldali szereplői számára konferenciák, szemináriumok, előadássorozatok, workshopok, kiállítások, „szakvásárok” szervezésében és lebonyolításában vállalnak szerepet. Ügyfél szolgálati jelleggel iparjogvédelmi, szabadalmi, üzleti tanácsadást végeznek. A *KDRIÜ* irodák általános, többségében jó alapokkal rendelkező, ám további fejlesztésre szoruló szolgáltatásai az alábbiak:

- Általános innovációs tanácsadás
- Konferenciák, előadássorozatok, workshopok, kiállítások, „szakvásárok”
- Tudás- és technológiatranszfer
- Innovációs pályázati források elérése, hitel- és tőketanácsadás
- Virtuális partnerkeresés
- Nemzetközi innovációs projektek menedzselésének segítése
- Elektronikus piactér
- Kutatóhelyek és vállalkozások közötti kapcsolatok mentorálása
- Iparjogvédelmi tanácsadás
- Innovációs képzések, tréningek, szemináriumok

SWOT megállapítások

Széles körű partnerségi összefogással létrejött a KD-RIÜ, a régió innovációban érintett szereplőinek a regionális innovációs folyamatok összehangolására, szervezésére, innovációs szolgáltatások nyújtására és ezek rendszerbe integrálására létrehozott, konzorciális, partnerségen alapuló hálózata, annak szervezeti, működési szabályozása kialakult. Kiépültek a kapcsolatok a KD Regionális Innovációs Tanáccsal és a KD Regionális Fejlesztési Tanáccsal, a KD Regionális Innovációs Tanács titkársági feladatai rögzültek és zökkenőmentesen zajlanak (*Erősség*)

A térségi integráció erősítésére létrejött a Dunaújvárosi Kistérségi Innovációs Tanács és a Székesfehérvári Innovációs Tanács, szoros kapcsolatot tartanak fenn a KDRIÜ-vel. Kialakult, – bár fejlesztésre szorul - a kapcsolati háló a települési, kistérségi, megyei, régiós és nemzeti szintű térségi szereplőkkel. *(Erősség)*

A KD-RIÜ tervezői tevékenysége révén folyamatos a részvétel a II. Nemzeti Fejlesztési Terv és a párhuzamosan készülő tervdokumentumok készítésében, véleményezésében, a projekt-fejlesztési tevékenység alapjai lerakásra kerültek. *(Erősség)*

A KDRIÜ arculat-terv elkészült, a kiadványokon, PR és marketing anyagokon való egységes megjelenés, identitás biztosított, a KDRIÜ honlap kialakítása megtörtént, elektronikus hírlevél, „Innovációs glosszárium és szótár” készült el, K+F portál működik, tájékoztató rendezvényekre került sor *(Erősség)*

Tematikus KD-RIÜ munkacsoportok alakultak és az azok közötti koordináció kiépült *(Erősség)*

Az általános szolgáltatások folyamatai további erőforrásokat igényelnek, technikai és szervezeti fejlesztésre szorulnak *(Gyengeség)*

A tervezés és projektgenerálás terén a folyamatos konzultáció, inputgyűjtés és az eddigi eredmények tolmácsolása, az interakciók metodikájának végrehajtása további, jelenleg nem finanszírozható erőforrásokat igényel *(Gyengeség)*

Az EU-s „best practice” metodikai és tartalmi jellemzőinek feltérképezése és megismerése, nemzetközi partnerség, bi- és multilaterális kapcsolatok kiépítése erősítésre szorul *(Gyengeség)*

Az európai innovációs szakpolitika térhódítása *(Lehetőség)*

Az európai folyamatokra a terciarizáció (a szolgáltatóipar gyors túlsúlyba kerülése a gyáripparral szemben), a technológiai váltás (tudásiparok, képzettség, új technológiák alkalmazása), a decentralizáció egyaránt jellemző *(Lehetőség)*

A „társadalmi-gazdasági-vállalkozói” kultúra - látványos eredmények hiánya esetén - kialakuló érdektelensége *(Veszély)*

Finanszírozási problémák, a támogatás-politika költségvetésfüggő kiszámíthatatlansága *(Veszély)*

Informatika

A régió tágran értelmezett információs infrastruktúráját a technikai és humán erőforrások oldaláról egyaránt megmutató *ellentmondásosság* jellemzi. *Technikai tekintetben* a korszerű információs infrastruktúra hálózatának elemei – nagyteljesítményű számítógépes rendszerek és hálózatok, távközlési hálózat, ISDN, ADSL, kábeltelevíziós hálózat – megtalálhatók, ugyanakkor a régió

fejlesztésében érintett intézmények nem használják ki az ebben rejlő lehetőségeket, így nem alakult ki egy megfelelően strukturált, integrált, hálózatszerű tartalmi együttműködés. A *humán erőforrásokat tekintve* ugyanilyen eltérések tapasztalhatók a potenciális alkalmazók és felhasználók – térségileg és tematikusan szegmentáltan behatárolható - számítástechnikai ismeretei terén is. Mindezek miatt ma még nem jellemző, hogy a meglévő adottságok, lehetőségek a mindennapok tervezési, döntéshozatali és végrehajtási folyamataiba horizontális és vertikális értelemben, szervesen beépültek volna. *Az informatikai szektor vállalkozásai* – az IT valamennyi területén – jelentős számban és tudás-potenciállal képviseltetik magukat a régióban.

Mindezek következtében hiány mutatkozik az információhoz való *egyenlő hozzáférés* biztosításában, amely a számítógéppark, a hálózat-kiépítettség és adatátviteli sebesség, internetes hozzáférés - mind lakossági, mind üzleti, mind közigazgatási szinteken történő - fejlesztésén túl a tartalomszolgáltatás területére, a naprakész információkat kínálni tudó digitális adatbázisok kiépítésére valamint a régió polgárainak, vállalkozóinak, köztisztviselőinek informatikai ismereteinek, készségeinek bővítésére is figyelemmel van. Ezen alapok megteremtése nélkül elképzelhetetlen a régió társadalmi és területi esélyegyenlőségének biztosítása.

Az információhoz jutás forrásait vizsgálva, horizontális tekintetben tematikus megvalósítások – érdekképviselőkhöz, szakmai fórumokhoz, civil szervezetekhez köthető – csírái fellelhetők, azonban ezek egyedi megvalósítások, a regionális rendszerszemléletet mellőzik, nem kellően kidolgozottak és naprakészességük megkérdőjelezhető. A közsféra információs és kommunikációs hálózata, a települési, kistérségi, megyei, regionális szereplők közötti kapcsolattartás csatornái erősítendő, különösen fontos mindez a regionális és kistérségi szinten. *Vertikális tekintetben* elmondható, hogy NUTS II-V szintű – elsősorban közigazgatási, térinformatikai – kezdeményezések egyedileg léteznek a régióban, azonban ezek elkülönült, korlátozottan elérhető, egyedi megvalósításként értelmezhetők. Néhány közülük komoly keretként létezik, kiterjesztésre alkalmas, mások saját szintjükön komplexnek mondhatóak, elterjedt alkalmazásra méltóak, ezek modellszerű aktivizálása szükségesen kínálkozik egy regionális, integrált információs rendszer segítségével. Az információs társadalom további fejlesztésre szoruló elemei közé tartoznak a WEB-alapú alkalmazások, az Internet-használat ösztönzése - elsősorban az *oktatási, üzleti, tudományos és kulturális* értékeket hordozó digitális tartalom szolgáltatás-orientált létrehozásával és használatával -, valamint a NUTS-II-V. szintű *e-közigazgatás* elemek.

A 2002. évi adatok szerint *a munkahelyek számítógépes ellátottsága a központi államigazgatás területi intézményeinél* Budapesten a legkedvezőbb, ahol 2002-ben 100 alkalmazottra 149 számítógép jutott. A Közép-Dunántúli Régióban a központi államigazgatás területén 2002-ben 46 intézmény működött (országosan a szervezetek száma 438) 7948 alkalmazottal, ami az országos

létszám 5,3 %-a. A régió államigazgatási intézményeiben 100 alkalmazottra átlagosan 84 db számítógép jutott, ami az ország területi feladatokat ellátó intézményeinek ellátottságától (100 db) elmarad, de - Budapest nélkül- a vidék átlagánál (76 db) magasabb, a régiók rangsorában Közép-Magyarország (117 db) után következik.

Az információs célú eszközök állományának összetétele a jelentősen módosult. A számítógépek részesedése az 1996. évihez mérten 2002-re 7,2 százalékponttal növekedett, és részesedésük 23,7 %-ot tett ki. Az irodatechnikai eszközök aránya ugyanakkor jelentősen, 7,9 %-kal visszaesett. A legnagyobb arányt képviselő átvitel-technikai eszközök aránya viszont lényegesen nem változott, 2002. évben 60,1 %-ot tett ki. Az információs célú eszközök állományának összetétele valamelyest eltér az országostól; a régióban az átvitel-technikai eszközök aránya magasabb, a többi eszköz-állományé pedig alacsonyabb, mint az országban átlagosan.

Az alábbi táblázat adatai szerint a Közép-Dunántúli Régió önkormányzatai a szoftver és hardverparkok fejlesztéséért a Központi Régió, Nyugat-Dunántúl és a Dél-Alföld után a legtöbbet ruháznak be. A weboldalaik karbantartási költségeiként kifizetett összegük alapján a régiók közül az első helyet foglalják el.

Az önkormányzatok egyszeri átlagos beruházási költségei 2000-ben és 2001-ben

(ezer Ft)

Régiók	Szoftver		Hardver		IT szolgáltatások		Weboldal kialakítás	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
Közép-Magyarország	3813	5114	5552	8763	2638	5614	13	535
Közép-Dunántúl	862	879	1973	1768	363	287	372	1001
Nyugat-Dunántúl	668	1099	2256	1695	375	390	275	79
Dél-Dunántúl	601	685	1436	1222	395	378	554	369
Észak-Magyarország	504	603	949	1098	93	122	96	611
Észak-Alföld	479	710	965	1238	443	348	211	128
Dél-Alföld	1062	1806	1859	2434	5657	6107	451	538
Minta összesen	975	1331	1831	2122	1697	2211	326	502

Forrás: GKIeNET Internetkutató és Tanácsadó Kft.

Az önkormányzatok többségénél minden egyes szoftver fejlődést hoz, ám az alkalmazott technológia nem mindig egységes. Ez egyben azt is jelenti, hogy sokszor nem lehet kiaknázni a digitalizált adatokból származó előnyöket, mivel például nem lehetséges a különböző igazgatási területek adatainak elektronikus összesítése. A hivatali dolgozók sok időt töltenek azzal, hogy az információs rendszerek által generált adatokat újra beviszik egy másik számítógépes rendszerbe. Ez csökkent az igazgatási munka hatékonyságát. Míg az államigazgatási ügyek kezelését szakképzett ügyintézők végzik, addig nagyon kevés helyen van informatikai szakember. Az üzemeltetés-karbantartás területén is hasonló a tendencia, a nagy településeken már főállású informatikus segíti a szolgáltatás, míg a kistelepüléseken egyáltalán nincs szakember, vagy a dolgozók maguk próbálkoznak a hibaelhárítással. A GKIeNET kutatási eredménye szerint a Közép-Dunántúl a válaszoló önkormányzatok alapján a hivatalokban foglalkoztatott informatikusok számát tekintve sereghajtó szerepet tölt be, a Nyugat-Dunántúli Régióval karöltve az ország régiói között.

Az önkormányzatoknál foglalkoztatott informatikusok megoszlása régióként (válaszó önkormányzatok)

Régiók	Informatikusok	
	Összes (fő)	Átlag (fő)
Közép-Magyarország	72	2
Közép-Dunántúl	41	1
Nyugat-Dunántúl	27	0
Dél-Dunántúl	32	1
Észak-Magyarország	48	1
Észak-Alföld	45	1
Dél-Alföld	54	1
Minta összesen	319	1

Forrás: GKIeNET Internetkutató és Tanácsadó Kft.

Ebből adódóan az Internet-használatának elterjedése az önkormányzatoknál lassú ütemben halad. Az utolsó két évben (2002-2004-ben) azonban ez a folyamat gyorsulni kezdett. A dolgozók és döntéshozó testületek már felismerték a világhálóhoz való kapcsolódás előnyeit, de a forráshiány, a szakember hiány, vagy netán a kapcsolat-elérésének akadályai nehezítik a gyors előrelépést.

A tartalomszolgáltatások közül érdemes kiemelni az önkormányzati internetes tartalomszolgáltatásokat. Az önkormányzatok két fontos szempont alapján gondolkodnak a világháló-hasznosításról: egyrészt a hivatalos belső kommunikációt, s az egyablakos ügyintézt kell megoldaniuk, másrészt a nyílt felületen, azaz saját honlapjukon önmagukról is különböző információkat kell közölniük a külvilággal a lehető legtöbb területről (pl. államigazgatás, beruházási-befektetői lehetőségek, nagyobb rendezvények, stb.). A GKIE NET Kft. felmérése szerint Közép-Dunántúli Régió a weboldallal rendelkező önkormányzatok összehasonlítása alapján az előkelő második helyen áll a többiekhez képest.

A saját weboldallal rendelkező önkormányzatok aránya, régióként (%)

Régiók	Arány
Közép-Magyarország	49
Közép-Dunántúl	34
Nyugat-Dunántúl	21
Dél-Dunántúl	18
Észak-Magyarország	15
Észak-Alföld	19
Dél-Alföld	29
Országos átlag	23

Forrás: GKIE NET Internetkutató és Tanácsadó Kft.

A KSH 2003. évi adatai szerint a közép-dunántúli önkormányzatoknak kicsivel több, mint 30 %-a rendelkezik honlappal, s a régiók versenyében ez az adat azt jelenti, hogy Észak-Magyarországgal együtt az utolsóelőtti helyen áll, tőlük csak a Dél-Alföld települési önkormányzatai rendelkeznek kevesebb százalékban honlappal. Ezt támasztja alá a TÁRKI felmérésébe is, mivel arra a kérdésre, hogy van-e az intézménynek honlapja, a válaszadók közül Közép-Dunántúlon 67 % mondta azt, hogy nincs, és csak 33 %-nál volt igen a válasz.

Régió, ország	Az intézménynek honlapja	
	nincs	van
Közép-Magyarország	46	54
Közép-Dunántúl	67	33
Nyugat-Dunántúl	55	45
Dél-Dunántúl	54	46
Észak-Magyarország	73	27
Észak-Alföld	59	41
Dél-Alföld	85	15
Összesen	60	40

A honlappal rendelkező önkormányzati intézmények regionális mutatói a válaszadók százalékos arányában. (SKI szerkesztés, Forrás: TÁRKI: Az Információs Társadalom helyzete Magyarországon 2003. végén)

Az alábbi táblázatban jól látható, hogy a Közép-Dunántúli Régió önkormányzatainak informatikai képzésben részt vett önkormányzati vezetők aránya nálunk a legmagasabb, míg az alkalmazottak képzési részvételét tekintve második helyen áll a régió.

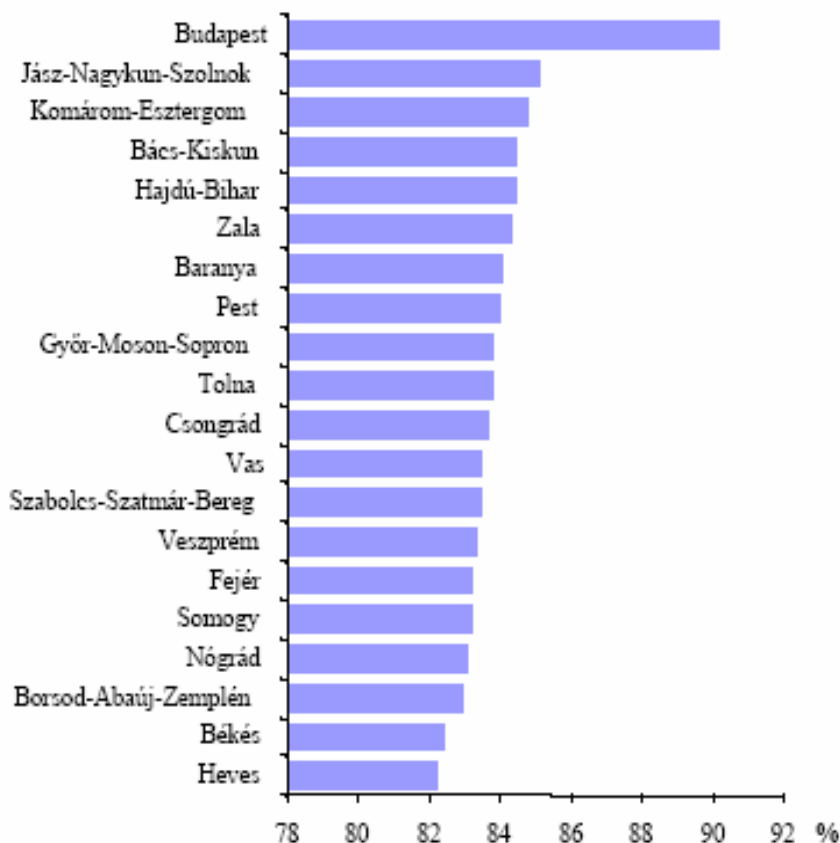
Az informatikai továbbképzésben részt vett dolgozók aránya a létszámhoz képest, régióként (%)

Régiók	Vezetők	Alkalmazottak
Közép-Magyarország	39	26
Közép-Dunántúl	58	44
Nyugat-Dunántúl	45	41
Dél-Dunántúl	55	47
Észak-Magyarország	51	47
Észak-Alföld	57	39
Dél-Alföld	52	30
Országos átlag	52	40

Forrás: GKINET Internetkutató és Tanácsadó Kft.

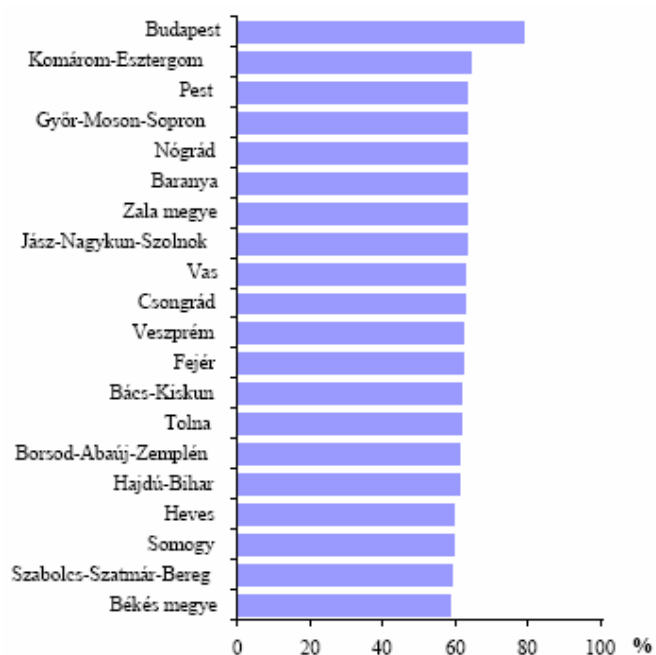
Információs gazdaság (IKT-szektor)

A KSH 2005 év tavaszán tette közzé országos reprezentatív felmérését Az információ és kommunikációs eszközök állománya és felhasználása a gazdasági szervezeteknél címmel, mely 2003-ban készült. E felmérés szerint a számítógépet használó vállalkozások arányában Magyarország megyéi között e téren mindössze néhány százalékos eltérés van mindenhol 82-85 % körüli a használat. Egyedül a fővárosban 90 % feletti a gazdasági egységek PC használati aránya. A Közép-Dunántúlt alkotó megyék közül Komárom-Esztergom megye vezet, közel 85 %-kal, Veszprém megye megközelíti a 83 %-ot, mögötte kevéssel marad el Fejér megye, így a régió mindhárom megyéje a középmezőnyben helyezkedik el.

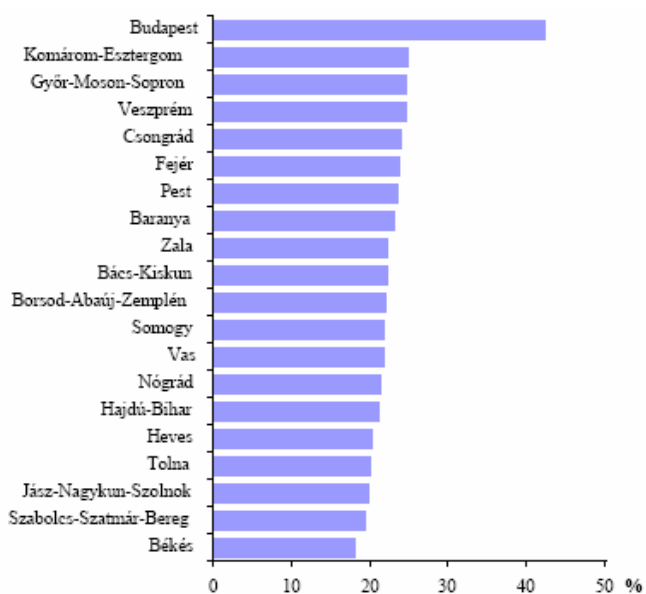
A számítógépet használó vállalkozások aránya megyénként, 2003 (KSH)

Az Internet-használat az egyszerű számítógép-használatnál magasabb fejlettséget képvisel. A KSH felmérése szerint 2003-ban az Internetet használó vállalkozások arányában a megyék között néhány tized százalékos eltérés volt tapasztalható, az elterjedtség mértéke itt lényegesen alacsonyabb szintet képvisel a számítógépet használó vállalkozásokhoz képest. A fővároshoz viszonyított lemaradás kisebb mértékű és a megyék elterjedtségi arányai sokkal kiegyenlítettebbek, hiszen kivétel nélkül a 60% körül szóródnak és a szórás mértéke is csekély. Ebből a szempontból a legfejlettebb területek a főváros mellett az egyik északnyugati megye (Komárom-Esztergom) és persze Pest megye, a nyugati országrészben viszont Győr-Moson-Sopron, majd egy északi megye (Nógrád) és egy déli-dunántúli megye (Baranya), valamint nyugaton Zala megye. Viszonylag magas még az elterjedtség Jász-Nagykun-Szolnok, valamint a nyugati országrészben Vas megyében. A legalacsonyabb szintű elterjedtség pedig Somogy megyét, valamint a keleti országrészben Szabolcs-Szatmár-Bereg és Békés megyéket jellemzi.

Az Internetet használó vállalkozások aránya megyénként, 2003 (KSH)

A honlappal rendelkező vállalkozások aránya az Internet-használaton belül is egy fejlettebb szintet jelent. Ezen a területen a fővároshoz képest a többi megye lemaradása jelentősebb mértéket képvisel és összességében (az Internetet használó vállalkozások arányához képest) jóval alacsonyabb átlagérték körül szóródik. A megyék közti különbségek mértéke is nagyobb, mint az előző mutató esetében. Ebben – a fővároson kívül – az ország északnyugati része (Komárom-Esztergom, Győr-Moson-Sopron, Veszprém), a déli részen pedig Csongrád megye képviseli a legmagasabb elterjedtséget. Az ország középső részének két megyéje (Fejér, Pest), valamint a déli és a nyugati országrész egy-egy megyéje (Baranya, Zala) tartozik még a viszonylag fejlettebb szinthez.

A honlappal rendelkező vállalkozások aránya megyénként, 2003 (KSH)

A versenyképesség érdekében a globális világgazdasági fejlődését a vállalkozásoknak is követniük kell. Az a gazdasági szervezet maradhat meg az új gazdasági versenyben – ennek egyre jobban változó feltételei és követelményei között - amelyik egyre intenzívebben alkalmazza nem csak a számítógépet, hanem az Internet adta szolgáltatásokat és lehetőségeket. Ilyen például a webmarketing, a beszállítókkal, üzletfelekkel, vagy a vásárlókkal való internetes kapcsolattartás, vagy ilyenek már a banki szolgáltatások vagy az adóbevallással kapcsolatos ügyintézés.

A leírtak mellett hangsúlyoznunk kell, hogy a nemzetközi tendenciákhoz hasonlóan a régióban az IT terjedése nem váltotta fel az anyagi erőforrások koncentrációját, de új versenyelőnyöket teremtett. Vagyis az új (elektronikus hálózatok által átrajzolt) gazdasági tér csak egy elem egy kiterjedt gazdasági láncban, amely jól beágyazódik a nem elektronikus térbe.

A régióban (nem csak az információs gazdaság, hanem a gazdaság más területei számára is) az IT-ből eredő előnyök kiaknázása több tényezőtől függ:

- szervezeti komplexitás megteremtése (nem csak az infrastruktúra meglétét feltételezi, hanem korszerű anyagi és humán erőforrásokat, és fejlett társadalmi hálózatot)
- az információ fogalmának tisztázása (egy része standardizált, amely bárhol, bármikor könnyen hozzáférhető, egy része viszont nem standardizált, így sokkal nehezebben hozzáférhető, és értelmezésre szorul)

Lényeges az is, hogy az IT jelentős hatással van a gazdasági tevékenységek régió belüli szerveződésére, de a helyi sajátosságok e hatásokat nagyon differenciálják. Meg kell említeni azt is, hogy a centrumok (a három megyeszékhely mellett elsősorban Dunaújváros) sokkal erőteljesebben integrálódnak a globális piacokba, mint háttérterületeik. Vagyis a lokális hálózatok erősödése nem jár együtt a kiegyenlítődéssel.

Lényeges szempont az is, hogy a gazdaság hatékonyságának további növelése csak akkor képzelhető el, ha a helyi tudásbázist jobban sikerül kihasználni. Ennek egyik lehetséges módja az egyetemek (kutatóintézetek), gazdaság és kormányzat (önkormányzat) közötti – elektronikus támogatású – együttműködések bővítése. Vagyis nem új szereplőkre van szükség, hanem az intézményi kapacitások újradefiniálását és együttműködések keresztül kihasználását kell megtenni.

A legfontosabb együttműködés típusok – amelyek a régió számára biztosíthatják a folyamatos fejlődést – a következők:

- technológiai integráció: a technológiai jellegű együttműködések mellett know how, tudás és értékek megosztását jelenti, valamint kiterjed a munkavállalók folyamatos képzésére és a fiatalok szakmai képzésére is; emellett egy folyamatos, időről időre megújuló hálózatfejlesztést (csomópontok összekapcsolását) jelent, amelynek célja a csomópontok közötti (intézményi) távolság minimalizálása
- munkaerőpiaci integráció: lehetővé teszi (elősegíti) a munkavállalók mobilitását a régió belül, illetve növeli a térség (kvalifikált) munkaerő vonzó képességét;
- vállalatok közötti termelési integráció
- termelő és szolgáltató vállalkozások közötti integráció: elsősorban közlekedés, logisztika és a magas szintű szolgáltatásokon keresztül fejti ki kedvező hatásait;
- pénzügyi együttműködés: bank-vállalat együttműködések, kooperációs kutatóközpontok kialakításán keresztül érvényesül;
- társadalmi és kulturális együttműködés: helyi identitás növelése, illetve a helyi közösség részvétele a fejlesztési stratégiák kidolgozásában;
- helyi intézményi együttműködés: a helyi adminisztratív kapacitások növelésére irányul, illetve elősegíti a regionális és a nemzeti integrációt is;
- interregionális és nemzetközi integráció: a helyi külpolitika meghatározásával, illetve területmarketing eszközök alkalmazásával segíti elő a fejlődést.

Az innováció keresleti oldalát feltérképező fejezetben említett felmérés többek között megerősíti a tényt, miszerint az info-kommunikációs eszközökkel való ellátottság a régióban jó színvonalúnak minősíthető. A megkérdezettek körében a számítógépes ellátottságon túl általánosnak mondható a számítógép-hálózat, a szélessáv, és az Internet-hozzáférés léte is. Az ellátottságot jellemzi, hogy egy-egy cég átlagosan 16 számítógéppel rendelkezik. Az országos tapasztalatokkal egyezően az ellátottság összefügg a vállalati mérettel: általában a nagyobb cégek jobban ellátottak, mint a kisebbek. A cégeknél összességében minden negyedik dolgozó használ a munkája során számítógépet, de a kisebb létszámú vállalkozásoknál ez az arány jóval magasabb. A nagyobb létszámú vállalatok kivételével ezek a dolgozók egyben az internethez is hozzáférnek. Az internet hozzáféréssel rendelkezők magas számával szemben saját honlap már csak a cégek felének található (bár ez jobb, mint az országos átlag), s e téren, meglepő módon a mikro- és a kisvállalkozások állnak az élen. A hazai vállalkozások többségével szemben a válaszolók a számítógép-használat terén nem csupán a szokásos irodai alkalmazásokra (nem elektronikus levelezés, szövegszerkesztés) szorítkoznak, minden második vállalkozás cégek valamivel több mint fele ezen túlmenően igen változatos feladatokra alkalmazza a számítógépet. Mindez természetesnek tekinthető a nagyvállalati

körben, de ezt követően a kisvállalkozások bizonyulnak a leginkább sokoldalú felhasználónak. Ezek a tapasztalatok azt jelzik, hogy a válaszolók ellátottsága és az eszközök alkalmazása is kedvezőbb képet mutat az országos és a régiós átlagnál (az uniós átlagtól azonban elmarad).

A Közép-Dunántúli Régió kistérségeinek informatikai ellátottsága

A Regionális Információs Társadalmi Stratégiához illeszkedően egy huszonöt kérdésből álló kérdőív került összeállításra a Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség által. Az ív a kistérségek informatikai felkészültségét hivatott vizsgálni. Az alábbiakban a kérdésekre adott válaszok kerülnek összegzésre.

Már a kérdőívek első olvasatakor megmutatkozik az egyik legnagyobb probléma; a legtöbb kistérség nem rendelkezik önálló irodával, ezáltal informatikai szervezetükről is nehéz pontos képet kapni. Pozitívumként könyvelhető el viszont, hogy a kistérségi irodák nemléte és az informatikai felszereltség hiánya miatt innovatív elképzelések, ötletek érkeztek a jelenlegi helyzet javítására, melyekről a későbbiekben még lesz szó.

Azon kistérségekben, melyek saját irodával rendelkeznek, többnyire belső szervezet végzi az iroda informatikai feladatait. A települések önkormányzati hivatalaiban köztisztviselőként nem dolgoznak informatikusok; megbízás, vállalkozási szerződés keretében 2 fő a régiós átlag. A kilenc kistérség közül négy térség fordított valamekkora pénzösszeget informatikai kiadásokra a 2004. évi költségvetésből, az átlagos százalékarány 1%, kiemelkedik a tatai térség a maga 3%-ával. Ez a kép 2006-ra talán változhat, hiszen az idei évben történő fejlesztésekre való igény minden kistérség részéről megmutatkozik. Az irodák többnyire nem rendelkeznek számítógépes hálózattal, és a Windows valamely fajtáját használják vezérlő szoftverként. Internetes böngészésre szinte mindenhol van lehetőség, a legtöbb munkatárs önálló e-mail címmel is rendelkezik. A saját, az irodát bemutató honlap nem jellemző. A munkatársak elsősorban elektronikus levelezésre, információkeresésre, adatbázisokhoz való hozzáférésre, banki szolgáltatások igénybevételére és pályázatok figyelésére használják a világhálót, melyre az ISDN vagy a modemén keresztüli elérési mód a jellemző.

Kedvező képet mutat az ügyviteli folyamatok számítógépes módon történő alkalmazása. A kistérségek önkormányzatainak polgármesteri hivatalaiban többnyire elektronikus úton történik a pénzügy, a népjóléti ügyek, az adóügyek és az irodai feladatok végrehajtása. Kiemelendő, hogy sok intézmény fordít külön figyelmet az adatbiztonságra is. Az elektronikus ügyintézésrel kapcsolatos kérdésre azonban a legtöbb helyről nem érkezett válasz. A legtöbb kistérség nem rendelkezik saját informatikai szabályzatokkal és nem készült informatikai stratégiai szintű tervezés sem.

A fent említett hiányosságokból, nem korszerű működésből adódóan a kistérségek jól fogalmazták meg a problémákat, adtak javaslatokat a jövőre nézve. Komoly gondot okoz az informatikusok, rendszergazdák elegendő száma, valamint az, hogy nincs, aki koncepció mentén javasolna fejlesztéseket, és folyamatosan karbantartaná a rendszereket és az adatbázisokat. Problémát jelent a hivatali dolgozók tájékoztatatlansága, és az, hogy a legtöbb kistérség nem tudja pontosan, mi lenne jó számára, mivel nem ismeri a korszerű informatikai technológiákat. Természetesen az intézmények forráshiánya is említésre kerül sok kérdőívben.

A helyi informatikai stratégiába illeszthetően sok helyen kezdődtek már meg fejlesztések, melyek elsősorban a közösségi és kulturális tevékenység elősegítésére, és az új vagy már működő vállalkozások számára megteremtett vonzó környezet kialakítására irányulnak. Adony kistérségben a 2005-ös év folyamán megtörténik a helyi sajtó digitalizálása, a világhálón való teljes megjelenítése. Ercsi kistérség a kistérségi informatikai koncepció elkészítésén és az információs hálózat kiépítésén dolgozik, mely projekt az intézményi és interregionális kapcsolati infrastruktúra fejlesztéséhez sorolható. A balatonfüredi kistérségben információs pultok felállítása a cél, élénkítve ezzel a régió adottságaira épülő turizmust. Kisbér térsége térinformatikai szoftverek bevezetésével próbálkozik, mely települési környezet életminőségének javításához csatolható, a móri kistérségben található Fehérvárcsurgó pedig teleházat létesített.

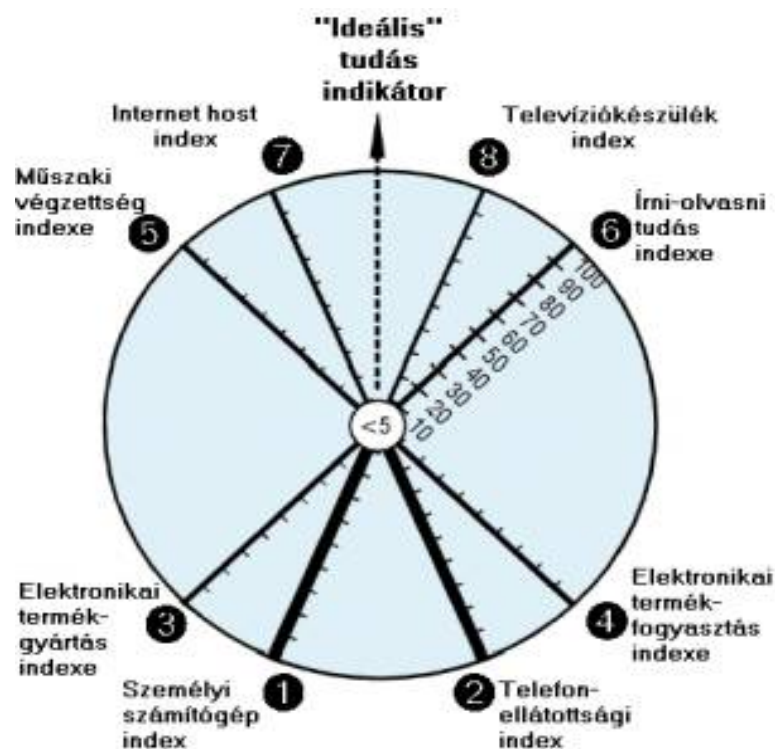
A kistérségek nagy része már pályázott valamilyen hazai vagy európai uniós támogatásra az informatikai vagy információs társadalmi fejlesztésekkel kapcsolatban. Elsősorban az NFT Gazdasági Versenyképesség Operatív Programhoz kapcsolódóan születtek pályázatok. A városon vagy kistérségen belüli információs rendszerek sok helyen nem alakultak még ki, de például a már említett Fehérvárcsurgó valamint Mór és térsége is rendelkezik teleházakkal, @Magyarország pontokkal. Minden kistérségi társulás elektronikus levelezés formájában tartja a kapcsolatot önkormányzataival. Kistérség-határokon túlnyúló jellegű információs szolgáltatásokról egyik visszaküldött kérdőív sem tesz említést.

A kistérségek egymástól elszigetelt tevékenysége is jelzi, hogy a régióban a térségi szereplők által használt digitális tartalmak összekapcsolása igen kezdetleges. Jelenleg még csak egyedi esetek vannak, amelyekben a kooperáló szervezetek között például az irányítási/ügyviteli rendszerek egyes elemeinek összekapcsolása már megtörtént. Az általános tendencia ma még azonban az, hogy a szereplők többsége még digitális tartalmakkal sem rendelkezik, nincsenek egységes követelmények alapján kialakított adatbázisaik, így a tartalmak összekapcsolása még ott sem lehetséges, ahol ennek technológiai feltételei adóttak.

A digitalizált erőforrások összekapcsolásának fejlesztése a régióban azért lenne célszerű, mert a régióban található rendszer-elemek folyamatosan innovatív magatartást tanúsítanak, ha versenyképes termékekkel, szolgáltatásokkal vannak jelen a világpiacon, vagy ha többek között a rendszer elemei között hálózatszerű és sokoldalú együttműködési, valamint partnerkapcsolatok alakulnak ki.

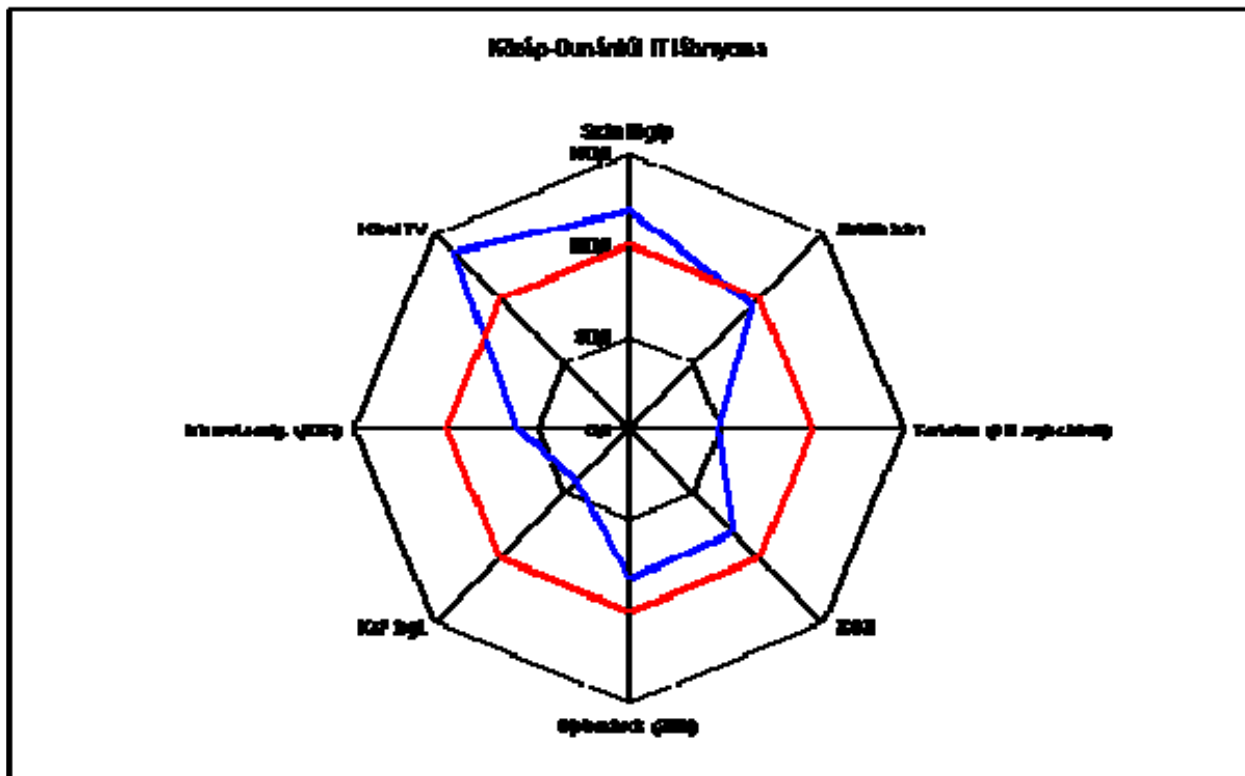
A Közép-Dunántúli Régió IT-lábnyoma

A helyzetkép összefoglalásaként ismertetjük a Közép-Dunántúl IT lábnyomát. A nemzetközileg már elterjedt INEXSK módszer alapján készült el Magyarország régióinak úgynevezett „információ lábnyoma”, mely nyolc index (mutató) alapján hasonlítja össze az adott ország információs társadalom mutatóit.

Az IKT-lábnyom ábrájának megalkotásához szükséges sablon (Forrás: Mansell, R. – Wehn, U. 1998)

Ennek alapján Közép-Dunántúl IT lábnyoma a következő ábrán szerepel. A körháló központi metszéspontja adja a 0 értéket kifelé haladva a következő az 50 %, pirossal jelzett körháló a 100 % és az országoshoz viszonyítva esetünkben a 150 %-ot mutatja a legszélső kör.

Közép-Dunántúl IT lábnyoma (Forrás: Kiss Csaba: Az információs társadalom mérésének, vizsgálatának nehézségei. A magyar régiók „információs lábnyoma”

A Közép-Magyarországi Régió, és még inkább Budapest jelentősen kiemelkedik az átlagból minden vizsgált mutató esetében. A szerző megállapítása szerint a többi régiónál a tényezők fejlettsége eltérő képet mutat, bár az látszik, hogy döntően a „lábnyom” *infrastrukturális része* a fejlettebb, míg a „soft” tényezők (K+F, végzettség, tartalomszolgáltatás) fejletlenebb. Az információs társadalmi tényezők egyik régióban sem kiegyensúlyozottan fejlettek, sokszor a régiók egyedi adottságai is befolyásolják a tényezők dinamikáját. A nagy egyetemi központokkal rendelkező régiók (Észak-Alföld, Dél-Alföld) például relatíve erősek a K+F-ben, viszont a működő tőke célterületeken (Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl) olyan infrastrukturális mutatók kiemelkedők, mint a kábeltelevízió és személyi számítógép ellátottság. A felhasznált mutatók köre szerint az alábbi megállapítások tehetők, a Közép-Dunántúlt összehasonlítva hazánk régióival:

- 100 háztartásra jutó személyi számítógépek (db) esetében Közép-Dunántúl a második legjobban ellátott régió (120 %);
- 100 háztartásra jutó mobiltelefonok (db) arányát tekintve a harmadik (közel 100 %) Nyugat-Dunántúllal egyetemben;
- 100 főre jutó Domain név regisztrációk tekintetében (db) a Központi Régió után Nyugat-Dunántúllal egyetemben a második legjobb mutatóval rendelkezik (50 %);

- 100 telefonfővonalra jutó ISDN vonalak (db) számarányának tekintetében a középmezőnyben helyezkedik el (80 %);
- Felsőfokú végzettségűek aránya szempontjából a 25-x év közöttiek között (2001) 70 %-os az arány, ezzel a harmadik helyen áll, Dél-Dunántúllal egyetemben;
- K+F foglalkozásúak teljes munkaidőre átszámított létszáma 1000 lakosra tekintetében közel azonos értéket (kevésbé 50 % alatt) mutat Nyugat- és Dél-Dunántúllal egyetemben, míg tőlük elmaradva csak az Észak-Magyarországi Régió van (25 %), így az alsó három régióhoz tartozik;
- 100 főre jutó Internet szolgáltatók száma tekintetében a régióban 70 %-os az arány, ezzel harmadik az összes régió közül
- 100 lakásra jutó kábeltelevízió hálózatba kötött lakások aránya tekintetében Közép-Dunántúl vezető régióknak számít 140 %-os arányával.

SWOT megállapítások

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Általánosan erős informatikai vállalkozói kultúra ▪ Együttműködési készség és igény a számítástechnikai rendszerek fejlesztésére, azok jobb kihasználására ▪ A meglévő informatikai rendszerek alkalmasak a további fejlesztésekre. ▪ Szélessávú Internet elérés a régió legtöbb területén adott. ▪ Az önkormányzatok többsége rendelkezik honlappal. ▪ A régió fiatalos korösszetétele előrevetíti az informatika felhasználóinak növekvő számarányát ▪ A közösségi Internet elérési helyek minden településen megteremtik a lehetőségét a számítógépes 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az önkormányzatok és vállalatok nehezen képesek folyamataikat az informatikai rendszerekhez adaptálni. ▪ A lakosság körében alacsony az Internet penetráció, ezért kevesen veszik igénybe az informatikai szolgáltatásokat. ▪ A honlapok információval egységes szerkezetben történő feltöltése és interaktivitása nem megoldott. ▪ Részben elavult informatikai rendszerek, amelyek korszerűsítése a forráshiány miatt nem megoldható ▪ Nem egységes platformon működő rendszerek, elszigetelten fejlesztett szoftverekkel ▪ Az informatikai rendszerek karbantartása és rendszerfelügyelete túlzott terhet ró a

<p>hozzáférésnek</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A térségi önkormányzatok vezetőiben egységes igény van a számítógépes döntéstámogató és információs rendszerek alkalmazására. 	<p>kisebb önkormányzatokra.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Az Internet-használati lehetőség mellé nem társul megfelelő arányú felhasználói képzés. ▪ Az adatvédelmi előírások nem teszik lehetővé az egyes felhasználói adatbázisok közötti átjárhatóságot. ▪ A döntéseket megalapozó adatbázisok naprakész aktualizálása nem megoldott. ▪ A hivatalok és intézmények többségében nem áll még rendelkezésre strukturált hálózat.
Lehetőségek	Veszélyek
Politikai tendenciák	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az IT és az információs társadalom iránti EU és hazai elkötelezettség ▪ „Sikerés Magyarország” koncepció, fókuszban a versenyképesség, a tudás alapú társadalom ▪ A modernizáció gondolatát magukévvá tevő lokális döntéshozói szféra ▪ Központi támogatások az önkormányzatok rendszereinek fejlesztésére 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hosszú távú stratégiák vs. a rövid távú előnyöket biztosító fejlesztési operativitást előtérbe helyező döntési helyzetek kialakulásának esélye
Gazdasági tendenciák	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A „tudásipar” előtérbe kerülése ▪ Az IKT fejlesztések jelenléte, mint kiegészítő, alkalmazott K+F elemek ▪ Határokon átívelő gazdasági hálózatok jelenléte 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A gazdaság kiforratlan egyensúlya, az „útkeresés” fázisa ▪ A forint árfolyam-változási, stabilitási kérdésköre

Társadalmi tendenciák	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az „Új Gazdaság” eszmeiségének globális térhódítása ▪ A felnövekvő generációk támogató szemlélete 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A jelenlegi „végrehajtói” közszféra változásokkal szembeni érzékenysége ▪ Az eszmei és technológiai digitális szakadék anomáliái
Technológiai tendenciák	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rohamosan növekvő technológiai fejlődés, a „technológiai vándorlás” és ezzel járó iparági igénybevételi költségcsökkenés a „hardware”, a „software” és a „firmware” területén ▪ Könnyen adaptálható, követendő iparági minták, megoldások széleskörű megléte ▪ Potenciális térségi infrastrukturális adottságok ▪ Az informatika lakossági, otthoni jelenléte 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az EU-ban alkalmazott, „best practice”-ként aposztrofált, ám esetenként szerény adottságú megoldások sajátos érdekek mentén szerveződő, olcsó, támogatással párosuló elterjedtségének veszélyei ▪ A gyors technológiai fejlődésből adódóan az eszközök gyors erkölcsi avulása

Európai regionális folyamatok alapvetései a stratégia kidolgozásához

A Közép-Dunántúl térségére kidolgozásra kerülő gazdaságfejlesztési program alapelveit a következő, általános *európai regionális folyamatok* befolyásolhatják:

- a dezindusztrializáció (az ipar lassú térvesztése),
- a terciarizáció (a szolgáltatóipar gyors túlsúlyba kerülése a gyáriparral szemben),
- a technológiai váltás (tudásiparok, képzettség, új technológiák alkalmazása),
- a decentralizáció (helyi döntések szerepe, verseny az erőforrásokért),
- a fenntartható fejlődés követelményei (a gazdasági növekedés és a környezetterhelés összekapcsolása)

SWOT-analízis

ERŐSSÉGEK

A Régió kiváló geopolitikai helyzettel bír, európai fejlődési zónák, közlekedési folyosók érintik, azok kiaknázható metszéspontjában található. *(Erősség)*

Általánosságban elmondható, hogy a gazdasági versenyképességet – befektetés-ösztönzés, logisztika, stb. - nagy mértékben befolyásoló elérhetőségét tekintve a Közép-Dunántúl hazánkban az egyik legkedvezőbb helyzetben lévő régió, sűrűbb főúthálózattal rendelkezik és az úthálózat kiépítettsége is előbbre tart az átlagosnál, az M7-es autópálya a régió középső és déli részeinek a gyors elérhetőségét biztosítja, míg a hazánk határait egyedülként elérő M1-es az északi területekét. *(Erősség)*

A Régió vasúti közlekedése a fővonalak tekintetében jól szervezett. *(Erősség)*

A Régió „Nagyvárosi tetraédere” (növekedési társközpontok és decentrumok) és dinamikus középvárosai a regionális gazdaság hálózaton alapuló megújulásának alapját jelenti. *(Erősség)*

A Régió gazdasági szerkezet-váltással kapcsolatos hajlandósága, adaptációs készsége és képessége bizonyítottan magas szintű. *(Erősség)*

A Régió gazdasági fejlettség mérésére általánosan használt mutatók értéke és azok dinamikája tartósan magasabb az országos átlagnál. *(Erősség)*

A Régiót országos összehasonlításban kedvező, a fizikai tőkére jellemző mennyiségi mutatók jellemzik. *(Erősség)*

A Régiót nemzetközi összehasonlításban is kedvező általános foglalkoztatási mutatók jellemzik. *(Erősség)*

Az egy főre jutó GDP tekintetében, Fejér és Komárom-Esztergom megye kedvező pozícióikkal bír *(Erősség)*

Komárom-Esztergom megye gazdasági növekedése példaértékű *(Erősség)*

Az ipari termelékenység legnagyobb hányada megyei összevetésben Fejér és Komárom-Esztergom megyében koncentrálódik *(Erősség)*

Erős ipari vállalati kultúra, termelés és export. *(Erősség)*

A régió húzóágazatai az informatika-ipar, építőipar, járműipar, fa- és bútorigar, élelmiszeripar és elektronikai ipar *(Erősség)*

Az országos folyamatokhoz hasonlóan az 1990-es évektől a régióban is dinamikusan növekedni kezdett a gazdasági szervezetek száma, és alapvetően megváltozott a tulajdonosi, gazdálkodási forma szerinti összetétel *(Erősség)*

A régió fő erőssége az uniós viszonyokhoz képest jóval olcsóbb, fejlettebb technológiájú munkavégzés elsajátítására alkalmas, adaptív munkaerő és kedvező geopolitikai helyzete *(Erősség)*

A külföldi befektetők regionális jelenléte meghatározó. *(Erősség)*

A külföldi befektetők jellemzően kialakították regionális beszállítói részhálózatukat. *(Erősség)*

Az ipari parkok számát, általuk birtokolt területeket, működő vállalkozásaik számát tekintve a Régió országosan kiemelkedő pozíciót mondhat magáénak. *(Erősség)*

Jelen vannak a helyi, országos szinten is elismert, jó kapcsolatrendszerrel bíró inkubátorházak, kialakult a helyi kezdeményezésen alapuló működtetési kultúra *(Erősség)*

A régió logisztikai adottságai kiválóak, kiváló geopolitikai pozíciók, nagy volumenű áruforgalom, multinacionális vállalatok jelenléte jellemzik. *(Erősség)*

A logisztikai központok országos hálózati programjában előirányzott egységek közül – mint regionális és országos logisztikai központ szerepkörű - elsőként Székesfehérváron jött létre a kombinált fuvarozás szervezésére is alkalmas központ *(Erősség)*

A régió sikeresen valósította meg a gazdasági szerkezetváltást, kiemelkedő szerepet játszik a külföldi működő tőke vonzásban, erősen integrálódott a globális gazdaságba *(Erősség)*

A régióra jellemző a képzett, korszerű ismeretek befogadására alkalmas ipari szakember gárda *(Erősség)*

A régióban több iparágban megindult a klaszterizációs folyamat, több területen ezt klaszter kezdeményezés is segíti *(Erősség)*

Az elmúlt években egyértelműen növekszik a régióban a kutatóhelyek száma, a K+F területen foglalkoztatottak létszáma és a kutatási témák száma *(Erősség)*

A régióban van önálló székhellyel rendelkező, tudományos koordinációs szervezet (VEAB) *(Erősség)*

A régióban található szervezetek és intézmények többsége elkötelezett a regionális innovációs rendszer létrehozása és működtetése irányába, a szereplők között számos együttműködésen alapuló projekt indult el - Regionális Innovációs Ügynökség, vállalkozói inkubátorok együttműködése, kooperációs kutatóközpontok, stb. *(Erősség)*

A regionális szakpolitika elkötelezettsége *(Erősség)*

A régió vállalkozásainak többsége piacérzékeny, viszonylag magas az értékesítés és marketing terén foglalkoztatott munkatársak száma. A piaci orientáció az innováció egyik legfontosabb hajtóereje a

régió vállalkozásai körében, az innovatívabb vállalkozások piaca jellemzően túlmutat a régió, s az több megyére vagy ország egészére kiterjed *(Erősség)*

A vállalkozások nagyobb része kiemelt figyelmet fordít a minőségre, rendelkezik valamilyen minőségbiztosítási rendszerrel, vagy a közeljövőben tervezi annak bevezetését. *(Erősség)*

Viszonylag sok vállaltnál fordult elő az utóbbi néhány évben új termék vagy technológia bevezetése; ami a piaci érzékenységet, a marketingorientációt jelzi. *(Erősség)*

A régióra jellemző a népesség általános műszaki kultúrájának magas foka; a képzett, korszerű ismeretek befogadására alkalmas ipari szakembergárda jelenléte, aminek meghatározó alapja a középiskolai szakképzés széleskörűsége *(Erősség)*

Széles körű partnerségi összefogással létrejött a KD Regionális Innovációs Ügynökség (KD-RIÜ), a régió innovációban érintett szereplőinek a regionális innovációs folyamatok összehangolására, szervezésére, innovációs szolgáltatások nyújtására és ezek rendszerbe integrálására létrehozott, konzorciális, partnerségen alapuló hálózata, annak szervezeti, működési szabályozása kialakult. Kiepültek a kapcsolatok a KD Regionális Innovációs Tanáccsal és a KD Regionális Fejlesztési Tanáccsal, a KD Regionális Innovációs Tanács titkársági feladatai rögzültek és zökkenőmentesen zajlanak *(Erősség)*

A térségi integráció erősítésére létrejött a Dunaújvárosi Kistérségi Innovációs Tanács és a Székesfehérvári Innovációs Tanács, szoros kapcsolatot tartanak fenn a KDRIÜ-vel. Kialakult, – bár fejlesztésre szorul - a kapcsolati háló a települési, kistérségi, megyei, régiós és nemzeti szintű térségi szereplőkkel. *(Erősség)*

GYENGESÉGEK

A Régió egykori „Ipari tengelye” struktúraváltásra szoruló, az iparosítás során épített, nehézipari, energetikai örökséggel bíró kis- és középvárosokat takar. *(Gyengeség)*

A Régió hazai viszonylatban általánosan jónak mondható gazdasági helyzete mellett kritikus helyzetben lévő külső-belső perifériákkal jellemezhető. *(Gyengeség)*

A Helsinki V/c. folyosó, mint észak-déli tengely hiányzik, a nyugat-keleti irányban áthaladó 8-as főút kapacitása kimerült, a régió belüli főbb gazdasági centrumok és decentrumok közötti elérhetési idő nem igazodik a korszerű gazdaságszervezési követelményekhez, belföldi kapcsolatait tekintve az erőcentrumok közötti, illetve a Duna vonalán az ország keleti övezete felé meglévő kapcsolat gyenge, jó nemzetközi kapcsolatai ellenére a térség csomóponti szerepét még nem tudja átvállalni, mivel a rendszert kiegészítő térségi kapcsolatok még nem kielégítőek *(Gyengeség)*

Az elérési idők a fővonalakon kívüli vasúti közlekedési szakaszokon többszörösen meghaladják a közúti jellemzőket, a „V0” elkerülő szakasz hiányzó kapocs, a bobai deltavágány és a Székesfehérvár-Boba szakasz rehabilitációja – az V. korridor kialakítása érdekében - elengedhetetlen. *(Gyengeség)*

A Régiót nemzetközi összehasonlításban átlag alatti gazdasági mutatók jellemzik, különös tekintettel a fizikai tőke minőségi mutatóira. *(Gyengeség)*

A mikro- kis és közepes vállalkozások tőkeellátottsága, a tőkéhez jutás lehetőségei fejlesztésre szorulnak *(Gyengeség)*

A Régió belüli gazdasági potenciál eloszlása területileg egyenetlen, területi gócpontok figyelhetők meg *(Gyengeség)*

A gazdasági növekedés tekintetében a jelenlegi gazdasági szerkezet mellett Fejér megye a „telítődés” állapotához közeledik, - az 1998-2004-es időszak átlagos növekedési ütemét tekintve a megyék rangsorában az utolsó (!)*(Gyengeség)*

Veszprém megye ipara a régió ipari termelésének csak igen kis hányadát adja, exportja is lényegesen alacsonyabb, a fejlett technológiát képviselő új beruházások betelepülése nem az elvárt mértékben halad. *(Gyengeség)*

Nem kellően szolgáltatás-orientált gazdasági szerkezet. *(Gyengeség)*

A régió fejlettsége döntően ipari fejlettséget jelent, más ágazatokban korántsem jelenik meg ilyen markánsan, a tömegtermelésnek köszönhető gyors fejlődés további lehetőségei kimerültek. *(Gyengeség)*

A régióban is érvényesül a hazai mikro- és kis vállalkozások sajátos jellemvonása, az önfoglalkoztatás, az alkalmazottak nélkül működő vállalkozások magas aránya *(Gyengeség)*

A nagyvállalatok aránya nem éri el a két-tized százalékot, ugyanakkor a foglalkoztatottak kétharmadát ezek a vállalatok adják *(Gyengeség)*

Az átlagnál némileg alacsonyabb a vállalkozói aktivitás a régió hagyományos nagyipari munkakultúrájával, az ehhez kötődő alkalmazotti mentalitással magyarázható *(Gyengeség)*

Az FDI területi jelenlétét vizsgálva területi kiegyensúlyozatlanság figyelhető meg. *(Gyengeség)*

A külföldi befektetők regionális beszállítói hálózatát vizsgálva elmondható, hogy stratégiai moduljaikat tekintve továbbra is korábbi, nem hazai beszállítójuktól vásárolnak, egyéb modulok tekintetében ugyan hazai részhálózatra támaszkodnak, de annak a befektetőtől való egyoldalú függősége, kiszolgáltatottsága megkérdőjelezhetetlen *(Gyengeség)*

A működőtőke-befektetések ösztönzésének intézményrendszere fejlesztésre szorul *(Gyengeség)*

Az ipari parkok szolgáltatásait, hálózati együttműködésüket, tematikus szegmentációjukat tekintve fejlesztésre szorulnak. *(Gyengeség)*

Az ipari parkokba települt, magas hozzáadott értéket előállító vállalkozások száma arányaiban alacsony. *(Gyengeség)*

A helyi vállalkozói inkubátorok száma kevés, alapvetően hiányzanak a kistérségi szintű központok, a meglévők infrastruktúrája és eszközfüggő szolgáltatásai egyaránt fejlesztésre szorul. *(Gyengeség)*

Az inkubáció tevékenységei szerint az általános inkubátorok a jellemzőek, a technológiai inkubáció jelenléte kevésbé domináns. *(Gyengeség)*

A Régió logisztikai központjainak elhelyezkedése a térségben egyenlőtlen és hiányos, hiányzik a kisebb egységeket magába foglaló kiegészítő logisztikai hálózatrendszer, szorosan kapcsolódva a kiegészítő kikötő és az átalakított területi rendszerű és szerkezetű repülőterek elhelyezkedéséhez. *(Gyengeség)*

A piac vevői szegmensébe szervesen integrálódó, komplex, magas szintű szolgáltatásokat elváró külföldi vállalatok száma nem elégséges, a piacon a hazai szolgáltatóknak kedvezőtlen árverseny jellemző. *(Gyengeség)*

A hazai logisztikai szolgáltatók fejlesztésre szorulnak, mind infrastruktúrájuk, mind a szolgáltatásnyújtás területén *(Gyengeség)*

A régióban ugyan számos tőkeerős nagyvállalat található és viszonylag stabil kis- és középvállalkozói szektor megléte azonban ezek K+F és innovációs kapacitásai és igényei nem elégítik ki a régió gazdasági szerkezetváltásának elvárásait, a régió innovációs, K+F tevékenysége lényegesen kisebb gazdasági súlyánál *(Gyengeség)*

A régióban a tudományos kutatói szféra és a gazdaság közötti kapcsolat hiányos, a régióban található gazdasági szereplők, különösen a kis- és középvállalkozások tevékenysége kevésbé innováció és K+F orientált, illetve nem nyitott a kínálati oldal által nyújtott szolgáltatások irányába, az alkalmazott kutatások aránya alacsony *(Gyengeség)*

A régióban gyenge a kapcsolat az innovatív nagyvállalatok és a helyi kis- és középvállalkozói szféra között *(Gyengeség)*

A régióban működő főiskolák és egyetemek intézményesült kapcsolatai fejlesztésre szorulóak, a régió felsőoktatási kapacitása igen széttagolt, képzési kínálata továbbra is hiányos, kutatóintézeti háttere gyenge, a felsőoktatás és a gazdaság közötti innovációs kapcsolatok esetlegesek *(Gyengeség)*

A régióban működő innovációs kínálati oldalhoz kapcsolódó szervezetek finanszírozási háttere kiszámíthatatlan és bizonytalan, a többségük jelentős forráshiánnyal küszködik, mely a stratégiai szemlélet mellőzését okozza, tevékenységük ad-hoc, illetve a finanszírozási lehetőségek függvénye *(Gyengeség)*

A régióban működő innovációs háttér-intézmények és szervezetek tevékenységében jelentős átfedések tapasztalhatók, a feladatkörök nincsenek pontosan elhatárolva, szolgáltatási palettájuk, integrációjuk fejlesztésre szorul *(Gyengeség)*

A klaszterizációs folyamat alapjaiban jellemző, azonban a nyújtott lehetőségek fejlesztése, azok kiaknázása a vállalkozások innovációs tevékenységének javítása céljából fejlesztendő *(Gyengeség)*

A régióban a multik döntően „bérterület-bérmunka” jellegű betelepülése dominál, a külföldi befektetések multiplikátor hatása csak kevésbé érvényesül. A letelepült külföldi vállalkozások többsége alacsony anyagigényű, fejlett technológiát megkövetelő, viszonylag magas élők munkai igényű termelést folytat. E vállalatok „beágyazottsága” nem megfelelő, helyi beszállítói kapcsolataik gyengék *(Gyengeség)*

A régió gazdasági fejlettsége csak hazai összehasonlításban kiemelkedő, uniós viszonylatban azonban átlag alatti. A régió gazdasági potenciálja és fejlettsége, a termelés hatékonysága területileg és ágazatilag is egyenetlen: a gazdasági növekedés erőteljes koncentrációja jellemző, ugyanakkor belső perifériák, stagnáló kistérségek létevel kell számolni. A rendszerváltást követő időszakban az

iparhoz hasonló megújulási készség más ágazatokat nem jellemzi, ami egyebek között a tercier szektor szembetűnően alacsony részarányában is megmutatkozik. *(Gyengeség)*

A vállalati K+F tevékenység a rendszerváltás után erősen leépült, döntően néhány nagyvállalatra koncentrálódik, a vállalkozások jelentős része egyáltalán nem végez K+F tevékenységet; alap- és alkalmazott kutatás csak elvétve található meg a régió vállalkozásai körében. A helyi vállalkozások által gyártott termékek döntő többsége bedolgozás, beszállítás tárgya, kevés a világpiacon versenyképes, jól eladható saját tervezésű termék, illetve szolgáltatás. *(Gyengeség)*

A kis- és középvállalkozások fejlesztésre fordítható szabad tőkéje szűkös. A vállalkozások tőkeellátottsága erősen koncentrált, az össztőke döntő része a nagyvállalatokra koncentrálódik. Maguk a vállalkozások is a tőkehiányt tartják az innováció legjelentősebb gátjának *(Gyengeség)*

A helyi mikro-, kis- és közepes vállalkozások technológiai színvonala általában alacsony, korszerűtlen eszközállománnyal rendelkeznek, ami gátolja a fejlesztéseket, a beszállítói kapcsolatok kialakulását, s nehezíti az uniós előírásoknak való megfelelést. *(Gyengeség)*

Bár a vállalatok számítástechnikai és kommunikációs eszközellátottsága megfelelő, a fejlett országokhoz viszonyítottan elmaradások vannak az alkalmazások, a vállalatok Interneten való megjelenése és különösen az e-kereskedelme terén. *(Gyengeség)*

A régióban gazdasági szereplői többségének, különösen a kis- és középvállalkozásoknak a tevékenysége kevésbé innováció és K+F orientált; illetve nem nyitott a kínálati oldal által nyújtott szolgáltatások irányába; a kisvállalkozások általános passzív szemlélete jellemző, nem növekedésorientáltak. *(Gyengeség)*

A régióban alacsony szintűek a termelési kooperációk, a klaszterizáció fejlesztésre szorul. *(Gyengeség)*

Bár a KD-RIÜ létrejött, általános innovációs menedzsment szolgáltatások folyamatai a kiterjeszthetőség, hatásosság és hatékonyság érdekében további erőforrásokat igényelnek, technikai és szervezeti fejlesztésre szorulnak, az EU-s „best practice” metodikai és tartalmi jellemzőinek feltérképezése és megismerése, nemzetközi partnerség, bi- és multilaterális kapcsolatok kiépítése erősítésre szorul *(Gyengeség)*

LEHETŐSÉGEK

A Régió versenyképességének és gazdasági megújulását segítő vonzerejének nemzetközi megítélése pozitív. *(Lehetőség)*

Az 1980-as évek közepétől egyre meghatározóbb szerepet tölt be az FDI a világgazdaságban, növekedési üteme és jelentősége meghaladja mind a világkereskedelem, mind a nemzetközi pénzügyi műveletek bővülését és jelentőségét. *(Lehetőség)*

Az ország jelenlegi helyzetében a célok elérése nélkülözhetetlenné teszi a további működő tőkebevonást. A prognózisok szerint ennek minimálisan szükséges mértéke évente mintegy 1,5-1,8 milliárd USD. *(Lehetőség)*

A helyi vállalkozói inkubátorok fejlesztése iránti igény alapvetés az induló vállalkozások részéről, melyet kihasználtságuk is jelez. *(Lehetőség)*

A 4PL (fourth party logistics) logisztikai szolgáltatások iránti igény nemzetközi szinten növekvő tendenciájú, mely fejlett logisztikai szolgáltatói központok, ezáltal általuk vezérelte komplex vállalati hálózatok, speciális tudásra szakosodott alvállalkozók iránti igényt jelent. *(Lehetőség)*

A modern gazdaságfejlesztési stratégiákban felértékelődött a hálózati együttműködésen, innováción, és tudáson alapuló fejlesztés *(Lehetőség)*

Nemzetközi tendencia a vállalati humántőke és emberi erőforrás felértékelődése és az élethosszi tartó tanulás igényének egyre jobban megfigyelhető erősödése *(Lehetőség)*

A modern gazdaságfejlesztési stratégiákban felértékelődött a hálózati együttműködésen, innováción, és tudáson alapuló fejlesztés; s a különböző szintű politikák (nemzeti, EU) és a támogatási rendszerek is kiemelten preferálják ezeket. *(Lehetőség)*

A vállalati stratégiákban világszerte tapasztalható a stratégiai szövetségek, a tartós együttműködések és kooperációk felértékelődése. *(Lehetőség)*

A multinacionális vállalatok jelenléte nemzetközi tendenciákat tekintve tovább erősíti a helyi gazdaság integrálódását a globális gazdaságba, a fejlett technológiák meghonosítását, a korszerű menedzsment és vezetési módszerek elterjedését, emelve mindezzel a régió technológiai színvonalát *(Lehetőség)*

Az uniós tagsággal új lehetőségek és források (új piacok, bővülő támogatási lehetőségek, kooperációk) nyíltak meg a kis- és középvállalkozások számára, ezen belül innovativitásuk erősítésére. Az Unióban még tovább erősödik az innováció szerepe és támogatottsága abból a célkitűzésből fakadóan, hogy az Európai Unió az évtizedben a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb információközpontú gazdaságává váljon. Ennek érdekében változatlanul kiemelt

szerepet kap a kis- és közepes vállalkozások támogatása, fejlődésük elősegítése, az üzleti környezet fejlesztése, versenyképességük javítása, kooperációjuk és nemzetközivé válásuk elősegítése, az e-gazdaságba való bekapcsolódásuk ösztönzése (*Lehetőség*)

Az európai innovációs szakpolitika térhódítása (*Lehetőség*)

Jellemző Európai folyamatok: a dezindusztrializáció (az ipar lassú térvészése), a terciarizáció (a szolgáltatóipar gyors túlsúlyba kerülése a gyáriparral szemben), a technológiai váltás (tudásiparok, képzettség, új technológiák alkalmazása), a decentralizáció (helyi döntések szerepe, verseny az erőforrásokért) és a fenntartható fejlődés követelményei (a gazdasági növekedés és a környezetterhelés összekapcsolása) (*Lehetőség*)

VESZÉLYEK

A nemzetközi befektetések tekintetében, a gazdasági mobilitás globális helyzetét vizsgálva, a kedvező és relatíve olcsó bérterületre és bér munkára alapozott, tömegtermelésre épülő gazdasági fejlődés lehetőségei a Régió számára fokozatosan kimerülnek. *(Veszély)*

A logisztika terén felértékelődik a központi raktározás szerepe, mely élesedő versenyt, várható területi szegmentációt jelent a térség tagállamai között. *(Veszély)*

A bér munka jellegű kevésbé innovatív tevékenységek háttérbe szorulását nem követi új, magasabb hozzáadott értéket képviselő külföldi működő tőke beáramlás *(Veszély)*

A „társadalmi-gazdasági-vállalkozói” kultúrán alapulóan jelenlévő duális gazdaságszerkezet hosszú távon való fennmaradása *(Veszély)*

Finanszírozási problémák, a támogatás-politika költségvetésfüggő kiszámíthatatlansága *(Veszély)*

A termelési költségek emelkedés, továbbá az uniós tagsággal járó szigorodó szabályok (és csökkenő kedvezmények) miatt – amit a helyi komparatív előnyök, illetve a magasabb technicitású, helyben gyártható termékekben megtestesülő nagyobb hozzáadott érték nem kompenzálunk –, a „gyökértelen” beruházók kivonulhatnak a térségből. Mindezt az olcsó munkaerőt kínálni tudó környező országok vonzereje is erősítheti. *(Veszély)*

Még ma is gyakran tapasztalhatók tévhittek és sztereotípiák a külföldi tőke tudásfejlesztési, oktatási és innovációs infrastruktúrafejlesztési hatásairól, s jellemző e hatások túlértékelése, ami nehezíti a befektetés-ösztönzési tevékenység hangsúlyainak kívánatos változását. Ha az eddigi fejlődés továbbra is az extenzív fejlesztését generálja, az a régió versenyképességének csökkenéséhez vezethet. Ha a magas hozzáadott értékű tevékenységeket (marketing, kutatás-fejlesztés) a multik a régió kívüli egységeikkel végeztetik, azzal kiszivattyúzzák a régióból az itt megtermelt jövedelem nagy részét *(Veszély)*

A szakképzés és a felsőoktatás korszerűsítését, átalakítását jelenleg országosan is több tényező akadályozza (pl. a finanszírozási rendszer, az érintettek ellenérdekeltsége.). Amennyiben nem sikerül elmozdulást elérni a munkaerőpiaci kínálat (szakképzés és felsőoktatás) és a gazdaság igényeinek összehangolása terén, úgy az gátja lesz a további gazdasági fejlődésnek – ezen belül a tudásigényes tevékenységek meghonosításának, a vállalati innovációnak. Ez hosszú távon is korlátozza az innovációs teljesítmény fokozását, illetve az innovációs igények megvalósításának, kihasználásának lehetőségét. *(Veszély)*

Ha nem stabilizálódik a regionális innováció kínálati oldalak szereplőinek finanszírozási helyzete, akkor továbbra is a saját fenntartásukat célzó forrásszerző tevékenységet kénytelenek a

középpontba állítani, s így nem fordítanak kellő figyelmet a keresleti oldal igényeire, szükségleteire
(Veszély)

A „társadalmi-gazdasági-vállalkozói” kultúra - látványos eredmények hiánya esetén - kialakuló érdektelensége az innováció-orientált gazdaságfejlesztés terén (Veszély)

Fejlesztési stratégia

Nemzeti Programok hivatkozásai

Közösségi Stratégiai Irányelvek (CSG)

A dokumentum - összhangban a „A növekedést és munkahelyeket támogató kohéziós politika: Közösségi iránymutatások” (CSG) c. Bizottsági Kommunikációval (2005.07.05), a megújult Lisszaboni Stratégia elvei mentén – a *regionális gazdasági hálózatok és üzleti környezet* területeire szűkítetten határozottan támogatja

- a *magas növekedési potenciállal* bíró területek beruházásait,
- és a *növekedésre és foglalkoztatásra* irányuló befektetéseket,

koncentrálva elsősorban

- az *üzleti infrastruktúra* fejlesztésére, a regionális és helyi *befektetések* ösztönzésére,
- a *gazdasági hálózatok* és *együttműködések* fejlesztésére,
- az *innováció-orientált, kutatás-, termék- és technológia fejlesztési* beruházások dominanciájának növekedésére,
- a vállalkozások *tőkéhez való hozzáféréseinek* javítására,
- és az általános *vállalkozói valamint szakmai készségek és képességek* támogatására.

A dokumentum szem előtt tartja a tematikus és területi *koncentráció* vezérelvét, és - összhangban a *konvergencia* célkitűzéssel -, olyan beruházásokra és szolgáltatásokra koncentrál, melyek a gazdaság fejlesztésének területén a hosszú távú *versenyképesség, a munkahelyteremtés és a fenntartható fejlődés* megvalósításához szükségesek.

A stratégia annak előkészítése, elfogadása és végrehajtása során kifejezetten hozzájárul a *partnerségi kapcsolatok* kiépítéséhez és fenntartásához, a kulcsszereplőkkel folytatott rendszeres és módszeres párbeszéd révén biztosítja a rendelkezésre álló Alapok megbízható és hatékony kezeléséhez szükséges *konszenzust és transzparenciát*.

Nemzeti Stratégiai Referenciakeret

A dokumentum – összhangban a „II. Nemzeti Fejlesztési Terv stratégiája Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakerete” c. (NSRK) dokumentummal (2005. január) – a *regionális gazdasági hálózatok és üzleti környezet* területeire szűkítetten

- *a tudásgazdaság versenyképességének fokozása érdekében* hozzájárul a gazdaság versenyképességének ERFA-alapú növelése operatív programterület elvárásaihoz, koncentrálva a produktív szektor versenyképességének tartós növelésére és a K+F, innováció ösztönzésére,
- és *a regionális és területi fejlesztések terén*, összhangban a konvergencia célkitűzéssel a területi, regionális adottságokra, lehetőségekre és igényekre fókuszálva elősegíti a regionális gazdaság virágzását

Országos Területfejlesztési Koncepció

A dokumentum – összhangban az „Országos Területfejlesztési Koncepció” c. (OTK) dokumentummal (2005. december) – a *regionális gazdasági hálózatok és üzleti környezet* területeire szűkítetten

- a térségi versenyképesség fejlesztésének terén, a működésüket meghatározó helyi-térségi környezetük területileg összehangolt fejlesztése révén elősegíti a vállalkozások versenyképességének javítását,
- a területi felzárkózás terén, - a hátrányos helyzetű regionális mikro-térségek további leszakadásának, a szegregációs folyamatok felerősödésének és újabb válságjelenségek kialakulásának megelőzése érdekében elősegíti e térségek relatív versenyképességének javítását, annak érdekében, hogy e térségek ne „eltartott”, hanem a támogatások segítségével működőképes térségi rendszerek legyenek,
- a fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem terén figyelembe veszi a táji, természeti és kulturális értékek védelmét és a termelési hagyományok fenntartható kiaknázását,
- az Európai Unió integrációból adódó lehetőségek hatékonyabb kihasználása és a nemzeti érdekérvényesítés erősítése terén elősegíti a Régió földrajzi helyzetéből és adottságaiból adódó lehetőségeinek kihasználását, nemzetközi kapcsolatainak bővítését,
- a regionalizmus és decentralizáció erősítése terén a helyi sajátosságokra, versenyelőnyökre építő döntés-előkészítő és döntéshozatali kompetenciákat tételez fel

Átfogó cél

A stratégia átfogó célja a rendszerváltás indukálta, foglalkoztatás- és termelékenységeközpontú gazdasági szerkezetváltásban kiemelkedő eredményeket magáénak tudható, a magyarországi gazdaság fejlődésének egyik meghatározó magterületeként nevesíthető, ám mára ismételten fejlődési pályamódosításra érett Közép-Dunántúli Régió nemzetközi versenyképességének fejlődése, elsősorban az innováció-orientált gazdaságfejlesztési folyamatok és struktúrák előtérbe helyezése, a hozzáadott értéket teremtő stratégiai működő tőke bevonása, és a kis- és közepes vállalkozások dinamikus fejlesztése útján.

Specifikus célok

A stratégia specifikus céljai

- *Nemzetközileg vonzó regionális gazdasági környezet*, azaz az üzleti infrastruktúra, a vállalkozói inkubáció, a vállalkozásokat kiszolgáló szolgáltatói háttér, a logisztikai lehetőségek minőségi javulása, regionális és helyi befektetéseknek a versenyképes, terület-specifikus gazdasági fejlődésben betöltött szerepének erősödése, a vállalkozások tőke-ellátottsági problémáinak oldása,
- *Megerősödött hazai tulajdonú kis- és középvállalkozói réteg*, azaz a vállalkozások készségeinek és képességeinek javulása, piaci pozícióik erősödése, technikai, technológiai, szervezeti, folyamat-orientált fejlődésük,
- *Versenyképes, innovatív és integrált gazdasági szervezetek*, azaz a gazdaság hálózatszerű fejlődése, formálódó klaszterek, beszállítói integrációk fenntartható erősödése,
- *Innováció-orientált gazdasági szerkezet*, azaz a regionális kutatási infrastruktúra magasabb minőségi szintre emelése, az alkalmazott kutatás-fejlesztés és kísérleti fejlesztés hatékonyságának javítása - hozzájárulva a vállalkozásoknál megjelenő stratégiai termékek és szolgáltatások terjedéséhez.

A célok elérésének módja

A stratégia specifikus céljai időben egymással párhuzamosan érendők el. Az egymással szinkronban emelkedő fejlettségi szegmensek területileg koherens, funkcionálisan helyi adottságokra és lehetőségekre szabott gazdasági szerkezetet eredményeznek, hozzájárulva a vonzó, nemzetközileg is versenyképes közép-dunántúli régiókép eléréséhez.

Prioritások

A stratégia prioritásai

- *A régió gazdasági vonzerejének növelése, azaz*
 - regionálisan kiegyensúlyozott, vonzó telephelyi, iparterületi infrastruktúra kialakítása,
 - a vállalkozásokat támogató szolgáltatói háttér fejlesztése,
 - a logisztikai szolgáltatások szegmentált megerősítése, minőségi színvonalának emelése,
 - a regionális és helyi befektetések vonzását segítő szolgáltatások hatékonyságának növelése,
 - régió-specifikus gazdaságfejlesztési pénzügyi eszközrendszer kialakítása.

- *Gazdasági integrációk támogatása, azaz*
 - stratégiai együttműködések, hálózatok létrejöttének, fejlődésének ösztönzése
 - beszállítói integrációk erősítése.

- *A vállalkozások általános versenyképességi hátterének erősítése, azaz*
 - általános vállalkozói telephelyi infrastruktúra-fejlesztés,
 - a vállalkozások termelési eszközeinek fejlesztése, technológiai színvonal-emelkedésének támogatása,
 - vállalati kultúrájuk, szervezetük és folyamataik korszerűsítése.

- *A gazdaság innovációs miliőjének javítása, azaz*
 - kutatási mecenatúra, azaz a kutatási eredmények előállítására alkalmas szervezetek, intézmények infrastrukturális, személyi és kapcsolati adottságainak fejlesztése,
 - az alapkutatások támogatása,
 - az alkalmazott kutatás-fejlesztés és kísérleti fejlesztés gazdaság-fejlesztésben betöltött szerepének erősítése,
 - innovációs menedzsment szolgáltatások fejlesztése.

ÁTFOGÓ CÉL			
A stratégia átfogó célja a rendszerváltás indukálta, foglalkoztatás- és termelékenységközpontú gazdasági szerkezetváltásban kiemelkedő eredményeket magáénak tudható, a magyarországi gazdaság fejlődésének egyik meghatározó magterületeként nevesíthető, ám mára ismételten fejlődési pályamódosításra érett Közép-Dunántúli Régió nemzetközi versenyképességének fejlődése, elsősorban az innováció-orientált gazdaságfejlesztési folyamatok és struktúrák előtérbe helyezése, a hozzáadott értéket teremtő stratégiai működő tőke bevonása, és a kis- és közepes vállalkozások dinamikus fejlesztése útján			
↑ ↑ ↑ ↑			
STRATÉGIAI CÉLOK			
Nemzetközileg vonzó regionális gazdasági környezet	Versenyképes, innovatív és integrált gazdasági szervezetek	Megerősödött hazai tulajdonú mikro-, kis- és középvállalkozói réteg	Innováció-orientált gazdasági szerkezet
↓ ↓ ↓ ↓			
PRIORITÁSOK			
A régió gazdasági vonzerejének növelése	Gazdasági integrációk támogatása	A vállalkozások általános versenyképességi hátterének erősítése	A gazdaság innovációs miliójének javítása

Területi preferenciák

A stratégia területi preferenciái

- a fejlesztési pólusok és városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése terén a magas hozzáadott értéket produkáló tőkebefektetések ösztönzésén, a magas hozzáadott értéket termelő, fejlett technológiájú, minőségi munkaerőt foglalkoztató, innovatív gazdasági tevékenységek

megtelepítésének és erősítésének, a mikro- kis és középvállalkozások tökeellátottságának, technológiai- és termékfejlesztéseinek révén koncentrálnak a Régió *növekedési társközpontjaira* (Székesfehérvár, Veszprém), *regionális decentrumaira* (Dunaújváros, Tatabánya) és térségük dinamizálásának közvetítésére hivatott *középvárosaira* (Ajka, Bicske, Esztergom, Komárom, Mór, Pápa, Tata),

- a külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatása terén a gazdasági szerkezetváltás, a foglalkoztatást nagymértékben segítő beruházások és az ehhez kapcsolódó tőkebefektetések területét és a mikro-, kis- és középvállalkozások piaci pozícióinak erősítését kitüntetve koncentrálnak a *szocialista iparosítás* gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő *térségekre* (a Dunántúli-középhegység „Energiatengelye”, a Komárom-Esztergom közötti Duna menti ipari települések), illetve a gazdasági tevékenység helyi adottságokon alapuló diverzifikálására, az alternatív jövedelemszerzési módokra, és az ökológiailag fenntartható agrárgazdálkodás kereteinek megteremtésére fókuszál a *leszakadóban lévő vagy stagnáló*, elsősorban agrár hagyományú (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi térségében, ill. a dél-mezőföldi térségekben jellemző) *vidéki területekre*.
- a Régió „belső területi identitású” kiemelt térségei mellett (Velencei tó-Vértes, M4-M8), az országos jelentőségű integrált fejlesztési térségek terén a természeti adottságok megőrzésével, kiaknázásával és fejlesztésével egyetemben megvalósuló beruházásokat előtérbe helyezve koncentrálnak a *Balaton-térség* tartós versenyképességének megteremtésére és a *Duna-mente (részeként a Dunakanyar)* fenntartható fejlesztésére
- a határ menti területek együttműködésének erősítése terén koncentrálnak a *régió északi területein* kiépíthető interregionális és transzregionális együttműködésekre, logisztikai szolgáltatások kiépítése, közös befektetés-ösztönzés, gazdaságfejlesztés, a munkaerőpiaci és a képzési rendszerek összehangolása eszközrendszerével kiaknázva a kézenfekvő hídképző szerepkört, fejlesztési többletforrásokat, nemzetköziségből adódó lokális szinergiákat, gazdasági-kereskedelmi lehetőségeket.

Prioritások

I. A régió gazdasági vonzerejének növelése

Célok

A prioritás célja a *nemzetközileg vonzó regionális gazdasági környezet* kialakítása, mely magában foglalja

- az üzleti infrastruktúra, a vállalkozói inkubáció, a vállalkozásokat kiszolgáló szolgáltatói háttér, a logisztikai lehetőségek minőségi javulását,
- a regionális és helyi befektetéseknek a versenyképes, terület-specifikus gazdasági fejlődésben betöltött szerepének erősödését,
- a vállalkozások tőke-ellátottsági problémáinak oldását.

Indoklás

A meglévő, illetve a továbbfejlesztendő gazdasági infrastruktúra (ipari parkok, inkubátorházak, vállalkozói övezetek, stb.) a régió fontos kínálati és versenyképességet fokozó elemei. Az ipari parkok számát, általuk birtokolt területeket, működő vállalkozásaik számát tekintve a Régió országosan kiemelkedő pozíciót mondhat magáénak és jelen vannak az országos szinten is elismert, jó kapcsolatrendszerrel bíró inkubátorházak, kialakult a helyi kezdeményezésen alapuló működtetési kultúra. Ugyanakkor a helyi vállalkozói inkubátorok, vonzó telephelyi centrumok száma – a barnamezős beruházásokat katalizáló, megújítandó, funkcióval megtölthető infrastrukturális háttér ellenére - kevés, alapvetően hiányzanak a kistérségi szintű központok, a meglévők infrastruktúrája és eszközfüggő szolgáltatásaik egyaránt fejlesztésre szorulnak. Még ma is sajnálatos tény, hogy az ipari parkok szolgáltatásaikat, hálózati együttműködésüket, tematikus szegmentációjukat tekintve fejlesztésre szorulnak, a technológiai inkubáció jelenléte kevésbé domináns.

A Közép-Dunántúl logisztikai adottságai kiválóak, kiváló geopolitikai pozíciók, nagy volumenű áruforgalom, multinacionális vállalatok jelenléte jellemzik, azonban a Régió logisztikai központjainak elhelyezkedése a térségben egyenlőtlen és hiányos, hiányzik a kisebb egységeket magába foglaló kiegészítő logisztikai hálózatrendszer, szorosan kapcsolódva a kiegészítő kikötő és az átalakított területi rendszerű és szerkezetű repülőterek elhelyezkedéséhez. A hazai tulajdonú logisztikai szolgáltatók fejlesztésre szorulnak, mind infrastruktúrájuk, mind a szolgáltatásnyújtás területén, a 4PL (fourth party logistics) logisztikai szolgáltatások iránti igény nemzetközi szinten növekvő tendenciájú, mely fejlett logisztikai szolgáltatói központok, ezáltal általuk vezérelte komplex vállalati hálózatok, speciális tudásra szakosodott alvállalkozók, 2PL, 3PL kategóriájú logisztikai partnerek iránti igényt jelent.

A régióban jelenlévő működő tőke jellemző trendjei figyelmeztetőek, az utóbbi években több külföldi befektető is kivonta tőkét a régióból (Mannessmann, IBM, Kenwood), ami egyrészt tovább rontotta az egyébként is hátrányos helyzetű térségek pozícióit (Sárbogárd), de még az erős és fejlett gazdasággal rendelkező térségben (Székesfehérvár) is megrázkódtatást okozott. A tömegtermelésre épülő további fejlesztések lehetőségei fokozatosan kimerülnek a régióban, a befektetés-ösztönzés minőségi változásra szorul, egyfelől koncentrálva a problémás, tőkehiányos

mikrotérségek fizikai értelemben vett gyarapításának ösztönzésére, másfelől a betelepülő tőke minőségi mutatóinak jobbítására. Mindehhez a betelepült vállalkozások profitjának reinvesztíciójához és új befektetők vonzásához kapcsolódó pro-aktív befektetés-ösztönzési szolgáltatás annak hálózati szemléletű megerősítésével, a hatékonyság helyi ismereteken alapuló, magasabb szintre emelésével képes segíteni.

A regionális gazdaság szereplőinek tőke-ellátottsága nemzetközi összevetésben alacsony. Különösen igaz ez a megállapítás a mikro-, kis- és középvállalkozásokra, melyek „feltőkésítése” olcsó hitel- és tőkeforrások biztosítására épül. Mindez a fejlesztési politika piacfejlesztés irányába mutató, lényegi reformját feltételezi, a források allokációjára piackonform eszközöket alkalmazna, és azt célozza meg, hogy a hatás a donorfinanszírozás megszűnése után is fennmaradjon. A piacfejlesztő kis- és középvállalkozási politika lényegesen nagyobb számú vállalkozást ér el, mint a közvetlen, vissza nem térítendő támogatások rendszere, a jövedelemtermelés növelését eredményezi mind az egyes vállalkozásnál, mind makrogazdasági szinten, tartós hatást eredményezve. Az, hogy a turbulens regionális gazdasági környezet kiszámíthatóságának javítása, kihívásainak való megfelelés csakis egy, a helyi ismeretekre alapozott regionális gazdaságfejlesztési tőkealap eszközével szabályozható és reagálható le érdemben.

Fejlesztési eszközök

Regionálisan kiegyensúlyozott, vonzó telephelyi, iparterületi infrastruktúra kialakítása

Célja

Regionálisan kiegyensúlyozott, vonzó telephelyi, iparterületi infrastruktúra

Támogatható tevékenységei

A vállalkozások befektetéseinek komplex színtereit jelentő iparterületek, helyi vállalkozói központok, telephelyi centrumok, kistérségi jelentőségű ipari parkok, integrátori ipari parkok alapvető infrastruktúrájának kialakítása, meglévők fejlesztése.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, közhasznú társaságok, önkormányzatok

Területi szempontok

Az intézkedés elsősorban a Közép-Dunántúli Régió azon kistérségeire koncentrál, melyek nem rendelkeznek kistérségi jelentőségű, vonzó üzleti környezetet jelentő ipari parkkal. Középpontba helyezi a Közép-Dunántúli Régió külső és belső perifériáit, elmaradott

térségeit: a *szocialista iparosítás* gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő *térségeket* (a Dunántúli-középhegység „Energiateengelye”, a Komárom-Esztergom közötti Duna menti ipari települések), illetve a *leszakadóban lévő vagy stagnáló* (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi térségében, ill. a dél-mezőföldi térségekben jellemző) *vidéki területeit*.

Ettől eltérő területeken az iparterületek, helyi vállalkozói központok, telephelyi centrumok, kistérségi jelentőségű ipari parkok, integrátori ipari parkok szolgáltatási színvonalának emelkedésével összhangban lévő, egyértelműen magasabb hozzáadott értéket eredményező, komplex fejlesztések részeként támogatható.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: A fejlesztések barnamezős területekre, meglévő, helyi jelentőségű iparterületekre, ipari parkokra, vállalkozói központokra vonatkozhatnak.

SOP kompetencia: A fejlesztések helyi jelentőségű iparterületek, ipari parkok, vállalkozói központok esetében zöldmezős, integrált ipari parkok esetében zöld- és barnamezős területekre egyaránt vonatkozhatnak.

Fenntarthatóság

A barnamezős területekre vonatkozó fejlesztéseknél elvárt a létező infrastruktúra-elemek – főként az épületek – kiaknázása.

Általánosságban előnyt élveznek a jobb és kevésbé szennyező hulladék-gazdálkodás bevezetése érdekében tett lépések, az energia-gazdálkodás hatékonyságának javítása és a megújuló energia felhasználásának növelése. Elvárt a környezeti kockázatokat csökkentő, új technológiák bevezetése, valamint egy kevesebb hagyományos, erősen szennyező tevékenységet és több új high-tech, környezetbarát vállalkozást magában foglaló iparstruktúra felé történő elmozdulás motiválása.

A cél a területek vonzóvá tétele a magas hozzáadott értékű, fejlett technológiát alkalmazó, innovatív tevékenységeket folytató vállalkozások számára, párhuzamosan a stratégiai szolgáltatások arányának növelésével, mely tevékenységek jellegükből adódóan kisebb környezeti terheléssel járnak együtt, mint a hagyományos ipari termelés.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységek elvártan támogassák a társadalmi befogadást, különösképpen a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget és azt,

hogy az eszköz által nyújtott lehetőségek valóban mindenki számára nyitva álljanak, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése területén. A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség megvalósulását a magasabb minőségű, magasabb képzettséget igénylő és magasabb hozzáadott értéket képviselő foglalkoztatási lehetőségek vonzásán keresztül segíti elő, mely magában foglalja az alacsonyabb képzettséget igénylő munkahelyek kiváltását, az iparban történő foglalkoztatás terén megnövekedett női esélyegyenlőséget.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

A vállalkozásokat támogató szolgáltatói háttér fejlesztése

Célja

A vállalkozásokat hatékonyan támogató regionális szolgáltatói háttér

Támogatható tevékenységei

A vállalkozások befektetéseinek komplex színtereit jelentő vállalkozói inkubátorok, kistérségi jelentőségű ipari parkok, integrátori ipari parkok

- o szolgáltatásait,
- o hálózati együttműködésüket,
- o tematikus szegmentációjukat,
- o technológiai inkubációjukat

segítő, bizonyítottan a környezet technikai és szakmai feltételeinek jelentős javítását célzó infrastrukturális fejlesztések.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, közhasznú társaságok, önkormányzatok

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: A fejlesztések meglévő, helyi, kistérségi jelentőségű ipari parkokra, vállalkozói parkokra, technológiai és általános inkubátorokra vonatkozhatnak.

SOP kompetencia: A fejlesztések meglévő integrátori ipari parkokra vonatkozhatnak.

Fenntarthatóság

Az intézkedés barnamezős területekre vonatkozik, a fejlesztéseknél elvárt a létező infrastruktúra-elemek kiaknázása. Elvárt a környezeti kockázatokat csökkentő, új technológiák bevezetése, valamint egy kevesebb hagyományos, erősen szennyező tevékenységet és több új high-tech, környezetbarát vállalkozást magában foglaló iparstruktúra felé történő elmozdulás motiválása. A cél a területek vonzóvá tétele a magas hozzáadott értékű, fejlett technológiát alkalmazó, innovatív tevékenységeket folytató vállalkozások számára, párhuzamosan a stratégiai szolgáltatások arányának növelésével, mely tevékenységek jellegükből adódóan kisebb környezeti terheléssel járnak együtt, mint a hagyományos ipari termelés.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységek elvártan támogassák a társadalmi befogadást, különösképpen a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget és azt, hogy az eszköz által nyújtott lehetőségek valóban mindenki számára nyitva álljanak, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése területén. A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség megvalósulását a magasabb minőségű, magasabb képzettséget igénylő és magasabb hozzáadott értéket képviselő foglalkoztatási lehetőségek vonzásán keresztül segíti elő, mely magában foglalja az alacsonyabb képzettséget igénylő munkahelyek kiváltását, az iparban történő foglalkoztatás terén megnövekedett női esélyegyenlőséget.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

A logisztikai szolgáltatások szegmentált megerősítése, minőségi színvonalának emelése

Célja

Szegmentált, minőségi szolgáltatást nyújtó, területileg kiegyensúlyozott regionális logisztikai hálózat.

Támogatható tevékenységei

A már létező logisztikai központok minőségileg fejlettebb logisztikai központokká válását, a 4PL szolgáltatási kategóriájú szolgáltatók piaci pozícióinak megerősödését és 3PL, 2PL szolgáltatókkal kialakított kapcsolataikat, a kiegyensúlyozott logisztikai hálózat kialakulását segítő logisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett logisztikai gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, közhasznú társaságok, önkormányzatok

Területi szempontok

3- és 4PL szolgáltatók fejlesztése az *országos logisztikai szolgáltató központok törzhálózatára (Székesfehérvár)*, a regionális és térségi logisztikai centrumokra (*veszprémi, dunaujvárosi, pápai, bicskei, komáromi és esztergomi*), 2PL szolgáltatók fejlesztése a régió teljes területére vonatkoznak.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: A fejlesztések a 13 országosan kiemelt központ intermodális fejlesztéseire nem vonatkozhatnak.

SOP kompetencia: A fejlesztések a 13 országosan kiemelt központ intermodális fejlesztéseire vonatkozhatnak.

Fenntarthatóság

A barnamezős területekre vonatkozó fejlesztéseknél elvárt a létező infrastruktúra-elemek – főként az épületek – kiaknázása.

Általánosságban előnyt élveznek a jobb és kevésbé szennyező hulladék-gazdálkodás bevezetése érdekében tett lépések, az energia-gazdálkodás hatékonyságának javítása és a megújuló energia felhasználásának növelése, elvárt a környezeti kockázatokat csökkentő, új technológiák bevezetése, a stratégiai szolgáltatások arányának növelése, mely tevékenységek jellegükből adódóan kisebb környezeti terheléssel párosulnak.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységek elvártan támogassák a társadalmi befogadást, különösképpen a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget és azt,

hogy az eszköz által nyújtott lehetőségek valóban mindenki számára nyitva álljanak, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkal vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése területén.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

A regionális és helyi befektetések vonzását segítő szolgáltatások hatékonyságának növelése

Célja

Pro-aktív, hatékony és hatásos szolgáltatási palettával jellemezhető befektetés-ösztönző regionális hálózat.

Támogatható tevékenységei

Az ITDH hálózatához kapcsolódóan, a régióba települt vállalkozások profitjának reinvesztíciójához és új befektetők vonzásához kapcsolódó regionális alhálózatok kialakítása, pro-aktív befektetés-ösztönzési szolgáltatás, üzletember-találkozók, lehetséges befektetők és helyi önkormányzatok, valamint külföldi tulajdonú nagyvállalatok és beszállító vállalkozások közötti ún. „match-making” tevékenység, promóciós tanácsadások, valamint a megvalósult beruházásokat követő kormányzati “gondoskodó” follow-up tevékenységek.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, közhasznú társaságok, önkormányzatok

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: Az ITDH hálózatához kapcsolódó, regionális alhálózatok kialakítása és szolgáltatásaik fejlesztése.

SOP kompetencia: Az ITDH alaphálózatának központi fejlesztése.

Fenntarthatóság

A beruházások fejletlenebb régiókba terelése elősegítheti a regionális különbségek csökkenését, a gazdasági tevékenység túlzott koncentrációjából fakadó káros környezeti hatások mérséklődését. A tevékenység révén betelepülő vállalkozások beruházásaitól és működésétől elvárt a környezeti terhelés minimalizálása és az értékes természeti, táji adottságok fenntartható megőrzése.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységek elvártan támogassák a társadalmi befogadást, különösképpen a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget és azt, hogy az eszköz által nyújtott lehetőségek valóban mindenki számára nyitva álljanak, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőekkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése területén.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: ITDH

Régió-specifikus gazdaságfejlesztési pénzügyi eszközrendszer kialakítása

Célja

A kis- és középvállalkozások tőkeellátottságának javítása fejlesztési tőkefinanszírozási eszközök regionális igényekhez és lehetőségekhez igazodó kiszélesítése révén.

Támogatható tevékenységei

Általános finanszírozást nyújtó, gazdaságfejlesztési pénzügyi eszközrendszer fenntartható működtetése:

- Vállalkozásfejlesztési hitel
- Mikrohitel
- Garancia-alap
- Kockázati tőke-alap

Regionális Gazdaságfejlesztési Alap létrehozása és működtetése.

Magvető Tőkealap létrehozása és működtetése.

Kedvezményezettjei

ROP kompetencia: Közép-Pannon Fejlesztési zrt., Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítványok

SOP kompetencia: Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht., Regionális Fejlesztési Holding

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: Regionális Gazdaságfejlesztési Alap létrehozása és működtetése
Magvető Tőkealap létrehozása és működtetése.

SOP kompetencia: Általános vállalkozói finanszírozást nyújtó, gazdaságfejlesztési pénzügyi eszközrendszer fenntartható működtetése.

Fenntarthatóság

A fejletlenebb mikrorégiók vállalkozásfejlesztési támogatása elősegítheti a regionális különbségek csökkenését, a gazdasági tevékenység túlzott koncentrációjából fakadó káros környezeti hatások mérséklődését. A támogatott vállalkozások beruházásaitól és működésétől elvárt a környezeti terhelés minimalizálása és az értékes természeti, táji adottságok fenntartható megőrzése. Általánosságban előnyt élveznek a jobb és kevésbé szennyező hulladék-gazdálkodás bevezetése érdekében tett lépések, az energia-gazdálkodás hatékonyságának javítása és a megújuló energia felhasználásának növelése, elvárt a környezeti kockázatokat csökkentő, új technológiák bevezetése, a stratégiai szolgáltatások arányának növelése, mely tevékenységek jellegükből adódóan kisebb környezeti terheléssel párosulnak.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységek elvártan támogassák a társadalmi befogadást, különösképpen a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget és azt, hogy az eszköz által nyújtott lehetőségek valóban mindenki számára nyitva álljanak, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkal vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése területén.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank

Várható hatások

A prioritás eredményeként emelkedik a külföldi tőkebevonás szintje, exportorientált gazdasági növekedés várható. Emelkedik a magas hozzáadott értéket képviselő termékek és szolgáltatások aránya, és a kvalifikált munkaerő iránti kereslet. A vállalkozói szektor mennyiségi mutatói javulnak, az összetétel minőségileg magasabb szintre kerül. A régió belső logisztikai adottságainak kiaknázása magasabb szintre kerül, a szolgáltatások magas színvonalú integrációja révén tovább erősödik a regionális piaci pozíció.

A Régió növekedési társközpontjai, regionális decentrumai, erős középvárosai nemzetközi szinten is elismert, vonzó, meghatározó hozzáadott értéket teremtő gazdasági desztinációkká válnak.

Az elmaradott mikrotérségekben, regionális perifériákon javul a foglalkoztatási helyzet, a termelési bázis kiszélesül, növekedési decentrumok, kistérségi központok alakulnak ki, és ezáltal mérséklődnek a regionális egyenlőtlenségek.

II. Gazdasági integrációk támogatása

Célok

A prioritás célja *versenyképes, innovatív és integrált gazdasági szervezetek* kialakítása, mely magában foglalja

- beszállítói integrációk,
- a gazdaság hálózatszerű fejlődését, formálódó klaszterek fenntartható erősödését.

Indoklás

A régió fő erőssége az uniós viszonyokhoz képest jóval olcsóbb, fejlettebb technológiájú munkavégzés elsajátítására alkalmas, adaptív munkaerő és kedvező geopolitikai helyzete, melyekre alapozva sikeresen valósította meg a '90-es évek gazdasági szerkezetváltását, kiemelkedő szerepet játszik a külföldi működő tőke vonzásban, erősen integrálódott a globális gazdaságba. A régióban a multik döntően „bérterület-bérmunka” jellegű betelepülése dominál, a külföldi befektetések multiplikátor hatása csak kevésbé érvényesül. A letelepült külföldi vállalkozások többsége alacsony anyagigényű, fejlett technológiát megkövetelő, viszonylag magas élőmunka igényű termelést folytat. A nagyvállalati funkciókat betöltő, többnyire külföldi befektetők stratégiai moduljaikat tekintve továbbra is korábbi, külföldi „integrátori” beszállítójuktól vásárolnak, egyéb modulok tekintetében ugyan hazai részhálózatukra támaszkodnak, de annak a befektetőtől való egyoldalú függősége, kiszolgáltatottsága megkérdőjelezhetetlen: a helyi mikro-, kis- és közepes vállalkozások technológiai színvonala általában alacsony, korszerűtlen eszközállománnyal rendelkeznek, ami gátolja a fejlesztéseket, a beszállítói kapcsolatok kialakulását, s nehezíti az uniós előírásoknak való megfelelést.

Több iparágban megindult a klaszterizációs folyamat, ezt klaszter-kezdemenyezések is segítik, azonban ezek az együttműködések többnyire fejletlenek, formálisak, erősebb menedzsmentre és a közös tevékenységek volumenének, hatékonyságának növelésére szorulnak. Általánosságban elmondható, hogy a régióban alacsony szintűek a termelési kooperációk, a klaszterizáció fejlesztésre szorul.

Fejlesztési eszközök

Beszállítói integrációk erősítése

Célja

Potenciális beszállítói vállalkozások, fejlett regionális beszállítói hálózatok

Támogatható tevékenységei

A beszállítói tevékenység létrehozásához, bővítéséhez szükséges fejlesztések, melyek a beszállítói rendszerbe kapcsolódó vállalkozások támogatása keretében olyan színvonalú kapacitások létrehozását segítik elő, amelyek lehetővé teszik, hogy az egyes vállalkozások be tudjanak kapcsolódni a beszállítói hálózatba és/vagy tartósan meg tudjanak felelni a beszállítói lánchoz való tartozás követelményeinek. Ennek keretében támogatásban részesül a beszállításhoz szükséges kommunikációs háttér létrehozása, valamint a beszállítói termelő kapacitások kiépítése és fejlesztése.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett, beszállítói pozícióban lévő vagy beszállítóvá váló gazdasági társaságok, egyéni vállalkozók.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: Beszállítói vállalkozások támogatása, kivéve az integrátori pozíciót betöltő vállalkozásokat.

SOP kompetencia: Az integrátori pozíciót betölteni képes beszállítói vállalkozások támogatása.

Fenntarthatóság

Az intézkedés a magas hozzáadott értékű, fejlett technológiát alkalmazó, innovatív tevékenységeket folytató vállalkozások támogatása, párhuzamosan a stratégiai beszállítói

pozíciók kialakításával, melyek kisebb környezeti terheléssel járnak együtt és hosszú távon működő stratégiai hálózatok kialakulásához vezetnek.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységek elvártan támogassák a társadalmi befogadást, különösképpen a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget és azt, hogy az eszköz által nyújtott lehetőségek valóban mindenki számára nyitva álljanak, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése területén. A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség megvalósulását a magasabb minőségű, magasabb képzettséget igénylő és magasabb hozzáadott értéket képviselő foglalkoztatási lehetőségek támogatásán keresztül segíti elő, mely magában foglalja az alacsonyabb képzettséget igénylő munkahelyek kiváltását, az iparban történő foglalkoztatás terén megnövekedett női esélyegyenlőséget.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

Vállalkozói alapú stratégiai együttműködések, hálózatok létrejöttének, fejlődésének ösztönzése

Célja

Vállalkozói alapú stratégiai együttműködések, hálózatok létrejötte és fenntartható fejlődése

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz érték- és terméklánc klaszter kialakítása és/vagy fenntartható fejlesztése érdekében kedvezményezett vállalkozások, non-profit szervezetek, innovatív szolgáltatást nyújtó intézmények, szervezetek közötti hálózatépítésre irányul. Támogatja az együttműködések kialakítását segítő szolgáltatások és tanácsadási tevékenység kiépítését, ill. fejlesztését valamint a sikeres működés beindításához szükséges feltételek megteremtésének támogatását valósítja meg. Ennek keretében támogatást kaphat a szervezeti rendszer kialakítása, bővítése, a vállalkozók közötti együttműködés szervezése, a hálózati közös arculatának kidolgozása és megjelenítése, adatbázis kialakítása, a hálózat infrastruktúrájának, közös termelő kapacitásainak kiépítése és fejlesztése.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, közhasznú társaságok, non-profit szervezetek.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: Az intézkedés teljes területe.

SOP kompetencia: -

Fenntarthatóság

A vállalkozói tudás-transzfer és az együttműködésekkel fakadó, racionalizált, hálózati szemléletű tevékenység-diverzifikáció a környezeti tényezők figyelembevételének könnyítésével járul hozzá a fenntartható fejlődés jobb megalapozásához. A környezeti kockázatokat csökkentő, új technológiák optimális kihasználása és koncentrációja egyértelműen kisebb környezeti terheléssel jár együtt, mint a pusztán egyedi alapon kialakított, az egyedi vállalkozások diverzifikált rész-tevékenységeire alapozott termelési kultúra.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységek elvártan támogatják a társadalmi befogadást, különösképpen a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget és azt, hogy az eszköz által nyújtott lehetőségek valóban mindenki számára nyitva álljanak, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése területén.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

Várható hatások

A prioritás eredményeként a hazai beszállítói szektor mennyiségi és minőségi mutatói javulnak, a régió termelési kultúráján alapuló adottságainak kiaknázása magasabb szintre kerül, a beszállítói integrációk magas színvonalú jelenléte révén tovább erősödik a regionális piaci pozíció.

A tranzakciós költségek csökkentése érdekében kialakított együttműködések a közös akcióban részt vevő vállalatok számára hatékonyság-növekedést jelent, és az így elérhető externális hatások a szervezési költségeknél nagyobb hasznot hajtanak az érintett vállalatok számára.

A Régió növekedési társközpontjai, regionális decentrumai, nagyvállalatoknak és beszállítói integrátoroknak telephelyet biztosító, erős középvárosai és agglomerációjuk nemzetközi szinten is elismert, vonzó, meghatározó hozzáadott értéket teremtő beszállítói desztinációkká válnak.

Az elmaradott mikrotérségekben, regionális perifériákon specializált „beszállítói” övezetek alakulnak ki, javítva a foglalkoztatási helyzetet, növekedési decentrumokat, kistérségi központokat alakítva ki, mérsékelve ezáltal a regionális egyenlőtlenségeket.

III. A vállalkozások általános versenyképességi hátterének erősítése

Célok

A prioritás célja *megegyesített hazai tulajdonú kis- és középvállalkozói réteg* kialakulása, a vállalkozások készségeinek és képességeinek javulása, piaci pozícióik erősödése, mely magában foglalja

- általános telephelyi,
- termelési eszközeik-béli, technikai, technológiai,
- szervezeti és folyamat-orientált fejlődésüket.

Indoklás

A rendszerváltást követő krízishelyzetet kezelve, a 90' es évek barna- illetve zöldmezős beruházásai elősegítették az ipar megújulását, s a térségbe betelepedett nemzetközi működő tőke, - megynként eltérő módon és struktúrában - megteremtette a nemzetközi piacokhoz való kapcsolódás feltételeit, egyúttal, - sajnálatos módon - kialakítva a gazdaság duális jellegét. Jelentős különbségek tapasztalhatók a gazdasági teljesítmény, a hatékonyság tekintetében az erősen exportorientált, döntően külföldi tulajdonú nagyvállalati szektor, valamint a belső, illetve lokális piacra termelő, alapvetően hazai tulajdonú, mikro, kis- és középvállalati szektor között. A kis- és középvállalati szektor alacsony termelékenységének fő oka a KKV-k tőkehiánya, ebből adódóan fejlesztésre szoruló telephelyi adottságaik, elavult technológiájuk, korszerűtlen eszközállományuk, valamint kevésbé hatékony vállalati kultúrájuk, szervezeteik és folyamataik.

Fejlesztési eszközök

Általános vállalkozói telephelyi infrastruktúra-fejlesztés

Célja

Mikro-, kis- és közepes vállalkozások általános telephelyi jellemzőinek jobbítása

Támogatható tevékenységei

A vállalkozások környezeti adottságait jobbító, általános/alapvető telephelyi infrastrukturális fejlesztések, melyek a vállalkozások piaci pozícióinak, környezetbarát, energia-hatékony telephelyi alap-jellemzőinek magasabb minőségi szintre emelését célozzák.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, amelyek megfelelnek a KKV törvényben foglalt KKV definíciónak.

Területi szempontok

Az intézkedés középpontba helyezi a Közép-Dunántúli Régió külső és belső periferiáit, elmaradott térségeit: a *szocialista iparosítás* gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő *térségeket* (a Dunántúli-középhegység „Energiatengelye”, a Komárom-Esztergom közötti Duna menti ipari települések), illetve a *leszakadóban lévő vagy stagnáló* (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi térségében, ill. a dél-mezőföldi térségekben jellemző) *vidéki területeit*.

Ettől eltérő területeken a kedvezményezett vállalkozások egyértelműen magasabb hozzáadott értéket eredményező, komplex fejlesztések részeként támogathatók.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: Újonnan alakuló, magas hozzáadott értékű tevékenységet folytató mikro- és kisvállalkozások támogatása.

SOP kompetencia: Újonnan alakuló, mikrotérségi gazdasági kulcspozíciót jelentő közepes vállalkozások, valamint meglévő mikro-, kis- és közepes vállalkozások támogatása.

Fenntarthatóság

Az intézkedés az alacsony környezeti terheléssel együtt járó, a meglévő infrastrukturális elemek előnyeire építő, azok értékeit megtartó fejlesztéseket támogatja.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységek végrehajtása során biztosítják a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt is.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

Vállalkozások termelési eszközeinek fejlesztése, technológiai színvonalának emelése

Célja

Vállalkozások termelési eszközeinek fejlesztése, technológiai színvonalának emelése

Támogatható tevékenységei

A potenciális fejlődésre, piaci pozíció-erősítésre képes mikro-, kis- és középvállalkozások termelőeszközeinek technikai, technológiai fejlesztése.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, amelyek megfelelnek a KKV törvényben foglalt KKV definíciónak.

Területi szempontok

Az intézkedés középpontba helyezi a Közép-Dunántúli Régió külső és belső perifériáit, elmaradott térségeit: a *szocialista iparosítás* gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő *térségeket* (a Dunántúli-középhegység „Energiatengelye”, a Komárom-Esztergom közötti Duna menti ipari települések), illetve a *leszakadóban lévő vagy stagnáló* (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi térségében, ill. a dél-mezőföldi térségekben jellemző) *vidéki területeit*.

Ettől eltérő területeken a kedvezményezett vállalkozások egyértelműen magasabb hozzáadott értéket eredményező, komplex fejlesztések részeként támogathatók.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: Újonnan alakuló, magas hozzáadott értékű tevékenységet folytató mikro- és kisvállalkozások támogatása.

SOP kompetencia: Újonnan alakuló, mikrotérségi gazdasági kulcspozíciót jelentő közepes vállalkozások, valamint meglévő mikro-, kis- és közepes vállalkozások támogatása.

Fenntarthatóság

Elvárt a környezeti kockázatokat csökkentő, új termelőeszközök, technológiák bevezetése, valamint egy kevesebb hagyományos, erősen szennyező tevékenységet és több új high-tech, környezetbarát vállalkozást magában foglaló iparstruktúra felé történő elmozdulás motiválása.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységek elvártan támogassák a társadalmi befogadást, különösképpen a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget és azt, hogy az eszköz által nyújtott lehetőségek valóban mindenki számára nyitva álljanak, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése területén. A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség megvalósulását a magasabb minőségű, magasabb képzettséget igénylő és magasabb hozzáadott értéket képviselő foglalkoztatási lehetőségek kialakításán keresztül segíti elő, mely magában foglalja az alacsonyabb képzettséget igénylő munkahelyek kiváltását, az iparban történő foglalkoztatás terén megnövekedett női esélyegyenlőséget.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

Vállalkozói kultúra és ismeretek fejlesztése

Célja

A vállalkozások alapvető működéséhez, valamint a továbblépéséhez szükséges szakmaspecifikus ismeretek vállalkozások közötti elterjesztése, illetve az üzletmenet hatékony megszervezéséhez szükséges tudás szélesebb körűvé tétele, ezáltal a kis- és középvállalkozások hatékonyságának növelése, túlélési, illetve növekedési esélyeinek javítása.

Támogatható tevékenységei

A program közvetlenül a vállalkozásoknak nyújt segítséget az általuk igénybe vett emelt szintű, szakma-specifikus tanácsadói díj támogatásán keresztül, az alábbi területeken:

- szervezet-átalakítás,
- menedzsment-tanácsadás,

- folyamatszervezés,
- üzleti terv készítés,
- stratégiai tervezés,
- piackutatás, marketing,
- EU-s követelményekre való felkészítés,
- pályázatkészítés,
- üzleti auditok elvégzése,
- a növekedéshez szükséges eljárások ismeretének és alkalmazásának elterjesztése.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, amelyek megfelelnek a KKV törvényben foglalt KKV definíciónak.

Területi szempontok

Az intézkedés középpontba helyezi a Közép-Dunántúli Régió külső és belső periferiáit, elmaradott térségeit: a *szocialista iparosítás* gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő *térségeket* (a Dunántúli-középhegység „Energiatengelye”, a Komárom-Esztergom közötti Duna menti ipari települések), illetve a *leszakadóban lévő vagy stagnáló* (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi térségében, ill. a dél-mezőföldi térségekben jellemző) *vidéki területeit*.

Ettől eltérő területeken a kedvezményezett vállalkozások egyértelműen magasabb hozzáadott értéket eredményező, komplex fejlesztések részeként támogathatók.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: Újonnan alakuló, magas hozzáadott értékű tevékenységet folytató mikro- és kisvállalkozások támogatása.

SOP kompetencia: Újonnan alakuló, mikrotérségi gazdasági kulcspozíciót jelentő közepes vállalkozások, valamint meglévő mikro-, kis- és közepes vállalkozások támogatása.

Fenntarthatóság

A beavatkozás eredményeként növekszik a KKV-k környezet-tudatossága, korszerű technológiák és környezetet kevésbé terhelő folyamatok iránti elkötelezettsége.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységek ösztönzik a társadalmi befogadás eszmeiségének terjedését, különösképpen a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget. A beavatkozás biztosítja azt, hogy az eszköz által nyújtott lehetőségek valóban mindenki számára nyitva álljanak, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkal vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése területén.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

Várható hatások

A prioritás a telephelyi és technikai korszerűsítés támogatásával elősegíti a fejlődésre alkalmas vállalatok hazai és nemzetközi versenyképességének javulását, javítja piaci pozícióikat, növeli export- és foglalkoztatási képességüket.

A vállalkozások sikeres működtetéshez szükséges tudás szélesebb körűvé válásával javulnak az induló vállalkozások túlélési esélyei, a prioritás hozzájárul a stratégiai gondolkodás, a fejlesztéshez szükséges ismeretek elterjedéséhez, valamint javítja a KKV-k versenyben való helytállását.

A Régió fejlett gazdasági területein magasabb lesz hozzáadott érték, nemzetközi szinten is elismert, versenyképes vállalkozói réteg alakul ki.

Az elmaradott mikrotérségekben, regionális perifériákon emelkedik az általános vállalkozási szándék-, infrastruktúra- és kultúra, a termelési rendszerek színvonala, mérsékelve ezáltal a regionális egyenlőtlenségeket.

IV. A gazdaság innovációs miliőjének javítása

Célok

A prioritás célja az *innováció-orientált regionális gazdasági szerkezet* kialakulása, mely magában foglalja

- a kutatási eredmények előállítására alkalmas, fejlett infrastrukturális, személyi és kapcsolati adottságokkal bíró szervezeti és intézményrendszert,
- nemzetközileg is elismert alapkutatási eredményeket,

- az alkalmazott kutatás-fejlesztés és kísérleti fejlesztés gazdaság-fejlesztésben betöltött domináns szerepét,
- hatékony és hatásos innovációs menedzsment szolgáltatásokat.

Indoklás

A régió versenyképességének hosszú távú fenntartása érdekében nélkülözhetetlen a bér munkára és tömegtermelésre épülő gazdaságról a tudásalapú, innováció-vezérelt gazdasági fejlődésre való áttérés. A vállalkozói kapcsolatok gyengeségei mellett problémaként jelezhető az üzleti és a tudományos, oktatási szféra közti együttműködés hiánya, ami esetünkben a régió alapvető stratégiai célját – az innováció régiójává válást – is veszélyezteti. Súlyosbítja a problémát, hogy ez nemcsak a kapcsolatrendszer hiányára, hanem a vállalkozások innovációs potenciáljának alacsony voltára, s mindenekelőtt a felsőoktatás és a K+F szféra relatív elmaradottságára vezethető vissza. A Közép-Dunántúli régióban a K+F ráfordítások regionális GDP-hez viszonyított mértéke az országos átlagnál alacsonyabb, a felsőoktatási intézmények alapkutatási potenciálja korlátozott.

A korszerű gazdasági szerkezetekben domináns szerephez jutnak az alkalmazott kutatások, kialakulnak a tudás kialakítására, megőrzésére és fenntartható kiaknázására irányuló új intézményi formák. Az elvárt gazdasági szerkezetváltáshoz erősítendő a vállalkozások innovációja, K+F kapcsolataik erősítése, kísérleti fejlesztésen alapuló, stratégiai termékeik előállítására.

Az innováció háttérintézményei fontos szerephez jutnak az innovációk létrejöttének motiválásában, innovációk szereplői – „fejlesztők-gyártók-hasznosítók” - közti kapcsolatok építésében, az újdonságtartalommal bíró eredmények hasznosulásában. A kutatás-fejlesztési tevékenységet, az innovációs lánc kialakulását segítő hídképző elemek, - elsősorban az információhoz jutást biztosító háttérintézmények - közül több is megtalálható a régióban, hálózatba szervezésük kiváló példája a Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség (KD-RIÜ). A vállalkozók – és a regionális gazdaságfejlesztés - magasabb színvonalú kiszolgálása érdekében azonban elengedhetetlen a KD-RIÜ szervezeti és funkcionális megerősítése, mely felismerésre alapozva a prioritás támogatni kívánja a közös regionális szolgáltatói bázis kiszélesítését és hatékony működtetését.

Fejlesztési eszközök

Kutatási mecenatúra, azaz a kutatási eredmények előállítására alkalmas szervezetek, intézmények infrastrukturális, személyi és kapcsolati adottságainak fejlesztése

Célja

A fejlesztési eszköz célja a kutatási eredmények előállítására képes szervezetek infrastrukturális, személyi és kapcsolati feltételrendszerének megerősítése, az eredmények mennyiségi és minőségi színvonalának emelése.

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz támogatja a kutatási/fejlesztési eredmény előállítására képes K+F eszközök, új műszerek, szoftver, technológiák, know-how, licenz beszerzését, meglévő K+F eszköz felújítását, korszerűsítését, mérési tevékenység akkreditálását, illetve K+F eszköz kölcsönzését. Emellett szakma-specifikus tapasztalatcsere, tanulmányút, vásárok (kiállítóként), konferenciák (előadóként) való részvétel támogatási területeken keresztül segíti a releváns tudás megszerzését, kooperációk előkészítését és az elért eredmények terjesztését.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett, kutatási tevékenységet folytató jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli vállalkozás, költségvetési szerv és intézménye, jogi személyiségű non-profit szervezet.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió egészére vonatkozik, középpontba helyezve a Közép-Dunántúli Régió innovációs magterületeit: növekedési társközpontjait és regionális decentrumait.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: -

SOP kompetencia: A fejlesztési eszköz egésze.

Fenntarthatóság

A fejlesztési eszköz támogatja a kutatási és fejlesztési tevékenységeket előállító szervezeteket a környezetvédelem területén. A támogatással elősegített kutató-fejlesztő munka eredményeképpen bővülnek a környezettel kapcsolatos ismeretek, és lehetőség nyílik környezetkímélő, ökológiailag tiszta technológiák, termékek és termelési rendszerek kialakítására, bevezetésére.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz a férfiak és nők közötti egyenlőség megvalósulását a női kutatók számára teremtett lehetőségeken keresztül támogatja, ami magában foglalja a női kutatók kiemelt szerepét, mint a támogatandó projektek és szervezetek egyik szelekciós kritériumát.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

Az alapkutatások támogatása

Célja

A fejlesztési eszköz célja a kutatási eredmények előállítására képes szervezetek alapkutatási eredményei mennyiségi és minőségi színvonalának emelése.

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz támogatja az alapkutatásokhoz szükséges kutatási/fejlesztési eredmény előállítására képes K+F eszközök, új műszerek, szoftver, technológiák, know-how, licenz beszerzését, meglévő K+F eszköz felújítását, korszerűsítését, mérési tevékenység akkreditálását, illetve K+F eszköz kölcsönzését, és a kapcsolódó személyi kiadásokat. A fejlesztési eszköz különös figyelmet fordít az Európai Unió Kutatási Keretprogramjainak elveihez igazodó kooperációs kutatási projektek előkészítésére, megvalósítására és az elért eredmények terjesztésére.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett, alapkutatási tevékenységet folytató jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli vállalkozás, költségvetési szerv és intézménye, jogi személyiségű non-profit szervezet.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió egészére vonatkozik, középpontba helyezve a Közép-Dunántúli Régió innovációs magterületeit: növekedési társközpontjait és regionális decentrumait.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: -

SOP kompetencia: A fejlesztési eszköz egésze.

Fenntarthatóság

A fejlesztési eszköz támogatja a kutatási és fejlesztési tevékenységeket előállító szervezeteket, a támogatással elősegített kutató-fejlesztő munka eredményeképpen bővülnek

a környezettel kapcsolatos ismeretek, és lehetőség nyílik környezetkímélő, ökológiailag tiszta technológiák, termékek és termelési rendszerek kialakítására, bevezetésére.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz a férfiak és nők közötti egyenlőség megvalósulását a női kutatók számára teremtett lehetőségeken keresztül támogatja, ami magában foglalja a női kutatók kiemelt szerepét, mint a támogatandó projektek és szervezetek egyik szelekciós kritériumát.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

Az alkalmazott kutatások támogatása

Célja

A fejlesztési eszköz célja a kutatási eredmények előállítására képes szervezetek alkalmazott kutatási eredményei mennyiségi és minőségi színvonalának emelése.

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz támogatja a regionális gazdaság igényeihez igazodó alkalmazott kutatásokhoz szükséges kutatási/fejlesztési eredmény előállítására képes K+F eszközök, új műszerek, szoftver, technológiák, know-how, licenz beszerzését, meglévő K+F eszköz felújítását, korszerűsítését, mérési tevékenység akkreditálását, illetve K+F eszköz kölcsönzését, és a kapcsolódó személyi kiadásokat.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett, alkalmazott kutatási tevékenységet folytató jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli vállalkozás, költségvetési szerv és intézménye, jogi személyiségű non-profit szervezet.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió egészére vonatkozik, középpontba helyezve a Közép-Dunántúli Régió innovációs magterületeit: növekedési társközpontjait és regionális decentrumait.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: -

SOP kompetencia: A fejlesztési eszköz egésze.

Fenntarthatóság

A fejlesztési eszköz támogatja a kutatási és fejlesztési tevékenységeket előállító szervezeteket, a támogatással elősegített kutató-fejlesztő munka eredményeképpen bővülnek a környezettel kapcsolatos ismeretek, és lehetőség nyílik környezetkímélő, ökológiailag tiszta technológiák, termékek és termelési rendszerek kialakítására, bevezetésére.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz a férfiak és nők közötti egyenlőség megvalósulását a női kutatók számára teremtett lehetőségeken keresztül támogatja, ami magában foglalja a női kutatók kiemelt szerepét, mint a támogatandó projektek és szervezetek egyik szelekciós kritériumát.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

Kísérleti fejlesztések támogatása

Célja

A fejlesztési eszköz célja a kutatási eredmények előállítására képes szervezetek és az eredményeket alkalmazó vállalatok illetve vállalkozói együttműködésén alapuló kísérleti fejlesztési tevékenység által létrejött termékek mennyiségi és minőségi színvonalának emelése.

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz alapvetően a gazdasági/társadalmi versenyképességet segítő termékek, technológiák, szolgáltatások fejlesztését és bevezetését támogatja, elsősorban fejlesztő konzorciumok létrehozása és projektalapú működése révén. A keretein belül innovatív termékek (szolgáltatások) és technológiai folyamatok kis- és középvállalkozások általi, - külön támogatottan a régióban működő kutatás-fejlesztés intézmények bevonásával történő – kifejlesztésének és alkalmazásának érdekében újszerű, az innovációs láncolatba alátámasztottan illeszthető termék, technológia, szolgáltatás projektalapú kifejlesztésére és alkalmazásának bevezetésére fókuszál.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett, jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli vállalkozás, költségvetési szerv és intézménye, jogi személyiségű non-profit szervezet.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió egészére vonatkozik, középpontba helyezve a Közép-Dunántúli Régió innovációs magterületeit: növekedési társközpontjait és regionális decentrumait.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: Maximum 30.000.000 HUF támogatások

SOP kompetencia: 30.000.000 HUF feletti támogatások

Fenntarthatóság

A fejlesztési eszköz révén környezetkímélő, ökológiailag tiszta technológiák, termékek és termelési rendszerek kialakítására, bevezetésére van lehetőség.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz a férfiak és nők közötti egyenlőség megvalósulását a női projekt-tagok számára teremtett lehetőségeken keresztül támogatja, ami magában foglalja a női kutatók és fejlesztők kiemelt szerepét, mint a támogatandó projektek és szervezetek egyik szelekciós kritériumát.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

Innovációs menedzsment szolgáltatások fejlesztése

Célja

A fejlesztési eszköz célja az innovációt támogató szervezetek (fejlesztési szervezetek, „hídképzők”, kamarák, egyesületek, alapítványok, ipari parkok, inkubátor-házak, stb.) hálózati együttműködésének segítése, szolgáltatásaik fejlesztése, a Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség hálózatához kapcsolódóan.

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz a Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség hálózatához kapcsolódóan támogatja

- o a régió innovációs tevékenységét jobbitani képes, integrált rendszerek/szolgáltatások (információs rendszerek, partner közvetítő szolgáltatások, tanácsadás és projektek előkészítése a régió kis- és középvállalkozásai számára pl. innovációs, technológiai,

iparjog- és szerzői jogvédelmi, üzleti, logisztikai kérdésekben) kialakítását és fejlesztését

- o innovációk generálására alkalmas, komplex programok - konferenciák, kiállítások, előadássorozatok, stb. összessége – előkészítését és rendezését.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett, jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli vállalkozás, költségvetési szerv és intézménye, jogi személyiségű non-profit szervezet.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió egészére vonatkozik, középpontba helyezve a Közép-Dunántúli Régió innovációs magterületeit: növekedési társközpontjait és regionális decentrumait.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: A fejlesztési eszköz egésze.

SOP kompetencia: -

Fenntarthatóság

A fejlesztési eszköz révén környezettudatos vállalkozói kultúra kialakítására, környezetkímélő, ökológiailag tiszta technológiák, termékek és termelési rendszerek kialakítására, bevezetésére van lehetőség.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységek ösztönzik a társadalmi befogadás eszmeiségének terjedését, különösképpen a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget. A beavatkozás biztosítja azt, hogy az eszköz által nyújtott lehetőségek valóban mindenki számára nyitva álljanak, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt, illetve, hogy pozitív lépések történjenek a nőkkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése területén.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: Magyar Fejlesztési Bank, Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.,
Regionális Fejlesztési Holding

Várható hatások

A prioritás eredményeként fejlődik a regionális kutatási infrastruktúra, nő a vállalati szektor részaránya a K+F kiadásokból. Az eszköz elősegíti, hogy a külföldi működőtőke-befektetések nagy tudástartalmú, magas technológiai szinttel jellemezhető, innovatív területekre irányuljanak. Új K+F munkahelyek jönnek létre KKV-nál, javul ezek innovációs képessége, termék-, szolgáltatás- és technológiafejlesztési tevékenységeinek színvonala, és erősödik a meglévő tudás megszerzésére, adaptálására és hasznosítására vonatkozó képesség a vállalatoknál.

Turizmusfejlesztés

Összefoglaló

Ez a stratégiai vitaanyag a turizmus tematikus területére és a Közép-Dunántúli Régióra, mint földrajzi lehatárolásra vonatkozik.

A dokumentum célja

- egyfelől a 2007-2013-as tervezési időhorizonttal bíró, II. Nemzeti Fejlesztési Tervbe szervesen integrálódó, önálló Közép-Dunántúli Regionális Operatív Program turizmus fejezetének megalapozása, mely dokumentum a Régió átfogó stratégiájának decentralizált döntés-előkészítési és döntéshozatali kompetenciával bíró szegmensének leképezése,
- másfelől a 2007-2013-as tervezési időhorizonttal bíró, II. Nemzeti Fejlesztési Terv egyéb dokumentumaiban megjelenő, a turizmussal összefüggő regionális igények hatékony alátámasztása, mely dokumentumok a Régió átfogó stratégiájának centralizált döntés-előkészítési és döntéshozatali kompetenciával bíró szegmenseinek leképezései.

A dokumentum az alábbi fő uniós jogszabályi háttérre és iránymutatásokra támaszkodik:

- Bizottsági Kommunikáció: A növekedést és munkahelyeket támogató kohéziós politika: Közösségi iránymutatások (2005.07.05)
- Általános rendelettervezet az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról (2005.08.02)
- Rendelettervezet az Európai Regionális Fejlesztési Alapra vonatkozó rendelkezések megállapításáról (2005.09.16)
- Általános rendelettervezet az Európai Szociális Alapra vonatkozó rendelkezések megállapításáról (2005.10.10)

A stratégiai vitaanyag készítését a Veszprémi Egyetem Turizmus Tanszéke koordinálta, mely ezúton is köszönetet mond valamennyi közreműködő szakértőnek és információ-nyújtó partnerének, különösen a KDRFÜ Kht. tervezési divíziója munkatársi kollektívájának.

Illeszkedés a Közösségi Stratégiai Irányelvekhez (CSG)

A dokumentum - összhangban a „A növekedést és munkahelyeket támogató kohéziós politika: Közösségi iránymutatások” c. Bizottsági Kommunikációval (2005.07.05), a megújult Lisszaboni Stratégia elvei mentén – a turizmusra alkalmazva

- a *foglalkoztatás és a hatékonyság* egyidejű fejlesztésére,
- és a *piaci orientáció és versenyképesség* növelésére irányul.

ebből adódóan határozottan támogatja

- a *magas növekedési potenciállal* bíró területek és termékek/témák fejlesztéseit,
- és a *növekedésre, a hatékonyságra és a foglalkoztatásra* irányuló befektetéseket,

koncentrálva elsősorban

- a turisztikai feltártság javítására a közlekedési és információs infrastruktúra megújításával,
- az infrastruktúra és közszolgáltatások többcélú, (helyi és turisztikai) hasznosítására, a hatékonyság és a fenntartható működtetés elérése érdekében,
- a turisztikai kínálatnak a kutatási-fejlesztési kapacitásokra épülő innovatív megújítására,
- a köz- és a magánszféra közötti együttműködések fejlesztésére,
- a komplex turisztikai termék mögött álló vállalkozói hálózatok létrehozására,
- a regionális és helyi befektetések ösztönzésére,
- a vállalkozók tőkéhez való hozzáféréseinek javítására,
- a turizmusban vállalkozók és munkát vállalók szakmai és piaci kompetenciáinak javítására;

különös tekintettel

- a turizmus komplex és integrált fejlesztése terén *integrátori funkciót* ellátni képes *nagy vonzerejű attrakciókra és szolgáltatásokra,*
- a versenyképességük, termék-integrációjuk és/vagy beszállítói pozícióik erősítése érdekében *tőke-, technológiai- és termékfejlesztésre szoruló,* a turizmus regionális szolgáltatásbázisát adó *mikro-, kis- és középvállalkozásokra,*
- a tudás megteremtését, megszerzését és fenntartható kiaknázását biztosítani tudó *kutatóhelyekre, felsőoktatási intézményekre, tanácsadó- és tudásvállalkozásokra,*
- a katalizátorszerepet betölteni hivatott, létrehozásra, működésüknek és szolgáltatásaiknak fejlesztésére szoruló *desztináció-menedzsment szervezetekre,* és az azok működésének háttérét adó *helyi és térségi együttműködési szervezetekre,*
- és a *turisztikai beruházás-ösztönzés, vállalkozás-fejlesztés és innovációs menedzsment* hálózatépítésre és -kiterjesztésre szoruló *intézményrendszerére,*

területileg fókuszba helyezve

- a Balaton, a Velencei-tó és a Duna vízparti és aktív üdülést kínáló, a jelenleg is zajló strukturális átalakulás után nemzetközileg is versenyképesé fejleszthető üdülőterületeit,
- a Régió történelmi örökséget megtestesítő, a kulturális turizmusnak teret adó közepes és kisvárosainak hálózatát (Esztergom, Tata, Székesfehérvár, Veszprém, Pápa)
- a Régió természeti és vidéki kulturális örökségét megtestesítő, nemzetközi szinten is versenyképes egyedi attrakciót jelképező Nemzeti Parkokat (Duna-Ipoly NP, Balaton-felvidéki NP),
- a gazdasági társadalmi jellemzők tekintetében egyébként leszakadást mutató védett és védendő vidéki területeket (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi kistérsége, Pápai és Ajkai kistérség vidéki területei), ahol a turizmus a helyi gazdaság diverzifikálását és a vidéki örökség revitalizálását egyidejűleg teszi lehetővé,
- a posztmodern turisztikai kínálat alakításában szerepet játszó ipari örökség és extrém turisztikai kínálat lehetséges helyszíneit (Duna-menti ipari települések, Dunántúli-középhegység ipari tengelye).

A dokumentum fentiek alapján szem előtt tartja a tematikus és területi *koncentráció* vezérelvét, és – összhangban a *konvergencia* célkitűzéssel –, olyan beruházásokra és szolgáltatásokra koncentrál, melyek a turizmus komplex fejlesztésével a Régió társadalmi-gazdasági fejlesztésében a hosszú távú *versenyképesség*, a *munkahelyteremtés* és a *fenntartható fejlődés* megvalósításához szükségesek.

A stratégia annak előkészítése, elfogadása és végrehajtása során kifejezetten hozzájárul a *területi együttműködés* és a *partnerségi kapcsolatok* kiépítéséhez és fenntartásához, a kulcsszereplőkkel folytatott rendszeres és módszeres párbeszéd révén biztosítja a rendelkezésre álló Alapok megbízható és hatékony kezeléséhez szükséges *konszenzust* és *transzparenciát*.

Illeszkedés a Nemzeti Stratégiai Referencia Kerethez

A dokumentum – összhangban a „II. Nemzeti Fejlesztési Terv stratégiája Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakerete” c. (NSRK) dokumentummal (2006.01.16), a turizmus fejlesztésére alkalmazva

- a szolgáltatásbázis fejlesztésével a kis- és középvállalkozások lehetőségeinek, a foglalkoztatásban betöltött szerepének bővítéséhez járul hozzá,

- a hátrányos helyzetű térségek turisztikai fejlesztéseinek támogatásával hozzájárul a *területi különbségek* csökkentéséhez,
- elősegíti a *fenntartható környezethasználaton* alapuló turisztikai termékek fejlesztését és ezzel hozzájárul az integrált térségi környezethasznosítás fejlesztéséhez és a környezetterhelés csökkentéséhez,
- hozzájárul a *tudásgazdaság fejlesztéséhez* a turisztikai szektor kutatási és innovációs kapacitásának bővítésével, az innovatív kooperációs struktúrák létrejöttének támogatásával.

Illeszkedés az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz

A dokumentum – összhangban az „Országos Területfejlesztési Konceptió” c. (OTK) dokumentummal (2005.10.07.), a turizmusra alkalmazva

- a *térségi versenyképesség* a komplex, a turisztikai fogadóterületek (desztinációk) szintjén megvalósuló integrált fejlesztésekkel elősegíti a turisztikai szolgáltatások piacra jutását, piaci pozíciójának javítását, koncentrálna
 - a turisztikai kínálat élmény alapú fejlesztésére, stratégiai megújítására, a megfelelő kapacitású szolgáltatásbázishoz kapcsolódó *vonzerők* térségi hatású együttes fejlesztésére,
 - a célcsoport-orientált, minőségi szolgáltatásbázis megteremtésével a vonzerő-fejlesztés eredményeinek foglalkoztatási, jövedelmi hatássá alakítására,
 - a térségi turisztikai beszállítói hálózatok kialakításával a regionális multiplikátor hatás bővítésére, a turizmus révén megvalósuló regionális gazdaságfejlesztésre, a helyi gazdaság új pályára állítására és diverzifikációjára,
- a *területi felzárkózás* terén a hátrányos helyzetű regionális mikro-térségek további leszakadásának, a szegregációs folyamatok felerősödésének és újabb válságjelenségek kialakulásának megelőzése érdekében elősegíti e térségek megjelenését a turizmus piacán, annak érdekében, hogy e térségek ne „eltartott”, hanem a támogatások segítségével működőképes térségi rendszerek legyenek, koncentrálna
 - a fejlettségükben tartósan leszakadó térségek bekapcsolására a turistaforgalomba, térségi termékek és tematikus utak fejlesztésével,
 - az intraregionális termék- és beszállítói szintű kapcsolatrendszer fejlesztésével, a kiemelt turisztikai fogadóterületek és a háttérterületek közötti együttműködés fejlesztésével,

- az ilyen térségekben működő mikro-, kis- és középvállalkozások piacra jutását segítő desztináció-marketing támogatásával.
- *a fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem* terén figyelembe veszi
 - a táji, természeti és kulturális értékek védelmét és a termelési hagyományok fenntartható kiaknázását,
 - a táj mint élettér és mint turisztikai desztináció egyidejű fejlesztésével, a kulturális és természeti értékek prezentáción keresztüli védelmével.
- *az Európai Unió integrációból* adódó lehetőségek hatékonyabb kihasználása és a nemzeti érdekérvényesítés erősítése terén elősegíti a Régió földrajzi helyzetéből és adottságaiból adódó lehetőségeinek kihasználását, nemzetközi térségi kapcsolatainak bővítését, koncentrálna
 - a *nemzetközi* turistaáramlásokra épülő együttműködésekbe és útvonalalakba történő bekapcsolódásra, különös tekintettel a Balaton integrálására és a Duna, mint útvonal kiaknázására,
 - a Régió, mint turisztikai desztináció *piacnyitásból és a határok átjárhatóságából (Schengen)* adódó javuló pozíciója, a közúti és légi közlekedés fejlesztésével az új piacok elérhetővé válására,
 - az európai minőségbiztosítási és termékfejlesztési kezdeményezések alkalmazására.
- *a regionalizmus és decentralizáció* erősítése terén a turizmus stratégiai menedzsmentje a desztináció-szintű sajátosságokra, versenyelőnyökre építő döntés-előkészítő és döntéshozatali kompetenciákat tételez fel,
 - *országos szinten* a regionális desztináció-menedzsment szervezetek szerepének fejlesztését,
 - *regionális szinten* a regionális desztináció-menedzsment szervezetek helyi kezdeményezéseken alapuló működtetését és a kistérségi szintű desztináció-menedzsment szervezetek kialakítását, működtetésének fejlesztését,
 - *települési szinten* a saját kezdeményezések és fejlesztési források bővítését, a kistérségi-regionális desztináció-menedzsmenttel koherencia elérését

koncentrálna a közhatalmi (államigazgatás, önkormányzati szféra) és a nem közhatalmi (társadalmi és gazdasági szféra) szereplők partnerségen alapuló, hálózatos együttműködésére, a turizmusfejlesztés és -menedzsment új formáira (hálózatok, tematikus utak, térségi termékek, beszállítói klaszterek).

A stratégia területi lehatárolását tekintve

- a jelentős múlttal és (részben már folyamatban levő, fenntartható újrastrukturálást igénylő) élménykínálattal és szolgáltatásbázissal rendelkező vízparti területek, így elsősorban a Balaton, valamint a Velencei-tó és a Duna a jövőben hanyatló életszakasz után ismét növekedő desztinációként jelenik meg, ezzel foglalkoztatási és beruházási hatást, valamint a kevésbé frekvenciált területek (háttérterületek) iránti turisztikai keresletet teremtve,
- a növekedési társközpontok
 - egyrészt kiemelkedő jelentőségű turisztikai fogadóterületekként jelennek meg, ahol mind az attrakciók, mind pedig a szolgáltatásbázis a regionális átlagot meghaladó minőségben és koncentrációban jelenik meg, ezzel a környező térségek számára is fejlesztési/befektetési ösztönzést ad,
 - a Régió számára belépési pontokat is jelentenek, amiken keresztül a transz-regionális és nemzetközi közlekedési hálózatokat igénybe vevő látogatók elérik a Régió turisztikai fogadóterületeit, ennek megfelelő közlekedési, turisztikai és logisztikai szolgáltatásigénnyel,
- a városhálózati rendszer középváros tagjai a turisztikai termékek térségi központjaiként és/vagy szolgáltatási és termelő háttereként a termékek komplexitását biztosítják,
- a külső és belső perifériák (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi térségében, az Ajkai és Pápai kistérség elmaradott vidékies területein, ill. a dél-mezőföldi térségekben, elmaradott térségek felzárkóztatása terén a gazdasági szerkezetváltásban szerepet játszó, a foglalkoztatást nagymértékben segítő élménykínálat és szolgáltatás-fejlesztésre koncentrálnak, mely összességében a vidéki táj fenntartható, újszerű (rekreációs, kulturális) használati módjait honosítja meg, támogatva a gazdasági tevékenység helyi adottságokon alapuló diverzifikálását, az alternatív jövedelemszerzési módokat, és az ökológiailag fenntartható agrárgazdálkodás kereteinek megteremtését.
- a határ menti területek együttműködésének erősítése terén koncentrálnak a *régió északi területein* kiépíthető interregionális és transzregionális együttműködésekre (különösen a Duna turisztikai hasznosítása terén), a közös termék-, attrakció és szolgáltatásfejlesztésre, a közös befektetés-ösztönzés, a munkaerőpiaci és a képzési rendszerek összehangolása eszközrendszerével kiaknázva a kézenfekvő hídképző szerepkört, fejlesztési többletforrásokat, nemzetköziségből adódó lokális szinergiákat és piaci pozíciókat.

Illeszkedés az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióhoz

A dokumentum – összhangban az „Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió” c. (OFK) dokumentummal (2005. december), a *turizmus fejlesztésére alkalmazva*

- elkötelezett a *versenyképesség* területileg behatárolt eszközrendszerrel történő, tartós növekedése mellett, különös figyelmet fordítva a mikro-, kis- és középvállalkozások komplex termékfejlesztésen alapuló, térségi kezdeményezésekbe integrált fejlesztésére,
- kedvezőtlen mutatókkal bíró, gazdasági szerkezetváltásra szoruló mikrotérségeiben, leszakadó perifériáin a turizmus révén a *foglalkoztatás* bővülésére koncentrálnak,
- a versenyképes *tudás* és kompetencia növekedése érdekében az egyéni, vállalati és társadalmi tudástőke megteremtésére, növelésére, megőrzésére és fenntartható kiaknázására fókuszál, támogatja ez ezt elősegítő struktúrák létrejöttét,
- a népesség *egészségi állapotának* javulása érdekében a dolgozók munkakörülményeinek minőségi fejlesztését és „egészség-barát” fejlesztések megvalósulását tartja alapkövetelményként, ugyanakkor a népesség egészségtudatosságának fejlesztése egyben a korszerű turisztikai termék- és szolgáltatásfejlesztés egyik alapja is,
- a *társadalmi összetartozás* erősödése érdekében törekszik a társadalmi és területi zárványok oldására, az elmaradott térségek és csoportok felzárkóztatására, társadalmi, gazdasági és szervezeti integrálására,
- a *fizikai elérhetőség* javulása terén előnyben részesíti a területi megközelíthetőséghez is hozzájáruló befektetéseket, beruházásokat, a Régió megközelíthetőségének és turisztikai feltártságának javítását,
- a turizmus korszerű koordinációs és marketingeszközeinek fejlesztése során, az *információs társadalom* kiteljesedésének segítésére kiemelt ágazatként kezeli az informatika- és kommunikációs technológiai iparágat,
- a *természeti erőforrások és környezeti értékek fennmaradása* és további fenntartható turisztikai hasznosulása érdekében feltételezi és elősegíti a természeti adottságok megőrzésével, kiaknázásával és fejlesztésével egyetemben megvalósuló beruházásokat, a természeti erőforrások fenntartható kezelésének integrálását a komplex térségi turisztikai termékfejlesztésbe,
- a *kiegyensúlyozott területi fejlődés* érdekében törekszik a regionális turisztikai kínálat policentrikus megközelítésű fejlesztésére.

Helyzetelemzés

A turisztikai adottságok statisztikai elemzése

1. Kereskedelmi és magánszálláshelyek férőhelyeinek száma szálláshely-típusonként

Az országos kereskedelmi szálláskapacitás közel egyötöde a Közép-Dunántúli Régióban található, mely 11%-os növekedést mutat 1994-hez képest. A szállásférőhelyek száma 56.330, mely magában foglalja az üzletszerűen működő szállodák, panziók, üdülőházak, ifjúsági, turistaszállások és kempingek kapacitását. A régión belül Veszprém megye jelentős szerepet tölt be: a régió teljes kapacitásának 65,4%-át foglalja magában. Az előző 10 évhez képest a férőhelyek számában mind országos, mind regionális, mind megyei szinten növekedés tapasztalható (kivéve Fejér megyében). A régió kapacitásánál nagyobb mértékben növekedett Komárom-Esztergom megye és Veszprém megye szálláskapacitása.

A Közép-Dunántúli Régió kereskedelmi szálláshely-kapacitása, KSH

Terület	Férőhelyek száma		
	1994	2004	Változás
Fejér megye	12.872	9.487	-26,3 %
Komárom-Esztergom megye	7.608	9.993	+ 31,3 %
Veszprém megye	30.262	36.850	+21,7 %
Közép-Dunántúli Régió	50.742	56.330	+11,1 %

A teljes szálláskapacitás eltérő képet mutat szálláshelytípusok szerint vizsgálva. A Közép-Dunántúli Régió kereskedelmi szálláshelyférőhelyének közel felét (41%-át) a kempingek adják, közel egyharmadát (24,7%) pedig a szállodák. Ennél kisebb az aránya az ifjúsági szállóknak (8,8%), a turistaszállásnak (6,8%), a panzióknak (9,1%) és az üdülőházaknak (9,6%). A szálláshely-kapacitás Balaton-centrikussága erősen megmutatkozik a statisztikai adatokban: szinte minden szálláshelytípus esetében az egységek nagy száma található a balatoni térségben. A balatoni települések mellett jelentős kapacitással bír Gárdony és Velence, valamint a megyeszékhelyek, ill. kiemelt üdülőterületek (pl. Várgesztes).

2004-es adat szerint a Közép-Dunántúli Régióban összesen 112 szálloda található, melynek teljes férőhely kapacitása 13.904. Ez 1994-hez képest nagy változást mutat: 37 szállodával bővült a szálláshelyek száma, a férőhely-kapacitás pedig 35,2%-kal. A Közép-Dunántúli Régióban azonban mindössze három gyógyszálló található: kettő Komáromban, egy Tapolcán. A gyógyszállók összkapacitása 615 férőhely, melyből Tapolcán két év alatt 486 férőhelyre emelkedett a gyógyszálló kapacitás, a komáromi gyógyszálló pedig három éve változatlanul 129 férőhelyes.

2004-ben a régió 151 panziójában összesen 5.160 férőhelyet regisztráltak, melynek 58,2%-a (91 panzió 3001 férőhellyel) Veszprém megyében található. A férőhelyek további 24,9%-a Komárom-

Esztergom megyében (33 panzióban összesen 1.285 férőhely van, melynek több mint fele Esztergomban van nyilvántartva), 16,9%-a (27 panzióban összesen 874 férőhely) pedig Fejér megyében található. 1994-hez képest a férőhelyek száma, több mint a duplájára nőtt: 2.355-ről 5.160-ra, a létesítmények száma 105-ről 151-re emelkedett.

A Közép-Dunántúli Régió 49 kempingjében az összférőhelyek száma 2004-ben összesen 23.045, mely 1994. évi adatokhoz képest 19,8%-os kapacitás-csökkenést mutat. 2004-ben a kempingek átlagos kapacitása 470 férőhely. A szállásférőhelyek számának csökkenése Fejér megyében volt a legmagasabb, ahol a kempingférőhelyek száma 54,1%-kal visszaesett, ehhez képest a Veszprém megyei csökkenés elenyésző (10,5%). Egyedül Komárom-Esztergom megyében növekedett a kemping férőhelyek száma 1994-hez képest 24,4%-kal.

A Közép-Dunántúli Régióban 2004-ben a turistaszállások férőhelyeinek száma 3.824 volt, mely az elmúlt 10 évhez képest több, mint a kétszeresére növekedett. A férőhely-kapacitással azonos mértékben bővült a létesítmények száma (18-ről 35-re emelkedett). A régión belül a megyék megoszlásában jelentős változás történt: legnagyobb növekedést Veszprém megyében tapasztaljuk, ahol 1994-ben a turistaszállások mindössze 1%-át (1 turistaszállás 14 férőhellyel) regisztrálták, 2004-re pedig a régió turistaszállásainak 61,6%-át (22 létesítményben összesen 2.359 férőhely) biztosítja. A turistaszállás megjelenése nemcsak a Balaton-parti településeken figyelhető meg (pl. Csupakon, Balatonfüzfőn), növekedett a turistaszállás-férőhelykapacitás Pápán, Uzsán, Várpalotán. 2004-re a turistaszállások száma Komárom-Esztergom megyében több, mint a felére csökkent (jelenleg a régió 7,9%-át adja, szemben a korábbi 50,5%-kal), míg Fejér megyében kismértékben növekedett a szállásférőhelyek száma, mely jelenleg a régió kapacitásának 30,4%-át szolgáltatja.

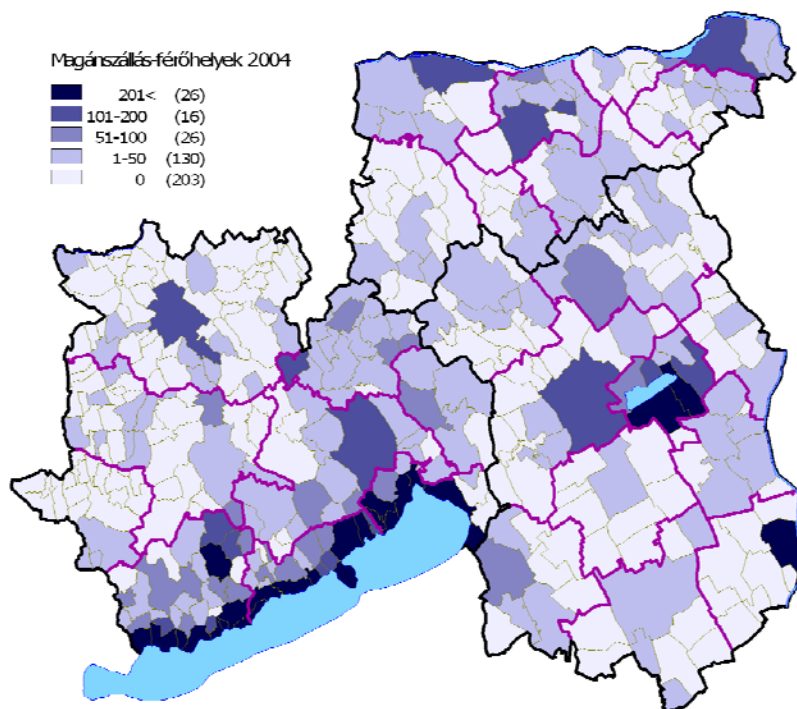
A Közép-Dunántúli Régióban mindössze 18 ifjúsági szálláshely található, melynek szálláskapacitása összesen 4.968. Ennek 67,8%-a (8 létesítmény) Veszprém megyében található. A régió és a megye legnagyobb kapacitással rendelkező ifjúsági szálláshelye a Zánkai Gyermekek és Ifjúsági Üdülő (jelenleg a maximális befogadóképessége 2.787 férőhely). Komárom-Esztergom megye három településén – Tatán, Tatabányán, Nyergesújfalun – lévő ifjúsági szálláshelyek a teljes régiós kapacitás 9,3%-át teszik ki, összesen 466 férőhellyel. Fejér megye 7 ifjúsági szálláshelyének kapacitása 1.134 férőhely: a teljes kapacitás több mint fele Székesfehérváron koncentrálódik.

Az elmúlt 10 évhez képest több mint a duplájára növekedett az üdülőházak kapacitása: a 73 üdülőház szállásférőhelyeinek a száma a régióban jelenleg 5.429, 1994-ben 37 üdülőházé 2.456 férőhely volt. Az üdülőházak jelenlegi átlagos mérete 74 férőhely.

Magánszállásadásra vonatkozóan az eddigiektől eltérően 1999-től állnak rendelkezésre adatok. A Közép-Dunántúli Régióban 2004-ben 198 településen lehetett magánszálláshelyet igénybe venni és a magánszállásadók száma 8.803 volt. Habár 1999 óta a régióban jelentősen (47-tel) bővült a

magánzállásadást nyújtó települések száma, a vendéglátók teljes száma ennél kisebb mértékű, mindössze 6%-os növekedést mutat. A magánzálláshelyek férőhelyszáma 1999 óta 7,8%-kal bővült, 2004-ben 46.118 volt. A magánzálláshelyek átlagos mérete a kezdetektől fogva 5 férőhely körüli értéket mutat. A magánzállásadók vendéglátóinak és férőhelyeinek 89%-a Veszprém megyében található, elsősorban Balaton-parti településeken. Legnagyobb magánzállás vendéglátókat tömörítő kistérség a tapolcai, balatonfüredi és a balatonalmádi.

Férőhelyek száma a magánzállásokon, 2004

2. Kereskedelmi és magánzálláshelyek vendégeinek és vendégéjszakáinak száma szálláshely-típusonként

A szálláshely-kapacitás adatokhoz hasonlóan a Közép-Dunántúli Régióon belül Veszprém megye vendégforgalma jelentős szerepet tölt be: a közép-dunántúli térség vendégforgalmának közel kétharmadát (64,9%-át) bonyolította. Ez 4%-kal magasabb vendégforgalmat jelent a régió részesedéséből 1994-hez képest. A régió látogatóinak 16,5%-a Fejér megyében, 18,6%-a pedig Komárom-Esztergom megyében tartózkodott.

A statisztikai adatok szerint 1994-ben a teljes vendégforgalom közel fele-fele arányban oszlott meg a belföldi és külföldi vendégek között. Ez 2004-re átrendeződött a belföldiek javára: 2004-ben a kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek mindössze 34,9%-a volt külföldi. Veszprém megyében a 1994-ben a külföldiek aránya még 61,5% volt, mely az évek során folyamatosan csökkent, így 2004-re a teljes vendégforgalom 36,9%-a volt külföldi. Fejér megyében a külföldiek aránya 40%-

ról 28,8%-ra csökkent, Komárom-Esztergom megyében pedig a teljes vendégforgalomból a külföldiek aránya 45,6%-ról 33,2%-ra csökkent.

Az előző 10 évhez képest a vendégforgalom arányában regionális szinten növekedés tapasztalható. Legnagyobb mértékben Komárom-Esztergom megye vendégforgalma bővült, de Veszprém megye is csak árnyalatnyival alacsonyabb értéket mutat: 1994-ről 2004-re 28,6%-kal, illetve az utóbbiban 24,5%-kal több vendéget regisztráltak a kereskedelmi szálláshelyeken. A változás elsősorban a belföldi kereslet növekedésének köszönhető, mely Veszprém megyében volt a legjelentősebb mértékű, ahol a belföldi vendégek száma a vizsgált időszakban megduplázódott.

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma szálláshely-típusonként eltérést mutat. Az összes szálláshelytípus esetében – a kempingek kivételével – kis mértékben növekedett a teljes vendégforgalom. A legnagyobb mértékű növekedés a turistaszálláshelyek, a panziók és az ifjúsági szállások esetében figyelhető meg 1994-hez képest (az ifjúsági szállásnál 1999-es bázishoz képest). A turistaszállás esetében a jelenlegi vendégforgalom nem éri el a 1996-99 között regisztrált csúcst, amikor a régió turistaszállásait 78-94 ezer fő vette igénybe. A kempingek esetében a vendégforgalom egyötödére csökkent 1994-hez képest.

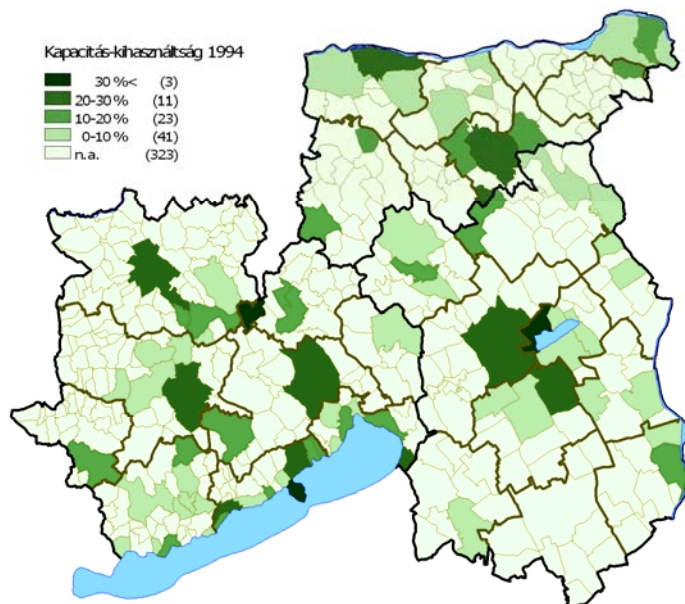
A Közép-Dunántúli Régió kereskedelmi szálláshelyein 2004-ben összesen 652.796 vendég, 2,28 millió vendégéjszakát töltött el. A két időszakot tekintve a vendégforgalommal ellentétesen a regisztrált vendégéjszakák száma kismértékű (12,6%-os) csökkenést mutat. A csökkenés mértéke Fejér megyében a legmagasabb, ahol 42%-ra visszaesett a vendégéjszakák száma 1994-hez képest. A csökkenés elsősorban a külföldiek körében számottevő: 1994-ben a régióban regisztrált teljes vendégéjszaka 69,9%-át külföldi vendégek töltötték el, 2004-ben az arányuk 49,2%-ra csökkent. Ennek megfelelően a belföldi látogatók kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakáinak aránya 1994-hez képest 2004-re 47,5%-kal emelkedett. Fejér megye kivételével mindhárom megyében pozitív a belföldi vendégéjszakák változása, ugyanakkor kiemelendő Veszprém megye, ahol 10 év alatt közel a duplájára nőtt a belföldi vendégkör.

A magán szálláshelyeken 2004-ben 83.927 vendéget regisztráltak, amely fokozatos csökkenést mutat az előző évekhez képest. A vizsgált időszakban Komárom-Esztergom megye kivételével mindenhol jelentős mértékben visszaesett a vendégek száma. A külföldi vendégek aránya a belföldieknél is gyorsabb ütemben csökkent a régióban: az 1999-es vendégforgalom közel kétharmadára visszaesett 2004-re. Kizárólag Komárom-Esztergom megyében figyelhető meg pozitív változás: 1999 és 2004 között a vendégforgalom közel egyharmaddal emelkedett, ezen belül is a belföldi vendégek aránya 42,3%-kal nőtt 1999-hez viszonyítva.

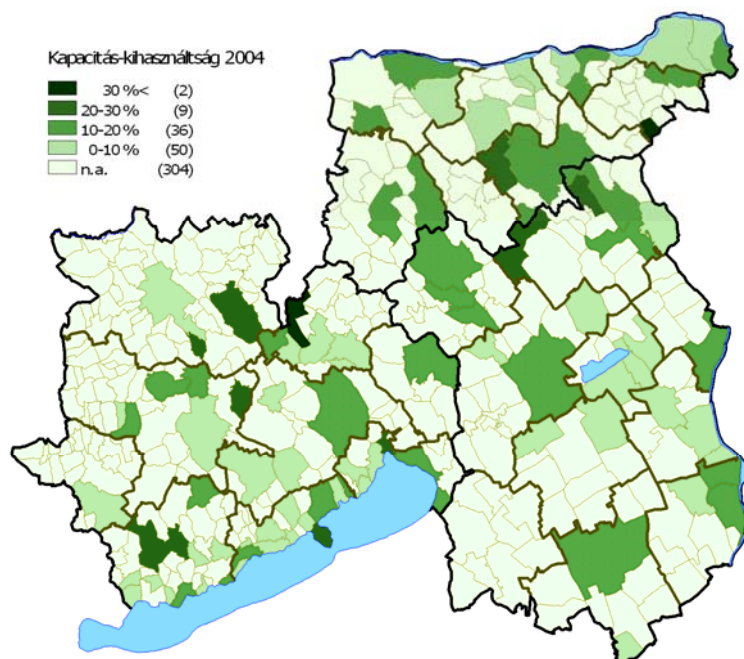
3. Kapacitás kihasználtság

A Közép-Dunántúli Régió szálláshelyeinek kapacitáskihasználtsága meglehetősen rossz. A kereskedelmi szálláshelyek kapacitáskihasználtsága 2004-ben 11,1% volt, mely 3%-kal alacsonyabb 1994-hez képest.

Kereskedelmi szálláshelyek kapacitás-kihasználtsága, 1994

Kereskedelmi szálláshelyek kapacitás-kihasználtsága, 2004

A magán szálláshelyek kapacitáskihasználtsága még ennél is alacsonyabb értéket mutat mindössze 2,3%. Komárom-Esztergom magán szálláshelyein a régiós átlagnál jóval magasabb kapacitáskihasználtsági értéket tapasztalunk (8,3%). Nagy mértékű visszaesés Fejér megyében tapasztalható, ahol 23,4%-ról 4,7%-ra esett vissza a magán szálláshelyek kapacitáskihasználtsága.

A kereskedelmi szálláshelyek közül kiemelkedik a szállodák kapacitáskihasználtsága, amely 2004-ben 20% körüli, de szintén kis mértékű csökkenést mutat az elmúlt 10 év eredményeit tekintve. A régió megyéi közül Komárom-Esztergom megyében a legmagasabb a szállodai kapacitáskihasználtság (22,5%).

4. Tartózkodási idő

A Közép-Dunántúli Régió kereskedelmi szálláshelyein az átlagos tartózkodási idő 2004-ben 3,5 nap volt, összehasonlítva az 1994-es adattal (5 nap) csökkenést mutat. Veszprém megyében mért átlagos tartózkodási idő majdnem 1 nappal magasabb a közép-dunántúli régió átlagánál, mely elsősorban annak tudható be, hogy a Balaton parti településeken a nyaralási, kikapcsolódási szándékkal érkezők tartózkodási ideje az átlagnál hosszabb

Az átlagos tartózkodási idő mind a külföldiek, mind a belföldiek esetében 1994-ben közel 1 nappal magasabb volt, mint 2004-ben. A külföldiek átlagos tartózkodási ideje 2004-re a régióban 6 napról 5 napra csökkent le. A Közép-Dunántúli Régióban a belföldiek átlagosan tartózkodási ideje 3 napról 2,7 napra esett vissza. A külföldiek tartózkodási ideje bár csökkent a vizsgált időszakban, de még mindig magasabb, mint a belföldieké: 2,3 nap különbség figyelhető meg a külföldiek javára (a belföldi látogatók átlagos tartózkodási ideje 2,7 nap, külföldieké 5 nap).

5. Motiváció és jövedelem

A Közép-Dunántúli Régióba látogatók motivációjáról és jövedelmi helyzetéről nem állnak rendelkezésre megfelelő, naprakész adatok. A tapasztalatok alapján elmondható, hogy a régió kereslete két nagyobb csoportra bontható: a vízparti területeken a szabadidős, nyaraló turisták a dominánsak, míg a vízparttól távolabbi területeken a rövid tartózkodással járó átutazó- és kirándulóforgalom.

A Balaton és a Velencei-tó partjánál nyaralók esetében a fő motiváció a kikapcsolódás, regenerálódás, fürdőzés, családi együttlét, míg a kiránduló forgalom esetében a természeti- (pl. Bakony) és kulturális (pl. királyi városok) értékek megtekintése, a nyugodt környezet (pl. rurális tájkép és környezet) és a nyaraló program színesítése (pl. rendezvényeken való részvétel) áll.

A motiváció következményeként a látogatók költsége alacsony, mely egyfelől a rövid tartózkodási időnek köszönhető, másfelől pedig a megvásárolható turisztikai szolgáltatások, ill. a szervezett

formában történő kijárlás hiányának. A meglévő attrakciók jelenleg kiegészítő attrakcióként szerepelnek az utazók útitervében.

6. A turisztikai szektor hozzájárulása a GDP-hez

A turisztikai ágazat hozzájárulása a bruttó hazai termékhez a rendelkezésre álló adatok és mérési módszerek alapján a maga teljességében nem állapítható meg. Ezért a továbbiakban a teljes ágazat hozzájárulása helyett a szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás mutatóit tudjuk vizsgálni.

A két alágazat bruttó hozzáadott értéke a vizsgált időszakban Veszprém megyében volt a legmagasabb, adatai folyamatosan meghaladták a másik két megye összesített mutatóit. Az alágazatok teljes regionális hozzájárulása a hazai össztermékhez 2003-ban 28,7 milliárd Ft volt.

Az infláció miatt azonban realisabb képet adnak a turizmus nemzetgazdasági súlyának alakulásáról a részesedési mutatók. Ezekből kitűnik, hogy a turizmus (pontosabban a két vizsgált alágazat) súlya 1,7 és 2 % között ingadozott, markáns trend megjelenítése nélkül. Veszprém megyében e részesedés körülbelül a háromszorosa a másik két megye hasonló jellegű adatának.

Ha a GDP-hez való hozzájárulás nagyságának ingadozását nézzük, a kép már jóval ellentmondásosabb: kitűnik, hogy egyik megye – és így a régió egésze – sem tudta fenntartani a folyamatos növekedési ütemet, a 2002-es évet leszámítva az összteljesítmény növekedése lassul.

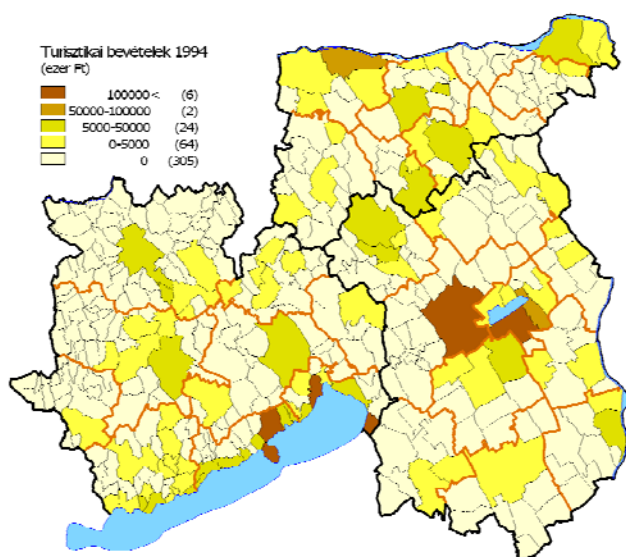
Emellett az is megfigyelhető, hogy a szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás kibocsátásának növekedése az utóbbi években (2002-t kivéve) elmaradt a teljes GDP növekedésének ütemétől. Erre utal a két alágazat GDP-részesedésének csökkenő tendenciája.

7. A turisztikai ágazat bevételeinek alakulása

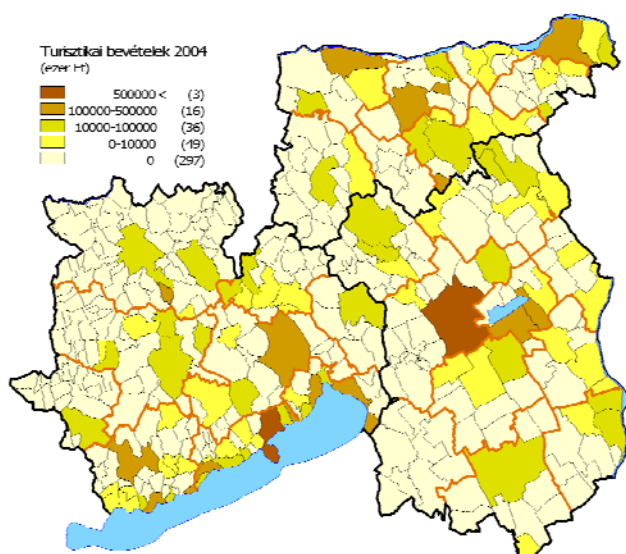
A régió turisztikai bevételeinek alakulása változatos képet mutat, mely sajnos nem mentes néhány számottevő negatívumtól sem. A nominális bevételek erős növekedést mutatnak mind az egyes megyékben, mind a régió egészében, azonban a fogyasztói árindexszel korrigált adatok már jóval kevésbé biztatóak.

A teljes turisztikai bevétel tekintetében a régióban csak Komárom-Esztergom megye tud reálnövekedést felmutatni, a másik két megyében és a régió egészében csökkenés tapasztalható. A legnagyobb mértékű visszaesés Veszprém megyében mutatkozik, ami azért is különösen aggasztó, mert ez a megye biztosítja a régió turisztikai bevételeinek mintegy háromnegyedét.

Turisztikai bevételek összesen, 1994

Turisztikai bevételek összesen, 2004

Az összbevétel két alapkomponeensének alakulása ellenkező tendenciát mutat: míg a külföldi vendégektől származó bevétel reálértékben általában csökkent (Komárom-Esztergom megye kivételével, ahol kismértékű növekedés volt megfigyelhető), addig a belföldi bevételek erőteljesen növekedtek, a régió egészét tekintve egyenesen megduplázódtak. Mindez vélhetően azt jelzi, hogy a külföldiek folyamatosan veszítik el érdeklődésüket a Balaton iránt, a belföldi turizmus viszont egyre inkább megkedveli a régiót, azon belül is főképp Veszprém megyét.

A jelzett változások összességében azt eredményezték, hogy jelentősen átalakult a régióban a turisztikai bevételek szerkezete: míg a vizsgált időszak elején a bevételek több mint háromnegyede

származott a külföldi vendégektől, addig az időszak végére már csak kereken a fele. Mivel nincsenek arra utaló jelek, hogy ez a tendencia a közeljövőben megváltozna, elmondható, hogy a belföldi turizmus elsődleges jelentőségűvé vált a régió számára.

A külföldi vendégektől származó bevételek aránya az összbevételeken belül mindhárom megyében csökkent, még ha különböző mértékben is. Az egykor magasan vezető Veszprém megyében ma már csak átlagos részesedéssel bírnak a külföldiek.

Az egy vendégre vetített bevétel reálértékben némi növekedést mutat Fejér és Komárom-Esztergom megyében, Veszprém megyében azonban olyan súlyos a visszaesés, hogy az a régió egészének mutatóját is nagymértékben lerontja. Az egy főre jutó reálbevétel visszaesése főképp a külföldi vendégek Veszprém megyében eszközölt kiadásainak megcsappanására vezethető vissza. A másik két megye reálértékben is növekedést tudott elérni a vizsgált időszakban. A helyzet háttérben vélhetően az áll, hogy a Balaton iránti csökkenő érdeklődés miatt a szolgáltatók nem voltak képesek a fogyasztói árindex mértékében növelni saját áraikat. E jelenség részeként feltételezhetően erősödött a szálláshelyek közötti árverseny is.

A belföldi vendégektől származó egy főre jutó bevételek alakulása már jóval kedvezőbb képet mutat – igaz, Veszprém megye itt is sereghajtó, még ha visszaesése jóval kisebb is, mint a külföldiek esetében. Mindez bizonyára a javuló hazai vásárlóerőnek tudható be.

Az egy vendégéjszakára jutó bevételek alakulása a fentiekkel gyakorlatilag analóg képet mutat, azzal a különbséggel, hogy viszonylag kisebb a visszaesés a külföldi vendégek esetében, és aránylag szerényebb a növekedés a belföldieknél. Vagyis a külföldi vendégek tartózkodási ideje nagyobb arányban csökkent, mint egy éjszakányi szállásköltségük.

8. Turizmusban foglalkoztatottak száma

A közép-dunántúli régióban szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás területén dolgozók száma 1994-ről 2004-re kétszeresére emelkedett: 4.618 főről 8.559 főre. A növekedés részben azzal magyarázható, hogy 1998 előtt csak a 20 fő feletti vállalkozások, 1999-től már a 4 főnél többet foglalkoztatott vállalkozások is beleszámítottak az adatfelvételbe. A régión belül az egyes megyék megoszlását vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy a legtöbben (3998 fő) Veszprém megyében dolgoznak a vizsgált területen. Ugyanakkor Veszprém megye részaránya csökkenő tendenciát mutat: 1994-ben a régió 61,4%-át szolgáltatta, 2004-re a részarány lecsökkent 46,7%-ra. A legnagyobb növekedés a foglalkoztatottak létszámában az elmúlt tíz évben Komárom-Esztergom megyében volt tapasztalható: 14,3%-ról 23,4%-ra emelkedett.

A közép-dunántúli régió megyei jogú városai közül a legtöbben Székesfehérváron dolgoznak a turizmusban, de nem sokkal alacsonyabb Veszprém város szállás- és vendéglátás területén

dolgozóinak száma. A régió megyéin belül a turisztikai foglalkoztatás elsősorban nem a megyei jogú városokban koncentrálódik. Például Veszprém város a megyei foglalkoztatás mindössze 5%-át szolgáltatja.

A közép-dunántúli régió megyei jogú városai közül a legtöbben Székesfehérváron dolgoznak a turizmusban, de nem sokkal alacsonyabb Veszprém város szállás- és vendéglátás területén dolgozóinak száma. A régió megyéin belül a turisztikai foglalkoztatás elsősorban nem a megyei jogú városokban koncentrálódik. Például Veszprém város a megyei foglalkoztatás mindössze 5%-át szolgáltatja.

9. Turisztikai attrakciók

A Régió természeti értékei és adottságai a turizmus szempontjából az alábbiak szerint jellemezhetők:

- *Balaton* – a hozzá kapcsolódó Balaton-felvidékkel együtt a régió legfontosabb természeti attrakciója, jóllehet a ráépülő látogatóforgalom javarészt nem a természeti értékek, hanem az üdülési lehetőségek iránt vonzódik. A különleges táji adottságok révén a turizmusfejlesztés szempontjából kitüntetett jelentőséggel bír, továbbra is a régió egyik emblematikus értékeként szerepelhet.
- *Velencei-tó* – a tó, illetve a kapcsolódó területek egy része védett, bár a Balatonhoz hasonlóan itt sem a természetbarát turizmus dominál. Utóbbi fejlesztésének lehetőségei azonban a tó ismertsége miatt viszonylag jók.
- *Duna* – a régiót északi és keleti határain érintő folyam természeti-táji értékeinek ismertsége, tudatosultsága viszonylag csekély, a Duna-kanyar szakaszát leszámítva. A Duna, mint természeti attrakció fejlesztésének lehetőségei a helyenként erős iparosodottság és a nagy forgalom miatt mérsékeltek, bár a sportturisztikai lehetőségek (kerékpározás, vízitúrázás) még nem kellően kiaknázottak.
- *Hegyvidékek* – a Dunántúli-középhegység végigvonul a régión, így az egyik legjelentősebb táji arculatformáló elemként vehető számításba. A hegységek vonzereje, látogatottsága jellemzően attól függ, hogy mennyire vannak közel a napi kirándulóforgalom kibocsátó területeihez. Így a régióba benyúló Pilis és Visegrádi-hegység, valamint a Balaton-felvidék hegyei részesülnek a legintenzívebb figyelemben.
- *Dombvidékek* – jellemzően nem táji adottságaik miatt generálnak látogatóforgalmat a régióban, hanem valamely rájuk épülő termék, elsősorban a borturizmus miatt (pl. Somló vidéke, Neszemély környéke).

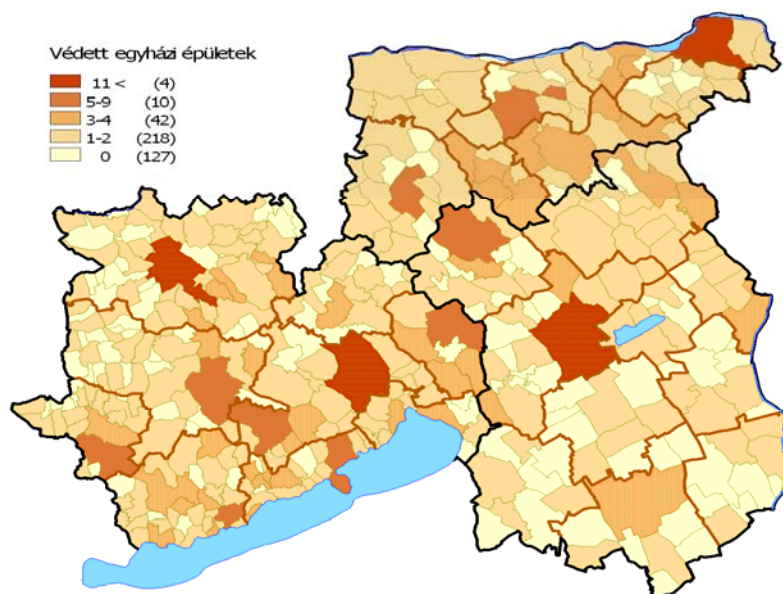
- *Síkságok* – a Kisalföld és a Mezőföld tájai a régióban alig képviselnek természeti szempontból vonzerőt, a területükön található védett értékek (pl. mocsarak, tavak) ismertsége csekély. Nem lehet számítani arra, hogy e területeken kifejezetten a természeti értékekre építve jelentősebb turisztikai fejlesztés valósuljon meg.

Összességében elmondható, hogy a Közép-Dunántúli Régióban – kevés kivételtől eltekintve – nem annyira a „tisztán” természeti vonzerők iránt érdeklődő turisták számára érdemes termékeket fejleszteni, hanem azoknak, akik inkább az úgynevezett „kultúrtájak” változatos és összetett kínálatát részesítik előnyben.

A Régió épített öröksége általánosságban – turisztikai szempontból – az alábbiakkal jellemezhető:

- *Egyházi épületek* (székesegyházak, templomok, kápolnák, rendházak, papi lakhelyek) – a régió területén több kiemelkedő jelentőségű egyházi épület található, így az ország főszékesegyháza, illetve olyan művészeti emlékek, mint a tihanyi és a zirci apátsági templom, Tata, Pápa és Sümeg plébániatemplomai, valamint több, kevésbé ismert falusi templom. Sajátos színfoltot képviselnek a Balaton-felvidék középkori eredetű templomai, illetve a majkpusztai kamalduli remetiség épületegyüttese. Mégis, az esztergomi dómot kivéve ezek általában nem számítanak elsődleges attrakciónak, látogatóik zöme kiegészítő program keretében keresi fel őket. A termékfejlesztés mindazonáltal szempontjából jelentőségük nem elhanyagolható, mind a vallási turizmus, mind a kulturális jellegű tematikus utak alapjaiként.

Védett egyházi épületek száma, 2005

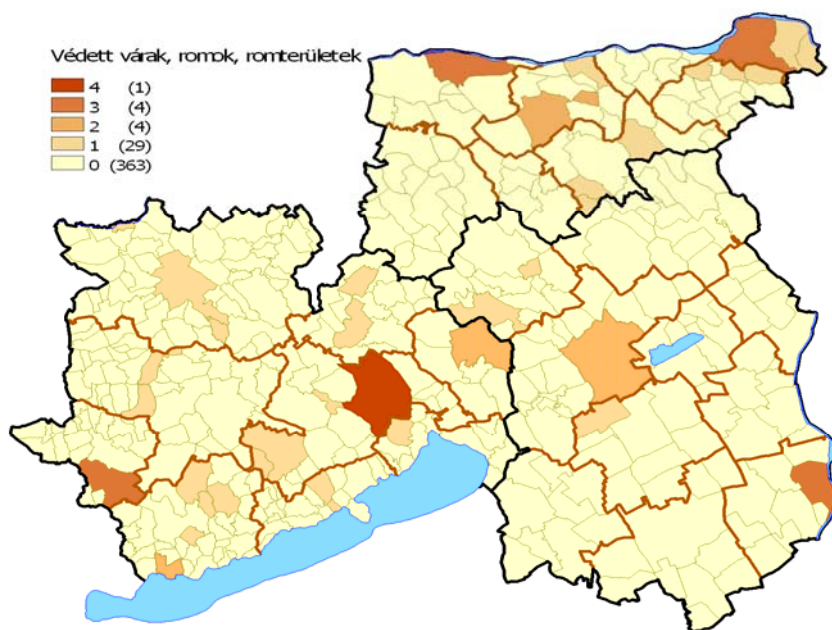

- *Kiemelt lakóépületek* (kastélyok, kúriák, városi paloták) – a régió sokszínű és gazdag épületállománnyal rendelkezik ebben a kategóriában. Különösen Fejér megye kiemelkedő, az itt található kastélyok száma és minősége komoly vonzerő-potenciált jelent (Dég, Fehérvárcsurgó,

Lovasberény, Nádasdladány, Csákvár, Mór stb.). A másik két megyéből Pápa, Nagyvázsony, Tata és Bajna emelhető ki e tekintetben. Gondot jelent ugyanakkor a kastélyok nagy részének lerobbant vagy egyenesen romos állapota, illetve turisztikai hasznosíthatóságuk kérdéses mivolta. A városi paloták esetében jobb a helyzet: az esztergomi és a veszprémi érseki, valamint a székesfehérvári püspöki palota egyaránt jó állapotban van, turisztikai hasznosításuk részben vagy teljesen megoldott. Ugyanakkor Sümegen és Székesfehérváron továbbra is nagy értékű városi paloták állnak romosan

- *Várak, várromok és romterületek* – számban viszonylag kisebb, jelentőség és arculatformáló potenciál miatt annál fajsúlyosabb csoportról van szó. Az egykori Pannónia részeként a régióban gazdag római emlékanyag található; ennek turisztikai szempontból kiemelkedő részei a táci romterület (Gorsium) és a balácapusztai villaépület. A hegyvidékek várainak nagyobb része inkább csak a túrázók számára jelent attrakciót, de néhány helyszínen (elsősorban Sümegen, Cseszkenen és Nagyvázsonyban) a rendszeres programoknak köszönhetően tartós elsődleges érdeklődés is kialakult, jó példát mutatva a további fejlődési lehetőségekre. Kiemelkedő jelentőséggel bír a komáromi erődrendszer, mint a maga nemében Magyarországon egyedülálló és európai szinten is jelentős épületegyüttes.

Védett várak, romok és romterületek száma, 2005

- *Lakó- és középületek* (városokban és községekben) – a régió, és különösen Veszprém megye hazai viszonylatban kiemelkedően gazdag olyan településekben, melyek nagy számban őriztek meg történelmi épületegyütteseket – ezek „derékhadát” pedig a régi lakóépületek alkotják. Veszprém, Székesfehérvár, Esztergom, Pápa, Sümeg és Tata legszebb, legvonzóbb hazai

történelmi városaink közé tartoznak. Több falunak is sikerült megőriznie hagyományos településképét és számos régi lakóépületét: elsősorban Tihany, Szigliget és Magyarpolány emelhetők ki, de a Balaton-part és a Káli-medence több más települése is megemlíthető lenne. E települések ma még többnyire egynapos kirándulókat vonzanak, esetleg átutazókat készítenek megállásra. A nem elhanyagolható fejlődési potenciált azonban jól mutatják a történelmi városokban és falvakban megrendezett fesztiválok és más események sikerei

- *Gazdasági épületek* (pincék, prэшázak, malmok, magtárak, fogadók, csárdák, ipartörténeti emlékek) – mint a mindennapi élet és azon belül a munka „kellékei”, ezek sokáig kevesebb figyelmet kaptak a többi védett épülethez képest, ám az utóbbi időben megfigyelhető az ilyen jellegű attrakciók felértékelődése. A régióban nagy számban maradtak fenn ebbe a kategóriába tartozó épületek, zömmel pincék és prэшázak, de néhány szép vízi- és szélmalom is a vonzeró-állományt gazdagítja. A gazdasági épületek önmagukban ritkán fejtenek ki komolyabb vonzerót, de tájképi elemként (pl. a Tarányi-prэшáz a Szent György-hegyen) vagy valamilyen alkalmas szolgáltatással kiegészítve (étterem, szálló, múzeum, bemutatóhely stb.) már hangsúlyosan beépülhetnek a kínálatba, sőt abban éppen a különlegességet képviselhetik egyes esetekben (pl. nemesvámosi Betyárcsárda).
- *Építmények, szobrok* (kőkeresztek, sírok, oszlopok, emlékművek, hidak stb.) – kisebb „fajsúlyú” attrakcióknak számítanak, az esetek döntő többségében szinte észrevétlenek maradnak. Szerepük ugyanakkor nem elhanyagolható a táj vagy a településkép karakterének formálásában – erre a régióban sok helyütt felbukkanó útmenti kőkeresztek szolgálnak jó példaként. Bizonyos építmények emellett önmagukban is figyelemfelkeltőek, sőt turisztikailag attraktívak is lehetnek – ilyennek számít pl. a balatonudvari „szív-sírköves” temető. Mindemellett a termékfejlesztésben csak kiegészítő attrakcióként, esetleg egy tematikus út elemeiként lehet számítani az ilyen építményekre.

Külön kell foglalkoznunk a múzeumokkal és kiállítóhelyekkel. A régió kínálata ebben a tekintetben is igen gazdag, az intézmények nagy száma mellett a tárlatok tematikus változatossága is erősséget jelent. Három nagy „múzeumi pólus” alakult ki a régióban (a számos kisebb helyszín mellett): Székesfehérvárott 16, Veszprémben 11, Esztergomban 8 kiállítóhely várja a látogatókat. Különösen Esztergom egyes gyűjteményei (Keresztény Múzeum, Főszékesegyházi Kincstár) jelentősek a maguk nemében, de a másik két város megyei múzeumai is igen gazdag emlékkanyaggal rendelkeznek. Igen jelentős, úgy is mondhatjuk emblematikus Árpád-kori műkincsek is vannak mindhárom városban (esztergomi Vármúzeum, székesfehérvári Romkert, veszprémi Szent György kápolna). A veszprémi várnegyedben pedig egy múzeumi negyed formálódik, mely évezrednyi emlékkanyagával a régió egyik különleges attrakciójának fog számítani. Kiemelten kell még említeni

a régió ipartörténeti gyűjteményeit (pl. Porceláneum Herenden, Kékfestő Múzeum Pápán, Vegyészeti Múzeum Várpalotán, stb.). Ezek, illetve általában az ipar- és gazdaságtörténeti emlékek jelentősége erősödik, párhuzamosan a turisztikai érdeklődés sokszínűbbé válásával. A régió ipari múltjára való tekintettel a korábbinál nagyobb figyelmet érdemes szentelni az ilyen jellegű fejlesztéseknek.

A régió turisztikai rendezvényeiről elmondható, hogy még elég kevés épült be közülük a hazai köztudatba, mint tartós és várt attrakció. Reálisan értékelve egy erős vonzerejű, komoly arculatformáló erővel bíró rendezvénye van a régiónak, a Művészetek Völgye. Ezt azonban a látogatók többsége nem a régióhoz, hanem a Balaton-felvidékhez, és még jellemzőbben Kapolcshoz köti (a látogatók tudatában a rendezvények általában is településekhez kötődnek, nem pedig nagyobb területekhez). Szerencsére ez a rendezvény magas társadalmi elismertséggel és presztízzsel bír, ami jótékonyan hat a tágabb környezet megítélésére is.

A Művészetek Völgye utáni „második vonalat” a turisztikailag jelentősebb települések kiemelt rendezvényei alkotják. Ezek között említhetők például a székesfehérvári Királyi Napok, a veszprémi Gizella Napok, a tatai Vízfesztivál, Zene, Virág Fesztivál, vagy a móri Bornapok. Ezek általában számottevő belföldi forgalmat vonzanak, és egyre inkább segítik az adott település arculatának formálását. Néhány helyen tudatos, „felülről vezérelt” rendezvény-fejlesztés zajlik, kifejezetten a termékkínálat hangsúlyainak megváltoztatása céljából. Erre a legjobb példát a Veszprémi Ünnepi Játékok sorozatának elindítása jelenti.

Az említetteken (és a hozzájuk hasonló súlyú, külön nem említett rendezvényeken) kívül még számos kisebb jelentőségű rendezvény színesíti a régió kínálatát. Ezeket nagyrészt a helyszínrre vagy a környékre más elsődleges céllal érkezők látogatják kiegészítő időtöltésként. Bizonyos rendezvények rendszerességük miatt gyakorlatilag már állandó programnak tekinthetők (pl. Sümegi Várjátékok).

Végül a kulturális örökség védelméhez kapcsolódóan kiemelhető, hogy a régióban nagy számban működnek alkotó művelődő közösségek, amelyek az értékmegőrzés, értékteremtés egyik fő formái. Ezek többsége klasszikus művészeti, népi előadóművészeti és tárgyalkotó népművészeti csoport, amely egyedi vonzerőt jelenthet a külföldi és belföldi turisták számára is.

Regionális fejlesztéspolitikai környezet

A helyzetelemzés során áttekintett stratégiákról összefoglaló jelleggel az alábbi megállapítások tehetők:

1. *Infrastruktúra* – az anyagok általában részletesen szólnak a fejleszteni kívánt turisztikai infrastrukturális elemekről (leggyakrabban a kerékpárutak kerültek említésre), és a legtöbbször

utalnak az általános infrastruktúra hiányosságaira is. Ez utóbbiakkal kapcsolatban azonban többnyire nem fogalmazznak meg konkrét fejlesztési javaslatokat, vagy ha mégis, akkor nyitva marad azok megvalósíthatóságának kérdése.

2. *Szaktudás és kompetencia* – általában az anyagok gyenge pontjának számít a szakképzési szükségletek előrejelzése, a legtöbb stratégia viszonylag általánosságban fogalmaz. Még rosszabb a helyzet a szemléletformálással, ez sehol sem jelenik meg a humán fejlesztés hangsúlyos elemeként. A szervezetfejlesztés ellenben az anyagok többségében szilárd pont – látható, hogy a turizmusfejlesztésben érdekeltek mindenütt beleütköztek már a meglévő keretek korlátaiba.
3. *Termék- és szolgáltatásfejlesztés* – általában a stratégiák legalaposabban kidolgozott része, bár a készítőik figyelme nem egyenletesen oszlik meg az egyes területek között.
 - 3.1. *Szolgáltatások fejlesztése* – e téren gyakorlatilag mindenütt szóba kerül a szálláshelyek bővítése és/vagy a megcélzott piaci szegmensek igényeinek megfelelő átalakítása. Ugyancsak gyakran szó esik a vendéglátó kínálat fejlesztéséről. Emellett a legtöbb anyagban szép számmal szerepelnek egyéb szolgáltatás-fejlesztési elképzelések is (pl. családokat segítő szolgáltatások, egészségügyi- és szociális szolgáltatások, üzleti élethez kapcsolódó szolgáltatások, szórakozás, rekreáció, stb.).
 - 3.2. *Vonzerők* – a stratégiák nem fukarkodnak a vonzerő-fejlesztési elképzelésekkel sem. Az anyagok készítői általában alaposan felméri a település/térség adottságait és részletes javaslatokat fogalmazznak meg mind a természeti, mind az emberalkotta vonzerők kapcsán. Néhány helyen hiányosságot jelent azonban a fejlesztések felelőseinek és finanszírozási forrásainak konkrét megnevezése.
 - 3.3. *Rendezvények* – a rendezvénykínálat fejlesztésének jelentőségét sok helyütt felismerték, bár több anyagban mintha kevésbé fajsúlyos kérdésként merülne fel, mint a „megfogható” vonzerők fejlesztése. Nem mindenütt jellemző az összehangoltság a különböző attrakcióelemek, illetve ezek és az infrastruktúra között.
 - 3.4. *Programkínálat* – a legtöbb anyagban egybemosódnak a rendezvényekkel, holott a programok a kínálat állandó és folyamatosan meglévő részeként piaci szempontból nagyobb jelentőséggel bírhatnak, mint az előbbieket, így kiemelt kezelésük indokolt. Viszonylag kevés anyagban foglalkoznak tudatosan a fejlesztésükkel.
 - 3.5. *Szúvenir/helyi termékek* – a helyi kézműipar támogatásának szándéka több tervben is felbukkan, bár az esetek többségében ennek csak a kínálati paletta szélesítése, illetve színesítése szempontjából tulajdonítanak jelentőséget, nem foglalkozván az ilyen termékek

arculatformáló szerepével. Ez alapján ugyanis a kommunikációs tevékenységekkel is meg kellene találni a kapcsolatot.

3.6. *Beszállítók a turisztikai szektor számára* – egyetlen anyag sem foglalkozik explicit módon a nem turisztikai jellegű, de a turizmus számára fontos szolgáltatások fejlesztésével.

4. Marketingfejlesztés – E területről is határozott elképzelései vannak a legtöbb anyag szerzőinek. Látható, hogy ma már a települési turizmusfejlesztés szerves részeként tekintenek az önkormányzatok a közösségi alapú piaci munkára. pozitívum, hogy a legtöbben komplexen közelítik meg e tevékenységet, és nem egyedi akciókban, hanem rendszerben gondolkoznak, amit szerencsére sokhelyütt arculattervezéssel is meg kívánnak alapozni. Általában változatos kommunikációs eszközök használatát helyezik kilátásba az anyagok. Némi hiányosságot jelent ugyanakkor, hogy a marketing-tevékenység keretei néhol nincsenek teljes összhangban a javasolt szervezeti fejlesztésekkel.

Fejlesztési stratégia

Átfogó cél

A stratégia átfogó célja a hazai viszonylatban kiemelkedő, nemzetközi téren számottevő jelentőségű turisztikai fogadóterületekkel rendelkező, ám nagyjából csak a kiránduló- és tranzitforgalom által érintett, viszonylag gyenge arculattal rendelkező és a hagyományos turisztikai termékek tekintetében stagnáló-hanyatló keresletű Közép-Dunántúli Régió turisztikai vonzerejének erősödése, illetve az ágazat jövedelem-termelő képességének fejlődése, elsősorban a komplex, térségi szemléletű, innovatív, a helyi társadalmi-gazdasági viszonyokba beágyazott termékfejlesztésen alapuló kínálatbővítés és a rendelkezésre álló, valamint fejleszthető szellemi erőforrások hatékonyabb kiaknázása révén.

Specifikus célok

A stratégia specifikus céljai

- *A turisztikai kínálat*, vagyis a régió változatos természeti és emberalkotta *vonzerőin* alapuló, azokat integráló és interpretáló *komplex szolgáltatás-csomagok*, valamint a szükséges *infrastrukturális háttér fejlődése*, kiaknázva a térségi együttműködésből fakadó szinergikus hatásokat, és elősegítve a regionális kínálati portfólió szerkezeti-tartalmi megújulását.
- *A turisztikai szolgáltatások*, azokon belül kiemelten a *szálláshely-szolgáltatások* minőségi és mennyiségi *fejlődése*, a megcélzott piaci szegmensek igényeire alapozva, összhangban az adott térségben fejleszteni kívánt turisztikai termékek jellegével.
- *A turisztikai ágazat humán és szervezeti hátterének, működésének minőségi megújulása*, mind az egyéni teljesítmények, mind az intézményi tevékenységek szintjén, hozzájárulva a régió mint turisztikai desztináció sikeresebb működéséhez és markánsabb piaci jelenlétéhez.

A célok elérésének módja

A stratégia specifikus céljai időben egymással párhuzamosan érendők el, figyelembe véve a célokhoz tartozó feladatok sorrendiségét. Az összehangoltan fejlődő anyagi, humán és szervezeti komponensek területileg koherens, funkcionálisan a helyi adottságokra és lehetőségekre szabott turisztikai kínálatot eredményeznek, hozzájárulva regionális desztináció-imázs erősödéséhez és vonzóbbá válásához.

Prioritások

A stratégia prioritásai

- *A turisztikai kínálat minőségi fejlesztése és a kínálati portfólió stratégiai megújítása, azaz*
 - Kiemelt, egyedi vonzerő- és termékfejlesztések megvalósítása,
 - Integrált turisztikai vonzerő- és termékfejlesztések,
 - Turisztikai projektek fejlesztése.
- *A turisztikai fogadóképesség minőségi javítása és a turisztikai szolgáltatások célcsoport-orientált fejlesztése, azaz*
 - A turisztikai szálláshelykínálat minőségi megújítása,
 - Turisztikai vállalkozások és a szabadidő-gazdaság szolgáltatásainak infrastrukturális, szerkezeti és minőségi fejlesztése,
 - Kiemelt turisztikai célcsoportokhoz kapcsolódó turisztikai szolgáltatások fejlesztése.
- *A turizmus szellemi hátterének, marketingjének és menedzsmentjének erősítése, azaz*
 - Térségi és helyi turisztikai intézmények, illetve együttműködési rendszerek fejlesztése,
 - Integrált térségi és helyi turisztikai információs rendszerek fejlesztése,
 - Turisztikai felső- és szakoktatás képzési kínálatának fejlesztése,
 - K+F célú együttműködések segítése,
 - Turisztikai beruházás-ösztönzéssel foglalkozó szervezetek infrastrukturális és szolgáltatási tevékenységének fejlesztése,
 - A térségi idegenforgalmi marketing hatékonyságának javítása.

ÁTFOGÓ CÉL		
<p>A stratégia átfogó célja a hazai viszonylatban kiemelkedő, nemzetközi téren számottevő jelentőségű turisztikai fogadóterületekkel rendelkező, ám nagyjából csak a kiránduló- és tranzitforgalom által érintett, viszonylag gyenge arculattal rendelkező és a hagyományos turisztikai termékek tekintetében stagnáló-hanyatló keresletű Közép-Dunántúli Régió turisztikai vonzerejének erősödése, illetve az ágazat jövedelem-termelő képességének fejlődése, elsősorban a komplex, térségi szemléletű, innovatív, a helyi társadalmi-gazdasági viszonyokba beágyazott termékfejlesztésen alapuló kínálatbővítés és a rendelkezésre álló, valamint fejleszthető szellemi erőforrások hatékonyabb kiaknázása révén.</p>		
↑ ↑ ↑ ↑		
STRATÉGIAI CÉLOK		
Erősödő kínálati alapok: jobban érvényesülő vonzerők, alkalmasabb infrastruktúra	Célcsoport- és innováció-orientált, vonzerőhöz hangolt turisztikai szolgáltatások	Hatékonyabban kiaknázott szellemi potenciál, desztináció-szinten sikeres működés
PRIORITÁSOK		
↓ ↓ ↓ ↓		
A turisztikai kínálat minőségi fejlesztése és a kínálati portfólió stratégiai megújítása	A turisztikai fogadóképesség minőségi javítása és a turisztikai szolgáltatások célcsoport-orientált fejlesztése	A turizmus szellemi hátterének, marketingjének és menedzsmentjének erősítése

107B

Területi preferenciák

A stratégia területi preferenciái

- a turisztikai kínálat megújítása szempontjából kulcsfontosságú, a régió arculatát érzékelhető mértékben befolyásoló fejlesztések tekintetében elsősorban a *jelentős turisztikai vonzerővel és/vagy fejlesztési potenciállal* rendelkező területekre koncentrálni, nevezetesen:

- Balaton-part,
 - Velencei tó és környéke, kiemelten a Vértes-hegység vidéke,
 - a Duna mente,
 - történelmi települések, köztük kiemelten az ún. „Királyi Városok”,
 - kiemelkedő természeti értékekkel bíró területek vagy azok közvetlen környezete,
 - gyógy- és termásvízkinccsel, illetve kiemelten a már működő fürdővel rendelkező települések.
- az egyedileg viszonylag csekély attraktivitású vonzerők összekapcsolását jelentő hálózatosodásban és a fejlesztési-irányítási célú együttműködésben rejlő szinergikus hatások kiaknázása érdekében elsősorban a fentiekől eltérő, *turisztikai szempontból elmaradott és/vagy elhanyagolt térségekre* koncentrálni, nem zárva ki azonban a fent nevesített desztinációkat sem, amennyiben azok bekapcsolódása az adott fejlesztésbe pozitív hatással lehet a fejlesztés többi résztvevője iránti piaci érdeklődés alakulására.
 - a régióhatárokon átnyúló fejlesztési lehetőségek kiaknázása érdekében koncentrálni a *régió nyugati és északkeleti területein* kiépíthető interregionális és transzregionális együttműködésekre, mindenképp az aktív turizmushoz kötődő fejlesztések, valamint a gyógy- és wellness-turisztikai klaszteresedés támogatása terén.
 - figyelembe veszi a *Balaton*, mint turisztikai szempontból egységet alkotó desztináció fejlesztésével kapcsolatos interregionális együttműködések, kiemelten kezeli a balatoni turizmusfejlesztési stratégiában megjelölt területi prioritásokat.

Prioritások

I. A turisztikai kínálat minőségi fejlesztése és a kínálati portfólió stratégiai megújítása

Célok

A prioritás célja a Közép-Dunántúli Régió, mint turisztikai desztináció piaci pozíciójának és látogatottságának javítása a Régió turisztikai kínálati portfóliójának komplex és integrált fejlesztésével. Fenti cél megvalósítása magában foglalja a

- jelentős vonzerővel bíró természeti és/vagy kulturális, örökség jellegű és/vagy kortárs értékek állapotának javítását, látogathatóságának biztosítását, bemutathatóságának fejlesztését, vagy vonzerőként működő szolgáltatáslánc kialakítását pl. az üdülés, sport-aktív turizmus, egészségturizmus területén,

- a fejlesztendő turisztikai attrakció témájára épülő, kapcsolódó turisztikai attrakció- és program (valamint áttételesen a szolgáltatások) fejlesztésével komplex turisztikai termék kialakítását az attrakciót befogadó térségben
- a rendezvény- és programkínálat tematikus fejlesztését,
- a turizmus-fejlesztés jobb társadalmi beágyazottságának elérését,
- a Régió belüli vendégforgalom fejlesztését, a kevésbé feltárt területek bevonását a turisztikai forgalomba
- a Régió bekapcsolása a hazai és nemzetközi turistaáramlásba
- az egyes helyszíneken a turisták által eltöltött idő és ezen keresztül a turisztikai költség növelését
- a Régió egészének és egyes fogadóterületeinek imázsát jelentősen fejlesztő turisztikai téma kidolgozását és fogyaszthatóvá fejlesztését.

Indoklás

A Közép-Dunántúli Régió turisztikai imázsában – a Balaton, mint vízparti üdülőhely kivételével – nincs markánsan megjelenő turisztikai fogadóterület, termék, vagy rendezvény. A Régiót kínálati szempontból turisztikai stratégiája is összetettnek nevezi, melynek esetében az arculatépítő elemek megtalálása, létrehozása rendkívül fontos. A gyenge piaci pozíciót jelzik a KDR-ben regisztrált turisztikai bevételek reálértékének csökkenése (meghatározóan Veszprém megyében, ezen belül a piacon az elmúlt években leértékelődő Balaton partján). Hasonlóan jelentős problémát és jövőbeni további kockázatot jelent a térség területileg és tematikusan is egyoldalúan Balaton, illetve hagyományos vízparti üdülés súlypontú turisztikai kínálata. A Régióban, így a Balaton partján is az elmúlt években végbement fejlesztések ma még nem álltak össze egységes termékkínálattá, vagy legalábbis a piacon még nem jelentek meg hatékonyan. A termékkínálat egyoldalúsága és a rossz piaci pozíció mellett/mögött a turisztikai szolgáltatáskapacitás elavult (bár a lassú átstrukturálódás jeleit mutató) szerkezetű. A komplex, erős piaci pozíciójú termékkínálat hiányának ez éppen úgy oka, mint az élménykínálat hiányosságai.

A kínálati problémák együttesen oda vezetnek, hogy a Régió – a dinamikus növekedést mutató Komárom-Esztergom Megye ellenére – romló turisztikai mutatókkal rendelkezik. A csökkenő tartózkodási idő a szolgáltatáskapacitás romló kihasználtságához vezetett, ami viszont az elért árak és ezek folyamányaként a turisztikai bevételek csökkenését vonta maga után. A turizmus gazdasági szerepének bővítése azért a kínálat stratégiai megújítása nélkül nem lehetséges.

A sikeres nyugat-európai desztinációk tapasztalatai alapján a kínálatfejlesztés és az ezzel párhuzamosan szükséges piaci újrapozicionálás csak komplex, nagyszabású, sok szereplőt integráló

beavatkozásokon keresztül lehet sikeres. Ezek a térségi szinten integrált turisztikai termékfejlesztést, az elkészült termék további menedzselését és piaci bevezetését egységes rendszerben biztosítják. Ezzel a fejlesztések már egy-egy integrált projekt szintjén elérik azt a kritikus tömeget, ami a látogatók érdeklődésének felkeltéséhez szükséges. Más szavakkal: olyan integrált projektekre van szükség melyek nem egy-egy attrakciót, szolgáltatásláncot, vagy helyszínt fejlesztenek, hanem a piacon értékesíthető *nyaralási lehetőségeket*. Ennek megfelelően az attrakciók építése, felújítása mellett kiemelt fontosságú azok megtöltése tartalommal, vagyis időtöltési lehetőségekkel. Korszerű interpretációs technikákat alkalmazó és/vagy programlehetőségeket kínáló komplex desztinációk kialakítására van szükség. Az élménykínálat fejlesztése emellett világos kapcsolódási pontokat kínál a szolgáltatók számára (akik termék- és célcsoport-orientált fejlesztéseit a II. prioritás támogatja).

A turisztikai fejlesztések későbbi működtetése szempontjából lényeges elem az adott turisztikai termék nyújtásában részt vevő szolgáltatói kör integrálása. Kívánatos ezért a prioritás keretében támogatandó fejlesztések esetében már a projekttervezési szakaszban az együttműködés igazolása, valamint az elkészült fejlesztés működtetésére vonatkozó részletes terv benyújtása.

A Régió szempontjából kívánatos az olyan térségi hatású fejlesztési hálózatok támogatása, amelyek révén elérhetőek azok a szinergikus hatások, melyek a Régió egész turizmus ágazatát és tágabban gazdaságát fejlesztik, így:

- az adott téma/turisztikai termék esetében az élménykínálat kritikus tömege,
- az adott téma jelentősége és alkalmassága az arculat formálására,
- a megvalósuló fejlesztések módszertani modell értéke,
- kapcsolódási pont (az intézkedés által támogatott fejlesztési projekt lezárulta után is) az önállóan nem, vagy csak korlátozottan piacképes kisebb attrakciók számára

Fejlesztési eszközök

Kiemelt vonzerő- és termékfejlesztések támogatása

Célja

A kiemelt fejlesztési projektek célja a Közép-Dunántúli Régió turisztikai kínálatának stratégiai megújítása. Ezt a célt a jelentős egyedi vonzerővel (a fejlesztés eredményeként évi legalább 50.000 látogató) bíró turisztikai attrakciókat középpontba állító, az ezeket befogadó térségek egészére kiterjedő komplex, integrált termékfejlesztéssel éri el. A beavatkozás során feltétlenül szükséges egyértelmű központi téma meghatározása (vallási örökség, adott történelmi esemény, ipari örökség, stb.). Az eszköz célja a mozaikszerűen összetett

turisztikai kínálat „csúcspontjainak” és az azokhoz kapcsolható másodlagos attrakcióknak a fejlesztésével a Régió, mint turisztikai desztináció markáns újrapozicionálása. Az eszköz ezért a fejlesztést komplexen kezelő, térségi összefogáson alapuló, nagyszabású projekteket támogatja. Ezekben belül az eszköz kiemelten kezeli az egészségturisztikai (gyógy-, termál- és wellness-turisztikai) fejlesztéseket. A támogatható projektek a fejlesztést és a piaci bevezetést egységesen kezelik.

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz támogatja az egyedi, jelentős vonzerővel rendelkező, kulturális örökségre vagy természeti adottságra épülő attrakciók fejlesztését, fenntartható látogatókapacitásának bővítését, valamint a látogatási időt és költést bővítő bemutatását és interpretációját. Ugyancsak támogatható a turisztikai termék élménykínálatának teljessé tételéhez szükséges kapcsolódó elemek, úgy mint a rendezvény- és programkínálat fejlesztése, a fejlesztések infrastrukturális és tárgyi feltételeinek biztosítása, különös tekintettel a meglévő nemzetközi kihatással is rendelkező kulturális értékekre, valamint a fejlesztés által megkövetelt speciális szaktudás és kompetencia fejlesztése. Szintén támogatható tanulmányok, tervek készítése a konkrét beruházáshoz kapcsolódóan. A fejlesztések gyorsabb piaci bevezetése és megtérülése érdekében támogatható továbbá a projekt által érintett térség szereplőinek nyújtott tájékoztatás a projekt által teremtett munka-, vállalkozási-, kulturális lehetőségekről, illetve a segítségnyújtás ezen lehetőségek kiaknázásához, valamint a projekt nyomán létrejövő egységes, térségi szintű turisztikai termék piaci bevezetéséhez szükséges marketingterv elkészítése. A felsorolt kapcsolódó elemek támogatása a kiemelt attrakció fejlesztéséhez kötötten valósítható meg.

Kedvezményezettjei

Az alábbi szervezetek abban az esetben, ha a fejleszteni kívánt központi turisztikai attrakció és/vagy szolgáltatás tulajdonosai, kezelői, vagy fenntartói:

- Települési és megyei önkormányzatok
- Települési és megyei önkormányzatok intézményei
- Egyházak
- Állami szervezetek (Nemzeti parkok, egyetemek, MÁG, KVI, stb.)
- Non-profit szervezetek
- Vállalkozások
- Turisztikai szolgáltatók érdekvédelmi, fejlesztési és marketing szervezetei

- Önkormányzati társulások
- Többcélú Kistérségi Társulások

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik, azonban – lévén a turisztikai kínálat megújítása szempontjából kulcsfontosságú, a régió arculatát érzékelhető mértékben befolyásoló fejlesztéseket támogatja – elsősorban a *jelentős turisztikai vonzeróval és/vagy fejlesztési potenciállal* rendelkező összefüggő területekre:

- Balaton-part,
- Velencei tó és környéke, kiemelten a Vértes-hegység vidéke,
- Duna mente,

valamint ezek mellett

- a történelmi és régészeti helyszínek, köztük kiemelten az ún. „Királyi Városok”, valamint a kiemelt kastélyok és várak,
- a világörökség-várományos helyszínek,
- az egyedi természeti és táji értékekkel bíró helyszínek vagy azok közvetlen környezete,
- gyógy- és termásvízkinccsel, illetve kiemelten a már működő fürdővel rendelkező települések

fejlesztésére koncentrál.

A régióhatárokon átnyúló fejlesztési lehetőségek kiaknázása érdekében az eszköz figyelembe veszi a régió nyugati és északkeleti területein kiépíthető interregionális és transzregionális együttműködések, mindenekelőtt az aktív turizmushoz kötődő fejlesztések, valamint a gyógy- és wellness-turisztikai klaszteresedés támogatása terén.

Speciális kritériumok

Jelentős egyedi vonzeróként támogatható az az attrakció, amelynek a fejlesztés eredményeként a látogatói létszáma legalább évi 50.000 fő. Preferált terméktípusok az örökségturisztikai fejlesztések, az egészségturisztikai fejlesztések, valamint az aktív turizmus egyes szegmensei (kerékpáros, lovas, vízi, természetjáró turizmus). Előnyt élveznek azok a projektek, amelyek az ökoturisztikai szemléletmód érvényesülését tükrözik (vagyis a kulturális és természeti értékek tudatosítására és fenntartható hasznosítására törekcsenek).

ROP kompetencia: Kisebb és közepes volumenű (1 milliárd Ft támogatási összérték alatti) fejlesztések (ROP 1.5.1).

SOP kompetencia: A nagy volumenű, országos szinten is jelentős fejlesztéseket (1 milliárd Ft támogatási összérték felett) indokolt a GVOP keretében megvalósítani.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia: GKM

Integrált vonzerő- és termékfejlesztések támogatása

Célja

A fejlesztési eszköz egy-egy turisztikai fogadóterület egészét célozza meg (turisztikai-piaci szempontból értelmezhető, az egyes projektekben definiált területi egység fejlesztését támogatja), összegyűjtve és együttesen piacra juttatva az önmagukban nem piacképes turisztikai attrakciókat. Emellett egy-egy konkrét, turisztikai-piaci szempontból értelmezhető, az egyes projektekben definiált téma vagy turisztikai termék turisztikai fogadóterületeken átnyúló fejlesztését is támogatja (tematikus utak).

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz egyrészt támogatja a célcsoportnak másodlagos vonzerőt jelentő kisebb értékek és szolgáltatások összehangolt fejlesztését. Emellett elősegíti a fenntartható látogatókapacitásának bővítését, valamint a látogatási időt és költséget bővítő bemutatását és interpretációját. Ugyancsak támogatható a turisztikai termék élménykínálatának teljessé tételéhez szükséges kapcsolódó elemek, úgy mint a rendezvény- és programkínálat fejlesztése, valamint a fejlesztés által megkövetelt speciális szaktudás és kompetencia fejlesztése.

Másrészt támogatandó egy-egy konkrét, turisztikai-piaci szempontból értelmezhető, az egyes projektekben definiált téma vagy turisztikai termék turisztikai fogadóterületeken átnyúló fejlesztése (tematikus utak). Ezek esetében egy egyértelmű központi téma (pl. bor, kastélyok, várak, bányászat, mountain bike, Kneipp, vallási emlékhelyek, stb.) vagy turisztikai termék (pl. sport-aktív turizmus, kulturális turizmus, üdülés, stb.) kapcsolhatja össze a különböző térségekhez kapcsolódó helyszíneket, attrakciókat.

Támogatható továbbá kerékpárutak építése, illetve kerékpáros útvonalak fejlesztése abban az esetben, ha a megvalósítandó útvonal a nagy látogatottságú fogadóterületek tágabb

környékének feltárására, és ezáltal hosszabb tartózkodásra ösztönöz (pl. az üdülésre alkalmas nagyobb tavak környékén).

Szintén támogatható tanulmányok, tervek készítése a konkrét beruházáshoz kapcsolódóan. A fejlesztések gyorsabb piaci bevezetése és megtérülése érdekében támogatható továbbá a projekt által érintett térség szereplőinek nyújtott tájékoztatás a projekt által teremtett munka-, vállalkozási-, kulturális lehetőségekről, illetve a segítségnyújtás ezen lehetőségek kiaknázásához, valamint a projekt nyomán létrejövő egységes, térségi szintű turisztikai termék piaci bevezetéséhez szükséges marketingterv elkészítése. A felsorolt kapcsolódó elemek támogatása a kiemelt attrakció fejlesztéséhez kötötten valósítható meg. A *fejleszhető turisztikai termékek* tekintetében a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiában és a Régióban kompetenciával rendelkező három turisztikai régió (Közép-Dunántúl, Balaton, Közép-Dunavidék) fejlesztési stratégiáiban foglaltak figyelembe veendők.

Kedvezményezettjei

Az alábbi szervezetek abban az esetben, ha a fejleszteni kívánt központi turisztikai attrakció és/vagy szolgáltatás tulajdonosai, kezelői, vagy fenntartói:

- Települési és megyei önkormányzatok
- Települési és megyei önkormányzatok intézményei
- Egyházak
- Állami szervezetek (Nemzeti parkok, egyetemek, MÁG, KVI, stb.)
- Non-profit szervezetek
- Vállalkozások
- Turisztikai szolgáltatók érdekvédelmi, fejlesztési és marketing szervezetei
- Önkormányzati társulások
- Többcélú Kistérségi Társulások

Területi szempontok

A fejlesztési eszköz az egyedileg viszonylag csekély attraktivitású vonzerők összekapcsolását jelentő hálózatosodásban és a fejlesztési-irányítási célú együttműködésben rejlő szinergikus hatások kiaknázása érdekében elsősorban a kiemelttől eltérő, turisztikai szempontból elmaradott és/vagy elhanyagolt térségekre koncentrálna, nem zárva ki azonban az előző intézkedésben nevesített desztinációkat sem, amennyiben azok bekapcsolódása az

adott fejlesztésbe pozitív hatással lehet a fejlesztés többi résztvevője iránti piaci érdeklődés alakulására.

A régióhatárokon átnyúló fejlesztési lehetőségek kiaknázása érdekében az eszköz figyelembe veszi a régió nyugati és északkeleti területein kiépíthető interregionális és transzregionális együttműködések, mindenekelőtt az aktív turizmushoz kötődő fejlesztések terén.

Speciális kritériumok

A régió adottságaihoz igazodva kiemelten támogatandó területek a gyógy- és egészségturizmus helyszínei, a történelmi, régészeti, néprajzi, és más, turisztikailag hasznosítható szellemi értékekkel bíró helyszínek, a jelentős természeti és táji értékekkel, szellemi örökséggel bíró helyszínek, a bor- és gasztronómiai turizmus térségei, valamint a turisztikailag hasznosítható vízfelületek menti területek. Preferált terméktípusok az örökségturisztikai fejlesztések, az egészségturisztikai fejlesztések, valamint az aktív turizmus egyes szegmensei (kerékpáros, lovas, vízi, természetjáró turizmus). Előnyt élveznek azok a projektek, amelyek az ökoturisztikai szemléletmód érvényesülését tükrözik (vagyis a kulturális és természeti értékek tudatosítására és fenntartható hasznosítására törekszenek).

ROP kompetencia: A teljes intézkedés a ROP kompetenciájába tartozik (ROP 1.5.2)

SOP kompetencia:

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia:

Turisztikai projektek fejlesztése

Célja

A pályázatok elnyeréséhez és a befektetők vonzásához, valamint a fejlesztési források sikeres lehívása érdekében elengedhetetlen a turisztikai projektek rendszerbe szervezett gyűjtése, turisztikai projektek generálása, kidolgozása és menedzselése. Az eszköz célja a turisztikai fejlesztési projektek tervezési megalapozása és társadalmi elfogadtatása.

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz támogatja a turisztikai projekteket megalapozó kutatásokat, így a piackutatást, az állapotfelméréseket, a megvalósíthatósági tanulmány készítését, továbbá a

műszaki és gazdasági tervezést (kiviteli terv szintig). Támogatja továbbá a turisztikai projektmenedzsmentet és projektfejlesztési tanácsadói tevékenységet, a turisztikai projektfejlesztéssel foglalkozó térségi szervezetek eszközbeszerzését és tevékenységének módszertani fejlesztését, valamint a regionális és kistérségi projektek menedzseléséhez kapcsolódó szakmai tevékenységeket (pl. projektvezetés). Ugyancsak támogatja a turisztikai fejlesztések társadalmi megismertetése és elfogadtatása érdekében végzett tájékoztató tevékenységet, ezen belül a bemutató kiállítások és rendezvények szervezését, a tanulmányutak lebonyolítását, Internet oldal készítését és fenntartását.

Kedvezményezettjei

- Települési és megyei önkormányzatok
- Települési és megyei önkormányzatok intézményei
- Egyházak
- Állami szervezetek (Nemzeti parkok, egyetemek, MÁG, KVI, stb.)
- Civil szervezetek
- Turisztikai szolgáltatók érdekvédelmi, fejlesztési és marketing szervezetei
- Turisztikai szolgáltatók

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: A teljes intézkedés a ROP kompetenciájába tartozik.

SOP kompetencia:

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia:

II. A turisztikai fogadóképesség minőségi javítása és a turisztikai szolgáltatások célcsoport-orientált fejlesztése

Célok

A prioritás célja a régió vonzerejét növelő komplex termékfejlesztéshez szükséges *turisztikai és szabadidős szolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztése*, amely magában foglalja

- a regionális turisztikai szolgáltatás-kínálat versenyképességének növelését,
- a szezonális kereslet-ingadozás mérséklését,
- a bővülő, színesedő keresleti igényeknek megfelelő szolgáltatás-kínálat kialakítását,
- a helyi lakosság életminőségének javulását a szabadidő-gazdaság fejlődése révén,
- a turizmus jövedelemtermelő és munkahelyteremtő képességének javítását, figyelembe véve a turisztikai kereslet multiplikátor hatását.

Indoklás

A turisztikai kínálat szolgáltatás-bázisának fejlesztése terén mutatkozó elmaradások az utóbbi évtizedben szerepet játszottak a turisztikai kereslet mutatóinak romlásában a régió több területén, különösen a Balatonnál (elsősorban a fajlagos mutatókban tapasztalhatók negatív tendenciák). Ezekben belül szembetűnő a külföldi kereslet abszolút számokban is kifejeződő visszaesése. Megállapítható, hogy a régió gazdag vonzerő-állománya, illetve az ebből fakadó termékfejlesztési lehetőségek sokhelyütt nem állnak összhangban a meglévő szolgáltatás-struktúrával minőségi és/vagy mennyiségi szempontból. A problémák nem orvosolhatóak pusztán intenzívebb kommunikációs tevékenységgel, mindenképpen szükség van a szolgáltatások továbbfejlesztésére.

Emellett a marketingkommunikáció hatékonyabbá tétele is megkívánja a fejlesztéseket. A szolgáltatások színvonala ugyanis kihat a teljes turisztikai termékkínálat megítélésére, vagyis a régió turisztikai arculatának vonzóbbá tétele elválaszthatatlan a szolgáltatások (különösen a szálláshelyek) fejlesztésétől. Marketingszempontból továbbá nem elhanyagolható tény, hogy az újfajta fogyasztói igények kielégítése a turisztikai kínálattal kapcsolatban egyúttal a szolgáltatás-kínálat megújulását is szükségessé teszi.

A fejlesztések szükségesek a turisztikai szektor hatékonyságának javításához is. A nagyobb érdeklődésre számot tartó rendezvények, programok megfelelő szolgáltatási háttér nélkül csak rövidebb tartózkodásra ösztönöznek, rossz esetben főképp csak az egynapos kirándulók számát duzzasztják fel – vagyis a tartózkodási idő növelése nem elhanyagolható mértékben múlik a szolgáltatás-kínálaton is. A szegényes vagy idejétmúlt szolgáltatás-kínálattal rendelkező szálláshelyeken – az elérhető piaci szegmensek korlátozott száma és a potenciális vendégek számának csökkenése miatt – nehezebben érhető el a fenntartható működést lehetővé tevő kapacitás-kihasználtság. A szűk szolgáltatás-kínálat korlátozza a foglalkoztatási lehetőségeket is, mivel kevesebb teret ad a speciális ismeretek hasznosítására. A megfelelő színvonalú szolgáltatás-kínálat hiánya jelentős mértékben visszafogja a turisztikai bevételek növekedését is. Mindebből

kifolyólag az elmaradott szálláshely-kínálat negatívan hat a jövedelmi és foglalkoztatási multiplikatóra, visszafogja a térségi piacok fejlődését.

Fejlesztési eszközök

A turisztikai szálláshely-kínálat minőségi megújítása

Célja

A régió vendégfogadó-kapacitásának fejlesztése, a piacbővítő célú termékfejlesztéssel összhangban, vagyis a megcélzott piaci szegmensek igényeinek megfelelő színvonal és szolgáltatás-paletta kialakításának érdekében.

Támogatható tevékenységei

Támogatható az új szálláshelyek létesítése, kiemelten olyan településeken, ahol a tervezetthez hasonló kategóriájú szálláshely még nem létezik, és ahol vonzerő-fejlesztés miatt várható az igények növekedése. Támogatás elsősorban 3 csillagos szállodák és I. osztályú panziók (abban az esetben, ha a vonzerő jellege a kisebb kapacitású, családiasabb panzió létesítését indokolja) létesítésére igényelhető, ennél alacsonyabb kategóriájú szállodák vagy panziók, illetve ifjúsági szállások, turistaházak és kempingek csak abban az esetben támogathatóak, ha a vonzerők jellege kifejezetten ilyen típusú szálláshely létesítését teszi indokolttá). Támogatható továbbá a szálláshelyek felújítása, ha az a magasabb kategóriába soroláshoz szükséges fejlesztést és/vagy szolgáltatás-bővítést eredményez. 4 és 5 csillagos kategória létesítésére, illetve 5 csillagos kategória elérésére támogatás nem vehető igénybe. A létesítendő vagy felújítandó szálláshelynek egyaránt új vagy bővülő keresleti igényeket (piaci szegmenseket) kell kiszolgálnia. A fentiek vonatkozásában támogatható tevékenységnek minősülnek az igényfelmérés és koncepció kidolgozása, a megvalósíthatósági tanulmány készítése, a műszaki tervezés (kiviteli terv szintig) és a kivitelezés.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek, egyéni vállalkozók.

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik, szem előtt tartva a vonzerő- és termékfejlesztések területi preferenciáit.

Speciális kritériumok

Kiemelten támogatandó területek mindazok, ahol attrakció-fejlesztés zajlik, illetve azok, ahol a már meglévő attrakciók szolgáltatási háttere hiányos. Ezeken belül, a régió adottságaihoz igazodva kiemelten támogatandó területek a gyógy- és egészségturizmus helyszínei, a történelmi-néprajzi, és más, turisztikailag hasznosítható szellemi értékekkel bíró helyszínek, az egyedi, illetve jelentős természeti és táji értékekkel bíró térségek, a világörökség-várományos helyszínek, bor- és gasztronómiai turizmus térségei, valamint a turisztikailag hasznosítható vízfelületek menti területek. Preferált terméktípusok az örökségturisztikai fejlesztések, az egészségturisztikai fejlesztések, valamint az aktív turizmus egyes szegmensei (kerékpáros, lovas, vízi, természetjáró turizmus). Előnyt élveznek azok a projektek, amelyek az ökoturisztikai szemléletmód érvényesülését tükrözik (vagyis a kulturális és természeti értékek tudatosítására és fenntartható hasznosítására törekcszenek).

ROP kompetencia: A teljes intézkedés a ROP kompetenciájába tartozik (ROP 1.5.3)

SOP kompetencia:

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia:

Turisztikai vállalkozások és a szabadidő-gazdaság szolgáltatásainak infrastrukturális, szerkezeti és minőségi fejlesztése

Célja

A régió turisztikai szolgáltatás-kínálatának fejlesztése, a piacbővítő célú termékfejlesztéssel összhangban, a látogatók tartózkodási idejének növelése és turisztikai kiadásainak ösztönzése érdekében.

Támogatható tevékenységei

Támogatandó a vendéglátó kínálat fejlesztése a komplex turisztikai termékfejlesztéshez kapcsolódva (vendéglátóhelyek felújítása, tematikus átalakítása, technikai fejlesztése, az új vagy bővülő keresleti igények függvényében); a turisztikai kiegészítő szolgáltatások és a turisztikai termékekbe beépíthető szabadidős szolgáltatások fejlesztése (pl. sportszerkölcsonzés és kapcsolódó hálózat-kiépítés, animációs és rekreációs szolgáltatások, szórakoztató tevékenységek infrastrukturális hátterének fejlesztése, sportlétesítmények fejlesztése); valamint a turisták, illetve a turisztikai szolgáltatók részére árucikkeket termelő helyi vállalkozások fejlesztése (emléktárgyként megvásárolható kézműipari vagy

iparművészeti termékeket, „hungarikumokat” vagy azok helyi változatait, speciális élelmiszereket stb. gyártó vállalkozások létesítése, technikai vagy arculati felújítása, a termékek piacrajutásának elősegítése). A fentiek vonatkozásában támogatható tevékenységnek minősülnek a megvalósíthatósági tanulmány készítése, a műszaki tervezés (kiviteli terv szintig), a kivitelezés, illetve az árutermelő vállalkozások esetében a gyártási kooperáció és az értékesítési csatornák fejlesztése.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek, egyéni vállalkozók.

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik, szem előtt tartva a vonzerő- és termékfejlesztések területi preferenciáit.

Speciális kritériumok

Kiemelten támogatandó területek mindazok, ahol attrakció-fejlesztés zajlik, illetve azok, ahol a már meglévő attrakciók szolgáltatási háttere hiányos. Ezekben belül, a régió adottságaihoz igazodva kiemelten támogatandó területek a gyógy- és egészségturizmus helyszínei, a történelmi-néprajzi, és más, turisztikailag hasznosítható szellemi értékekkel bíró helyszínek, az egyedi, illetve jelentős természeti és táji értékekkel bíró térségek, a világörökség-várományos helyszínek, bor- és gasztronómiai turizmus térségei, valamint a turisztikailag hasznosítható vízfelületek menti területek. Preferált terméktípusok az örökségturisztikai fejlesztések, az egészségturisztikai fejlesztések, valamint az aktív turizmus egyes szegmensei (kerékpáros, lovas, vízi, természetjáró turizmus). Előnyt élveznek azok a projektek, amelyek az ökoturisztikai szemléletmód érvényesülését tükrözik (vagyis a kulturális és természeti értékek tudatosítására és fenntartható hasznosítására törekuszenek). Nem támogathatók viszont a mikroállalkozások azon falusi- és agroturisztikai szolgáltatás-fejlesztései, rekreációs infrastruktúra fejlesztései, amelyek az EMVA támogatási körébe esnek.

ROP kompetencia: A teljes intézkedés a ROP kompetenciájába tartozik (ROP 1.5.3)

SOP kompetencia:

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia:

Kiemelt turisztikai célcsoportokhoz kapcsolódó turisztikai szolgáltatások fejlesztése

Célja

A regionális szolgáltatás-kínálat közelítése a termékfejlesztés által meghatározott célcsoport speciális igényeihez. Az eszköz a turisztikai szolgáltatások *több kedvezményezettet érintő, egyenként kis léptékű, de térségi szinten együttesen és együttműködve*, a térség vagy tematikus út arculatát meghatározó módon megvalósuló fejlesztéseit támogathatja.

Támogatható tevékenységei

Támogathatónak minősül a komplex térségi szolgáltatásfejlesztési koncepció és program készítése, ide értve a tematikus utak, vagy más, több helyszínt érintő fejlesztések szolgáltatás-kínálatának megújítását célzó terveket. A már létező vagy időközben megszülető koncepciók és tervek alapján támogatható a csoportos infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés a szálláshelyeken vagy más turisztikai szolgáltatóknál, valamint a közszolgáltatások területén, illetve a turisták és a turisztikai szolgáltatók részére az adott termékhez kapcsolódó árucikkeket termelő helyi vállalkozások csoportos fejlesztése. A fentiek vonatkozásában támogatható tevékenységnek minősülnek a koncepció- és tervek készítése, a piackutatás, a megvalósíthatósági tanulmány készítése, a műszaki tervezés (kiviteli terv szintig), a kivitelezés, az eszközbeszerzés, a gyártási kooperáció és az értékesítési csatornák fejlesztése, valamint a bevezető marketingkampány tervezése és megvalósítása.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek, egyéni vállalkozók, preferálva a fejlesztésben érdekeltek egyesületeit és szakmai szövetségeit, valamint a projekt megvalósítására létrejött konzorciumokat.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: A teljes intézkedés a ROP kompetenciájába tartozik (ROP 1.5.3)

SOP kompetencia:

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia:

Várható hatások

A prioritás eredményeként kialakuló gazdagabb és színvonalasabb turisztikai szolgáltatás-kínálat várhatóan a régióba érkező vendégek számának, illetve az itt eltöltött vendégéjszakák számának növekedését vonja maga után. Ugyancsak javulás várható az említett mutatók tekintetében a kereslet térbeli és időbeli megoszlására vonatkozóan, vagyis a régióban több helyre jutnak el a vendégek, forgalmuk pedig valamivel kisebb mértékben fog a szezonokhoz kötődni. A komplex térségi turisztikai termékfejlesztéssel összhangba hozott szolgáltatás-fejlesztés a szinergikus hatások révén elősegíti a meglévő kapacitások jobb kihasználását is. Összességében számítani lehet a turisztikai ágazat bevételeinek növekedésére, illetve a turistaforgalom által generált közvetett bevételek bővülésére; a multiplikátor-hatás várhatóan érvényesül a munkahely-teremtésben is. E hatások egyúttal fokozzák a turistaforgalom által érintett vidéki területek népességmegtartó erejét. Mindezek mellett valószínűsíthető a látogatók általános elégedettségének növekedése a turisztikai szolgáltatásokkal.

III. A turizmus szellemi háttérének, marketingjének és menedzsmentjének erősítése

Célok

A prioritás célja a régióbeli *turisztikai ágazat humán és szervezeti háttérének, működésének minőségi megújulása*, illetve ennek révén a régió mint turisztikai desztináció versenyképességének és vonzerejének összességében történő növelése, amely magában foglalja

- a turizmus szereplői közötti információcsere és érdekegyeztetés javítását,
- a közös, települési és térségi szintű desztináció-marketing folyamatos ellátásához szükséges háttérfeltételek biztosítása
- a korszerű és újonnan megjelenő technológiák alkalmazásával az utazás előtti és utazás alatti fogyasztói döntések egységes kezelését;
- a turisztikai információnyújtás, tágabban a vendégfogadás társadalmi bázisának fejlesztését,
- az oktatás és szakképzés színvonalának emelését, valamint a turisztikai szakismeretek szélesebb körben való terjesztését elősegítő tárgyi feltételrendszer biztosítását,
- a turizmus változatos, sokszínű szakmai igényeit jobban lefedő képzési struktúra kialakítását,
- a település vagy térség azonosítását elősegítő arculat („márka”) kialakítását, illetve megerősítését, a márka-tudatosítást segítő eszközök (márkatermékek, kiadványok) fejlesztését,
- a turisztikai érdeklődés fokozását a régió egésze, illetve az egyes alrégiók, települések és szolgáltatások iránt,

- a régióra, illetve turisztikai termékeire vonatkozó tájékoztatás javítását,
- a szolgáltatók piaci kapcsolatépítésének elősegítését.

Indoklás

A turisták által igénybe vett szolgáltatások az esetek túlnyomó többségében nem alkotnak egy egységes, színvonalában homogenizált csomagot – sokkal jellemzőbb, hogy a látogatók utazásuk során különféle szolgáltatókkal kerülnek kapcsolatba részint előre eltervezett, részint spontán alapon. Az adott térséghez fűződő élményeiket, vele kapcsolatos elégedettségüket ezért számos, nehezen ellenőrizhető tényező befolyásolja, melyek közül kiemelendők az információk elérhetősége és helytállósága, az egyes szolgáltatások szakmai színvonala, valamint a teljes igénybevett szolgáltatás-halmaz összetevői közötti minőségi különbségek.

A megbízható színvonalú, tartalmában és formájában piacképes térségi turisztikai kínálat kialakításának ezért *intézményesített koordináción* kell alapulnia, amely az alábbi három, viszonylag homogén tevékenység-típus összehangolását jelenti:

- szolgáltatás-nyújtás,
- a szolgáltatások minőségbiztosítása, terméké szervezése és együttes piacra vitele,
- a terület általános és egységes megjelenítése

Az utóbbi két tevékenység-típus kívül esik a turisztikai szolgáltatók kompetenciáján, ellátásukra megfelelő szervezeti háttérre van szükség. Ugyanakkor ellentétben több európai országgal, Magyarországon nincs meg a desztinációk menedzsmentjével és marketingjével foglalkozó specifikus szervezetek kialakításának törvényi háttere (pontosabban kötelező érvényű jogszabályok nem vonatkoznak e területre), így e téren még rendkívül kevés működő szervezettel találkozhatunk. A prioritás az ilyen típusú szervezetek létrehozását kívánja ösztönözni, figyelembe véve a fenntarthatóság követelményét.

Az információs kor általános elvárásai alapján különös figyelmet érdemelnek a turisták tájékoztatását szolgáltató eszközök és rendszerek. Ezek részben „hagyományos” eszközöket foglalnak magukba, vagyis az információs táblák, információs irodák, látogatóközpontok fejlesztését. A Tourinform hálózat közel negyedszázados fejlesztése ellenére is e téren erős lemaradásban vagyunk nyugat-európai versenytársainkhoz képest. Kulcskérdés egyfelől az alkalmazott eszközök diverzifikálása (táblarendszerek, kiadványok) másrészt pedig decentralizálása. Más szavakkal: az információt közelebb kell vinni a turistákhoz. Ez megvalósulhat a turizmust fogadó területek társadalmának mobilizálásával, info-pont hálózatok kialakításával. Másrészt az új információs és kommunikációs technológiák olyan új lehetőségeket teremtenek meg, melyeket más országokban is csak most kezdenek alkalmazni. Ezek fejlesztése a jövőre nézve – e

téren – a gyors felzárkózás lehetőségét adja meg – így a turisták kezébe adható a menedzselt információ.

Külön is indokolt támogatni a marketing-tevékenységeket és az egyedi marketing-akciókat olyan területeken és településeken, ahol már történtek lépések a desztináció-menedzsment intézményi hátterének kiépítésére, illetve ahol megvannak turisztikai arculat-építés (márkafejlesztés) alapjai, piacépes szolgáltatás-kínálat és egy ezzel összhangban álló marketing-stratégia formájában.

Mindezen szervezeti fejlesztések – és tágabban nézve a menedzselni kívánt turisztikai termékek színvonalának emelése – megkívánják az alkalmas szellemi erőforrások mozgósítását, vagyis a megfelelő tartalmú és szintű képzettséggel rendelkező munkaerő biztosítását valamennyi érintett térségben, illetve a fejlesztéseket megalapozó, hiánypótló jellegű kutatások elvégzését és szükség szerinti rendszerességgel történő megismétlését. Ezek alapján indokolt az oktatási, szakképzési és kutatás-fejlesztési tevékenységek támogatása is.

Fejlesztési eszközök

Térségi és helyi turisztikai intézmények, illetve együttműködési rendszerek fejlesztése

Célja

A térségi turizmusfejlesztést támogató szervezeti rendszer hiányosságainak pótlása, a fejlesztés érintettjeinek együttműködésében rejlő lehetőségek kiaknázása, előrelépés a tervszerű, összehangolt fejlesztések megvalósításának irányába.

Támogatható tevékenységei

Az eszköz támogatja a térségi vagy helyi alapú stratégiai turizmus-tervezést és ennek részeként a szervezeti fejlesztés előkészítését, a desztináció-menedzsment szervezetek működési feltételeinek kialakítását (irodahelyiség-kialakítás, eszközbeszerzés), a szemléletformálási célú tevékenységeket a menedzsment-szervezet alapjául szolgáló együttműködés résztvevői számára (együttműködés-fejlesztő tréningek, tanulmányutak), illetve a szervezet értékesítési csatornáinak és kooperációs kapcsolatainak fejlesztését. Ugyancsak támogatható a turisztikai szakmai szervezetek és együttműködések fejlesztése (ilyenek a desztináció-menedzsment szervezetekkel párhuzamosan működő, azokkal folyamatos szakmai kapcsolattartásban álló szervezetek, valamint a komplex turisztikai termékfejlesztés szempontjából mérvadó együttműködési hálózatok), ezen belül a szervezet vagy az együttműködés kialakítását megalapozó tanulmány(ok), terv(ek) készítése, a szervezet működési feltételeinek kialakítása (irodahelyiség-kialakítás, eszközbeszerzés) és a szemléletformálási célú tevékenységek.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok szövetkezetek, egyesületek vagy egyéni vállalkozók, valamint az itt működő önkormányzatok által létrehozott, turizmusfejlesztéssel vagy kapcsolódó tevékenységekkel foglalkozó non-profit szervezetek és vállalkozások (desztináció menedzsment szervezetek).

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: A teljes intézkedés a ROP kompetenciájába tartozik (ROP 1.6.1)

SOP kompetencia:

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia:

Integrált térségi és helyi turisztikai információs rendszerek fejlesztése

Célja

A régió potenciális és tényleges látogatóinak magas szintű tájékoztatását lehetővé tevő eszközök és rendszerek kialakítása és továbbfejlesztése, melyek a látogatók célirányos, interaktív és menedzselt informálása révén elősegítik a régió által kínált turisztikai szolgáltatások minél teljesebb körű értékesítését.

Támogatható tevékenységei

Az eszköz támogatja a turisztikai információs szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztését, ezen belül az információs irodák kialakítását, vendégbarát felújítását, Touch-info és más önkiszolgáló információs pontok létesítését, információs táblarendszerek fejlesztését (kiemelten a tematikus utak esetén), tanösvények és tematikus túraútvonalak információs tábláinak elhelyezését. Támogathatónak minősül továbbá a térségbe érkező turisták komplex és színvonalas tájékoztatását lehetővé tevő látogatóközpontok kialakítása, melynek keretében interpretációs és marketing terv készítésére, műszaki tervezésre, kivitelezésre, eszközbeszerzésre, eszközfejlesztésre és tartalomfejlesztésre nyílik lehetőség. Hasonlóképpen támogatható a személyes információnyújtás hálózatának bővítése és decentralizálása is. Ugyancsak támogatható az elektronikus, interaktív információ-

szolgáltatási rendszerek kialakítása, ami tartalmazza a turisztikai tartalomszolgáltatások fejlesztését, mobil, helyzetfüggő („location based”) információs rendszerek létesítését, valamint integrált térségi turisztikai foglалási rendszerek fejlesztését.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek, egyéni vállalkozók, preferálva a fejlesztésben érdekeltek egyesületeit és szakmai szövetségeit, valamint a projekt megvalósítására létrejött konzorciumokat.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

Nem támogathatók azok a kisméretű turisztikai infrastruktúra-fejlesztések, amelyek az EMVA támogatási körébe esnek.

ROP kompetencia: A teljes intézkedés a ROP kompetenciájába tartozik (ROP 1.6.2)

SOP kompetencia:

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia:

Turisztikai felső- és szakoktatás képzési kínálatának fejlesztése

Célja

Hatékonyabb, eredményesebb és a munkaerő-piaci igényeknek jobban megfelelő kibocsátással bíró oktatási és szakképzési tevékenység megvalósítása a régióban, a munkaerő-kínálatban meglévő szerkezeti hiányosságok mérséklésével és a mennyiségi túlképzés kockázatának csökkentésével egyidejűleg.

Támogatható tevékenységei

Az eszköz támogatja a képzési kínálat minőségi és mennyiségi fejlesztését, ezen belül a munkaerő-piaci igények folyamatos nyomon követését, illetve előrejelzését szolgáló módszerek és monitoring-rendszer(ek) kialakítását, a regionális turisztikai képzési stratégia kialakítását, a munkaerőpiac által igényelt, hiányzó képzések programjának kialakítását és akkreditálását, a tananyag-fejlesztést a meglévő és az újonnan kialakítandó képzésekhez

kapcsolódva (tankönyvek, oktatási segédanyagok, példatárak stb. írása), a tananyag- és oktatási segédanyag-beszerzések támogatását, az oktatási és szakképzési minőségi szabványok és minőség-ellenőrzési rendszerek kialakítását, illetve bevezetését, valamint egyedi képzések megvalósítását a termékfejlesztési igényekkel összefüggésben.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek, egyéni vállalkozók, preferálva a fejlesztésben érdekeltek egyesületeit és szakmai szövetségeit.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: ROP Humán infrastruktúra-fejlesztés – kifejezetten regionális vonatkozású képzések infrastrukturális és tartalmi fejlesztése

SOP kompetencia: HEFOP – oktatási intézmények fejlesztése, diplomát adó vagy OKJ-s képzések tartalmi fejlesztése

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia: OM

K+F célú együttműködések segítése

Célja

A régió turisztikai versenyképességének fejlesztésével kapcsolatos valamennyi tevékenység megalapozása, illetve támogatása kutatási eredményekkel, valamint a kutató- és fejlesztőmunka hatékonyságának növelése az eredmények felhasználóinak a K+F tevékenységbe való lehető legnagyobb mértékű bevonásával, szem előtt tartva a kutatási partnerség tartós fejlesztési és működtetési együttműködésként való fenntartásának lehetőségét.

Támogatható tevékenységei

Az eszköz támogatja a régióon belüli és – indokolt esetben – interregionális vagy nemzetközi kutatási és termékfejlesztési célú, valamint innovációs együttműködések, illetve ezen belül a speciális turisztikai termékfejlesztési hálózatokhoz való kapcsolódást (ami magában

foglalhatja a szükséges infrastruktúra – pl. kerékpárút – megvalósítására irányuló kutatásokat), turisztikai innovációs pilot projektek megvalósítását, a nemzetközi és hazai „legjobb turisztikai gyakorlatok” helyi implementációját, hazai és nemzetközi turisztikai vonatkozású kutatási programokban való részvételt, turisztikai kutatások, térségi elemzések készítését, valamint turisztikai szakmai rendezvények szervezését és megrendezését.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek, egyéni vállalkozók, preferálva a fejlesztésben érdekeltek egyesületeit és szakmai szövetségeit.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: ROP Humán infrastruktúra-fejlesztés – kifejezetten regionális vonatkozású kutatások és együttműködések támogatása

SOP kompetencia: HEFOP, GVOP – országos vagy nemzetközi jelentőségű kutatási projektek támogatása

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia: OM, GKM

Turisztikai beruházás-ösztönzéssel foglalkozó szervezetek infrastrukturális és szolgáltatási tevékenységének fejlesztése

Célja

A térség turizmusára jellemző forráshiány csökkentése a régió kívüli tőkeforrások bevonásának ösztönzésével, illetve a régióban rendelkezésre álló, szétaprózódott és ennél fogva komolyabb fejlesztések megvalósítására alkalmatlan források koncentrációjával, a szükséges szervezeti háttér kiépítése és információ-áramlás biztosítása révén.

Támogatható tevékenységei

Az eszköz támogatja a hazai és a nemzetközi működő tőke bevonására, stratégiai beruházási együttműködések fejlesztésére irányuló tevékenységeket, ezeken belül a tőkebevonási és befektetés-ösztönzési stratégiák kialakítását, turizmusfejlesztési alapok előkészítését és

létrehozását, a beruházás-ösztönzéssel foglalkozó regionális szervezetek infrastrukturális hátterének fejlesztését, a befektetés-ösztönzéshez szükséges információs háttér (adatbázisok, weboldalak, nyomtatott kiadványok) létrehozását, a hazai és nemzetközi beruházási és ingatlanfejlesztő fórumokon való részvételt, befektetői fórumok és szakmai napok szervezését hazai és külföldi befektetők részére.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek, egyéni vállalkozók, preferálva a fejlesztésben érdekeltek egyesületeit és szakmai szövetségeit, valamint egy-egy projekt megvalósítására létrejött konzorciumokat.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: A teljes intézkedés a ROP kompetenciájába tartozik (ROP 1.6.1)

SOP kompetencia:

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia:

A térségi és helyi idegenforgalmi marketing hatékonyságának javítása

Célja

A megfelelő termékkínálattal, illetve termékfejlesztési alapokkal bíró települések és térségek arculat- (márka-) építésének támogatása, az ismertség növelésének és a desztináció-imázs javulásának elősegítése, a térségekre és településekre jellemző turisztikai termékek piacrajutásának és értékesítésének támogatása.

Támogatható tevékenységei

Az eszköz több terület támogatásával segíti elő a kitűzött cél megvalósulását. Mindenekelőtt támogatja a térségi vagy helyi turisztikai arculat kialakítására, illetve egyéb turisztikai márkafejlesztésekre irányuló tevékenységeket, ezeken belül az arculatfejlesztést szolgáló kutatások elvégzését (imázskutatás, fogyasztói elégedettség-vizsgálat, utazási szokások vizsgálata), a turisztikai imázs definiálását és arculatterv készítését a stratégiai fejlesztési

irányokkal összhangban, az arculatformáló termékek (márkatermékek) terveztetését vagy kiválasztását. Támogatja továbbá a térségi és helyi turisztikai kártyarendszerek kialakítását (megvalósíthatósági tanulmány készítése, kártyarendszer bevezetéséhez szükséges technikai háttér fejlesztése), a meglévő termékkínálatához és arculathoz illeszkedő turisztikai kiadványok készítését (tartalmi elemek, pl. fotók vagy filmanyag beszerzése, kiadványszerkesztés és nyomdai előkészítés, kiadványok sokszorosítása), valamint a turisztikai vásárokon való megjelenést (többször felhasználható, az arculathoz illeszkedő installációs anyagok elkészíttetése, a kiállításon való részvétellel kapcsolatos szolgáltatási költségek fedezete).

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek, egyéni vállalkozók, preferálva a fejlesztésben érdekeltek egyesületeit és szakmai szövetségeit.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

Nem támogathatók azok a közösségi (térségi) marketing tevékenységek, amelyek az EMVA támogatási körébe esnek.

ROP kompetencia: A teljes intézkedés a ROP kompetenciájába tartozik (ROP 1.6.3)

SOP kompetencia:

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ

SOP kompetencia:

Várható hatások

A prioritás eredményeként megerősödő turisztikai szervezeti háttér – a desztináció-menedzsmenttel és marketinggel foglalkozó szervezetek létrejötte vagy továbbfejlesztése – lehetővé teszi a koordinált termékfejlesztési, minőségbiztosítási és kommunikációs tevékenységek megvalósítását, ami várhatóan egy megbízhatóbb kínálat és egy hatékonyabb tájékoztatási rendszer létrejöttét vonja maga után. Mindez – a kellően megalapozott és magas színvonalon kivitelezett marketing-kommunikációs tevékenységgel együtt – várhatóan pozitív hatást gyakorol majd a régió arculatára a fő küldő piacokon, a régió attrakcióinak ismertségére és igénybevételük szintjére, a települések és térségek ismertségére és megítélésére, illetve mindezeket keresztül közvetetten a régióba érkező

vendégek, illetve az itt eltöltött vendégéjszakák számára is. Az oktatási, szakképzési, valamint kutatási és fejlesztési tevékenységek terén várható előrelépés nemcsak az imént említett szervezetek megbízható működéséhez nyújt majd megfelelő szellemi háttérrel, de a teljes turisztikai ágazat minőségi továbbfejlődésére is előnyös hatást gyakorol. A beruházás-ösztönzési tevékenység révén várhatóan felgyorsulnak a régióban esedékes fejlesztések a szolgáltató területeken, ami a többi turisztikai prioritással kapcsolatban megfogalmazott célok elérésének időigényét is csökkentheti.

Környezetorientált agrár- és vidékfejlesztés, fenntartható mezőgazdaság

Átfogó cél

Az intézkedés általános célja a régió agrár élelmiszergazdasága versenyképességének növelése, innováció orientált gazdasági környezet kialakításával, valamint a mezőgazdaság multifunkcionális szerepének erősítésével.

Specifikus célok

Az operatív program specifikus céljai

- növelje a régióban működő agrár-élelmiszeripari kis és középvállalkozások versenyképességét, javítsa termelékenységüket, és a termék struktúráját.
- segítse a humán erőforrás innovációját, a kutatás-fejlesztés eredményeinek megjelenését a vállalkozásokban,
- valósuljon meg az agrárgazdaság és a vidék környezetbarát fejlesztése,
- a földhasználat racionalizálása segítse elő a környezetkímélő termelési eljárások elterjedését, a kedvezőtlen adottságú területeken a termelés extenzív irányba történő átalakítása mellett a termelés fenntartását,
- szüntesse meg a területi különbségeket, teremtsen meg a régió kohézióját,
- a megújuló energiaforrások előállításával új felvevőpiacot teremtsen a mező- és erdőgazdaság tömegtermékeinek, hulladékainak.

A célok elérésének módja

Az operatív programban megfogalmazódó közvetlen célok egyszerre egymást erősítve érendők el, melyek egymásra épülve a régió vidékeinek fejlettségi szintjét figyelembe véve eredményezik a kohéziót az Európai Unió versenyképességet elérő agráriumot és a vidéki életszínvonalat.

Prioritások

A program prioritásai

A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítása.

Helyi termékek feldolgozó infrastruktúrájának létrehozása – feldolgozóipari fejlesztési program – valamint a hűtőipari kapacitások bővítése,

Együttműködések, integrációk létrejöttének támogatása,

Szőlő és gyümölcsültetvények további felújítása, a zöldségtermesztés támogatása,
Regionális öntözési program, a meglévő rendszerek felhasználásával, új öntözési beruházások létrehozásával: az akvakultúra fejlesztése,
Extenzív állattartás, ökológiai, biogazdálkodás támogatása,
Információs és kommunikációs technológiák alkalmazásának és elterjedésének ösztönzése,
Regionális agrárlogisztikai rendszerek kialakítása,
Állattartó telepek állatjóléti, állategészségügyi, környezetvédelmi feltételeinek támogatása,
Ismeretátadás, ismeretszerzés, képzés, átképzés támogatása,
Szaktanácsadás és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése,
Fiatal gazdálkodók támogatása, korkedvezményes nyugdíjazás és a félig önellátó gazdaságok további támogatása.
Új erő és munkagépek, technológiai berendezések beszerzése
Az agrárgazdaságot szolgáló építési beruházások támogatása

A mezőgazdaság fenntartható környezeti fejlesztése.

Regionális agrár-környezetgazdálkodási program megvalósításának támogatása,
Mezőgazdasági terület erdősítése, vad- és erdőgazdálkodás támogatása,
Alternatív és megújuló energiák számára az alapanyag termelés és a biohajtóanyagok előállításának támogatása,
Natura 2000 bevezetésének és végrehajtásának támogatása,

Az életminőség javítása, a régió vidéki területein a diverzifikáció ösztönzésével.

Agrártevékenységek diverzifikációja illetve élelmiszeriparon kívüli tevékenységek ösztönzése,
Kulturális és természeti értékek fenntartható hasznosítása,
Falumegújítás és –fejlesztés,

LEADER –programok elterjesztése.

Vállalkozásfejlesztés, közösségi élettérfejlesztés,
Helyi kistérségi vidékfejlesztési stratégiák elkészítésének és megvalósításának támogatása.

Átfogó cél					
Az intézkedés általános célja a régió agrár élelmiszergazdasága versenyképességének növelése, innováció orientált gazdasági környezet kialakításával, valamint a mezőgazdaság multifunkcionális szerepének erősítésével.					
Stratégiai cél					
Növelje a régióban működő agrár-élelmiszeripari kis és középvállalkozások versenyképességét, javítsa termelékenységüket, és a termék struktúráját	Segítse a humán erőforrás innovációját, a kutatás-fejlesztés eredményeinek megjelenését a vállalkozásokban	Valósuljon meg az agrárgazdaság és a vidék környezet-barát fejlesztése	A földhasználat racionalizálása segítse elő a környezetkímélő termelési eljárások elterjedését, a kedvezőtlen adottságú területeken a termelés extenzív irányba történő átalakítása mellett a termelés fenntartását	Szüntesse meg a területi különbségeket teremtse meg a régió kohézióját	A megújuló energiaforrások előállításával új felvevőpiacot teremtsen a mező- és erdőgazdaság tömegtermékeinek, hulladékainak
Prioritások					
A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítása.	A mezőgazdaság fenntartható környezeti fejlesztése.	Az életminőség javítása, a régió vidéki területein a diverzifikáció ösztönzésével.	LEADER –programok elterjesztése.		

Területi preferenciák

A termelés gazdasági eredményeit jelentősen korlátozza, a szerteágazó, rendezetlen földhasználat. A döntően mezőgazdasági adottságokkal rendelkező kistérségekben a gazdasági szerkezetváltás csak részben valósult meg. A régió általános fejlettsége ellenére a lemaradás fele mozgó, ún. stagnáló kistérségek az enyingi, sárbogárdi, sümegi, (hasonló leszakadást mutatnak az egykori iparvidékek kistérségei is, Ajka, Várpalota, Oroszlány, Zirc) mely területre a népességmegtartó képesség csökkenése jellemző, ezért a régi termelési struktúra részbeni megtartása, átalakítása mellett a diverzifikáció különböző eszközeivel (turizmus, extenzív állattartás, zöldség- és gyümölcsstermesztés, élelmiszer-feldolgozás, biomassza hasznosítás stb.) fejlődési pályára kell állítani őket. Problémát jelent, hogy a régió gazdasági szerkezete túlzottan ipari (szolgáltatói) szektor súlya alacsonyabb a kívánatosnál.

Prioritások

I. A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítása

Fejlesztési eszközök

Helyi termékek feldolgozó infrastruktúrájának létrehozása – feldolgozóipari fejlesztési program – valamint a hűtőipari kapacitások bővítése,

Együttműködések, integrációk létrejöttének támogatása,

Szőlő és gyümölcsültetvények további felújítása, a zöldségtermesztés támogatása,

Regionális öntözési program, a meglévő rendszerek felhasználásával, új öntözési beruházások létrehozásával: az akvakultúra fejlesztése,

Extenzív állattartás, ökológiai, biogazdálkodás támogatása,

Információs és kommunikációs technológiák alkalmazásának és elterjedésének ösztönzése,

Állattartó telepek állatjóléti, állategészségügyi, környezetvédelmi feltételeinek támogatása,

Új erő és munkagépek, technológiai berendezések beszerzése

Az agrárgazdaságot szolgáló építési beruházások támogatása

Támogatható tevékenységei

Az állattenyésztést szolgáló építési beruházások támogatása

Növénytermesztést és kertészetet szolgáló építési beruházások

Feldolgozóipari fejlesztések, hűtőipari kapacitások kialakítása

Új erő és munkagépek, technológiai és informatikai berendezések beszerzésének támogatása

Ültetvénytelepítési beruházások, a termékfeldolgozást segítő technológiai berendezések beszerzésének elősegítése

Épület és technológia felújítás

Gazdasági integrációk

Célja

A termelési költségek csökkentése, a termelés hatékonyságának a növelése, a mezőgazdaság termelési szerkezetének korszerűsítése, a technológiai színvonal fokozása, az állatjólét javítása és a

környezet védelme érdekében a termékek minőségének javítása, a hozzáadott értékek növelése, meglévő munkahelyek megőrzése, új munkahelyek létrehozása.

Kedvezményezettjei

A régióban MVH regisztrációs számmal rendelkező őstermelők, családi gazdálkodók, egyéni vállalkozók, szövetkezetek, gazdasági társaságok

Területi szempontok

Az intézkedés a Közép-Dunántúli Régió teljes területét érinti.

A döntések meghozatkor preferálni kell a lemaradóban lévő vagy stagnáló vidéki területeket.

Speciális kritériumok

Egyes fejlesztések csak integrációkra vonatkozhatnak

Fenntarthatóság

A projektek megvalósításával olyan mezőgazdálkodás alakul ki, amely a vidéki térségekben rendelkezésre álló természeti és emberi erőforrásokból úgy állít elő értékes, egészséges, és piacképes élelmiszereket, nyersanyagokat és megújuló energiahordozókat, hogy közben megőrzi a vidéket, a tájat, az élővilágot, a környezetet és benne az embert és közösségeit. Ez a többfunkciós mezőgazdaság tud csak a termelési, fogyasztási, társadalmi, szociális és környezeti feladatoknak egyaránt megfelelni, és így lesz képes a gazdálkodás és a vidékfejlesztés összekapcsolásával Európa fejlődési tendenciáit követni.

Esélyegyenlőség

A fejlesztések megvalósíthatóságának értékelésekor bírálati (pontozási) szempont legyen hogy a projekt megvalósítója nő, pályakezdő, roma származású

Végrehajtó ügynökség

Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Rt.

MVH, szakminisztériumok

bankok

közttestületi kamarák

Regionális agrárlogisztikai rendszerek kialakítása

Célja

- Korszerű infrastruktúrák kiépítése (út, vasút, vízi út)
- Megtermelt mezőgazdasági árualapok minőségmegőrző tárolása, manipulációja, feldolgozása, piacra juttatása feltételének javítása
- Kistérségi, regionális, interregionális kapcsolatok erősítése, alternatív munkahelyteremtés
- Szinergikusan egymásra épülő és költséghatékonyan működő termelői, feldolgozó, raktározási, szállítmányozási szolgáltatások ellátása, ezen keresztül a termelői szervezetek megerősítése, integrációjának elősegítése

Támogatható tevékenységei

Raktározást, feldolgozást, szállítást szolgáló beruházások

Gyep, épület, építmény technológia, infrastruktúra – beszerzés, építés, kialakítás

Kedvezményezettjei

A Régióban tevékenykedő termelők, kereskedők, speciális szolgáltatók, beruházók, illetve konzorciumaik

A logisztikai egység kialakításában és működtetésében döntő szerepet kapnak a BÉSZ-ek, TÉSZ-ek, termelői olyan szerveződő társaságok

Területi szempontok

A Régió azon területei ahol a közúti vasúti vízi megközelítés feltételei adottak, vagy kialakíthatóak – illetve a létesítendő logisztikai központ környékén nagy mennyiségű árualap áll rendelkezésre.

Speciális kritériumok

A fejlesztési tevékenység elősegíti az integrációk létrejöttét, működését.

A fejlesztés ipari parkokra, vállalkozói központokra vonatkozhat.

Fenntarthatóság

A fejlesztés megvalósításával megoldódik a gabona, zöldség, és gyümölcs árukészletek minőségmegőrző tárolása.

Új intervenciós tárolókapacitások alakulnak

Nagy mennyiségű és megfelelő minőségű árualapok állnak rendelkezésre.

Nő a piaci értékesítés biztonsága

Új munkahelyek létesülnek, javul a vidék munkahelymegőrző képessége

Szervezetté válik az áruszállítás

Esélyegyenlőség

Az esélyegyenlőség fogalma kiszélesedik, a mikro- kis- és középvállalkozások összefogásával, a raktározási, szállítási, problémák megoldásával, a piaci értékesítés biztonságának növelésével nő a termelők biztonsága, megélhetése. Javulnak a foglalkoztatási lehetőségek a vidéki térségben, javul a települések népességmegtartása. Javul a vidéki-környezet minősége.

Végrehajtó ügynökség

Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Rt.

MVH, szakminisztériumok

bankok

köztisztviselői kamarák

Ismeretátadás, ismeretszerzés, képzés, átképzés támogatása, szaktanácsadás és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése

Célja

- Az agrárgazdaságban tevékenykedők tudásának, szakmai színvonalának emelése, ami által a gazdálkodás eredményessége javul.
- Az EU csatlakozás számos új ismeret elsajátítását igényli az agrárgazdaságban. Ezek egyrészt a gazdaság működtetéséhez, biztonságos termékértékesítéséhez csatornáinak kiépítéséhez, valamint az alternatív mezőgazdasághoz társítandó – tevékenységekhez szükségesek.

Támogatható tevékenységei:

Európai Uniós ismeretek

Vállalkozási, piaci menedzseri ismeretek.

Helyben történő élelmiszerfeldolgozás, szolgáltatás, kézműipar, vendégfogadás ismeretek megszerzése

Általános és speciális szakmai ismeretek elsajátítása: növénytermesztés, állattenyésztés, kertészet, élelmiszerfeldolgozás terén (hungarikumok előállítása), környezetkímélő technológiák alkalmazása, alternatív gazdálkodási és jövedelemszerzési lehetőségek, biogazdálkodás stb.

Iskolarendszerű, iskolarendszeren kívüli képzések

Szakmai kiadványok előállítása

Térítésmentes csoportos szaktanácsadás

Agrárkutatás

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban regisztrált őstermelők, családi gazdaságok, mezőgazdasági vállalkozók, gazdasági társaságok, szövetkezetek tagjai illetve köztisztviselők, kamarák, szakiskolák, Regionális Tudásközpontok, Kutató Intézetek

Területi szempontok

Kiemelten kell kezelni a gazdaságilag, társadalmilag elmaradott területen a tartós munkanélküliséggel súlytott területeken...

Fenntarthatóság

Az egész életen át való tanulás során megszerzett ismeretek hozzájárulnak a szakmai hozzáértés fejlődéséhez, bővüléséhez.

Szemléletváltás szükséges a következők be a gazdálkodásban a szakmai ismeretek bővülése mellett előtérbe kerül a környezetvédelem.

Az érintettek egyre többet veszik igénybe a szaktanácsadók szolgáltatásait.

Az agrárgazdáság koncentrációja folytán az átképzés egyre fontosabb szerepet tölt be az alternatív vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése terén.

Esélyegyenlőség

Speciális képzések bevezetésével javul a nők és a romák munkavállalásának helyzete, illetve az önfoglalkoztatás esélye megteremtődik.

Végrehajtó ügynökség

Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

köztestületi kamarák, szakiskolák

szakminisztériumok

Fiatal gazdálkodók támogatása, korkedvezményes nyugdíjazás és a félig önellátó gazdaságok további támogatása.

Célja

- A fiatal gazdálkodók vállalkozási indításának ösztönzése
- A mezőgazdasági munkaerő korösszetételének javítása, gazdaságilag életképes üzemek létrehozása
- Munkahelyek megőrzése, újak létrehozása, a leendő fiatal gazdálkodók (különösen nők) számának növelése

Támogatható tevékenységei

Egyszeri vissza nem térítendő tőkejuttatás, hitelfelvétel esetén kamattámogatás.

Kedvezményezettjei

A régió 20-40 év közötti őstermelői, agrárgazdálkodói.

Területi szempontok

A Régió teljes területén tevékenykedő őstermelők, agrárgazdálkodók

Az intézkedés koncentrálódhat a lemaradóban léve vagy stagnáló kistérségekre

Speciális kritériumok

A fejlesztésben résztvevők középfokú mezőgazdasági végzettséggel kell hogy rendelkezzenek.

Fenntarthatóság

Az egyszeri tőkejuttatással a mezőgazdasági termelő tevékenység feltételei kialakulnak, valamint a mezőgazdasági termelés költségei finanszírozhatóvá válnak. A gazdaság életképessé válik, megerősödik, ezáltal stabil munkahelyek megteremtésének a feltételei kialakulnak.

Az új gazdálkodó élethivatásszerűen hosszú távra berendezkedik.

Életképes mezőgazdasági üzemek létrehozásával javul a foglalkoztatás. A vidéki táj kultúr állapotban tartása megfelel az előírásoknak.

Javul a környezet állapota. Nő a helyben megszerzett jövedelmek nagysága.

Esélyegyenlőség

Nő a fiatal leendő gazdálkodók között a nők aránya.

Végrehajtó ügynökség

Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

MVH, szakminisztériumok

II. A mezőgazdaság fenntartható környezeti fejlesztése

Fejlesztési eszközök

Regionális agrár-környezetgazdálkodási program megvalósításának támogatása,

Mezőgazdasági terület erdősítése, vad- és erdőgazdálkodás támogatása,

Alternatív és megújuló energiák számára az alapanyag termelés és a biohajtóanyagok előállításának támogatása,

Célja

- A környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezetterhelés csökkentése
- Természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése
- Termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakítása, környezettudatos gazdálkodás és fenntartható tájhasználat kialakítása
- A vidék megújítható energia és nyersanyag felhasználásának fenntartható módon történő növelése
- A vidéki kistérségek tájképi és természeti örökségének megőrzése, a vidéki lakosság életkörülményeinek és egészségének javítása
- A Régió kistérségei erdősültségének növelése
- Munkalehetőségek (jövedelemforrás) teremtése

Támogatható tevékenységei

- Agrár-környezetgazdálkodási célprogramok bevezetése
 - o Alapprogramok
 - o Integrált növénytermesztési célprogram
 - o Ökológiai célprogram
 - o Érzékeny Természeti Területek célprogram
- Erdőtelepítés és ápolás
 - o Kiegészítő támogatás
- Biomassza komplex hasznosítás
 - o Szántóföldi energetikai ültetvények és energiaerdők telepítése
 - o Biodízel és etanol termelő üzemek létesítése
 - o Biogáz hasznosítás

Kedvezményezettjei

A Régió regisztrált alapanyag-termelői, feldolgozói, felhasználói.

Területi szempontok

A Közép-Dunántúli Régió egész területe. Kiemeltem támogatandó a kedvezőtlen adottságú területeken és a lemaradóban lévő vagy stagnáló vidéki kistérségekben megvalósuló tevékenység, beruházás.

Fenntarthatóság

A fejlesztések eredményeként az érintett területek környezeti állapota javul.

Emelkedik a vidéki foglalkoztatás. A fejlesztés szorgalmazza a régió, a régiók kistérségeinek összefogását, ezen belül a termelők, feldolgozók, az energetikai ipar, kutatók, önkormányzatok együttműködésének új dimenziói nyílnak.

A fejlesztés kihat a mezőgazdaság szerkezetátalakítására, az energiaellátásra.

Esélyegyenlőség

Munkahelyek megtartása és új munkahelyek létesülése elősegíti a nők foglalkoztatásának bővülését.

Végrehajtó ügynökség

Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Rt.

MVH, szakminisztériumok

bankok

köztisztviselői kamarák

Natura 2000 bevezetésének és végrehajtásának támogatása

Célja

- A hálózat célja, hogy az adott élőhely-típusok és fajok minél szélesebb földrajzi elterjedést érjenek el.
- A közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához.
- A rendszer életbelépésével a gazdáknak a természeti értékek megőrzése érdekében semmi olyan korlátozásra nem kell számítaniuk, amely eddig ne lett volna érvényben.

Támogatható tevékenységei

A Natura 2000 területek kijelölésével nem zárt rezervátumokat hoztak létre, ahol minden tevékenység tiltott. A gazdálkodás bizonyos formái a területen továbbra is folytathatók, ha az összeegyeztethető a védelemmel. A védelmet kizárólag azon fajok és élőhely típusok szempontjából kell biztosítani, amelyek alapján a területet kijelölték.

Kedvezményezettjei

Azok a gazdálkodók, akiknek földjét az Európai Unió Madárvédelmi és Élőhelyvédelmi Irányelve alapján a védett hálózatba jelölték

Területi szempontok

A tagállamok által kijelölt és az Unió által jóváhagyott különleges madárvédelmi területek és különleges természet-megőrzési területek.

Magyarországon a Natura 2000 hálózatba 1.91 millió hektárnyi terület, az ország területének 20.6%-a tartozik.

A természetvédelmi rendszer 20%-a szántó, ugyan csak 20%-a erdő, 40%-a gyep, a fennmaradó rész pedig vizes terület. A Natura 2000 hálózat hazánkban helyrajzi szám szerint 400-500 ezer földterületet érint, melyek település szinten azonosíthatóak.

Speciális kritériumok

A Natura 2000 hálózat az alternatív jövedelemszerzési lehetőségek teremtésével, a vidék turisztikai vonzerejének növelésével hozzájárul a vidéki munkaerő foglalkoztatásának növeléséhez.

Fenntarthatóság

A Natura 2000 hálózat jelentős mértékben hozzájárul a vidék fenntartható fejlődéséhez, a vidéki munkaerő foglalkoztatásának növelésével, alternatív jövedelemszerzési lehetőségek teremtésével, a vidék turisztikai vonzerejének növelésével, biotermékek kereskedelmével és az agrár-környezetvédelmi intézkedésekkel.

A hálózat felállításának legnagyobb előnye, hogy a Régió (Magyarország) természeti értékei, egy az eddiginél magasabb szintű, európai uniós jogi védelmet kapnak, ami nagymértékben támogatja a Régió természetvédelmi törekvéseket és munkákat, elősegítve páratlanul gazdag természeti értékeink hatékonyabb védelmét.

Esélyegyenlőség

Végrehajtó ügynökség

Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség

MVH, szakminisztériumok

agrárkamarak

III. Az életminőség javítása, a régió vidéki területein a diverzifikáció ösztönzésével.

Fejlesztési eszközök

Agrártevékenységek diverzifikációja illetve élelmiszeriparon kívüli tevékenységek ösztönzése.

Célja

- A támogatás célja az agrártevékenységek diverzifikációja, minőségi mezőgazdasági termékek marketingjének javítása, az idegenforgalom, a kézműipari tevékenységek fejlesztése.

Támogatható tevékenységei

- Agrártevékenységek diverzifikációja
 - Új tevékenységek bevezetése, új mezőgazdasági termék/ek (élelmiszer- és nem élelmiszer alapanyagok) előállítására révén.
(Kisállattenyésztés és egyéb kiegészítő jellegű növények termesztése)
(A szárazságtűrő növénykultúrák termesztése az aszályra hajlamos területeken.)
 - Tájjellegű, vagy a helyi adottságokhoz jól illeszkedő, kiváló minőségű mezőgazdasági alapanyagokat élelmiszer és/vagy nem élelmiszer céllal feldolgozó kisüzemek kialakítása, fejlesztése
 - Termékfejlesztés, a mezőgazdasági termékek minőségének piaci megjelenésének, kiszerezésének javítása
 - Új termékekre vonatkozó, vagy „térsg-specifikus” minősítések, védjegyek, márkajegyek bevezetése, az ezeknek megfelelő termelési/termelési követelményrendszerek kialakítása, a minősítések megszerzése
- Minőségi mezőgazdasági termékek marketingje
- Idegenforgalmi fejlesztések (Falusi turizmus)
 - Meglévő falusi magán szálláshelyek bővítése (max. 10 ágy/szálláshelyig), komfortfokozatának és szolgáltatásainak fejlesztése vagy új falusi magán szálláshelyek kialakítása (max. 10 ágy/szálláshelyig)
 - A falusi magán szálladói/vendéglátói tevékenységhez kapcsolódó falusi turisztikai szolgáltatások fejlesztése, a kínálat bővítése új szolgáltatások bevezetésével
- A kézműipari tevékenység fejlesztése

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban regisztrált östermelők, családi gazdaságok, vállalkozók, gazdasági társaságok, szövetkezetek, önkormányzatok

Területi szempontok

A régió egész területe. Kiemelten kell kezelni a gazdaságilag társadalmilag elmaradott és a tartós munkanélküliséggel súlytott területeket

Speciális kritériumok

Az intézkedés szempontjából azok a települések tartoznak a jogosult települések kategóriájába, amelyek népsűrűsége nem haladja meg a 120 fő/km²-t, valamint népessége nem haladja meg a 10.000 főt.

Fenntarthatóság

Az intézkedés a szűkebb értelemben vett vidéki térségekre koncentrál. Az intézkedés a vállalkozók mezőgazdaságon belüli és kívüli tevékenységi köreinek bővítését célozza, különös tekintettel az egyedi, kiváló minőségű és nem pusztán mezőgazdasági jellegű termékek előállítására, illetve az élelmiszer és nem élelmiszer típusú mezőgazdasági termelés és feldolgozás kínálta lehetőségek megvalósítására, valamint az előállított termékek értékesítési lehetőségeink javítására.

A mezőgazdasági termelés átstrukturálódása következtében megélhetési gondokkal küzdő vidéki lakosság alternatív vagy kiegészítő jövedelemhez jut.

Hagyományos mesterségbeli tudásuk megőrzésével és kihalófélben levő hagyományok újraélesztésével sokszínűbbé válik a vidék.

Esélyegyenlőség

A megvalósítandó tevékenység által nyújtott lehetőségek mindenki számára nyitva állnak. Az esetlegesen hiányzó önrész regionális fejlesztési keretből csekély kockázatvállalással biztosítható legyen.

Végrehajtó ügynökség

Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Rt.

Szakminisztériumok

Kulturális és természeti értékek fenntartható hasznosítása, falumegújítás és -fejlesztés,

Célja

- A mezőgazdaság fejlődéséhez szükséges infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése (Kimondottan mezőgazdasági és erdészeti célokat szolgáló szám nélküli külterületi utak és a hozzájuk kapcsolódó létesítmények építése, felújítása, mezőgazdasági vállalkozások korszerű energiaellátásának kialakítása/fejlesztése, elsősorban a megújuló energia használat fejlesztése mezőgazdasági üzemek által, helyi piacok és felvásárló-helyek felújítása, átalakítása, bővítése és újak létrehozása)

- Földterület fejlesztés, melioráció, felszíni vízrendezés –vízelvezetés
- Mezőgazdasági utak és a hozzájuk kapcsolódó létesítmények építése, javítása
- Mezőgazdasági telephelyek energiaellátásának kiépítése, javítása, a megújuló energiaforrások használatának elősegítése
- Helyi piacok és nagybani piacra jutási lehetőségek fejlesztése
- A termőföld termőképességének megőrzése, javítása
- Helyi szennyvízkezelés kiépítése a 2.000 lakos alatti településeken
- Faluképet és a közvetlen épített és természeti környezetet javító beruházások támogatása, eredeti közösségi és gazdasági funkciók megtartásával, újak betelepítésével, a természeti és a történelmi tájkép és az azt alkotó táji elemek állapotának javítása, megőrzése, közösségi terek kialakítása, fejlesztése.

Támogatható tevékenységei

Meglévő épületek felújítása és fejlesztése helyi, több funkciós, a közössé érdekeit szolgáló céllal: településképet rontó, a jelenleg is közösségi és gazdasági célokat szolgáló épületek külső és belső felújítása a funkció megtartásával és /vagy új funkciók betelepítésével.

Leromlott állapotban lévő, történelmi és építészeti értékeket hordozó településszerkezeti egységek, épületek stílusjegyek megtartásával történő külső felújítása, revitalizálása, védelme egységes, rendezett településképp kialakítása céljából.

Műemléki, helyi védettség alatt álló és egyéb kulturális értéket hordozó épületek, építmények, történelmi és régészeti értékek külső és belső felújítása

Természeti értékek, táji elemek, kultúr-, történelmi táj rendbetétele, revitalizálása, védelme, tájképmegőrzés, játszóterek, közösségi terek közösségi használatú zöldfelületek létrehozása, felújítása, egységes településképp kialakítása.

Vidéki infrastruktúra fejlesztése

Területi szempontok

Azon települések területén megvalósuló fejlesztések esetén nyújtandó be pályázat, amelyek közigazgatási területén az állandó lakosok száma 2007. január 1-én 120 fő/km², vagy annál kevesebb, vagy az állandó lakosok száma tízezer fő vagy annál kevesebb.

Fenntarthatóság

Települések, kistérségek arculatának, épített és természeti környezeti elemeinek megóvása felújítása, új funkciókkal való ellátása által a vidéki térségek vonzóvá válnak a vállalkozások, a vállalkozást segítő funkciók turisztikai vagy közösségi szolgáltatások számára.

Esélyegyenlőség

Végrehajtó ügynökség

Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

MVH, szakminisztériumok

erre kijelölt bankok

IV. LEADER –programok elterjesztése.

Fejlesztési eszközök

Vállalkozásfejlesztés, közösségi élettérfejlesztés, helyi kistérségi vidékfejlesztési stratégiák elkészítésének és megvalósításának támogatása

Céljai

- horizontális partnerségen és alulról jövő kezdeményezéseken alapuló kísérleti jellegű integrált fejlesztési stratégiák létrehozása vidéki térségek fejlesztésére,
- vidéki térségek közötti együttműködések fejlesztése országon belül és határokon túl,
- a szereplők közötti kapcsolatrendszer fejlesztése.
- vidéki élet és –munkalehetőségek javítása, a vidéki jólét növelése,
- életképes vidéki közösségek kialakítása, az együttműködési képesség és szervezethezesség javítása,
- új, fenntartható jövedelemszerzési lehetőségek teremtése
- munkahelyteremtés és –megőrzés.
- gazdasági tevékenységek diverzifikációja,
- helyi termékek kifejlesztése és versenyképességének javítása,
- új vagy magasabb színvonalú szolgáltatások kialakítása, fejlesztése, amelyek igazodnak a helyi lakosság igényeihez,

- megfelelő módszerek és lehetőségek biztosítása, a helyi szintű közösségi részvétel és szervezettség javítására a vidék fejlesztése érdekében,
- a helyi szereplők fejlesztésekben történő részvételének ösztönzése az alulról jövő kezdeményezések kialakítása és megvalósítása érdekében.

Támogatható tevékenységek

Kísérleti, integrált vidékfejlesztési stratégiák.

Térségek egymás közötti és nemzetközi együttműködésének támogatása

Kommunikációs hálózatépítés európai, nemzeti és regionális szinten

Kedvezményezettjei

Közép-Dunántúli Régió kistérségeiben tevékenykedő gazdálkodó szervezetek, önkormányzatok, köztestületi kamarák, civil szervezetek.

Területi szempontok

A Közép-Dunántúli Régióban a helyi akciócsoportok földrajzilag összefüggő területen, egymással szomszédos vidéki települések összefogásaként alakulhatnak meg, azzal a feltétellel, hogy gazdaságilag és szociálisan homogén egységet alkotnak.

Az egy akciócsoport célterületét alkotó településeken élő lakosság száma 10.000–100.000 főig terjedhet. A helyi akciócsoport tagjai csak olyan települések lehetnek, ahol az ott élők száma 10 000 fő alatti és/vagy a népsűrűség 120 fő/km² alatti.

Speciális kritériumok

A leszakadóban lévő vagy stagnáló kistérségekben megszervezett helyi akciócsoportok által elkészített integrált vidékfejlesztési tervek megvalósításának kiemelt támogatása.

Fenntarthatóság

A megvalósítandó projektekre érvényesnek kell lennie az egész helyi vidékfejlesztési tervre érvényesítendő gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatósági kritériumnak.

A projekteknek összhangban kell állniuk a helyi vidékfejlesztési terv céljaival és tartalmával, és a helyi akciócsoport működési területén belül kell megvalósulniuk (kivéve a térségek közötti együttműködéseket).

Az egyik legalapvetőbb jogosultsági kritérium a fejlesztés innovativitása, amely a következőkben nyilvánulhat meg:

a térség egyediségét tükröző új terméket/szolgáltatást hoz létre,
új eljárásokat alkalmaz a térségi adottságok jobb kihasználására,
erőforrások kombinálása, újszerű összekapcsolása,
új – közösségi részvételen alapuló – szervezeti formát hoz létre,
kihasználatlan belső erőforrásokra épít.

Esélyegyenlőség

Az akciócsoportok kialakításakor illetve a vidékfejlesztési terv készítése során lehetőség szerint kiemelten figyelembe kell venni a nőket érintő projekteket.

Végrehajtó ügynökség

Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség

Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Rt.

MVH, szakminisztériumok

köztisztviselői kamarák

Humán erőforrások fejlesztése

Összefoglaló

Ez a stratégiai fejezet a humán erőforrás fejlesztésének témájában készült, a Közép-Dunántúli Régió teljes területére, mint földrajzi lehatárolásra vonatkozik.

A dokumentum célja

- A 2007-2013-as tervezési időszakra szóló, II. Nemzeti Fejlesztési Tervbe szervesen integrálódó, a Közép-Dunántúli Regionális Operatív Program humán erőforrás-fejlesztés fejezetének megalapozása
- A régió átfogó stratégiájának felvázolása, amely decentralizált döntés-előkészítési és döntéshozatali mechanizmus jegyében működik
- A 2007-2013-as tervezési időszakra szóló, II. Nemzeti Fejlesztési Terv dokumentumaiban megjelenő, a humán erőforrás-fejlesztéssel kapcsolatos regionális igények megalapozását szolgálja
- A régió átfogó stratégiájának ismertetése és a centralizált döntés-előkészítési és döntéshozatali mechanizmus szerint működik

A dokumentum az alábbi Közösségi jogszabályokra és iránymutatásokra támaszkodik:

- Bizottsági Kommunikáció: „A növekedést és munkahelyeket támogató kohéziós politika: közösségi iránymutatások (2005.07.05.)
- Általános rendelettervezet az Európai regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról (2005.08.02.)
- Rendelettervezet az Európai Regionális Fejlesztési Alapra vonatkozó rendelkezések megállapításáról (2005.08.02.)
- Általános rendelettervezet az Európai Szociális Alapra vonatkozó rendelkezések megállapításáról (2005.10.10.)

A stratégiai vitaanyag készítését a Székesfehérvári Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány koordinálta, amely ezúton is köszönetet mond a KRDFÜ Kht. tervezési divíziója munkatársainak, mint információs partnerének, továbbá az egyes fejezetek szakértőinek.

Illeszkedés a Közösségi Stratégiai Irányelvekhez (CSG)

A dokumentum „A növekedést és munkahelyeket támogató kohéziós politika: Közösségi iránymutatások, 2007-2013” (CSG) c. Bizottsági kommunikációval (2005.07.05.), valamint a megújult Lisszaboni Stratégia elvei alapján,

- *a növekedésre,*
- *a foglalkoztatás erősítésére ,*
- *a versenyképesség növelésére irányul.*

Konvergencia célkitűzés, a fentiekkel összhangban a hosszú távú versenyképesség érdekében munkahelyteremtést, a fenntartható fejlődés megvalósításához szükséges alap infrastruktúra és szolgáltatói hálózat megteremtését, humántőke fejlesztéseket, az oktatási és szakképzési rendszerek reformját , modernizálását, intézményi kapacitások növelését támogatja.

A Regionális versenyképesség és foglalkoztatás célkitűzés a kutatást, innovációt, elérhetőség javítását, munkahelyteremtést, humántőke-befektetéseket helyezi előtérbe.

A humántőke fejlesztésére irányuló tevékenységek, a teljes foglalkoztatottság és magasabb termelékenység egyidejű megvalósítása érdekében, három prioritás köré csoportosulnak:

I. Foglalkoztatottak számának növelése, szociális védelmi rendszerek korszerűsítése:

- ✓ teljes foglalkoztatást célzó foglalkoztatáspolitikai megvalósítása,
- ✓ az életciklushoz való alkalmazkodás megvalósítása a foglalkoztatásban
- ✓ befogadó munkaerőpiac megteremtése, álláskereső motiválása, ideértve a hátrányos helyzetű és inaktív embereket is
- ✓ a munkaerő piaci igényekhez való alkalmazkodóképesség javítása
- ✓ megfelelő intézményrendszer kiépítése
- ✓ aktív és megelőző jellegű munkaerő piaci intézkedések megerősítése
- ✓ Speciális területek: fiatalok munkahelyhez segítése, nők foglalkoztatásba történő bevonása, bevándorlók munkaerő-piacra való belépésének erősítése.

II. A munkavállalók és a vállalkozók alkalmazkodóképességének, a munkaerőpiac rugalmasságának javítása

- ✓ A foglalkoztatási rugalmasság előmozdítása, a munkaerő-piaci szegmentáció csökkentése
- ✓ Foglalkoztatás-barát bérrendszer és munkabér-mechanizmusok biztosítása

III. Oktatás és képzés eredményeinek javítása

- ✓ A humán tőkébe történő befektetések növelése és javítása
- ✓ Nagyobb mobilitás biztosítása regionális, nemzeti és transznacionális szinten
- ✓ Koherens LLL stratégiák támogatása
 - ✓ A felsőfokú oktatás modernizálásának, a kutatási és innovációs humánpotenciál fejlesztésének támogatása
 - ✓ A szakképzés és a szakoktatás minőségének és vonzerejének növelése

Az oktatási és képzési rendszerek átalakítása az új kompetencia követelményeknek megfelelően

1. A Régió humán intézményrendszerének infrastrukturális fejlesztése a területi egyenlőtlenségek megszüntetésére irányul. A fejlesztések a humán szolgáltatások valamennyi területét felölelik, modern gépek- és eszközök alkalmazásával új oktatási módszerek, fejlett szolgáltatási hálózat kiépítésére van szükség .
2. Munkaerő- piaci politikák ösztönzése, speciális, a gazdaság elvárásainak megfelelő képzések, támogatások által a munkavállalók elhelyezkedési esélyei növekednek, a versenyképes, dinamikusan fejlődő regionális gazdaság igényeinek megfelelően.
3. Munkahelyteremtő beruházások ösztönzésével a munkaerőpiac kiegyensúlyozottá válik, növekszik a foglalkoztatottság. A humán szolgáltatások területére történő innovációs kezdeményezések és beruházás ösztönzés regionális szinten támogatandó.
4. A gazdaság és a humán szféra együttműködésének elmélyítése érdekében foglalkoztatási paktum létrehozása, összehangolt regionális munkaerő piaci információs rendszer kialakítása
5. Esélyegyenlőség megteremtése, életkörülmények javítása az aprófalvas, hátrányos kistérségekben
6. A támogatási rendszer hatékonyságának növelése, a társadalmi szolidaritás erősítése.

A dokumentum vezérlő elve a *tematikus és területi koncentráció*, összhangban a *konvergencia* célkitűzéssel, így olyan fejlesztésekre összpontosít, amelyek a humán erőforrások fejlesztését, a foglalkoztatottság növelését és a szociális védelmi rendszerek korszerűsítését szolgálják.

Messzemenően figyelembe veszi a *speciális társadalmi csoportok*, nők, hátrányos helyzetűek támogatását, az inaktívak lehetőség szerinti munkaerő piacra történő integrálását, több és jobb munkahelyek megteremtését.

A stratégia készítése, elfogadása, végrehajtása során kiépített *partnerségi kapcsolatok*, a gazdaság és a társadalom kulcsszereplőivel folytatott *párbeszéd*ek, *rendszeres társadalmi fórumok* biztosítják

a rendelkezésre álló alapok megbízható, hatékony, konszenzuson alapuló felhasználásának, átláthatóságának az érvényesülését.

Illeszkedés a Nemzeti Stratégiai Referencia kerethez

A dokumentum összhangban van a „A II. Nemzeti Fejlesztési Terv stratégiája Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakerete c. (NSRK) dokumentummal (2006.01.16.), amely a humán erőforrások fejlesztése területén iránymutatást ad regionális vonatkozásban is:

- A régió versenyképessége szempontjából meghatározó jelentősége van a humán erőforrások mennyiségének és minőségének. A munkaerő egészségi állapotának megőrzése, aktivitásának fokozása elengedhetetlen.
- Az oktatásban, képzésben olyan szerkezeti, tartalmi, módszerbéli változtatásoknak kell végbemenniük, amelyek alapján a regionális oktatási, képzési rendszer képes lesz a gazdaság egyre növekvő igényeihez rugalmasan igazodni, hozzájárulni a munkavállalók munkaerő piaci pozícióinak erősödéséhez és a humán erőforrás fejlődéséhez, megújulásához.
- A Régió fejlődési pólusainak szoros együttműködése, a gazdasági- és a humán tőke erőforrások hatékony kihasználása területén, a területi egyenlőtlenségek megszüntetésében, beruházások ösztönzésében az innovatív, versenyképes régió megvalósításának záloga.

A fenntarthatóság, esélyegyenlőség és a területiség fontos elemei a regionális stratégiának is.

Illeszkedés az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz

A dokumentum összhangban van az Országos Területfejlesztési Konceptió c. (OTK) dokumentummal (2006.01.16.), amely a humán erőforrások fejlesztéséhez kapcsolódóan kiemelten kezeli a következő területeket:

- **Térségi versenyképesség terén** : alapvető cél, hogy az ország régiói, egyéb térségei és városai versenyképesebbé váljanak, ezzel segítve elő Magyarország számára az Európai Unió átlagához való gazdasági-társadalmi felzárkózását. A versenyképes régiókat prosperáló gazdaság, magas foglalkoztatás, tartós és fenntartható fejlődés, folyamatos megújulási képesség (innováció) jellemzi. A térségi versenyképesség fejlesztésének homlokterében a térségek külső erőforrás vonzó, ill. -megtartó képességének és a térségi szereplők versenyképességének együttes erősítése, valamint a hatékony területi szerkezet megteremtése áll. A versenyképességet szolgáló fejlesztendő tényezők köre a különböző adottságok és a választott stratégia függvényében térségenként eltérőek, ezért a

versenyképesség fejlesztése a helyi-térségi adottságokhoz igazodó decentralizált fejlesztéspolitikával biztosítható hatékonyan. A tudás a legfőbb versenyképességi tényezővé vált. Ezt egyrészt *a régió gazdasági struktúrájához igazodó képzettségi szerkezet kialakítása*, a kutatási, felsőoktatási központok, a tudásközpontok megerősítése, azok régióon belüli, dinamizáló kapcsolatrendszereinek ösztönzése, valamint az információs társadalom területi elterjedésének támogatása biztosíthatja. A tudásközpontok fejlesztése a régiók valamennyi érdekelt szereplőjének együttműködését, a források cél szerinti koncentrációját igénylik. Az információs társadalom által kínált lehetőségek területi terjedésének ösztönzése kiemelten fontos, hiszen ennek révén a ma még nehezen megközelíthető perifériális területek lakossága is fokozottan bevonható lesz – pl. távmunka révén – a gazdaság vérkeringésébe.

- Kistérségi, regionális foglalkoztatási paktumok kidolgozása a foglalkoztatás növelése és a gazdaság fejlesztése érdekében
- Az oktatás-képzés tartalmi, strukturális, módszertani fejlesztésének elemei: a regionális szakképzési rendszer tartalomfejlesztése, infrastrukturális fejlesztése, tudásközpontok létrehozása és a transzparenciát megalapozó módszertani kultúra elterjesztése a régióban
- A gazdaság igényeihez igazodó képzési rendszer kialakítását célozzák a Régió területén, Tatabányán és Székesfehérváron kialakításra kerülő Térségi Integrált Szakképző Központok.
- A középfokú szakképzés területén történő koordinációs tevékenység, a regionális gazdasági, társadalmi igények alapján kialakítandó speciális képzési rendszerek, modulok (nano-technológia, biotechnológia, szociális ellátást célzó képzések, környezettudatos nevelés szolgáló képzések, turisztikai vonzerők érdekében kialakítandó képzések, , menedzsment ismeretek, képzések) a régió versenyképességének megőrzését és a foglalkoztatás növekedését eredményezik.
- Új módszertan (e-learning, távoktatás, tartalomfejlesztés) kidolgozása, alkalmazása, a regionális oktatási hálózat kiépítése, a munkaerő-piaci pozíciók erősödését szolgálja. Az *egész életen át tartó tanulás* filozófiájának elterjedése, ennek elektronikus formái, informatikai alapú távoktatás elsajátítása, informatikai készségfejlesztő képzések, fontos eszközei a gazdaság változó körülményeihez való folyamatos megfelelésnek.

- Az esélyegyenlőség megteremtését, a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek munkaerőpiacra történő re-integrálását speciális képzési és támogatási rendszerek kidolgozása segíti.

- **Területi felzárkóztatás** alapvető célja koncentrált, a társadalmi esélyegyenlőség elvét sértő és a gazdaság eredményes működését korlátozó elfogadhatatlan *területi egyenlőtlenségek*, valamint a gazdaság, a vállalkozások hatékony működését korlátozó infrastrukturális, szervezési és az emberi erőforráshoz kapcsolódó hiányosságok *megszüntetésére irányul*. A hagyományos területi kiegyenlítő szemlélettel szemben a felzárkóztatás során is alapvető cél az életképes gazdasági, társadalmi elemek megerősítése ill. kialakítása, vagyis e térségek relatív versenyképességének javítása annak érdekében, hogy e térségek ne eltartott, hanem a támogatások segítségével működőképes térségi rendszerek legyenek.

A legelmaradottabb térségek döntő többsége nehezen megközelíthető, számottevő városi központ nélküli rurális térség. Éppen ezért a felzárkóztatás alapját e térségek településeinek a városhálózatra való hathatós felfűzése, egy új, integrált város és vidéke rendszer megteremtése jelentheti. Ehhez mindenekelőtt az elérhetőség rendszereinek fejlesztése és a város-falu feladatmegosztás lehetőségeinek elmélyítése szükséges. A városok azon képességét kell ösztönözni, mellyel képesek ellátni tágabb környezetüket szolgáltatásaikkal, munkahellyel, míg a falvak esetében a lakófunkció megerősítése, a rekreációs idegenforgalmi szerepük fejlesztése a legfontosabb. Ahol nincsen kellő közelségben érdemi városi központ, ott ösztönözni kell ilyen központok létrejöttét, ill. megerősödését.

Elérendő cél az elmaradott térségekben az *aktivitás növelése, és a munkahelyteremtéssel járó fejlesztések ösztönzése*, helyi vállalkozások megerősítése, *a térségi igényekhez igazodó képzési rendszer megteremtése*. A munkaerőpiacról kiszorultak integrálása érdekében *foglalkoztatás és komplex munkaerő-piaci programok* támogatása szükséges.

- A Régió kevésbé fejlettebb területeinek felzárkóztatását célozza az egységes szakmainformációs rendszer kidolgozása, amely a foglalkoztatási-, munkaerő-piaci kereslet-kínálat által megalapozott igényeket és elvárásokat tartalmazza.
- Pályaorientációs, pályakorrekciós és pályaválasztási adat-bázis kialakítása a területi egyenlőtlenségekből adódó különbségek és hátrányok megszüntetését szolgálja és a munkaerő pozícióját erősíti.
- Egységes regionális mérési és értékelési rendszer kialakítására van szükség a szakképzés területén, ahol jelenleg kevésbé átlátható és követhető, különböző mérési módszerek használatosak.

- A hátrányos térségek humánerőforrás fejlesztésében, az esélyegyenlőség megteremtésében az oktatási (óvodák, iskolák), egészségügyi, szociális ellátó intézmények infrastrukturális fejlesztése, a szolgáltatások kistérségi koordinációja szükséges, aktuális.

Illeszkedés az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióhoz

A dokumentum, – az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió c.(OFK) (2006.01. 15.) dokumentummal összhangban készült –, amelynek a humánerőforrás fejlesztése területén, legfontosabb megállapításai:

Magyarország középtávú stratégiai céljai között a „foglalkoztatás bővülése, a versenyképes tudás és műveltség növekedése, a népesség egészségi állapotának javulása, a társadalmi összetartozás erősödése szerepel. A stratégiai célok megvalósítását három fő prioritás mentén kívánja megvalósítani:

Befektetés az emberbe

Befektetés a gazdaságba

Befektetés a környezetbe

Befektetés az emberbe- prioritás elemei regionális szintű vonatkozásai:

- Munkavállalók alkalmazkodóképességének javítása, speciális képzések bevezetésével
- Az oktatási, képzési rendszerek folyamatos fejlesztése és összehangolása a piaci igényekkel, a gazdasággal
- A munkaerőpiacra való belépés és visszatérés ösztönzése, segítése , a foglalkoztathatóság javítása
- Az esélyegyenlőség javítása, a humán szolgáltatásokhoz való hozzáférés feltételeinek javítása
- A társadalmi és kulturális tőke erősítése
- Az egészségügyi ellátórendszer szerkezetének és működésének korszerűsítése

Fejlesztési stratégia

Nemzeti Programok hivatkozásai

A dokumentum „A növekedést és munkahelyeket támogató kohéziós politika: Közösségi iránymutatások, 2007-2013” (CSG) c. Bizottsági kommunikációval (2005.07.05.), valamint a megújult Lisszaboni Stratégia elvei alapján,

- *a növekedésre,*
- *a foglalkoztatás erősítésére,*
- *a versenyképesség növelésére irányul.*

Konvergencia célkitűzés, támogatja

a munkahelyteremtést,

a fenntartható fejlődés megvalósításához szükséges alap infrastruktúra és szolgáltatói hálózat megteremtését,

a humántőke fejlesztéseket, az oktatási és szakképzési rendszerek reformját, modernizálását, intézményi kapacitások növelését.

A Regionális versenyképesség és foglalkoztatás célkitűzés támogatja

- a. a közszolgáltatások racionális, hatékony fejlesztését, azok elérhetőségében az esélyegyenlőséget,
- b. a munkahelyteremtést és a munkaerőpiac modernizálását,
- c. a humán-és közszolgáltatásokba irányuló tőke-befektetéseket.

A humántőke fejlesztésére irányuló tevékenységek, a teljes foglalkoztatottság és magasabb termelékenység egyidejű megvalósítása érdekében, három prioritás köré csoportosulnak:

- *Foglalkoztatottak számának növelése, szociális védelmi rendszerek korszerűsítése:*
- *A munkavállalók és a vállalkozók alkalmazkodóképességének, a munkaerőpiac rugalmasságának javítása*
- *Oktatás és képzés eredményeinek javítása, a szakképzés és a szakoktatás minőségének és vonzerejének növelése.*

A dokumentum vezérlő elve a *tematikus és területi koncentráció*, összhangban a *konvergencia* célkitűzéssel, így olyan tevékenységekre összpontosít, amelyek a humán erőforrások fejlesztését, a foglalkoztatottság növelését és a szociális védelmi rendszerek korszerűsítését szolgálják.

Messzemenően figyelembe veszi a *speciális társadalmi csoportok*, nők, hátrányos helyzetűek támogatását, az inaktívak lehetőség szerinti munkaerő piacra történő integrálását, több és jobb munkahelyek megteremtését.

A stratégia készítése, elfogadása, végrehajtása során kiépített *partnerségi kapcsolatok*, a gazdaság és a társadalom kulcsszereplőivel folytatott *párbeszéd*ek, *rendszeres társadalmi fórumok*

biztosítják a rendelkezésre álló alapok megbízható, hatékony, konszenzuson alapuló felhasználásának, átláthatóságának az érvényesülését.

Illeszkedés a Nemzeti Stratégiai Referencia kerethez

A dokumentum összhangban van a „A II. Nemzeti Fejlesztési Terv stratégiája Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakerete c. (NSRK) dokumentummal (2006.01.16.), amely a humán erőforrások fejlesztése területén támogatja:

- A humán erőforrások mennyiségi és minőségi fejlesztését, egészségi állapotának megőrzését és aktivitásának fokozását.
- Az oktatási, képzési rendszernek a gazdaság igényeihez történő alkalmazkodóképességének kialakítását.
- Olyan intézkedéseket, amelyek a munkavállalók munkaerő piaci pozícióinak erősödését, a humán erőforrás fejlődését és megújulását szolgálják
- A gazdasági- és a humán tőke erőforrások hatékony kihasználása, a területi egyenlőtlenségek megszüntetése érdekében történő intézkedéseket,
- A humán szolgáltatások területére irányuló beruházások ösztönzését,
- A Régió versenyképességének növelése érdekében a humán-, civil-, gazdasági szereplők szoros együttműködését.

Az esélyegyenlőség, fenntarthatóság, a partnerség és a területiség szempontjai meghatározó szerepet kapnak.

Illeszkedés az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz

A dokumentum összhangban van az Országos Területfejlesztési Konceptió c. (OTK) dokumentummal (2006.01.16.), amely a humán erőforrások fejlesztése területén kifejezetten támogatja :

- A versenyképesség érdekében a foglalkoztatás növelését, a tudás, -mint versenyképességi tényező - sokirányú fejlesztését
- Tartós és fenntartható fejlődés, folyamatos megújulási képesség fejlesztését
- A régió gazdasági struktúrájához igazodó képzettségi szerkezet kialakítását,
- A kutatási, felsőoktatási központok, a tudásközpontok megerősítését, azok régió belüli, dinamizáló kapcsolatrendszerének ösztönzését
- Az információs társadalom területi elterjedésének támogatását

- A területi egyenlőtlenségek, valamint a gazdaság, a vállalkozások hatékony működését korlátozó infrastrukturális, szervezési és az emberi erőforráshoz kapcsolódó hiányosságok megszüntetését
- A városok azon képességének ösztönzését, mellyel képesek ellátni tágabb környezetüket szolgáltatásaikkal, munkahellyel. Kistérségi központok fejlesztését.
- Az elmaradott térségekben az aktivitás növelését, és a munkahelyteremtéssel járó fejlesztések ösztönzését, helyi vállalkozások megerősítését, a térségi igényekhez igazodó képzési rendszer megteremtését.
- A munkaerőpiacról kiszorultak integrálása érdekében foglalkoztatás és komplex munkaerőpiaci *programok* támogatását

Nemzeti Foglalkoztatási Reformprogram

A Nemzeti Foglalkoztatási Reformprogram az Nemzeti Fejlesztési Terv II. és az Európai Foglalkoztatási Stratégia keretében végrehajtandó program.

Legfontosabb célkitűzései a foglalkoztatás növelésére irányul:

- Foglalkoztatás bővítését szolgáló támogatás
- Rehabilitációs foglalkoztatás bővítését szolgáló támogatás
- Részmunkaidős foglalkoztatás támogatása
- Közhasznú munkavégzés támogatása
- Álláskeresők munkaerő-kölcsönzés keretében történő foglalkoztatásának támogatása
- Foglalkoztatáshoz kapcsolódó járulékok átvállalása
- Munkatapasztalat szerzés támogatása.

Az NFT-stratégia kulcsfontosságú eleme: a kis- és közepes vállalkozások versenyképességének javítása és foglalkoztatási potenciáljának erősítése.

Illeszkedés az Európai Foglalkoztatási Stratégiához

A szakképzett és alkalmazkodni képes munkaerő és a gazdasági változásokhoz igazodó munkaerőpiac biztosítása érdekében a tagállamok és az Európai Közösség összehangolt foglalkoztatási stratégiát alakított ki, amelynek legfőbb célja a teljes foglalkoztatás megteremtése, hozzájárulva a tudásalapú gazdaság versenyképességének javításához, a társadalmi kohézió erősítéséhez, a fenntartható fejlődés biztosításához. Az Európai Foglalkoztatási Stratégia (EFS) megvalósítása érdekében a tagállamok saját foglalkoztatáspolitikájukat a Foglalkoztatási

Irányvonalaknak megfelelő alakítják. A stratégiában kitűzött célok elérése érdekében minden egyes tagállam a szociális partnerekkel együttműködve évente a Foglalkoztatási Irányvonalak céljain és prioritásain alapuló, koherens és átfogó nemzeti akcióterveket dolgoz ki és hajt végre.

Az Európai Bizottság 2002-ben teljes egészében felülvizsgálta az Irányvonalakat az EFS első öt éve során szerzett tapasztalatok alapján. A tapasztalatok értékelése megerősítette, hogy az utóbbi években az ESZA pozitív szerepet játszott a foglalkoztatási teljesítmény ösztönzése terén. A gazdasági, társadalmi és demográfiai változások felgyorsulása, a globalizáció és a modern gazdaság igényei, valamint az EU bővítése komoly foglalkoztatási kihívásokat jelentenek. Az új Irányvonalak foglalkoznak a Foglalkoztatási Stratégia újragondolásával, hogy az meg tudja felelni ezeknek a kihívásokra a kibővített Európai Unióban, továbbá az elképzelések szerint az irányvonalakat a jövőben nagyobb állandóság jellemzi majd és a Lisszabonban meghatározott középtávú célkitűzések megvalósítására összpontosítanak. továbbá Az új stratégiában nagyobb hangsúlyt kap az eredmény-orientált megközelítés, amely lehetővé teszi a tagállamok számára a megfelelő cselekvés-kombinációk, akciótervek kialakítását. Az Irányvonalak három egymást kiegészítő és kölcsönösen megerősítő célra épülnek:

- teljes foglalkoztatás,
- a munka minősége és termelékenysége
- társadalmi kohézió és befogadás

Átfogó cél

Tudásalapú régió kialakítása, ahol fejlett humán-és közösségi infrastruktúra, hatékonyan működő egészségügyi-, szociális közszolgáltatási rendszer és társadalmi szolidaritás a dinamikusan fejlődő régió gazdaságának versenyképességét növeli.

Specifikus célok

A stratégia megvalósításának specifikus céljai

- *A Régió versenyképességének elősegítése a foglalkoztatottság növelése által.*

A munkavállalók, munkaerő piaci igényekhez való alkalmazkodóképességének javítása, az életciklushoz való alkalmazkodás megvalósítása a foglalkoztatásban, befogadó munkaerőpiac megteremtése, álláskeresők motiválása, ideértve a hátrányos helyzetű és inaktív embereket is. Megfelelő intézményrendszer kiépítése és regionális foglalkoztatási paktum létrehozása.

Speciális területek: fiatalok munkahelyhez segítése, nők foglalkoztatásba történő bevonása, fogyatékkal élők foglalkoztatásának elősegítése.

- *Az innováció régiójának megteremtése, a tudásalapú gazdaság kiépítésével.*

Az oktatás modernizálásának, a kutatási és innovációs humánpotenciál fejlesztésének támogatása, nagyobb mobilitás biztosítása regionális, nemzeti és transznacionális szinten, koherens LLL stratégiák támogatása. A szakképzés és a szakoktatás minőségének és vonzerejének növelése, valamint az oktatási és képzési rendszerek átalakítása az új kompetencia követelményeknek megfelelően. A gazdaság elvárásainak megfelelő képzések, képzési rendszerek módszertani, tartalmi fejlesztések megvalósítása. A humán intézményrendszer infrastrukturális fejlesztése, az óvodától az általános és középiskolákig, a területi egyenlőtlenségek megszüntetése és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.

- *A lakosság jó egészségi állapota és szociális helyzete a dinamikus gazdasági fejlődés egyik pillére legyen.*

Az egészségügyi és szociális közszolgáltatások hatékonyságát és kistérségi, regionális szinten történő koordinálása, infrastrukturális fejlesztése. Esélyegyenlőség megteremtése, az életkörülmények javítása az aprófalvas, hátrányos kistérségekben.

Az egészséges életmódra való nevelés, a prevenciós és rehabilitációs tevékenység erősítése.

A hátrányos helyzetűek számára egységes, hatékony támogatási rendszer kidolgozása.

- *A társadalmi szolidaritás erősítése, a gazdaság, a humán szféra szoros együttműködésével.*
Az együttműködés fontos eleme a civil szervezetek, kezdeményezések támogatása, a partnerségi kapcsolatok erősítése.

A célok elérésének módja

A stratégia specifikus céljainak megvalósítása párhuzamosan, egy idő intervallumban történik. Területileg koherens, a helyi adottságokra épülve, a különböző társadalmi csoportok, szervezetek, intézmények partnerségi kapcsolatának eredményeképpen. A célok megvalósításával a humán erőforrások megfelelő támogatást biztosítanak a Régió gazdasági fejlődéséhez, versenyképességének megőrzéséhez.

Prioritások

A stratégia prioritásai

- *A foglalkoztatás növelése, a humán szférába történő beruházások ösztönzése.*
 - Munkahelyteremtő beruházások ösztönzése
 - Foglalkoztatási paktumok létrehozása, működtetése

- Összehangolt, regionális munkaerő piaci információs rendszer kidolgozása
- Helyi foglalkoztatási kezdeményezések támogatása
- *A képzési rendszer fejlesztése, modernizálása, a gazdaság igényeihez történő igazítása.*
 - Az intézményrendszer infrastrukturális fejlesztése
 - Az oktatás tartalmi, módszertani fejlesztése, korszerűsítése, hatékonyságának növelése
 - A gazdaság igényeihez igazodó képzési rendszer kialakítása, speciális képzések támogatása
- *Az egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése.*
 - Egészségügyi intézményrendszer infrastrukturális fejlesztése és területi egyenlőtlenségéből adódó hiányosságainak megszüntetése
 - Az egészségügyi ellátórendszer hatékonyságának növelése
 - Egészséges életmód elterjedése, betegségmegelőző szűrések, rehabilitáció támogatása
- A társadalmi szolidaritás erősítése
 - A támogatási rendszer hatékonyságának növelése
 - Veszélyeztetettek, fogyatékkal élők képzési, foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése

Célok és prioritások kapcsolata

Tudásalapú régió kialakítása, ahol fejlett humán-és közösségi infrastruktúra, hatékonyan működő egészségügyi-, szociális közszolgáltatási rendszer és társadalmi szolidaritás a dinamikusan fejlődő régió gazdaságának versenyképességét növeli.

<p>A Régió versenyképességének elősegítése a foglalkoztatottság növelése által..</p>	<p>Az innováció régiójának megteremtése, a tudásalapú gazdaság kiépítésével</p>	<p>A lakosság jó egészségi állapota és szociális helyzete a dinamikus gazdasági fejlődés egyik pillére legyen.</p>	<p>A társadalmi szolidaritás erősítése, a gazdaság, a humán szféra szoros együttműködésével</p>
<p>A foglalkoztatás növelése, a humán szférába történő beruházások ösztönzése</p>	<p>A képzési rendszer fejlesztése, modernizálása, a gazdaság igényeihez történő igazítása</p>	<p>Az egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése.</p>	<p>A társadalmi szolidaritás erősítése</p>

Területi preferenciák

A stratégia területi preferenciái

- A stratégia hangsúlyt fektet arra, hogy az oktatás és a képzés, valamint az egészségügyi szolgáltatások, közszolgáltatások egyenlő eséllyel elérhetőek legyenek a Régió valamennyi településén, úgy a nagyvárosokban, mint az aprófalvas térségekben.
- Az elmaradott térségek felzárkóztatását, a külső perifériák fejlődését szolgálja a beruházások ösztönzése, különös tekintettel a szociális szektorba irányuló befektetések ösztönzése, a foglalkoztatottság növelése.

- A bölcsődék, óvodák, általános iskolák, szakiskolák infrastrukturális és eszköz-ellátottsága a tudás megszerzését, és a modern ismeretek elsajátításának lehetőségét kell, hogy biztosítsák a Régió külső és belső térségeiben.
- Az egészségügyi -, és szociális ellátás a Régió kevésbé fejlett térségeiben is hozzáférhető legyen.
- A közszolgáltatások színvonalának és hatékonyságának növelése, modernizálása a Régió minden településén fontos.

Prioritások

I. A foglalkoztatás növelése, a humán szférába történő beruházások ösztönzése

Célok

A prioritás célja, a munkaerő-piaci egyensúly megteremtése, a munkaerő-politikák hatékony működése. A létrejövő új munkahelyek lehetőséget teremtenek azoknak a munkaerőpiacról kiszorult rétegek (tartósan munkanélküliek, inaktívak) és a munkaerőpiacra belépni kívánó egyének számára, akiknek ez a jelenlegi munkaerő-piaci kereslet mellett nem sikerült.

Az általánosan tapasztalható ágazati átrendeződést elősegíti és a forráshiánnyal küzdő humán ágazatok fejlődéséhez addicionális forrásokat teremt.

Indoklás

A foglalkoztatottság tekintetében a Közép-dunántúli régió elmarad az uniós átlagtól. A gazdaságilag aktív népességnek alig több mint fele foglalkoztatott. A foglalkoztatottaknak az Európai Unió átlagnál jóval magasabb hányada dolgozik az iparban, a szolgáltatási szektorban dolgozók aránya pedig elmarad attól. A munkaügyi szervezetnél bejelentett üres álláshelyek tekintetében a Közép-dunántúli régió elmarad az országos átlagtól. A bejelentett álláshelyeken többnyire alacsonyabb képzettséggel betölthető munkakörökbe keresnek munkavállalókat. Mindezek, valamint a munkaerő-piaci kedvezőtlen folyamatok miatt szükséges munkahelyteremtő és –megtartó beruházások finanszírozása.

A prioritás olyan vállalkozások munkahelyteremtő beruházásait támogatja, amelyeknél a létrejövő új munkahelyek hosszútávon fenntarthatóak. Az innováció-orientált ágazatokra helyezve a hangsúlyt, és előnyben részesítve azoknak az új munkahelyeknek a létrehozását, melyek a szolgáltató szektorban biztosítanak hosszú távú munkalehetőséget a régió munkaereje számára.

Továbbiakban azokat a munkáltatókat – és ezen keresztül a meglévő munkavállalókat – kell segíteni, amelyek átmeneti likviditási zavarok, struktúraváltás miatt a munkahelyek számának

csökkentésére kényszerülnének, de támogatásokkal lehetségessé válik a korábbi létszám megtartása és hosszú távú fenntartása.

A munka világából kiszorult emberek munkaerő-piaci re-integrációjához nagyban hozzájárulhatnak a terciér szektor és a szociális gazdaság új foglalkoztatási lehetőségei. Ezek az ágazatok hosszú távú foglalkoztatási lehetőségeket biztosítanak azok számára, akik még hosszabb távon sem tudnak a hagyományos munkaerőpiac résztvevőivé válni.

A terciér szektorban és a szociális gazdaságban olyan projektek támogatása célszerű, amelyekben a foglalkoztatást képzési program és igény szerint egyéb támogató szolgáltatások egészítik ki a résztvevők foglalkoztathatóságának javítása érdekében. A projektek mindegyikében megvalósul a résztvevők folyamatos követése, segítése.

Fejlesztési eszközök

Munkahelyteremtő beruházások ösztönzése

Célja

Általános cél:

Kiegyensúlyozott munkaerőpiac megteremtése

Specifikus és operatív célok:

- ✓ munkaerő alkalmazkodóképességének javítása,
- ✓ versenyképes gazdasági környezet megteremtése,
- ✓ munkaerő-piaci re-integráció hatékonyabbá tétele,
- ✓ szektorális átrendeződés elősegítése.

Támogatható tevékenységek

Alintézkedés-1.

- Munkahelyteremtés kamatmentes (visszatérítendő, vagy vissza nem térítendő) tőkejuttatással álláskereső, munkanélküliek, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatására területileg differenciált mértékben és módon
- Különbféle foglalkoztatási támogatások, illetve azok kombinációi (tartósan munkanélküliek, pályakezdők, idősebb munkavállalók, diplomások, megváltozott munkaképességűek, stb.)
- Struktúraváltó vállalkozások támogatása munkahelyteremtés típusú eszközökkel

Alintézkedés-2.

- Átmeneti piaci, likviditási zavarba került munkaadók bértámogatás típusú támogatása

Célcsoportok

A régió lakossága,

az első komponens esetében különös tekintettel:

- ✓ a munkavállalási korú inaktív lakosságra
- ✓ a munka világába első alkalommal belépőkre
- ✓ a hátrányos helyzetű rétegekre, csoportokra
- ✓ a hátrányos helyzetű térségekben élőkre

a második komponens esetében különös tekintettel:

- ✓ a munkahellyel rendelkezők (közülük is kiemelten a 45 év feletti, korszerűtlen szaktudással rendelkezők, szakképzettséggel nem rendelkezők, megváltozott munkaképességűek)

Kedvezményezettek

- ✓ A regionális, a megyei és a kistérségi fejlesztési tanácsok, illetve végrehajtó szervezeteik
- ✓ A megyei munkaügyi központok, illetve kirendeltségeik

A kedvezményezettek partnerei lehetnek: A régióban működő vállalatok, vállalkozások, gazdálkodó egységek, a települési önkormányzatok, kistérségek, kisebbségi önkormányzatok, a foglalkoztatási célú civil szervezetek.

Területi szempontok

Az intézkedés a Régió teljes területére vonatkoztatva végrehajtandó, azonban a periférikus térségekben élők és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára

Speciális kritériumok

ESZA OP-k, ERFA OP-k. Európai területi együttműködés,

NAVT

N+2 projektek,

OTK célok (5+7)

OFK célok (8)

Fenntarthatóság

A projekt megvalósításánál az intézkedés céljait figyelembe kell venni. A szükséges önerőt biztosítani kell. A projekt szakmailag, pénzügyileg megalapozott kell, hogy legyen. A megvalósíthatóság hosszú távon a munkaerő-piaci egyensúlyi problémák kiküszöbölését eredményezi.

Esélyegyenlőség

A fejlesztési eszköz keretében megvalósított tevékenységeknél az azonos képességgel, szaktudással rendelkező nők és férfiak egyenlő esélyt kapnak a munkavállalásban. A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, inaktív munkába történő visszatérését támogatja.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia : GKM, FMM

Fejlesztési eszközök

Foglalkoztatási paktumok létrehozása, működtetése

Célja

Általános cél:

- Kiegyensúlyozott munkaerőpiac megteremtése

Specifikus és operatív célok

- ✓ Munkaerő alkalmazkodóképességének javítása
- ✓ Munkaerőpiacot segítő mechanizmusok hatékonyságának javítása
- ✓ Területi egyenlőtlenségek csökkentése
- ✓ Az oktatás és a munka világa közötti kapcsolat megteremtése és fenntartható fejlesztése

Támogatható tevékenységek

- ✓ Foglalkoztatási paktumok létrehozása
- ✓ A térség foglalkoztatási helyzetének elemzése, lehetőségek keresése az általános célok megvalósítása érdekében
- ✓ A térség gazdasági és humán erőforrás-fejlesztését érintő elképzelések összehangolása

- ✓ Programok, projektek tervezése és megvalósítása a foglalkoztatás elősegítése érdekében

Kedvezményezettek

A regionális, a megyei és a kistérségi fejlesztési tanácsok, illetve végrehajtó szervezeteik. Partnerek lehetnek :

- ✓ a régióban működő vállalatok, vállalkozások, gazdálkodó egységek,
- ✓ települési önkormányzatok, kistérségek, kisebbségi önkormányzatok,
- ✓ foglalkoztatási célú civil szervezetek, szociális foglalkoztatást biztosító szervezetek.

Területi szempontok

Az intézkedés a Régió teljes területén érvényesíthető.

Speciális kritériumok

ESZA OP-k, ERFA OP-k. Európai területi együttműködés,

NAVT

N+2 projektek,

OTK célok (5+7)

OFK célok (8)

Fenntarthatóság

A széleskörű partnerség alapján kialakított, a társadalom, a gazdaság minél szélesebb rétegeinek együttműködése eredményeként létrejött megállapodások hosszú távon működőképeseek. Lényeges szempont, hogy a létrejövő paktum szervesen kapcsolódjon a térségben létrejövő más megállapodásokhoz.

A projekt megvalósításánál az intézkedés célkitűzései mérvadóak. A szükséges önerőt biztosítani kell. A projekt szakmailag, pénzügyileg megalapozott kell, hogy legyen. A megvalósítás hosszú távon a munkaerő piaci mechanizmusok működését segíti.

Esélyegyenlőség

A foglalkoztatási paktumoknál különös jelentőséget kap a nők és férfiak egyenlő esélyeit tükröző klauzulák. A hátrányos helyzetű térségek fejlesztése érdekében a munkaadók és az illetékes önkormányzatok szoros együttműködése elengedhetetlen feltétele a helyi gazdasági és társadalmi

fejlődésének. A csökkent munkaképességűek, GYES-ről visszatérő anyák, a pályakezdők, a 45-50 éven felüliek elhelyezkedési esélyeit is biztosítani kell.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Fejlesztési Ügynökség Kht., Munkaügyi Központ

SOP kompetencia : GKM, FMM

A prioritás várható hatásai

A régióba irányuló külföldi működő tőke-befektetések volumene növekszik.

A beruházások növekedése eredményeként a foglalkoztatás nő és a régió gazdasága dinamikusan fejlődik és a térségek közti különbség, mérséklődik.

A munkaerőpiac kiegyensúlyozottabb lesz.

Az aktív népesség elhelyezkedési esélyei növekednek, kiszámítható munka-piaci feltételek, ergonómiai körülmények.

Jól működő, hatékony piaci mechanizmusok és partnerségi kapcsolatok.

Komplex, a hátrányos térséget és hátrányos társadalmi csoportok munkaerő-piaci integrációját célzó programok a munkanélküliség csökkenését eredményezik.

II. A képzési rendszer fejlesztése, modernizálása, a gazdaság igényeihez történő igazítása

Célok

Általános cél:

- ✓ a gazdasági fejlődést, az innovációt támogató képzési rendszer kialakítása.

Specifikus és operatív célok:

- ✓ A gazdaság igényeihez rugalmasan alkalmazkodó oktatási, képzési rendszer kialakítása
- ✓ A Régió foglalkoztatási helyzetének javítását célzó képzési rendszer kialakítása
- ✓ Az oktatás, képzés lehetőségeinek bővítése
- ✓ A szakképzés, felnőttképzés-felsőoktatás összehangolt tartalmi fejlesztése
- ✓ A képzés kereslet-kínálat összhangjának megteremtése
- ✓ A tudásalapú társadalom feltételeinek megteremtése

Indoklás

Az oktatási, képzési rendszer struktúrája nem felel meg a gazdaság igényeinek, annak ellenére, hogy világbanki finanszírozásból számos hazai szakiskola fejlesztése megvalósulhatott. Ezek a fejlesztések elsősorban az innovációs potenciállal rendelkezőket segítették, a regionális elosztási elveket kevésbé vette figyelembe.

A képzési tartalom nem felel meg a gazdaság elvárásainak.

A lakosság 40-45 %-a aluliskolázott, azaz vagy nem rendelkezik általános iskolai végzettséggel, vagy alapiskolai végzettség mellett nincs szakmai végzettsége.

A képzési rendszer szétaprózódott és működése nem eléggé hatékony.

A módszertani kultúra a hagyományos didaktikai megoldásokat követi.

Az infrastrukturális feltételek hiánya az IKT széleskörű elterjedésének hiánya.

Munkaerő-piaci elemzések alapján tudható, hogy egyes társadalmi csoportok munkaerő-piaci visszatérése problémákkal terhelt.

Szükséges a képzéshez való hozzáférés kiszélesítése, a hátrányos térségekben és a hátrányos társadalmi rétegek számára, különböző képzési lehetőségek elérhetőségének biztosítása, az iskolázottság szintjének javítása.

A mobilitási képesség fejlesztésének feltételei hiányoznak, mint az egységes mérési, értékelési és beszámítási rendszerek hiánya. Ez a rendszer a mobilitás növelésén túl, lehetőséget ad a képzési folyamatokba történő célzott beavatkozásokra és az intézmények munkájának folyamatos korszerűsítéséhez vezethet.

Fejlesztési eszközök

Az oktatás tartalmi, módszertani fejlesztése, korszerűsítése, hatékonyságának növelése

Célja

Általános cél:

A Régió IKT fejlesztésének ösztönzése, korszerű képzési, oktatási technológiai fejlesztésekkel.

Specifikus és operatív célok:

Korszerű tartalomfejlesztéssel, az egész életen át tartó tanulás feltételeinek megteremtése.

Egysége minőségirányítási, mérési, értékelési és beszámítási rendszer kidolgozása, amely a mobilitási képesség fejlesztésének alapvető feltétele.

Az oktatási intézmények működési hatékonyságának, átláthatóságának növelése. Egységes, a gazdasági igényekhez igazodó képzési rendszer kialakítása.

Támogatható tevékenységek

- ✓ Regionális kompetencia-mérési központok létrehozása
- ✓ Egységes minőségirányítási rendszer kialakítása
- ✓ Mérési, értékelési rendszer kialakítása a formális szakképzésben
- ✓ A non-formális és informális képzéshez mérési, értékelési és beszámítási rendszer kialakítása
- ✓ Mobilitási képességet célzó projektek
- ✓ Korszerű tartalomfejlesztésre irányuló kezdeményezések

Kedvezményezettek

Valamennyi oktatásban, képzésben résztvevő intézmény, civil szervezet. Partnerek lehetnek, önkormányzatok, fejlesztési szervezetek, kamarák.

Területi szempontok

Az intézkedés a Régió teljes területére vonatkozik, a kistérségek koordinációs munkájával.

Speciális kritériumok

ESZA OP-k,

A projektek komplexitása, emorativitása és regionális koordinációs vetülete.

Európai területi együttműködés,

NAVT

N+2 projektek,

OTK célok

OFK célok

Fenntarthatóság

- ✓ Az oktatási intézmények igényei és a gazdaság elvárásai alapján történő módszertani, tartalmi fejlesztések, korszerűsítések megfelelő feltételeket biztosítanak az intézmények működéséhez.

- ✓ A projekt megvalósításánál az intézkedés célkitűzései mérvadóak.
- ✓ A szükséges, minimális önerőt biztosítani kell.
- ✓ A projekt szakmailag, pénzügyileg megalapozott kell, hogy legyen.
- ✓ A megvalósítás lehetővé teszi az intézmények korszerűsítését és a képzési rendszer hatékony működését.

Esélyegyenlőség

Az egységes mérési, értékelési, beszámítási rendszer egyenlő esélyeket biztosít a Régió valamennyi településén élőknek. Lehetővé teszi, hogy az oktatáshoz, képzéshez egyenlő eséllyel hozzáférjenek a tanulni vágyók és csak a tudás szintje szerint különbözteti majd meg a hallgatókat. A periféria területeken is lehetőség nyílik az oktatásban való részvételre.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia : OM, GKM, FMM

III. Az egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése

Célok

A Régió lakossága képes legyen a gazdaság versenyképességi követelményeinek megfelelni, egészséges életmódja, megújulni képes munkaereje bázisa lehessen a gazdasági és társadalmi fejlődésnek.

A lakosság egészségi állapotának javítása, az egészségügyi intézményrendszer fejlesztése és az ellátás hatékonyságának növelése, a beteg-utak lerövidítése. Az egészséges életmód széleskörű elterjesztése, egészségtudatos nevelés.

Betegségmegelőző, prevenciós szűrések, a rehabilitációs tevékenység bővítése.

A gyógy - és egészségturizmus fejlesztése is a versenyképesség növelésének és a betegségek megelőzésének igen fontos eszköze.

A korszerű és hatékonyan működő egészségügyi ellátás infrastrukturális hátterének megteremtése, korszerű diagnosztikai és egyéb gyógyászati - berendezésekkel.

Indoklás

A Régióban, az utóbbi években lezajlott dinamikus gazdasági növekedéssel nem járt együtt a lakosság általános egészségi állapotának javulása. A Közép-dunántúli Régió számos, az

egészségügyi ellátás területén előkelő helyet foglal el az országos adatokhoz való viszonyításban, de az egészségügyi ellátás infrastrukturális hiányosságai, a szakorvosok és kórházi szakdolgozók 10.000 lakosra jutó alacsony aránya az ellátás hiányosságairól árulkodnak. Ugyanakkor a gazdasági élet és társadalmi élet valamennyi területén egyre inkább kiváló, egészséges és csúcsteljesítményekre képes munkaerőt követelnek.

Mindezekén túl, éppen a gazdasági fejlődésből, a globalizációs folyamatok általános érvényre jutásából adódóan újabb betegségek lépnek fel, kedvezőtlen tendenciák mutatkoznak, újabb problémákat kell megoldania az egészségügynek a lakosság ellátásában és gyógyításában. Az új kihívásoknak, csak modern, és fejlett orvos-technológiai berendezések, jól képzett szakorvosi, ellátó személyzet és jól működő egészségügyi ellátórendszer képes megfelelni.

Ahhoz, hogy régióink fejlődése töretlen legyen, versenyképességünket megőrizzük az európai és globális versenyben, elengedhetetlen a humán erőforrás folyamatos megújítása, teljesítményének növelése, jó egészségi állapotának megőrzése, megélhetési, lakhatási, életkörülményeinek folyamatos javítása.

Fejlesztési eszközök

Egészséges életmód elterjedése, betegségmegelőző szűrések, rehabilitáció támogatása

Célja

Általános cél:

A lakosság egészségi állapotának megőrzése, ezáltal a munkateljesítmények javítása és a betegségben töltött idő csökkentése.

Specifikus és operatív célok:

- ✓ Szenvedélybetegek számának csökkentése
- ✓ A gyermekkori, felnőttkori elhízások megakadályozása és az ebből adódó rizikófaktorok kiküszöbölése
- ✓ Egészséges életmód, táplálkozás és mozgáskultúra kialakítása, népszerűsítése

Támogatható tevékenységek

- ✓ Prevenációs és rehabilitációs tevékenység kiszélesítésére irányuló kezdeményezések, különös tekintettel az aprófalvas térségekben történő ellátásra
- ✓ Betégmegelőző, rendszeres szűrések kiterjesztése
- ✓ Felvilágosító, egészségügyi tájékoztató fórumok, életmód-tanácsok

- ✓ Kistélepülések orvosi ellátásának javítása, az ellátás színvonalának növelése
- ✓ Gyógy- és egészségturizmus fejlesztése

Kedvezményezettek

A betegellátásban résztvevő gyógyászati intézmények, kórházak, azok fenntartó szervezetei, szakirányú vállalkozások, civil szervezetek

Területi szempontok

Az intézkedés a Régió teljes területén releváns.

Speciális kritériumok

Az OTK, OFK, NSRK vonatkozó ajánlásai,

A HE - OP-ok,

ESZA- típusú projektek

Fenntarthatóság

A projekt megvalósításánál az intézkedés célkitűzései meghatározóak. A szükséges önerőt biztosítani kell. A projekt szakmailag, pénzügyileg megalapozott kell, hogy legyen. A megvalósítás hosszú távon az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés kiszélesítését szolgálja, a betegellátás hatékonyságának növekedésével költségcsökkentő. Az egészségügyi intézmények fenntartói is hozzájárulnak a projekt hosszú távú, hatékony működéséhez.

Esélyegyenlőség

A hátrányos társadalmi rétegek jogai a betegellátásban érvényre jutnak, valamint a kistélepüléseken a Régió perifériás, kevésbé fejlett területein is megfelelő egészségügyi ellátásban részesülnek. A veszélyeztetett társadalmi csoportok és a többszörös rizikófaktorral rendelkezők hatékony prevenciós intézkedésekre számíthatnak. Az egészségmegőrzés valamennyi társadalmi réteg közös célja.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia : OM, ESZCSM

A prioritás várható hatásai

A szakorvosok, szakápolók számának növekedésével az egy orvosra jutó betegszám csökken és az ellátás színvonala javul. Nagyobb valószínűséggel és már korai stádiumban felismerhetőek a betegségfajták, a rendszeres szűrésekkel diagnosztizálhatóak, kiszűrhetőek és így gyógyításuk gyorsabb és hatékonyabb lehet.

Betegségek megelőzésével, hatékony, racionális betegellátási rendszer és beteg-regisztráció bevezetésével az egészségügyi kiadások csökkennek. A megtakarításból adódó többletforrások átcsoportosíthatóak más, közszolgáltatási területekre.

Egészséges életmód, táplálkozási szokások elterjedésével, a betegség miatt munkából kiesett idő csökken, a munkavégzés hatékonysága és a munkaerő teljesítőképessége megnő.

IV. A társadalmi szolidaritás erősítése

Célok

A társadalmi kirekesztődés meggátolása, a szociális különbségek csökkentése, a veszélyeztetett társadalmi csoportok, fogyatékkal élők képzési, foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése. Az aktív korú népesség munka világába történő illeszkedésének lehetővé tétele, minél szélesebb körben.

A szabadidő aktív és kreatív eltöltését szolgáló háttér biztosítása, az önkéntes ifjúsági munkát segítő képzés, szabadidő-szervezési hálózat kialakítása. A másság elfogadása, a tolerancia képességének fejlesztése, a fogyatékkal élők felkarolása, támogatása.

Indoklás

A munkaerő piacról kiszorultak, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, fogyatékkal élők számára is meg kell teremteni az esélyegyenlőséget. A gazdaság fejlesztésének eredményeképpen a szociális ágazat fejlesztése és minél szélesebb rétegek bevonása a munka világába, a regionális versenyképesség egyik fontos tényezője.

A jogszabályi kereteken túl, szükség van különböző szakterületek, szervezetek szoros együttműködésére, összefogására ahhoz, hogy a magas színvonalú szociális ellátás hozzáférhetővé váljon mind a nagyvárosokban, mind az apró falvakban élők számára. Ebben a munkában különösen fontos szerepet kapnak az önkormányzatok és a civil szerveződések.

A képzés, oktatás, felvilágosítás és az információs infrastruktúra fejlesztése a lehetőségek megismerését, a problémák megoldását segíti.

A szociális területekre irányuló beruházások növekedésével a munkalehetőségek kibővülnek és a megélhetési feltételek javulnak. Ezért ezeken a területeken erőteljesebb fejlesztések elindítására és realizálására van szükség.

A fogyatékkal élők, szenvedélybetegek, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok kapjanak lehetőséget és esélyt méltó életkörülmények kialakításához.

A társadalmi szolidaritás erősödésével, a tolerancia növekedésével, a másság elfogadásával és ezeknek az elveknek az oktatásba történő beépülésével a jövő nemzedékek életesélyei növekednek.

A szociális ellátások színvonalának és hatékonyságának növelésével, szoros társadalmi összefogással, a szociális érzékenység növelésével, a társadalmi különbségek csökkentésével a régióban az esélyegyenlőség feltételei megteremtődnek.

A szociális alap-és szakellátás kistérségi szintű koordinálása a hatékonyság növeléséhez és az ellátás színvonalának emelkedéséhez is hozzájárulna.

Fejlesztési eszközök

A támogatási rendszer hatékonyságának növelése

Célja

Általános cél

A szociális különbségek csökkentése, a hátrányos társadalmi csoportok hatékony támogatása

Specifikus és operatív célok

- ✓ Az ellátórendszer hiányosságainak kiküszöbölése,
- ✓ Társadalmi kirekesztődés meggátolása
- ✓ Szociális alap-és szakellátás szakmai színvonalának növelése
- ✓ Hatékony támogatási, segélyezési rendszerek kidolgozása, működtetése

Támogatható tevékenységek

- ✓ Civil kapcsolatok fejlesztése
- ✓ Társadalmi fórumok, szociális felvilágosító tevékenység
- ✓ Jótékonyági akciók, rendezvények szervezése
- ✓ A szociális ellátórendszer racionalizálása, egységes adatbázis kialakítása, ehhez a technikai háttér megteremtése

- ✓ A helyi szolidaritást erősítő kezdeményezések támogatása (médiában, oktatásban, foglalkoztatásban)

Kedvezményezettek

A betegellátásban, rehabilitációban, szociális ellátásban résztvevő intézmények, kórházak, azok fenntartó szervezetei, szociális foglalkoztatók, vállalkozások, civil szervezetek, kistérségi társulások, önkormányzatok, média, oktatási intézmények

Területi szempontok

Az intézkedés a Régió teljes területén megvalósítandó.

Speciális kritériumok

Az OTK, OFK, NSRK vonatkozó ajánlásai,

A HE - OP-ok,

ESZA- típusú projektek

Fenntarthatóság

A projekt megvalósításánál az intézkedés célkitűzései meghatározóak. A szükséges önerőt biztosítani kell. A projekt szakmailag, pénzügyileg megalapozott kell, hogy legyen. A megvalósítás hosszú távon a szociális ellátórendszer kistérségi szintű koordinációjával képes lesz a Régió teljes területén az arra rászorulókat támogatását megoldani. A területileg illetékes önkormányzatok szakmai és pénzügyi támogatása hozzájárulnak a projekt hosszú távú, hatékony működéséhez.

Esélyegyenlőség

A hátrányos társadalmi rétegek, szociálisan rászorulókat, a támogatási rendszer hatékonyságával nagyobb esélyt kapnak életesélyeik növekedéséhez és méltó életvitel folytatásához.

A Régió perifériás, kevésbé fejlett területein is megfelelő ellátásban részesülnek a rászorulókat. A veszélyeztetett társadalmi csoportok támogatása megvalósul, egy megfelelően kidolgozott jogosultsági kritérium-rendszer alapján.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia: OM, ESZCSM

Veszélyeztetettek, fogyatékkal élők képzési, foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése

Célja

Általános cél

A támogatási rendszer hiányosságainak kiküszöbölése, a veszélyeztetett társadalmi csoportok elhelyezkedési és megélhetési körülményeinek javítása.

Specifikus és operatív célok:

- ✓ a szociális területre történő beruházások ösztönzésével a fogyatékkal élők foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése,
- ✓ civil szervezetek támogatása,
- ✓ Különböző önfoglalkoztatási kezdeményezések, szociális foglalkoztatók támogatása

Támogatható tevékenységek

- ✓ Önfoglalkoztatási formák támogatása
- ✓ Foglalkoztatást elősegítő kezdeményezések,
- ✓ Civil szervezetek kezdeményezései
- ✓ Munkaerőpiacról kiszorultak, mint kezdő vállalkozók segítése
- ✓ Szociális foglalkoztatás támogatása

Kedvezményezettek

A betegellátásban résztvevő gyógyászati intézmények, kórházak, azok fenntartó szervezetei, vállalkozások, civil szervezetek,

Területi szempontok

Az intézkedés a Régió teljes területén releváns.

Speciális kritériumok

Az OTK, OFK, NSRK vonatkozó ajánlásai,

A HE - OP-ok,

ESZA- típusú projektek

Fenntarthatóság

A projekt megvalósításánál az intézkedés célkitűzései meghatározóak. Minimális önerő szükséges a megvalósításhoz. A projekt szakmailag, pénzügyileg megalapozott kell, hogy legyen. A megvalósítás során, hosszú távon a szociális ellátórendszer mellett más alternatívák kínálóznak a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életkörülményeinek javítására. A létrejövő vállalkozások a gazdaság sokszínűségét növelik. Az önkormányzatok szakmai és pénzügyi támogatása, a hosszú távú működés garanciája.

Esélyegyenlőség

A hátrányos társadalmi rétegek munkalehetőséget kapnak, elhelyezkedési esélyeik növekednek. Lehetőség nyílik arra, hogy hasznos tagjai legyenek a társadalomnak és egyúttal életkörülményeik javításához, életszínvonaluk növekedéséhez maguk is hozzájárulhassanak. A passzív segélyezési rendszeren kívül, aktív életvitellel a kirekesztett, vagy fogyatékkal élők társadalmi integrációja erősödik.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Fejlesztési Ügynökség Kht.

SOP kompetencia : OM, ESZCSM, FMM

A prioritás várható hatásai

Versenyképes Régió, amely különös gondot fordít a veszélyeztetett társadalmi csoportokra és a fogyatékkal élőkre, hátrányos helyzetűekre és integrálja a társadalomba, a munka világába. A szabadidő hasznos, kreatív eltöltése, eltöltése valamennyi társadalmi csoport számára biztosított. A társadalmi szolidaritás nő helyi és regionális szinten, az emberi kapcsolatok kiszélesedése a lakosság szociális érzékenységét erősíti. Az emberek szolidárisak lesznek embertársaikkal és segítenek az elesetteken.

Környezetvédelem

Nemzeti programokra való hivatkozások

Közösségi Stratégiai Irányelvek (CSG)

A dokumentum –összhangban a közösségi stratégiai iránymutatások 2007-2013 közötti időszakára –a gazdasági és társadalmi kohézió erősítése érdekében törekszik a különböző fejlettségi szintű régiók közötti egyenlőtlenségek csökkentésére, célul tűzve ki a növekedést és a foglalkoztatást, a régió vonzóvá tételét a beruházások és a munka szempontjából, azaz

- fejlesztve, és kiterjesztve a közlekedési infrastruktúrákat,
- megteremtve a környezetvédelem és növekedés közötti összhangot,
- csökkentve a hagyományos energiaforrásoktól való függőséget.

Nemzeti Stratégiai Referenciakeret

A fejlesztéspolitikában a területi szemléletnek kell érvényesülni, melynek koncepcionális kiindulópontjai az OFK-ban és az OTK-ban kerültek meghatározásra. A régió jövőképe összhangban van Magyarország területi jövőképével. A területfejlesztés átfogó célja a fenntartható térségfejlődésre és örökségvédelemre szűkítetten:

- a régióknak az értékeit, örökségeit, erőforrásait nem csak megőrzi, hanem az átfogó környezetgazdálkodással, integrált környezeti tervezéssel erősíteni kell, és meg kell teremteni a társadalmi, a gazdasági és természeti környezet összhangját.

Országos Területfejlesztési Konceptió

A dokumentum – összhangban az „Országos Területfejlesztési Konceptió” c. (OTK) dokumentummal a régió élhető és fenntartható környezeti állapot területeire szűkítetten

- a térségi versenyképesség fejlesztésének területén a helyi-térségi környezet összehangolt fejlesztésével (infrastruktúra, elérhetőség fejlesztése), a környezet felértékelődésével elősegíti a vállalkozások versenyképességének javítását,
- a területi felzárkózás terén az alapvető életesélyek megteremtésével segíti a térség relatív versenyképességének javítását,
- a fenntartható területi fejlődés és örökségvédelem területén a speciális táji és térségi adottságok figyelembevételével hozzájárul a méltányos életfeltételek, a megfelelő életminőség eléréséhez, kulcsfontosságúnak tekintve a környezet védelmét, a természeti értékek megőrzését,

- az Európai Unió integrációból adódó lehetőségek hatékonyabb kihasználásával a határ menti térségek közös környezeti problémáinak megoldását, a környezetvédelmi és természeti katasztrófák megelőzését segíti,
- decentralizáció és regionalizmus erősítése terén a helyi sajátosságra alapuló regionális, kistérségi szinten megvalósuló infrastruktúra fejlesztéssel hozzájárul a decentralizált szakmai fejlesztési, integrált térségfejlesztési programok megvalósításához.

Átfogó célok

A stratégia átfogó célja, hogy egy hosszú távon prosperáló, önfenntartó Régió jöjjön létre, mely regionálisan kiegyensúlyozott, vonzó élettér, élhető város, település, a régióban élők számára, folyamatosan biztosítja a életminőség javítását, az „élhető környezetet” az infrastrukturális és szolgáltatási rendszerek fejlesztésével, elősegítve a Régió versenyképességének fejlődését, az innovatív, versenyképes gazdasági folyamatok létrejöttét.

Specifikus célok

A vonzó élettér „élhető környezet” megteremtéséhez a stratégia specifikus céljai:

- A környezet megóvása, fejlesztése, mellyel egy fenntartható környezeti állapot alakul ki, felértékelődik a környezet mint élettér, mely befolyásolja az emberek életminőségét, kihat a teljesítőképességükre, de vonzó a térségben befektetni kívánó vállalkozások, valamint a régió természeti, környezeti értékeit megismerők számára is. A tiszta környezet, a jól kiépített műszaki infrastruktúra növeli a versenyképességet, elősegíti a környezetbarát technológiák fejlesztését, a környezettudatos életmód kialakítását.

A célok elérésének módja.

A stratégiában meghatározott célok elérését ágazati és regionális programokon keresztül kell biztosítani, mely programok egymással párhuzamosan, de egymásra épülve is hozzájárulhatnak a kívánt cél eléréséhez. Ennek érdekében kell létrehozni és működtetni az eszköz és intézményrendszert.

Prioritások

A lakosság életkörülményeinek javítása, környezettudatos fejlesztése (Fenntartható környezeti állapot)

- energiagazdálkodás fejlesztése
- hulladékgazdálkodás fejlesztése

- Vízgazdálkodás fejlesztése
- Környezeti kárelhárítás, terheléscsökkentés, kármentesítés
- Természetvédelem
- Környezeti nevelés

Területi preferenciák

A lakosság életkörülményeinek javítása terén a régió teljes területére kell koncentrálni. A szennyvízelvezetés, tisztítás terén ki kell emelni a 2000 lakosegyenértéknél nagyobb településeket, agglomerációkat, az ún. érzékeny területeket (pl. Balaton, Velencei-tó, karsztos területek) A veszélyes hulladékok (vörösiszap- és egyéb zagytározók) mielőbbi ártalmatlanítását elsősorban Almásfüzitő, Ajka térségében, az árvizek elleni védekezést elsősorban a Duna Komárom megyei szakaszán, valamint Fejér megyében kell előtérbe helyezni.

Prioritások

I. Lakosság életkörülményeinek javítása, környezettudatos fejlesztése

Célok

A régió környezeti állapotának általános javítása, és a lakosság körében a környezet védelmét előtérbe helyező szemléletmód kialakítása, mely magában foglalja

- Az energiahatékonyság, energiatakarékosság, energiabiztonság javítását, ösztönzést az energiafelhasználás csökkentésére,
- A tiszta települési környezet megteremtését a hulladékok, gyűjtésének, elhelyezésének, gazdálkodásának fejlesztését, a levegő, por, zaj ártalom csökkentését,
- A vízgazdálkodás, viziközmű ellátás fejlesztését
- A szélesebb körű környezetbiztonság (árvíz, belvízvédelem,) megteremtését, a környezeti kárelhárítást, kármentesítést,
- A természeti értékek és erőforrások megőrzését,
- A környezettudatosság fejlesztését, a környezeti nevelést.

Indoklás

A régióban a megújuló energiaforrások kihasználása igen csekély (Kulcs, Inota). Mind környezetvédelmi szempontból, mind energiahatékonyság terén növelni kell a megújuló energiaforrásokkal előállított hő- vagy villamos-energia termelést elsősorban a településközponttól távolabb eső lakott településrészekben. Az energiahatékonyság terén az épületek hőszigetelési-, és fűtési rendszerei elavultak, a tömegközlekedés gazdaságos üzemeltetése környezetvédelmi szempontból szükséges.

A Közép-Dunántúli régióban korszerű *hulladékkezelő rendszerek* igen csekély számban épültek ki (Polgárdi). A régióban nincs olyan hulladékégető berendezés, mű, amelyben a jelentős fűtőértékkel rendelkező hulladékok a hő hasznosítása mellett az előírásoknak megfelelően ártalmatlaníthatóak lennének. A tiszta települési környezet feltételének biztosításához a szelektív hulladékkezelés, elsősorban a gyűjtés, a hasznosítás, és az ártalmatlanítás korszerű feltételeinek kialakítását kell megteremteni.

A környezeti állapotot meghatározó elemek (víz, talaj, levegő) folyamatos figyelése, monitoringja rendkívül fontos feladat, melyhez a mérőhálózat felülvizsgálásra, fejlesztésre szorul.

A régió vízellátását nagyjából felszín alatti vízkészletből biztosítja, mely vízbázisok jelentős része sérülékeny. Az egészséges ivóvízkészlet megóvását szolgálja a hosszú távú biztonságos ivóvízellátás alapkövetelményének tekintő a vízbázisok védelme.

A régió teljes lakosságának biztosítani kell az egészséges európai uniós határértékeknek megfelelő minőségű ivóvizet, mivel vízminőségi szempontból kedvezőtlen a szolgáltatott víz vas- és mangántartalma elsősorban a régió déli területén, valamint az ammónia koncentrációja a sárbogárdi és enyingi kistérségekben. A magas ammónium-ion tartalom oxidációjának következménye, hogy a keletkező nitrit (főleg vastalanítás során) több esetben az egészségügyi tűrhető határérték közelében van.

Az ellátási rendszerek, elsősorban a szennyvízelvezetés terén mindhárom megyében jelentős változások történtek. A fejlesztések ellenére a régió nyugati (Marcal vízgyűjtője) és déli (Cinca patak vízgyűjtője Enying, Dég, Lajoskomárom) területén, valamint a Balaton felvidéken még mindig jelentős a talajba jutó szennyvizek mennyisége, veszélyeztetve ezzel a térség ivóvízbázisait. Fontos, hogy az érzékeny területek szennyvízcsatornával ellátottak legyenek és a rákötési arány elérje a 90 % -ot. Kommunális szennyvízelvezetésre épült rendszerek alkalmasak ipari szennyvíz levezetésére és tisztítására is, de ehhez jó hatásfokkal üzemelő ipari előtisztítók építése szükséges. Az üzemelő szennyvíztisztító telepek általában a biológiai szennyvíztisztításra épültek ki, de a jelenlegi vízminőségi határértékek betartásához szükséges tápanyag (N, P), valamint megfelelő lebegőanyag eltávolítási technológiával nem rendelkeznek.

A régió területén a felszíni vizek szennyeződései számos esetben környezetvédelmi problémát okoznak, melyet feltétlenül kezelni kell. Ezen vízfolyások vízgyűjtő területén a Víz Keret Irányelv szerinti jó állapot elérése érdekében a vízgyűjtőn lévő szennyező forrásokat meg kell szüntetni, meg kell oldani a vízszállítási kapacitásnak megfelelő kialakítást, biztosítva a települési csapadékvíz elvezetést, a térség belvízvédelmét.

Fontos megemlíteni a Balaton és Velencei tó esetében a part- és mederrendezést. Igen fontos feladat a tavak turisztikai értékének biztosítása érdekében a mederrendezés, vízminőség javítása a jó állapot elérése érdekében, melynek a gazdasági-társadalmi fenntarthatósága mellett komoly ökológiai jelentőséggel bír.

Régióink vízkár-veszélyeztetettsége magas. Az előforduló árvizek súlyos károkat okozhatnak ezért megfelelő védképességű vízkár-elhárítási infrastruktúra kiépítését és üzemeltetését kell biztosítani, elsősorban a Duna Komárom-Esztergom megyei és Fejér megyei szakaszán. Az árvízvédekezés szempontjából magasparti szakaszokon a töltés állékonyságának biztosítására meg kell oldani a háttérterhelés csökkentését (talajvíz nyomását) a talajba juttatott tisztított szennyvíz mennyiségének csökkentésével is. A löszfalak védelme szintén fontos feladat, mely a Duna Fejér megyei szakasza mentén jelentkezik.

A régió szinte valamennyi településére általánosan megállapítható, hogy a vizeket levezető árkok és csatornák állapota elhanyagolt. A Balaton északi vízgyűjtő területén, illetve a Velencei-tó egész vízgyűjtő területén a vízfolyások által szállított hordalék, a tavakba jutva vízminőségi problémához vezet. Hiányoznak a nagyvizek visszatartását biztosító tározók, és a vízfolyások alsó szakaszán a hordalékfogó műtárgyak, szűrőmezők.

A csapadékvíz elvezető rendszerek integrált kiépítése, a dombvidéki vízrendezés, az utak portalanítása elengedhetetlen a csapadékvíz által okozott elöntések, eróziós folyamatok ellen.

A kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területeken meg kell megszüntetni a már minőségében károsodott felszín alatti víz, földtani közeg károsodást, azaz meg kell oldani a kármentesítést. A környezeti elemek szennyezőanyag terhelésének csökkenése és a károsodott területek újbóli gazdasági hasznosítása szintén kiemelt feladat.

A régióra általánosságban megállapítható, hogy a védett *természeti területek nagysága és aránya* az országos átlag alatt van, bár a Balaton-felvidéki Nemzeti Park és Duna-Ipoly Nemzeti Park kis része a régió területén található. A régió számos vizes élőhelyeinek jellemző típusai: Balaton (édesvíz), Velencei-tó (szikes, lápi), Tatai Öreg-tó, Duna folyam, mesterséges nagy csatornák, kisvízfolyások stb., melyek a vízterek kapcsolatát biztosítják a szárazabb életterek felé. A természet

és környezetvédelmi alapokon nyugvó környezettudatosság hiánya a régió lakosságának minden rétegében megfigyelhető, mely gátja lehet a környezetvédelmi akciók társadalmi elfogadásának.

A környezeti demokrácia kiteljesedésével, a környezeti információk, adatok szabad áramlásának biztosításával a lakosság tevékenebben tud részt venni a környezettel kapcsolatos döntésekben. Mindezek miatt növekszik a lakosság *környezettudatossága*, melyet erősíteni kell.

Fejlesztési eszközök

Energiaellátás fejlesztése

Célja

Az energia hatékonyság/energiatakarékosság, energia biztonság javításával az energia felhasználás, a környezetbe jutó káros anyagok kibocsátásának csökkentése.

Támogatható tevékenységek

- ✓ megújuló energia/energiahatékony programok megvalósítása, kezdeményezése és a meglévők elterjesztése,
- ✓ települési, közintézményi és lakossági energiatakarékossági/energiahatékony programok regionális koordinálása (veszteségfeltárások, fűtés- és világításkorszerűsítés, hőszigetelés, távhőellátási rendszerek korszerűsítése),
- ✓ lakossági energiafelhasználási szokások felmérése, szemléletformálás,
- ✓ kis- és közép vállalkozások támogatása: megújuló energiapiacra való belépés elősegítése,
- ✓ lakossági és önkormányzati, vállalkozási energiahatékonysági fejlesztések támogatása, épületek hőszigetelése, hőellátó rendszerek korszerűsítése, panel felújítások,
- ✓ közlekedési ágazat energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatása,
- ✓ távhőrendszerek korszerűsítése, távhő rendszerek földfelszín fölötti vezetésének kiváltása.

Kedvezményezettek

A helyi Önkormányzati szervek és intézményei, az önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok, központi költségvetési szervek és intézményei, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

- ✓ Az intézkedés a régió egész területére koncentrál. Az energia takarékoság/hatékonyság elérése érdekében, elsősorban a régió nagyobb városaiban meglévő ipari technológiával

épült lakások lakótelepek lakás-felújítási programjához kell igazodni. Megújuló energiaforrás hasznosítása terén kiemelt beavatkozási terület Almásfüzitő, Tapolca.

- ✓ Speciális kritériumok
- ✓ ROP kompetencia: -
- ✓ SOP kompetencia: Energiahatékonyság, energiatakarékosság, energiabiztonság javításának ösztönzése az energiafelhasználás csökkentésével párhuzamosan. Megújuló energia/energiahatékony programok megvalósítása, alternatív energiaforrások (biomassza) komplex térségi vagy települési közösségi rendszerekben való hasznosítása, saját felhasználásra

Fenntarthatóság

Általánosságban előnyt élveznek a komplex energiahatékonysági, energiatakarékossági programok, ha egyéb (lakásfelújítás) programokhoz csatlakoznak, valamint ha egy adott térség, vagy közösség megújuló energia felhasználását hagyományos energiahordozókkal tervezik helyettesíteni. A cél, hogy a tervezett beruházás hosszú távon hozzájáruljon az ország környezetvédelemmel kapcsolatos kötelezettségvállalásának (üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése) teljesítéséhez.

Esélyegyenlőség

A fejlesztések által nyújtott előny, mely a környezetünk állapotának javulását eredményezi a társadalom minden tagja számára elérhető, jobb életfeltételeket biztosít. A program megvalósításában való részvétel eszköz a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség megteremtésére, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőekkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése terén.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: KDRFÜ Kht.

SOP kompetencia: GKM Fejlesztési Igazgatóság

Várható hatások

Növekszik a működő alternatív energia bázisú objektumok száma, javul a megújuló energiahordozók aránya az össz-energiahordozókhöz viszonyítva, valamint csökken az üvegház hatású gázok kibocsátása, melyek a környezet állapotának javulását eredményezik.

Hulladékgazdálkodás fejlesztése

Célja

A szilárd és folyékony hulladékok gyűjtése, hasznosítása és ártalmatlanítása, a lakókörnyezet és természeti környezet állapotának javítása.

Támogatható tevékenységek

- hulladékgyűjtési és szállítási rendszerek korszerűsítése, szelektív hulladékgyűjtési rendszerek, hulladékgyűjtő szigetek kiépítése
- csomagolóanyagok visszanyerése és hasznosítása
- komposztáló telepek kialakítása,
- kistermelői és lakossági veszélyes hulladékok begyűjtési és kezelési rendszerének kiépítése, korszerűtlen hulladéklerakók felszámolása, hulladéklerakók rekultivációja,
- települési folyékony hulladékkezelő, elhelyező telepek kialakítása
- állati hulladékok kezelése, kórházi hulladék kezelés, építési, bontási hulladék-hasznosító programok megvalósítása

Kedvezményezettek

- ✓ A helyi Önkormányzati szervek és intézményei, az önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok, központi költségvetési szervek és intézményei, gazdasági társaságok.
- ✓ Területi szempontok
- ✓ Az intézkedés a régió egész területére koncentrál.
- ✓ Speciális kritériumok
- ✓ ROP kompetencia: A hulladékgyűjtési rendszerek korszerűsítése, hulladékgyűjtő szigetek, folyékony hulladékkezelő, komposztáló telepek kialakítása
- ✓ SOP kompetencia: Regionális hulladékkezelő rendszerek kialakításával párhuzamosan a korszerűtlen hulladéklerakók felszámolása, a hulladék hasznosítását biztosító fejlesztések megvalósítása A hulladékgyűjtéshez, és hulladék keletkezésének minimalizálásához kapcsolódó tájékoztatás, szemléletformálás.

Fenntarthatóság

Az intézkedés a lakosságnál keletkező kommunális szilárd és folyékony hulladék szervezett gyűjtésére, kezelésére, mennyiségének csökkentésére vonatkozik. Előnyt élveznek a komplex

beruházások, melyek a hulladék kezelése, ártalmatlanítása mellett a hulladék újrahasznosítását is tervezik. Elvárt, hogy a lakókörnyezet, természeti környezet állapota javuljon, mely hozzájárul a lakosság egészségi állapotának az infrastrukturális ellátottságának javulásához, növekedéséhez, mellyel új vállalkozások, ezáltal új munkahelyek jönnek létre. Fontos, hogy a tervezett fejlesztés megfeleljen az EU és Magyarország környezetvédelmi normáinak, valamint, hogy megfeleljen a megelőzés, fenntarthatóság, partnerség, szubszidiaritás, nyilvánosság alapelveinek, és élvezze a lakosság támogatását.

Esélyegyenlőség

A fejlesztések által nyújtott előny, mely a környezetünk állapotának javulását eredményezi a társadalom minden tagja számára elérhető, jobb életfeltételeket biztosít. A program megvalósításában való részvétel eszköz a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség megteremtésére, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése terén.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht

SOP kompetencia: KvVM Fejlesztési Igazgatóság

Várható hatások

A hulladékgyűjtő, kezelő rendszerek fejlesztésével nő az lakóterületről elszállított hulladék mennyisége, mellyel tisztább települési környezet alakul ki, és megszűnnek, rekultiválásra kerülnek az illegális, illetve a nem megfelelően kialakított hulladéklerakók. A hulladék kezelésének, hasznosításának bevezetése új munkahelyeket is eredményez, mely javítja a térség foglalkoztatási helyzetét.

Vízgazdálkodás, víziközmű ellátás fejlesztése

Célja

A települések víziközmű ellátásának fejlesztése, a természeti katasztrófáktól (árvíz, belvíz, aszály) való fenyegetettség megszüntetése.

Támogatható tevékenységek

A lakosság víziközmű ellátásának fejlesztése:

- 2000 lakosegyenértéknél nagyobb, valamint az érzékeny és magas talajvízállású területen lévő településeken keletkező szennyvíz elvezetésének, tisztításának, elhelyezésének megoldása,
- Kistelepülések (2000 lakosegyenérték alatti) egyedi szennyvízelvezetésének, elhelyezések megoldása közműpótló berendezések, természet közeli szennyvíztisztítási technológiák, egyedi szennyvíztisztítási technológiák kialakításával,
- Meglévő szennyvíztisztítási technológiák - a területre előírt vízminőségi határértékeket betartása érdekében- valamint a keletkező szennyvíziszap kezelésének, elhelyezésének fejlesztése,
- Közüzemi ivóvízzel el nem látott településrészek vízellátási rendszerének kiépítése, rekonstrukciója,
- Lakosság egészséges ivóvízzel való ellátása érdekében az ivóvíz minőségének javítása, vízkezelési technológia kiépítésével, új vízbázishoz való csatlakozással, vagy új kialakításával.
- Használtvizek és tisztított szennyvizek újrahasznosításához szükséges berendezések, létesítmények kiépítése, fejlesztése

Folyók, tavak, vízfolyások vízgazdálkodásának fejlesztése:

- Balaton és Velencei-tó, Tatai Öreg-tó vízminőség védelmének fejlesztése, part és mederrendezése (iszap-kotrása), parti zóna védelmének és kezelésének megoldása
- Kül és belterületen keletkező csapadékvizek szabályozott elvezetése és az érzékeny befogadók (pl: Balaton, Velencei-tó) esetében a csapadékvizek által okozott terhelések csökkentésére szűrőmezők, vízminőségvédelmi tározók, hordalékfogó műtárgyak építése,
- A régió kül és belterületi vízelvezetését biztosító főbb vízfolyások rekonstrukciója,
- Integrált vízgyűjtő gazdálkodásra épülő komplex fejlesztési programok vízgazdálkodási elemeinek kiépítése

Kedvezményezett

A helyi Önkormányzati szervek és intézményei, az önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok, központi költségvetési szervek és intézményei, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió egész területére koncentrál. Vízgazdálkodás, víziközmű ellátás fejlesztése területén kiemelt a Balaton, Velencei-tó vízgyűjtő területén, Fejér megye déli részén, Veszprém megye nyugati részén lévő települések, a talajszennyezésre érzékeny területek (Veszprém megye, Fejér megye északi területe, Komárom-Esztergom megyei karsztos területek) Balaton, Velencei-tó és a Tatai Öreg-tó térsége

A folyóknál a főbb vízfolyások: Séd-Gaja-Nádor vízrendszere, Váli víz, Szent László vízfolyás, Cinca-patak, Eger-víz, Marcal vízrendszere, Cuha patak, a tavak védelme a Velencei-tó, Balaton, Tatai Öreg-tó vízgazdálkodásának fejlesztését jelenti.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: Kis települések(2000 LE alatti) szennyvízelvezetésének megoldása, egyedi szennyvízelhelyezés megoldása, a közüzemi ivóvízellátó rendszerbe be nem kapcsolt településrészek ivóvízellátásának megoldása, térségi rendszerhez nem tartozó települési vízellátó rendszerek ivóvízminőségének javítása, a szennyvíztisztító telepek fejlesztése az előírt vízminőségi határértékeke betartása érdekében, valamint a használt illetve tisztított vizek újrahasznosítása.

SOP kompetencia: Az Országos Ivóvízminőség Javító, és a Nemzeti Szennyvízelhelyezési Programmal összhangban a térségek, települések ivóvíz minőség javító programjának megvalósítása, a min 2000 lakosú, vagy érzékeny területen lévő települések szennyvízelvezetésének megoldása, , továbbá a folyók, tavak, vízfolyások vízgazdálkodása.

Fenntarthatóság

Az intézkedés a lakosság víziközmű ellátásának fejlesztésére vonatkozik, mely javítja a település infrastrukturális ellátottságát, szolgáltatott ivóvíz minőségét, valamint biztosítja a keletkező kommunális szennyvíz gyűjtését, kezelését, majd a tisztított víznek a befogadóba valóvezetését. Előnyt élveznek a komplex beruházások, melyek a szennyvíz gyűjtésén, kezelésén, tisztításán túl biztosítja a keletkező iszap kezelését, hasznosítását. Elvárt, hogy a lakókörnyezet, természeti környezet állapota javuljon, mely hozzájárul a lakosság egészségi állapotának az infrastrukturális ellátottságának javulásához, növekedéséhez, mellyel új vállalkozások, ezáltal új munkahelyek jönnek létre. Fontos, hogy a tervezett fejlesztés megfeleljen az EU és Magyarország

környezetvédelmi normáinak, valamint, hogy megfeleljen a megelőzés, fenntarthatóság, partnerség, szubszidiaritás, nyilvánosság alapelveinek, és élvezze a lakosság támogatását.

Esélyegyenlőség

A fejlesztések által nyújtott előny, mely a környezetünk állapotának javulását eredményezi a társadalom minden tagja számára elérhető, jobb életfeltételeket biztosít. A program megvalósításában való részvétel eszköz a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség megteremtésére, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése terén.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht

SOP kompetencia: KvVM Fejlesztési Igazgatóság

Várható hatások

A szennyvízelvezető, tisztító rendszerek fejlesztésével nő az lakóterületről elszállított szennyvíz mennyisége, folyamatosan zárul a közműháló, tisztább települési környezet alakul ki, és csökken a talajba, talajvízbe kerülő szennyezőanyag mennyisége, valamint a megfelelő minőségre tisztított víz nem veszélyezteti a befogadó vízfolyás minőségét, védi a természeti környezetet. Az ivóvízminőség javító beruházásokkal nő a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátottsága, csökken a lakosság egészségi állapotának kockázata.

Folyók, tavak, vízfolyások vízgazdálkodásának fejlesztése csökkenti környezeti károkat, az eróziót, elősegíti az ökológiai egyensúly megőrzését, hozzájárul az integrált térségfejlesztéshez.

Környezeti kárelhárítás, terheléscsökkentés, kármentesítés

Célja

A környezetszennyezések felszámolása, kármentesítése a települések fejlesztése, ivóvízbázisok, zöldterületek védelme érdekében, valamint a természeti katasztrófáktól veszélyeztetett térségekben a környezet biztonságának javítása az ár és belvízzel szemben.

Támogatható tevékenységek

Kármentesítés: a talajban, vízben, levegőben lévő szennyezések csökkentése, vagy megszüntetése az önkormányzati felelősségi körbe tartozó területeken.

Árvízvédelem: a meglévő nyomvonalon a töltések magasztása és keresztaszelvényi bővítése, a szelvények megerősítése, a védelmi infrastruktúra kiépítése.

Belvízvédelem: a mezőgazdasági termőterületeken a táblaközi vízkárelhárítási művek kiépítése ill. felújítása, az egységes belterületi vízrendezési művek kiépítése ill. jó karba helyezése a főbefogadó vízfolyás rekonstrukciójának tervezésével és kivitelezésével összhangban.

Terheléscsökkentés: levegő, por és zajszennyezés mérséklése, mérőhálózat fejlesztése

Kedvezményezettek

A helyi Önkormányzati szervek és intézményei, az önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok, központi költségvetési szervek és intézményei, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió egész területére koncentrál.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: -

SOP kompetencia: Környezeti kárelhárítás, kármentesítés, terheléscsökkentés

Fenntarthatóság

Az intézkedés a lakosság környezeti biztonságát növeli. Elsősorban az integrált térségfejlesztési programok, a komplex környezeti rehabilitációs programok, a víz és tájgazdálkodás biztosítja a fenyegetett térségekben az ár és belvízvédelmet, valamint a települések levegő, por, zajszennyezésének csökkentését.

Esélyegyenlőség

A fejlesztések által nyújtott előny, mely a környezetünk állapotának javulását eredményezi a társadalom minden tagja számára elérhető, jobb életfeltételeket biztosít. A program megvalósításában való részvétel eszköz a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség megteremtésére, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőekkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése terén.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia:

SOP kompetencia: KvVM Fejlesztési Igazgatóság

Várható hatás

Javul a lakosság természeti katasztrófákkal szembeni fenyegetettsége, valamint a levegő, por, zajszennyezést csökkentő beruházásokkal csökken a lakosság egészségi állapotának kockázata.

Természetvédelem

Célja

A régió természeti értékeinek megőrzése, kiterjesztése; a térségben található védett területek egységes rendszerének kialakítása, a biológiai fajvédelem, a biodiverzitás mellett táji, tájökölógiai szemlélet erősítése

Támogatható tevékenységek

Nemzeti park/naturpark, területének kiterjesztése:

- A Vértes és Gerecsei-Dunazug Naturpark kialakítása, bemutathatóságának fejlesztése,
- A Balaton-felvidéki és a Duna-Ipoly Nemzeti Park területén az értékek védelme és bemutatása.

Természetvédelmi értékek védelme, természetvédelmi monitoring rendszer kialakítása.:

- Helyi és térségi jelentőségű védelemre érdemes területek feltárása, komplex környezeti állapot rögzítése, fenntartó kezelése,
- Természetes ökoszisztéma arányának növelése,
- őshonos fajok telepítésének, tartásának ösztönzése, erdőterületek állományának javítása, vadvilág védelme.

NATURA 2000 területek, tájvédelmi körzetek fejlesztése :

- A bővítést megalapozó táji- és biodiverzitás állapot rögzítési, előkészítési munkák teljessé tétele, védelmi, kezelési tervek kidolgozása, a táj adottságához igazodó környezetbarát gazdálkodási módok felélesztése, elterjesztése,
- A területek bemutathatóságának fejlesztése, tanösvények, oktató központok, erdei iskolák fejlesztése,

Kedvezményezettek

A helyi Önkormányzati szervek és intézményei, az önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok, központi költségvetési szervek és intézményei, gazdasági társaságok, civil szervezetek, egyesületek, nonprofit szervezetek.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió egész területére koncentrál, de kiemelten kell kezelni a Nemzeti parkok és természet- és tájvédelem alá eső területeket.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: Helyi természeti értékeke védelme

SOP kompetencia: A NATURA 2000 és más nagy természeti értékű helyekre vonatkozó védelmi, kezelési tervek kidolgozása, a természeti örökség fenntartásához, helyreállításához, valamint bemutatásához kapcsolódó beruházások

Fenntarthatóság

Az intézkedés a NATURA 2000 területek, valamint más nagy vagy különleges természeti értékű helyek védelmét, kezelését biztosítja, mely elősegíti a fenntartást, kezelést, bemutatathatóságot, a környezetbarát minőségi turizmus fejlesztését, a környezettudatosságra való nevelést, valamint a táji, tájökölógiai szemlélet erősítését

Esélyegyenlőség

A fejlesztések által nyújtott előny, mely a környezetünk állapotának javulását eredményezi a társadalom minden tagja számára elérhető, jobb életfeltételeket biztosít. A program megvalósításában való részvétel eszköz a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség megteremtésére, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése terén.

Végrehajtó Ügynökség

- ✓ ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht
- ✓ SOP kompetencia: FVM Fejlesztési Igazgatóság

Várható hatás

A biológiai fajvédelem, biodiverzitás szempontjainak figyelembevételével a táji, tájökölógiai szemlélet erősödik, javul a természeti értékek, területek védelmének, bemutatathatóságának feltétele. A NATURA 2000 területeken a gazdaság és infrastruktúra természetvédelmi szempontokat figyelembe vevő átalakítása, a területhasználat során az ökológiai folyosók védelme, a környezetbarát termelési rendszerek kialakítása megalapozza a biotermékek előállításának feltételeit, hozzájárulva ezzel a falusi és ökoturizmus fejlesztéséhez, a vidéki térségek gazdasági fellendüléséhez

Környezeti nevelés

Célja

A környezeti nevelés, környezet és természetvédelem, a környezettudatosság elterjesztése, fejlesztése

Támogatható tevékenységek

- ✓ Meglévő környezet- és természetvédő civil és szakmai szervezetek képviselőinek, érdekérvényesítő képességének megerősítése, a helyi természetvédelem középszintű menedzsmenájének kialakításával. a lakossági környezeti tanácsadó irodák és jogsegélyszolgálatok erősítésével, ökológiai fogyasztóvédelmi tevékenység fokozott támogatásával.
- ✓ A lakosság, a területfejlesztési- és gazdasági szervezetek környezeti tudatosságának, a környezet és természetvédelem felé való elkötelezettségének erősítéséhez az információ áramlás segítése, a környezetbarát gazdálkodási módok, termékek bevezetésének oktatásával, a környezettudatos életmód bevezetésére irányuló oktatás, ismeretterjesztés támogatásával
- ✓ Környezet állapotára vonatkozó adatok nyilvánosságra hozásának, nyílt információs rendszerek felállítása javítása.
- ✓ Kedvezményezett
- ✓ A helyi Önkormányzati szervek és intézményei, az önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok, központi költségvetési szervek és intézményei, gazdasági társaságok, civil szervezetek, egyesületek, nonprofit szervezetek.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió egész területére koncentrál.

Speciális kritériumok

ROP kompetencia: Helyi szintű tájékoztatás, nevelése, továbbképzés.

SOP kompetencia: Tájékoztatás a környezet állapotáról, a vonatkozó monitoring rendszer adatainak nyilvánossá tétele, a környezettudatos nevelés megjelenítése az oktatásban, a nevelést segítő intézmények (erdei iskolák) fenntarthatóságának segítése.

Fenntarthatóság

Az intézkedés a régió lakosságának a környezettudatosságra, a környezet és természet szeretetére való nevelésre, a környezet állapotáról való folyamatos tájékoztatásra irányul, biztosítva ezzel a meglévő környezeti és természeti értékek fenntartását, fejlesztését.

Esélyegyenlőség

A fejlesztések által nyújtott előny, mely a környezetünk állapotának javulását eredményezi a társadalom minden tagja számára elérhető, jobb életfeltételeket biztosít. A program megvalósításában való részvétel eszköz a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség megteremtésére, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkel vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése terén.

Végrehajtó Ügynökség

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht

SOP kompetencia: FVM, KvVM, GKM Fejlesztési Igazgatóság

Várható hatás

A régió lakosságának a környezettudatosságra, a környezet és természet szeretetére való nevelése, a környezet állapotáról való folyamatos informáltsága biztosítja a meglévő környezeti és természeti értékek, védett területek fenntartását, fejlesztését.

Energetika

Összefoglaló

A környezet fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a helyes **energiagazdálkodás régiós szinten is**. Jelenleg az egységnyi GDP egység előállításához másfélszer annyi energiát igényel, mint az Európai Unióban. Ennek oka természetesen nem elsősorban a pazarló energiafogyasztás, hanem bizonyos iparágak alacsonyabb nemzeti jövedelem termelő képessége. Ha a tendencia folytatódik, az komolyan veszélyeztetheti az energiatartalékokat, és az erőforrások nem fenntartható használatához vezet. A környezeti állapotot a **biodiverzitás** veszélyeztetésével sem szabad megzavarni. A csökkenő biodiverzitás nem kívánatos, hiszen a cél a megóvás, emellett sérülése az idegenforgalomra és az ahhoz kapcsolódó tevékenységekre is komoly következményekkel jár. A tervezett intézkedések hozzájárulnak a környezet minőségének javításához.

Egy hatékony, diverzifikált és versenyképes energia szektor nagyban hozzájárulhat a fenntartható regionális fejlődéshez. A Strukturális Alapok a hatékonyabb energiahasznosítás, valamint a megújuló energiaforrások használatának támogatásával segíti elő e cél megvalósítását. Magyarország esetében a külső energia-szolgáltatóktól való függőség, illetve a nemzetközi hálózatok alacsony áteresztő képessége nem igazán jelentős probléma. Igaz ugyanakkor, hogy a keleti irányú alap energiahordozó import kedvezőtlen hatásait csökkenteni kell, de ezt országos szinten tehető meg. Ezért a Terv az energiahálózatok fejlesztését nem tekinti beavatkozási célterületnek. Az NFT stratégia ugyanakkor figyelembe veszi az olyan térségek nehézségeit, amelyeket nehéz a közműhálózatokhoz kapcsolni, és a megújuló energiaforrásokon alapuló fejlesztéseket javasol a helyi energiaellátásban. A környezetvédelmi megfontolások mellett az ország egész területére kiterjedően magukban foglalják a megújuló energiaforrások, valamint a hatékony energiahasznosítási beruházások támogatását. A regionális operatív program kiemelten támogatja várhatóan a megújuló-és alternatív energiaforrások (elsősorban biomassza) komplex (hőhasznosítás és villamosenergia-termelés, valamint egyéb célú) térségi vagy települési közösségi rendszerekben való hasznosítását várhatóan maximum 5 MW kapacitásig, illetve ha nem kerülne rá a villamos hálózatra (saját felhasználás).

Nemzeti programokra való hivatkozás

Illeszkedés a Nemzeti Stratégiai Referencia Kerethez

A dokumentum - összhangban a „II. Nemzeti Fejlesztési Terv stratégiája Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakerete” c. (NSRK) dokumentummal

Átfogó cél

A stratégia átfogó célja a rendszerváltás indukálta, foglalkoztatás- és termelékenységeközpontú gazdasági szerkezetváltásban kiemelkedő eredményeket magáénak tudható, a magyarországi gazdaság fejlődésének egyik meghatározó magterületeként nevesíthető, ám mára ismételten fejlődési pályamódosításra érett Közép-Dunántúli Régió nemzetközi versenyképességének fejlődése, elsősorban az innováció-orientált gazdaságfejlesztési folyamatok és struktúrák előtérbe helyezése, a hozzáadott értéket teremtő stratégiai működő tőke bevonása, és a kis- és közepes vállalkozások dinamikus fejlesztése útján. A régiót az energetikai infrastrukturális háttér kiegyensúlyozott fejlődésével is a beruházások és a munka szempontjából is vonzóvá kell tenni. Középtávon cél az élhető környezet megteremtése, amely az energiahatékonyság és a megújuló energia kérdéskörét foglalja magában a magterületünkben. A befektetések és a foglalkoztatás környezeti feltételeiként magában foglalja a környezetvédelem mellett a fenntartható közlekedés fejlesztését is.

Specifikus cél

Nemzetközileg vonzó regionális gazdasági környezet kialakítása, így az alábbi célok elérésének elősegítése:

- Megelőző környezetvédelem
- Megújuló energiatermelés és energiagazdálkodás
- Környezettudatosság növelése

A célok elérésének módja

A megfogalmazott célokat csakis egymással párhuzamosan fejlesztve, nem kizárva, hanem erősítve egymást szabad megvalósítani. A napjaink energiapolitikai helyzetében, amely középtávon tovább éleződik, a magyar fogyasztóknak fontos érdeke fűződik a források diverzifikálásához és a hazai lehetőségek kihasználásához. Ezért a fontos a támogatásokat olyan módon definiálni, hogy a régióinkban is egy helyi adottságokon alapuló, de a hazai hagyományos energiaszektor lehetőségeit kihasználva és a megújuló energiák felé nyitva teljesüljenek a magyar nemzeti érdekeknek megfelelően hazánk uniós vállalásai.

Prioritások

Megújuló energiaforrások és alternatív energiák hasznosításának növelése

Az energetika területén az energiaellátás stratégiai megfontolásai (az importfüggőség oldása, ellátásbiztonság), a környezetvédelem és a klímavédelem szempontjai a megújuló forrásokból származó energia arányának növelését követelik meg.

A megújuló energiák előállítása során is figyelemmel kell lenni a káros környezeti hatások megelőzésére, az energiák valóban fenntartható és hatékony hasznosítására, azaz átlátható térségi rendszerekbe szervezett, közösségi hasznosításuk lehetőségének megteremtésére. Ennek érdekében szükséges a megfelelő környezetipari háttér megteremtése, a korszerű és versenyképes technológiák széleskörű hazai alkalmazása. A megújuló energia arány növelésének szinergikus hatása nagy jelentőségű a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás szerkezetváltoztatása és az ezzel elérhető versenyképesség javítása szempontjából is.

Energiafelhasználási rendszerek energiahatékonyságának növelése

Az energia hatékony és tudatos felhasználáshoz egyre több EU-s és kormányzati támogatási rendszer kapcsolódik.

Ezek megismertetése, a fogyasztói szempontból helyes döntések meghozatala nem nélkülözheti a szigorúan szakmai alapon nyújtott segítséget. Az energiatakarékossági szemléletformálás, - főként a tanuló ifjúság körében - hosszú távon hozza meg a kívánt eredményeket, az "energiatudat" -os életmód, az energia csak a felhasználó igényét, kényelmét szolgáló felhasználás formájában.

Szellemi háttér, energiatudatosság fejlesztése

Az energiahatékonyság és energiatakarékosság helyi erősítése érdekében szükség van a szemléletformálásra, a helyes energiafelhasználás és fenntartható fogyasztás céljainak elérésére.

Területi preferenciák

A megújuló technológiák elterjedésének jó alapot szolgáltat a Dunántúli-középhegység „energetikai tengelye”, amely hagyományos fosszilis energiahordozón alapuló, az elvárható hatásfoktól alacsonyabb értékkel termel villamos energiát. Ugyanakkor a telephelyek és ezek egyes berendezései különösen alkalmassá tehetik a biomassza alapú energiatermelésre. A régió domborzati viszonyai is különösen alkalmassá teszik erre, hiszen az itt folyó megújuló erdőgazdálkodás mellett jelentős szántóföldi területeken lehet energetikai ültetvényeket telepíteni.

Prioritások

I. Megújuló energiák hasznosításának bővítése és a megújuló energiaforrások felhasználásának növelése

Célok

Magyarország az EU csatlakozással egyidejűleg kötelezettséget vállalt a villamosenergia termelésének megújuló energiaforrásokból való előállításának növelésére. Az intézkedés segítségével elősegítenénk a 2010-es végső cél elérését. A megújuló energiaforrások népszerűsítése segíti fejleszteni a jelenlegi hálózatot, mérvadó széndioxid kibocsátáscsökkentést ér el, előmozdítja a gazdasági fejlődést vidéki régiókban.

Az EU 2001/77/EC direktívájában megfogalmazott célok elérésében régióknak is ki kell venni a részét:

- A megújuló energiából származó villamos energia („Zöld Áram”) részarányának növelése 0,8 %-ról (EU-ban 13,9 %-ról) 2010-re 3,6 %-ra (EU-ban 22,1 %-ra),
- A teljes energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrások részarányának növelése 6 %-ra (EU-ban 12%-ra) 2010-re,
- A kiotói vállalások betartása. Környezetvédelmi szempontok érvényesítése

Indoklás

Jelenlegi villamosenergia-termelési rendszerünk gyakorlatilag két lábon áll, a fosszilis tüzelőanyagok (szén, olaj, gáz) elégetéséből származó energia, illetve az atomenergia felhasználásán. Mindkét típusú energiahordozó tekintetében hazánk túlnyomórészt (70%) importra szorul. Az alternatív energiaforrások felhasználása környezeti és politikai szükségszerűségé vált.

Magyarországon a megújuló erőforrások jelenlegi részesedése az összes energiafelhasználásból: 3,6% (EU átlag 5,7%), a villamos energia termelésben pedig 0,84%. A csatlakozási tárgyalásokon a megújuló energiaforrások által termelt villamos energia tekintetében a 2010-re elérendő 3,6 %-os arány, illetve az összes energiatermelésre vonatkozóan a jelenlegi arány megduplázása került vállalásra, az EU által elfogadásra.

A Közép-dunántúli Régió környezeti állapota vonatkozásában elmondható, hogy a levegő minőségét számos kötött és mozgó szennyező forrás terheli, legtöbbször a nagyvárosok térségében. Annak ellenére így van ez, hogy bizonyos levegőszennyezők (pl. az SO₂ koncentrációja esetén) jelentős javulás hozott a 2004. év végén lejárt környezetvédelmi moratórium és a környezetterhelési díj bevezetésének hatása. A nagy kibocsátó erőművek vagy leválasztó rendszerek beépítésével (pl.

füstgázkéntelenítő), vagy tüzelőanyag váltással feleltek meg a szigorú környezetvédelmi előírásoknak. A viszonylag magas az NO₂ koncentráció és emelkedő tendenciát mutat, de nem haladja meg az engedélyezett határértéket. Az ülepedő és szálló por imissziója több helyütt határérték feletti. A Közép-dunántúli Régió problémát jelentenek az erőművi, valamint az egyes városok fűtőművei (itt 2006 végéig áll fenn a moratórium) által keltett kibocsátások, de a közlekedés okozta problémák súlya nő a motorizáció bővülésével.

Az importfüggőség és a környezeti ártalmak csökkentése érdekében, összhangban az EU előírásával, amely szerint a megújuló energiaforrások arányát az összes elsődleges energiaforrás felhasználásban 2010-ig 12%-ra kell növelni, fejleszteni szükséges a megújuló energiaforrások felhasználását, külön kiemelve a megújuló energiaforrások hasznosítását a villamos energia termelésében.

A megújuló energiaforrások tekintetében Magyarország adottságai általában elmaradnak az Európai Unió tagállamaiétól. A Közép-dunántúli Régióban a szélenergia, a különböző biomassza félék hasznosítása, vízenergia, a napenergia és - az országos adottságokhoz képest elmaradva - a geotermikus energia hasznosítása nyújt reális alternatívát.

A távhőszolgáltatással nem rendelkező településeken, az önkormányzati intézmények teljes körű hő- és melegvíz igényének, valamint részben villamos-energia igényének kielégítése biomassza hasznosítású kogenerációs erőművek megvalósításával, vagy csak a melegvíz igényre méretezett napenergia hasznosító (solár) elemekkel.

A megújuló energiahordozók hasznosításnak egyre nagyobb jelentősége van, és ezek az energiatermelő berendezések megvalósítása kiemelt támogatást élvez. A valós energiaigényre méretezett rendszerek hosszú távon gazdaságos beruházások, és a természeti környezet károsítása nélkül elégíti ki az energia igényt. Az EU csatlakozás kapcsán felmerülő probléma a mezőgazdasági művelésből kikerülő földterületek hasznosítása, melyekre egyik megoldásként adódik az energetikai növények termesztése.

Az elmúlt években lassan, de megindult a megújuló energiahordozók alkalmazásának növekedése. Legnagyobb lehetőségek a biomasszában és a napenergiában van, de a komoly lehetőségek rejlenek a folyékony bioüzemanyagok felhasználása terén is.

Fejlesztési eszközök

A megújuló energiahordozók hasznosításnak növelése olyan átfogó, a nemzetgazdaság egészét érintő intézkedéseket igényel, melynek számos kapcsolódási pontja van a környezetvédelem, a munkaerő gazdálkodás, a mezőgazdaság, az adózás területéhez. Ezek együttes hatásainak kedvező változása ösztönözheti a megújuló energiahordozók hasznosításnak növekedését.

Szinte kiaknázatlan terület, de jó fontos terület az önkormányzati intézmények melegvíz igényének kielégítése napenergia hasznosító (solár) elemekkel.

Energetikailag hatékony, magas hatásfokú rendszerek működtetése szükségesek a gyorsabb megtérülés érdekében.

Kormányzati támogatási lehetőségek bevonása a fejlesztésekbe adhatja meg a kezdő lökést a potenciális projektek megvalósítása érdekében.

Várható hatások

Levegőtisztaság-védelem helyzetének erősödése.

Táj és természetvédelem kedvező hatásai.

Agrárgazdaság fejlesztés

Foglalkoztatáspolitikai fejlesztés

A lakosság támogatásának a megszerzése

Térségi, illetve kistérségek közötti innovatív energetikai együttműködések ösztönzése (ROP kompetencia)

Közösségi szintű beruházások; megújuló energiaforrások (elsősorban biomassza, vagy geotermikus, szél- nap- és kisteljesítményű vízi erőművek, depónia-gáz, max 5 MW kapacitásig) komplex (hőhasznosítás, villamos energia termelés, egyéb cél) hasznosítására irányuló, térségi, települési közösségi rendszerekben történő, lakossági, közösségi hasznosítását célzó beruházások támogatása. (ROP-kompetencia)

Célok

- ✓ Alternatív hőenergia és „zöld” villany termelése
- ✓ Energiagazdálkodás, az energiaköltségek csökkentése
- ✓ A kistérségek munkalehetőségeinek növelése, a térség megtartó erejének növelése
- ✓ A vidéki létfeltételek, életkörülmények javítása
- ✓ A kihasználatlan gazdasági potenciálok feltárása, célszerű kiaknázása, a térség új fejlődési pályára állítása
- ✓ A biomassza alapú energiaellátás, az energetikai növénytermesztés
- ✓ Helyi bio-kogenerációval együtt telepített távfűtés és faluközponti bioszolár fűtőművek kialakítása

Indoklás

A meredeken emelkedő energia költségek, a helyi munkalehetőségek csökkenése, a megfelelő érdekeltségi rendszer és szabályozás hiányában kihasználatlan földterületek a vidéki kistelepülések önkormányzatait és lakóit egyre jobban szorítják. Költségvetésük növekvő hányadát kénytelenek energiára, környezetvédelemre és hulladékkezelésre fordítani. A meglévő energetikai rendszerek korszerűsítéséhez sok esetben hiányzik a pénz, a naprakész szakmai információ, a megfelelő környezet- és energiagazdálkodási szakember.

Vidéken a hőenergia több mint 50%-a az önkormányzati és a lakossági szférában fogy. Ez döntően fosszilis energiahordozók eltüzelésével, alacsony hatékonysággal és jelentős környezetszennyezéssel történik. Eközben környezetükben kihasználatlan a biomassza energia potenciál jelentős része: erdön-, mezőn-, az állattartásban és a kommunális szférában keletkező szerves hulladékok, valamint a parlagon maradt és kedvezőtlen adottságú földeken potenciálisan megtermelhető energianövények. Mindezek kiegészíthetők egyéb megújuló energiaforrások (geotermikus-, szél- és napenergia) hasznosításával.

- ✓ A kistérségi összefogással megvalósítható lehetőséget biztosíthatunk az alternatív energiapotenciálok racionális, közös kihasználására, az energiahatékonyság növelésére.
- ✓ A régióban található több gazdaságilag stagnáló szintű kistérség. Ezekre az alábbi jellemzők vonatkozhatnak:
- ✓ A rendszerváltás után felborult foglalkoztatási rendszer, gazdasági sokkhatás következményei napjainkban is éreztetik hatásukat.
- ✓ A mezőgazdasági tevékenységgel érintett földterület aránya igen magas. A szántó és erdőművelési ág dominál, magas a rossz minőségű szántóterületek aránya.
- ✓ A munkanélküliségi ráta a megyei átlagot meghaladja.
- ✓ Az egy lakosra számított jövedelemmutató jelentősen elmarad a megyei átlagtól.
- ✓ Számos községet minősített a vonatkozó kormányrendelet társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból, illetve munkanélküliségi szempontból elmaradt településnek.
- ✓ Mindezen problémák orvoslását célozza a fent nevezet program.

Fejlesztési eszközök

- ✓ A térségi alternatív, főként a biomassza energiapotenciálok: erdei-, mezőgazdasági-, kommunális szerves hulladékok és energianövények termelésére alkalmas földterületek felmérése és hasznosítására-összegyűjtésére vonatkozó program kidolgozása
- ✓ Önkormányzati együttműködés (szövetség) létrehozása a komplex alternatív energetikai és környezetgazdálkodási, vidékfejlesztési program elfogadására és végrehajtására
- ✓ Szakmai háttér biztosítása a térség érdekelt gazdasági-, környezetvédelmi- és energetikai szereplőiből. A civil szervezetek aktivizálása.
- ✓ A szabályozási környezet kedvezőbbé tétele

Várható hatások

- ✓ Az energiaellátás biztonságának növekedése
- ✓ A környezeti tényezők javulása, korszerű környezetgazdálkodás meghonosítása
- ✓ Az agrárgazdaság fejlődése
- ✓ A példa értékű modell elterjedése
- ✓ A térségi energia termelő és felhasználói szerkezet módosulása
- ✓ Az energia költségek csökkenése
- ✓ A jövedelemforrások bővülése, életkörülmények javulása
- ✓ Az infrastruktúra bővülése, fejlődése
- ✓ A hagyományos mezőgazdasági termelő kultúra megújulása a munkaerő és a terület magasabb szintű értékesülése
- ✓ Az energiaellátás mértékében és minőségében is jelentősen fejlődik
- ✓ A térség visszanyerheti a megfelelő életminőséget nyújtó biológiai és társadalmi élettér szerepét, s ez nemcsak termelői oldalról, de természeti és kulturális értékek megőrzése terén is fenntarthatóvá válik.
- ✓ A térség egyéb gazdasági szférái is kiemelt fejlesztési pályára helyeződnek az interszektorális hatás következtében.

Hatásindikátorok

- ✓ A gazdasági szerkezet változása
- ✓ A foglalkoztatási szerkezet módosulása

- ✓ A lakossági jövedelmek növekedése
- ✓ A munkaerő képzettségének növekedése
- ✓ A kutatás fejlesztés szerepnövekedése

Megújuló energiaforrás hasznosításra alapuló beruházások létrejöttének elősegítése az érintett helyi lakosság és/vagy gazdasági szereplők bevonásával:

Komponensek

Energiatermelő beruházások támogatása, jelentős beépített kapacitású megújuló energiaforrás hasznosításra alapuló beruházások létrejöttének elősegítése: (biomassza: energianövények, erdei-, mezőgazdasági-, kommunális- és állati eredetű szerves hulladékok, geotermikus- nap- szél- és kisteljesítményű vízerőművek);

Biogáz hasznosítása. Települési szennyvíziszapok energetikai célú hasznosítása.

Célok

Bármilyen jó iránynak tartják is a szakemberek a biogázzal történő energiatermelést - ilyen erőműből tavaly Németországban nyolcszázat építettek -, itthon egyelőre inkább csak tervekről hallani. Pedig a szervesanyag-tartalmú hulladék, a szennyvíziszap és a vágóhídi melléktermékből, trágyából felszabaduló metán szintén jó energiaforrás. Az alapanyag lehet baromfi- és marhatrágya, illetve silókukorica, vágóhídi hulladék, szeszipari cefre. Az árbevétel a támogatott zöld áram díjából és a régióból begyűjtött, a kötelezően megsemmisítendő vágóhídi hulladék megsemmisítési díjából származhat, amiért a beszállítók fizetnek. A biogáz termelés során szilárd melléktermékként biohumusz keletkezik, ami hasznosítható.

Indoklás

Az elmúlt években lassan, de megindult a megújuló energiahordozók alkalmazásának növekedése. A hazai energiafelhasználás 5-6 százalékát lehetne növényi eredetű anyagokból előállítani, a növényi mellett az állati eredetű és a hulladékokban megjelenő biomasszát is bekalkulálva ez az arány akár 18 százalék is lehet.

Fejlesztési eszközök

A megújuló energiahordozók hasznosításnak növelése olyan átfogó, a nemzetgazdaság egészét érintő intézkedéseket igényel, melynek számos kapcsolódási pontja van a környezetvédelem, a munkaerő gazdálkodás, a mezőgazdaság, az adózás területéhez. Ezek együttes hatásainak kedvező változása ösztönözheti a megújuló energiahordozók hasznosításnak növekedését.

A hígtrágya hasznosítását előírva és nem engedve a kevésbé környezetkímélő módszereket alkalmazni, előtérbe kerülhet ez a megoldás.

Várható hatások

- ✓ Levegőtisztaság-védelem.
- ✓ Táj és természetvédelem
- ✓ Agrárgazdaság fejlesztés
- ✓ Foglalkoztatáspolitikai fejlesztés

II. Energiafelhasználási rendszerek energiahatékonyságának növelése

Indoklás

Az energiahatékonyság javításának különösen a fűtéstechnika, a távfűtés és a mezőgazdaság terén vannak még kihasználatlan lehetőségei. Javuló tendenciát mutat a feldolgozóipar energiahatékonysága, viszont az épületállomány, ezen belül a lakáscélú épületállomány is, elavult és energiapazarló. Különös problémát jelent a távhő-rendszerek egyes elemeinek rossz műszaki állapota, amelyek miatt a távhő az ár és a szolgáltatások tekintetében nem mindig versenyképes, különösen a villamos energiát nem termelő fűtőművek esetén.

Az energiahatékonyság rövidtávú gyors növelésének egyik alapvető eszköze a termelői oldalon a decentralizált (kogenerációs) hő- és villamos energiatermelők részarányának növelése. Az EU 15-ben a kombinált hő- és villamosenergia termelő (CHP) berendezések 10%-os arányt képviselnek az összes villamos energiatermelésben, míg Magyarországon csak 1,5%-ot. A decentralizált energiatermelés jelentősen csökkenti az elosztó és szolgáltató hálózati költségeket és veszteségeket (EU 15: 6% , Magyarország > 10%).

A távhőszolgáltatással rendelkező településeken, az önkormányzatok tulajdonában lévő és közüzemi szolgáltatóként működő hő- és melegvíz szolgáltatásokat a piaci körülmények figyelembe vételével hosszú távon versenyképes szolgáltatássá kell fejleszteni, kihasználva annak környezetre ható kedvező lehetőségét is.

Az energiaárak, - és ezen belül a lakossági energiaár változás az ipari fogyasztói energia árhoz viszonyítva intenzívebb - emelkedése, valamint az a tény, hogy kapcsolt hő - villamos energia előállításával magas energetikai hatások érhető el, az energiafelhasználás hatékonyabb, ezért a távfűtésnek versenyképes alternatívának kell lennie ez egyedi megoldásokkal szemben.

Távhőszolgáltatás szükséges korszerűsítése, a felhasználás ösztönzése, versenyképes szolgáltatás és ár kialakítása a településen megjelenő valamennyi meglévő és új létesítmény, vállalkozás vonatkozásában.

Cél

A tudatos és ésszerű energiahasználat növelése és a légszennyező-kibocsátások csökkentése.

Távhő termelői oldal

- ✓ Távhőszolgáltatási rendszerek fenntartása, korszerűsítése
- ✓ Önkormányzati intézmények távhőszolgáltatásba való bekapcsolása
- ✓ Állandó hőigényű ipari technológiák letelepedésének ösztönzése
- ✓ Ipari Parkok bekapcsolása a távhőszolgáltatásba.
- ✓ Energetikailag hatékony, magas hatásfokú rendszerek működtetése, távhő rekonstrukció
- ✓ Kormányzati támogatási lehetőségek bevonása a fejlesztésekbe
- ✓ A lakosság támogatásának a megszerzése
- ✓ Önkormányzati tulajdonban lévő, közüzemi szolgáltatásként működő távhő-szolgáltatások átlátható, költségarányos, az indokolt ráfordításokat elismerő és megfelelő jövedelmet biztosító, de a szolgáltató és a fogyasztó részéről is takarékosagra ösztönző tarifarendszer kialakítása és bevezetése.
- ✓ A távhő felhasználás ösztönzése, pozitív piaci megkülönböztetés alkalmazási lehetőségének felhasználásával.
- ✓ Kapcsolt hő- és villamosenergia-termelő egységek kiépítése.
- ✓ Környezetvédelmi előnyök hangsúlyozása, és érvényesítése.
- ✓ Távhő piac védelmének kialakítása.
- ✓ A tudatos és ésszerű energiahasználat növelése és a légszennyező-kibocsátások csökkentése.

Távhő felhasználói oldal

- ✓ Építészeti felújítás utólagos hőszigeteléssel.
- ✓ Nyílászárók korszerűsítése.
- ✓ Szekunder épületgépészeti berendezések korszerűsítése.
- ✓ Használati melegvíz ellátó rendszerek korszerűsítése.
- ✓ Szociálisan rászorult háztartási fogyasztók támogatásai rendszerének kidolgozása.

- ✓ A távfűtés váljon az ingatlanok forgalmi értékét növelő tényezőjévé.
- ✓ Fogyasztói oldalon történő mérés és szabályozás lehetőségének megvalósítása
- ✓ Energia megtakarítást eredményező megoldások támogatása

Fejlesztési eszközök

Lakossági energiahatékonysági fejlesztések támogatása; épületek energetikai korszerűsítése:

- ✓ Az energia hatékony és tudatos felhasználáshoz egyre több EU-s és kormányzati támogatási rendszer kapcsolódik.
- ✓ Ezek megismertetése, a fogyasztói szempontból helyes döntések meghozatala nem nélkülözheti a szigorúan szakmai alapon nyújtott segítséget. Az energiatakarékossági szemléletformálás, - főként a tanuló ifjúság körében - hosszú távon hozza meg a kívánt eredményeket, az "energiatudat" -os életmód, az energia csak a felhasználó igényét, kényelmét szolgáló felhasználás formájában.
- ✓ Levegőtisztaság-védelem elősegítése is fontos szempont.

Önkormányzati energiahatékonysági fejlesztések támogatása: épületek, intézmények energetikai korszerűsítése:

- ✓ Az energia hatékony és tudatos felhasználáshoz egyre több EU-s és kormányzati támogatási rendszer kapcsolódik.
- ✓ Ezek megismertetése, a fogyasztói szempontból helyes döntések meghozatala nem nélkülözheti a szigorúan szakmai alapon nyújtott segítséget. Az energiatakarékossági szemléletformálás, - főként a tanuló ifjúság körében - hosszú távon hozza meg a kívánt eredményeket, az "energiatudat" -os életmód, az energia csak a felhasználó igényét, kényelmét szolgáló felhasználás formájában.
- ✓ Levegőtisztaság-védelem.
- ✓ Táj és természetvédelem
- ✓ Foglalkoztatáspolitikai fejlesztés

Vállalkozások energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatása; épületek energetikai korszerűsítése, ko-generáció, technológiák korszerűsítése, hulladékhő hasznosítása távhőtermelő, távhőszolgáltatók esetében távhőrendszerek korszerűsítése:

- ✓ Megújuló energiahordozók hasznosítását ösztönző rendszer megvalósítása.

- ✓ Levegőtisztaság-védelem.
- ✓ Panel program.

III. Szellemi háttér, energiatudatosság fejlesztése

Célok

A prioritás célja a régióbeli *energetikai ágazat humán és szervezeti háttérének, működésének minőségi megújulása*, illetve ennek révén a régió versenyképességének növelése, amely magában foglalja

- ✓ a megújuló energiák hasznosításának változatos, sokszínű szakmai igényeit jobban lefedő képzési struktúra kialakítását,
- ✓ a régióra, illetve energetikai fejlesztéseire vonatkozó tájékoztatás javítását, lakossági elkötelezettség növelését
- ✓ a szolgáltatók piaci kapcsolatépítésének elősegítését.
- ✓ Bioenergetikai klaszter kialakítását.

Települési energiastratégiák összeállítása

Célok

- ✓ Energiafelhasználás figyelés bevezetése
- ✓ Energiafogyasztási- és az energiafogyasztással összefüggő adatok rendszeres gyűjtése
- ✓ Veszteségfeltárás
- ✓ Reális célértékek meghatározása
- ✓ Adatok kiértékelése, minősítése
- ✓ Az értékelés eredményének megismerttetése a döntéshozatalra jogosultakkal
- ✓ A hatékony beavatkozási lehetőségek meghatározása
- ✓ Energetikai racionalizálásra vonatkozó projektek kifejlesztése
- ✓ Finanszírozási lehetőségek feltárása
- ✓ A lakosság támogatásának a megszerzése
- ✓ Energiagazdálkodási rendszer kialakítása, megismerttetése, előnyei alapján elfogadtatása az önkormányzatokkal és intézményeikkel.

Indoklás

Az energiahatékonyság, és annak megvalósítási stratégiái, csak úgy kapcsolódhat a régió egyéb stratégiai célkitűzéseivel, hogy azokkal, és az ország energiapolitikájával összhangban van. Így az energia stratégiákban megfogalmazott célok a régiós önkormányzat által- és politikailag is támogatottak. Az energetika területén megfogalmazott célok fontos vetületei vannak a környezetvédelem területére.

Hatékony települési energiagazdálkodás megvalósítása, melyben olyan hathatós energiagazdálkodási programok indulnak, és energiahatékonyság növekedést biztosító fejlesztések, beruházások valósulnak meg, mely végeredményeként csökken az önkormányzatok költségvetésére nehezedő nyomás.

Az energiaárak emelkedése, valamint az energiafelhasználás lassú, de folyamatos emelkedése az önkormányzatok költségvetésében egyre erőteljesebb növekedést mutat. Az energiafelhasználás csökkentése jelentősen növelheti a saját hatáskörben eldöntendő fejlesztések forrásait. A Kormány energiapolitikájával egyezően, melyhez a NFT keretén belül támogatás is járul, a települések energetikai ügyeinek javítása aktuális feladat.

A települési energiastratégia elkészítése nem valósítható meg intézményi háttér nélkül, melyben együtt dolgozna az önkormányzat-, a település energiaellátását biztosító szolgáltatók- és külső, speciális ismerettel rendelkező szakemberek, valamint a környezetvédelem és egyéb civil szervezetek képviselői.

Fejlesztési eszközök

Régiós energiagazdálkodási rendszer működtetéséért felelős intézményrendszer létrehozása.

Megújuló energiahordozók hasznosítását ösztönző rendszer megvalósítása.

Levegőtisztaság-védelem komplex intézkedésrendszere.

Hatásindikátorok

- ✓ Az energiagazdálkodásnak szoros kapcsolata van a környezetvédelemmel. Kevesebb energia, kisebb környezeti terhelést jelent.
- ✓ A település energiafelhasználási mutatói.
- ✓ A település energiafelhasználási összetétele.

Várható hatások

- ✓ A települési intézményrendszer energetikai szempontból előnyösebb jellemzői alakulhatnak ki.
- ✓ Az energiaszámlák kisebb mértékben terhelik a költségvetéseket, források szabadulnak fel más célra.
- ✓ Kialakul egy energiatakarékosabb szemlélet a döntéshozókban és az érintettnél.

Energiatakarékosság, "energiatudat" kialakítása

Célok

- ✓ Az "energiatudat" fejlesztése
- ✓ Energiatakarékos eszközök bemutatása
- ✓ Energiatakarékos technológiák megismertetése
- ✓ Energiatudatosság-fejlesztési programok megvalósítása
- ✓ Energiatakarékossági szemléletformálás
- ✓ Energiatakarékossági tanácsadó központok működtetése
- ✓ Intézményi és lakossági fogyasztók energiafelhasználási szokásainak befolyásolása.
- ✓ Az energiatakarékos szemléletmód folyamatos terjesztése.
- ✓ A megújuló energiaforrások hasznosítási lehetőségeinek megismertetése.
- ✓ A tájékoztatás megszervezése. A sikeresen megvalósult fejlesztések elősegíthetik más energiahatékonyság növelő beruházásokat is.

Indoklás

Az intézményi és háztartási energiatakarékosság legkisebb költség ráfordítással megvalósítható lehetősége a fogyasztói szokások, magatartás megváltoztatása, az energiatudatos viselkedés kialakítása. Bár igaz, hogy számottevő energia megtakarítás csak fejújítás vagy beruházás által érhető el, de az ezekhez szükséges anyagi források azonban csak nagyon korlátozottan álnak rendelkezésre. Fontos hangsúlyozni, hogy az így megtakarítható energia, mely becslések szerint az összes energia felhasználás átlag 5%-a ráfordítás nélkül vagy minimális ráfordítással érhető el, így ez a "beruházás" nagyon gyorsan megtérül.

Az "energiatudat" - a különböző energiahordozók átgondolt felhasználása, olyan viselkedés kifejlesztése mely során az elhasznált energia csak a felhasználó igényét, kényelmét, de csak ezeket

szolgálja. Ennek elérésére rendszeresen szervezett országos, regionális illetve helyi energiatudatosság-fejlesztési programok, iskolai oktatás keretén belül energiatakarékossági szemléletformálás, az energia hatékony felhasználását bemutató kiállítások formájában valósulhat meg. A fent felsorolt feladatok tényleges megvalósítását segítik az energiatakarékossági tanácsadó központok, ahol folyamatos szakmai ismereteinek átadása van lehetőség.

Fejlesztési eszközök

- ✓ Az energia hatékony és tudatos felhasználáshoz egyre több EU-s és kormányzati támogatási rendszer kapcsolódik.
- ✓ Ezek megismertetése, a fogyasztói szempontból helyes döntések meghozatala nem nélkülözheti a szigorúan szakmai alapon nyújtott segítséget. Az energiatakarékossági szemléletformálás, - főként a tanuló ifjúság körében - hosszú távon hozza meg a kívánt eredményeket, az "energiatudat" -os életmód, az energia csak a felhasználó igényét, kényelmét szolgáló felhasználás formájában.
- ✓ Levegőtisztaság-védelem.
- ✓ Táj és természetvédelem
- ✓ Foglalkoztatáspolitikai fejlesztés

Várható hatások

- ✓ Levegőtisztaság-védelem és a környezet állapotának javulása.
- ✓ Új munkahelyek létesülése
- ✓ Importfüggőség enyhülése

Környezettudatos gazdálkodás az erőforrásokkal a villamosenergia termelésben

Célok

Biztonságos és versenyképes villamos energia termelés megvalósítása:

- ✓ A helyi eszközrendszer és a területi adottságok felhasználásával és célszerű összehangolásával
- ✓ Költséghatékony fejlesztések megvalósításával az eszközpark élettartamának és az energiaátalakítás hatásfokának növelésével
- ✓ A primer energiahordozók diverzifikációja, különös tekintettel bioenergetikai anyagokra

- ✓ Bioenergetikai klaszter kialakításával a fenntartható környezetgazdálkodás kritériumain belül

Indoklás

A régióban a hatvanas évek óta nem épült folyamatos energiatermelésre tervezett erőmű. A litéri gázturbinás egység rendszerszabályozási, a dunaújvárosi pedig ipari célra létesült.

A gazdasági növekedés, az ország energiaimport függősége, a környezetvédelmi kritériumok és a piaci viszonyok hatása megoldásokat igényel, ahol a követelmények:

- ✓ A termelő kapacitások növelése
- ✓ A növekvő környezetvédelmi követelmények (emissziós normák) betartása
- ✓ A költséghatékonyság (energiaátalakítási hatásfok növelése, alacsony beruházási költség, reális tüzelőanyag-költség)
- ✓ Ellátás biztonság (időjárástól, importtól, rendszertelen ármozgástól független, vagy alternatívákkal rendelkező primer energiahordozó rendelkezésre állása)

A régió területi adottságai lehetőségként hordozzák a megújuló energiaforrások hasznosítását:

- ✓ A mezőgazdaságban a termőföld alternatív hasznosításával
- ✓ Az erdőgazdálkodás célszerű művelésével.

A különböző hulladékok ártalmatlanítása – nemcsak a régiókban – jelentős költségekkel, járulékos beruházással jár. Ezek jelentős része az energetikai berendezésekben közvetlen vagy közvetve (égetés, biogáz telep) hasznosíthatók.

Az energetikai vertikum fenntartásához, működtetéséhez a régióban – ma még – szakképzett munkaerő, termelési kultúra áll rendelkezésre, amely hasznosítása a foglalkoztatásra is kedvezően hat.

Támogatható tevékenységek

- ✓ Vegyes tüzelésű technológia fejlesztése
- ✓ Előkészítő rendszerek beruházásának támogatása
- ✓ Integrátori (szervezeti kultúra) tevékenység támogatása az energiahordozók folyamatos rendelkezésre állásának biztosítására
- ✓ Energetikai ültetvények területspecifikus meghatározása
- ✓ Ésszerű erdőgazdálkodás (magántulajdonú is) működési feltételeinek támogatása

Kedvezményezett

- ✓ Villamos energia termelő társaságok a KDR-ben
- ✓ Mezőgazdasági és erdőgazdasági gazdálkodók
- ✓ Önkormányzatok, akik a terület és környezetgazdálkodás keretében látnak el feladatokat
- ✓ Integrátori szervezetek

Területi szempontok

A kéntelenítővel rendelkező Vértesi Erőmű Rt. potenciális lehetőséget ad a különböző primer energiahordozók befogadására. A kialakítás alatt álló alternatív tüzelési módok – a széntüzelés mellett – alkalmas vegyes tüzelés megvalósítására.

Fejlesztési tervében előirányzott CFB „erőműfejlesztés” a vegyestüzelés mellett korszerű hatásfokú energiaátalakítást valósíthat meg, viszonylag alacsony beruházási költség-igény mellett.

A vázolt projekt iránymutató lehet az ún. „Bakony-Vértés energiatengely” fejlesztésére.

Fenntarthatóság

Az energetikai vertikum a primer energiahordozó termeléstől a villamos energia termelésig bezárólag egymásra épülő, egymást feltételező részelemekből áll. A rendszer működését a piac által elismert, hozzáadott érték arányos jövedelmezőség biztosítja a részelemek szintjén is.

Kezdetben valószínűsíthetően szükség lesz (mint ahogy ma is szükség van) a gazdasági szabályozók támogatására (megújuló energiahordozók termelése, felhasználása) és a gazdasági szabályozó környezet stabilitására. (beruházás megtérülés).

Közlekedés

Fejlesztési stratégia

Átfogó célok

A régió külső és belső közlekedési kapcsolat-rendszerének javításával egy olyan komplex közúthálózat és kapcsolódó infrastrukturális fejlesztéssel, amely elősegíti az egyéb magterületek fejlődéseinek lehetőségét, a közép-Dunántúli Régió nemzetközi versenyképességének fejlődését.

A célok elérésének módja

A stratégia specifikus céljai egymással párhuzamosan érhetők el. A helyi adottságokra szabott fejlesztések egységes szerkezetét teremtik meg a Közép-Dunántúli Régiónak, hozzájárulva a versenyképes régiókép eléréséhez.

Prioritások

1. prioritás: Úthálózat fejlesztések

1. Intézkedés: 4, 5 számjegyű utak fejlesztése

Az intézkedés célként jelöli meg a települések közötti megfelelő szintű összeköttetés biztosítását, a hiányzó mellékúthálózati elemek kiépítését, a közutak burkolatának és teherbírásának fejlesztését, a zsáktelepülés jelleg megszüntetését.

2. Intézkedés: Helyi közutak fejlesztése

Az intézkedés fő célja a településeken élők életminőségének növelése. Az önkormányzati tulajdonban lévő helyi közutak, illetve a külterületi helyi közutak fejlesztését foglalja magában az intézkedés. Komplexen összehangolva a belterületi közutak és az önkormányzati utakra való ráhordás segítségével, a komplex, minden „településfejlesztés-közúti” témakörbe kapcsolódó összetett programok, ami magában foglal parkosítást, gyalogátkelőket, parkolókat, közlekedésbiztonsági szempontokat.

3. Intézkedés: Kerékpárút hálózat fejlesztés

Az intézkedés célként jelöli meg a kerékpárút hálózat fejlesztését, mind a turisztikai jelentőségű, mind az ezeket összekötő utakét, ezek elválasztott rendszerű létesítését, illetve a kapcsolódó infrastrukturális elemek kialakítását. Fő cél a közlekedési magterületen belül a forgalom indokolta utak mentén kialakítandó elválasztott rendszerű kerékpárutak kialakítása.

4. Intézkedés: Vasúthálózat fejlesztése – SOP legyen az egész ???

Az intézkedés fő célja a vasútvonalak rekonstrukciója, illetve hiányzó szakaszok kiépítése, egyes szakaszok villamosítására. Az intézkedés kiterjed a kapcsolódó infrastrukturális elemekre, illetve a járművek és a szolgáltatás színvonalára.

5. Intézkedés: Légi közlekedés fejlesztése

A repülőterekhez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése, korszerűsítése.

2. prioritás: Közösségi közlekedést érintő fejlesztések

1. Intézkedés: Elővárosi közlekedés fejlesztése

A régió főbb városainak (Budapesthez kapcsolódóan nem) elővárosi közlekedésének megteremtéséhez való hozzájárulás, ahol a fő cél a közlekedési eszközállomány fejlesztése, ami nem a járműveket célozza meg, sokkal inkább összehangolt magas színvonalú „utaskényelmi” szolgáltatásokhoz kapcsolódó eszközöket, pl. kiszolgáló berendezést, tájékozódást és tájékoztatást segítő eszközöket.

2. Intézkedés: Közösségi intermodális közlekedés fejlesztése

Intermodalitás megcélzása, ami legalább három közlekedési forma kapcsolódását öleli fel, így összehangolva a közösségi közlekedést. Az intézkedés kiterjed a kapcsolódó infrastrukturális elemekre, illetve a járművek és a szolgáltatás színvonalára. Intermodalitás kifejlesztésére, a vasúti, autóbusz és kerékpáros közlekedés mindenféle akadály nélküli megteremtésére. Az egyéb, nem intermodális közösségi közlekedéshez kapcsolódó fejlesztések, buszöblök, buszfordulók kialakítása

3. Intézkedés: Vízi közlekedés fejlesztése

Az intézkedés célként jelöli meg a Velencei tó és a Balaton személyi közlekedésének szervezésének javítását, fejlesztését, magasabb szintű szolgáltatási színvonal létesítését, kikötők fejlesztését.

3. prioritás: Logisztikai célú, (gazdaságot, turizmust is érintő) fejlesztések

1. Intézkedés: Repülőtérfejlesztés

Az intézkedésben a repülőterek két irányba történő fejlesztése jelenik meg, sport-, és hobbicéllal, illetve logisztikai céllal szükséges a repülőterek fejlesztése. Kitér a tartalom a kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések szükségességére is.

1.1. Területi preferenciák

1. prioritás: Úthálózat fejlesztések

1. Intézkedés: 4, 5 számjegyű utak fejlesztése

3. Közutak burkolatának, teherbírásának fejlesztése,

5. Egyéb kapacitás növelő fejlesztések

3. Zsáktelepülés jelleg megszüntetése

Beavatkozási területek

Közutak burkolatának, teherbírásának fejlesztése

Pápa-Devecser-Tapolca főút a 8402 és a 7317 sz. utak nyomvonalán történő fejlesztés

Pápa-Csorna főút a 8408. sz. útnyomvonalán történő fejlesztés

8119.j.ök. út Tata-Környe közötti szakasz korszerűsítése

1119.j.út teljes szakaszának felújítása

1127.j. és 11050.j. út felújítása

7324. Sümeg átkelés korszerűsítés

10.sz.főút Neszmély-Dunaalmás átkelési szakasz rekonstrukciója

1111.j. út Esztergom, Dobogókői útfelújítása

8143.j. út Bokod átkelés korszerűsítése

1118.j. út Tokod átkelés korszerűsítése

1119.j. út Tarján átkelés korszerűsítése

6219.j.útkorrekció –Dunaújváros vasútállomás

8119.j.ök. út burkolat felújítás

8217.j.ök. út burkolat felújítás

8227.j.ök. út burkolat felújítás

Egyéb kapacitás növelő fejlesztések

81.sz. főút négy nyomúsítás Mórig

82.sz.főút kapaszkodó sáv építés

7.sz. főút 8116.j. út becsatlakozó sáv (Kisfalud)

64.sz.főút - 6401.j. utak jelzőlámpás csomópont (Enying)

7.sz. főút – Pari út csp. (Agárd)

62.sz. főút Börgöndi bekötő út csomópont
8-72.sz. utak csomópont korszerűsítése
71.sz.főút Alsóörs 30+344 km csomópont korszerűsítés
71.sz.főút Vörösberényi új csomópont
71.sz.főút B.füred Germering utca csomópont korszerűsítés
72.sz.főút Litér átkelés forgalom csillapítás
73-7303. sz. utak csomópont átépítés (Csopak)
6219-6228. j. utak körforgalmú csomópont (Mezőfalva)
8123-8126 j. utak körforgalmú csomópont (Zámoly)
62125.j. út Börgöndi bekötő szélesítés
7201-7202. j. utak körforgalmú csomópont (Úrhida)
8202-8203. j. utak körforgalmú csomópont (Iszkaszentgyörgy)
6307.j. csp. Átépítése (Káloz)
7219. sz. főút Felsőörs forgalom csillapítás
8401-8402. Noszlop csomópont korszerűsítés
8136-8151.j. utak körforgalmi csomópont kialakítása (Bábolna)

Zsáktelepülés jelleg megszüntetése

Várgesztes – Vértessomló 8119.j.ök. útra történő kikötés

Enying – Balatonszabadi

Nagyvenyim-Perkáta

Seregélyes-Szabadbattyán

Gyermely-Csapdi (Vasztély)

Etyek – Gyúró – Vál

Csákvár – Vértesacsa - Vál

Balinka – Isztimér

Vál – Vereb

Mezőfalva – Kisvenyim

Ivánca – Adony

Csász – 6301.j. út

Nagylók – Sárszentágota

Mezőszentgyörgy – 7.sz. főút

83103.j. út Lókut – 82.sz. út közötti kiépítés

Monoszló – B.henye összekötés

Monoszló – Szentantalfa összekötés

Tatabánya Szentgyörgypusztai bekötőút

2. Intézkedés: Helyi közutak fejlesztése

1. Helyi közutak kiépítettségének, burkolatminőségének, szélességének, teherbírásának fejlesztése
2. Úthálózat balesetveszélyes szakaszainak megszüntetése, komplexen kapcsolódva egyéb belterületi fejlesztésekhez, közterek kialakításához, járdák, gyalogátkelők, parkolók, parkok fejlesztéséhez.

3. Intézkedés: Kerékpárút hálózat fejlesztés

Beavatkozási területek:

Ahol a forgalom indokolja az elválasztott rendszerű kerékpárút kialakítását, ezen belül főként:

Kiemelt turisztikai jelentőségű területek:

Balaton part

Velencei tó partja

Vértes

Gerecse

Pilis

Dunapart

Települési és települések közötti összeköttetések

4. intézkedés: Vasúthálózat fejlesztése – SOP ???

2. prioritás: Közösségi közlekedést érintő fejlesztések

1. Intézkedés: Elővárosi közlekedés fejlesztés

Régió főbb nagyvárosaihoz kapcsolódóan

2. Intézkedés: Községi, intermodális közlekedés fejlesztése

Főbb nagyvárosok, kisebb települések, ahol indokolt.

3. Intézkedés: Vízi úti közösségi közlekedés szervezése

Beavatkozási területek

Balaton

Velencei tó

4. Intézkedés: Légi közlekedés fejlesztés

Beavatkozási területek

Börgönd

Szentkirályszabadja

Balatonkiliti

3. prioritás: Logisztikai célú, (gazdaságot, turizmust is érintő) fejlesztések

1. Intézkedés: Repülőtér fejlesztés

Repülőtér kapcsolódó infrastruktúrájának fejlesztése

Prioritások

I. Úthálózat fejlesztések

Célok

A tranzitforgalom kivezetésének megoldása a településekről, így a belterületi útszakaszok forgalmának csökkentése, a települések balesetveszélyességének, környezetszennyezésének csökkentése, az életminőség javítása.

A fejlesztés helyenként teljes nyomvonalat érint, helyenként burkolatjavításra, helyenként a szűk keresztmetszet kiváltására van szükség, például négynyomúsításra vagy kapaszkodó sávok kiépítésére. A szűk keresztmetszet kiváltása kapcsolódhat települési elkerülő szakaszok kiépítéséhez.

A teherbírás biztosítása, a burkolat minőségének javítása, rekonstrukciója, megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező úthálózat kiépítése indokolt.

Biztonságos közlekedés lehetőségeinek megteremtése kapacitásbővítő korszerűsítésekkel, melyek a közlekedésbiztonságon túl a környezetterhelő károsanyag kibocsátást és a zajterhelést is csökkentik.

Elérési idők csökkentése a hiányzó közúthálózati elemek megteremtése által. Utazási és szolgáltatási színvonal javítása, biztosítás, az Európai Unió normáinak való megfelelés e körben is.

Megyeszékhelyek, kistérségi központok és nagyobb városok összeköttetése megfelelő minőségű utakkal.

Települések zsákjelleget megszüntetés, a településközi kapcsolatok javítása. Ezáltal a napi ingázási problémák megoldásához való hozzájárulás, a munkavállalás feltételeinek való megfelelés lehetőségeinek magasabb szintű biztosítása.

A helyi közutak kiépítettségének növelése, a kiépített utak megfelelő műszaki paramétereinek biztosítása, felújítások, rekonstrukciós munkák végzése a belterületi és a külterületi utakra egyaránt vonatkozólag.

Elválasztott rendszerű kerékpárút hálózat kialakítása a Régió területén, mely hálózatban a fontosabb turisztikai jelentőségű területek biztonságos és megfelelő műszaki színvonalú összeköttetése biztosított.

A meglévő kerékpárutak helyenkénti felújítása és az újak kiépítése után a létrejött műszaki színvonalat fenntartással, karbantartással biztosítani kell.

A vasúti közlekedésben hiányzó ágak kiépítése, települések összekötése. A pályaállapot műszaki színvonalának biztosítása, vasútvonalak villamosítása.

Az elérési idők csökkentése, utazási kényelem növelése.

Indoklás

Az ország fejlődésben elmaradott térségei gazdasági fejlődésében jelentős szerepe van a korszerű úthálózatnak. Ezért ez a beavatkozási terület olyan gyorsforgalmi és főút szakaszok fejlesztését tartalmazza, melyek a folyosók összekötését, és a meglévő főutak kapacitásának növelését szolgálják.

A gazdasági fejlődésnek indult településeken a megjelenő tranzit forgalom a meglévő hálózat egyes szakaszain elviselhetetlen zsúfoltságot okoz, és ellehetetleníti a település helyi forgalmát. Ennek egy része ezért áttevődik a párhuzamos belső utakra, melyek kapacitása és kiépítettsége nem teszi lehetővé a forgalom zavartalan lefolyását. Ezek az intenzíven beépített területeken állandósult a torlódás, a haladási sebesség lecsökken, a balesetveszély megsokszorozódik, a környezeti ártalmak is fokozódik. Mindezek elsősorban a települések lakosságának életminőségét rontják. E felsorolt okok miatt fontos a településeket elkerülő szakaszok tervezése, kiépítése. Ezek előkészítésének és

építésének az ütemét fel kell gyorsítani, a kimerült kapacitású két forgalmi sávós útszakaszok négysávósítását ütemezni kell. Egyéb kapacitásbővítő elemek – kapaszkodósáv – kiépítése szükséges helyenként. Az elérési idők csökkentését eredményezi a fejlesztés, helyenként ez sokszorosa az elvártaknak.

A településközi mellékúthálózat tartja össze az egyes kistérségeket, és jellemzően ezen útkategóriába eső utakon folyik a régió belső és határvidékein a külső közötti közlekedés, ezért mellékúthálózat fejlesztésére és fenntartására nagyobb hangsúlyt kell fektetni.

Az utak kapacitása nagy általánosságban kimerült, állapotuk már nem megfelelő.

A mellékúthálózat nagy része beépített területeken halad keresztül, a forgalom növekedése miatt a balesetveszély, a káros környezeti hatások nőttek, ezzel szemben a haladási sebesség és az utazáskényelem nagy mértékben lecsökkent, elkerülő útszakaszok megépítésére van szükség.

A régió belüli főbb gazdasági centrumok és decentrumok közötti elérhetési idő nem igazodik a korszerű gazdaság szervezési követelményekhez, a gyakorlati elérési idők két- háromszorosán meghaladják az optimális közlekedési körülmények közötti időtartamot, bizonytalanná téve ez által az anyag-, áru- és személyforgalmat.

Ezen állapotokon hatékonyan csak az tud segíteni, ha a hiányzó főúthálózati és településközi mellékúthálózati elemek kiépítésre kerülnek.

A *megyeszékhelyek* elérésében az alsóbbrendű úthálózat szerepe akkor tekinthető meghatározónak, ha kapcsolatteremtő iránya segíti a megyeszékhely elérését. Az összekötő utak megvalósítási helyét és kapcsolati irányát azonban kevésbé befolyásolja a megyeszékhely elérésének kedvezőbbé tétele, sokkal inkább a települési zsákjellel megszüntetése, a hiányzó hálózati elemek racionális kiépítése határozza meg.

A jellemzően *kistérségi központként* is megjelenő, forgalmas főúton elhelyezkedő városok elkerülő útjainak kiépítése viszont nagymértékben képes javítani a megyeszékhelyek elérését. A kistérségi szinttel szemben a megyei és a regionális szint az, melyen az elkerülő utak leginkább képesek kifejteni elérhetőség javító hatásukat.

A Közép-Dunántúli Régióban jelenleg 53 zsáktelepülést tartanak nyilván (Fejér: 18, Komárom-Esztergom: 8 és Veszprém 27 db). Különösen az aprófalvas vidékeken problémás, hogy a kistérségeken belüli rossz közlekedési kapcsolatok mellett a zsáktelepülés magas aránya rontja a térség esélyeit a gazdasági felzárkózásra és ez az érintett területeken az élet minőségének romlásához, hosszabb távon elvándorláshoz, a települések népességének elöregedéséhez, elnéptelenedéshez vezet. Fontos ezért a települések zsákjellel megszüntetése, a települések több irányból való bekapcsolása a közúti forgalomba.

Az úthálózat burkolatának állapota jelentősen romlik, fontos ezek megfelelő karbantartása, felújítása. Az úthálózat jelentős részén a teherbírás nem felel meg az Európai Unió 11,5 tonnás tengelyterhelésre vonatkozó előírásainak, ezért megerősítésre szorul.

Az általános negatív tendencia a pályaszerkezet öregedésének, avulásának, az igénybevétel növekedésének, az időjárási viszonyoknak, és a nem megfelelő mértékű karbantartásnak köszönhető.

A forgalom nagysága a megnövekedett gépjárművek számának, a változó életvitelnek köszönhetően nőtt a Közép-Dunántúli Régióban is.

A helyi közutak állapota nagy mértékben befolyásolja a településen élők életminőségét, valamint fontos gazdaságfejlesztő kritérium is, gondoljunk csak a turizmusfejlesztés infrastrukturális elvárásaira.

Az önkormányzatok tulajdonában álló helyi közutak közül a belterületi közúthálózat elemek kiépítettsége nem teljes, a kiépített szakaszok burkolatának minősége, szélessége, teherbírása már nem megfelelő az elmúlt évtized infrastruktúra fejlesztéseinek eredményeként. Fontos lenne a belterületi helyi közutak kiépítésének, felújításának támogatása.

A *külterületi* – jellemzően mezőgazdasági – *helyi közutak* kiépítettsége alacsony, így azok használhatóságát az időjárás nagy mértékben befolyásolja. A Közép-dunántúli Régióban a mezőgazdaság szerepe nem hanyagolható el, mely gazdasági szektor fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges a megfelelő minőségű (járható) közúthálózat megléte.

A kerékpárút hálózat Magyarországon, így a régióban is nagyon lassan épül ki, és jelenlegi szintje az Európai normákhoz képest minimális.

Az országos kerékpáros közlekedési hálózat 1,8 %-át képviseli Komárom-Esztergom megye, 1,2 %-át Fejér megye, míg Veszprém megyében a legmagasabb az arány, 4,2 %, természetesen a Balaton vidéki kiépített kerékpárút a háromnegyedét teszi ki ennek.

Az elválasztott rendszerű kerékpárút hálózat kiépítésére egyrészt a balesetmentes közlekedés biztosítása, másrészt a turizmus fejlesztése és az életminőség javítása érdekében lenne szükség.

Hiányoznak a belső kerékpárút hálózati elemek, az egyes magas turisztikai jelentőséggel rendelkező területek kerékpárútjainak kapcsolódásai.

A jelenleg meglévő kerékpárutak minősége nem megfelelő, állapotuk elhanyagolt, megfelelő karbantartás tervezése szükséges.

Megoldásra vár ehhez kapcsolódóan a közösségi közlekedéssel való összehangolódás, az esetlegesen kialakuló közösségi közlekedési szervezetek által összehangolt és biztosított kerékpár szállítási lehetőségek biztosítása.

Vasúti fővonalak mellett a mellékvonali hálózat is igen fejletlen, az ezen történő közlekedés erősen meghaladja a közúti elérési időket, ennek főbb okai, hogy nem megfelelő a pályaállapot és a járműpark is elavult. Sok vonalon diesel szerelvény közlekedik, ezek villamosítása szükséges.

Annak ellenére, hogy ezen a helyzeten jelentős fejlesztésekkel sem lehet gyors eredményt elérni, a probléma megoldási igénye mindenképpen kiemelendő.

A vasútfejlesztést a közúttal egységesen, komplexen kell kezelni, mely során kiemelten biztosítani kell a modális kapcsolatokat.

4, 5 számjegyű utak fejlesztése

Közutak burkolatának, teherbírásának fejlesztése

Célja:

A közúthálózat biztonsági és utazáskényelmi szempontból való uniós színvonalra történő fejlesztése. Települések elérhetőségének biztosítása.

Támogatható tevékenységek:

Burkolat- és teherbírás javításhoz kapcsolódó tevékenységek – tanulmányok készítése, tervezés, kivitelezés, rekonstrukció.

Kedvezményezettek:

Központi költségvetési szerv és intézményei

Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség

Területi szempontok:

Pápa-Devecser-Tapolca főút a 8402 és a 7317 sz. utak nyomvonalán történő fejlesztés

Pápa-Csorna főút a 8408. sz. útnyomvonalán történő fejlesztés

8119.j.ök. út Tata-Környe közötti szakasz korszerűsítése

1119.j.út teljes szakaszának felújítása

1127.j. és 11050.j. út felújítása

7324. Sümeg átkelés korszerűsítés

10.sz.főút Neszmély-Dunaalmás átkelési szakasz rekonstrukciója

1111.j. út Esztergom, Dobogókői útfelújítása

8143.j. út Bokod átkelés korszerűsítése

1118.j. út Tokod átkelés korszerűsítése

1119.j. út Tarján átkelés korszerűsítése

6219.j.útkorrekció –Dunaújváros vasútállomás

8119.j.ök. út burkolat felújítás

8217.j.ök. út burkolat felújítás

8227.j.ök. út burkolat felújítás

Speciális kritériumok:

ROP kompetencia:

Végrehajtó ügynökség:

ROP kompetencia: KDRFÜ

Lehetséges források

Nemzeti Fejlesztési Terv Regionális Operatív Programja, Környezetvédelmi Infrastruktúra Operatív Programja

-helyi forrás – regionális, önkormányzati, pénzügyi hitel

-EU – ISPA, Kohéziós Alap

-kormányzati, GKM források, GM

Egyéb kapacitásnövelő fejlesztések

Célja:

A közúthálózat biztonsági és utazáskényelmi szempontból való uniós színvonalra történő fejlesztése. Előrelátóan a várható gépjárműforgalom növekedés okozta hatásokra való felkészülés.

Támogatható tevékenységek:

Egyéb kapacitásnövelő tevékenységekhez kapcsolódó tevékenységek – megvalósíthatósági tanulmányok készítése, tervezés, kivitelezés, rekonstrukció.

Kedvezményezettek:

Központi költségvetési szerv és intézményei

Területi szempontok:

- 81.sz. főút négy nyomúsítás Mórig
- 82.sz. főút kapaszkodó sáv építés
- 7.sz. főút 8116.j. út becsatlakozó sáv (Kisfalud)
- 64.sz. főút - 6401.j. utak jelzőlámpás csomópont (Enying)
- 7.sz. főút – Pari út csp. (Agárd)
- 62.sz. főút Börgöndi bekötő út csomópont
- 8-72.sz. utak csomópont korszerűsítése
- 71.sz. főút Alsóörs 30+344 km csomópont korszerűsítés
- 71.sz. főút Vörösberényi új csomópont
- 71.sz. főút B.füred Germering utca csomópont korszerűsítés
- 72.sz. főút Litér átkelés forgalom csillapítás
- 73-7303. sz. utak csomópont átépítés (Csopak)
- 6219-6228. j. utak körforgalmú csomópont (Mezőfalva)
- 8123-8126 j. utak körforgalmú csomópont (Zámoly)
- 62125.j. út Börgöndi bekötő szélesítés
- 7201-7202. j. utak körforgalmú csomópont (Úrhida)
- 8202-8203. j. utak körforgalmú csomópont (Iszkaszentgyörgy)
- 6307.j. csp. Átépítése (Káloz)
- 7219. sz. főút Felsőörs forgalom csillapítás
- 8401-8402. Noszlop csomópont korszerűsítés
- 8136-8151.j. utak körforgalmi csomópont kialakítása (Bábolna)

Speciális kritériumok:

ROP kompetencia:

Végrehajtó ügynökség:

ROP kompetencia: Közép-Dunántúli Fejlesztési Ügynökség

Lehetséges források

Nemzeti Fejlesztési Terv Regionális Operatív Programja, Környezetvédelmi Infrastruktúra Operatív Programja

-EU – ISPA, Kohéziós Alap

-kormányzati, GKM források, GM

Zsáktelepülés jelleg megszüntetése

Célja:

A zsáktelepülés jelleg megszüntetése, a zsáktelepülések több irányból történő megközelíthetőségének megteremtése, a településközi közötti közúti kapcsolatok fejlesztése, elérhetőségek biztosítása.

Támogatható tevékenységek:

A zsáktelepülések több irányból a közúthálózatba történő kötéséhez kapcsolódó tevékenységek, közúthálózati fejlesztés – közút kiépítéshez kapcsolódó tevékenységek: megvalósíthatósági tanulmányok készítése, tervezés, kivitelezés.

Kedvezményezettek:

Központi költségvetési szerv és intézményei

Területi szempontok:

Várgesztes – Vértessomló 8119.j.ök. útra történő kikötés

Enying – Balatonszabadi

Nagyvenyim-Perkáta

Seregélyes-Szabadbattyán

Gyermely-Csapdi (Vasztély)

Etyek – Gyúró – Vál

Csákvár – Vértesacsa - Vál

Balinka – Isztimér

Vál – Vereb

Mezőfalva – Kisvenyim

Ivánca – Adony

Csósz – 6301.j. út

Nagylók – Sárszentágota

Mezőszentgyörgy – 7.sz. főút

83103.j. út Lókut – 82.sz. út közötti kiépítés

Monoszló – B.henye összekötés

Monoszló – Szentantalfa összekötés

Tatabánya Szentgyörgypusztai bekötőút

Speciális kritériumok:

ROP kompetencia:

Végrehajtó ügynökség:

ROP kompetencia: KDRFÜ

Lehetséges források

Nemzeti Fejlesztési Terv Regionális Operatív Programja, Környezetvédelmi Infrastruktúra Operatív Programja

-helyi forrás – regionális, önkormányzati, pénzügyi hitel

4. Intézkedés: helyi közutak fejlesztése

Helyi közutak kiépítettségének, burkolatminőségének, szélességének, teherbírásának fejlesztése

Célja:

A belterület közlekedési infrastruktúra elvárt színvonalúra fejlesztése, kiépítetlen utak problémájának megoldása. Komplex fejlesztések megvalósítása, ami több tématerületet ölel fel.

Támogatható tevékenységek:

Helyi kiépített közutak rekonstrukciójával kapcsolatos tevékenységek– megvalósíthatósági tanulmányok készítése, tervezés, kivitelezés, rekonstrukció, ehhez szervesen kapcsolódó parkosítás, járda kialakítás, rekonstrukció, parkoló építés, terek, területek rendezése, balesetveszélyes szakaszok megszüntetése, csomópontok, átkelő szakaszok átépítése.

Helyi kiépítetlen közutak kiépítésével kapcsolatos tevékenysége– tanulmányok készítése, tervezés, kivitelezés

Kedvezményezettek:

Központi költségvetési szerv és intézményei

Területi szempontok:

Az egyes települések önkormányzatának tulajdonában lévő területek, kiépített és kiépítetlen utak.

Kapcsolódva az állami közutakhoz, esetlegesen ezek rekonstrukció, kiépítési, javítási munkáihoz.

Speciális kritériumok:

ROP kompetencia:

Végrehajtó ügynökség:

ROP kompetencia: KDRFÜ

Lehetséges források

-helyi forrás – regionális, önkormányzati, pénzügyi hitel

5. Intézkedés: Kerékpárút hálózat fejlesztés

Kerékpárút hálózat fejlesztése, elválasztott rendszerű kialakítása

Célja:

A régió kerékpárút hálózatának fejlesztése, a már meglévők rekonstrukciója.

A turisztikai jelentőségű kerékpárutak összeköttetésének biztosítása. Országos kerékpárút-hálózat kiterjesztése.

Ezeket összegezve főként a forgalom indokolta területeken elválasztott rendszerű kerékpárút kialakítása, így a közlekedés biztonságosságának fokozása, illetve a kerékpáros közlekedésre való ösztönzés.

Támogatható tevékenységek:

Minden kerékpárút fejlesztéshez kapcsolódó tevékenység, megvalósíthatósági és egyén indokoltságot alátámasztó tanulmány készítése, tervezés, kivitelezés, esetleges rekonstrukciók.

Kedvezményezett:

Központi költségvetési szerv és intézményei

Területi szempontok:

Legfőbb beavatkozási területként a turisztikailag kiemelt területek jelennek meg, a Balaton, a Velencei tó és a Duna partmenti területei, ezen utak összekapcsolásának biztosítása szükséges, még nem tisztázott a nyomvonal. Elnagyolva a régió településeinek egy része érintett. A területi szempontok, a kiépítés fontossága megvalósíthatósági tanulmányokkal és forgalomszámlálási adatokkal alátámasztandó.

Speciális kritériumok:

ROP kompetencia:

Végrehajtó ügynökség:

ROP kompetencia: KDRFÜ

Lehetséges források

-Nemzeti Fejlesztési Terv Regionális Operatív Programja, Környezetvédelmi és Infrastruktúra Operatív Programja

-helyi forrás – regionális, önkormányzati, pénzügyi hitel

6. intézkedés: Vasúthálózat fejlesztése

II. Közösségi közlekedést érintő fejlesztések

Célok

Legfőbb cél az intermodalitás megteremtése.

A közösségi közlekedés megfelelő színvonalon történő biztosítása, így az utasszám növelése, a közösségi közlekedési formák igénybevételének egyszerűbb és átjárhatóbb formában való lehetőségének megteremtése.

Szervezett rendszer létrehozása, mely koordinálja a közúti közösségi közlekedés és a kötöttpályás közlekedés közötti kapcsolatokat térben és időben, esetleg gazdaságilag - menetrend és költség szerint. A szolgáltatási színvonal javítása, járatsűrítés.

Megfelelő színvonalú kapcsolódó infrastruktúra kialakítása, pályaudvarok, várótermek egyéb váró helyiségek kialakítása, felújítása.

Elővárosi közlekedés megteremtése a régió megyeszékhelyei és nagyobb városai környezetében, így az esélyegyenlőség növelése, a napi ingázási idő csökkentésével a munkavállalás lehetőségének térbeli kiterjesztése, a fővároscentrikusság könnyebb leküzdhetőségének megteremtése.

A kapcsolódó eszközállomány fejlesztése, tájékoztató és tájékozódást segítő berendezések fejlesztése, járműpark „átépítés” jellegű fejlesztése, például a kerékpárszállítás biztosítására hivatott átépítések a járműveken.

A vasúti közlekedés fejlesztése, a szolgáltatási színvonal emelése, utazási kényelem növelése.

Közlekedés biztonságossá tétele, kapcsolódó infrastruktúra színvonalának javítása, várótermek, parkolási lehetőségek, kapcsolódó utak, gyalogutak felújítása.

Vízi közlekedés feltételeinek megteremtése.

Indoklás

A régió közösségi közlekedési lefedettsége ugyan 100 %-os, ezt legnagyobb részben a közúti közösségi közlekedés biztosítja, miután a vasúthálózat nem jut el minden településre. Az autóbusz közlekedés helyzete sem kielégítő, sok helyen ritkák a járatok, az eszközök és szolgáltatások színvonala nem megfelelő, az átszállási lehetőségek lokálisan és időben sem felelnek meg az elvárásoknak.

A kapcsolódó infrastruktúra tekintetében problémát okoz a nagyvárosokban az autóbusz pályaudvarok műszaki színvonala, elhelyezkedése, továbbá az hogy a járműpark kis hányada felel meg a környezetvédelmi előírásoknak.

A régióban az elérhetőség javítása érdekében fontos a közösségi csomópontok kialakítása, a közösségi közlekedési formák modális kapcsolatának biztosítása. Ennek megvalósítása érdekében fontos a közösségi közlekedési szervezetek kialakítása, mely ezek összehangolásával foglalkozik. Szükség van a közúti és vasúti közlekedés menetrendjeinek összehangolására, a közösségi közlekedésben részt vevő járművek optimális és költség hatékony használatának megteremtésére.

Igény van az egyéb közlekedési eszközök (falubusz, magánvállalkozók, egyéni közlekedők – autó, kerékpár) bevonására a közösségi közlekedésbe.

A vasúti személyszállítás színvonala hanyatlik.

A mellékvonali hálózat igen fejletlen, az ezen történő közlekedés erősen meghaladja a közúti elérési időket, ennek főbb okai, hogy nem megfelelő a pályaállapot és a járműpark is elavult. Sok vonalon diesel szerelvény közlekedik, ezek villamosítása szükséges.

Tovább ront a helyzeten, hogy a vasúthoz kapcsolódó infrastruktúra (vasútállomások, várótermek, alul- és felüljárók, stb.) nem megfelelő minőségű, a járműpark is elavult. Sok vonalon szükséges a járatsűrítés.

Az elővárosi közlekedés szervezése, megoldása igényelt az ingázó lakosság miatt. Szükséges az elővárosi vasúti közlekedés, illetve a nagyobb városok előtereiben az elővárosi autóbusz közlekedés fejlesztése, regionális forrásból az eszközállományhoz kapcsolódó fejlesztések.

Az elővárosi közlekedést integrált közlekedési rendszerben kell megvalósítani, amelyben együtt jelenik meg a helyközi és helyi közlekedés.

Szinte kialakulatlan a régióban a vízi és a légi személyszállítás.

1. Intézkedés: Elővárosi közlekedés fejlesztés

Célja:

A Régió főbb városainak elővárosi közlekedéséhez tartozó eszközfejlesztések, melyek egyrészt kiszolgáló berendezésekre irányulnak, tájékoztató és tájékozódást szolgáló berendezésekre.

Támogatható tevékenységek:

Fejlesztések, melyek kiszolgáló, tájékoztató, tájékozódást elősegítő berendezésekhez, valamint akadálymentesítéshez kapcsolódnak.

Kedvezményezettek:

Központi költségvetési szerv és intézményei

Területi szempontok:

Elővárosi vasútvonal fejlesztés:

Székesfehérvár környéki közösségi közlekedés

Elővárosi autóbusz-közlekedés fejlesztés:

Székesfehérvár,

Tatabánya,

Esztergom,

Veszprém

egyéb nagyvárosok

Speciális kritériumok:

ROP kompetencia:

Végrehajtó ügynökség:

ROP kompetencia: KDRFÜ

Lehetséges források

-kormányzati, GKM források, GM

-Nemzeti Fejlesztési Terv Regionális Operatív Programja, Környezetvédelmi és Infrastruktúra Operatív Programja

2. Intézkedés: Közösségi intermodális közlekedés fejlesztése

Célja:

Intermodalitás biztosítása, legalább három közösségi közlekedési ág összekapcsolása, a vasúti, busz és kerékpáros közlekedés közötti „átjárhatóság” biztosítása, szervezetek létrehozása, amelyek biztosítják és megfelelően kezelik az intermodalitást. Akadálymentesítés és települései közösségi közlekedési infrastruktúra javítás – buszöblök, váróhelyiségek kialakítása. Járműállomány „átépítés” jellegű fejlesztése, az intermodalitás és az akadálymentesítés céljával.

Támogatható tevékenységek:

Szervezetek létrehozása, eszközállomány átépítés. Kapcsolódó infrastruktúra fejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek, ezekhez szükséges esetleges megvalósíthatósági tanulmányok elkészítése, tervezési és kivitelezési feladatok.

Kedvezményezett:

Területi szempontok:

Főbb városok

Speciális kritériumok:

ROP kompetencia

Végrehajtó ügynökség:

ROP kompetencia: KDRFÜ

Lehetséges források

-Nemzeti Fejlesztési Terv Regionális Operatív Programja, Környezetvédelmi és Infrastruktúra Operatív Programja

-helyi forrás – regionális, önkormányzati, pénzügyi hitel

3. Intézkedés: Vízi közlekedés fejlesztés

Célja:

A vízi közlekedés szervezettségének előmozdítása, vízi úton történő közlekedésre való ösztönzés. A Balatoni és Velencei tavi közlekedéshez kapcsolódó fejlesztések, főként komp-kikötő fejlesztések.

Támogatható tevékenységek:

Közlekedési társaságok alakulása, ezek tevékenységéhez kapcsolódó beruházási folyamatok.

Vízi közlekedéshez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések indokolta tevékenységek, tervezés, kivitelezés.

Kedvezményezettek:

Központi költségvetési szerv és intézményei

Területi szempontok:

Balaton

Velencei tó

Ezekhez közvetlenül kapcsolódó területek, infrastrukturális létesítmények helye.

Speciális kritériumok:

ROP kompetencia:

Végrehajtó ügynökség:

ROP kompetencia: KDRFÜ

Lehetséges források

-Nemzeti Fejlesztési Terv Regionális Operatív Programja, Környezetvédelmi és Infrastruktúra Operatív Programja

III. Logisztikai célú fejlesztések

Repülőtér fejlesztés

Célja:

Meglévő repülőterek kívánt színvonalúra fejlesztése, gazdasági és turisztikai lehetőségek/célok figyelembe vételével.

Támogatható tevékenységek:

Repülőtér fejlesztés, burkolatépítés, -felújítás

Kapcsolódó infrastruktúra – utak, közművesítés, stb. – kiépítése

Kedvezményezettek:

Központi költségvetési szerv és intézményei

Területi szempontok:

Börgönd

Szentkirályszabadja

Hobby- és sportcéllal: Tapolca, Pápa, Esztergom, Dunaújváros, Kecskéd

III. kategóriájú repülőtérre fejlesztendő: Börgönd;

II. kategóriájú repülőtérre fejlesztendő: Szentkirályszabadja, Dunaújváros, Esztergom.

Pápa és Kecskéd repülőterének jövőbeni hasznosítása országosan nem eldöntött.

Speciális kritériumok:

ROP kompetencia:

Végrehajtó ügynökség:

ROP kompetencia: KDRFÜ

Lehetséges források

-Nemzeti Fejlesztési Terv Regionális Operatív Programja, Környezetvédelmi és Infrastruktúra Operatív Programja

Településfejlesztés

Nemzeti programok hivatkozásai

Közösségi Stratégiai Irányelvek (CSG)

A dokumentum - összhangban a „Kohéziós politika a növekedés és a foglalkoztatás támogatására: közösségi stratégiai iránymutatások a 2007-2013 közötti időszakra” c. Bizottsági Közleménnyel (2005.07.05), a megújult Lisszaboni Stratégia elvei mentén –határozottan támogatja

- a városi térségek fejlesztését, a városok versenyképességének növelését,
- valamint a vidéki térségek megújulását.

A városi térségek versenyképességének növelése, fejlesztési lehetőségeinek kiaknázása tekintetében a dokumentum kiemelten koncentrálna:

- a városi térségek jellemző *problémái* (társadalmi kirekesztés, magas és emelkedő bűnelkövetési arányok, lepusztult városi térségekben tapasztalható életminőség romlása) *feltárásának* jelentőségére,
- a *vállalkozói szellem, a helyi foglalkoztatás és közösségfejlesztés* előmozdítását célzó intézkedésekre,
- a *fizikai környezet rehabilitációját*, a rozsdáövezetek átépítését, a történelmi és kulturális örökség megőrzését szolgáló intézkedésekre,
- valamint a társadalmi kohézió megteremtésében szerepet játszó *biztonságpolitikai intézkedésekre*.

A vidéki térségek megújulására, fejlesztésére vonatkozóan kiemelt szerepet kap:

- az általános gazdasági érdekű *szolgáltatások* minimális *hozzáférési szintjének* biztosítása,
- valamint az ezen térségek fejlődési sarokpontjaiba történő *beruházások*.

A dokumentum szem előtt tartja az *integrált stratégiák* fejlesztésére, kialakítására vonatkozó vezérelvet, valamint a fejlesztési elképzelések kimunkálása és megvalósítása során fontosnak tartja *partnerségi kapcsolatok* kiépítését és fenntartását.

Nemzeti Stratégiai Referenciakeret

A dokumentum - összhangban a „II. Nemzeti Fejlesztési Terv stratégiája Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakerete” c. (NSRK) dokumentummal (2005.01.16.), az *élhető környezet megvalósítása* középtávú fejlesztési célkitűzéssel összhangban kiemelten kezeli

- a *természeti elemek és az épített környezet* társadalom szempontjainak és a környezeti rendszer eltartókéességének megfelelő fenntartható használatát, rehabilitációját.
- a *védelemmel ellátott természeti értékek* megőrzését, fennmaradásának biztosítását

- az *épített környezet rehabilitációját*, beleértve a barnamezős területek revitalizációját és a történelmi településközpontok értékörző megújítását.

Országos Területfejlesztési Konceptió

A dokumentum - összhangban az „Országos Területfejlesztési Konceptió” (OTK) Versenyképességi pólusok és városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése célkitűzés keretében megfogalmazott szempontokkal kiemelt hangsúly helyez:

- a *vonzó lakó- és rekreációs környezet* kialakítására;
- az esetleges erősödő szuburbanizációs folyamatokból adódó *társadalmi problémák kezelésére*, a versenyképességi pólusok társadalmilag, illetve fizikailag erodálódó, illetve *funkcióvesztett belvárosi, átmeneti, lakótelepi területeinek revitalizálására* (barnamezők rehabilitációja, városi slumosodás megakadályozása, stb.);
- valamint az *összhangolt zöldfelületi rendszer* megteremtésére,

Az OTK a versenyképességi pólusok mellett a külső és belső perifériák és az elmaradott térségek felzárkóztatása esetén is kiemelten kezeli a településfejlesztés szempontjait, hiszen ezek a helyi környezeti és kulturális értékekre épített fejlesztések kitörési pontokat jelentenek ezen térségek számára.

Az országos jelentőségű integrált fejlesztési térségek és tématerületek keretében elsősorban a kulturális örökség védelméhez, az egyházi, műemléki, régészeti és a helyi védettségű épített örökségi értékek integrált védelméhez kapcsolódó szempontok jelennek meg, melyeket jelen dokumentum is támogat.

A rurális térségek fejlesztése kapcsán pedig kiemelt szerephez jutnak az OTK-ban felvonultatott szempontok:

- a *város-vidék kapcsolatoknak*, a *vidékiek térségek elérhetőségének* fejlesztése;
- a hagyományos, primer termelő szektor által dominált *funkciók színesítése*, átgondolt funkcióváltás elősegítése (pl. lakó-, üdülőhelyi, turisztikai);
- a több szektorra kiterjedő fejlesztések *integrált* kialakítása, végrehajtása

Végül a településfejlesztés tágan értelmezett szempontjai a szakpolitikák (lakáspolitiká, biztonságpolitika) számára megfogalmazott területi prioritások keretében is megjelennek.

A LAKÁSPOLITIKA SZÁMÁRA MEGFOGALMAZOTT LEGFONTOSABB PRIORITÁSOK ÖSSZHANGBAN A JELEN DOKUMENTUMBAN FOGLALTAKKAL:

- a hagyományos városi lakóterületek *épület- és lakásállományának felújítása*, korszerűsítése, lepusztulásának megakadályozása; (felújítások, fejlesztések elsősorban komplex rehabilitációs programok segítségével valósulhatnak meg hatékonyan, ami nem jelentheti a korábbi lakosság teljes kicserélődését, az alacsony státuszú slumok áthelyeződését a városok más pontjára vagy vidékre);

- a lakótelepek esetében kiemelt jelentőségűek az *energiagazdálkodási programok*, egyes esetekben a társadalmi kirekesztődés elleni valamint a lakásfenntartási támogatási programok;
- a lakhatási költségek csökkentése érdekében elengedhetetlen a *korszerűtlen távfűtési rendszer rehabilitációja*, energiahatékonyságának növelése;
- az előregedő, elnéptelenedő falvak jelentős részében gyakorlatilag nincs lakásépítés, a meglévő lakásállomány pusztul. Itt elsősorban a *település új funkciójának megtalálása* szükséges, de nem kerülhető el a fenntartás és korszerűsítés minimális szinten történő megoldása sem.

A BIZTONSÁGPOLITIKA SZÁMÁRA MEGFOGALMAZOTT LEGFONTOSABB KAPCSOLÓDÓ PRIORITÁSOK:

- *biztonsági infrastruktúra-fejlesztési programok*; az *elmaradott, súlyos társadalmi-gazdasági feszültségekkel küzdő térségekben* az átlagnál nagyobb arányú személy elleni bűncselekmények megelőzése bűnmegelőzési programok keretében, közösségfejlesztéssel, civil szervezetek bevonásával; a *turisztikailag leginkább preferált térségekben* (elsősorban Budapest, Balaton-térség) elsősorban a vagyon elleni bűncselekmények megelőzése, a távközlési és informatikai rendszerekkel, a személyi állomány és a járműállomány fejlesztésével; a bűnügyileg leginkább fertőzött *nagyvárosi agglomerációkban* az átlagnál nagyobb vagyon elleni, illetve közterületi bűnözés visszaszorítása.

Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció

A dokumentum Összhangban az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció célkitűzéseivel kiemelten kezeli:

- *az elérhető települések, elérhető közszolgáltatások* kialakítását;
- a gazdasági, társadalmi és területi *hátrányokat halmozottan megjelenítő téregységek* (rurális kistérségek, nyomornegyedekké váló városrészek, emberi lakhatásra alkalmatlan – zömében romák lakta – telepek és települések) *összehangolt fejlesztését*;
- *az integrált* (társadalmi, foglalkoztatási, szociális, közszolgáltatási és gazdasági) *programok megvalósítását*, melyek az ország leghátrányosabb helyzetű térségei problémáira is megoldást jelenthetnek.
- a központi településrészekben található *lakónegyedek megújítását*,
- valamint az intézmények fizikai *akadálymentesítését*.

Átfogó Cél

A településfejlesztés átfogó célja a települések tudatos és tervszerű fejlesztése, teljes közigazgatási területükre vonatkozó fejlesztési programok megvalósítása, elérhető, minőségi környezet kialakítása, a fenntartható életminőség megteremtése. A településtípusonkénti differenciált, integrált fejlesztési programok hozzájárulnak a települések versenyképességének javításához, a társadalmi, gazdasági kohézió megteremtéséhez. A települési infrastruktúrák és szolgáltatások fejlesztése a funkciók

bővítését, élhetőbb környezet kialakítását, az épített környezet és az örökség értékeinek megőrzését, az intézményhálózat és lakáshelyzet javítását célozza.

Specifikus célok

A stratégia specifikus céljai

- *A települési funkciók bővítése, korszerűsítése*, azaz a hosszú távú stratégiai várospolitikai tervezés támogatása, alap tervdokumentumok készítése, településközpontok, városrészek rehabilitációja és a hozzá kapcsolódó infrastruktúra fejlesztések, a többségében hátrányos helyzetűek által lakott településrészek fizikai megújítása, a szegregáció oldása, barnamezős ipari területek felszámolása, valamint a vidéki terek funkcióinak megőrzése, fejlesztése.
- *A települési környezet, épített környezet fejlesztése, örökségvédelem*, azaz a kulturális és örökségvédelmi szempontból védett műemlékek felújítása, funkcióinak bővítése, az épített környezeti elemek korszerűsítése, fejlesztése, a természeti értékek védelme, a települési közterületek funkcióinak bővítése, állapotuk javítása, vonzó lakó és rekreációs környezet kialakítása.
- *Lakás és intézményfejlesztés*, azaz a lakóépületek renovációja, épületgépészeti fejlesztése, lakókörnyezeti szolgáltatások támogatása, az intézményeket kiszolgáló ingatlanok fejlesztése, közösségi célú intézményfejlesztése, valamint a közbiztonsághoz kapcsolódó programok.

A célok elérésének módja

A differenciált fejlesztési programokra építő, komplex, partnerségen alapuló fejlesztési stratégiák specifikus célkitűzései időben egymással párhuzamosan érendők el, mely területileg koherens, funkcionálisan a helyi adottságokhoz és lehetőségekhez igazodó településfejlesztést eredményez, hozzájárulva a vonzó, nemzetközileg is versenyképes, kiegyensúlyozott regionális fejlődéssel bíró Közép-dunántúli Régió kialakításához.

Prioritások

A stratégia prioritásai

- *A települési funkciók bővítése, korszerűsítése*, azaz
 - a fejlesztések, tervezés megalapozása
 - közcélú településfejlesztés megvalósítása
 - ipari fejlesztések támogatása.
- *A települési környezet, épített környezet fejlesztése, örökségvédelem*, azaz

- kulturális örökség védelme és megőrzése, örökségvezérelt településfejlesztés megvalósítása
- a települési környezet, épített környezet fejlesztése.
- *Lakás- és intézményfejlesztés, azaz*
 - a Régió meglévő intézményhálózatának fejlesztése,
 - a lakosság igényeit magasabb szinten kielégítő lakások biztosítása.

Területi preferenciák

- a régió településeinek fejlesztése sajátos hálózati megközelítések érvényesítését igényli. Székesfehérvár és Veszprém fejlesztési pólus szerepét szem előtt tartva a regionális decentrumok, a közép- és kisvárosok, valamint a falvak és vonzáskörzeteik a településhálózat integrált fejlesztési szintjei.
- a dokumentum a Régió növekedési társközpontjai (Székesfehérvár, Veszprém), regionális decentrumai (Dunaújváros, Tatabánya), valamint a középvárosok vonatkozásában elsősorban az urbán típusú településfejlesztési programokra koncentrálnak. Ezen belül kiemelten kezeli a kulturális és örökségvédelemre vonatkozó fejlesztési célkitűzéseket, a közcélú településfejlesztés céljait, valamint a lakhatási és intézményfejlesztéseket.
- a külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatása terén a szocialista iparosítás gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő térségek fejlesztése hangsúlyos (ipari fejlesztések), valamint a leszakadóban lévő vagy stagnáló, elsősorban agrár hagyományú (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi térségében, ill. a dél-mezőföldi térségekben jellemző) vidéki területek megújítása, melyek kapcsán a települési funkciók bővítése, valamint az intézményfejlesztés kiemelten fontos.
- a Régió „belső területi identitású” kiemelt térségei mellett (Velencei tó-Vértes, M4-M8), a dokumentum az országos jelentőségű integrált fejlesztési térségek terén a természeti adottságok megőrzésével, kiaknázásával és fejlesztésével egyetemben megvalósuló funkció és szolgáltatás bővülést előtérbe helyezve koncentrálnak a Balaton-térség tartós versenyképességének megteremtésére és a Duna-mente (részeként a Dunakanyar) fenntartható fejlesztésére.

Prioritások

I. A települési funkciók bővítése, korszerűsítése

Célok

A prioritás célja a települések tudatos fejlesztése, igényeinek, elképzeléseinek bővítése. A települések teljes közigazgatási területét érintő fejlesztési programok megvalósulása, az élhető környezet kialakítása. A prioritás további általános célja a településtípusonkénti differenciált fejlesztési programok megvalósítása.

Indoklás

A Közép-dunántúli Régióban tapasztalható, települési funkciókhoz, azok bővítéséhez, korszerűsítéséhez kapcsolódó intézkedés hangsúlyosan kezeli a településközpontok (város és faluközpontok egyaránt) épületállományának rehabilitációját, a többségében hátrányos helyzetűek, szegények által lakott településrészek (pl. romatelepek) fizikai megújítását, a szegregáció oldását. Mindezen feladatok keretében a műszaki színvonal és a használati érték emelése, továbbá az esztétikai megjelenés fejlesztése nem halasztható feladat.

A régió kistelepüléseinek, kis- és középvárosainak más-más problémával kell szembe nézni ezen a téren, éppen ezért az építészeti arculatváltás, felújítás, az önkormányzati tulajdonú épületek épületgépészeti és állag rekonstrukciója, valamint egyes városrészek komplex rehabilitációja differenciált fejlesztési célkitűzéseket, programokat igényel.

Magyarországon, így régióinkban is a rendszerváltozás utáni kényszerűen gyors gazdasági struktúraváltás miatt jelentős számban fordulnak elő barnamezős területek. Üres laktanyák, volt katonai objektumok, nagyobb felhagyott vagy alig működő ipartelepek. E területekre általánosan jellemző a termelő infrastruktúra hálózatok (villany-, víz-, gáz-, csatornahálózat-, telefon) megléte, valamint az újrahasznosítható épületállomány. A területek igen nagy gazdasági értéket jelentenek egy-egy település számára, amennyiben lehetővé válna újrahasznosításuk.

A területek rehabilitációja lehetővé teszi az újbóli hasznosítást, elkerülve ezzel a zöldmezős beruházások létesítését. Különösen a hagyományosan ipari területeken a szennyezett területek a gazdasági szerkezetváltást is akadályozzák, mert lefoglalják a szerkezetváltáshoz szükséges területeket, ezért ezen területek kihasználása elengedhetetlen.

Fejlesztési eszközök

A FEJLESZTÉSEK, TERVEZÉS MEGALAPOZÁSA

Célja:

- A települési funkciók bővítését, korszerűsítését célzó programok, fejlesztések megalapozása

Támogatható tevékenységei:

- Helyi építési szabályzatok és szabályozási tervek készítése
- Tervdokumentumok készítése (pl. környezetvédelmi tanulmányok, ágazati koncepciók, komplex programokat megalapozó kutatások, városrehabilitációs tervdokumentumok stb.)
- Város-vidék tervezés koordinációja
- Hosszú távú stratégiai várospolitikai tervezés támogatása

Kedvezményezettjei:

- Önkormányzatok
- Önkormányzati intézmények és költségvetési szervek
- Önkormányzati társulások
- Non-profit szervezetek (civil szervezetek, oktatási intézmények, kutatóintézetek)
- Gazdasági társaságok

Területi szempontok:

Az intézkedés a Közép-dunántúli Régió teljes területére vonatkozik.

Kritériumok:

- Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósított fejlesztések
- Valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósított fejlesztési elképzelések

Közcélú településfejlesztés

Célja:

- A Közép-dunántúli Régióban megvalósuló közcélú településfejlesztés

Támogatható tevékenységei:

- Közterületek közcélú rehabilitációja
- Településközpontok, - az ott levő épületek és közterületek külön és együttes módon történő - rehabilitációja
- Városrész rehabilitáció: városrész újjáépítés céljából toronyházak illetve leromló épületek lebontása
- Városi területek, településmagok esztétikai megújítása: épületek homlokzatának rekonstrukciója, a kulturális örökségi elemek megőrzése, hasznosítása

- A többségében hátrányos helyzetűek, szegények által lakott településrészek (pl. romatelepek) fizikai megújítása, szegregáció oldása
- Települési komfortérzet minőségi javítása
- Falvak infrastrukturális fejlesztése – falumegújításai integrált programok
- Vidéki terek funkcióinak megőrzése, fejlesztése

Kedvezményezettjei:

- Önkormányzatok
- Önkormányzati intézmények és költségvetési szervek
- Önkormányzati társulások
- Non-profit szervezetek (civil szervezetek, oktatási intézmények, kutatóintézetek)
- Gazdasági társaságok
- Egyházak

Területi szempontok:

Az intézkedés differenciált településfejlesztési programok keretében a Közép-dunántúli Régió teljes területére vonatkozik. A városok, azon belül a fejlesztési társközpontok, regionális decentrumok és kistérségi fejlesztési pólusok mellett kiemelt célkitűzés az agglomerálódó térségek integrált fejlesztése, valamint a vidéki terek funkcióinak megőrzése, fejlesztése.

Kritériumok:

- Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósuló fejlesztések
- Valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósuló fejlesztési elképzelések

Ipari fejlesztések

Célja:

- A Közép-dunántúli Régió érintett térségeiben megvalósuló ipari fejlesztés

Támogatható tevékenységei:

- Barnamezős ipari területek felszámolása, átépítése
- Lakóterületen lévő, környezetet zavaró ipari telephelyek kiváltása
- Közterületek és ipari területek közcélú rehabilitációja
- Iparterület és közvetlenül kapcsolódó infrastruktúra – fejlesztések (elsősorban barnamezős területeken)

Kedvezményezettjei:

- Önkormányzatok
- Önkormányzati társulások
- Gazdasági társaságok

Területi szempontok:

Az intézkedés kiemelten koncentrálna a szocialista iparosítás gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő térségekre: a Dunántúli-középhegység „Energiatengelye”, valamint a Komárom-Esztergom közötti Duna menti ipari tengely.

Kritériumok:

- Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósuló fejlesztések
- Valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósuló fejlesztési elképzelések

Várható hatások

- A fejlesztési, szabályozási tervek elkészítésével a hátrányos helyzetű települések leszakadó jellege tovább nem erősödik
- A további fejlesztések átgondolt, kiérlelt tervezések eredményeként jönnek létre
- A további fejlesztések komplex szemléletű, integrált programok keretében valósulnak meg
- A jövőbeni beruházásokhoz igényelt támogatások megvalósíthatósága megalapozottabb
- Arányosabb, kiegyensúlyozottabb településfejlesztés valósul meg
- Az esélyegyenlőség feltételei javulnak
- Egymáshoz nem illeszkedő települési funkciók megszüntetése, felszámolása
- Minőségi élettér kialakulása
- Turisztikai vonzerő növekedése
- Munkahely- és népességmegtartó szerep erősödik
- Gazdasági mutatók javulása

II. A települési környezet, épített környezet fejlesztése, örökségvédelem

Célok

A prioritás célja a régió települési és épített környezeti, valamint örökségvédelmi értékeinek megőrzése, helyzetének javítása.

Indoklás

A Közép-dunántúli Régió jelentős természetvédelmi értékekkel rendelkezik, úgymint a Duna-kanyar, Vértes- és Velencei tó tájegység, Balaton felvidék, amelyeknek az utókor számára történő megőrzése feladatunkat jelenti.

Fontos célkitűzés a természeti környezet tájseb jellegű (felhagyott kőbányák, környezeti károsodást szenvedett területek) adottságainak felszámolása, a természet eredeti állapotba történő visszaállítása.

A magyar nemzet kialakulásával egybeforró történelmi helyek, városok száma is jelentős a régióban. Az itt található épületek örökségvédelmi szempontból védettek, idegenforgalom számára bemutatható állapotba hozásuk és méltó megjelenítésük kötelességünk.

Szükséges erősíteni minden egyes település lokálpatrióta szemléletének elmélyítését, a település értékeinek védelmét, az ezzel kapcsolatban jelentkező lakossági igényeket támogatni és felkarolni a civil szerveződések kezdeményezéseit, tevékenységeit. A civil szerveződések munkaprogramjainak megfogalmazásánál a környezettel kapcsolatos témakörökben, úgymint városvédő és szépítő egyesületek, környezetvédelmi szervezetek, stb. aktivizálásával elérhető az életminőség jelentős javítása. Természetesen a kedvező adottságú, jó életminőséget biztosító település lakossága képes magasabb szinten gondolkodni, dolgozni és a településéért, aktívan tenni. Ezzel egy olyan folyamat indítható el, amely önmagát generálja és egyre magasabb szinten hozza az eredményeket további befektetések nélkül, mint egyfajta öfenntartó folyamat.

A települések közterületeinek állapota jelentős fejlesztéseket igényel köztisztasági, gondozottsági és a zöldterület igényessége szempontjából egyaránt. A lakosság komfortérzetének javítását az esztétikus és használható utcabútorok (padok, buszvárók stb.) elhelyezése, a térburkolatok és játszótéri felületek kialakítása, bővítése és korszerűsítése is javítja.

Fejlesztési eszközök

Kulturális örökség védelme és megőrzése, örökségvezérelt településfejlesztés

Célja:

- Az intézkedés célja a kulturális örökség védelme és megőrzése, az örökségvezérelt településfejlesztés megvalósítása.

Támogatható tevékenységei:

- Kulturális (épített és szellemi) örökség védelme és megőrzése és az örökségvezérelt városi regeneráció és örökségvédelmi szempontból védett műemlékek felújítása, használaton kívüli épületek a közösség szempontjából értékes funkciókkal történő megtöltése

- Oktatási, szociális, kulturális funkciójú épített örökség védelme
- A régióra jellemző, nagyobb emléksűrűségű területek egységes koncepcióban való rehabilitációja, fejlesztése
- A helyi sajátosságokat tükröző történeti tájak és az egyedi örökségi értékeket hordozó tájértékek rehabilitációja
- Nem turisztikai hasznosítású kastélyprogram

Kedvezményezettjei:

- Önkormányzatok
- Önkormányzati intézmények és költségvetési szervek
- Önkormányzati társulások
- Non-profit szervezetek
- Gazdasági társaságok

Területi szempontok:

Az intézkedés a Közép-dunántúli Régió teljes területére vonatkozik, azon belül kiemelten koncentrálna a városi örökség sűrűsödési területeire, az örökségi értéket képviselő környezeti elemekkel bíró területekre, valamint a helyi sajátosságokat tükröző történeti tájakra.

Kritériumok:

- Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósított fejlesztések
- Valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósított fejlesztési elképzelések

A települési környezet, épített környezet fejlesztése

Célja:

- Az intézkedés célja a települési és épített környezet fejlesztése.

Támogatható tevékenységei:

- Történelmi városközpontok tömbfeltárása, térburkolások és egyedi utcabútorok elhelyezése
- Védett városközpontok egyedi közvilágítási rekonstrukciója
- Szobor és térplasztika elhelyezések, illetve a meglévő védett emlékek felújítása
- Közterületek felületeinek felújítása, minőségi utcabútorok elhelyezése, akadálymentesítések.
- Tájsebek és természeti értékeket károsító jelenségek kiküszöbölése és megszüntetése

- Természetvédelmi területek, arborétumok értékvédelmi feladatai, bemutatásuk feltételeinek javítása
- Települések belterületén lévő, a lakosság körében népszerű meglévő ligetek, kertek, fasorok védelme, és újak létrehozása
- Sajátos flóra- és/vagy fauna adottságú területek értékeinek védelme, fejlesztése
- Jelentős természeti elemek (folyópartok, tavak, sétányok) védelme, fejlesztése, közkincsé tétele.
- Zöld területek revitalizációja, új zöldterületek kialakítása, belterületi fásítás
- Parkok, sportpályák, játszóterek létesítése, meglévők korszerűsítése
- Települési komfortérzet minőségi javítása.
- Vonzó lakó és rekreációs környezet kialakítása

Kedvezményezettjei:

- Önkormányzatok
- Önkormányzati intézmények és költségvetési szervek
- Önkormányzati társulások
- Non-profit szervezetek
- Gazdasági társaságok

Területi szempontok:

Az intézkedés a Közép-dunántúli Régió teljes területére vonatkozik.

Kritériumok:

- Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósított fejlesztések
- Valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósított fejlesztési elképzelések

Várható hatások

- A rendezett városközpont kialakulása, a lakosság lokálpatrióta szemléletének elmélyülése
- Az idelátogató turisták régiókról kialakított képe kedvezőbbé válik, amely a további turizmus fejlődését indukálja
- A kultúralt városkép és környezet nevelő hatást fejt ki a lakosság körében
- Településeink használhatóbbá, élhetőbbé válnak
- Környezeti károsodást szenvedett területek felszámolásra kerülnek.

III. Lakás- és intézményfejlesztés

Célok

A prioritás célja a meglévő intézményhálózat fejlesztése, és a lakosság igényeit magasabb szinten kielégítő lakások biztosítása.

Indoklás

Településeink esetében a minőségi élettér biztosítása szükséges, amelynek keretében meg kell oldani a helyi intézményhálózat megfelelő kiépítését, nevezetesen amelyek a lakosság oktatását, nevelését, továbbá kulturális, közművelődési, sportolási igényeit, a közigazgatást, valamint az egészségügyi és szociális szükségleteit szolgálják. Ezek az intézmények túlnyomórészt önkormányzati tulajdont képeznek. A jelenlegi kiépítettség, az adott létesítmények műszaki színvonala csekély, tehát a meglévők korszerűsítése, felújítása nem halasztható feladatként jelentkezik az elkövetkező időszakban. Nyilván a meglévő intézmények korszerűsítése mellett, a jelenlegi követelményeknek megfelelő intézmények építése, létrehozása és annak a kor színvonalát tükröző felszereltségének, technikai hátterének létrehozása is szükséges.

Településeink esetében a teljes épületállomány, az intézményeken túl a lakóházak is alacsonynak nevezhető műszaki színvonalon, továbbá esztétikailag is mindenképpen javításra érdemes állapotban találhatók.

A szocializmus évtizedei alatt (felerészben 1970-80 között) épített lakótelepi lakások komfortfokozatukat tekintve statisztikailag a legmagasabb minőséget jelentik, ugyanakkor jelentős problémát jelent, hogy szinte egyszerre válik szükségessé a 30 év után időszerű épületgépészeti felújításuk. A régióban arányuk jóval meghaladja az országos átlagot, csaknem 10 százalékponttal; csúcspontokat a megyei jogú városok és jelentős ipari szektort befogadó városoknál jelölhetünk meg. A panellakások állományának romlása egyes nagyvárosok lakótelepein az alacsony jövedelmű, szociális problémákkal küzdő társadalmi csoportok koncentrációját eredményezheti.

A lakótelepek épületeinek hőszigetelése, esztétikai megjelenésének elfogadható állapotba hozása megkezdődött, ennek folytatása feltétlenül szükséges. Az előzőek teljes körűvé tétele mellett ki kell bővíteni a programot az épületgépészeti részek felújításával, korszerűsítésével. A hagyományos szerkezetű épületállomány (családi- és társasházak) a nemzeti vagyon jelentős hányadát képviseli, amelynek átépítése, korszerűsítése, energiatakarékossá tétele társadalmi érdek. A zömében energiapazarló üzemeltetésű és elavult, korszerűtlen anyag felhasználású épületek, vagyis a lakossági tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése a következő időszak feladata.

Fejlesztési eszközök

Intézményfejlesztés

Célja:

- A Régió meglévő intézményhálózatának fejlesztése, korszerűsítése.

Támogatható tevékenységei:

- Az intézmények funkcióját kiszolgáló, a szakmai munkát megfelelően biztosító ingatlanok fejlesztése, létrehozása
- Korszerű, technikailag fejlett eszközök, gépek, berendezések beszerzése
- Az intézmények informatikai rendszerének fejlesztése
- A régió lakás- és intézmény állományának épületeinél az egészségre káros anyagoknak korszerű, természetbarát termékekre történő kiváltása
- A régió intézmény állományának akadálymentesítése
- Helyi, kistérségi szintű hatóságok intézményi kapacitásfejlesztése (csereprogramok, tréningek stb.)
- Közösségi célú intézmények fejlesztése a kistérségi népesség-megtartóképeség erősítése érdekében:
 - a társadalmi és gazdaságfejlesztés, valamint a regionális vonzerőképesség támogatásával járó kulturális infrastruktúra fejlesztése (művelődési házak, kulturális létesítmények szolgáltatási színvonalának és infrastruktúrájának fejlesztése);
 - új, magasabb minőséget nyújtó kulturális szolgáltatások fejlesztése,
 - szabadidőparkok és sportpályák fejlesztése;
- Energiatakarékos és az épületek működését gazdaságosabbá tevő beruházások
- Épületgépészeti felújítások
- Közbiztonság javításához kapcsolódó programok

Kedvezményezettjei:

- Önkormányzatok
- Önkormányzati intézmények
- Nonprofit szervezetek
- Oktatási intézmények
- Állami költségvetési szervek
- Egyházak
- Gazdasági társaságok

Területi szempontok:

Az intézkedés a Közép-dunántúli Régió teljes területére vonatkozik.

Kritériumok:

- Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósított fejlesztések
- Valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósított fejlesztési elképzelések

Lakásfejlesztés

Célja:

- A lakosság igényeit magasabb szinten kielégítő lakások biztosítása.

Támogatható tevékenységei:

- Korszerű, technikailag fejlett eszközök, gépek, berendezések beszerzése
- A régió lakásállományának épületeinél az egészségre káros anyagok korszerű, természetbarát termékekre történő kiváltása
- Energiatakarékos és az épületek működését gazdaságosabbá tevő beruházások
- Épületgépészeti felújítások
- A tömeges lakásépítésből származó épületszerkezeti hibák megszüntetése, korszerű műszaki megoldások alkalmazása panelos épület felújítására.
- Lakóépületek földszintjének felújítása kereskedelmi célú használat érdekében
- Lakóépületek és külsejük védelme és megerősítése: földszintek, bejárati kapuk biztonsága
- Vonzó lakókörnyezet kialakítása
- Közösségi célú kazánházak renovációja/installációja az energiahatékonyság javítás érdekében
- Szociális jellegű bérlakások építése, panellakóházak felújítása
- Helyi foglalkoztatási és fejlesztési kezdeményezések, valamint olyan lakókörnyezeti szolgáltatások (pl. szociális gazdaság) támogatása, amelyek új munkalehetőségeket teremtenek

Kedvezményezettjei:

- Önkormányzatok
- Önkormányzati intézmények
- Nonprofit szervezetek
- Oktatási intézmények

- Állami költségvetési szervek
- Gazdasági társaságok
- Társasházak, lakásszövetkezetek,

Területi szempontok:

Az intézkedés a Közép-dunántúli Régió teljes területére vonatkozik.

Kritériumok:

- Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósított fejlesztések
- Valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósított fejlesztési elképzelések

Várható hatások:

- A régió lakossága részére magasabb szolgáltatást nyújtó intézményhálózat áll a rendelkezésére
- Az minőségi élettér megteremtése
- A lakások kedvezőbb életfeltételeket biztosítanak a lakosság részére, a családok otthonai élhetőbbé válnak
- Gazdaságosabb működtetésű intézményhálózat, fejlettebb technikai színvonallal
- Az energiafelhasználás és a káros anyagkibocsátás csökkenése
- Biztonságosabb, korszerűbb épületállomány áll a régió lakossága számára.

Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése

Bevezetés

A következő tervezési ciklus kiemelt feladata a hatékony, értékeit felismerő és közvetíteni képes régió megteremtése, amely ezen értékeken keresztül, nemzetközi kapcsolataiból további tőkét kovácsolva mind a befektetők, mind lakosai számára vonzó életteret teremt.

A program teljesülésének ma még sok akadálya van. A jogszabályi háttér, az intézmények hiánya, a települési, megyei intézmények együttműködésének esetlegessége, az egyes szakterületek és szolgáltatási területek működését feltáró kutatások, elemzések hiánya sok feladatot ró a program kezdeményezőire. Az elmúlt évek fejlesztési forrásai is ezeken a területeken – kutatások, média, civil társadalom, identitásalakító rendezvények – voltak csekélyebbek, amelyek az egységes régióért képesek tenni. A fölülről ezt a folyamatot felgyorsítani kívánó kormányzat és intézményei gyakran a kitűzött célokkal keverednek ellentmondásba, amikor a decentralizációs követelmények helyett a dekoncentráció eszközeivel szervezik szakterületük életét.

Az új, magasabb értéket képviselő identitás építése helyett gyakran a meglévő, több évtizedes vagy évszázados identitás megkérdőjelezésében, korszerűtlenségük bizonyításában látják a megoldást.

A kulturális értékekben, humán erőforrásban gazdag Közép-Dunántúli Régiónak törekedni kell az értékek megtartására, régiós szintre emelésére, s ezen értékek kapcsolatai tőkéjének folyamatos erősítésére.

Művészeti, alkotói értékeink tájegységeink kultúráját közvetítő jól képzett szakemberek, kiépített oktatási és kulturális intézményrendszerünk, nagyszámú civil szervezetünk megteremti a lehetőséget a nemzetközi kapcsolatokból is tovább gazdagodó régiós identitástudat építésének. A felsorolt szereplők viszont valamennyien igénylik a támogatást, hisz rengeteg problémával küzdenek – a hátrányos térségekben elavult infrastruktúra, kevés aktív civil szervezet, az EU-s ismeretek hiánya, a partnerség, kapcsolati háló hiánya. Mind, civil, mind az intézményi szférára jellemző a projektszemlélet hiánya, amely alapvető akadálya a forrásokhoz való hozzáférésnek.

Bár régióink nagyon gazdag külkapcsolatokban – elsősorban a testvérvárosi együttműködésekben keresztül – ezek a kapcsolatok nem hasznosulnak az intézményi és

civil együttműködések területén. E kapcsolati rendszer kiszélesítése, a rájuk alapozott képzések segíthetnek a nemzetközi projektek kialakításában, s pályázatok elnyerésében. Különösen jelentős eredményeket érhetünk el a határainkon túl élő magyarsággal való együttműködésben, vagy nemzetiségek anyaországainak kapcsolatrendszerében. Mind kistérségeinkben, tájegységeinkben, s nemzetközi együttműködéseinkben megjelenő értékek alkalmasak a régiós közös értékrendszer generálására, ha a megfelelő támogatást igényes munka erősíti, s mindez a régió nyilvánossága előtt történik.

Többéves folyamat előtt állunk, de a tudatos programalkotás, a legkiválóbb projektek támogatása, a hatékony marketingakciók nemcsak a régió lakosai számára építhetnek fel egy egységes régióarculatot, de eredményesen közvetítik azt nemzetközi kapcsolatrendszerünkben, s a befektetők számára is.

Illeszkedés a Közösségi Stratégiai Irányelvekhez (CSG)

A dokumentum összhangban a Közösségi Stratégiai Irányelvekkel, elvárásaival elősegíti

- A befektetők számára vonzó európai régió megvalósítását. Ennek érdekében támogatja
- A területi feladatokat ellátó intézmények segítségével az intézményfejlesztést, területi együttműködést
- Civil szolgáltatóközpontok fejlesztésén keresztül az információ-áramlást
- Kiemelten kezeli a régió forrásabszorpciós képességének erősítését
- Ösztönzi a projectszemléletet
- A régiót erősítő befektetések fogadása érdekében pályázati információs szolgálatot működtet
- Rendezvények, kiadványok támogatásán keresztül erősíti a régiós identitástudatot
- A marketingeszközök fejlesztésén keresztül népszerűsíti a régiót és vonzerejét a hazai és európai térben.
- A tudás és innováció javítása érdekében támogatja
- A régió területfejlesztési, közigazgatási szereplői közötti együttműködéseket segítő programokat
- A Regionális Partnerségi Szervezetet
- A Regionális Területfejlesztési Akadémiát
- A Régió társadalomkutatói elemzéseit

- Regionális - Megyei – Kistérségi Tervező műhelyek működését
- Szakmai és a szektorok közötti együttműködést és információ-áramlást segítő fórumokat, képzéseket.
- A több és jobb munkahely teremtése érdekében
- Fejleszti a civil szervezeteket, amelyek megerősödve alkalmasak főállású munkatársak alkalmazására, munkahelyek teremtésére
- Támogatja a projectszemléletet, amely lehetővé teszi a projectelemekben a munkaerő alkalmazását.
- A területi kohézió és kooperáció érdekében támogatja
- a régió belüli települések, intézmények, önkormányzatok, és civil szervezetek együttműködését
- a települések, a kistérségek, megyék, s a régió fejlesztési terveinek egyeztetését
- a civil szolgáltató központokon keresztül a szervezetek kooperációját
- a régió térségeinek kulturális azonosságának erősítését
- régiós identitásvizsgálatokat, tanulmányokat, amelyek a régiófejlesztés elengedhetetlen alapjai
- az intézmények, önkormányzatok, civil szervezetek hálózatszerű működését.

Illeszkedés a Nemzeti Stratégiai referenciakerethez

A dokumentum – összhangban a II. Nemzeti Fejlesztési Terv stratégiája Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakerete című dokumentummal a kreatív Magyarország programjának megvalósítására koncentrálni, s célul tűzi ki a foglalkoztatottság növelését – a fenntarthatóság elvét szem előtt tartva – a gazdasági versenyképesség javítását.

- a területfejlesztési civil képzéseken keresztül a humán erőforrás folyamatos fejlesztését segíti
- támogatja a képzésekhez szükséges tananyagfejlesztést
- a közösségek támogatásán keresztül a minőségi élet feltételeit segíti
- támogatja a civil szervezetek megerősödését, munkaadói szerepük erősítését.

- A dokumentum figyelembe veszi az országosan kiemelt területek fejlesztési célkitűzéseit, a Balaton Régió kistérségi, települési kezdeményezések támogatásán keresztül (pl. Tervezői Műhelyek, civil hálózatok)
- A horizontális politikák valamennyi szempontja érvényesül a fejlesztési célok megfogalmazásában az eszközök kiválasztásában
- A fenntarthatóság elve érvényesül a társadalmi erőforrások figyelembevételével
 - az együttműködési hálózatok, civil szolgáltató központok, képzések
 - regionális rendezvények
 - kiadványok
 - területfejlesztési szolgáltatások támogatásakor
- Az esélyegyenlőség elvén belül kiemelendő a nők és férfiak közötti, a fogyatékkal élők és a veszélyeztetett rétegek és korosztályok esélyegyenlőségének javítása
 - a projektek tervezésénél és lebonyolításánál
 - a partnerségi programokban
 - a képzésekben
 - a civil és területfejlesztési szolgáltató központok szolgál-tatásaiban
 - a nemzetközi kapcsolatok támogatásában
 - a civil stratégiák kimunkálásában
 - a regionális rendezvények tartalomfejlesztésében és megközelíthetőségében
 - a regionális médiák támogatásában
 - a regionális kutatások tematikáján és eredményeinek hasznosításán keresztül
- A biztonsági elv érvényesülése elsősorban a humán erőforrás-fejlesztés területén és a közösségek támogatásán keresztül jelentkezik, amely garantálja, hogy a régió népessége folyamatosan képes megfelelni a társadalmi elvárásoknak, illetve maga is aktívan befolyásolja azokat.

3.) Illeszkedés az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz

A dokumentum – összhangban az Országos Területfejlesztési Konceptió dokumentummal az intra- és interregionális kapcsolatokra szűkítetten

- a versenyképesség fejlesztése terén elősegíti a hatékony régiót

- támogatja a régió szereplőink együttműködési programjait
- a régió működési törvényszerűségei, a régiós identitás elemzések feltárása érdekében kutatásokat támogat
- Regionális Partnerségi Fórum működését támogatja
- Regionális Területfejlesztési Akadémiát támogat
- támogatja az európai régiókkal való együttműködéseket
- a regionális civil társadalom kutatásán keresztül feltárja a régió társadalmi erőforrásait
- a civil stratégiák támogatásán keresztül erősíti a civil a társadalmat, a szektorok közötti együttműködéseket
- a régiós nyilvánosság megteremtésének támogatásával segíti az aktív társadalmi rétegek közéleti szerepvállalást a hatékony régió érdekében
- a forrásabszorpciós képesség növelése stabilizálja a régió értékeit, segíti erőforrás tartálékainak hasznosítását – tervezői műhelyek, szakmai fórumok, képzések
- a területfejlesztés egyes szintjein projectek ösztönzése, partnerközvetítés
- Pályázati Információs Szolgálatok működésének támogatása a programok megvalósíthatóságának érdekében
- a stabil régiós identitástudat érdekében rendezvények, kiadványok támogatása a közös értékek mentén.
- A területi felzárkózás terén támogatja
 - a hátrányos kistérségek területfejlesztési – önkormányzati – civil együttműködéseit
 - a hátrányos kistérségek projectgenerálását
 - a civil szolgáltató központok hátrányos kistérségekre kiható tevékenységét
 - a társadalomkutatásokat a hátrányos kistérségek erőforrásainak feltárása érdekében
 - képzések támogatásán keresztül segíti a hátrányos kistérségek szakembereinek, civil szervezeteinek érdekérvényesítését
 - regionális rendezvényeken a felzárkóztatásra szoruló térségek értékeinek bemutatását
 - a regionális médiák támogatásán keresztül a hátrányos térségek értékeinek minél szélesebb körű nyilvánosságát

- a nemzetközi kapcsolatok támogatásában a kistérségek lehetőségeinek erősítését.
- A fenntartható térségfejlesztés terén
- az önkormányzatok, a területfejlesztési szereplők és a civil társadalom konszenzusán alapuló programokat ösztönöz
- a megalapozott, fenntartható programok érdekében
- Regionális Partnerségi Fórumot
- Regionális Területfejlesztési Akadémiát
- tervezői műhelyeket támogat
- társadalomkutatások támogatásával alapozza meg a fejlesztések fenntarthatóságát
- a civil társadalom partnerségének biztosításával megalapozza a fejlesztések irányát és társadalmi fenntarthatóságát.
- Az Európai Unió integrációból adódó lehetőségek jobb kihasználása, a nemzeti érdekérvényesítés szándékával bővíti nemzetközi kapcsolatait
- támogatja az önkormányzatok, intézmények, civil szervezetek nemzetközi kapcsolatait, közös projectjeit
- segíti a kistérségi, megyei, régiószintű együttműködések az európai régiókkal
- segíti a határainkon túli magyar szervezetekkel való együttműködések
- társadalomkutatások támogatásán keresztül felméri az egyes szervezetek kapcsolati hálóját, együttműködési szándékait
- nemzetközi tanulmányokat, tapasztalatcseréket támogat, segíti a jó gyakorlatok átvételét
- nemzetközi művészeti, közművelődési, közgyűjteményi programokat és produciókat támogat.
- A decentralizáció és a regionalizmus erősítése, a fejlesztéspolitika terén feltételezi a területi szintű megfelelő döntéshozatalt és döntéshozatalt, elősegítve az önkormányzati – civil – vállalkozói szektor hatékony partnerségi együttműködését, ezért támogatja
- a fórumok, kerekasztalok szervezését
- a Regionális Területfejlesztési Akadémiát
- a civil szolgáltató központokat

- a regionális médiát és szakmai kiadványokat
- regionális társadalomkutatásokat
- A stratégia területi lehatárolását tekintve támogatja
- a kistérségi központokban civil szolgáltató központok létrehozását
- a kistérségek hálózatszerű együttműködését
- a periférikus térségek civil szervezeteit
- a periférikus térségek tervező műhelyeit
- Az országos jelentőségű integrált fejlesztés térségenként megjelenő Balaton régió illetve a Duna mente Közép-Dunántúli Régió illetékességű területein belül
- e régiók civil szövetségeivel, hálózataival való együttműködést
- A határmenti területek együttműködését ösztönözve
- támogatja az önkormányzatok, intézmények, civil szervezetek nemzetközi kapcsolatait
- segíti közös tanácskozások, tapasztalatcserek megszervezését
- ösztönzi az interregionális elképzeléseket
- közös képzéseken keresztül erősíti a határokon átnyúló térségek forrásabszorpciósi képességét
- A rurális térségek területileg integrált fejlesztése érdekében
- tervezői hálózatokat támogat

Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése

Hatékony regionális kapcsolat és arculati rendszer (célfá)

Általános cél: A Közép-Dunántúli Régió szereplői járuljanak hozzá a régió fejlődéséhez, a minőségi élettér alakulásához, illetve a régió lakosai számára megvalósuljon a közös értékeken alapuló, egyedi élettér.

Cél: hatékony intézményrendszer, partnerségben működő önkormányzati – civil – vállalkozási szereplők, szerteágazó nemzetközi kapcsolatok, regionális nyilvánosságon alapuló identitás kialakítása.

↑

A közös értékeken és eredményeken alapuló bizalom, a rendelkezésre álló források eredményes projecteket generáljanak.

↑

A települési, kistérségi, megyei értékek hatékonyan épülnek be a programokba.

↑

A kormányzat a helyi értékek erősítésével ötvözi decentralizációs törekvéseit.

↑

Hatékony forrásfelhasználás.

↑

A fejlesztési források decentralizációja.

↑

Az infrastruktúra, a humánerőforrás, az információáramlás fejlesztése.

↑

Jogszabályi háttér változása, régiós feladatellátás garantálása.

↑

Közös elképzelések, projektek kidolgozása.

↑

Régiós nyilvánosságon (médián, rendezvényeken) keresztül a potenciális partnerek közvetítése.

A régió értékeinek felismerése, tudatosulása, stratégiák alkotása.

Prioritások

4.1. Intézkedés

Regionális intézményfejlesztés, intézményi együttműködések támogatása

4.1.1. A régió közigazgatási és egyéb területfejlesztési szereplők közti együttműködést segítő programok

4.1.1.1. Társadalomtudományi kutatások, régiós elemzések

4.1.1.2. Regionális Partnerségi Fórum működtetése

4.1.1.3. Regionális Területfejlesztési Akadémia

4.1.2. Potenciális külföldi partnerrégiókkal való együttműködések támogatása

4.1.2.1. Testvérkapcsolatok támogatása

4.1.2.2. Interregionális projektek támogatása

4.2. Intézkedés

Civil kapcsolatok fejlesztése

4.2.1. A régiós civil szféra kutatása, az eredmények nyilvánossá tétele

4.2.2. Civil stratégiák kimunkálása

4.2.3. Szolgáltató központok kialakítása

4.2.4. Regionális civil nyilvánosság, információáramlás támogatása

4.2.4.1. Regionális civil újság támogatása

4.2.4.2. Regionális rádiók, televíziók, szakmai folyóiratok támogatása

4.3. Intézkedés

A regionális forrásabszorpciós képesség növelése

4.3.1. Tervezői Műhelyek támogatása

4.3.2. Szakmai és szektorközi fórumok, képzések támogatása

4.3.3. Digitális projectcsatornák működtetése

4.3.4. Pályázati Információs Szolgálatok létrehozása, humán erőforrás fejlesztésük

4.3.4.1. Képzések, fórumok, tanfolyamok szervezése

4.3.4.2. Pályázati Információs Szolgálatok működtetése

4.3.5. Regionális monitoring rendszer kialakítása

4.3.5.1. Módszertani háttéranyagok kifejlesztése

4.3.5.2. Monitoring szervezetek létrehozása, támogatása

4.4. Intézkedés

Korszerű és eredményes regionális PR, marketing kialakítása – ismert és elismert régió

4.4.1. Régiós identitásvizsgálatok, a régió ismertségét felmérő tanulmányok támogatása

4.4.2. A régiós identitást erősítő rendezvények támogatása

4.4.3. Regionális média támogatása

4.4.4. PR akciók támogatása

I. Regionális intézményfejlesztés, intézményi együttműködések támogatása

4.1.1. A régió közigazgatási és egyéb területfejlesztési szereplői közötti együttműködések segítő programok

Indoklás

A Közép-dunántúli Régió területfejlesztési programjainak végrehajtásának sikere nagymértékben függ a rendelkezésre álló források fogadására és hatékony felhasználására képes intézményrendszer meglététől. E vonatkozásban különösen fontosak a régió számára Magyarország EU csatlakozását követően megnyíló Strukturális Alapok forrásai, hiszen ezek

- a régió számára a jelenleg elérhető területfejlesztési forrásokat jelentősen meghaladó finanszírozási lehetőséget nyújtanak, és
- új típusú működési mechanizmusokat és ehhez kapcsolódó felkészültséget követelnek meg az érintett intézményektől.

Ugyanakkor a területfejlesztés szereplői és a közelmúltban kialakult intézményrendszere csak néhány éves tapasztalattal rendelkezik a területfejlesztési programok és projekt-tervezés, és a megvalósítás vonatkozásában. Ebből következőleg csak korlátozott ismeretekkel rendelkeznek az EU területfejlesztési (és Kohéziós) politikájának megvalósításáról, a Strukturális Alapok működéséről, kevésbé ismeretes számukra, hogy milyen feladatokkal jár az EU-s alapokból finanszírozott programok/projektek megvalósítása és kevés szervezetnek nyílt alkalma a Strukturális Alapok forrásaiból finanszírozott projektek (hasonló szervezetek által megszerzett) gyakorlati tapasztalataival szembesülni.

A területfejlesztésben érintett egyéb szervezetek (önkormányzatok, kistérségek, kamarák, helyi vállalkozói központok, stb.) egy része ugyan szerzett már tapasztalatokat a területfejlesztéshez kapcsolódó, EU finanszírozású közösségi programok/projektek végrehajtásában. Ezek azonban korlátozott számú és földrajzilag is szétszórta szervezetet érintenek.

Átfogó cél

Az intézményrendszer elvárt felkészültségének elérése; a régió felkészítése a Strukturális Alapok forrásainak fogadására kiemelt figyelemmel a régió önkormányzataira és kistérségeire:

- A helyi cselekvés inspirálása, a helyi erőforrások mobilizálása.
- A lakossági részvétel erősítése a fejlesztési folyamatokban.
- A helyi közösség, a vállalkozások képessé tétele a cselekvésre.
- Alulról építkező települési/térségi fejlesztés.
- A Strukturális Alapok fogadására kész intézmények fejlesztése.
- A köz-, non-profit és a vállalkozói szféra partnerségi együttműködésének erősödése régióon belül illetve a szomszédos régiókkal

Leírás, támogatható tevékenységek

A komponens keretében a helyi intézményrendszer olyan korszerűsítése valósul meg, amely a demokratizmus elmélyítését, a szubszidiaritás elvének érvényesülését szolgálja. Ennek alapvető eszköze az EU-ban és annak egyes tagállamaiban e téren felhalmozódott tapasztalatok megismerése, az ottani működési mechanizmusok modelljeinek és azok adaptálhatóságának vizsgálata, illetve az adaptáció feltételeinek megteremtése. A tapasztalatok, tudás átvételét segítő intézményhálózat kialakítása növelheti az adaptáció hatékonyságát. Az EU-s intézményrendszer fontos eleme a *helyi önkormányzat*. A jogharmonizáció helyi, önkormányzati szintű végrehajtásához illetve az eddigi uniós tapasztalatok alkalmazásához segítséget kell nyújtani. Mindez elsősorban olyan támogatási formák életre hívásával segíthető elő, amelyek a következőkre irányulnak:

- kapcsolatteremtés régióon belüli illetve egyéb hazai régiókban található intézményekkel, szervezetekkel "testvérkapcsolatok" kialakítása;
- tanulmányutak, tapasztalatcserék, konferenciák szervezésének támogatása;
- helyi önkormányzatok, kistérségek, kistérségi társulások modernizációja, szervezetkorszerűsítése, kapacitásfejlesztése az EU-csatlakozással járó feladatok tükrében.

Projekt kiválasztási kritériumok

- a projektnek összhangban kell állnia az intézkedés céljaival
- a projekt hozzájárulása az önkormányzatok és egyéb területfejlesztési aktorok közötti együttműködések fejlődéséhez,
- a projekt indokoltsága, szakmai és pénzügyi megalapozottsága, a projekt megvalósíthatósága, költséghatékonysága
- a pályázó szakmai felkészültsége a projekt végrehajtására
- Kívánatos a régióbeli és az EU-s, illetve Magyarországon belüli egyéb régiók önkormányzatai közti együttműködési megállapodások áttekintése és aktualizálása is annak érdekében, hogy e kapcsolatok kiszélesedjenek a gazdasági, tudományos, oktatási együttműködések irányába, amelynek eredményeként új, tartós intézmények közötti kapcsolatok, együttműködések is kialakulnak. Azokat a projekteket kell támogatni elsősorban, amelyek ezeket a kapcsolatokat tudják élővé tenni.
- Civil szervezetek testvérszervezetekkel, helyi önkormányzatokkal való együttműködése.

Beavatkozási területek

Az intézkedés a régió egészére vonatkozik. Ezen belül azonban különös figyelmet célszerű fordítani a területi fejlettség "szélső értékeit" képviselő térségekre, településekre:

- azokra a gazdasági erőcentrumokra, innovációs magokra, amelyek fejlődési folyamatainak megerősítéséhez, stabilizálásához a helyi közösség aktivizálása, mobilizálása jelentős mértékben hozzájárulhat, hiszen ezen területek fejlődése "maga után húzhatja" a régió egyéb területeit, térségeit is;
- a régió elmaradott térségeire, a vidékfejlesztés célterületeire, ahol ez az intézkedés a felzárkózás, a régió belüli elmaradottság csökkentése egyik jelentős eszköze lehet.

Kedvezményezettek és partnerek

- a régióban működő önkormányzatok
- a régióban található térségi szerveződések

- a régióban működő szakmai szervezetek (alapítványok, egyesületek, munkáltatói, munkavállalói, és szakmai érdekképviseleti szervezetek, köztestületek, közhasznú társaságok mellett akár pártok és egyházi szervezetek)

Célcsoportok

- A Közép-dunántúli Régió teljes lakossága.

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint):

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett az intézkedést érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT

Outputmutatók

- partner települési/intézményi kapcsolatok száma
- közös projektek száma
- bevezetésre kerülő kísérleti modellek
- előkészített projektjavaslatok száma

Eredménymutatók

- a lakosság elégedettsége
- sikeresen lezárt projektek
- projektekben résztvevők számának növekedése
- elnyert EU-s források növekedése
- EU-s követelményeknek megfelelő helyi jogszabályok

Kapcsolódó tervezés, programozás

Az intézkedésnek kapcsolata van valamennyi prioritással, azokon belül különösen az alábbi intézkedésekkel:

- 2. Prioritás: 2., 3. Intézkedés; 3. Prioritás: 1., 2.,. Intézkedés; 4. Prioritás: 2., 3.,4. Intézkedés

4.1.1.1. Társadalomtudományi kutatások, régiós elemzések

Közvetlen cél: Társadalomtudományi kutatások, elemzések támogatása az együttműködési hálózatok és a fejlesztési stratégiák érdekében.

Támogatható tevékenységek:

- társadalomtudományi kutatások a civil szervezetek és a helyi társadalom működéséről
- az önkormányzatok és a civil szféra lehetőségeinek vizsgálata
- a civil szféra feladatátvállalási szándékai
- ágazatok területi feladatellátása a régióban

Kedvezményezettek:

- kutatóműhelyek
- intézmények
- civil szervezetek

Outputmutatók:

- elemzések, tanulmányok
- javaslatok száma

4.1.1.2. Regionális Partnerségi Fórum működtetése

Közvetlen cél: kistérségi, megyei, regionális szintű területfejlesztési elképzelések egyeztetése, a partnerség fejlesztése.

Támogatható tevékenységek:

- horizontális és vertikális egyeztetési fórumok, kerekasztalok támogatása

Kedvezményezettek:

- kistérségi társulások
- megyei önkormányzatok
- területi feladatokat ellátó intézmények
- területi feladatokat ellátó civil szervezetek

Outputmutatók:

- a partnerségi fórumok száma
- egyeztetett fejlesztési elképzelések száma

4.1.3. Regionális Területfejlesztési Akadémia

Közvetlen cél: a területfejlesztésben résztvevő szereplők folyamatos képzése, informálása.

Támogatható tevékenységek:

- képzések, tanfolyamok szervezése
- a képzéshez szükséges tananyagok elkészítése
- tanulmányutak, konferenciák szervezése
- jó gyakorlatok gyűjtése és népszerűsítése

Kedvezményezettek:

- kistérségi társulások
- területi feladatokat ellátó intézmények
- területi feladatokat ellátó civil szervezetek

Outputmutatók:

- képzések száma
- képzésben résztvevők száma
- tanulmányutak száma
- konferenciák száma
- új tananyagok száma
- jó gyakorlatok száma

Potenciális külföldi partnerrégiókkal való együttműködési programok

Indoklás

A régió egyik sajátossága, hogy miközben a külföldi tőke koncentrációja az országban itt az egyik legnagyobb, addig a térség önkormányzatai és más területfejlesztési szereplői nem, vagy kimondottan mérsékelt arányban vesznek részt nemzetközi programokban. Ennek következtében a régió program – fogadó képessége gyenge, erőtlén az érdekvégyesítése az országos és nemzetközi

programokban, mérsékelt tapasztalatokkal rendelkezik azok előkészítésében, kidolgozásában, megvalósításában.

A hiányosságok gyors felszámolása érdekében erősíteni kell a kapcsolatokat a jelentősebb külföldi vállalkozásokkal, hazai társvállalkozókkal, szervezetekkel, önkormányzatokkal minél nagyobb számban be kell kapcsolódni nemzetközi programokba (pl. partner régiós kapcsolatok, programfigyelő hálózat, programozási képzési rendszerek stb.), illetve a régió marketing eszközeivel egyre szélesebb körben meg kell ismertetni a koncepcióit, annak elemeit.

Az Európai Unióról szóló (maastrichti) egyezmény egyik legfontosabb célkitűzése a gazdasági és szociális kohézió. A hivatalos szándékok szerint is az igénybe vehető EU pénzforrások döntően e cél megvalósulását szolgálják.

Egy dolog azonban a lehetőség és más dolog a lehetőséggel való élés. Ahhoz, hogy a források igénybevételére alkalmasnak tartott országok, régiók ezzel a lehetőséggel élni is tudjanak egyéb EU feltételeket is teljesíteniük kell. Ilyen - lényeges feltétel - a partnerség elvének figyelembevétele és teljesítése, azaz az un. saját erő előállításának (anyagi teher viselésének) képessége, illetve projektötletek felkutatásának, projektté formálásának, a projektek előkészítésének, végrehajtásának, további figyelemmel kísérésének képessége.

Átfogó cél

A régió fejlődési lehetőségeinek kitágítása a nemzetközi kapcsolatépítés és együttműködések révén, a nemzetközi együttműködések sikeres végrehajtásának támogatása.

Leírás, támogatható tevékenységek

A komponens keretében a régió területfejlesztési szereplőinek olyan felkészítése támogatandó, amely lehetővé teszi a külföldi partnerekkel (régiók, kisebb NUTS terület egységek, önkormányzatok, vállalkozások) való együttműködések megteremtését, fenntartását és különböző együttműködési programok megvalósítását:

- kapcsolatteremtés uniós intézményekkel, szervezetekkel, "testvérkapcsolatok" (twinning) kialakítása illetve EU régiók önálló státusú területfejlesztési intézményeivel, szervezeteivel, vállalkozásaival;
- tanulmányutak, tapasztalatcserek, konferenciák szervezésének támogatása;
- kísérleti modellek bevezetésének támogatása;
- helyi önkormányzatok, kistérségek, kistérségi társulások modernizációja, szervezetkorszerűsítése, kapacitásfejlesztése a nemzetközi együttműködések kialakításával kapcsolódó feladatok tükrében;

- konkrét együttműködési programok támogatása.

Projekt kiválasztási kritériumok

- a projektnek összhangban kell állnia az intézkedés céljaival
- a projekt hozzájárulása a régió területfejlesztési szereplőinek nemzetközi szintű együttműködéseinek fejlődéséhez
- a projekt indokoltsága, szakmai és pénzügyi megalapozottsága, a projekt megvalósíthatósága, költséghatékonysága
- a pályázó szakmai felkészültsége a projekt végrehajtására

Beavatkozási területek

Az intézkedés a régió egészére vonatkozik, ezen belül azonban különös figyelmet célszerű fordítani azokra a gazdasági erőcentrumokra, innovációs magokra, amelyek fejlődési folyamatainak megerősítéséhez, stabilizálásához a nagyobb méretű nemzetközi együttműködések jelentős mértékben járulnak hozzá, hiszen ezen területek fejlődése "maga után húzhatja" a régió egyéb területeit, térségeit is.

Kedvezményezettek és partnerek

- a régióban működő önkormányzatok, kistérségi társulások
- a régióban található térségi szerveződések
- a régióban működő szakmai szervezetek (alapítványok, egyesületek, munkáltatói, munkavállalói, és szakmai érdekképviseleti szervezetek, köztestületek, közhasznú társaságok mellett akár pártok és egyházi szervezetek)

Célcsoportok

- A Közép-dunántúli Régió teljes lakossága.

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint):

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett az intézkedést érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT

Outputmutatók

- partner települési/intézményi kapcsolatok száma

- közös projektek száma
- konferenciákon részt vettek száma
- tanulmányutak, résztvevők száma
- bevezetésre kerülő kísérleti modellek
- előkészített projektjavaslatok száma

Eredménymutatók

- sikeresen lezárt projektek
- nemzetközi projektekben résztvevők számának növekedése
- elnyert EU-s források növekedése
- EU-s követelményeknek megfelelő helyi jogszabályok

Kapcsolódó tervezés, programozás

Az intézkedésnek általánosságban kapcsolata van valamennyi prioritással, azokon belül különösen az alábbi intézkedésekkel:

- 4. Prioritás: 2., 3.,4. Intézkedés

4.1.2.1. Testvérkapcsolatok támogatása

Közvetlen cél: A régió önkormányzatainak, intézményeinek, civil szervezeteinek támogatása, nemzetközi kapcsolataik bővítésében.

Támogatható tevékenységek:

- együttműködési megállapodások hatástanulmányainak támogatása
- nemzetközi konferenciákon, tanácskozások
- nemzetközi szervezetek tagdíjainak támogatása

Kedvezményezettek:

- önkormányzatok
- intézmények
- vállalkozások
- civil szervezetek
- egyházközségek

- nemzetiségi önkormányzatok

Outputmutatók:

- elkészített tanulmányok
- konferenciák, tanácskozások száma
- nemzetközi szervezetek magyar tagjainak száma

II. Civil kapcsolatok fejlesztése

1. komponens – A regionális civil társadalom felmérése

Indoklás

Az intézkedés szükségességét az adja, hogy kutatások hiányában a civil szféra sok jellemzője, fejlődési, együttműködési lehetőségei feltáratlanok. A terület elhanyagoltsága miatt jobbára országos szintű adatok és elemzések állnak rendelkezésre. Hatékony civil stratégia(ák) elkészítése elképzelhetetlen egy átfogó elemzés megléte nélkül, de természetesen egyes külön szakterületi feltárások is nélkülözhetetlenek régiós, kistérségi szinten egyaránt. A civil szféra bekapcsolása a területfejlesztés regionális vérkeringésébe számos új elemmel – és eredménnyel – gazdagíthatja ezt a szakterületet, erősítve a társadalmi kohézió széles bázison nyugvó megteremtését.

Általános cél

Az egységes gondolkozásmód és cselekvés érdekében az egyes területek fejlesztésében, irányításában érintett szervezetekkel, intézményekkel, és a civil szféra képviselőivel közösen megalkotott stratégia szükséges régiós és erős civil háttérrel rendelkező esetekben kistérségi szinten is. A konszenzuson alapuló dokumentumnak összhangban kell lennie a kormányzati, ágazati és a régióban már elfogadott hasonló tervezetekkel.

Leírás, támogatható tevékenységek

- Kutatások, szakterületi elemzések támogatása a társadalomtudományok területéről, amelyek a régiós civil szervezetei háló vizsgálatát tűzik ki célul
- Az eredmények gyakorlati felhasználásának támogatása illetve megismertetését célzó tevékenységek.

Projekt kiválasztási kritériumok

- a projektnek összhangban kell állnia az intézkedés céljaival

- a projekt hozzájárulása a régió civil társadalmának fejlődéséhez,
- a projekt indokoltsága, szakmai és pénzügyi megalapozottsága, a projekt megvalósíthatósága, költséghatékonysága
- a pályázó szakmai felkészültsége a projekt végrehajtására
- a szükséges önerő biztosítása
- a projekt fenntarthatósága (bevételek, működési mechanizmus), eredményeinek kiaknázása, terjeszthetősége, alkalmazhatósága

Beavatkozási terület

- Az intézkedés a régió egész területét lefedi.

Célcsoportok

- A régió civil és nonprofit szervezetei
- A régió teljes lakossága

Kedvezményezettek

- Helyi vagy kisebbségi önkormányzati végrehajtó költségvetési szerv (beleértve a megyei szerveket is)
- Helyi vagy kisebbségi önkormányzati felügyelt költségvetési szerv (beleértve a megyei szerveket is)
- Alapítványok
- Közhasznú társaság
- Egyéb jogi személyiségű non-profit szervezet
- Önkormányzati társulás
- Felsőoktatási intézmények
- Kutatóműhelyek

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint)

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett az intézkedést érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT

Eredménymutatók

- Kutatási eredmények megjelenése régiós, kistérségi fejlesztési programokban
- A civil szféra erőteljesebb megjelenése a helyi területfejlesztési elképzelésekben
- A civil szféra érdekérvényesítési képességének növekedése

Outputmutatók

- egyéb tervezési, végrehajtási dokumentumok, pályázati kiírások
- kiadványok
- adatfelvételek nagysága

Kapcsolódó tervezés, programozás

Az intézkedésnek szoros kapcsolata van valamennyi prioritással, azokon belül különösen az alábbi intézkedésekkel:

- 2. Prioritás: 1., 2., 3.,4. Intézkedés; 3. Prioritás: 1., 2., Intézkedés; 4. Prioritás: 1., 3.,4. Intézkedés

4.2.2. Civil stratégiák kimunkálása

Közvetlen cél: a regionális civil kutatások eredményeit hasznosító, partnerségen alapuló kistérségi, megyei, regionális civil stratégiák elkészítése.

Támogatható tevékenységek:

- önkormányzati, civil, intézményi egyeztető fórumok
- szakértők alkalmazása
- konferenciák szervezése
- lektorálás

Kedvezményezettek:

- önkormányzatok
- intézmények
- civil szervezetek

Outputmutatók:

- egyeztető-fórumok
- konferenciák
- kistérségi, megyei, régiós stratégiák

4.2.3. Civil szolgáltató központok kialakítása

Indoklás

A régió civil szervezetei számára biztosítani szükséges egy-egy központot, ahol olyan szolgáltatásokat vehetnek igénybe, melyek vállalt feladatellátásukat hatékonyan képesek segíteni. Sokszor anyagi háttér, tájékozottságbéli hiányosságok akadályozzák a kisebb szervezetek optimális működését. A szolgáltató központok kistérségi megszervezése alkalmas keretet adhat a célszervezetek megfelelő elérésére és a befogadó település intézményi funkcióbővülését is kitűnően szolgálhatja.

Általános cél

Új intézményrendszer kialakítása nélkül, a kistérségekben már működő és a helyi lakosság számára szolgáltató tevékenységet végző szervezetek (faluház, művelődési ház, könyvtár, teleház, civil szervezetek) pályáztatásával szélesebb és nem csak a helyi társadalom részére hasznosuló szolgáltató-központok létrehozása.

Leírás, támogatható tevékenységek

A hálózat – egy gesztorszervezet koordinálásában – egységes tematikájú szolgáltatásokat biztosít területe civil szervezetei és lakossága számára., mint például

- adatbázisok gyűjtése, kezelése
- pályázati információk
- képzések megszervezése
- partnerkapcsolatok elősegítése (régiós, nemzeti, nemzetközi)

Alapvető követelmény, hogy minden szolgáltatás elérhető legyen elektronikus úton is, így szükséges a központ informatikai infrastruktúrájának fejlesztése, illetve az igénybevevők felhasználói képzése.

Projekt kiválasztási kritériumok

- a projektnek összhangban kell állnia az intézkedés céljaival

- a projekt hozzájárulása a régió civil társadalmának fejlődéséhez,
- a projekt indokoltsága, szakmai és pénzügyi megalapozottsága, a projekt megvalósíthatósága, költséghatékonysága
- a pályázó szakmai felkészültsége a projekt végrehajtására
- a szükséges önerő biztosítása
- a projekt fenntarthatósága (bevételek, működési mechanizmus), eredményeinek kiaknázása, terjeszthetősége, alkalmazhatósága
- A pályázó regionális, országos és nemzetközi kapcsolati hálójára

Beavatkozási terület

- Az intézkedés a régió egész területét lefedi, a központok elsősorban kistérségenként szerveződnek.
- Kiemelten támogatandó a kulturális, oktatási és a szociális terület informálása.

Célcsoportok

- A régió civil és nonprofit szervezetei
- A régió teljes lakossága

Kedvezményezettek

- Helyi vagy kisebbségi önkormányzati végrehajtó költségvetési szerv (beleértve a megyei szerveket is)
- Helyi vagy kisebbségi önkormányzati felügyelt költségvetési szerv (beleértve a megyei szerveket is)
- Alapítványok
- Közhasznú társaság
- Egyéb jogi személyiségű non-profit szervezet
- Önkormányzati társulás
- Kistérségi társulás

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint)

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett az intézkedést érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT

Eredménymutatók

- Civil szervezetek pályázati eredményességének növekedése
- Integrált fejlesztési programokban való részvétel növekedése

Outputmutatók

- Kistérségi civil szolgáltató-központok száma
- A központok adatforgalmának havonkénti alakulása
- Felhasználóként regisztrált civil szervezetek száma

Kapcsolódó tervezés, programozás

Az intézkedésnek szoros kapcsolata van valamennyi prioritással, azokon belül különösen az alábbi intézkedésekkel:

- 1. Prioritás: 3., 4. Intézkedés; 2. Prioritás: 1., 2., 3. Intézkedés; 3. Prioritás: 1., 2., Intézkedés; 4. Prioritás: 1., 3., 4. Intézkedés

4.2.4. Regionális civil nyilvánosság és információáramlás erősítése

4.2.4.1. Regionális civil újság támogatása

Indoklás

A komponens a régió civil szervezetei munkájának megismertetését kiemelt jelentőségűnek tartja egyrészt a régiós közvélemény megfelelő információellátása okán, másrészt olyan visszacsatolási felületeket kell teremteni a modern média-technológiák felhasználásával, amelyek a civil szervezetek saját fejlődését, feladatellátásának hatékonyság-növekedését is elősegítik. A non-profit szféra rendelkezésére álló források felhasználásának racionalizálása érdekében pedig támogatni szükséges a forráselosztók felé irányuló tájékoztatási tevékenységet felvállaló szervezeteket, hiszen a civil szféra érdekérvényesítő képessége meglehetősen alacsony.

Általános cél

A civil szféra híreinek, szélesebb társadalmi érdeklődésre számot tartó eseményeinek hatékony eljuttatása a régió közvéleménye illetve a non-profit világ egyéb szereplői felé. A civil szféra szereplőinek tevékenységét segítő támogatási-pályázati információk minden érintett számára elérhetővé tétele illetve forráskoordináló jellegű információcsere támogatása a hatékony forrásfelhasználás érdekében. A regionális civil nyilvánosság biztosítása járuljon hozzá a nyitott, számonkérhető regionális közélet fejlődéséhez.

Leírás, támogatható tevékenységek

- Regionális hatókörű civil újság támogatása, amely írott és elektronikus formában is hozzáférhető.
- Speciális pályázati információk egyenlő hozzáférhetőségének biztosítása, a hatékony támogatási felhasználás érdekében forráskoordináció a szférát támogató forráselosztók között, lobbitevékenység a régió civil szereplőinek érdekében.

Projekt kiválasztási kritériumok

- a projektnek összhangban kell állnia az intézkedés céljaival
- a projekt hozzájárulása a régió civil társadalmának fejlődéséhez,
- a projekt indokoltsága, szakmai és pénzügyi megalapozottsága, a projekt megvalósíthatósága, költséghatékonysága
- a pályázó szakmai felkészültsége a projekt végrehajtására
- a szükséges önerő biztosítása
- a projekt fenntarthatósága (bevételek, működési mechanizmus), eredményeinek kiaknázása, terjeszthetősége, alkalmazhatósága
- A pályázó régiós kapcsolati hálója
- A pályázó referenciái

Beavatkozási terület

- Az intézkedés a régió egész területét lefedi.

Célcsoportok

- A régió civil és nonprofit szervezetei
- A régió teljes lakossága

Kedvezményezettek

- Megyei feladatokat ellátó intézmények és szervezetek
- Civil szervezetek
- Alapítványok

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint)

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett az intézkedést érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT

Eredménymutatók

- A lakossági tájékozottság növekedése a régiós civil szervezetek tevékenységéről
- Civil szervezetek pályázati eredményességének növekedése
- Szervezeti változtatások a civil szervezetek körében a beérkezett lakossági vélemények alapján

Outputmutatók

- Honlap-statisztikák
- Lappéldányszám alakulása
- A civil szervezetek régiós forrásfelhasználás-eredményességi mutatószámai

Kapcsolódó tervezés, programozás

Az intézkedésnek szoros kapcsolata van valamennyi prioritással, azokon belül különösen az alábbi intézkedésekkel:

- 1. Prioritás: 3., 4. Intézkedés; 2. Prioritás: 1., 2., 3. Intézkedés; 3. Prioritás: 1., 2., Intézkedés; 4. Prioritás: 1., 3., 4. Intézkedés

Regionális rádiók, televíziók, szakmai folyóiratok támogatása

Közvetlen cél: A régióban működő, nagyobb területeket lefedő rádiók, televíziók és szakmai információs folyóiratok támogatása a civil szféra népszerűsítése, támogatása érdekében.

Támogatható tevékenységek:

- tematikus rádió- és televízióműsorok
- tematikus, szakmai napilapok, hetilapok, kéthetilapok, folyóiratok, időszak kiadványok civil rovatai, ezek internetes megjelenési formái
- internetes újságok

Kedvezményezettek:

- önkormányzatok és intézményeik
- közhasznú társaságok
- önkormányzati társulások
- civil szervezetek
- felsőoktatási intézmények

Outputmutatók:

- rádióműsorok
- televízióműsorok
- nyomtatott és elektronikus újságok
- rádióhallgatók, televíziónézők, olvasók informáltsága

III. A regionális forrás-abszorpció képesség növelése

4.3.1. Tervezői műhelyek - Integrált regionális tervezési-programozási rendszer

Indoklás

Az EU és Magyarország politikájában kulcsfontosságú szereppel bíró fejlesztési (szak)politika meghatározó módon a politikához rendelt források támogatási rendszerén keresztül érvényesül. A támogatásban részesülő térségek, így a regionális, megyei, települési és kistérségi szint kiemelt feladata elkészíteni a források hatékony felhasználásához elengedhetetlen *tervdokumentumokat*. A régió döntéshozói nyitott, „alulról építkező” szakpolitikát képviselnek, a döntések egyeztetéseken letisztult előkészítéseken alapulnak, a térségi szereplők részvételi hajlandósága egyértelmű.

Mindez a kor követelményeinek megfelelően egyfelől nem jelenthet mást, mint egy igényalapú, megfontolt fejlesztési szakpolitikán alapuló, *stratégia-alkotási rendszer* fejlesztését, melynek

eredménye az „input”-szolgáltatási, konszenzuson alapuló, széleskörű egyeztetési és véglegesítő folyamatokat egyaránt magába foglalja.

Általános cél

A régió fejlődését meghatározó, valós igényeket tükröző, valós lehetőségekkel behatárolt, stratégiai (fejlesztési) tervdokumentumok létrehozásának, véglegesítésének és közzétételének szervezeti és folyamatfejlesztése.

Leírás, támogatható tevékenységek

- Megfelelő szervezeti és infrastrukturális háttér kiépítését, Regionális-Megyei-Kistérségi Tervező Műhelyek létrehozását,
- Tervezési dokumentumtár kialakítását, melyek az uniós, hazai NUTS-I-V. térségi szintű elemzéseket, terveket, a korlátként említhető fő szakpolitikai célokat és ágazati prioritásokat, a múltbéli tapasztalatok figyelembe vételét segítő monitoring-jelentéseket tartalmazzák.
- A kapcsolódó finanszírozást megalapozó hídképző modulok kialakítását a regionális-megyei-kistérségi „project pipeline” dokumentumtár tematikus besorolásaihoz és finanszírozási adataihoz és a következő tervezési időszak megalapozását szolgáló monitoring információkhoz.

Projekt kiválasztási kritériumok

✓ *Általános szempontok*

- a projektnek összhangban kell állnia a komponens céljaival
- a projekt indokoltsága, szakmai és pénzügyi megalapozottsága, a projekt megvalósíthatósága, költséghatékonysága
- a pályázó szakmai felkészültsége a projekt végrehajtására
- a szükséges önerő biztosítása
- a projekt fenntarthatósága (bevételek, működési mechanizmus), eredményeinek kiaknázása, terjeszthetősége, alkalmazhatósága

✓ *Tartalmi szempontok*

- a projekt hozzájárulása a régió fejlődéséhez
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely együttműködésen alapul

- a fejlesztés elvárt szakpolitikai haszna
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely mintaértékű és célszerűen adaptálható
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely kedvezményezett kistérségben valósul meg.

Beavatkozási területek

- Közép-Dunántúli Régió teljes területe.

Kedvezményezettek

- ✓ A nyilvános pályázat keretében a Közép-Dunántúli Régió területén bejegyzett székhellyel vagy telephellyel rendelkező
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.
- Megyei Önkormányzatok, munkaszervezeteik és intézményeik
- Kistérségi Társulások és munkaszervezeteik
- Települési Önkormányzatok és munkaszervezeteik illetve általuk vezetett konzorciumok nyújthatnak be projekt terveket.

Célcsoportok

- A régió társadalma és gazdasága

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint)

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett a komponenst érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT.

Eredménymutatók

- Pontos, gyors, integrált tervezési, fejlesztési, egyeztetési folyamat- és szervezeti rendszer NUTS II-V. szinten (forrás: kedvezményezettek, KDRFÜ Kht.)

Outputmutatók

- NUTS II-V. szintű Tervező Műhelyek kialakítása (forrás: kedvezményezettek)
- NUTS II-V. szintű, fejlesztési dokumentumtárak (forrás: kedvezményezettek)

Kapcsolódó tervezés, programozás

- A Közép-Dunántúli Régió Regionális Fejlesztési Programja, 4. prioritás, 1. intézkedés

4.3.2. Szakmai és szektorközi fórumok, képzések támogatása

- ✓ Közvetlen cél: a megalapozott döntéshozatal érdekében a fejlesztési irányokat megalapozó szakmai fórumok működtetése, a területfejlesztés szereplők párbeszédének folyamatos biztosítása, képzésük szervezése.

Támogatható tevékenységek:

- ✓ - szakmai fórumok a területfejlesztés ágazati és szakmai szereplőinek
- ✓ - a szakpolitikák regionális hatásainak bemutatása
- ✓ - régiófejlesztés szakpolitikai eszközökkel
- ✓ - az önkormányzati, civil és vállalkozói szféra egyeztető-fórumai
- ✓ - képzések lebonyolítása
- ✓ - tájékoztatók szervezése

Kedvezményezettek:

- ✓ - Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.
- ✓ - megyei önkormányzatok, munkaszervezeteik és intézményeik
- ✓ - kistérségi társulások és munkaszervezeteik
- ✓ - települési önkormányzatok és munkaszervezeteik

Outputmutatók:

- ✓ - egyeztető-fórumok
- ✓ - lakossági tájékoztatók, képzések

4.3.4. Digitális projektcsatorna-rendszer

Indoklás

Az EU és Magyarország fejlesztési (szak)politikájának támogatásaiból részesülő térségek másik kiemelt feladata - a források hatékony felhasználásához elengedhetetlen tervdokumentumokat készítésével párhuzamosan -, előzetesen jelezni azokat – a tervdokumentumokban megfogalmazott célrendszer eléréséhez hozzájárulni képes – potenciális projekteket, amelyek a rendelkezésre álló

hazai és EU-s források általi támogatásba bevonhatók. Mindez nem jelent mást, mint „projektgenerálást”, azaz egy olyan „digitális projektcsatorna” (EU-s terminológiával élve „project pipeline”, vagy „PADF, Project Assessment and Development Facility”) működtetését, mely „csatornába” kerülő projektötletek – számos értékelési, fejlesztési, döntési fázison áthaladva – a csatorna kilépési pontján konkrét pályázati javaslatok formájában fogalmazódnak meg.

Általános cél

A komponens elsődleges céljának a valós fejlesztési igények megismerésén alapuló, regionális forrás-abszorpciós képesség fokozását tűzi ki. Mindez jelenti a végrehajtó partneri hálózat fejlesztését, naprakész adattartalmak, nyilvántartások létezését, a lehetséges Végső Kedvezményezett kör bővítését, képességeinek fejlesztését, a projekttervezéshez nyújtott szakértői munka volumenének és értékének növelését és – nem utolsósorban – a várható szakpolitikai lehetőségek és igények minél szélesebb körű megismertetését kell, hogy kitűzze.

Leírás, támogatható tevékenységek

A komponens alapvetően a fejlesztési tervekhez, dokumentumokhoz illeszkedő *projektek pályázatokká érlelését* támogatja. Megvalósítandó és támogatandó tevékenységek szintjére lebontva mindez az alábbiakat jelenti:

- megfelelő szervezeti és infrastrukturális háttér kiépítése, NUTS II-V. szintű Projektfejlesztő Szervezetek létrehozása
- a projektjavaslatok kezdeményezését, feltérképezését és rendszerezett gyűjtését segítő projektgyűjtő kérdőív és annak interaktív kezelését biztosító rendszer kialakítása
- Partnerközvetítés
- a „projektcsatorna” dokumentum-tár kialakítása
- hídképző modulok kialakítása és üzemeltetése a tervdokumentációkat és támogató rendszerek sajátosságait biztosító dokumentumtárakhoz és a következő tervezési időszak megalapozását szolgáló monitoring információkhoz
- A kevésbé aktív szakterületek, földrajzi térségek ösztönzése
- a projektjavaslatok gondozását és fejlődését biztosító interaktív szakértői, technikai segítségnyújtás, a projektjavaslatok részletes kidolgozásának, pályázatok készítésének támogatása

- közbülső ellenőrző/értékelő rendszerek kiépítése a szakpolitikai és NUTS II-V. szintű területi elvárások alapján, a „felesleges” fáradozások elkerülésére és a jobbitó célzatú visszacsatolások biztosításának megalapozására
- Szakmai fórumok, találkozók szervezése
- Kapcsolódó képzéseket szakértői és végső kedvezményezett szinten egyaránt

Projekt kiválasztási kritériumok

✓ *Általános szempontok*

- a projektnek összhangban kell állnia a komponens céljaival
- a projekt indokoltsága, szakmai és pénzügyi megalapozottsága, a projekt megvalósíthatósága, költséghatékonysága
- a pályázó szakmai felkészültsége a projekt végrehajtására
- a szükséges önerő biztosítása
- a projekt fenntarthatósága (bevételek, működési mechanizmus), eredményeinek kiaknázása, terjeszthetősége, alkalmazhatósága

✓ *Tartalmi szempontok*

- a projekt hozzájárulása a régió fejlődéséhez
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely együttműködésen alapul
- a fejlesztés elvárt szakpolitikai haszna
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely mintaértékű és célszerűen adaptálható
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely kedvezményezett kistérségben, vagy veszélyeztetett társadalmi réteget megcélözva valósul meg.

Beavatkozási területek

- Közép-Dunántúli Régió teljes területe.

Kedvezményezettek

- ✓ A nyilvános pályázat keretében a Közép-Dunántúli Régió területén bejegyzett székhellyel vagy telephellyel rendelkező
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.
- Megyei Önkormányzatok, intézményeik és munkaszervezeteik

- Kistérségi Társulások és munkaszervezeteik
- Települési Önkormányzatok és munkaszervezeteik illetve általuk vezetett konzorciumok nyújthatnak be projekt terveket.

Célcsoportok

- A régió társadalma és gazdasága

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint)

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett a komponenst érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT.

Eredménymutatók

- Pontos, gyors, visszacsatolásokon alapuló projekt-csatorna folyamat- és szervezeti rendszere (forrás: kedvezményezettek, KDRFÜ Kht.)
- Tudatosítás, szemléletformálás, alulról jövő kezdeményezéseken alapuló fejlesztések (forrás: kedvezményezettek, KDRFÜ Kht.)
- A regionális forrás-abszorpciós képesség növekedése, a projektek előkészítettségi fokának növelése révén (forrás: KDRFÜ Kht., MTRFH, NFH, EU-statisztikák)

Outputmutatók

- NUTS II-V. szintű Projektfejlesztő Szervezetek kialakítása (forrás: kedvezményezettek)
- NUTS II-V. szintű szintű, elektronikus fejlesztési projekt-tárházak (forrás: kedvezményezettek)
- Partnerek számának emelkedése

Kapcsolódó tervezés, programozás

- A Közép-Dunántúli Régió Regionális Fejlesztési Programja, 4. prioritás, 1. intézkedés

4.3.4. Pályázati Információs Szolgálatok

4.3.4.1. Képzések, tanfolyamok, fórumok szervezése

Közvetlen cél: a régió intézményeinek, önkormányzatainak, civil szervezeteinek, azok képviselőinek képzése, a forrástérképben való eligazodás érdekében.

Támogatható tevékenységek:

- területi és szakmai fórumok, tájékoztatók
- pályázatíró tréningek
- nyomtatott és internetes hírlevelek támogatása

Kedvezményezettek:

- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.
- megyei önkormányzatok, munkaszervezeteik, és intézményeik
- kistérségi társulások és munkaszervezeteik

Outputmutatók:

- tájékozott önkormányzati, vállalkozói és nonprofit szféra
- hírlevelek

Pályázati Információs Szolgálatok

Indoklás

A térségfejlesztés kedvezményezettjei számára elsődleges támasz a „belső” lehetőségek optimális megfogalmazása, azaz pályázati rendszerek kialakítása és a „külső” támogatási lehetőségek „észrevétele”, kihasználása, azaz a pályázatfigyelés. Mindez nem jelent mást, mint a helyi fejlesztési igények megvalósulásához finanszírozási eszközül szolgáló támogató rendszerek, pályázatok kihasználni tudó *Pályázati Információs Szolgálatok* létrehozása és fejlesztése - a térségi igényekhez igazodó tartalommal

Általános cél

A NUTS II-V. fejlesztéseket segítő támogatási lehetőségek, pályázati források elérhetőségének és becsatornázásának támogatása, a fejlesztési projektekhez kapcsolódó finanszírozási összetétel optimalizálása, addicionális támogatási konstrukciók feltérképezése és kiaknázása, a kapcsolódó redundanciák, átfedések és hiányosságok kiküszöbölése.

Leírás, támogatható tevékenységek

A komponens alapvetően a *projektjavaslatok finanszírozási forráshoz juttatását* támogatja, IKT-eszközökkel is támogatott, NUTS II-V. szintű *Pályázati Információs Szolgálatok* hálózata révén.

Megvalósítandó és támogatandó tevékenységek szintjére lebontva mindez az alábbiakat jelenti:

- megfelelő szervezeti és infrastrukturális háttér kiépítése, NUTS II-V. Pályázati Információs Szolgálatok létrehozása, meglévők fejlesztése
- hídképző modulok kialakítása és üzemeltetése a regionális projektcsatorna rendszerekhez,
- „Pályázatfigyelő” rendszerek kialakítása és naprakész üzemeltetése
- kapcsolódás külső dokumentumtárakhoz, melyek az uniós, hazai támogató lehetőségeket, pályázati információkat tartalmazzák
- a pályázatok kidolgozását biztosító interaktív szakértői, technikai segítségnyújtás, a részletes és szakszerű kidolgozás támogatása
- ellenőrző/értékelő rendszerek kiépítése, NUTS II-V. szintű „támogatási térkép” kialakítása az alul- és túlf finanszírozás elkerülésére valamint az egyes projektek optimális támogatási konstrukciói biztosításának megalapozására az addicionalitás jegyében
- kapcsolódó képzések szakértői és Végző Kedvezményezett szinten egyaránt

Projekt kiválasztási kritériumok

✓ *Általános szempontok*

- a projektnek összhangban kell állnia a komponens céljaival
- a projekt indokoltsága, szakmai és pénzügyi megalapozottsága, a projekt megvalósíthatósága, költséghatékonysága
- a pályázó szakmai felkészültsége a projekt végrehajtására
- a szükséges önerő biztosítása
- a projekt fenntarthatósága (bevételek, működési mechanizmus), eredményeinek kiaknázása, terjeszthetősége, alkalmazhatósága

✓ *Tartalmi szempontok*

- a projekt hozzájárulása a régió fejlődéséhez
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely együttműködésen alapul

- a fejlesztés elvárt szakpolitikai haszna
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely a NUTS II-V. szintű integráció támogatásán alapul
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely mintaértékű és célszerűen adaptálható
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely kedvezményezett kistérségben valósul meg

Beavatkozási területek

- Közép-Dunántúli Régió teljes területe.

Kedvezményezettek

A nyilvános pályázat keretében a Közép-Dunántúli Régió területén bejegyzett székhellyel vagy telephellyel rendelkező

- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.
- Megyei Önkormányzatok, munkaszervezeteik és intézményeik
- Kistérségi Társulások és munkaszervezeteik
- Települési Önkormányzatok és munkaszervezeteik illetve általuk vezetett konzorciumok nyújthatnak be projekt terveket.

Célcsoportok

- A régió társadalma és gazdasága

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint)

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett a komponenszt érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT.

Eredménymutatók

- Sikeres pályázatokra alapozott támogatási konstrukciók révén előálló NUTS II-V. szintű fejlesztések (forrás: KDRFÜ Kht., MTRFH, NFH, EU-statisztikák)
- Jól képzett szakértői gárda és érdekelt Végső Kedvezményezett kör (forrás: KDRFÜ Kht., MTRFH, NFH, EU-statisztikák)

Outputmutatók

- NUTS II-V. szintű Pályázati Információs Szolgálatok kialakítása (forrás: kedvezményezettek)
- Támogatási redundancia- és hiánymentes projekt-alapú regionális fejlesztési térkép (forrás: kedvezményezettek)

Kapcsolódó tervezés, programozás

- A Közép-Dunántúli Régió Regionális Fejlesztési Programja, 4. prioritás, 1. intézkedés

4.3.5. Regionális monitoring rendszer kialakítása

4.3.5.1. Módszertani háttéranyagok kifejlesztése

Közvetlen cél: a regionális monitoring rendszer működéséhez, szakmai megalapozásához szükséges módszertani anyagok - adatgyűjtés, feldolgozás, elemzés - elkészítése.

Támogatható tevékenységek:

- a korábbi fejlesztési tervek, forráselosztó mechanizmusok elemzése
- hatékonysági vizsgálatok
- adatbázisok készítése

Kedvezményezettek:

- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.
- kutatóműhelyek
- felsőoktatási intézmények
- civil szervezetek

Outputmutatók:

- *hatástanulmányok*
- *elemzések*
- *adatbázisok*

4.3.5.2. Monitoring szervezetek létrehozása

Indoklás

A NUTS II-V területi szint mindenkori helyzetének figyelemmel kísérése, a fejlesztések hatásainak elemzése a lehetséges előre- és visszacsatolások megalapozását és hatékony véghezvitelét, elsősorban a fejlesztésekhez kapcsolódó „program ciklus menedzsment” támogatását jelenti. A komplex folyamat támogatása kézenfekvő, kialakítására, bevezetésére és fenntartható alkalmazására tett lépések valamennyi érintett szereplő elvárásai között szerepelnek.

Általános cél

A régió NUTS II-V. szintjei társadalmi, gazdasági és környezeti jellemzőinek nyomon követésére, a változások figyelemmel kísérésére, illetve azok előrejelzésére alkalmas komplex információs rendszer (monitoring-rendszer) létrejötte.

Leírás, támogatható tevékenységek

A komponens alapvetően a régió fejlesztésével összefüggő *monitoring-tevékenységet* támogatja. Megvalósítandó és támogatandó tevékenységek szintjére lebontva mindez az alábbiakat jelenti:

- megfelelő szervezeti és infrastrukturális háttér kiépítése, NUTS II-V. szintű Monitoring Bizottságok és kapcsolódó munkaszervezeteik létrehozása, meglévők fejlesztése
- dokumentumtár kialakítása a projekt-indikátorokon alapuló projekt-előrehaladási jelentések adatainak gyűjtéséhez, kapcsolódás az egyes térségi pályázatok ellenőrzési és értékelési adataihoz
- A módszertani háttéranyagok adekvát átvétele, használata.
- hídképző modulok kialakítása a regionális tervezés rendszereivel, az elért eredmények felmérésén és a következtetések levonásán alapuló inputokat szolgáltatva a létező tervekkel kapcsolatos visszacsatolásokhoz és a következő tervezési időszakok tervei számára
- kapcsolódó képzések - szakértői szinten
- A területfejlesztésben résztvevők szakmai, időszaki tájékoztatása

Projekt kiválasztási kritériumok

Általános szempontok

- a projektnek összhangban kell állnia a komponens céljaival

- a projekt indokoltsága, szakmai és pénzügyi megalapozottsága, a projekt megvalósíthatósága, költséghatékonysága
- a pályázó szakmai felkészültsége a projekt végrehajtására
- a szükséges önerő biztosítása
- a projekt fenntarthatósága (bevételek, működési mechanizmus), eredményeinek kiaknázása, terjeszthetősége, alkalmazhatósága

Tartalmi szempontok

- a projekt hozzájárulása a régió fejlődéséhez
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely együttműködésen alapul
- a fejlesztés elvárt szakpolitikai haszna
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely a NUTS II-V. szintű integráció támogatásán alapul
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely mintaértékű és célszerűen adaptálható
- a pályázat keretében előnyt élvez az a projekt, amely kedvezményezett kistérségben valósul meg.

Beavatkozási területek

- Közép-Dunántúli Régió teljes területe.

Kedvezményezettek

A nyilvános pályázat keretében a Közép-Dunántúli Régió területén bejegyzett székhellyel vagy telephellyel rendelkező

- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.
- Megyei Önkormányzatok, munkaszervezeteik, intézményeik
- Kutatóműhelyek
- Felsőfokú intézmények
- Kistérségi Társulások és munkaszervezeteik
- Települési Önkormányzatok és munkaszervezeteik illetve általuk vezetett konzorciumok nyújthatnak be projekt terveket.

Célcsoportok

- A régió társadalma és gazdasága

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint)

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett a komponenst érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT.

Eredménymutatók

- Sikeres térségi monitoring NUTS II-V. szinten (forrás: KDRFÜ Kht., MTRFH, NFH)

Outputmutatók

- NUTS II-V. Monitoring Bizottság és kapcsolódó munkaszervezete kialakítása (forrás: kedvezményezettek, KDRFÜ Kht)
- NUTS II-V. szintű monitoring információs rendszerek létrehozása (forrás: kedvezményezettek, KDRFÜ Kht)

Kapcsolódó tervezés, programozás

- A Közép-Dunántúli Régió Regionális Fejlesztési Programja, 4. prioritás, 1. intézkedés.

IV. Korszerű és eredményes regionális PR, marketing kialakítása – Ismert és elismert régió

Az intézkedés célja a Közép-Dunántúli Régió országon belüli és Magyarországon kívüli megismertetéséhez kapcsolódó tevékenységek fejlesztése, a régió belüli kapcsolatok erősítése, a belsőleg is megerősített „régiótudat” kialakítása.

4.4.1. A régiós identitást erősítő rendezvények támogatása

Indoklás

A régióépítés hosszú folyamat, az intézményrendszer mozgástere csak lassan bővül, a szereplők az egyértelmű és határozott fejlesztési hatást kiváltó pénzügyi források hiányában, a régióban, annak intézményében nem látnak érdemleges partnert. A regionális identitás gyenge, a belső kapcsolatok terei (média, politikai fórumok, különféle kommunikációs szintek) csak hosszú távon identifikálódhatnak, ami összességében nem segíti a regionalitás érvényesülését.

A meglévő, vagy éppen formálódó interregionális kapcsolatokra épülő új együttműködési terek hozzájárulhatnak a régió identitásának alakításához, egyben annak szervezeti és működési

rendszereinek megteremtéséhez. Ennek kitűnő terepe lehet az ilyen célú kistérségek közötti vagy megyeszékhelyek és városok együttműködése. A régióépítés érdekében legfontosabb feladat meghatározni azokat a közös elemeket, karaktereket, jellemzőket, kapcsolódási pontokat, amelyek megkülönböztetik a régiót más régióktól, illetve ki kell emelni azokat a "régióképző elemeket", amelyek a három megyét együtt érintik, az identitását formálják, s egyben bázisát jelenthetik a fejlesztési elképzeléseknek. Ennek eléréséhez feltétlenül szükség van az adottságok ismeretére.

Általános cél

- ✓ A régió identitás-tudatának növelése a szellemi erőforrások egy fokozottabb fejlesztésben húzóerőt jelentenek. Emellett az egyre gyarapodó civil szervezeteket is meg kell nyerni a régióépítéshez.
- ✓ *Specifikus célok*
- ✓ Meg kell határozni, és ki kell fejezni a régió belüli térségek közötti lényeges különbségeket, "identitás szigeteket", "egyéni arculatokat". A koncepció segíti a regionális szolidaritás elvének érvényesülését, miszerint a régió belül kedvezőbb helyzetben lévő térségek segítik a leszakadó félben lévő területi egységek felzárkózását.
- ✓ Az egységes régió azáltal jön létre, hogy kapcsolatok jönnek létre a régió belüli tengelyek és centrumok illetve egyes térségek között, ezt egy - a városokból (funkcionális munkamegosztásban) létrejött - hálózatban is működteti, valamint egységesen lép fel, illetve kapcsolódik össze a szomszédos régiókkal. A kis és középvárosi rendszerben a hálózati jelleg domináljon, ami épül a centrumok jobb megközelítésére, a közöttük lévő kapcsolatok kedvezőbb körülményeire. Ösztönözni kell, hogy a centrumok együtt vegyenek részt a különféle programokban, a hálózati jelleg számos vonatkozásban megteremtődjön, újszerű kapcsolatok alakuljanak ki a városok és térségeik között.
- ✓ A régió belső kulturális értékeinek szervezett, rendszeres formában történő kifejezése. a különböző kulturális csoportok (képzőművészek, zene- és táncművészek, irodalmi és minden más művészeti ág képviselői) számára rendszeres, városról, városra (településről, településre) szervezett produkciók programcsomagját is ki kell dolgozni és meg kell találni a finanszírozás különböző módjait.

Leírás, támogatható tevékenységek

- a civil szféra megújítása
- regionális művészeti fesztiválok szakmai konszenzuson alapuló rendszereinek kidolgozása a fenntarthatóság jegyében

- a belső regionális különbségek kifejezése
- településhálózatok rendezvényeinek támogatása
- regionális, térségi kulturális programcsomagok - fesztiválok, kiállítások, konferenciák, programcserék – szervezése, kialakítása a professzionális és amatőr művészeti területeken egyaránt.
- a régió kulturális rendezvényeihez, alkotócsoportjaihoz kötődő kiadványok
- kulturális értékek digitalizálása

Projekt kiválasztási kritériumok

- a projekt összhangja az intézkedés céljaival és a támogatható tevékenységekkel
- a projekt előkészítettsége, a pályázat kidolgozottsága
- a pályázó szakmai felkészültsége és tapasztalata
- a régió identitás esetében a projekteknek biztosítaniuk kell az információhoz való széles körű hozzájutást
- a projekt által elérhető nyilvánosság mértéke
- az önkormányzati, intézményi és civil szféra együttműködése, a projekt előzményei és szakmai indokoltságuk
- a projekt kötődése az országos szakmai tendenciákhoz

Beavatkozási területek

- Közép-Dunántúli Régió teljes területe

Kedvezményezett

A nyilvános pályázat keretében a régióban székhellyel vagy telephellyel rendelkező

- Művészeti intézmények
- Közművelődési intézmények
- Közgyűteményi intézmények
- Kulturális vállalkozások
- Civil szervezetek
- Önkormányzatok

Célcsoportok

- A régió teljes lakossága.

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint)

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett a komponenst érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT.

Eredménymutatók

- regionális alhálózatok kialakítása
- kiadványok eladási, kiosztási száma
- bilaterális és multilaterális kapcsolatok kialakítása

Outputmutatók

- regionális egyedi és integrált projektek
- kiadványok száma
- fesztiválok
- kiállítások
- konferenciák

Kapcsolódó tervezés, programozás

- A Közép-Dunántúli Régió Középtávú Marketing Stratégiai Fejlesztési Terve (tervezett)

Regionális média támogatása

- ✓ Közvetlen cél: a ma még csak időközönként és elszórtan megnyilvánuló, az egész régiót lefedő és tájékoztató média támogatása.

Támogatható tevékenységek:

- ✓ - regionális, időszaki kiadványok
- ✓ - szakmai, civil periodikák régiós mutációinak tematikus megjelenése
- ✓ - regionális internetes honlapok
- ✓ - hírlevelek

- ✓ - rádiók és televíziók regionális műsorai

Kedvezményezettek:

- ✓ - vállalkozások
- ✓ - civil szervezetek
- ✓ - közművelődési és közgyűjteményei intézmények
- ✓ - önkormányzatok

Outputmutatók:

- ✓ - kiadványok száma
- ✓ - honlapok száma
- ✓ - rádió- és televízió-műsorok száma

4.4.3. Régiós identitásvizsgálatok, a régió ismertségét felmérő tanulmányok támogatása

Indoklás

A Közép-Dunántúli Régió fejlődéséhez, valóságos közösségerősítő, identitástudat fejlesztő tevékenysége betöltéséhez elengedhetetlen a korszerű PR- és marketing eszközök igénybevétele és használata.

A meglévő regionális szintű kommunikációs csatornák, csak csírájukban léteznek. A meglévő szereplők közötti együttműködések gyengék, kapcsolataik töredezetek, hiányosak. Az éveken át tartó szándékok és próbálkozások azt mutatják, hogy a rendelkezésre álló források hiányoznak, vagy nem érik el a megfelelő koncentrációhoz szükséges mértéket.

A régió lehetőségei, értékei nem eléggé ismertek, sem a területi határain belül, sem azokon kívül. Létre kell hozni, illetve támogatni kell azokat a hatékony eszközöket, amelyek elősegítik az ismertség növelését, felhívják a figyelmet a meglévő értékekre és erősítik a belső kohéziót.

Általános cél

A korszerű PR és marketing eszközök sokrétű alkalmazásával hatékony régió-marketing megteremtése, amely egyként segíti a régiótudat belső fejlődését és a régió megismertetését szűkebb és tágabb környezetünkben. Mindezen célokat megelőzi a régiós identitástudat pillanatnyi felmérése, illetve a későbbi években vissza-visszatérő megisméltése.

Leírás, támogatható tevékenységek

- Közvélemény-kutatások támogatása a régió megítéléséről
- Közvélemény-kutatás a lakossági regionális identitásról
- Szakmai elemzések az egyes szakterületek regionális együttműködési szándékairól és lehetőségeiről
- Tanulmánykötetek megjelentetése
- Felmérés a hazai és nemzetközi lobbihálózat kialakításának lehetőségéről
- Régiós, térségi arculattervet megalapozó kutatómunka elkészítése

Projekt kiválasztási kritériumok

- a projekt összhangja az intézkedés céljaival és a támogatható tevékenységekkel
- a projekt előkészítettsége, a pályázat kidolgozottsága
- a pályázó szakmai felkészültsége és tapasztalata
- a pályázó szakmai kapcsolati hálójának
- a régió identitás esetében a projekteknek biztosítaniuk kell az információhoz való széles körű hozzájutást
- A projekt által elérhető nyilvánosság mértéke

Beavatkozási területek

- Közép-Dunántúli Régió teljes területe.

Kedvezményezettek

A nyilvános pályázat keretében a régióban székhellyel vagy telephellyel rendelkező

- Kutatóműhelyek
- Vállalkozások
- Civil szervezetek
- Önkormányzatok
- Önkormányzati intézmények
- Felsőoktatási intézmények

Célcsoportok

- A régió teljes lakossága

- Magyarország és az Európai Unió közvéleménye

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint)

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett a komponenst érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT.

Eredménymutatók

- kiadványok eladási, kiosztási száma
- bilaterális és multilaterális kapcsolatok

Outputmutatók

- Kiadványok száma
- Tanulmányok száma
- Elemzések száma

Kapcsolódó tervezés, programozás

- A Közép-Dunántúli Régió Középtávú Marketing Stratégiai Fejlesztési Terve (tervezett)

PR akciók támogatása

Indoklás

A Közép-Dunántúli Régió fejlődéséhez, valóságos közösségerősítő, identitástudat fejlesztő tevékenysége betöltéséhez elengedhetetlen a korszerű PR- és marketing eszközök igénybevétele és használata.

A meglévő regionális szintű kommunikációs csatornák, csak csírájukban léteznek. A meglévő szereplők közötti együttműködések gyengék, kapcsolataik töredezetten, hiányosak. Az éveken át tartó szándékok és próbálkozások azt mutatják, hogy a rendelkezésre álló források hiányoznak, vagy nem érik el a megfelelő koncentrációhoz szükséges mértéket.

A régió lehetőségei, értékei nem eléggé ismertek, sem a területi határain belül, sem azokon kívül. Létre kell hozni, illetve támogatni kell azokat a hatékony eszközöket, amelyek elősegítik az ismertség növelését, felhívják a figyelmet a meglévő értékekre és erősítik a belső kohéziót.

Általános cél

A korszerű PR és marketing eszközök sokrétű alkalmazásával hatékony régió-marketing megteremtése, amely egyként segíti a régiótudat belső fejlődését és a régió megismertetését szűkebb és tágabb környezetünkben. Mindezen célokat megelőzi a régiós identitástudat pillanatnyi felmérése, illetve a későbbi években vissza-visszatérő megisméltése. A régiómarketing feladatának kell tekintenünk az innovatív és vonzó régiókép közvetítését, a hazai és külföldi befektetők felé.

Támogatandó tevékenységek:

- régiós és térségi marketingtervek készítése
- a régió arculati tervének kialakítása
- a régió identitást segítő húzóágazatainak feltérképezése
- a régió ajánlásával: a régió szellemi és tárgyi termékeinek piacképessé tétele
- lakossági, befektetői fórumok, tájékoztatók
- tematikus tájékoztató anyagok
- regionális tájékoztatási rendszer kialakítása a közgyűjteményi és közművelődési, valamint a civil szervezetek bevonásával
- lobbihálózat működtetése az ágazatok és a közélet szereplőinek bevonásával
- a régiót bemutató nyomtatott és audiovizuális értékhordozók

Projekt kiválasztási kritériumok

- a projekt összhangja az intézkedés céljaival és a támogatható tevékenységekkel
- a projekt előkészítettsége, a pályázat kidolgozottsága
- a pályázó szakmai felkészültsége és tapasztalata
- a pályázó szakmai kapcsolati hálójára
- a régió identitás esetében a projekteknek biztosítaniuk kell az információhoz való széles körű hozzájutást
- A projekt által elérhető nyilvánosság mértéke

Beavatkozási területek

- Közép-Dunántúli Régió teljes területe.

Kedvezményezettek

A nyilvános pályázat keretében a régióban székhellyel vagy telephellyel rendelkező

- Vállalkozások
- Civil szervezetek
- Önkormányzatok
- Önkormányzati intézmények
- Felsőoktatási intézmények

Célcsoportok

- A régió teljes lakossága
- Magyarország és az Európai Unió közvéleménye

Végső kedvezményezett (EU terminológia szerint)

- Az EU definíciójának megfelelő végső kedvezményezett a komponenst érintő Irányító Hatóság vagy annak közreműködő szervezete
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT.

Eredménymutatók

- kiadványok eladási, kiosztási száma
- bilaterális és multilaterális kapcsolatok

Outputmutatók

- Kiadványok száma
- Tanulmányok száma
- Elemzések száma

Kapcsolódó tervezés, programozás

- A Közép-Dunántúli Régió Középtávú Marketing Stratégiai Fejlesztési Terve (tervezett)

ÖSSZEGZŐ HELYZETÉRTÉKELÉS

Földrajzi helyzet

A Fejér, Komárom-Esztergom és Veszprém megyék által alkotott Közép-Dunántúli Régió a Dunántúl középső részén helyezkedik el, 11.237 km²-nyi területen. Északon Szlovákia, keleten a Közép-Magyarországi és a Dél-Alföldi Régió, délen és nyugaton a többi dunántúli régió határolja. **A Közép-Dunántúli Régió földrajzi helyzete kedvező**, területe a közép-európai térség új fejlődési zónáit, innovációs erőcentrumait felfűző tengelyek metszéspontjában helyezkedik el, és ezeken keresztül összeköttetésben áll Európa magtérseivel. Ilyenek a dél-bajor innovációs térséghez csatlakozó Bécs-Pozsony-Győr-Budapest fejlődési tengely, valamint a mediterrán „sunbelt övezet” kapcsolódó Velence-Trieszt-Ljubljana tengely a Kijev-Trieszt folyosón keresztül. Budapest, mint nemzetközi növekedési pólus a Közép-Dunántúli Régió területén keresztül érintkezik e két közép-európai fejlődési zónával. A közvetítői szerepeket, transzferkapcsolatokat erősíti, hogy három Helsinki folyosó érinti a régiót (IV., V. és VII.). A közeli Győr és tágabb környezetének fejlődési dinamikája is jelentős vonzerőt jelent a régió észak-nyugati, nyugati térségeire. Ezeknek köszönhetően az európai fejlődési trendek közvetlenül és erőteljesen alakítják Közép-Dunántúl fejlődését. A régió Északon 77 kilométer hosszan határos Szlovákiával, de e Duna menti határszakasz átjárhatósága egyelőre korlátozott (két korlátozott forgalmú híddal a szakaszon). A négy magyarországi országhatárral nem rendelkező megye közül kettő, Fejér és Veszprém megye is itt található, mindezek miatt a Közép-Dunántúli Régió belső régióknak tekinthető, ahol az országhatár menti együttműködések idáig kevés szerepet kaptak, bár vannak hagyományai és gyakorlata (Vág-Duna-Ipoly Eurorégió). Mindezekből az interregionális kapcsolatok erősítésének igénye, a régió határai átjárhatóságának növelése adódik, mely tekintetben jelentős kezdeményezések indultak (új dunaújvárosi és komáromi híd, elővárosi vasutak, vasúti fővonalak korszerűsítése, régióhatáron átívelő regionális közlekedési folyosók fejlesztése, stb.).

Táji-természeti adottságok, környezeti állapot

A régió táji-természeti adottságai kiemelkedők. Területén a Dunántúli-középhegység mészkő- és dolomithegyei a Kisalföld folyóvízi feltöltéssel kialakított peremvidékeivel és a vastag lösztakaróval borított Mezőfölddel találkoznak. Utóbbiak a mezőgazdaság, azon belül is a növénytermesztés kitűnő területei, míg az előbbieket az ásványkincsekben való gazdagság (barnaköszén, lignit, bauxit, mangánérc, stb.) alapjait adják, továbbá felszíni és karsztvizekben bővelkednek. A régió vízfolyásainak fő vízgyűjtője a Duna, kisebb vízgyűjtői a Marcal, a Balaton, a Sárvíz-Sió, az Által-ér, a Cuha-patak rendszerei. A régióon belül Veszprém megye az országos átlagnál jóval erdősültebb (29%). Éghajlatilag a Dunántúli-középhegység jelöl ki markáns területeket a régióban. A mezőföldi-alföldi jellegű térségben száraz-kontinentális, a hegységi területeken a csapadékosabb kontinentális éghajlat, míg a Balaton-felvidéken speciális helyi mikroklimák különböztethetők meg. A Duna 130 km, a Balaton mintegy 100 km hosszan határolja a régiót. Itt található az ország második legnagyobb természetes tava, a Velencei-tó. Mindezek – és a Bakony hegység – kiemelkedő idegenforgalmi vonzerőt jelentenek.

A természeti változatosságból is következik, hogy a Közép-Dunántúl **tájtípusokban a leginkább bővelkedő régió** Magyarországon, értékeit több nemzeti park és tájvédelmi körzet védi. Nyugati

peremén és keleti területein sík, kedvező talajadottságú, döntően mezőgazdasági művelésű területek húzódnak. A természeti értékekben leggazdagabb tájak a régió legnagyobb részét elfoglaló Dunántúli-középhegység területén találhatóak, a Balaton-felvidék, a Bakony, a Vértes és a Dunazug hegység, valamint a vonulatok között húzódó medencék, völgyek, Duna-parti teraszok. A hegységperemeken és dombvidékeken, valamint a Tapolcai-medence tájképi kuriózumait adó tanúhegyein híres történelmi borvidékek húzódnak.

A régió igazi környezeti sajátossága a karsztvíz kincs, mely egyedülálló minőségi ivóvízbázis, hegyi források és patakok, barlangi vízfolyások formájában fontos tájérték, egyben sérülékeny környezeti elem. A régió vízellátását nagyjából a felszín alatti vízkészlet biztosítja, mely vízbázisok jelentős része sérülékeny. Az egészséges ivóvízkészlet megővését szolgálja a hosszú távú biztonságos ivóvízellátást alapkövetelményének tekintő **vízbázis védelem.** Kiemelt szempont a régióban a lakosság egészséges ivóvízzel történő ellátása biztonságának növelése, a keletkező szennyvíz közösségi elvezetési arányának növelése, valamint a csatornázottsághoz szorosan kapcsolódó szennyvíztisztítás megfelelő szintjének biztosítása, a **szennyvízelhelyezés egyedi, környezetkímélő rendszerekkel** történő megoldása.

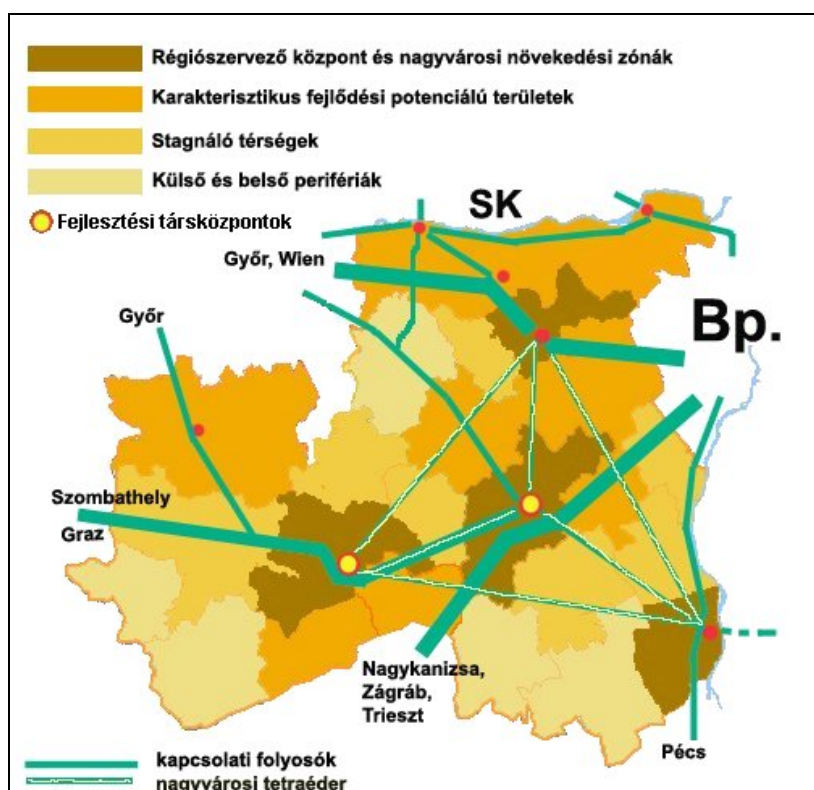
A régióban a hulladékgyűjtés és -lerakás feltételei kialakultak, de a korszerű hulladékhasznosítás alapját képező **szelektív hulladékgyűjtés feltételei kedvezőtlenek,** továbbfejlesztésre szorulnak, beleértve a tudatosság növelését is.

A nehézipari és bányászati tevékenység visszaszorulását a levegőminőségi paraméterek és a vízfolyások minőségének és kapacitásának javulása kísérte a régióban, de **a felszíni művelés tájsebei még gyakoriak.**

A régió környezeti fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a **helyes energiagazdálkodás elterjesztése.** Egy hatékony, diverzifikált és versenyképes energiaszektor nagymértékben hozzájárulhat a fenntartható regionális fejlődéshez.

Tér- és településszerkezet

A régió egyik legfontosabb térszerkezeti sajátossága, hogy Budapest közelsége és a Dunántúl északi részének városhálózati, vonzáskörzeti történeti jellegzetessége miatt nincs egyetlen országos jelentőségű vagy többregiós kihatású növekedési pólusa. A régió kedvező közlekedési kapcsolatokkal, kiemelkedő adottságokkal rendelkező nagyvárosai fontos szerepet töltenek be a hazai társadalmi-gazdasági térben: Székesfehérvár, mint régiószervező központ illetve Tatabánya gazdasági, logisztikai, Veszprém komplex felsőoktatási, Dunaújváros ipari központ. A hazai fejlesztési pólusok között **Székesfehérvár és Veszprém,** mint egy **egységes fejlődési tengely két fejlesztési társközpontja** kiemelt szerepet tölt be. A térszerkezetben meghatározó irányokat jelölnek ki Budapesten, a Balaton térségén, Győrön és Szombathelyen keresztül a fejlett Európába irányuló fejlődési zónák, melyben központi helyet foglal el és kiemelt jelentőségű a régió négy nagyvárosának együttműködési hálózata, rendszere.

A Közép-Dunántúli Régió településállománya kiegyenlített szerkezetű, a térség az ország egyik legurbanizáltabb körzete. A régió településeinek zöme igen jelentős történelmi hagyományokkal rendelkezik, közülük több napjainkban is a fejlődés motorja (Székesfehérvár, Veszprém, Esztergom). A népességkoncentráció és a fejlettségi színvonalat jelző társadalmi-gazdasági mutatók alapján kiemelkedik a négy megyei jogú város (Székesfehérvár, Tatabánya, Veszprém, Dunaújváros). A nagyvárosok körüli agglomeráló térségek mellett erős az urbanizáció a Balaton és a Velence-tó part menti térségeiben, valamint Duna mentén is. A régió organikus fejlődésű és **karakteres fejlődési potenciállal rendelkező középvárosi térségei** közül több országosan vagy regionálisan meghatározó funkciót hordoz, mint például Balatonalmádi, Balatonfüred, Bicske, Esztergom, Gárdony, Komárom, Mór, Pápa, vagy Tata. A Dunántúli-középhegység mentén a szocialista iparfejlesztés során **új kis- és középvárosok** települtek (pl. Ajka, Dorog, Oroszlány, Várpalota), egyfajta 'bányászati-energetikai tengelyt' alkotva. Az elmúlt másfél évtizedben struktúraváltásuk megindult, de térségi gazdaságuk még nem kellőképpen erősödött meg. A kis- és középvárosi központtal rendelkező vonzáskörzetek közül jellemzők a régióban a **döntően agrárjellegű térségek** is. Aba, Adony, Ercsi, valamint a legkedvezőtlenebb társadalmi-gazdasági mutatókkal rendelkező külső és belső perifériák, Enying, Sárbogárd, Sümeg, Tapolca, Kisbér és kistérségeik. A városállományban a többi régióhoz képest kevesebb a 'törpeváros', amely ugyan elnyerte a városi státuszt, de funkcionálisan gyenge, intézményszegény, vagy alig gyakorol vonzást környékére. A városok átlagos népességszáma 20 ezer fő feletti. Veszprém megye nagy részére az aprófalvak, a régió többi megyéjére a kis- és középfalvak jellemzők, bár Fejér megyében a Mezőföld területén az agrárgazdaság történelmi fejlődése okán a nagyfalvak is jelen vannak.

Társadalmi adottságok és humán szolgáltatások

A Közép-Dunántúli Régió népességszám változása és lakosságának korösszetétele országos összehasonlításban kedvező. Itt él az ország lakosságának 11%-a, kb. 1,1 millió fő, ami megfelel

az Európai Unió NUTS2 régiói népességi átlagának. A magyarországi régiók népességi rangsorában a Közép-Dunántúl az ötödik. Ugyanakkor az ország második legsűrűbben lakott térsége (99 fő/km²), ahol azonban a régión belül is jelentős megyei (Komárom-Esztergom megye 140 fő/km² – Veszprém megye 81 fő/km²), de főként kistérségi szinten jelentkező különbségek tapasztalhatók. A régió népességszáma évtizedek óta csökken, 1990 óta azonban a csökkenés az országosnál jóval mérsékeltebb. Ez a mára már jelentős méreteket öltő – és a természetes fogyást erőteljesen kompenzáló (különösen erős a születéseket meghaladó halálozások miatti népességfogyás a pápai, kisléber, oroslányi és sümegi kistérségekben) – beköltözéseknek köszönhető egyes Budapest, Balaton és Velencei-tó közeli dinamikus fejlődő kistérségekbe. Ugyanakkor elvándorlás jellemző a régión belül is az apró falvakból, a hátrányosabb helyzetű, vagy a korábban egyoldalú iparszerkezettel rendelkező kistérségekből – pl. zirci, oroslányi, dunaújvárosi, ajkai – a gazdaságilag fejlett nagyvárosok és vonzáskörzeteik felé.

A régió lakosságának korstruktúrája kis mértékben fiatalosabb, mint az országos átlag, ugyanakkor a fiatal korosztályok arányának csökkenése a legerőteljesebb a régiók között, amit csak részben pótol a **fiatalkorúak és fiatal munkaképes korúak dinamikus beköltözése**. Összességében az idősebb generációk arányának növekedése jellemző: a régió megyéi közül Fejérben tartósan alacsonyabb, Veszprém pedig tartósan magasabb az időskorúak aránya a régiós átlagnál. A romló tendenciák ellenére a régióban az **átlagosnál magasabb az aktív korcsoportok aránya**, ami feltehetően a régió kedvező gazdasági helyzetével is összefügg.

A régióban a nemzeti és etnikai kisebbségek közül a hegyvidékek elszórt sváb és szlovák falvai, ill. a Nyugati-Bakonyalján és az elszórtan, de több helyen koncentráltan élő roma népesség emelhető ki. **A roma népesség helyzete kedvezőtlen** az írástudatlanság magas, az átlagos iskolai végzettség alacsony, a munkanélküliség és a szociális segélyezés szintén magas arányai alapján. Hiányosak a sajátos, a cigány mikroközösségek igénye és befogadó képessége szerint kialakított, a cigányság belső indíttatású megújulását, a szakaszos integrációt segítő ellátási és felzárkóztatási programok.

Az országoshoz hasonlóan a régió népességének iskolázottsága a kilencvenes években jelentősen emelkedett. A megfelelő korú népességből nőtt a középfokú végzettségűek és a diplomások aránya, ennek ellenére **a régióban az iskolázottság szintje elmarad az országos átlagtól**. Főként a szakközépiskolába járók aránya emelkedett az elmúlt évtizedben, amely vélhetően összefügg a régió erős iparosodottságával. A régió oktatási intézményei között egyelőre csak formálódóban van az átjárhatóság, a szakképzés nem tudja kellő gyorsasággal követni a gazdaság igényeit, és hiányos a két szféra összehangját biztosító információs és koordinációs intézményrendszer is. Fontos ugyanakkor, hogy a régió minden meghatározó centrumában van felsőfokú képzés, de a felsőoktatási intézmények száma alacsony, együttműködésük és kutatóintézeti hátterük, valamint képzési kínálatuk nem megfelelő, bár az utóbbi években jelentős mennyiségi és minőségi fejlődésen mentek keresztül. **A felsőfokú végzettségűek aránya az országos átlagtól elmarad**, a régió társadalmi-gazdasági szférája még mindig 'nettó importőr' a felsőfokú végzettségűek létszámbiztosításában (főként az egyetemi végzettségek terén). A Közép-Dunántúl az itt tanuló nappali tagozatos hallgatók száma alapján az utolsó előtti a régiók rangsorában, melyet enyhít a kedvező földrajzi elhelyezkedés, különösen a budapesti egyetemek, főiskolák közelsége. Az iskolarendszerű képzés bizonyos hiányait – különösen a szakképzés terén – egyebek között a felnőttképzés és szakképzés lenne hivatott korrigálni, de a régió felnőttképzésének főbb jellemzői nem mutatnak karakterisztikus eltérést az országos sajátosságoktól. **A térségi tudásbázis alapján**

Veszprém és Székesfehérvár helyzete minősíthető kedvezőnek, amelyek elsősorban a diplomások, a vezetők, az értelmiségi foglalkozásúak arányát tekintve emelkednek ki, jelentős szerepet játszanak a közép- és felsőfokú oktatásban. E két város térségében a főiskolai végzettségűek aránya kiemelkedően magas, az egyetemmel rendelkező Veszprémi térségben megközelíti az országosát.

A régió információs infrastruktúráját technikai és humán erőforrások oldaláról egyaránt ellentmondásosság jellemzi. Technikai tekintetben a korszerű információs infrastruktúra hálózatának elemei megtalálhatók, ugyanakkor a régió fejlesztésében érintett intézmények nem használják ki az ebben rejlő lehetőségeket. A humán erőforrásokat tekintve ugyanilyen eltérések tapasztalhatók a potenciális alkalmazók és felhasználók számítástechnikai ismeretei terén is. Hiány mutatkozik az információhoz való egyenlő hozzáférés biztosításában, mely megteremtése nélkül elképzelhetetlen a régió társadalmi és területi esélyegyenlőségeinek csökkentése. Az információs társadalom további fejlesztésre szoruló elemei közé tartoznak a WEB-alapú alkalmazások, az Internet-használat ösztönzése, valamint az e-közigazgatás elemei.

A régió foglalkoztatottsági helyzete kedvezőbb az országosnál, amely azonban jelentős belső egyenlőtlenségeket takar. A népesség foglalkoztatási rátája, illetve az aktivitási ráta 4-5%-kal magasabb az országosnál, a munkanélküliségi ráta 1-1,5%-kal alacsonyabb annál évente. A regionális munkanélküliségi átlaghoz képest kiugróan rosszabb rátákkal rendelkezik az enyingi, a kisébéri, az oroszlányi, a sümegi, a várpalotai és a sárbogárdi kistérség, de a kistérségi foglalkoztatási és aktivitási ráták szintén eltérnek akár 5-10 százalékponttal is (pl. gárdonyi, esztergomi, oroszlányi, tatabányai, ajkai, veszprémi kistérségek). A foglalkoztatást jelző mutatók változásai erősen függenek a foglalkozásszerkezeti változásoktól, mely téren markáns ártrendeződés zajlott le a régióban az elmúlt 15 év során (szellemi foglalkozásúak arányának növekedése, mezőgazdaságban foglalkoztatottak arányának jelentős csökkenése, egyes térségekben az ipari alkalmazottak számának leépülése – szolgáltatói foglalkoztatás általános növekedése, helyben foglalkoztatás csökkenése – mobilitás növekedése, tartós munkanélküliség növekedése, látens munkaerőpiaci diszkrimináció, stb.)

A régió lakosságának átlagos jövedelmi helyzete kiemelkedő az országos értékekhez viszonyítva, növekedése gyorsabb, és 2000-ben már nagysága is meghaladta az országos átlagot. Az abai, enyingi, sárbogárdi és sümegi kistérségekben azonban a régióátlag 75-80%-a alatt marad a jövedelem szintje. A jövedelmi különbségek kistérségi szinten 1997-ig növekedtek, majd enyhén csökkentek, a 2000-es évek elején stagnálnak. Települési szinten a különbségek sokkal nagyobbak, de 1999 óta ezek is csökkentek, stagnálnak.

A régió szociális ellátását, szociális infrastruktúráját jelentős ellátási hiányok és gyengeségek jellemzik. 10 ezer lakosra átlagosan 13 fő alap és nappali szociális ellátásban dolgozó személy jut, ez alacsonyabb az országos átlagnál (15 fő, kistérségi szinten 2,5-szeres eltérés). Az ápolói, gondozói munkát végzők régiós aránya országos átlag körüli. A házi segítségnyújtás kapacitásai elmaradnak az országos átlagtól: 1990-es évek közepi szint jellemző ma is annak ellenére, hogy a lakosság elöregedésével, a családi struktúrák ártrendeződésével egyre nagyobb szükség lenne a közösségi alapú szociális szolgáltatások fejlesztésére. Fejér és Komárom-Esztergom megyében a települések mindössze kétharmada biztosít családsegítő szolgáltatást, az igénybevétel a második-harmadik legkevesebb az országban. A szociális étkeztetésben részesülők aránya a 60 éven felüli

népesség körében Pest megye után Fejér megyében a legalacsonyabb az országban. A falugondnoki szolgáltatás Komárom-Esztergom és Fejér megyében gyengén kiépített, míg Veszprém megyében jelentős a hálózata. A Közép-Dunántúlon további probléma, hogy a kiemelten hátrányos helyzetű kistérségek esetében csökkent az idősotthoni férőhelyek száma. A fogyatékkal élők, valamint a pszichiátriai és szenvedélybetegek ellátásának helyzete jelentős gyengeség a régióban, több területen teljes hiányosságok jellemzők.

Az egészségügyi ellátás terén a Közép-dunántúli Régiót jelentős egyenlőtlenségek jellemzik.

Az erősségek közé tartozik a sürgősségi ellátás a mentőállomások száma alapján (míg a mentőorvosok száma igen alacsony), a kórházellátottság (ennek ellenére az összes és az aktív ágyszám a legalacsonyabb a régiók között, amely magas kihasználtságot eredményez, míg a krónikus ágyak száma jelentős), az otthoni szakápoló szolgálat, a járóbeteg szak- és nem szakorvosi ellátás egyes területei, a krónikus betegek ellátása és súlyossága. Az országos értékek alapján elmarad a házi orvosi és házi gyermekorvosi ellátás, ahol a várókban zsúfoltság jellemző, kevés a fő- és részfoglalkozású orvos és szakdolgozó, a gyógyszerügyi hálózat ritka. Nincsenek a régióban a progresszív ellátásnak csúcscentrumai, hiányosak, gyengék a speciális ellátottsági mutatók és az aktív fekvőbeteg szakellátás is több területen teljesen hiányzik (pl. szívsebészet, tüdő- és mellkassebészet, klinikai immunológia, gyermek-tüdőgyógyászat, gyermek- és ifjúságpszichiátria, gyermek-neurológia, addiktológia, drogellátás, stb.). A régió egészségügyi ellátásában a beteg migrációnak kevesebb pozitív (pl. krónikus ellátás, rehabilitációs ellátás), mint negatív iránya van, ebben a régióban a legnagyobb arányú a kifelé áramlás, azaz a más régióban történő ellátás.

Gazdasági infrastruktúra és potenciál

A Közép-Dunántúl magyar gazdaságban betöltött szerepe már az 1990-es évek elejétől **lényegesen meghaladja területi és lakossági súlyát.** Az átalakulás sikerét jelzi, hogy a gazdasági fejlettség mérésére általánosan használt mutatók értéke és azok dinamikája tartósan magasabb az országos átlagnál, amihez nemzetközi összehasonlításban is kedvező foglalkoztatási mutatók párosulnak. A régió fejlődésének alapja az erős, modern feldolgozóiparra alapuló gazdaság, a kedvező közlekedés-földrajzi helyzet által hordozott innovációs és logisztikai potenciál, valamint a kiemelkedő turisztikai adottságok.

A gazdaság innovatív fejlődése a régió egyes zónáiban és nagyobb városi centrumokban már elindult, azonban az innováció beágyazottsága sem területileg, sem vertikálisan nem elég erős. A tudomány, a felső- és szakoktatás, a gazdasági szférák és az ezek szektorai közötti intézményi-gazdasági kapcsolatok fejlesztésre szorulnak, mint ahogy a szerves hálózatszerű fejlődést, innovációt hordozni képes KKV szektor is. **Az Innováció Régiója számára kiemelten fontos a kutatás-fejlesztés területe,** ahol a foglalkoztatottak 61%-át jelenleg a Közép-magyarországi Régió alkalmazza. Veszprém megye jelentősen javít Közép-Dunántúl értékén, de a régió ezzel együtt is csak 5,3%-ot birtokol az országos létszámból. A kutatóhelyek számát tekintve az első helyen a szintén Közép- Magyarország áll 50%-kal, a Közép- Dunántúli régió a sor végén található (5,5%). A kutatás-fejlesztési ráfordítások esetében a létszámadatokhoz hasonló tendencia figyelhető meg. Az innovációs igényeket ugyancsak előtérbe helyezi a Bécs-Budapest nagyrégióban elhelyezkedő, több innovációs centrumot, növekedési központot magába foglaló innovációs terület kiépülése (Székesfehérvár, Mór, Várpalota, Veszprém, Ajka, Esztergom, Tatabánya, Komárom, Dunaújváros, Pápa, Bicske és Bábolna). A régióban működő kis- és középvállalkozások többsége azonban,

hasnolán az ország többi térségéhez a rendszerváltás óta akkut tőkehiányban szenved, nem tapasztalható náluk az innovációra, folyamatos megújulásra igény, alacsony szintű a vállalkozói kedv és nem jutnak hozzá a megfelelő információs csatornákhöz. Versenykörnyezetük egyelőre nem ösztönzi kellően az innovatív magatartást.

A régióon belül a gazdasági potenciál nem egyenletesen oszlik meg, annak legnagyobb hányada Fejér megyében koncentrálódik mind a termelési érték, mind pedig az export vonatkozásában. Veszprém megyében a gazdaságtalan üzemek felszámolása megtörtént, azonban a fejlett technológiát képviselő új beruházások betelepülése lassan halad a hatékony ipari termelés ellenére. Komárom-Esztergom megyében az ipar kibocsátása például két és félszer akkora, mint Veszprém megyében, azonban az ott folyó ipari termelés hatékonysága alacsonyabb, a szerkezetváltás még nem fejeződött be, sok az alacsony technológiai színvonalon működő gazdasági egység.

A régió eddigi dinamikus társadalmi-gazdasági fejlődésének háttérében a régió kedvező adottságai álltak. A gazdasági szerkezet megújult, új technológiák, új típusú iparágak honosodtak meg, a foglalkoztatás bővült, a működő tőke új ágazatokba investált. A hagyományos ipari termelési kultúrára alapozva korszerű iparágak települtek a korábbi ipari centrumokba. Zöldmezős beruházások is elősegítették az ipar megújulását és az innováció-orientált fejlesztést. **Az ezredforduló utáni gazdaságfejlődési trendek** azonban több tekintetben figyelmeztetőek, **jelzik, hogy a kilencvenes évtized közepétől tartó folyamatos növekedés megtört.** Az utóbbi években több külföldi befektető is kivonta tőkét a régióból (Mannessmann, IBM, Kenwood), ami rontotta az egyébként is hátrányos helyzetű térségek pozícióit, de még az erős és fejlett gazdasággal rendelkező térségekben is megrázkódtatást okozott. Bár lehet mindezt a multinacionális vállalatok természetes fluktuációjának, egy nyitott piacgazdaság természetes folyamatainak tekinteni, azonban rámutatnak az eddigi fejlődés korlátaira is, arra, hogy a tömegtermelésre épülő további fejlesztések lehetőségei fokozatosan kimerülnek, felvetve a térségi gazdaságfejlődés hosszú távú fenntarthatóságának kérdéseit. A kedvezőtlen tendenciák összefüggenek azzal is, hogy a régió gazdasági szerkezete túlzottan ipari jellegű, különösen a terciér szektor súlya alacsony. A régió kiemelkedő gazdasági fejlettségi mutatói minden esetben ipari fejlettséget jelentenek. Az ipar súlyának növekedésével a 1990-es években nemcsak a gazdaság egészének, hanem azon belül az iparszerkezet – amiben korábban domináns volt a bányászat és a nehézipar – is jelentősen átalakult. A hagyományos nehézipari ágazatok visszaszorultak, s a gépipar – azon belül is a számítástechnika, a híradástechnikai közszükségleti cikkek, a jármű- és járműalkatrész-gyártás – vált az ipari fejlődés hordozójává, amiben a külföldi tőkebefektetéseknek is meghatározó szerepe volt.

Az eddig jól működő befektetés-ösztönzési módszerek megújítását igénylik a változások, a befektetők és a helyi vállalkozások közti kapcsolatok erősítését, a hálózatszerű működés, a klaszterek ösztönzését. Ezért is fontos, hogy a régióban egyre erőteljesebben érzékelhetőek a klaszterizációs folyamatok – elsősorban az elektronikai, autóipari, fa- és bútorigipari, illetve az élelmiszeripari ágazatokban –, amelyek jelentős elemét képezik a versenyképesség fenntartásának. A beszállítói hálózat eddigieknél sikeresebb kiépülése és működése az egyik feltétele annak, hogy a csökkenjen a tömegtermelésre épülő beruházások túlsúlya, és oldódjon a gazdaság egészségtelen, duális jellege, amelyben a kis- és közepes vállalkozások számosságuk és foglalkoztatási szerepük ellenére a nagy (jellemzően külföldi tulajdonú) cégekhez képest jóval kisebb súlyt képviselnek a gazdasági teljesítményt és az exportot illetően.

A régió logisztikai adottságai kiválóak, de a logisztikai központok elhelyezkedése a térségben egyenlőtlen. A logisztikai központok országos hálózati programjában előirányzott egységek közül – mint regionális és országos logisztikai központ szerepkörű – elsőként Székesfehérváron jött létre a kombinált fuvarozás szervezésére is alkalmas központ, amelynek fejlesztése jelenleg is tart. A székesfehérvári logisztikai központ hatóköre kiterjed a Balaton északi partjától Veszprémen át a Tatabánya-Oroszlány-Dunaújváros vonalig. Módot ad dunaújvárosi kikötővel, valamint a szentkirályszabadjai és börgöndi repülőterek fejlesztésével a vízi és légi forgalom bekapcsolására. Szükséges azonban egy olyan kiegészítő logisztikai hálózatrendszert is kialakítani és fejleszteni, amely kisebb egységeket foglal magába, és jellegében szorosan kapcsolódik a kiegészítő kikötők és repülőterek elhelyezkedéséhez. A régióban több településen is adottak a műszaki feltételek kisebb-nagyobb logisztikai központok kialakítására, fejlesztésére (Dunaújváros, Tatabánya, Esztergom, Almásfüzitő).

A Közép-dunántúli Régió turisztikai szempontból az ország egyik meghatározó területe. Az országos kereskedelmi szálláskapacitás közel egyötöde itt található, azonban bizonyos típusú szálláshelyek esetében (pl.: gyógyszállók) a kapacitások korlátozottak. Jellemző a szálláshely kapacitások és a vendégforgalom koncentráltasága is. Veszprém megye részesedése mindkét esetben 60% körüli. A Közép-Dunántúli Régió szálláshelyeinek kapacitáskihasználtsága meglehetősen kedvezőtlen. A kereskedelmi szálláshelyek kapacitáskihasználtsága 2004-ben 11,1% volt. A Közép-Dunántúli Régió kereskedelmi szálláshelyein az átlagos tartózkodási idő 2004-ben 3,5 napra csökkent. Az ágazat fejlődés szempontjából lényeges, hogy a régió jelentős természeti és ember alkotta vonzerőkkel bír, azonban hiányoznak a változatos igényeket kielégíteni képes innovatív turisztikai termékek.

Közlekedés és környezeti infrastruktúra

Elérhetőség szempontjából a Közép-Dunántúl az egyik legkedvezőbb helyzetben lévő régió, sűrű főúthálózattal rendelkezik, vasúti fővonalai jól szervezettek, és az úthálózat kiépítettsége is meghaladja az átlagot (Veszprém megye kivételével). Nehezítik azonban a régió kiegyensúlyozott területi fejlődését, hátráltatják a települések versenyképességét a közlekedési hálózat térségi, helyi és települési jelentőségű elemeinek hiányosságai. Ezek elsősorban az észak-dél irányú kapcsolatok terén, illetve a főútvonalaktól kieső periférikus térségek nehézkes elérhetőségében mutatkoznak meg, továbbá 53 esetben zsáktelepülési jellegben is tetten érhetők, valamint az önkormányzati utak állapotának romlásában követhetők nyomon. Részben emiatt a gazdasági központok, valamint a Balaton turizmus szempontjából kiemelt területeinek gazdasági dinamizmusa nem, vagy csak kis mértékben képes áttérjedni a főleg a régió határai mentén elhelyezkedő periférikus területekre. A közúti fejlesztéseken kívül a fenntarthatóság, az esélyegyenlőség és a régióközi kapcsolatok erősítésének szempontjait figyelembe véve nagyobb figyelmet kell fordítani az elérhetőséget javító kerékpárút-hálózatok kiépítésére és fejlesztésére is, a vasúti, a vízi és a légi közlekedés kapcsolatainak, infrastruktúrájának, műszaki paramétereik javítására, a közösségi közlekedési rendszerek korszerűsítésére, elővárosi és modális fejlesztésére.

A Közép-dunántúli Régióban a lakáshelyzet és a közműellátottság terén igen dinamikus fejlődés ment végbe 1990 óta. A komfort nélküli lakások aránya fokozatosan csökken például,

akárcsak a 100 háztartásra jutó lakosok száma, ugyanakkor az egyedi felújítások mellett hangsúlyos a településközpontok és egyes -részek komplex rehabilitációja, az építészeti örökségek védelme. A települések közterületei is jelentős fejlesztéseket igényelnek, akárcsak a helyi intézményhálózat az igényeknek megfelelő kiegészítést és korszerűsítést.

A régió vízellátása megoldott, az ivóvíz Fejér és Komárom-Esztergom megyében 100%-ban, míg Veszprém megyében 87%-ban felszín alatti vízkészletből kerül kitermelésre. Felszíni vízkészlet hasznosítására a Balaton üdülőkörzetben kerül sor. Az ivóvíz minőség biztosításában 2006-ig, illetve 2009-ig kell több településen meg kell azonban oldani a fellépő problémákat (48 esetben van határérték felett a fluorid, a nitrit, az arzén, vagy ammónium). A legjobb minőségű ivóvíz a dunántúli karsztos területek vízadóból nyerhető.

A felszíni vizekbe történő szennyvízkibocsátás területi határértékeinek szabályozása szerint a kijelölt érzékeny területek közé tartozik a Balaton és a Velencei-tó vízgyűjtő területe. Az ivóvízbázisok védelme, a magas talajvíz a felszíni vízfolyások és tavak védelme a régióban egyik legfontosabb feladatnak tekinti a településeken keletkező szennyvíz kezelésének megoldását. A régió szennyvízkezelésére komplex fejlesztési program készült 1999-ben, mely a települések esetében prioritásokat határozott meg, mely egyben a fejlesztések ütemezését is jelenti. **A csatornahálózat hossza mintegy kétszeresére nőtt 1999 óta a régióban**, a hálózat növekedése elsősorban a régió északi részén, valamint a Balaton kiemelt üdülőkörzet településeinél érzékelhető. Fejlesztésekre elsősorban az érzékeny területeken, az üzemelő sérülékeny vízbázisok területén, valamint a tavak, elsősorban a Balaton vízminőség védelmének megóvása érdekében a partközeli településeken került sor. Egyre több 2-5000 lakosú településen is folyik szennyvízcsatornázás. A régióban szennyvíztisztításra átvett szennyvízmennyiség mennyiségének közel 100%-a mechanikai és biológiai tisztítást követően kerül elvezetésre a befogadóba.

A nem veszélyes települési szilárd hulladék gyűjtése a régióban teljes egészében megoldottnak mondható. A hulladékok szelektív gyűjtését alkalmassá tevő hulladékudvarok, gyűjtőszigetek száma a keletkező hulladék mennyiségéhez képest kevés. A hulladéklerakók befogadó kapacitása nem kielégítő. Veszprém megyében néhány éves időtartamon belül fejlesztés szükséges. Fejér és Komárom-Esztergom megyében – megfelelő fejlesztéssel, előkezelő és hasznosítási módok beiktatásával a lerakók térfogata 20-30 évre elegendő. Az üzemelő lerakók közül 7 db rendelkezik megfelelő műszaki védelemmel. A régióra vonatkozó speciális beavatkozási terület, hogy a Balaton kiemelt üdülőkörzetéhez tartozó települések esetében hulladéklerakó építésére nincs lehetőség.

A régióban az országhoz hasonló energiaellátási problémák nincsenek, az energiaellátás teljesnek mondható. A régió jelenlegi villamos energiatermelési rendszere gyakorlatilag két lábon áll: a fosszilis tüzelőanyagok (szén, olaj, gáz) elégetéséből, illetve az uránium és más hasadó anyagok hasításából származó energia felhasználásán. A környezetvédelmi előírások módosításai is nagyon jelentősen hatnak a gazdasági szereplők energiagazdálkodására, a termelőkre és a fogyasztókra egyaránt. Az energetikai szektor helyzetét jelentősen befolyásolták az elmúlt időszak változásai, így az Európai Unió csatlakozást megelőzően és követően a jogszabályi környezet, különösen az energetikai szabályzók módosulásai. A növekvő energiaigényt egyre nagyobb arányban kell az alternatív forrásokból fedezni a Közép-Dunántúlon is, és az energetikai hatékonyság növelésével és racionalizálással az energiafelhasználást csökkenteni.

ÖSSZEGZŐ SWOT ELEMZÉS

Gazdaság	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A régió húzóágazatai – informatika-ipar, építőipar, járműipar, fa- és bútorigar, élelmiszeripar és elektronikai ipar – dinamikusak. ▪ A régió gazdasági szerkezetváltással kapcsolatos hajlandósága, adaptációs készsége és képessége magas szintű. ▪ A külföldi befektetők jellemzően kialakították regionális beszállítói részhalózatukat. ▪ Az ipari parkok számát, általuk birtokolt területeket, működő vállalkozásaik számát tekintve a régió országosan kiemelkedő pozíciót mondhat magáénak. ▪ Jelen vannak a helyi, országos szinten is elismert, jó kapcsolatrendszerrel bíró inkubátorházak, kialakult a helyi kezdeményezésen alapuló működtetési kultúra. ▪ Több iparágban megindult a klaszterizációs folyamat. ▪ A régióban található innovációs szervezetek és intézmények többsége elkötelezett a regionális és térségi innovációs rendszerek működtetése terén. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A régióon belüli gazdasági potenciál eloszlása területileg egyenetlen. ▪ A régióban is érvényesül a hazai mikro- és kis vállalkozások sajátos jellemvonása, az önfoglalkoztatás, az alkalmazottak nélkül működő vállalkozások magas aránya. ▪ A mikro- és kisvállalkozások száma magas, ezzel szemben az integrátori funkciókat ellátni képes közép vállalatok aránya alacsony. ▪ A működőtőke-befektetések ösztönzésének módszere és intézményrendszere fejlesztésre szorul. ▪ Az ipari parkok szolgáltatásaikat, hálózati együttműködésüket, tematikus szegmentációjukat tekintve fejlesztésre szorulnak. ▪ A helyi vállalkozói inkubátorok száma kevés, alapvetően hiányzanak a kistérségi szintű központok ▪ A vállalkozások K+F és innovációs kapacitásai és igényei nem elégítik ki a gazdasági szerkezetváltás elvárásait. ▪ A tudományos kutatói szféra és a gazdaság közötti kapcsolatok hiányosak. ▪ Gyenge a kapcsolat az innovatív nagyvállalatok és a helyi kis- és közép vállalkozói szféra között. ▪ A kis- és közép vállalkozások fejlesztésre fordítható szabad tőkéje szűkös. A vállalkozások tőkeellátottsága erősen koncentrált.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A régió versenyképességének és gazdasági megújulását segítő vonzerejének nemzetközi megítélése pozitív. ▪ A terciér szektor térnyerésének tendenciája a régióban is oldhatja a jelenlegi egysíkúan ipari gazdasági szerkezetét, ösztönözve a tudásigényesebb, színvonalasabb szolgáltatási tevékenységek megjelenését és tartós jelenlétét. ▪ A régióban található fejlett, magas termelékenységű iparágak elősegítői lehetnek az innováció-orientált fejlesztésnek és a felsőoktatás intézményrendszere bővülésének. ▪ A modern gazdaságfejlesztési stratégiákban felértékelődtek a hálózati együttműködések, az innováción és a tudáson alapuló fejlesztések; a különböző szintű politikák és támogatási rendszerek is kiemelten preferálják ezeket. ▪ Európában a terciérizáció, a technológiai váltás, a decentralizáció egyaránt jellemző. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A nemzetközi befektetések tekintetében, a gazdasági mobilitás globális helyzetét vizsgálva, a relatíve olcsó bérterületre és bér munkára alapozott gazdasági fejlődés lehetőségei a Régió számára fokozatosan kimerülnek. ▪ A bér munka jellegű tevékenységek háttérbe szorulását nem követi új, magasabb hozzáadott értéket képviselő külföldi működő tőke beáramlás ▪ A szakképzés és a felsőoktatás korszerűsítését, átalakítását jelenleg országosan is több tényező akadályozza (pl. a finanszírozási rendszer, az érintettek ellenérdekeltsége.). Amennyiben nem sikerül elmozdulást elérni a munkaerőpiaci kínálat (szakképzés és felsőoktatás) és a gazdaság igényeinek összehangolása terén, úgy az gátja lesz a további gazdasági fejlődésnek – ezen belül a tudásigényes tevékenységek meghonosításának, a vállalati innovációnak. Ez hosszú távon is korlátozza az innovációs teljesítmény fokozását, illetve az innovációs igények megvalósításának, kihasználásának lehetőségét.

Turizmus	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Népi tudások, hagyományok, helyi szokások megléte, őrzése, népi kismesterségek gyakorlása, nemzetiségi kultúra és szokásrendszer. ▪ Szigetszerűen innovatív kezdeményezések a szaktudás és kompetencia fejlesztésére. ▪ Regionális szinten turisztikai képzés magas szintje és volumene. ▪ Jelentős fogadó kapacitással rendelkező területek vannak a térségben. ▪ Gazdag természeti örökség (nemzeti parkok jelenléte). ▪ Nagy történelmi és kulturális múlttal bíró tájegységek, városok jelenléte. ▪ Gazdag nemzetiségi kultúra jelenléte. ▪ Nagy múltú helyi és országos fesztiválok. ▪ Régió-megyék-nagyvárosok meglévő marketingtevékenysége kiterjedt. ▪ Turizmus jelentős hagyományai, történelmi borvidékek nemzetközi ismertsége. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Turisztikai táblarendszer esetlegessége, termékspecifikus információs struktúra hiánya. ▪ Turisztikai szakismeretek hiányosak. ▪ A turisztikai együttműködések céljainak és formáinak elutasítása. ▪ Szolgáltatási háttér térben koncentrált, egyenlőtlenül elosztott, teljesen szolgáltatás-hiányos területek is jellemzők (elsősorban a vidéki területeken). ▪ Turisztikai szolgáltatásoknak beszállító vállalkozások hiánya (térségi piacok hiánya), térségi üzleti modell hiányzik. ▪ Régió belül a marketing koordinációja gyenge, együttműködés hiánya a regionális szereplők marketingtevékenységében (különös tekintettel a kistérségi szintre). ▪ Kevés és rugalmatlan csomagajánlat. ▪ Falusi vendéglátás mind kapacitás, mind látogatottság szempontjából koncentrált.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Informatika további gyors költségsökkenése és támogatott fejlesztése. ▪ Új képzési programok a piaci igények szerint. ▪ Az együttműködés és a piaci orientáció ösztönző rendszerének bővülése és hatása a térségi szemléletmódra. ▪ A lakosság és a döntéshozók környezet- és értéktudatosságának növelése. ▪ A helyi hagyományok és az azokon alapuló helyi termékek felértékelődése ▪ A tájhasználat korszerű, alternatív módjainak elterjedése a köztudatban 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fogyasztói igények (divat) gyors változása miatt a szolgáltatások iránti kereslet jelentős változásai. ▪ Kulturális és természeti értékek megőrzéséhez szükséges támogatás nem elegendő. ▪ Külső termékek benyomulása a regionális, térségi turisztikai piacra. ▪ Térségi marketing finanszírozása szempontjából fontos programok (pl. Leader) beindulása elmarad, késik, szelektív.

Települési infrastruktúra	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A belterületi utak kiépítettségének aránya az országos átlaghoz képest magas. ▪ Történelmi városok kiemelkedő jelenléte (Székesfehérvár, Esztergom, Veszprém, stb.), gazdag kulturális, egyházi örökség, hagyomány. ▪ Agglomerálódó nagyvárosok. ▪ Tudatos előkészítésen, tervezésen alapuló településfejlesztés. ▪ Csökkenő közműolló. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A településeken sok a rendezetlen, elhanyagolt közterület, funkcióját veszített építészeti érték. ▪ Leromlott állapotú, hiányosan, elavultan felszerelt intézmények, közösségi terek jellemzőek különösen a kistelepüléseken. ▪ Egyes településmagok rendezése teljes felújítást igényel. ▪ A törvényileg előírt településfejlesztési tervdokumentáción kívüli tervellátottság gyenge. ▪ Jelentős a leromlott barnamezős területek száma. ▪ Az önkormányzati tulajdonú épületek állaga sokat romlott az elmúlt 15 évben. ▪ Az intézményi épületállomány jelentős része épületgépészeti szempontból korszerűtlen, energiapazarló. ▪ Egyes településrészek társadalmi-gazdasági elszigetelődése több helyen kimutatható. ▪ A közintézmények többsége esetében az akadálymentesítés nem megoldott. ▪ Városperemek népességszám és lakóterületei bővülése nincs összhangban az infrastruktúrafejlesztésekkel.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Agglomerálódó nagyvárosok, település-együttesek kapcsolatainak további fejlődése. ▪ Településközi kapcsolatok fejlődése. ▪ A köz- és magánszféra együttműködésének fontossága felértékelődik, jelentős helyi fejlesztési erőforrások mozdulnak meg, amelyek javítják az életminőséget és hozzájárulnak a gazdasági aktivitás erősödéséhez a településeken. ▪ Az interregionális- és településközi kapcsolatok közös kezdeményezések fejlődése. ▪ A turizmus új irányvonalai által támasztott követelmények elősegítik a település fejlődését. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az alacsony státuszú településrészek további leromlása, szegregáció növekedése. ▪ „Hátrányos helyzetű” térségek, települések besorolásának problémája, jogszabályi háttér bizonytalansága. ▪ A környezet terhelése növekszik az útfelújítások és a közúti forgalom ebből (is) következő radikális növekedése miatt. ▪ A települési beépítettség növekszik.

Humán infrastruktúra	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A népesség korösszetétele országos összehasonlításban kedvező. ▪ A régió vándorlási többlettel jellemezhető. ▪ A foglalkoztatás helyzete országos összehasonlításban igen kedvező. ▪ A lakosság jövedelmi helyzete kedvező. ▪ A lakosság egészségi állapota összességében az országos átlagnál kedvezőbb. ▪ Jó adottságú közoktatási hálózat és egyéb képzési intézmények jellemzők. ▪ A régió minden meghatározó centrumában van felsőfokú képzés. ▪ Egyes területeken az országos átlagot meghaladó kapacitású egészségügyi intézményrendszer jellemző (pl. mentőállomások és kórházak száma, járóbeteg-ellátás, otthoni szakápolás, sportegészségügy). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A foglalkoztatásban jelentős kistérségi és települési egyenlőtlenségek találhatók. ▪ Az átlagos iskolázottsági szint Régió egyéb adottságaihoz képest az elvárhatónál gyengébb. ▪ A gazdaság és a szakképzés, felnőttképzés közti információs és koordinációs mechanizmusok és intézmények hiányosak és esetlegesek. ▪ A roma népesség helyzete kedvezőtlen. ▪ Az egészségügyi ellátás egyes mutatóiban elmaradás mutatkozik. ▪ Alacsony az egészségügyi és szociális beruházások volumene, a szociális és rehabilitációs foglalkoztatási lehetőségek száma, kevés a szociális területen az innováció. ▪ A szociális ellátás a legtöbb területen hiányos, gyenge.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A TISZK-ek létrehozásával a szakképzés a gazdaság igényeihez rugalmasan igazodik. ▪ A modern és fejlett technológiai megoldásokat, technikákat alkalmazni tudó humán erőforrás igénye megnő, a felsőoktatási intézményeknek is igazodniuk kell ezekhez az elvárásokhoz. ▪ A szociális szakember-képzés minőségének emelése. ▪ Az egészségügy számára műszer és modern technológia berendezések biztosítása ▪ Szemléletváltás a hátrányos helyzetűeket érintő munkaerőpiaci zavarok kezelésében. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A 1000-nél kisebb létszámú településeken nehezebb lehet bizonyos szociális szolgáltatások elérése, mivel számos szolgáltatás ezeken a településeken nem kötelező. ▪ TISZK-ken kívül kerülő szakmák, szakmacsoportok elhanyagolása. ▪ Az egészségügy területén későbbiekben megvalósuló privatizáció területi egyenlőtlenségeket generálhat megfelelő színvonalú ellátás biztosításában, hozzáférhetőségében.

Környezetvédelem/Energetika	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A régió településein a szervezett, rendszeres hulladékgyűjtés gyakorlatilag megoldott. ▪ A nagyvárosokban a keletkező szennyvíz elvezetése és tisztítása az országos átlagnál kedvezőbb. ▪ A befogadóba legalább biológiailag tisztított szennyvíz kerül bevezetésre. ▪ Kiemelkedő táji-természeti értékek, ökológiai rendszerek jellemzők, változatos a növény- és állatvilág. ▪ Számos természetszerű állapotban megmaradt élőhely található, a legjelentősebb, legjellemzőbb területek természetvédelmi oltalom alá kerültek. ▪ A kiterjedt karsztvidék alatt az ország legjelentősebb vízbázisa húzódik. ▪ A régió a védett és védelem alá nem helyezett természeti értékei révén kiváló környezettudatosságot és turisztikai kínálatot bővítő lehetőségekkel bír. ▪ Az erőműi lehetőségek és fejlesztési szándékok jelentősek a megújuló energiahordozók általi energiatermelésre. ▪ Erdőgazdálkodásra építhető megújuló energiahasznosítási fejlesztések jellemzőek. ▪ Kedvezők a regionális feltételek, adottságok a szélenergia hasznosításához. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A régióban található hulladéklerakók döntő része nem felel meg a hatályos jogszabályoknak, illetve jelentős számú az illegális hulladéklerakó. ▪ A szelektív hulladékgyűjtés feltételei kedvezőtlenek. ▪ Jelentős számú szennyeződésre érzékeny felszíni, illetve felszín alatti vízbázis található a régióban, védelmük kiépítése lassú ütemben halad. ▪ A kis lélekszámú települések szennyvízkezelése alacsony fokú, megoldatlan, ebből számos település nem látható el gazdaságosan közműves szennyvízelvezető és -tisztító művel. ▪ A bel- és külterületi csapadékvíz-elvezető rendszerek kiépítésében jelentős lemaradás van. ▪ Tájsebek, meddőhányók és barnamezős területek száma nagy és kezelésük problémás. ▪ A lakosság környezettudatossága, energiatudatos szemlélet rendkívül alacsony fokú. ▪ A levegőszennyezés több területen ma is jelentős. ▪ A helyes energiagazdálkodás feltételei és lehetőségei korlátozottak. ▪ Pazarló energiafelhasználási szokások. ▪ Energiahatékonyság szempontjából korszerűtlen termelőeszközök. ▪ Alacsony fokú és mértékű az alternatív energiaforrások mozgósítása, illetve a régióban képződött hulladékok energetikai célú hasznosítása. ▪ A mezőgazdasági hulladék szervezett formában nem kerül energetikailag hasznosításra. ▪ Aprófalvas térségekben a vezetékes gázellátottság hiányos.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Környezet- és környezetkímélő ipar, környezetbarát technológiák és termékek előtérbe kerülése. ▪ NATURA 2000 hálózat területbiztosításával a természeti értékek rendszerezett védelme. ▪ Energiafelhasználás racionalizálása, a megújuló energiaforrások felhasználásának növekedése és a javuló energiahatékonyság révén csökken az import-függőség, valamint az emisszió, ▪ Az energiatermelők, -szolgáltatók, az energiahatékony berendezéseket gyártók és forgalmazók vertikumának, hálózatos együttműködésének kialakulása. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A környezet terhelése növekszik az útfelújítások és a közúti forgalom radikális növekedése miatt. ▪ A már kialakult regionális víz- szennyvízelvezető rendszerek üzemeltetése többletköltséget jelent. ▪ Eltérő érdekeltségek az energiatermelés területén. Energiatakarékos termékek és technológiák lassú terjedése.

Közlekedés	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az európai közlekedési folyosók régión keresztül haladó szakaszainak kiépítettsége kedvező. ▪ A főúthálózati elemek kiépítettsége jó. ▪ A közlekedési infrastrukturális ellátottság kiépítettsége jobb az országos átlagnál. ▪ A vasút-közúti keresztezések biztonságtechnikai feltételei megfelelőek. ▪ A vízi közlekedés feltételei adottak, fejlett a Balatoni hajózás. ▪ A legfontosabb ipari, kereskedelmi, társadalmi, innovációs centrumok közelében van repülőtér. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az É-D irányú közúti közlekedési hálózat kiépítettsége nem megfelelő. Nincs közvetlen vasúti és megfelelő szintű közúti kapcsolat Tatabánya és Székesfehérvár, Tatabánya és Veszprém között. ▪ Települések közötti úthálózat minősége teherbírási és utazáskényelmi szempontból kedvezőtlen. ▪ A vasúti mellékvonali hálózat igen fejletlen. ▪ A vasúti hálózati elemek minősége műszaki szempontból gyenge. ▪ A vasúti infrastruktúra állapota nem kielégítő. ▪ A kerékpárút hálózat kiépítettsége alacsony, kapcsolódó infrastruktúrája gyenge. ▪ A biztonságos közlekedés feltételei sok területen kedvezőtlenek. ▪ A vízi szállítás infrastruktúrája kiépítetlen. ▪ A vízi közlekedés infrastruktúrája a Balatonon technikailag nem megfelelő. ▪ A repülőtéri infrastruktúra fejletlen. ▪ Az egyes közlekedési ágak közösségi közlekedési elemei, kapcsolatai nincsenek összehangolva. ▪ A centrumok és agglomerációik, és a perifériák belső közlekedési kapcsolatai fejletlenek. ▪ Az akadálymentes közlekedés korlátozott.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az európai közlekedési folyosók közelébe célszerű logisztikai, ipari központot teremteni, ami pozitívan hat a gazdaságra, munkahelyekre. ▪ Az áruszállítás fejlődik. ▪ Közösségi közlekedés fejlődése. ▪ A kerékpáros közlekedés feltételei javulnak. ▪ Elhárulnak az 'akadályok'. ▪ Elővárosi közlekedési rendszerek kialakulása. ▪ Közlekedési rendszerek modalitásának növekedése. ▪ A turizmus fejlődésével a közlekedési igények nőnek. ▪ Meglévő vízi út kihasználása javul. ▪ Kombinált logisztikai központok kialakítása. ▪ Repülőterek fejlesztése, közte hobby- és sportcélú repülőterek kialakítása. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Közlekedési eredetű környezetszennyezés nő. ▪ A balesetek lehetősége fokozódik. ▪ Nő a beépítettség. ▪ Emelkedik a zajterhelés. ▪ Csökken a mobilitás.

REGIONÁLIS OPERATÍV PROGRAM

A Közép-dunántúli Régió Regionális Operatív Programja a magterületi stratégiák elemzéseire, prioritás és intézkedés javaslataira, a helyzetértékelésekre, a belőlük származtatott összeített stratégiai jövőképre és célrendszerre, a rendelkezésre álló indikatív projektlistára, továbbá a lehetséges forrásallokációra építve összefoglalja a 2007-2013 közti időszak kiemelt regionális prioritásait, beavatkozási területeit és támogatható tevékenységeit.

PRIORITÁSOK ÉS BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK

A Közép-dunántúli Régió fejlesztésének három prioritása a – korábban bemutatott – stratégiai jövőkép, valamint a stratégiai, az átfogó és a specifikus célok során megfogalmazott elképzelések elérési módját jelöli ki, amelyhez beavatkozási területeket és támogatható tevékenységeket rendel. A régió prioritásai a következők 2007 és 2013 között:

I. Regionális gazdaság- és turizmusfejlesztés

II. Humán- és települési infrastruktúrafejlesztés

III. Környezet- és közlekedésfejlesztés

A prioritások és beavatkozási területek kapcsolódását a stratégiai célrendszerhez a következő táblázat mutatja:

Jövőkép

A Közép-dunántúli Régió hosszú távú jövőképe, hogy az Innováció Régiójává váljon. Olyan magterületté, amely adottságai hatékony hasznosításával folyamatosan növeli versenyképességét, és húzószerepet tölt be Magyarország modernizációjában.

Stratégiai cél

A jövőkép elérését szolgáló stratégiai fejlesztési cél, hogy a Közép-dunántúli Régió az innováció, az állandó megújulás elemeit befogadja, elterjessze és közvetítse, ezzel javítsa a régióban élők életminőségét.

Átfogó fejlesztési célok

1. Innovatív társadalmi-gazdasági szerkezet létrehozása;
2. Kiegyensúlyozott területi fejlődéssel vonzó életter kialakítása.

Specifikus fejlesztési célok

- 1.) Innovatív és versenyképes gazdasági környezet kialakítása
- 2.) Minőségi humán erőforrás fejlesztés
- 3.) Fenntartható életminőség megteremtése

1. Prioritás: regionális gazdaság- és turizmusfejlesztés

Gazdaság- fejlesztés

1.1.
A régió gazdasági vonzerejének növelése

1.2. Gazdasági integrációk támogatása

1.3.
A vállalkozások általános versenyképességi hátterének erősítése

1.4.
A gazdaság innovációs miliőjének javítása

Turizmus- fejlesztés

1.5.
A turisztikai kínálat és fogadókészség minőségi fejlesztése

1.6.
A turizmus menedzsmentjének és marketingjének erősítése

II. Prioritás: humán- és települési infrastruktúrafejlesztés

Humán- infrastruktú- ra fejlesztés

2.1.
A foglalkoztatás növelése, a humán szférába történő beruházások ösztönzése

2.2.
A képzési rendszer fejlesztése, modernizálása, a gazdaság igényeihez történő igazítása

2.3.
Az egészség-ügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése

Település- fejlesztés

2.4.
A települési funkciók bővítése, korszerűsítése

2.5.
A települési- és épített környezet fejlesztése, örökségvédelem

2.6. Intézmény-
fejlesztés

III. Prioritás: környezet- és közlekedésfejlesztés

Környezet- és energetika fejlesztés

3.1.
Környezeti állapot javítása, környezettudatos fejlesztés

3.2.
Megújuló energiaforrások és alternatív energiák hasznosításának növelése

Közlekedés- fejlesztés

3.3.
Közúthálózat fejlesztése

3.4.
Közösségi közlekedés fejlesztése

1. PRIORITÁS: REGIONÁLIS GAZDASÁG- ÉS TURIZMUSFEJLESZTÉS

A prioritás átfogó célja

A prioritás átfogó célja a Közép-Dunántúli Régió nemzetközi versenyképességének növelése, elsősorban az innováció-orientált gazdaságfejlesztési folyamatok és struktúrák előtérbe helyezésével, a hozzáadott értéket teremtő stratégiai működő tőke bevonásával, a kis- és középvállalkozások dinamizálásával, valamint a turizmus új növekedési pályára állításával.

A prioritás indoklása

A régió versenyképességének megőrzése és fejlesztése érdekében elengedhetetlen a helyi gazdaság innováció-orientált fejlesztése az eddigi olcsó munkaerőre és külföldi tőkebefektetésre épülő, tömegtermelésen alapuló modell helyett. Ösztönözni szükséges az adaptív, képzett munkaerőn és a fejlett tudásbázison alapuló, magas hozzáadott értékű termelést eredményező beruházásokat, erősíteni a gazdasági integrációkat, a kis- és középvállalkozások versenyképességét, az innovációt a termék/szolgáltatás teljes élettartama alatt, a vállalkozások „innovációs körökbe” integrálódását.

A turizmus a régió gazdasági bázisának egyre jelentősebb forrását nyújtja. Megerősödtek a hagyományos turisztikai térségek, azok nagyobb, önállóbb szerepköröket kaptak (Balaton, Velencei-tó – Vértes, Dunakanyar kiemelt térségei). A speciális idegenforgalmi kínálati elemek (természeti kincsek, történelmi városok, gazdag kulturális örökség, várak, múzeumok, történelmi borvidékek) térségi szintű összekapcsolásával növekedhet a régió vonzása, csökkenhet a szezonális, az egyes idegenforgalmi kínálati pontok komplex, integrált kínálattal értékelődnek fel, valamint növekedhet a belföldi turizmus volumene.

A prioritás fenntarthatósági szempontjai

Általánosságban előnyt élveznek a környezeti terhelés minimalizálására törekvő vagy az ezt az igényt figyelembe vevő fejlesztések, az energia-gazdálkodás hatékonyságának javítása és a megújuló energia felhasználásának növelése. Elvárt a környezeti kockázatokat csökkentő, új technológiák és szolgáltatások bevezetése, valamint egy kevesebb hagyományos, erősen szennyező tevékenységet és több új high-tech, környezetbarát vállalkozást magában foglaló iparstruktúra felé történő elmozdulás motiválása.

Szintén a fenntarthatóság elérését szolgálja a létező infrastruktúra-elemek kiaknázása, továbbá a vállalkozói tudás-transzfer és az együttműködésekkel fakadó, racionalizált, hálózati szemléletű tevékenység-diverzifikáció, amely a környezeti tényezők figyelembevételének könnyítésével járul hozzá a fenntartható fejlődés jobb megalapozásához.

A beruházások fejletlenebb régióba terelése elősegítheti a regionális különbségek csökkenését, a gazdasági tevékenység túlzott koncentrációjából fakadó káros környezeti hatások mérséklődését. A betelepülő vállalkozások beruházásaitól és működésétől elvárt a környezeti terhelés minimalizálása és az értékes természeti, táji adottságok fenntartható megőrzése.

Végül a turisztikai fejlesztések azzal segítik elő a fenntarthatóság megvalósulását, hogy maximálisan szem előtt tartják a természeti és épített környezet védelmét, a lehető legkevesebb

környezeti terheléssel járnak és a helyi lakosság igényeit a lehető legnagyobb mértékben figyelembe veszik.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben megvalósuló fejlesztések kizárólag a mindenkor hatályos, BFT által elfogadott, legitim Balaton Fejlesztési Stratégiában foglaltakkal összhangban támogathatók.

A prioritás esélyegyenlőségi szempontjai

A prioritás keretében megvalósított tevékenységek elvártan támogatják a társadalmi befogadást, a nők és férfiak, hátrányos helyzetűek (fiatalok és idősek, a kisebbségek, fogyatékkal élők) közötti, valamint a megváltozott munkaképességűek számára biztosított esélyegyenlőséget és azt, hogy az eszköz által nyújtott lehetőségek valóban mindenki számára nyitva álljanak, beleértve a program menedzsmentjében való részvételt, illetve hogy pozitív lépések történjenek a nőkkal vagy férfiakkal kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése területén. A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség megvalósulását a magasabb minőségű, magasabb képzettséget igénylő és magasabb hozzáadott értéket képviselő foglalkoztatási lehetőségek vonzásán keresztül segíti elő, mely magában foglalja az alacsonyabb képzettséget igénylő munkahelyek kiváltását, az iparban történő foglalkoztatás terén megnövekedett női esélyegyenlőséget.

Speciális, mindhárom prioritás keretében horizontálisan érvényesítendő esélyegyenlőségi kritérium az akadálymentesítés adott beruházás jellegétől függő biztosítása, amely lehet:

- Környezeti akadálymentesítés (a fogyatékkal élők és mozgáskorlátozottak számára könnyebb hozzáférést biztosító megoldások alkalmazása).
- Info-kommunikációs akadálymentesítés (az önkormányzati, civil és magán szféra által nyújtott szolgáltatások a különböző fogyatékkal élő csoportok számára is megismerhetővé és elérhetővé válnak).
- Közösségi közlekedés akadálymentesítése (a fogyatékkal élők és mozgáskorlátozottak számára könnyebb hozzáférést biztosító megoldások alkalmazása).

A prioritás szinergikus hatásai, kiaknázásának feltételei

A prioritás keretein belül tervezett beavatkozási területek hatása akkor multiplikálható, a lehetséges szinergikus hatások akkor kerülhetnek kiaknázásra, ha a beavatkozások összhangban vannak egyrészt az ágazati programok, másrészt az érintett regionális programok beavatkozásaival. A beavatkozások összehangolása kiemelten fontos egyrészt a Balaton térségét érintő fejlesztések esetén a Dél-dunántúli és Nyugat-dunántúli Régiókkal, másrészt a Közép-dunántúli Régió határán átnyúló, interregionális fejlesztések vonatkozásában az érintett régióval. A Balaton térség egységes, összehangolt fejlesztése érdekében az együttműködés megfelelő terepe a Balatoni Fejlesztési Tanács.

1.1. Beavatkozási terület: a régió gazdasági vonzerejének növelése

Célok

A beavatkozási terület célja a nemzetközileg vonzó regionális gazdasági környezet kialakítása, mely magában foglalja:

- az üzleti infrastruktúra, a vállalkozói inkubáció, a vállalkozásokat kiszolgáló szolgáltatói háttér minőségi javulását,
- a regionális és helyi befektetéseknek a versenyképes, terület-specifikus gazdasági fejlődésben betöltött szerepének erősödését.

Indoklás

A meglévő, illetve a továbbfejlesztendő gazdasági infrastruktúra (ipari parkok, inkubátorházak, vállalkozói övezetek, stb.) a régió fontos kínálati és versenyképességet fokozó elemei. Az ipari parkok számát, általuk birtokolt területeket, működő vállalkozásaik számát tekintve a Régió országosan kiemelkedő pozíciót mondhat magáénak és jelen vannak az országos szinten is elismert, jó kapcsolatrendszerrel bíró inkubátorházak, kialakult a helyi kezdeményezésen alapuló működtetési kultúra. Ugyanakkor a helyi vállalkozói inkubátorok, vonzó telephelyi centrumok száma – a barnamezős beruházásokat katalizáló, megújítandó, funkcióval megtölthető infrastrukturális háttér ellenére – kevés, alapvetően hiányzanak a kistérségi szintű központok, a meglévők infrastruktúrája és eszközfüggő szolgáltatásaik egyaránt fejlesztésre szorulnak. Még ma is sajnálatos tény, hogy az ipari parkok szolgáltatásaikat, hálózati együttműködésüket, tematikus szegmentációjukat tekintve fejlesztésre szorulnak, a technológiai inkubáció jelenléte kevésbé domináns.

A régióban jelenlévő működő tőke jellemző trendjei figyelmeztetőek, az utóbbi években több külföldi befektető is kivonta tőkéjét a régióból (Mannessmann, IBM, Kenwood), ami egyrészt tovább rontotta az egyébként is hátrányos helyzetű térségek pozícióit (Sárbogárd), de még az erős és fejlett gazdasággal rendelkező térségben (Székesfehérvár) is megrázkódtatást okozott. A tömegtermelésre épülő további fejlesztések lehetőségei fokozatosan kimerülnek a régióban, a befektetés-ösztönzés minőségi változásra szorul, egyfelől koncentrálna a problémás, tökehiányos mikrotérségek fizikai értelemben vett gyarapításának ösztönzésére, másfelől a betelepülő tőke minőségi mutatóinak jobbítására. Mindehhez a betelepült vállalkozások profitjának újrafelfektetéséhez és új befektetők vonzásához kapcsolódó pro-aktív befektetés-ösztönzési szolgáltatás annak hálózati szemléletű megerősítésével, a hatékonyság helyi ismereteken alapuló, magasabb szintre emelésével képes segíteni.

Fejlesztési eszközök

1.1.1. Regionálisan kiegyensúlyozott, vonzó telephelyi, iparterületi infrastruktúra kialakítása

Célja

Regionálisan kiegyensúlyozott, vonzó telephelyi, iparterületi infrastruktúra biztosítása.

Támogatható tevékenységei

A vállalkozások befektetéseinek komplex színtereit jelentő iparterületek, barnamezős területek helyi vállalkozói központok, telephelyi centrumok, kistérségi jelentőségű ipari parkok alapvető infrastruktúrájának kialakítása, meglévők fejlesztése.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, non-profit szervezetek, önkormányzatok

Területi szempontok

A beavatkozási terület elsősorban a Közép-Dunántúli Régió azon kistérségeire koncentrál, melyek nem rendelkeznek kistérségi jelentőségű, vonzó üzleti környezetet jelentő ipari parkkal. Középpontba helyezi a Közép-Dunántúli Régió külső és belső perifériáit, elmaradott térségeit: a *szocialista iparosítás* gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő *térségeket* (Dunántúli-középhegység egykori „energiatengelye”: Ajkai, Várpalotai, Oroszlányi, Tatabányai, Dorogi kistérség; továbbá az Ács és Esztergom közötti Duna-menti kistérségek ipari települései), illetve a *leszakadóban lévő vagy stagnáló vidéki területeket* (Abai, Adonyi, Enyingi, Ercsi, Kisbéri, Sárbogárdi, Sümegi, Tapolcai kistérség).

Ettől eltérő területeken az iparterületek, helyi vállalkozói központok, telephelyi centrumok, kistérségi jelentőségű ipari parkok, integrátori ipari parkok szolgáltatási színvonalának emelkedésével járó, egyértelműen magasabb hozzáadott értéket eredményező, komplex fejlesztések részeként támogatható.

Speciális kritériumok

A fejlesztések barnamezős területekre, meglévő, helyi jelentőségű iparterületekre, ipari parkokra, vállalkozói központokra vonatkozhatnak. Előnyt élveznek az olyan fejlesztések, amelyeket elősegítik a vidéki, helyi piacra termelő, illetve helyi erőforrásokra építő vállalkozások fejlődését.

1.1.2. A vállalkozásokat támogató szolgáltatói háttér fejlesztése

Célja

A vállalkozásokat hatékonyan támogató regionális szolgáltatói háttér megteremtése.

Támogatható tevékenységei

A vállalkozások befektetéseinek komplex színtereit jelentő vállalkozói inkubátorok, kistérségi jelentőségű ipari parkok

- szolgáltatásait,
- hálózati együttműködésüket,
- tematikus szegmentációjukat,
- technológiai inkubációjukat

segítő, bizonyítottan a környezet technikai és szakmai feltételeinek jelentős javítását célzó infrastrukturális fejlesztések.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, non-profit szervezetek, önkormányzatok

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

A fejlesztések meglévő, helyi, kistérségi jelentőségű ipari parkokra, vállalkozói parkokra, technológiai és általános inkubátorokra vonatkozhatnak.

1.1.3. A regionális és helyi befektetések vonzását segítő szolgáltatások hatékonyságának növelése

Célja

Pro-aktív, hatékony és hatásos szolgáltatási palettával jellemezhető befektetés-ösztönző regionális hálózat kialakítása.

Támogatható tevékenységei

Az ITDH hálózatához kapcsolódóan, a régióba települt vállalkozások profitjának reinvesztíciójához és új befektetők vonzásához kapcsolódó regionális alhálózatok kialakítása, pro-aktív befektetés-ösztönzési szolgáltatás, üzletember-találkozók, lehetséges befektetők és helyi önkormányzatok, valamint külföldi tulajdonú nagyvállalatok és beszállító vállalkozások közötti ún. „match-making” tevékenység, promóciós tanácsadások, valamint a megvalósult beruházásokat követő kormányzati “gondoskodó” follow-up tevékenységek.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, non-profit szervezetek, önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások.

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

Az ITDH hálózatához kapcsolódó, regionális alhálózatok kialakítása és szolgáltatásaik fejlesztése támogatható, de az ITDH alaphálózatának központi fejlesztése nem.

Várható hatások

A beavatkozási terület eredményeként emelkedik a külföldi tőkebevonás szintje, exportorientált gazdasági növekedés várható. Emelkedik a magas hozzáadott értéket képviselő termékek és szolgáltatások aránya, és a kvalifikált munkaerő iránti kereslet. A vállalkozói szektor mennyiségi mutatói javulnak, az összetétel minőségileg magasabb szintre kerül. A régióban a szolgáltatások magas színvonalú integrációja révén tovább erősödik a regionális piaci pozíció.

A Régió növekedési társközpontjai, regionális decentrumai, erős középvárosai nemzetközi szinten is elismert, vonzó, meghatározó hozzáadott értéket teremtő gazdasági desztinációkká válnak.

Az elmaradott mikrotérségekben, regionális perifériákon javul a foglalkoztatási helyzet, a termelési bázis kiszélesül, növekedési decentrumok, kistérségi központok alakulnak ki, és ezáltal mérséklődnek a regionális egyenlőtlenségek.

1.2. Beavatkozási terület: gazdasági integrációk támogatása

Célok

A beavatkozási terület célja *versenyképes, innovatív és integrált gazdasági szervezetek* kialakítása, mely magában foglalja

- beszállítói integrációk,
- a gazdaság hálózatszerű fejlődését, formálódó klaszterek fenntartható erősödését.

Indoklás

A régió fő erőssége az uniós viszonyokhoz képest jóval olcsóbb, fejlettebb technológiájú munkavégzés elsajátítására alkalmas, adaptív munkaerő és kedvező geopolitikai helyzete, melyekre alapozva sikeresen valósította meg a '90-es évek gazdasági szerkezetváltását, kiemelkedő szerepet játszik a külföldi működő tőkevonásban, erősen integrálódott a globális gazdaságba. A régióban a multinacionális vállalatok döntően „bérterület-bérmunka” jellegű betelepülése dominál, a külföldi befektetések multiplikátor hatása csak kevéssé érvényesül. A letelepült külföldi vállalkozások többsége alacsony anyagigényű, fejlett technológiát megkövetelő, viszonylag magas élőkommunikáció igényű termelést folytat. A nagyvállalati funkciókat betöltő, többnyire külföldi befektetők stratégiai moduljaikat tekintve továbbra is korábbi, külföldi „integrátori” beszállítójuktól vásárolnak, egyéb modulok tekintetében ugyan hazai részhálózatokra támaszkodnak, de annak a befektetőtől való egyoldalú függősége, kiszolgáltatottsága megkérdőjelezhetetlen: a helyi mikro-, kis- és közepes vállalkozások technológiai színvonala általában alacsony, korszerűtlen eszközállománnyal rendelkeznek, ami gátolja a fejlesztéseket, a beszállítói kapcsolatok kialakulását, s nehezíti az uniós előírásoknak való megfelelést.

Több iparágban megindult a klaszterizációs folyamat, ezt klaszter-kezdemenyezések is segítik, azonban ezek az együttműködések többnyire fejletlenek, formálisak, erősebb menedzsmentre és a közös tevékenységek volumenének, hatékonyságának növelésére szorulnak. Általánosságban elmondható, hogy a régióban alacsony szintűek a termelési kooperációk, a klaszterizáció fejlesztésre szorul.

Fejlesztési eszközök

1.2.1. Beszállítói integrációk erősítése

Célja

Potenciális beszállítói vállalkozások, fejlett regionális beszállítói hálózatok fejlesztése.

Támogatható tevékenységei

A beszállítói tevékenység létrehozásához, bővítéséhez szükséges fejlesztések, melyek a beszállítói rendszerbe kapcsolódó vállalkozások támogatása keretében olyan színvonalú kapacitások létrehozását segítik elő, amelyek lehetővé teszik, hogy az egyes vállalkozások be tudjanak kapcsolódni a beszállítói hálózatba és/vagy tartósan meg tudjanak felelni a beszállítói lánchoz való tartozás követelményeinek. Ennek keretében támogatásban részesül a beszállításhoz

szükséges kommunikációs háttér létrehozása, valamint a beszállítói termelő kapacitások kiépítése és fejlesztése.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett, beszállítói pozícióban lévő vagy beszállítóvá váló gazdasági társaságok, egyéni vállalkozók; a régió megyéinek Kereskedelmi és Iparkamarái.

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

Beszállítói vállalkozások támogatása, kivéve az integrátori pozíciót betöltő vállalkozásokat. A régió erősségeit jelentő ágazatok (elektronika, mechatronika, járműipar, informatika, logisztika, környezet- és műanyagipar, élelmiszeripar) vállalkozásai közötti beszállítói kapcsolatok fejlesztése kiemelten támogatandó.

1.2.2. Vállalkozói alapú stratégiai együttműködések, hálózatok létrejöttének, fejlődésének ösztönzése

Célja

Vállalkozói alapú stratégiai együttműködések, hálózatok létrejötte és fenntartható fejlődése

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz érték- és terméklánc klaszter kialakítása és/vagy fenntartható fejlesztése érdekében kedvezményezett vállalkozások, non-profit szervezetek, innovatív szolgáltatást nyújtó intézmények, szervezetek közötti hálózatépítésre irányul. Támogatja az együttműködések kialakítását segítő szolgáltatások és tanácsadási tevékenység kiépítését, illetve fejlesztését, valamint a sikeres működés beindításához szükséges feltételek megteremtését. Ennek keretében támogatást kaphat a szervezeti rendszer kialakítása, bővítése, a vállalkozók közötti együttműködés szervezése, a hálózati közös arculatának kidolgozása és megjelenítése, adatbázis kialakítása, a hálózat infrastruktúrájának, közös termelő kapacitásainak kiépítése és fejlesztése.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, non-profit szervezetek.

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

Kiemelten támogatandók a régió erősségeit jelentő ágazatok (elektronika, mechatronika, járműipar, informatika-IKT, logisztika, környezet- és műanyagipar, élelmiszeripar, fa- és bútorigar, építőipar) vállalkozásai közötti együttműködések, valamint az energetikai klaszter kialakítását elősegítő fejlesztések. A fejlesztési eszköz támogatja a környező régiók szervezeteivel kialakított együttműködések is.

Várható hatások

A beavatkozási terület eredményeként a hazai beszállítói szektor mennyiségi és minőségi mutatói javulnak, a régió termelési kultúráján alapuló adottságainak kiaknázása magasabb szintre kerül, a beszállítói integrációk magas színvonalú jelenléte révén tovább erősödik a regionális piaci pozíció.

A tranzakciós költségek csökkentése érdekében kialakított együttműködések a közös akcióban részt vevő vállalatok számára hatékonyság-növekedést jelent, és az így elérhető externális hatások a szervezési költségeknél nagyobb hasznot hajtanak az érintett vállalatok számára.

A Régió növekedési társközpontjai, regionális decentrumai, nagyvállalatoknak és beszállítói integrátoroknak telephelyet biztosító, erős középvárosai és agglomerációjuk nemzetközi szinten is elismert, vonzó, meghatározó hozzáadott értéket teremtő beszállítói desztinációkká válnak.

Az elmaradott mikrotérségekben, regionális perifériákon specializált „beszállítói” övezetek alakulnak ki, javítva a foglalkoztatási helyzetet, növekedési decentrumokat, kistérségi központokat alakítva ki, mérsékelve ezzel a regionális egyenlőtlenségeket.

1.3. Beavatkozási terület: a vállalkozások általános versenyképességi hátterének erősítése

Célok

A beavatkozási terület célja *megerősödött hazai tulajdonú kis- és középvállalkozói réteg* kialakulása, a vállalkozások készségeinek és képességeinek javulása, piaci pozícióik erősödése, mely magában foglalja

- általános telephelyi,
- termelési eszközeik-béli, technikai, technológiai,
- szervezeti és folyamat-orientált fejlődésüket.

Indoklás

A rendszerváltást követő krízishelyzetet kezelve, a 90' es évek barna- illetve zöldmezős beruházásai elősegítették az ipar megújulását, s a térségbe betelepedett nemzetközi működő tőke, - megyénként eltérő módon és struktúrában - megteremtette a nemzetközi piacokhoz való kapcsolódás feltételeit, egyúttal, - sajnálatos módon - kialakítva a gazdaság duális jellegét. Jelentős különbségek tapasztalhatók a gazdasági teljesítmény, a hatékonyság tekintetében az erősen exportorientált, döntően külföldi tulajdonú nagyvállalati szektor, valamint a belső, illetve lokális piacra termelő, alapvetően hazai tulajdonú, mikro, kis- és középvállalati szektor között. A kis- és középvállalati szektor alacsony termelékenységének fő oka a KKV-k tőkehiánya, ebből adódóan fejlesztésre szoruló telephelyi adottságaik, elavult technológiájuk, korszerűtlen eszközállományuk, valamint kevésbé hatékony vállalati kultúrájuk, szervezeteik és folyamataik.

Fejlesztési eszközök

1.3.1. Általános vállalkozói telephelyi infrastruktúra-fejlesztés

Célja

Mikro-, és kisvállalkozások általános telephelyi jellemzőinek jobbítása

Támogatható tevékenységei

A vállalkozások környezeti adottságait jobbító, általános/alapvető telephelyi infrastrukturális fejlesztések, melyek a vállalkozások piaci pozícióinak, környezetbarát, energia-hatékony telephelyi alap-jellemzőinek magasabb minőségi szintre emelését célozzák.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, amelyek megfelelnek a KKV törvényben foglalt mikro- és kisvállalkozás definíciónak.

Területi szempontok

A beavatkozási terület kiemelten támogatja a Közép-dunántúli Régió leszakadó, vagy stagnáló vidéki területein (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi, Enying, Sárbogárd kistérségei), valamint a *szocialista iparosítás* gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő *térségeiben* (Dunántúli-középhegység egykori „energiatengelye”: Ajkai, Várpalotai, Oroszlányi, Tatabányai, Dorogi kistérség; továbbá az Ács és Esztergom közötti Duna-menti kistérségek ipari települései) megvalósuló fejlesztéseket.

Speciális kritériumok

Előnyt élveznek az olyan fejlesztések, amelyeket elősegítik a helyi piacra termelő, illetve helyi erőforrásokra építő vállalkozások fejlődését, valamint a régió erősségeit jelentő ágazatok (elektronika, mechatronika, járműipar, informatika-IKT, logisztika, környezet- és műanyagipar, élelmiszeripar) vállalkozásai. Kiemelten támogatandóak továbbá a meglévő, valamint újonnan alakuló, magas hozzáadott értékű tevékenységet folytató vállalkozások. A fejlesztési eszköz csak környezetkímélő fejlesztéseket, illetve a meglévő üzemek környezetkímélőbb átalakítását támogatja.

1.3.2. Vállalkozások termelési eszközeinek fejlesztése, technológiai színvonalának emelése

Célja

Vállalkozások termelési eszközeinek fejlesztése, technológiai színvonalának emelése

Támogatható tevékenységei

A potenciális fejlődésre, piaci pozíció-erősítésre képes mikro-, és kisvállalkozások termelőeszközeinek technikai, technológiai fejlesztése.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, amelyek megfelelnek a KKV törvényben foglalt mikro- és kisvállalkozás definíciónak.

Területi szempontok

A beavatkozási terület kiemelten támogatja a Közép-dunántúli Régió leszakadó, vagy stagnáló vidéki területein (Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi, Enying, Sárbogárd kistérségei),

valamint a *szocialista iparosítás* gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő *térségeikben* (Dunántúli-középhegység egykori „energiatengelye”: Ajkai, Várpalotai, Oroszlányi, Tatabányai, Dorogi kistérség; továbbá az Ács és Esztergom közötti Duna-menti kistérségek ipari települései) megvalósuló fejlesztéseket.

Speciális kritériumok

Nem támogathatók azok a mikro- és kisvállalkozások, amelyek az EMVA által támogatott, vidéki gazdaság diverzifikálását célzó fejlesztéseket valósítanak meg. Előnyt élveznek az olyan fejlesztések, amelyeket elősegítik a helyi piacra termelő, illetve helyi erőforrásokra építő vállalkozások fejlődését, továbbá a régió erősségeit jelentő ágazatok (elektronika, mechatronika, járműipar, informatika-IKT, logisztika, környezet- és műanyagipar, élelmiszeripar) vállalkozásai. Kiemelten támogatandóak továbbá a meglévő, valamint újonnan alakuló, magas hozzáadott értékű tevékenységet folytató vállalkozások. A fejlesztési eszköz csak környezetkímélő fejlesztéseket, illetve a meglévő üzemek környezetkímélőbb átalakítását támogatja.

1.3.3. Vállalkozói kultúra és ismeretek fejlesztése

Célja

A vállalkozások alapvető működéséhez, valamint a továbblépéséhez szükséges szakmaspecifikus ismeretek vállalkozások közötti elterjesztése, illetve az üzletmenet hatékony megszervezéséhez szükséges tudás szélesebb körűvé tétele, ezáltal a kis- és középvállalkozások hatékonyságának növelése, túlélési, illetve növekedési esélyeinek javítása.

Támogatható tevékenységei

A program közvetlenül a vállalkozásoknak nyújt segítséget az általuk igénybe vett emelt szintű, szakma-specifikus tanácsadói díj támogatásán keresztül, az alábbi területeken:

- szervezet-átalakítás,
- menedzsment-tanácsadás,
- folyamatszervezés,
- üzleti terv készítés,
- stratégiai tervezés,
- projektervezés,
- piackutatás, marketing,
- EU-s követelményekre való felkészítés,
- pályázatkészítés,
- üzleti auditok elvégzése,
- a növekedéshez szükséges eljárások ismeretének és alkalmazásának elterjesztése,
- technológiai és termelési ismeretek fejlesztését szolgáló tanácsadás,
- rendezvények, konferenciák, szakmai találkozók szervezése és lebonyolítása.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, amelyek megfelelnek a KKV törvényben foglalt KKV definíciónak.

Területi szempontok

A beavatkozási terület elsősorban a Közép-Dunántúli Régió azon kistérségeire koncentrál, melyek nem rendelkeznek kistérségi jelentőségű, vonzó üzleti környezetet jelentő ipari parkkal. Középpontba helyezi a Közép-Dunántúli Régió külső és belső perifériáit, elmaradott térségeit: a *szocialista iparosítás* gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő *térségeket* (Dunántúli-középhegység egykori „energiatengelye”: Ajkai, Várpalotai, Oroszlányi, Tatabányai, Dorogi kistérség; továbbá az Ács és Esztergom közötti Duna-menti kistérségek ipari települései), illetve a *leszakadóban lévő vagy stagnáló vidéki területei* (Abai, Sárbogárdi, Enyingi, Sümegi, Tapolcai, Kisbéri, Adonyi, Ercsi kistérség), mint külső perifériákat.

Ettől eltérő területeken a kedvezményezett vállalkozások egyértelműen magasabb hozzáadott értéket eredményező, komplex fejlesztések részeként támogathatók.

Speciális kritériumok

Előnyt élveznek a régió erősségeit jelentő ágazatok (elektronika, mechatronika, járműipar, informatika-IKT, logisztika, környezet- és műanyagipar, élelmiszeripar) vállalkozásai.

Várható hatások

A beavatkozási terület a telephelyi és technikai korszerűsítés támogatásával elősegíti a fejlődésre alkalmas vállalatok hazai és nemzetközi versenyképességének javulását, javítja piaci pozícióikat, növeli export- és foglalkoztatási képességüket.

A vállalkozások sikeres működtetéshez szükséges tudás szélesebb körűvé válásával javulnak az induló vállalkozások túlélési esélyei, a beavatkozási terület hozzájárul a stratégiai gondolkodás, a fejlesztéshez szükséges ismeretek elterjedéséhez, valamint javítja a KKV-k versenyben való helytállását.

A Régió fejlett gazdasági területein magasabb lesz hozzáadott érték, nemzetközi szinten is elismert, versenyképes vállalkozói réteg alakul ki.

Az elmaradott mikrotérségekben, regionális perifériákon emelkedik az általános vállalkozási szándék-, infrastruktúra- és kultúra, a termelési rendszerek színvonala, mérsékelve ezáltal a regionális egyenlőtlenségeket.

1.4. Beavatkozási terület: a gazdaság innovációs miliőjének javítása

Célok

A beavatkozási terület célja az *innováció-orientált regionális gazdasági szerkezet* kialakulása, mely magában foglalja

- a kutatási eredmények előállítására alkalmas, fejlett infrastrukturális, személyi és kapcsolati adottságokkal bíró szervezeti és intézményrendszert,

- a kísérleti fejlesztés gazdaság-fejlesztésben betöltött domináns szerepét,
- hatékony és hatásos innovációs menedzsment szolgáltatásokat.

Indoklás

A régió versenyképességének hosszú távú fenntartása érdekében nélkülözhetetlen a bér munkára és tömegtermelésre épülő gazdaságról a tudásalapú, innováció-vezérelt gazdasági fejlődésre való áttérés. A vállalkozói kapcsolatok gyengeségei mellett problémaként jelezhető az üzleti és a tudományos, oktatási szféra közti együttműködés hiánya, ami esetünkben a régió alapvető stratégiai célját – az innováció régiójává válást – is veszélyezteti. Súlyosítja a problémát, hogy ez nemcsak a kapcsolatrendszer hiányára, hanem a vállalkozások innovációs potenciáljának alacsony voltára, s mindenekelőtt a felsőoktatás és a K+F szféra relatív elmaradottságára vezethető vissza.

Az elvárt gazdasági szerkezetváltáshoz erősítendő a vállalkozások innovációja, K+F kapcsolataik erősítése, kísérleti fejlesztésen alapuló, stratégiai termékek előállítására.

Az innováció háttérintézményei fontos szerephez jutnak az innovációk létrejöttének motiválásában, innovációk szereplői – „fejlesztők-gyártók-hasznosítók” – közötti kapcsolatok építésében, az újdonságtartalommal bíró eredmények hasznosulásában. A kutatás-fejlesztési tevékenységet, az innovációs lánc kialakulását segítő hídképző elemek, - elsősorban az információhoz jutást biztosító háttérintézmények - közül több is megtalálható a régióban, hálózatba szervezésük kiváló példája a Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség (KD-RIÜ). A vállalkozók – és a regionális gazdaságfejlesztés - magasabb színvonalú kiszolgálása érdekében azonban elengedhetetlen a KD-RIÜ szervezeti és funkcionális megerősítése, mely felismerésre alapozva a beavatkozási terület támogatni kívánja a közös regionális szolgáltatói bázis kiszélesítését és hatékony működtetését.

Fejlesztési eszközök

1.4.1. Kísérleti fejlesztések támogatása

Célja

A fejlesztési eszköz célja a kutatási eredmények előállítására képes szervezetek és az eredményeket alkalmazó vállalatok illetve vállalkozói együttműködésén alapuló kísérleti fejlesztési tevékenység által létrejött termékek mennyiségi és minőségi színvonalának emelése.

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz alapvetően a gazdasági/társadalmi versenyképességet segítő termékek, technológiák, szolgáltatások fejlesztését és bevezetését támogatja, elsősorban fejlesztő konzorciumok létrehozása és projektalapú működése révén. A beavatkozási terület keretein belül innovatív termékek (szolgáltatások) és technológiai folyamatok kis- és középvállalkozások általi, – külön támogatottan a régióban működő kutatás-fejlesztés intézmények bevonásával történő, illetve a környezetbarát technológiákra fókuszáló – kifejlesztésének és alkalmazásának érdekében újszerű, az innovációs láncolatba alátámasztottan illeszthető termék, technológia, szolgáltatás projektalapú kifejlesztésére és alkalmazásának bevezetésére fókuszál. Emellett támogatja a speciális turisztikai termékfejlesztési hálózatokhoz való kapcsolódást elősegítő kutatási és termékfejlesztési célú, valamint innovációs együttműködések.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett, jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli vállalkozások, helyi költségvetési szervek és intézményeik, non-profit szervezetek.

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió egészére vonatkozik, középpontba helyezve a Közép-Dunántúli Régió innovációs magterületeit: növekedési társközpontjait és regionális decentrumait.

Speciális kritériumok

–

1.4.2. Innovációs menedzsment szolgáltatások fejlesztése

Célja

A fejlesztési eszköz célja az innovációt támogató szervezetek (fejlesztési szervezetek, „hídképzők”, gazdasági érdekképviseletek, egyesületek, alapítványok, ipari parkok, inkubátorházak, stb.) hálózati együttműködésének segítése, szolgáltatásaik fejlesztése, a Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség hálózatához kapcsolódóan.

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz a Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség hálózatához kapcsolódóan támogatja

- a régió innovációs tevékenységét jobbitani képes, integrált rendszerek/szolgáltatások (informatikai szolgáltatások, információs rendszerek, partner közvetítő szolgáltatások, tanácsadás és projektek előkészítése a régió kis- és középvállalkozásai számára pl. innovációs, technológiai, iparjog- és szerzői jogvédelmi, üzleti, logisztikai kérdésekben) kialakítását és fejlesztését
- innovációk generálására alkalmas, komplex programok – konferenciák, kiállítások, előadássorozatok, stb. összessége – előkészítését és rendezését
- a felsőoktatási intézmények és a helyi szereplők közötti olyan együttműködések, amelyek növelik a munkaerőpiaci kereslet és kínálat közötti összhangot, illetve elősegítik az innovációs lánc elemei közötti kapcsolatok erősödését.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett, jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli vállalkozások, helyi költségvetési szervek és intézményeik, non-profit szervezetek.

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió egészére vonatkozik, középpontba helyezve a Közép-Dunántúli Régió innovációs magterületeit: növekedési társközpontjait és regionális decentrumait, valamint a növekedést hordozó ágazatokat (elektronika, mechatronika, járműipar, informatika-IKT, logisztika, környezet- és műanyagipar).

Speciális kritériumok

–

Várható hatások

A beavatkozási terület eredményeként fejlődik a regionális kutatási infrastruktúra, nő a vállalati szektor részaránya a K+F kiadásokból. Az eszköz elősegíti, hogy a külföldi működőtőke-befektetések nagy tudástartalmú, magas technológiai szinttel jellemezhető, innovatív területekre irányuljanak. Új K+F munkahelyek jönnek létre KKV-nál, javul ezek innovációs képessége, termék-, szolgáltatás- és technológiafejlesztési tevékenységeinek színvonala, és erősödik a meglévő tudás megszerzésére, adaptálására és hasznosítására vonatkozó képesség a vállalatoknál.

1.5. Beavatkozási terület: a turisztikai kínálat és fogadókészség minőségi fejlesztése

Célok

A beavatkozási terület célja a Közép-Dunántúli Régió, mint turisztikai desztináció piaci pozíciójának és látogatottságának javítása

- a régió turisztikai kínálati portfóliójának komplex és integrált fejlesztésével és a
- a régió vonzerejét növelő komplex termékfejlesztéshez szükséges turisztikai és szabadidős szolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztésével.

Indoklás

A Közép-Dunántúli Régió turisztikai imázsában – a Balaton és a Velencei-tó, mint vízparti üdülőhely kivételével – nincs markánsan megjelenő turisztikai fogadóterület, termék, vagy rendezvény. A Régiót kínálati szempontból turisztikai stratégiája is összetettnek nevezi, melynek esetében az arculatépítő elemek megtalálása, létrehozása rendkívül fontos. Hasonlóan jelentős problémát és jövőbeni további kockázatot jelent a térség területileg és tematikusan is egyoldalúan Balaton, illetve hagyományos vízparti üdülés súlypontú turisztikai kínálata. A termékkínálat egyoldalúsága és a rossz piaci pozíció mellett/mögött a turisztikai szolgáltatáskapacitás elavult és összehangolatlan (bár a lassú átstrukturálódás jeleit mutató) szerkezetű, a komplex, erős piaci pozíciójú termékkínálat hiányának ez éppen úgy oka, mint az élménykínálat hiányosságai.

A sikeres nyugat-európai desztinációk tapasztalatai alapján a kínálatfejlesztés és az ezzel párhuzamosan szükséges piaci újrapozicionálás csak komplex, sok szereplőt integráló beavatkozásokon keresztül lehet sikeres. Ezek a térségi szinten integrált turisztikai termékfejlesztést, az elkészült termék további menedzselését és piaci bevezetését egységes rendszerben biztosítják. Az élménykínálat fejlesztése emellett világos kapcsolódási pontokat kínál a szolgáltatók számára. Egyrészt a nagyobb érdeklődésre számot tartó rendezvények, programok megfelelő szolgáltatási háttér nélkül csak rövidebb tartózkodásra ösztönöznek. Másrészt a szegényes vagy idejétmúlt szolgáltatás-kínálattal rendelkező szálláshelyeken – az elérhető piaci szegmensek korlátozott száma és a potenciális vendégek számának csökkenése miatt – nehezebben érhető el a fenntartható működést lehetővé tevő kapacitás-kihasználtság.

1.5.1. Kiemelt vonzerő- és termékfejlesztések támogatása

Célja

A kiemelt fejlesztési – ún. „zászlóshajó” – projektek fontos eszközök a Közép-Dunántúli Régió turisztikai kínálatának stratégiai megújításában. Ezért elengedhetetlen az egyedi vonzerővel bíró turisztikai attrakciókat középpontba állító, az ezeket befogadó térségek egészére kiterjedő komplex, integrált termékfejlesztése. A beavatkozási terület célja a mozaikszerűen összetett turisztikai kínálat „csúcspontjainak” fejlesztésével a Régió, mint turisztikai desztináció markáns újrapozícionálása. A beavatkozási terület ezért a fejlesztést komplexen kezelő, térségi összefogáson alapuló, nagyszabású projekteket támogatja.

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz támogatja az egyedi, jelentős vonzerővel rendelkező, kulturális örökségre vagy természeti adottságra épülő attrakciók fejlesztését, fenntartható látogatókapacitásának bővítését, valamint a látogatási időt és költést bővítő bemutatását és interpretációját. Ugyancsak támogatható a turisztikai termék élménykínálatának teljessé tételéhez szükséges kapcsolódó elemek, úgy mint a rendezvény- és programkínálat fejlesztése, a fejlesztések infrastrukturális és tárgyi feltételeinek biztosítása, különös tekintettel a meglévő nemzetközi kihatással is rendelkező kulturális értékekre, valamint a fejlesztés által megkövetelt speciális szaktudás és kompetencia fejlesztése. Szintén támogatható tanulmányok, tervek készítése a konkrét beruházáshoz kapcsolódóan. A fejlesztések gyorsabb piaci bevezetése és megtérülése érdekében támogatható továbbá a projekt által érintett térség szereplőinek nyújtott tájékoztatás a projekt által teremtett munka-, vállalkozási-, kulturális lehetőségekről, illetve a segítségnyújtás ezen lehetőségek kiaknázásához, valamint a projekt nyomán létrejövő egységes, térségi szintű turisztikai termék piaci bevezetéséhez szükséges marketingterv elkészítése. A felsorolt kapcsolódó elemek támogatása a kiemelt attrakció fejlesztéséhez kötötten valósítható meg.

Kedvezményezettjei

Az alábbi szervezetek abban az esetben, ha a fejleszteni kívánt kiemelt turisztikai attrakció és/vagy szolgáltatás tulajdonosai, kezelői, vagy fenntartói:

- Települési és megyei önkormányzatok
- Települési és megyei önkormányzatok intézményei
- Egyházak
- Állami szervezetek (Nemzeti parkok, egyetemek, MÁG, KVI, stb.)
- Non-profit szervezetek
- Vállalkozások
- Turisztikai szolgáltatók érdekvédelmi, fejlesztési és marketing szervezetei
- Önkormányzati társulások
- Többcélú Kistérségi Társulások

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik, azonban – lévén a turisztikai kínálat megújítása szempontjából kulcsfontosságú, a régió arculatát érzékelhető mértékben befolyásoló fejlesztéseket támogatja – elsősorban a *jelentős turisztikai vonzerővel és/vagy fejlesztési potenciállal* rendelkező összefüggő területekre:

- Balaton-part,
- Velencei tó és környéke, kiemelten a Vértes-hegység vidéke,
- Duna mente,

valamint ezek mellett

- a történelmi és régészeti helyszínek, köztük kiemelten az ún. „Királyi Városok”, valamint a kiemelt kastélyok és várak,
- a világörökség-várományos helyszínek,
- az egyedi természeti és táji értékekkel bíró helyszínek vagy azok közvetlen környezete,
- gyógy- és termálvízkinccsel, illetve kiemelten a már működő fürdővel rendelkező települések

fejlesztésére koncentrálnak.

A régióhatárokon átnyúló fejlesztési lehetőségek kiaknázása érdekében az eszköz figyelembe veszi a régió nyugati és északkeleti területein kiépíthető interregionális és transzregionális együttműködések, mindenekelőtt az aktív turizmushoz kötődő fejlesztések, valamint a gyógy- és wellness-turisztikai klaszteresedés támogatása terén.

Speciális kritériumok

Jelentős egyedi vonzerőként támogatható az az attrakció, amelynek a fejlesztés eredményeként a látogatói létszáma legalább évi 50.000 fő. Preferált terméktípusok az örökségturisztikai fejlesztések, az egészségturisztikai fejlesztések, valamint az aktív turizmus egyes szegmensei (kerékpáros, lovas, vízi, természetjáró turizmus). Előnyt élveznek azok a projektek, amelyek az ökoturisztikai szemléletmód érvényesülését tükrözik (vagyis a kulturális és természeti értékek tudatosítására és fenntartható hasznosítására törekcsenek).

1.5.2. Integrált vonzerő- és termékfejlesztések támogatása

Célja

A fejlesztési eszköz egy-egy turisztikai fogadóterület egészét célozza meg (turisztikai-piaci szempontból értelmezhető, az egyes projektekben definiált területi egység fejlesztését támogatja), összegyűjtve és együttesen piacra juttatva az önmagukban nem piacképes turisztikai attrakciókat. Emellett egy-egy konkrét, turisztikai-piaci szempontból értelmezhető, az egyes projektekben definiált téma vagy turisztikai termék turisztikai fogadóterületeken átnyúló fejlesztését is támogatja (tematikus utak).

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz egyrészt támogatja a célcsoportnak másodlagos vonzerőt jelentő kisebb értékek és szolgáltatások összehangolt fejlesztését. Emellett elősegíti a fenntartható látogatókapacitásának bővítését, valamint a látogatási időt és költséget bővítő bemutatását és interpretációját. Ugyancsak támogatható a turisztikai termék élménykínálatának teljessé tételéhez szükséges kapcsolódó elemek, úgy mint a rendezvény- és programkínálat fejlesztése, valamint a fejlesztés által megkövetelt speciális szaktudás és kompetencia fejlesztése.

Másrészt támogatandó egy-egy konkrét, turisztikai-piaci szempontból értelmezhető, az egyes projektekben definiált téma vagy turisztikai termék turisztikai fogadóterületeken átnyúló fejlesztése (tematikus utak). Ezek esetében egy egyértelmű központi téma (pl. bor, kastélyok, várak, bányászat, mountain bike, Kneipp, vallási emlékhelyek, stb.) vagy turisztikai termék (pl. sport-aktív turizmus, kulturális turizmus, üdülés, stb.) kapcsolhatja össze a különböző térségekhez kapcsolódó helyszíneket, attrakciókat.

Támogatható továbbá kerékpárutak építése, illetve kerékpáros útvonalak fejlesztése abban az esetben, ha a megvalósítandó útvonal a nagy látogatottságú fogadóterületek tágabb környékének feltárására, és ezáltal hosszabb tartózkodásra ösztönöz (pl. az üdülésre alkalmas nagyobb tavak környékén).

Szintén támogatható tanulmányok, tervek készítése a konkrét beruházáshoz kapcsolódóan. A fejlesztések gyorsabb piaci bevezetése és megtérülése érdekében támogatható továbbá a projekt által érintett térség szereplőinek nyújtott tájékoztatás a projekt által teremtett munka-, vállalkozási-, kulturális lehetőségekről, illetve a segítségnyújtás ezen lehetőségek kiaknázásához, valamint a projekt nyomán létrejövő egységes, térségi szintű turisztikai termék piaci bevezetéséhez szükséges marketingterv elkészítése. A felsorolt kapcsolódó elemek támogatása a kiemelt attrakció fejlesztéséhez kötötten valósítható meg. A *fejleszthető turisztikai termékek* tekintetében a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiában és a Régióban kompetenciával rendelkező három turisztikai régió (Közép-Dunántúl, Balaton, Közép-Dunavidék) fejlesztési stratégiáiban foglaltak figyelembe veendőek.

Kedvezményezettjei

Az alábbi szervezetek abban az esetben, ha a fejleszteni kívánt központi turisztikai attrakció és/vagy szolgáltatás tulajdonosai, kezelői, vagy fenntartói:

- Települési és megyei önkormányzatok
- Települési és megyei önkormányzatok intézményei
- Egyházak
- Állami szervezetek (Nemzeti parkok, egyetemek, MÁG, KVI, stb.)
- Non-profit szervezetek
- Vállalkozások
- Turisztikai szolgáltatók érdekvédelmi, fejlesztési és marketing szervezetei
- Önkormányzati társulások
- Többcélú Kistérségi Társulások

Területi szempontok

A fejlesztési eszköz az egyedileg viszonylag csekély attraktivitású vonzerők összekapcsolását jelentő hálózatosodásban és a fejlesztési-irányítási célú együttműködésben rejlő szinergikus hatások kiaknázása érdekében elsősorban a kiemelttől eltérő, turisztikai szempontból elmaradott és/vagy elhanyagolt térségekre koncentrálni, nem zárva ki azonban az 1.5.1 pontban nevesített desztinációkat sem, amennyiben azok bekapcsolódása az adott fejlesztésbe pozitív hatással lehet a fejlesztés többi résztvevője iránti piaci érdeklődés alakulására.

A régióhatárokon átnyúló fejlesztési lehetőségek kiaknázása érdekében az eszköz figyelembe veszi a régió nyugati és északkeleti területein kiépíthető interregionális és transzregionális együttműködéseket, mindenekelőtt az aktív turizmushoz kötődő fejlesztések terén.

Speciális kritériumok

A régió adottságaihoz igazodva kiemelten támogatandó területek a gyógy- és egészségturizmus helyszínei, a történelmi, régészeti, néprajzi, és más, turisztikailag hasznosítható szellemi értékekkel bíró helyszínek, a jelentős természeti és táji értékekkel, szellemi örökséggel bíró helyszínek, a bor- és gasztronómiai turizmus térségei, valamint a turisztikailag hasznosítható vízfelületek menti területek. Preferált terméktípusok az örökségturisztikai fejlesztések, az egészségturisztikai fejlesztések, valamint az aktív turizmus egyes szegmensei (kerékpáros, lovas, vízi, természetjáró turizmus). Előnyt élveznek azok a projektek, amelyek az ökoturisztikai szemléletmód érvényesülését tükrözik (vagyis a kulturális és természeti értékek tudatosítására és fenntartható hasznosítására törekcsenek).

1.5.3. Turisztikai vállalkozások és a szabadidő-gazdaság szolgáltatásainak infrastrukturális, szerkezeti és minőségi fejlesztése

Célja

A fejlesztési eszköz célja a régió vendégfogadó-kapacitásának fejlesztése, illetve a turisztikai kiegészítő szolgáltatások fejlesztése a piacbővítő célú termékfejlesztéssel összhangban, a látogatók tartózkodási idejének növelése és turisztikai kiadásainak ösztönzése érdekében.

Támogatható tevékenységei

A fejlesztési eszköz egyik szolgáltatásfejlesztési eleme a szálláshelyek fejlesztése. Ezen belül támogatható az új szálláshelyek létesítése, kiemelten olyan településeken, ahol a tervezetthez hasonló kategóriájú szálláshely még nem létezik, és ahol vonzerő-fejlesztés miatt várható az igények növekedése. Támogatás elsősorban 3 csillagos szállodák és I. osztályú panziók (abban az esetben, ha a vonzerő jellege a kisebb kapacitású, családiasabb panzió létesítését indokolja) létesítésére igényelhető, ennél alacsonyabb kategóriájú szállodák vagy panziók csak kivételes esetben támogathatóak (ha a településen nincs más állandó szálláshely, és ha a vonzerők jellege kifejezetten egy alacsony kategóriájú szálláshely létesítését teszi indokolttá). Támogatható továbbá a szálláshelyek felújítása, ha az a magasabb kategóriába soroláshoz szükséges fejlesztést és/vagy szolgáltatás-bővítést eredményez. Magasabb kategória elérése céljából a támogatásokra 3 csillagos vagy annál alacsonyabb besorolású szállodák pályázhatnak, a 3 vagy 4 csillagos színvonal elérését célozva; továbbá II. osztályú panziók I. osztályúra fejlesztésre. Az 5 csillagos kategória létesítésére vagy elérésére támogatás nem vehető igénybe. A létesítendő vagy

felújítandó szálláshelynek egyaránt új vagy bővülő keresleti igényeket (piaci szegmenseket) kell kiszolgálnia.

A másik fő szolgáltatásfejlesztési elem a kínálatot bővítő szolgáltatások fejlesztése. Ezen belül támogatandó a vendéglátó kínálat fejlesztése (vendéglátóhelyek felújítása, tematikus átalakítása, technikai fejlesztése, az új vagy bővülő keresleti igények függvényében). Ide tartozik a turisztikai kiegészítő szolgáltatások és a turisztikai termékekbe beépíthető szabadidős szolgáltatások fejlesztése (pl. sportszerkölcsonzés és kapcsolódó hálózat-kiépítés, animációs és rekreációs szolgáltatások, szórakoztató tevékenységek infrastrukturális háttérének fejlesztése, sportlétesítmények fejlesztése). Valamint a turisták, illetve a turisztikai szolgáltatók részére árucikkeket termelő helyi vállalkozások fejlesztése, (emléktárgyként megvásárolható kézműipari vagy iparművészeti termékeket, „hungarikumokat” vagy azok helyi változatait, speciális élelmiszereket stb. gyártó vállalkozások létesítése, technikai vagy arculati felújítása, a termékek piacra jutásának elősegítése). További támogatandó cél a rendezvények, konferenciák szervezése, megvalósítása.

Támogatható a komplex térségi szolgáltatásfejlesztési koncepció és program készítése. Ide értve a tematikus utak, vagy más, több helyszínt érintő fejlesztések szolgáltatás-kínálatának megújítását célzó terveket. Szintén támogatható tanulmányok, tervek készítése a konkrét beruházáshoz, valamint szolgáltatás-fejlesztéshez kapcsolódóan.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek, egyéni vállalkozók.

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik, szem előtt tartva a vonzerő- és termékfejlesztések területi preferenciáit.

Speciális kritériumok

Kiemelten támogatandó területek mindazok, ahol attrakció-fejlesztés zajlik, illetve azok, ahol a már meglévő attrakciók szolgáltatási háttére hiányos. Ezekben belül, a régió adottságaihoz igazodva kiemelten támogatandó területek a gyógy- és egészségturizmus helyszínei, a történelmi-néprajzi, és más, turisztikailag hasznosítható szellemi értékekkel bíró helyszínek, az egyedi, illetve jelentős természeti és táji értékekkel bíró térségek, a világörökség-várományos helyszínek, bor- és gasztronómiai turizmus térségei, valamint a turisztikailag hasznosítható vízfelületek menti területek. Preferált terméktípusok az örökségturisztikai fejlesztések, az egészségturisztikai fejlesztések, valamint az aktív turizmus egyes szegmensei (kerékpáros, lovas, vízi, természetjáró turizmus). Előnyt élveznek azok a projektek, amelyek az ökoturisztikai szemléletmód érvényesülését tükrözik (vagyis a kulturális és természeti értékek tudatosítására és fenntartható hasznosítására törekszenek). Nem támogathatók viszont a mikrovállalkozások azon falusi- és agroturisztikai szolgáltatás-fejlesztései, rekreációs infrastruktúra fejlesztései, amelyek az EMVA támogatási körébe esnek.

Várható hatások

A beavatkozási terület eredményeként megvalósuló fejlesztések biztosíthatják a régió turisztikai kínálatának minőségi fejlődését. A kiemelt attrakciók, mint arculatépítő elemek fejlesztésével elősegíthető a régió nemzetközi szerepének erősödése. Emellett olyan komplex turisztikai termékek jöhetnek létre, amelyek a jelenleg önállóan nem piacképes attrakciók számára is biztosítják a fejlődés lehetőségét. Mindkét esetben növelheti a régió vonzerejét a vendégfogadó kapacitások minőségi fejlesztése, illetve az önállóan nem piacképes attrakciók fejlesztése miatt javulás várható a kereslet térbeli és időbeli megoszlására vonatkozóan, vagyis a régióban több helyre jutnak el a vendégek, forgalmuk pedig valamivel kisebb mértékben fog a szezonokhoz kötődni. A beavatkozási terület fontos hatása a turisztikai szolgáltatások minőségének javulása, illetve olyan szolgáltatások bevezetése, amelyek a jelenlegi kínálat bővülését, ezzel a tartózkodási idő és a költség növekedését eredményezik. E hatások egyúttal fokozzák a turistaforgalom által érintett vidéki területek népességmegtartó erejét. Mindezek mellett valószínűsíthető a látogatók turisztikai szolgáltatásokkal kapcsolatos általános elégedettségének növekedése.

1.6. Beavatkozási terület: a turizmus marketingjének erősítése

Célok

A beavatkozási terület célja a régióbeli *turisztikai ágazat szervezeti hátterének, működésének minőségi megújulása*, illetve ennek révén a régió mint turisztikai desztináció versenyképességének és vonzerejének összességében történő növelése, amely magában foglalja

- a turizmus szereplői közötti információcsere és érdekegyeztetés javítását,
- a közös, települési és térségi szintű desztináció-marketing folyamatos ellátásához szükséges háttérfeltételek biztosítása
- a korszerű és újonnan megjelenő technológiák alkalmazásával az utazás előtti és utazás alatti fogyasztói döntések egységes kezelését;
- a turisztikai információszolgáltatás, tágabban a vendégfogadás társadalmi bázisának fejlesztését,
- az oktatás és szakképzés színvonalának emelését, valamint a turisztikai szakismeretek szélesebb körben való terjesztését elősegítő tárgyi feltételrendszer biztosítását,
- a turizmus változatos, sokszínű szakmai igényeit jobban lefedő képzési struktúra kialakítását,
- a település vagy térség azonosítását elősegítő arculat („márka”) kialakítását, illetve megerősítését, a márka-tudatosítást segítő marketing eszközök (márkatermékek, kiadványok) fejlesztését,
- a turisztikai érdeklődés fokozását a régió egésze, illetve az egyes térségek, települések és szolgáltatások iránt,
- a régióra, illetve turisztikai termékeire vonatkozó tájékoztatás és elemzés javítását,
- a szolgáltatók piaci kapcsolatépítésének elősegítését.

Indoklás

A turisták által igénybe vett szolgáltatások az esetek túlnyomó többségében nem alkotnak egy egységes, színvonalában homogenizált csomagot – sokkal jellemzőbb, hogy a látogatók utazásuk során különféle szolgáltatókkal kerülnek kapcsolatba részint előre eltervezett, részint spontán alapon. Az adott térséghez fűződő élményeiket, vele kapcsolatos elégedettségüket ezért számos tényező befolyásolja, melyek közül kiemelendők az információk elérhetősége és helytállósága, az egyes szolgáltatások szakmai színvonala, valamint a teljes igénybevett szolgáltatás-halmaz összetevői közötti minőségi különbségek.

A megbízható színvonalú, tartalmában és formájában piacképes térségi turisztikai kínálat kialakításának ezért *intézményesített koordináción* kell alapulnia, amely az alábbi három, viszonylag homogén tevékenység-típus összehangolását jelenti:

- szolgáltatás-nyújtás,
- a szolgáltatások minőségbiztosítása, termékké szervezése és együttes piacra vitele,
- a terület általános és egységes megjelenítése

Az utóbbi két tevékenység-típus kívül esik a turisztikai szolgáltatók kompetenciáján, ellátásukra megfelelő szervezeti háttérre van szükség. Ugyanakkor ellentétben több európai országgal, Magyarországon nincs meg a desztinációk menedzsmentjével és marketingjével foglalkozó specifikus szervezetek kialakításának törvényi háttere (pontosabban kötelező érvényű jogszabályok nem vonatkoznak e területre), így e téren még rendkívül kevés működő szervezettel találkozhatunk. A beavatkozási terület az ilyen típusú szervezetek létrehozását kívánja ösztönözni, figyelembe véve a fenntarthatóság követelményét.

Az információs kor általános elvárásai alapján különös figyelmet érdemelnek a turisták tájékoztatását szolgáltató eszközök és rendszerek. Ezek részben „hagyományos” eszközöket foglalnak magukba, vagyis az információs táblák, információs irodák, látogatóközpontok fejlesztését. Másrészt az új információs és kommunikációs technológiák új lehetőségeket teremtenek a tájékoztatásban.

Külön is indokolt támogatni a marketing-tevékenységeket és az egyedi marketing-akciókat olyan területeken és településeken, ahol már történtek lépések a desztináció-menedzsment intézményi hátterének kiépítésére, illetve ahol megvannak turisztikai arculat-építés (márkafejlesztés) alapjai, piacképes szolgáltatás-kínálat és egy ezzel összhangban álló marketing-stratégia formájában.

Fejlesztési eszközök

1.6.1. Térségi és helyi turisztikai intézmények, együttműködési rendszerek és a turisztikai beruházás-ösztönző tevékenység fejlesztése

Célja

A térségi turizmusfejlesztést támogató szervezeti rendszer hiányosságainak pótlása, a fejlesztés érintettjeinek együttműködésében rejlő lehetőségek kiaknázása, a desztináció-menedzsment szervezetek támogatásán keresztül előrelépés a tervszerű, összehangolt fejlesztések megvalósításának irányába. További cél olyan együttműködések kialakítása, amelyek a térség

turizmusára jellemző forráshiányt csökkentik, a régióban rendelkezésre álló, szétaprózódott, nagyobb volumenű fejlesztések megvalósítására alkalmatlan forrásokat koncentrálnak

Támogatható tevékenységei

Az eszköz támogatja a térségi vagy helyi alapú stratégiai turizmus-tervezést és ennek részeként a szervezeti fejlesztés előkészítését, a desztináció-menedzsment szervezetek működési feltételeinek kialakítását (irodahelyiség-kialakítás, eszközbeszerzés), a szemléletformálási célú tevékenységeket a menedzsment-szervezet alapjául szolgáló együttműködés résztvevői számára (együttműködés-fejlesztő tréningek, tanulmányutak), illetve a szervezet értékesítési csatornáinak és kooperációs kapcsolatainak fejlesztését. Ugyancsak támogatható a turisztikai szakmai szervezetek kialakítása, továbbá együttműködéseik fejlesztése (ilyenek a desztináció-menedzsment szervezetekkel párhuzamosan működő, azokkal folyamatos szakmai kapcsolattartásban álló szervezetek, valamint a komplex turisztikai termékfejlesztés szempontjából mérvadó együttműködési hálózatok).

Továbbá az eszköz támogatja a hazai és a nemzetközi működő tőke bevonására, stratégiai beruházási együttműködések fejlesztésére irányuló tevékenységeket. Ezekben belül a tőkebevonási és befektetés-ösztönzési stratégiák kialakítását, turizmusfejlesztési alapok előkészítését és létrehozását, a beruházás-ösztönzéssel foglalkozó regionális szervezetek infrastrukturális hátterének fejlesztését, a befektetés-ösztönzéshez szükséges információs háttér (adatbázisok, weboldalak, nyomtatott kiadványok) létrehozását.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek vagy egyéni vállalkozók, valamint az itt működő önkormányzatok által létrehozott, turizmusfejlesztéssel vagy kapcsolódó tevékenységekkel foglalkozó non-profit szervezetek és vállalkozások (desztináció menedzsment szervezetek).

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

-

1.6.2. Integrált térségi és helyi turisztikai információs rendszerek fejlesztése

Célja

A régió potenciális és tényleges látogatóinak magas szintű tájékoztatását lehetővé tevő eszközök és rendszerek kialakítása és továbbfejlesztése, melyek a látogatók célirányos, interaktív informálása révén elősegítik a régió által kínált turisztikai szolgáltatások minél teljesebb körű értékesítését.

Támogatható tevékenységei

Az eszköz támogatja a turisztikai információs szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztését, ezen belül az információs irodák kialakítását, vendégbarát felújítását, Touch-info és más önkiszolgáló

információs pontok létesítését, információs táblarendszerek fejlesztését (kiemelten a tematikus utak esetén), tanösvények és tematikus túraútvonalak információs tábláinak elhelyezését. Támogathatónak minősül továbbá a térségbe érkező turisták komplex és színvonalas tájékoztatását lehetővé tevő látogatóközpontok, illetve ökopontok kialakítása, melynek keretében interpretációs és marketing terv készítésére, műszaki tervezésre, kivitelezésre, eszközbeszerzésre, eszközfejlesztésre és tartalomfejlesztésre nyílik lehetőség. Hasonlóképpen támogatható a személyes információnyújtás hálózatának bővítése és decentralizálása is. Ugyancsak támogatható az elektronikus, interaktív információ-szolgáltatási rendszerek kialakítása, ami tartalmazza a turisztikai tartalomszolgáltatások fejlesztését, mobil, helyzetfüggő („location based”) információs rendszerek létesítését, valamint integrált térségi turisztikai foglalási rendszerek fejlesztését.

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek, egyéni vállalkozók, non-profit szervezetek, preferálva a fejlesztésben érdekeltek egyesületeit és szakmai szövetségeit, valamint a projekt megvalósítására létrejött konzorciumokat.

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

Nem támogathatók azok a kisméretű turisztikai infrastruktúra-fejlesztések, amelyek az EMVA támogatási körébe esnek.

1.6.3. A térségi és helyi idegenforgalmi marketing hatékonyságának javítása

Célja

A megfelelő termékkínálattal, illetve termékfejlesztési alapokkal bíró települések és térségek arculat- (márka-) építésének támogatása, az ismertség növelésének és a desztináció-imázs javulásának elősegítése, a térségekre és településekre jellemző turisztikai termékek piacra jutásának és értékesítésének támogatása.

Támogatható tevékenységei

Az eszköz több terület támogatásával segíti elő a kitűzött cél megvalósulását. Mindenekelőtt támogatja a térségi vagy helyi turisztikai arculat kialakítására, illetve egyéb turisztikai márkafejlesztésekre irányuló tevékenységeket, ezeken belül az arculatfejlesztést szolgáló kutatások elvégzését (imázskutatás, fogyasztói elégedettség-vizsgálat, utazási szokások vizsgálata), a turisztikai imázs definiálását és arculatterv készítését a stratégiai fejlesztési irányokkal összhangban, az arculatformáló termékek (márkatermékek) terveztetését vagy kiválasztását. Támogatja továbbá a térségi és helyi turisztikai kártyarendszerek kialakítását (megvalósíthatósági tanulmány készítése, kártyarendszer bevezetéséhez szükséges technikai háttér fejlesztése), a meglévő termékkínálathoz és arculathoz illeszkedő turisztikai kiadványok készítését (tartalmi elemek, pl. fotók vagy filmanyag beszerzése, kiadványszerkesztés és nyomdai előkészítés, kiadványok sokszorosítása). Valamint a turisztikai vásárokon való megjelenést

(többször felhasználható, az arculathoz illeszkedő installációs anyagok elkészíttetése, a kiállításon való részvétellel kapcsolatos szolgáltatási költségek fedezete).

Kedvezményezettjei

A Közép-Dunántúli Régióban bejegyzett jogi személyiségű gazdasági társaságok, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyesületek, egyéni vállalkozók, non-profit szervezetek, preferálva a fejlesztésben érdekelt egyesületeit és szakmai szövetségeit.

Területi szempontok

A beavatkozási terület a régió teljes területére vonatkozik.

Speciális kritériumok

Nem támogathatók azok a közösségi (térsgégi) marketing tevékenységek, amelyek az EMVA támogatási körébe esnek.

Várható hatások

A beavatkozási terület eredményeként megerősödő turisztikai szervezeti háttér – a desztinációmenedzsmenttel és marketinggel foglalkozó szervezetek létrejötte vagy továbbfejlesztése – lehetővé teszi a koordinált termékfejlesztési, minőségbiztosítási és kommunikációs tevékenységek megvalósítását, ami várhatóan egy megbízhatóbb kínálat és egy hatékonyabb tájékoztatási rendszer létrejöttét vonja maga után. Mindez – a kellően megalapozott és magas színvonalon kivitelezett marketing-kommunikációs tevékenységgel együtt – várhatóan pozitív hatást gyakorol majd a régió arculatára a fő küldő piacokon, a régió attrakcióinak ismertségére és igénybevételük szintjére, a települések és térségek ismertségére és megítélésére, illetve mindezeket keresztül közvetetten a régióba érkező vendégek, illetve az itt eltöltött vendégéjszakák számára is. A beruházás-ösztönzési tevékenység révén várhatóan felgyorsulnak a régióban esedékes fejlesztések a szolgáltató területeken, ami a többi turisztikai beavatkozási területtel kapcsolatban megfogalmazott célok elérésének időigényét is csökkentheti.

2. PRIORITÁS: HUMÁN- ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRAFEJLESZTÉS

A prioritás átfogó célja

A prioritás célja a régió oktatási és képzési struktúrájának, szolgáltatásainak javítása, a gazdaság igényeihez igazodó szakképzési rendszer létrehozása, továbbá a munkaerő piaci egyensúly megteremtése.

A foglalkoztatás és a szociális ellátás területén kulcsfontosságú a fejlődési és felzárkózási esélyek biztosítása olyan foglalkoztatás- és szociálpolitika segítségével, amely az életminőség érzékelhető javulását eredményezi. Az egészségügy regionális feladata az ellátórendszer hatékonyságának növelése, valamint a lakossági egészség-tudatosság emelése.

A települési infrastruktúrák és szolgáltatások fejlesztése a funkciók bővítését, élhetőbb környezet kialakítását, differenciált fejlesztési programok megvalósítását, az épített környezet és az örökség értékeinek megőrzését, valamint az intézményhálózat javítását célozza.

A prioritás indoklása

1990-es évek elején megindult gazdasági növekedésnek és a kedvező demográfiai adottságoknak köszönhetően ma a régió *foglalkoztatási helyzete* kedvezőbb az országosnál, de európai viszonylatban is az élmezőnyhöz tartozik. A tendenciák és a változás dinamikája azonban az öregedési folyamat felgyorsulását, a munkavállalói korcsoport létszámának fogyását vetíti előre, ami a régió munkaerőforrásának szűkülését eredményezi. A fejlődést ugyanakkor strukturális munkaerőhiány is akadályozza egyes térségekben, ami különösen a szakképzett munkaerőre vonatkozik bizonyos ágazatokban. A régió egyik legsúlyosabb foglalkoztatási és szociális problémája a tartós munkanélküliség, valamint számos kistérségben a munkaerőpiacra tartósan visszakérülni nem tudó munkanélküliek magas aránya.

Figyelmeztetők a régió népessége *iskolázottságára*, *a tudástőkére* vonatkozó mutatók. Az iskolázottság jelentős javulása ellenére vannak olyan kedvezőtlen jelenségek a régióban, amelyek a későbbiekben a munkaerőpiac működésében zavarokat okozhatnak, a képzett munkaerő hiányát eredményezhetik és ronthatják a régió társadalmi-gazdasági versenyképességét (néhány példa: a munkaképes lakosság 40%-a aluliskolázott; a közép- és felsőfokú végzettségűek aránya elmarad az országos átlagtól, a felnőttképzésben résztvevők száma elmarad az országos átlagtól, az idegen nyelvi ismeretszint alacsony). Minőségi váltásra van szükség, hogy a gazdaságban a tudásfelhasználás, sőt a tudástermelés egyre nagyobb jelentőséggel bírjon.

Miközben a régió *egészségügyi* kapacitásai bizonyos vonatkozásokban meghaladják az országos átlagot, addig több fajlagos mutató terén elmaradás mutatkozik. A *szociális ellátás* területén viszont egyértelműen a gyengeségek dominálnak. A kedvező gazdasági és foglalkoztatási helyzet nem vonta maga után az életésélyek javulását. Alacsony az egészségügyi és szociális beruházások volumene, a szociális és rehabilitációs foglalkoztatási lehetőségek száma, kevés a szociális területen az innováció. Mindez komoly kihívást jelent és jelentős beruházásokat igényel annak érdekében, hogy kiteljesedhessen az esélyegyenlőség.

A *településfejlesztés* feladatain belül e területek problémái miatt is hangsúlyos a települési funkciók bővítése, a településközpontok és további városrészek komplex rehabilitációja, a többségében

hátrányos helyzetűek által lakott településrészek fizikai megújítása, a barnamezős területek újrahaznosítása, valamint a helyi természeti értékek és építészeti örökségek védelme. A települések közterületeinek állapota is jelentős fejlesztéseket igényel, támogatni kell továbbá a helyi intézményhálózat megfelelő kiépítését és korszerűsítését.

A prioritás fenntarthatósági szempontjai

A széleskörű partnerség alapján kialakított, a társadalom és a gazdaság minél szélesebb rétegeinek együttműködése eredményeként megvalósított komplex, hosszú távú fejlesztési programok a fenntarthatóság elérését szolgálják. A települési infrastruktúra fejlesztésen belül ide sorolhatók a települési környezet, épített környezet, örökségvédelem területén megvalósított fejlesztések, a korábbi és jelenlegi ipari tevékenység okozta károk helyreállítását célzó eszközök, valamint a magán- és közszféra igényeit egyaránt figyelembe vevő fejlesztések.

A prioritás keretében a fenntarthatóság elérését szolgálják továbbá a foglalkoztatás növelését, a humán szférába történő beruházások ösztönzését célzó projektek, így az összehangolt, régió egészére kiterjedő munkaerő piaci információs rendszer kialakítása, a gazdaság igényeihez alkalmazkodó képzési rendszerek fejlesztése és modernizálása, valamint az egészségügyi és szociális ellátórendszer hatékony működése feltételeinek megteremtése.

A fejletlenebb térségekben, hátrányos helyzetű kistérségekben megvalósított beruházások és fejlesztések elősegíthetik a regionális különbségek csökkentését. A megvalósuló projektektől elvárt a környezeti terhelés minimalizálása és az értékes természeti, táji adottságok fenntartható megőrzése.

Végül a települési és humáninfrastruktúra fejlesztések azzal segítik elő a fenntarthatóság megvalósulását, hogy maximálisan szem előtt tartják a természeti és épített környezet védelmét, a lehető legkevesebb környezeti terheléssel járnak és a helyi lakosság igényeit a lehető legnagyobb mértékben figyelembe veszik.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben megvalósuló fejlesztések kizárólag a mindenkor hatályos, BFT által elfogadott, legitim Balaton Fejlesztési Stratégiában foglaltakkal összhangban támogathatók.

A prioritás esélyegyenlőségi szempontjai

A prioritás keretében megvalósított tevékenységek elvártan támogatják a társadalmi befogadást, a nők és férfiak, hátrányos helyzetűek (fiatalok és idősek, a kisebbségek, fogyatékkal élők) közötti, valamint a megváltozott munkaképességűek számára biztosított esélyegyenlőségek megteremtését. A foglalkoztatás és képzés terén kiemelt szerepet kap a helyi foglalkoztatási kezdeményezések támogatása, valamint a munkaerőpiacról tartósan kiszorult, vagy veszélyeztetett társadalmi csoportok munkaerő-piaci re-integrációja. Az egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése szintén az esélyegyenlőség megteremtését szolgálja.

A települési funkciók bővítését, korszerűsítését, valamint a települési környezet, épített környezet fejlesztését, a lakás- és intézményfejlesztést megvalósító komplex, és ugyanakkor differenciált fejlesztési programok szintén az esélyegyenlőség horizontális céljait szolgálják.

2.1. Beavatkozási terület: a foglalkoztatás növelése, a humán szférába történő beruházások ösztönzése

Célok

A beavatkozási terület célja a munkaerő piaci egyensúly megteremtése hatékony munkaerő piaci politikák megvalósításával. Ezen belül kiemelt szerepet kap az összehangolt, regionális munkaerő piaci információs rendszer kidolgozása, valamint a helyi foglalkoztatási kezdeményezések támogatása, melyek nagymértékben hozzájárulnak az esélyegyenlőség megteremtéséhez.

Indoklás

A foglalkoztatottság tekintetében a Közép-dunántúli Régió elmarad az uniós átlagtól. A gazdaságilag aktív népességnek alig több mint fele foglalkoztatott. A foglalkoztatottnak az Európai Unió átlagnál jóval magasabb hányada dolgozik az iparban, a szolgáltatási szektorban dolgozók aránya pedig elmarad attól. A munkaügyi szervezetnél bejelentett üres álláshelyek tekintetében a Közép-dunántúli Régió elmarad az országos átlagtól. A bejelentett álláshelyeken többnyire alacsonyabb képzettséggel betölthető munkakörökbe keresnek munkavállalókat. Az intézkedés ezért támogatja egy összehangolt, egységes regionális munkaerő piaci információs rendszer kidolgozását.

A helyi foglalkoztatási kezdeményezések támogatásán belül az intézkedés kiemelt hangsúlyt helyez a munka világából kiszorult emberek munkaerő-piaci re-integrációjára, melyhez nagymértékben hozzájárulhatnak a tercier szektor és a szociális gazdaság új foglalkoztatási lehetőségei.

A tercier szektorban és a szociális gazdaságban olyan projektek támogatása célszerű, amelyekben a foglalkoztatást képzési program és igény szerint egyéb támogató szolgáltatások egészítik ki a résztvevők foglalkoztathatóságának javítása érdekében. A projektek mindegyikében megvalósul a résztvevők folyamatos követése, segítése.

Fejlesztési eszközök

2.1.1. Helyi foglalkoztatási kezdeményezések támogatása

Célja

Kiegyensúlyozott munkaerőpiac megteremtése, ezen belül a munkaerő alkalmazkodóképességének javítása, versenyképes gazdasági környezet megteremtése, a területi egyenlőtlenségek csökkentése, a munkaerő-piaci re-integráció hatékonyabbá tétele, valamint a szektorális átrendeződés elősegítése.

Támogatható tevékenységek

- Foglalkoztatási paktumok létrehozása.
- A foglalkoztatási paktumokat megalapozó alapidokumentumok készítésének, együttműködések erősítésének támogatása.
- Komplex munkaerő-piaci programok a hátrányos helyzetű csoportokra és kistérségekre.
- Helyi, kistérségi roma foglalkoztatási és képzési programok.
- Pozitív diszkriminációt, különleges fajtájú és mértékű támogatási rendszereket alkalmazó intézkedések a fiatalok (pályakezdők), a romák, az idősebb munkavállalók, nők a tartósan munkanélküliek, a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának elősegítésére.
- Komplex munkaerő-piaci programok az önfoglalkoztatás új formáinak és területeinek alkalmazására, megfelelő szaktudás és szakmai gyakorlat elérésére és begyakorlására.
- Foglalkoztatást elősegítő kezdeményezések támogatása.
- Szociális foglalkoztatás támogatása.
- Távmunka fejlesztése, informatikai és infrastrukturális lehetőségeinek megteremtése.

Kedvezményezettek

A regionális, a megyei és a kistérségi fejlesztési tanácsok, illetve végrehajtó szervezeteik, a megyei munkaügyi központok, illetve kirendeltségeik. Partnerek lehetnek: a régióban működő vállalatok, vállalkozások, gazdálkodó egységek, települési önkormányzatok, kistérségek, kisebbségi önkormányzatok, valamint foglalkoztatási célú civil szervezetek, szociális foglalkoztatást biztosító szervezetek.

Területi szempontok

A fejlesztési eszköz a Régió teljes területén releváns, különös tekintettel a hátrányos helyzetű kistérségekben élőkre, a magas munkanélküliséggel sújtott területekre.

Speciális kritériumok

Az intézkedés keretében előnyt élveznek az újszerű, komplex és a térség igényeinek megfelelő projektek.

Várható hatások

- A régióba irányuló külföldi működő tőke-befektetések volumene növekszik.
- A beruházások növekedése eredményeként a foglalkoztatás nő és a régió gazdasága dinamikusabban fejlődik és a térségek közti különbség, mérséklődik.
- A munkaerőpiac kiegyensúlyozottabb lesz.
- Az aktív népesség elhelyezkedési esélyei növekednek, kiszámítható munka-piaci feltételek, ergonómiai körülmények.
- Jól működő, hatékony piaci mechanizmusok és partnerségi kapcsolatok.

- Komplex, a hátrányos térséget és hátrányos társadalmi csoportok munkaerő-piaci integrációját célzó programok a munkanélküliség csökkenését eredményezik.

2.2. Beavatkozási terület: a képzési rendszer fejlesztése, modernizálása, a gazdaság igényeihez történő igazítása

Célok

A beavatkozási terület célja a gazdaság fejlődését és az innovációt támogató képzési rendszer kialakítása, melyben kulcsfontosságú az oktatási és képzési rendszer infrastrukturális feltételeinek javítása, valamint a gazdaság igényeihez igazodó, korszerű képzési rendszer kialakítása, speciális képzések támogatása.

Indoklás

Az oktatási, képzési rendszer struktúrája nem felel meg a gazdaság igényeinek, annak ellenére, hogy világbanki finanszírozásból számos hazai szakiskola fejlesztése megvalósulhatott. Ezek a fejlesztések elsősorban az innovációs potenciállal rendelkezőket segítették, a regionális elosztási elveket kevésbé vette figyelembe.

A képzési tartalom nem felel meg a gazdaság elvárásainak.

- A munkaképes lakosság 40%-a aluliskolázott, azaz vagy csak általános iskolai végzettséggel rendelkezik, vagy nincs szakmai végzettsége.
- A képzési rendszer szétaprózódott és működése nem eléggé hatékony.
- A módszertani kultúra a hagyományos didaktikai megoldásokat követi.
- Az infrastrukturális feltételek hiánya az IKT széleskörű elterjedésének hiánya.
- Szükséges a képzéshez való hozzáférés kiszélesítése, a hátrányos térségekben és a hátrányos társadalmi rétegek számára, különböző képzési lehetőségek elérhetőségének biztosítása, az iskolázottság szintjének javítása.
- A mobilitási képesség fejlesztésének feltételei hiányoznak, mint az egységes mérési, értékelési és beszámítási rendszerek hiánya. Ez a rendszer a mobilitás növelésén túl, lehetőséget ad a képzési folyamatokba történő célzott beavatkozásokra és az intézmények munkájának folyamatos korszerűsítéséhez vezethet.

Fejlesztési eszközök

2.2.1. A bölcsődei-óvodai ellátás és az alapfokú oktatás infrastrukturális fejlesztése

Célja

A gyermekkorúak bölcsődei ellátásához, alapfokú oktatásához szükséges infrastrukturális feltételek javítása, a területi egyenlőtlenségek csökkentése, a tudáshoz való hozzáférés kiszélesítése.

Támogatható tevékenységek

Bölcsődei, óvodai, általános iskolai intézményrendszer infrastrukturális feltételeinek javítása.

Kedvezményezettek

Fenntartó önkormányzatok, oktatási, képzési intézmények, akkreditált képzést adó szervezetek, civil szervezetek, képző központok.

Területi szempontok

A fejlesztési célkitűzés a Régió teljes területén releváns, különös tekintettel a hátrányos helyzetű kistérségekben lévő oktatási intézményekre. A Régióban meglévő, a területi egyenlőtlenségekből adódó hátrányok és a képzéshez való hozzáférés kiszélesítése érdekében aprófalvas térségekben történő infrastrukturális fejlesztések meghatározóak. A hatékonyság érdekében fontos az oktatás-képzés kistérségű szintű koordinációja. A fejlesztési eszköz a 10 ezer lakos feletti településeken a bölcsődék fejlesztését nem támogatja.

2.2.2. A gazdaság igényeihez igazodó képzési rendszer kialakítása, speciális képzések támogatása

Célja

A Régió innovációs fejlődését elősegítő oktatási rendszer kialakítása, működtetése, a tanuló és hallgató ifjúság info-kommunikációs alapkompenciájának fejlesztése. Ezen belül kiemelt cél a gazdaság és a humán szféra együttműködésének elmélyítése, a gazdaság és a társadalom elvárásainak megfelelni tudó képzési rendszer kialakítása, valamint a munkaerő alkalmazkodóképességének növelése és az elhelyezkedési esélyek növelése.

Támogatható tevékenységek

- Olyan e-learning tanuló központok kialakítása, amelyek korszerű technológia segítségével támogatják mind a tanárok tananyagfejlesztő, módszertani fejlesztésekre irányuló innovatív munkáját, mind a tanulók egyéni tanulási útjainak irányait. (Előny: a tevékenység hálózati elvű, komplex programok keretében történő megvalósítása).
- Korszerű tartalomfejlesztésre irányuló kezdeményezések.
- TISZK-en kívüli szakképzések támogatása.
- Mobilitási képességet célzó projektek.
- A szakmunkásképzés területi koordinációját, a gazdasági gyakorlat elsajátítására irányuló együttműködések.
- A gazdaság igényeinek megfelelő képzési formák, modulok és tartalomfejlesztésre irányuló kezdeményezések.
- Helyi foglalkoztatási kezdeményezések támogatása.
- Felnőttoktatási funkciót ellátó épületek infrastrukturális fejlesztései.
- Speciális képzések:
 - Informatikai alapú képzések, E-learning, LLL, e-közigazgatás.

- Turisztikai szolgáltatások fejlesztésére irányuló képzések.
- Szociális ellátásra irányuló szak-képzések.

Kedvezményezettek

Oktatási, képzési intézmények, ezzel foglalkozó egyéb fejlesztési szervezetek, civil szervezetek. Partnerségben az önkormányzatokkal, vállalkozásokkal, kulturális szervezetekkel.

Területi szempontok

A fejlesztési terület a Régió teljes területén releváns. Nagy hangsúlyt kapnak a fejlett iparral rendelkező, fejlesztési pólusok, regionális decentrumok és az oktatási intézmények koncentrációját jelentő régiós nagyvárosok, amelyek példászerű kapcsolatrendszere előremutató és követendő lehet a régió további térségeiben is.

Speciális kritériumok

Komplex, regionális szintű megoldásokra törekvő fejlesztések.

Várható hatások

Az intézkedés megvalósulása az oktatás-képzési intézmények fejlett infrastruktúrája jól működő, a kor igényeinek megfelelő humán erőforrás megújulását biztosítja.

A korszerű oktatás-képzési rendszer, a dinamikusan fejlődő gazdasághoz rugalmasan igazodik, olyan képzéseket nyújt, amelyek a munkaképes lakosság elhelyezkedési esélyeit növelik.

A speciális, korszerű tartalmú képzések erősítik a társadalom sokrétűségét, biztosítva ezzel az egyes területek, ágazatok igényeinek szakszerű munkaerővel történő ellátását.

Olyan tanulóközpontok jönnek létre, amelyek „kor-függetlenek” és ezért mind a közoktatás, mind a felnőttképzés eszközei lehetnek.

Az információs technológia elterjedése kulcs-kompetenciák fejlesztésének megalapozásához is hozzájárul.

2.3. Beavatkozási terület: az egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése

Célok

A beavatkozási terület célja egy korszerű és hatékonyan működő egészségügyi és szociális ellátórendszer kialakítása, mely az intézményrendszer infrastrukturális fejlesztése mellett magában foglalja az ellátórendszer hatékony működéséhez szükséges kezdeményezések, így az egészséges életmód elsajátítását célzó képzések, rehabilitációs és prevenciós technikák támogatását is.

Indoklás

A Régióban, az utóbbi években lezajlott dinamikus gazdasági növekedéssel nem járt együtt a lakosság általános egészségi állapotának javulása. A Közép-dunántúli Régió számos, az egészségügyi ellátás területén előkelő helyet foglal el az országos adatokhoz való viszonyításban, de az egészségügyi ellátás infrastrukturális hiányosságai, a szakorvosok és kórházi szakdolgozók 10.000 lakosra jutó alacsony aránya az ellátás gyengeségéről árulkodnak. Ugyanakkor a gazdasági

élet és társadalmi élet valamennyi területén egyre inkább kiváló, egészséges és csúcsteljesítményekre képes munkaerőt követelnek. Mindemellett a szociális ellátórendszer korszerűsítése, fejlesztése is indokolt a Régió területén.

A gazdasági fejlődésből, a globalizációs folyamatok általános érvényre jutásából adódóan újabb kedvezőtlen tendenciák mutatkoznak, újabb problémákat kell megoldania az egészségügyi és szociális szférának a lakosság ellátásában. Az új kihívásoknak, csak modern, és fejlett berendezések, jól képzett szakorvosi és ellátó személyzet, valamint jól működő egészségügyi és szociális ellátórendszer képes megfelelni.

Ahhoz, hogy régióink fejlődése töretlen legyen, versenyképességünket megőrizzük az európai és globális versenyben, elengedhetetlen a humán erőforrás folyamatos megújítása, teljesítményének növelése, jó egészségi állapotának megőrzése, megélhetési, lakhatási, életkörülményeinek folyamatos javítása.

Fejlesztési eszközök

2.3.1. Az egészségügyi és szociális intézményrendszer infrastrukturális fejlesztése és területi egyenlőtlenségéből adódó hiányosságainak megszüntetése

Célja

Az egészségügyi és szociális intézményrendszer infrastrukturális fejlesztése és területi egyenlőtlenségéből adódó hiányosságok megszüntetése, a tevékenységek kibővítése.

Támogatható tevékenységek

- Lakosság-közelbeni egészségügyi szolgáltatások fejlesztése.
- Rehabilitáció szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése.
- Prevencióhoz kapcsolódó beruházások, diagnosztikai és más gyógyászati berendezések beszerzése.
- Gyermekjóléti és szociális szolgáltatások korszerűsítése, infrastruktúrájának fejlesztése.
- Falugondnoki hálózat fejlesztése.

Kedvezményezettek

Települési önkormányzatok és társulásaik, a betegellátásban résztvevő gyógyászati intézmények, kórházak, azok fenntartó szervezetei, szociális és gyermekjóléti intézmények, szakirányú vállalkozások, szociális és egészségügyi célú civil szervezetek, közművelődési intézmények.

Területi szempontok

A fejlesztési terület a Régió teljes területén érvényesítendő. Kiemelten kezelendők a hátrányos gazdasági helyzetben lévő térségek, aprófalvas területek és a hátrányos társadalmi csoportok, valamint az ellátáshiányos területek.

Speciális kritériumok

A fejlesztési eszköz megvalósítása során előnyt élveznek az energiateljesítmény csökkenését, új technológiák beépítését megvalósító projektek.

2.3.2. Az egészségügyi és szociális ellátórendszer hatékonyságának növelése

Célja

Az egészségügyi és szociális ellátórendszer hatékonyságának növelése.

Támogatható tevékenységek

- Prevenciós és rehabilitációs tevékenység kiszélesítésére irányuló kezdeményezések, különös tekintettel az aprófalvas térségeket ellátó kistérségi központokra.
- Betegségmegelőző, rendszeres szűrések kiterjesztése.
- Felvilágosító, egészségügyi tájékoztató fórumok, életmód-tanácsok.
- Kistérségek orvosi ellátásának javítása, az ellátás színvonalának növelése.
- Az egészséges életmód elsajátítását célzó képzések, egészségügyi szolgáltatások, rehabilitációs, prevenciós technikák.
- A szociális ellátórendszer racionalizálása, egységes adatbázis kialakítása, ehhez a technikai háttér megteremtése.

Kedvezményezettek

A betegellátásban résztvevő gyógyászati intézmények, kórházak, azok fenntartó szervezetei, szociális intézmények, szakirányú vállalkozások, civil szervezetek, közművelődési intézmények

Területi szempontok

A fejlesztési terület a Régió teljes területén releváns.

Várható hatások

A szakorvosok, szakápolók számának növekedésével az egy orvosra jutó betegszám csökken és az ellátás színvonala javul. Nagyobb valószínűséggel és már korai stádiumban felismerhetőek a betegségfajták, a rendszeres szűrésekkel diagnosztizálhatóak, kiszűrhetőek és így gyógyításuk gyorsabb és hatékonyabb lehet.

A betegségek megelőzésével, a hatékony és racionális egészségügyi, valamint szociális ellátó rendszer kialakításával a szektor kiadásai jelentősen csökkennek. A megtakarításból adódó többletforrások átcsoportosíthatóak más, közszolgáltatási területekre.

Egészséges életmód, táplálkozási szokások elterjedésével, a betegség miatt munkából kiesett idő csökken, a munkavégzés hatékonysága és a munkaerő teljesítőképessége megnő.

2.4. Beavatkozási terület: a települési funkciók bővítése, korszerűsítése

Célok

A beavatkozási terület célja a települések tudatos fejlesztése, igényeinek, elképzeléseinek bővítése, élhető környezet kialakítása. A célok elérésében a közcélú településfejlesztési programok (komplex településrehabilitációs programok megvalósítása, infokommunikációs infrastruktúra fejlesztése, vidéki terek funkcióinak megőrzése) mellett az ipari tevékenységhez kapcsolódó fejlesztések is fontos szerepet játszanak.

Indoklás

A Közép-dunántúli Régióban tapasztalható, települési funkciókhoz, azok bővítéséhez, korszerűsítéséhez kapcsolódó intézkedés hangsúlyosan kezeli a településközpontok (város és faluközpontok egyaránt) épületállományának rehabilitációját, a többségében hátrányos helyzetűek, szegények által lakott településrészek (pl. romatelepek) fizikai megújítását, a szegregáció oldását. Mindezen feladatok keretében a műszaki színvonal és a használati érték emelése, továbbá az esztétikai megjelenés fejlesztése nem halasztható feladat.

A régió kistelepüléseinek, kis- és középvárosainak más-más problémával kell szembe nézni ezen a téren, éppen ezért a történeti építészeti minőség, építészeti arculat megőrzése, az építészeti kultúra fejlesztése, a felújítás, az önkormányzati tulajdonú épületek épületgépészeti és állag rekonstrukciója, valamint egyes városrészek komplex rehabilitációja differenciált fejlesztési célkitűzéseket, programokat igényel.

Magyarországon, így régióinkban is a rendszerváltozás utáni kényszerűen gyors gazdasági struktúraváltás miatt jelentős számban fordulnak elő barnamezős területek. Üres laktanyák, volt katonai objektumok, nagyobb felhagyott vagy alig működő ipartelepek. E területekre általánosan jellemző a termelő infrastruktúra hálózatok (villany-, víz-, gáz-, csatornahálózat-, telefon) megléte, valamint az újrahasznosítható épületállomány. A területek igen nagy gazdasági értéket jelentenek egy-egy település számára, amennyiben lehetővé válna újrahasznosításuk.

A területek rehabilitációja lehetővé teszi az újbóli hasznosítást, elkerülve ezzel a zöldmezős beruházások létesítését. Különösen a hagyományosan ipari területeken a műszakilag elavult, szennyezett területek a gazdasági szerkezetváltást is akadályozzák. Ezen területek kihasználása elengedhetetlen.

Fejlesztési eszközök

2.4.1. Közcélú településfejlesztés

Célja

A Közép-dunántúli Régióban megvalósuló közcélú településfejlesztés

Támogatható tevékenységei

- Közterületek rehabilitációja (magán- és közcélú egyaránt).
- Településközpontok, városközpontok, egyéb városrészek (az ott levő épületek és közterületek külön és együttes módon történő) rehabilitációja.
- A többségében hátrányos helyzetűek, szegények által lakott településrészek komplex megújítása, szegregáció oldása.
- Belterületi infokommunikációs infrastruktúra fejlesztése.
- Falvak infrastrukturális fejlesztése – falumegújításai integrált programok.
- Vidéki terek funkcióinak megőrzése, fejlesztése.
- Településrészt érintő csapadékvíz elvezetés és belvízvédelem.

- Beruházásokhoz kapcsolódó tervdokumentumok készítése.

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati intézmények és költségvetési szervek, önkormányzati társulások, non-profit szervezetek (civil szervezetek, oktatási intézmények, kutatóintézetek), gazdasági társaságok, egyházak.

Területi szempontok

A fejlesztési terület differenciált településfejlesztési programok keretében a Közép-dunántúli Régió teljes területére vonatkozik. A városok, azon belül a fejlesztési társközpontok, regionális decentrumok és kistérségi fejlesztési pólusok mellett kiemelt célkitűzés az agglomerálódó térségek integrált fejlesztése, valamint a vidéki terek funkcióinak megőrzése, fejlesztése.

Speciális kritériumok

Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósuló fejlesztések, valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósuló fejlesztési elképzelések.

2.4.2. Ipari tevékenységhez kapcsolódó fejlesztések

Célja

A Közép-dunántúli Régió érintett térségeiben megvalósuló ipari fejlesztés.

Támogatható tevékenységei:

- Barnamezős ipari területek felszámolása, rehabilitációja.
- Lakóterületen lévő, környezetet zavaró ipari telephelyek kiváltása meglévő ipari területek hasznosításával.
- Közterületek és ipari területek rehabilitációja.
- Tájsebek és természeti értékeket károsító jelenségek kiküszöbölése és megszüntetése
- Ipari örökség újrahasznosítása.
- Beruházásokhoz kapcsolódó tervdokumentumok készítése.

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati társulások, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

A fejlesztési terület kiemelten koncentrálna a szocialista iparosítás gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő térségekre: a Dunántúli-középhegység „Energiatengelye”, valamint a Komárom-Esztergom közötti Duna menti ipari tengely.

Kritériumok

Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósuló fejlesztések, valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósuló fejlesztési elképzelések.

A barnamezős ipari területek felszámolása, rehabilitációja a területek újrahasznosítását gátló tényezőinek javítását jelenti, melybe a kármentesítés nem értendő bele.

A tájsebek és természeti értékeket károsító jelenségek kiküszöbölésén és megszüntetésén a környezetvédelmi operatív program hatályán kívül eső helyreállítási feladatokat értünk.

Várható hatások

- A fejlesztési, szabályozási tervek elkészítésével a hátrányos helyzetű települések leszakadó jellege tovább nem erősödik.
- A további fejlesztések átgondolt, kiérlelt tervezések eredményeként jönnek létre.
- A további fejlesztések komplex szemléletű, integrált programok keretében valósulnak meg.
- A jövőbeni beruházásokhoz igényelt támogatások megvalósíthatósága megalapozottabb.
- Arányosabb, kiegyensúlyozottabb településfejlesztés valósul meg.
- Az esélyegyenlőség feltételei javulnak.
- Egymáshoz nem illeszkedő települési funkciók megszüntetése, felszámolása.
- Minőségi élettér kialakulása.
- Turisztikai vonzerő növekedése.
- Munkahely- és népességmegtartó szerep erősödik.
- Gazdasági mutatók javulása.

2.5. Beavatkozási terület: a települési- és épített környezet fejlesztése, örökségvédelem

Célok

A beavatkozási terület célja a régió természeti és művi (táji és települési, építészeti örökségvédelmi) értékeinek megőrzése, helyzetének javítása.

Indoklás

A Közép-dunántúli Régió jelentős természetvédelmi értékekkel rendelkezik, úgymint a Duna-kanyar, Vértes- és Velencei tó tájegység, Balaton felvidék, Bakony térség, amelyeknek az utókor számára történő megőrzése feladatunkat jelenti.

A magyar nemzet kialakulásával egybeforrtn történelmi helyek, városok száma is jelentős a régióban. Az itt található épületek örökségvédelmi szempontból védettek, idegenforgalom számára bemutatható állapotba hozásuk és méltó megjelenítésük kötelességünk.

Szükséges erősíteni minden egyes település lokálpatrióta szemléletének elmélyítését, a település értékeinek védelmét, az ezzel kapcsolatban jelentkező lakossági igényeket támogatni és felkarolni a civil szerveződések kezdeményezéseit, tevékenységeit. A civil szerveződések munkaprogramjainak megfogalmazásánál a környezettel kapcsolatos témakörökben, úgymint városvédő és szépítő egyesületek, környezetvédelmi szervezetek, stb. aktivizálásával elérhető az életminőség jelentős javítása. Természetesen a kedvező adottságú, jó életminőséget biztosító település lakossága képes magasabb szinten gondolkodni, dolgozni és a településéért, aktívan tenni. Ezzel egy olyan folyamat indítható el, amely önmagát generálja és egyre magasabb szinten hozza az eredményeket további befektetések nélkül, mint egyfajta önfenntartó folyamat.

A települések közterületeinek állapota jelentős fejlesztéseket igényel köztisztasági, gondozottsági és a zöldterület igényessége szempontjából egyaránt. A lakosság komfortérzetének javítását az esztétikus és használható utcabútorok (padok, buszvárók stb.) elhelyezése, a térburkolatok és játszótéri felületek kialakítása, bővítése és korszerűsítése is javítja.

Fejlesztési eszközök

2.5.1. Kulturális örökség védelme és megőrzése, örökségvezérelt településfejlesztés

Célja

A fejlesztési eszköz célja a kulturális örökség védelme és megőrzése, az örökségvezérelt településfejlesztés megvalósítása.

Támogatható tevékenységei

- Történelmi városközpontok megújítása: tömbfeltárás, térburkolások és egyedi utcabútorok elhelyezése, szobor és térplasztika elhelyezések, védett városközpontok egyedi közvilágítási rekonstrukciója, illetve a kulturális örökségi értékek megújítása.
- Közterületek felületeinek felújítása, minőségi utcabútorok elhelyezése, akadálymentesítés.
- Kulturális (épített és szellemi) örökség védelme és megőrzése, örökségvezérelt városi revitalizáció és örökségvédelmi szempontból védett műemlékek felújítása, használaton kívüli épületek a közösség szempontjából értékes funkciókkal történő megtöltése, értékkataszter készítés.
- Oktatási, szociális, kulturális funkciójú épített örökség védelme.
- A helyi sajátosságokat tükröző történeti tájak és az egyedi örökségi értékeket hordozó tájértékek rehabilitációja.
- Közösségi hasznosítású kastélyprogram.
- Lakóépületek külső felújítása több épületelemet érintő integrált településrehabilitációs fejlesztés részeként.
- Beruházásokhoz kapcsolódó tervdokumentumok készítése.

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati intézmények és költségvetési szervek, önkormányzati társulások, non-profit szervezetek, gazdasági társaságok, önkormányzatok és magánszemélyek konzorciumai.

Területi szempontok

A fejlesztési terület a Közép-dunántúli Régió teljes területére vonatkozik, azon belül kiemelten koncentrálna a városi örökség sűrűsödési területeire, az örökségi és ipari örökségi értéket képviselő környezeti elemekkel bíró területekre, valamint a helyi sajátosságokat tükröző történeti tájakra.

Kritériumok

Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósított fejlesztések, valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósított fejlesztési elképzelések.

2.5.2. A települési környezet fejlesztése

Célja

A fejlesztési eszköz célja a települési és épített környezet fejlesztése.

Támogatható tevékenységei

- Természetvédelmi területek, arborétumok értékvédelmi feladatai, bemutatásuk feltételeinek javítása
- Települések belterületén lévő, a lakosság körében népszerű meglévő ligetek, kertek, fasorok védelme, és újak létrehozása
- Sajátos flóra- és/vagy fauna adottságú területek értékeinek védelme, fejlesztése
- Jelentős természeti elemek (folyópartok, tavak, sétányok) védelme, fejlesztése, közkincsé tétele.
- Zöld területek revitalizációja, új zöldterületek kialakítása, belterületi fásítás
- Parkok, rekreációs terek (szabadidő eltöltés, sport), játszóterek létesítése, meglévők korszerűsítése; szabadidőparkok és sportlétesítmények fejlesztése;
- Települési komfortérzet minőségi javítása
- Vonzó lakó és rekreációs környezet kialakítása

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati intézmények és költségvetési szervek, önkormányzati társulások, non-profit szervezetek, gazdasági társaságok.

Területi szempontok:

A fejlesztési eszköz a Közép-dunántúli Régió teljes területére vonatkozik., azon belül kiemelten koncentrálna a – Balaton törvény előírásaival összhangban – Balaton parti településeken part menti sávok közcélú használatba vételére, zöldterületek védelmére és kialakítására, vízpart rehabilitációra irányuló fejlesztésekre.

Kritériumok

Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósított fejlesztések, valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósított fejlesztési elképzelések.

Várható hatások

- Rendezett településközpontok kialakulása, a lakosság lokálpatrióta szemléletének elmélyülése.
- Az idelátogató turisták régióról kialakított képe kedvezőbbé válik, amely a turizmus további fejlődését indukálja.
- A kultúrált településkép és -környezet nevelő hatást fejt ki a lakosság körében.
- A települések használhatóbbá, élhetőbbé válnak.

- A környezeti károsodást szenvedett területek felszámolásra kerülnek.

2.6. Beavatkozási terület: intézményfejlesztés

Célok

A beavatkozási terület célja a meglévő intézményhálózat fejlesztése, új, magasabb minőséget nyújtó szolgáltatások fejlesztése, a közbiztonság javításához kapcsolódó programok kidolgozása.

Indoklás

Településeink esetében a minőségi élettér biztosítása szükséges, amelynek keretében meg kell oldani a helyi intézményhálózat megfelelő kiépítését, nevezetesen amelyek a lakosság oktatását, nevelését, továbbá kulturális, közművelődési, sportolási igényeit, a közigazgatást, valamint az egészségügyi és szociális szükségleteit szolgálják. Ezek az intézmények túlnyomórészt önkormányzati tulajdont képeznek. A jelenlegi kiépítettség, az adott létesítmények műszaki színvonala csekély, tehát a meglévők korszerűsítése, felújítása nem halasztható feladatként jelentkezik az elkövetkező időszakban. Nyilván a meglévő intézmények korszerűsítése mellett, a jelenlegi követelményeknek megfelelő intézmények építése, létrehozása és annak a kor színvonalát tükröző felszereltségének, technikai hátterének létrehozása is szükséges.

Fejlesztési eszközök

2.6.1. Intézményfejlesztés

Célja

A Régió meglévő intézményhálózatának fejlesztése, korszerűsítése. Az intézmények funkcióját kiszolgáló, a szakmai munkát megfelelően biztosító épületállományának és szolgáltatási színvonalának fejlesztése.

Támogatható tevékenységei

- Korszerű, technikailag fejlett eszközök, gépek, berendezések beszerzése.
- Az intézmények informatikai rendszerének fejlesztése.
- A régió intézmény állományának épületeinél az egészségre káros anyagoknak korszerű, természetbarát, energiatakarékos termékekre történő kiváltása.
- Helyi, kistérségi szintű hatóságok intézményi kapacitásfejlesztése (csereprogramok, tréningek stb.).
- Közösségi célú intézmények fejlesztése a kistérségi népesség-megtartóképeség erősítése érdekében:
- Társadalmi és gazdaságfejlesztés, valamint a regionális vonzerőképesség támogatásával járó kulturális infrastruktúra fejlesztése (művelődési házak, kulturális létesítmények szolgáltatási színvonalának és infrastruktúrájának fejlesztése).
- Új, magasabb minőséget nyújtó kulturális szolgáltatások fejlesztése.

- Energiatakarékosságot és -hatékonyságot szolgáló épületgépészeti felújítások.
- Közbiztonság javításához kapcsolódó programok.
- A beruházásokhoz kapcsolódó tervdokumentumok, fejlesztéseket megalapozó kutatások készítése.

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati intézmények (kivétel: iskola, óvoda, bölcsőde, egészségügyi intézmények), nonprofit szervezetek.

Területi szempontok

A fejlesztési eszköz a Közép-dunántúli Régió teljes területére vonatkozik.

Kritériumok

Előnyt élveznek az integrált települési programok keretében megvalósított fejlesztések, valamint a köz- és magánszféra együttműködése keretében megvalósított fejlesztési elképzelések. Az energiatakarékossági fejlesztéseknél előnyt jelentenek továbbá a komplex fejlesztések, az intézményfejlesztéshez kapcsolódóan pedig kötelező feladat az akadálymentesítés.

3. PRIORITÁS: KÖRNYEZET- ÉS KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS

A prioritás átfogó célja

A prioritás átfogó célja minőségi élettér és kapcsolatrendszer kialakítása a Közép-Dunántúli Régióban a környezeti jellemzők javításával, a környezeti problémák kezelésével, a helyes energiagazdálkodás elterjesztésével, a megközelíthetőség és a belső elérhetőség javításával, valamint a közösségi közlekedés korszerűsítésével.

A prioritás indoklása

A régió környezetállapotának javításában a leghatásosabb eszköz a megelőzés, mely elsősorban a környezeti elemek terhelésének csökkentésével, a környezetbarát technológiák alkalmazásának elősegítésével, valamint a megújuló és alternatív energiaforrások felhasználásának növelésével érhető el. Különös figyelmet érdemel a környezetet előtérbe helyező szemlélet erősítése, a környezettudatosság fejlesztése.

A térségben a hulladékgyűjtés és -lerakás feltételei, létesítményei kialakultak, de a korszerű hulladékhasznosítás alapját képező szelektív hulladékgyűjtés feltételei kedvezőtlenek, továbbfejlesztésre szorulnak, beleértve a tudatosság növelését is.

A régió vízellátását nagyjából felszín alatti vízkészlet biztosítja, mely vízbázisok jelentős része sérülékeny. Az egészséges ivóvízkészlet megóvását szolgálja a hosszú távú biztonságos ivóvízellátást alapkövetelményének tekintő vízbázis védelem. Fokozottan is kiemelt szempont a régió lakosságának egészséges ivóvízzel történő ellátása biztonságának növelése, a keletkező szennyvíz közösségi elvezetési arányának növelése, valamint a csatornázottsághoz szorosan kapcsolódó szennyvíztisztítás megfelelő szintjének biztosítása. Fontos feladat az erősen érzékeny területek, agglomerációk szennyvíz-csatornahálózattal való ellátása, továbbá a 2000 lakos egyenérték alatti települések szennyvízelhelyezése, melyeket egyedi, környezetkímélő rendszerekkel kell megoldani.

A régió környezeti fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a helyes energiagazdálkodás elterjesztése. Egy hatékony, diverzifikált és versenyképes energiaszektor nagymértékben hozzájárulhat a fenntartható regionális fejlődéshez. Ezért kiemelten kell támogatni a megújuló és alternatív energiaforrások komplex térségi vagy települési közösségi rendszerekben való hasznosítását.

Nehezítik a régió kiegyensúlyozott területi fejlődését a közlekedési hálózat hiányosságai, melyek elsősorban az észak-dél irányú kapcsolatok terén, illetve a főútvonalaktól kieső periférikus térségek nehézkes elérhetőségében mutatkoznak meg, továbbá a zsáktelepülési jellegben érhetők tetten. Részben emiatt a gazdasági központok, valamint a Balaton turizmus szempontjából kiemelt területeinek gazdasági dinamizmusa nem, vagy csak kis mértékben képes áttérjedni a főleg a régió határai mentén elhelyezkedő periférikus területekre. A közúti fejlesztéseken kívül a fenntarthatóság, az esélyegyenlőség és a régióközi kapcsolatok erősítésének szempontjait figyelembe véve nagyobb figyelmet kell fordítani az elérhetőséget javító kerékpárút-hálózatok kiépítésére és fejlesztésére, a vízi közlekedés kapcsolatainak javítására, továbbá a közösségi közlekedési rendszerek korszerűsítésére.

A prioritás fenntarthatósági szempontjai

A prioritás környezetvédelmi beruházásai a fenntartható környezet és vidékfejlesztés szem előtt tartásával olyan fejlesztéseket támogatnak, melyek révén csökken a környezetbe jutó káros anyagok mennyisége, lehetőség nyílik a környezeti károk felszámolására, valamint a környezettudatos szemlélet terjesztésére. Előnyt élveznek a komplex beruházások, melyek az újrahasznosítást, kezelést is tervezik, és elvárt, hogy a lakókörnyezet és a természeti környezet állapota javuljon, mely hozzájárul a lakosság egészségi állapotának, infrastrukturális ellátottságának javulásához. A tervezett környezeti fejlesztésnek meg kell felelnie az EU és Magyarország környezetvédelmi normáinak, a megelőzés, a fenntarthatóság, a partnerség, a szubszidiaritás és a nyilvánosság alapelveinek, és élvezniük kell a lakosság támogatását is.

A környezet fenntartható fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a helyes energiagazdálkodás szempontjainak elterjesztése, a pazarló energiafogyasztás visszaszorítása, amelyeket a megújuló és alternatív energiaforrások és energiahasználattal kapcsolatos közösségi fejlesztések támogatnak. Egy hatékony, diverzifikált és versenyképes energia szektor nagyban hozzájárulhat a fenntartható regionális fejlődéshez is.

A közlekedési fejlesztések azzal erősítik a fenntarthatóságot, hogy csökkentik a környezetszennyezés több formáját, de a zajterhelést és a rezgést is az útfelújításokkal, a bedugult közlekedés gyorsításával, az eszközállomány fejlesztésével, a közösségi közlekedés kiemelt támogatásával, a kerékpáros és vízi közlekedés fejlesztésével. Mindezek a fenntartható turizmus különböző formáival is kapcsolatot tartanak, valamint az egészségesebb életmód elterjedését támogatják. A biztonságos közlekedés lehetősége a megfelelő minőségű és kapacitású utak számának emelkedésével és a kiegészítő beruházásokkal is nő (parkolók, átkelők, szélesítések, körforgalmasítás, stb.).

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben megvalósuló fejlesztések kizárólag a mindenkor hatályos, BFT által elfogadott, legitim Balaton Fejlesztési Stratégiában foglaltakkal összhangban támogathatók.

A prioritás esélyegyenlőségi szempontjai

A prioritás keretében megvalósított tevékenységek elvártan támogatják a társadalmi befogadást, a nők és férfiak, hátrányos helyzetűek (fiatalok és idősek, kisebbségek, fogyatékkal élők) közötti, valamint a megváltozott munkaképességűek számára biztosított esélyegyenlőséget.

A környezeti fejlesztések által nyújtott előny, mely a környezet állapotának javulását eredményezi a társadalom minden tagja számára elérhető, jobb életfeltételeket biztosít. A program megvalósításában való részvétel eszköz az esélyegyenlőség megteremtésére, illetve arra, hogy pozitív lépések történjenek a nőkkel vagy férfiakkal, valamint a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos korlátok, előítéletek megszüntetése terén.

A megújuló és alternatív energiaforrásokkal biztosított energiaellátás növeli az esélyét a stabil energiaellátásnak, az energiabiztonságnak és lehetőséget teremt alternatív erőforrások bevonására az energetikában és a jövedelemszerzés terén.

A közlekedés lehetőségeinek kiterjesztése, fejlesztése kiemelt szerepű az esélyegyenlőség megteremtésében, részben azért, hogy könnyebb és gyorsabb eljutási lehetőséget biztosít a

beruházások révén, részben azzal, hogy ezek során az akadálymentesítés szempontjai messzemenően beépülnek. A zsáktelepülési jelleg oldásával nő az esély a munkavállalás, a kikapcsolódási lehetőségek, az egészségügyi, oktatási és egyéb ellátások szempontjából, mivel csökken a közlekedési, ingázási idő.

3.1. Beavatkozási terület: környezeti állapot javítása, környezettudatos fejlesztés

Célok

A beavatkozási terület céljaként a régió környezeti állapotának javítása, valamint a lakosság körében a környezet védelmét előtérbe helyező szemléletmód kialakítása jelenik meg, amely magában foglalja a szélesebb körű környezetbiztonság megteremtését, a hulladékgazdálkodás, valamint a szennyvízelvezetés és -kezelés fejlesztését.

Indoklás

A Közép-Dunántúli régióban korszerű *hulladékkezelő rendszerek* igen csekély számban épültek ki (pl. Polgárdi, Tatabánya, Oroszlány, Bicske). A régióban nincs olyan hulladékégető berendezés, amelyben a jelentős fűtőértékkel rendelkező hulladékok a hő hasznosítása mellett az előírásoknak megfelelően ártalmatlaníthatóak lennének. A tiszta települési környezet feltételének biztosításához a szelektív hulladékkezelés, elsősorban a gyűjtés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás korszerű feltételeinek kialakítását kell megteremteni.

A *szennyvízelvezetés* terén a régióban jelentős változások történtek az elmúlt években. A fejlesztések ellenére a régió nyugati (Marcal vízgyűjtője) és déli (Cinca patak vízgyűjtője Enying, Dég, Lajoskomárom) területén, valamint a Balaton felvidéken még mindig jelentős a talajba jutó szennyvizek mennyisége, amely veszélyezteti az ivóvízbázisokat. Fontos, hogy az érzékeny területek szennyvízcsatornával ellátottak legyenek és a rákötési arány elérje a 90%-ot. Kommunális szennyvízelvezetésre épült rendszerek alkalmasak ipari szennyvíz levezetésére és tisztítására is, de ehhez jó hatásfokkal üzemelő ipari előtisztítók építése szükséges. Az üzemelő szennyvíztisztító telepek általában a biológiai szennyvíztisztításra épültek ki, de a jelenlegi vízminőségi határértékek betartásához szükséges tápanyag (N, P), valamint megfelelő lebegőanyag eltávolítási technológiával nem rendelkeznek.

Fejlesztési eszközök

3.1.1. Hulladékgazdálkodás fejlesztése

Célja

A szilárd hulladékok gyűjtésének, hasznosításának és ártalmatlanításának fejlesztése, a lakókörnyezet és természeti környezet állapotának javítása, ezen belül:

- ✓ a hulladék keletkezésének megelőzése, hulladék mennyiségének csökkentése, a szelektív hulladékgyűjtés teljes körű bevezetése,
- ✓ a hulladékgazdálkodás alapelveinek megfelelő, minimalizált lerakás feltételeinek megalapozása.

Támogatható tevékenységei

- ✓ hulladékhasznosítás feltételeinek részeként a szelektív hulladékgyűjtés megszervezéséhez kapcsolódó beszerzések (konténer), hulladékgyűjtő szigetek kiépítése, gyűjtősziget kialakítása,
- ✓ hulladékgyűjtéshez és a hulladék keletkezés minimalizálásához, szelektív hulladékgyűjtéshez kapcsolódó tájékoztatás és szemléletformálás,
- ✓ illegális hulladéklerakók rekultiválása, felszámolása (végrehajtás szintjén).

Kedvezményezettjei

Helyi önkormányzati szervek és intézményei, önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok, önkormányzati társulások, központi költségvetési szervek és intézményei, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió egész területére koncentrál.

Speciális kritériumok

- Tájékoztatás és szemléletformálás kizárólag szelektív hulladékgyűjtéshez kapcsolódó beszerzésekkel integráltan támogatott tevékenység (10% erejéig). Előnyt élvez az a beruházás, mely a tudatformáláshoz kapcsolódóan partnerszervezetként oktatási intézményeket, civil szervezeteket is bevon a projektbe.
- A fejlesztések fenntarthatóságának igazolását a komplex hulladékgazdálkodási rendszerekhez való illeszkedéssel kell biztosítani, azaz a „végtermék” hulladékkezelési rendszerekbe való integrációjával.

3.1.2. Szennyvízelvezetés és -kezelés fejlesztése

Célja

A folyékony hulladékok gyűjtésének, kezelésének fejlesztése, a lakókörnyezet és természeti környezet állapotának javítása, ezen belül:

- ✓ A települések közmű ellátásának, szennyvíz csatornázottságának fejlesztése,
- ✓ ivóvízbázisok védelme, szennyeződésre érzékeny területek, a felszíni vízfolyások és tavak védelme.

Támogatható tevékenységek

A lakosság szennyvíz csatornahálózattal való ellátásának fejlesztése:

- ✓ kistelepülések (2000 lakos egyenérték alatti, agglomeráción kívüli települések) egyedi szennyvízelvezetésének, elhelyezések megoldása közműpótló berendezések, természet közeli szennyvíztisztítási technológiák, egyedi szennyvíztisztítási technológiák kialakításával.

Kedvezményezettek

Helyi önkormányzati szervek és intézményei, önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok, önkormányzati társulások, központi költségvetési szervek és intézményei, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

A fejlesztési eszköz a régió egész területére koncentrál. A szennyvízelvezetés és -kezelés fejlesztése területén kiemelték a Balaton, a Velencei-tó és az Által-ér vízgyűjtő területén, Fejér megye déli részén, Veszprém megye nyugati részén fekvő települések, a talajszennyezésre érzékeny területek - karsztos vízbázisok, magas talajvízállású területek.

Várható hatások

Az intézkedés eredményeként a hulladékgyűjtő, -kezelő rendszerek fejlesztésével nő a lakóterületről elszállított hulladék mennyisége, mellyel tisztább települési környezet alakul ki, és csökken az illegális, illetve a nem megfelelően kialakított hulladéklerakók száma. A hulladék kezelésének, hasznosításának bevezetése új munkahelyeket is eredményez, mely javítja a térség foglalkoztatási helyzetét.

A szennyvízelvezető, tisztító rendszerek fejlesztésével nő a lakóterületről elszállított szennyvíz mennyisége, folyamatosan zárul a közműháló, tisztább települési környezet alakul ki, és csökken a talajba, talajvízbe kerülő szennyezőanyag mennyisége, valamint a megfelelő minőségre tisztított víz nem veszélyezteti a befogadó vízfolyás minőségét, védi a természeti környezetet.

3.2. Beavatkozási terület: megújuló energiaforrások és alternatív energiák hasznosításának növelése

Célok

A beavatkozási terület célja az energia előállítása során a megújuló és alternatív energiahordozók arányának, hasznosításának növelése a régióban, a településeken közösségi rendszerekben. Ez többek mellett magában foglalja az önkormányzati intézmények melegvíz és villamos energia igényének magasabb arányú kielégítését pl. napenergia hasznosító (szolár) elemek által, az energetikailag hatékony, magas hatásfokú rendszerek működtetésének támogatását, a kormányzati támogatási lehetőségek szélesebb körű bevonását az energetikai fejlesztésekbe, a környezetvédelmi szempontok érvényesítését és a lakossági tudat formálását.

Indoklás

Magyarországon a kedvező földrajzi fekvés és természeti adottságok miatt a megújuló energiaforrások jelentős szerepet játszhatnak az ország energia-ellátásának biztosításában. Nemzetközi vállalásunk értelmében az induló 0,5%-os arányhoz képest 2010-ig 3,5%-ra kell emelni a megújuló energiaforrások felhasználásával termelt villamos energia arányát. A megújuló energiahordozók hasznosításnak növelése olyan átfogó, a nemzetgazdaság egészét érintő intézkedéseket igényel, melynek számos kapcsolódási pontja van a környezetvédelem, a munkaerő gazdálkodás, a mezőgazdaság, vagy az adózás területéhez. Ezek együttes hatásainak kedvező változása ösztönözheti a megújuló energiahordozók hasznosításnak növekedését.

Jelenleg a biomassza rendelkezik a legnagyobb energiaforrás-potenciállal, de ez napjainkban nagyrészt tűzifát jelent. Az élelmiszer célú termeléséből kivett földterületeken is lehet energiahasználatra ültetvényeket kialakítani. Az EU csatlakozás kapcsán egyre inkább felmerülő probléma ugyanis a mezőgazdasági művelésből kikerülő földterületek hasznosítása, melyekre egyik megoldásként adódik az energetikai növények termesztése. Az elmúlt években lassan, de megindult

a megújuló és alternatív energiahordozók alkalmazásának növekedése. A biomassza mellett a napenergia kedvezőbb hasznosításában vannak komolyabb lehetőségek a régióban. A hazai energiafelhasználás mintegy 5-6%-át lehetne növényi eredetű anyagokból előállítani, emellett az állati eredetű és a hulladékokban megjelenő biomasszát is figyelembe véve az arány akár 18% is lehet. A szervesanyag-tartalmú hulladékokból, a szennyvíziszapból, a vágóhídi melléktermékekből és a trágyából felszabaduló metán is kedvező energiaforrás például. Az alapanyag lehet baromfi- és marhatrágya, illetve silókukorica, vágóhídi hulladék, szeszipari cefre. A biogáz termelés során szilárd melléktermékként biohumusz keletkezik, ami szintén hasznosítható.

Vidéken a hőenergia több mint 50%-át az önkormányzati és a lakossági szférában használják fel. Ez döntően fosszilis energiahordozók eltüzelésével, alacsony hatékonysággal és jelentős környezetszennyezéssel történik. Eközben környezetükben kihasználatlan a biomassza energia potenciál jelentős része: erdőn, mezőn, az állattartásban és a kommunális szférában keletkező szerves hulladékok, valamint a parlagon maradt és kedvezőtlen adottságú földeken potenciálisan megtermelhető energianövények. Mindezek kiegészíthetők egyéb megújuló energiaforrások (geotermikus- és napenergia) hasznosításával. A távhőszolgáltatással nem rendelkező településeken, például az önkormányzati intézmények teljes körű hő- és melegvíz igényének, valamint részben villamos-energia igényének kielégítése történhet biomassza hasznosítású kogenerációs erőművek megvalósításával, vagy csak a melegvíz igényre méretezett napenergia hasznosító (szolár) elemekkel. A valós energiaigényre méretezett rendszerek hosszú távon gazdaságos beruházások, és a természeti környezet károsítása nélkül elégíti ki az energiaigényt.

Fejlesztési eszköz

3.2.1. Megújuló és alternatív energiaforrások komplex hasznosítása közösségi rendszerekben

Célja

Cél hatékony lehetőséget biztosítani a megújuló és alternatív energiapotenciálok racionális, közös kihasználására, az energiahatékonyság növelésére. Komplex hasznosítással az energiafelhasználás nő, a környezetvédelmi szempontok erőteljesebben érvényre jutnak az energetikában, nő a megműveletlen területek mezőgazdasági termelésbe történő bevonása, a vidéki munkanélküliség csökken, a lakossági és települési energiaellátás függetleníthető, stabilizálható, több lábra állítható. További célok:

- Megújuló és alternatív hőenergia és „zöld” villany termelése;
- Közösségi és egyéni energiaköltségek csökkentése;
- A vidéki térségek munkalehetőségeinek növelése, a falvak megtartó erejének növelése;
- A vidéki létfeltételek, életkörülmények javítása;
- A kihasználatlan gazdasági potenciálok feltárása, célszerű kiaknázása;
- Energetikai növénytermesztés növekedése, agrárgazdaság fejlődése;
- Helyi bio-kogenerációval együtt telepített távfűtés és térségi, települési, településrészi bioszolár és egyéb jellegű fűtőművek kialakítása;
- Tudatos energiagazdálkodás kialakulása, a környezettudatosság fokozása.

Támogatható tevékenységei

- Megújuló és alternatív energiaforrások termelésével és komplex energetikai célú közösségi hasznosításával kapcsolatos tevékenységek.
- Energiatudat növelése konkrét beruházási projekthez kapcsolódóan.

Kedvezményezettjei

Gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, közhasznú társaságok, önkormányzatok és intézményei, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások.

Területi szempontok

A fejlesztés a régió minden településére vonatkozhat, de preferenciát élveznek azok a települések, amelyek vezetékes gázzal nem ellátottak, infrastruktúrájuk hiányos.

Speciális kritériumok

- A fejlesztés a megújuló energiaforrások és alternatív energiák komplex – hőhasznosítás, villamos energia termelés és egyéb célú – hasznosítását támogatja térségi, vagy települési közösségi rendszerekben a gazdaságosság, illetve a helyi igények figyelembe vétele mellett.
- Előnyt élvez az a fejlesztés, amely a térségi értékek, potenciálok, adottságok kihasználására építve nyújt komplex megoldást (előnyt élvez pl. a települési hulladékok hasznosítását is megoldó beruházás).
- Előnyt élveznek a térségi együttműködésen, partnerségen alapuló fejlesztések.
- A fejlesztéshez kapcsolódóan kiemelt szempont a helyi környezettudatosság fokozása: szemléletformálás; tájismereti nevelés, oktatás, információ szolgáltatás fejlesztése; víz és energia-felhasználásra, fenntartható fogyasztásra vonatkozó tudatosságnövelő kampányok.

Várható hatások

- Korszerű környezetgazdálkodás elterjedése;
- Agrárgazdaság fejlődése, a hagyományos mezőgazdasági termelő kultúra megújulása, hatékonyságjavulás, területi értéknövekedés;
- Energiaellátás biztonságának növekedése, az ellátás importfüggőségének csökkenése;
- Az energiaellátás mértékében és minőségében is jelentősen fejlődik;
- Környezetszennyezés csökkenése, környezet állapotának javulása;
- Energiatermelés és -felhasználás szerkezetének módosulása;
- Energiaköltségek csökkenése;
- Munkanélküliség csökkenése, jövedelemforrások bővülése, életkörülmények javulása;
- Infrastruktúra bővülése, fejlődése;
- Megfelelő életminőséget nyújtó biológiai és társadalmi élettér-szerepek nőnek, amely nemcsak termelő oldalról, hanem a természeti és kulturális értékek megőrzése terén is fenntarthatóvá válik;

- A gazdaság más kapcsolódó szférái is kiemelt fejlődést érhetnek el az interszektorális hatás következtében.

3.3. Beavatkozási terület: közúthálózat fejlesztése

Célok

A beavatkozási terület célja a Közép-Dunántúli Régió területi kohéziójának megtartása, illetve növelése a 4 és 5 számjelű közutak fejlesztésével, az életminőség javítása a települések közti és a településeken belüli jó minőségű közúti közlekedés biztosításával, a hiányzó hálózati elemek kiépítésével – közte kiemelten a zsáktelepülés jelleg oldásával –, a közutak burkolata és teherbírása, valamint a kerékpárút hálózat és kapcsolódó infrastruktúrája és színvonal fejlesztésével, továbbá az akadálymentes közlekedés feltételeinek javításával. Fontos a tranzitforgalom kivezetésének megoldása a településekről, ezzel a belterületi útszakaszok forgalmának, a balesetveszélyes helyzetek lehetőségének, valamint a környezet terhelésének csökkentése. Cél a napi ingázás feltételeinek javítása is, a munkavállalásnak történő megfelelés lehetőségeinek magasabb szintű biztosítása.

Indoklás

A régió mellékúthálózata kapacitás tekintetében túlterhelt, állapota nem kielégítő, ezért fejlesztésére nagyobb hangsúlyt kell fektetni. A forgalom növekedése miatt a balesetveszély és a káros környezeti hatások nőttek, ezzel szemben a haladási sebesség és az utazáskényelem nagymértékben csökkent. A régió belüli elérési idő nem igazodik a korszerű gazdaságszervezési követelményekhez, a gyakorlati elérési idők jelentősen meghaladják az optimális közlekedési körülmények közötti időtartamot. Ezen is segít, ha a hiányzó mellékút hálózati elemek kiépítésre, a meglévők fejlesztésre kerülnek. Az összekötő utak megvalósítási helyét a hiányzó hálózati elemek racionális kiépítése és a települési zsákjelleg megszüntetése határozza meg (a régióban 53 zsáktelepülés található). A mellékúthálózat burkolatának állapota jelentősen romlott az elmúlt években. Az általános negatív tendencia a pályaszerkezet öregedésének, avulásának, az igénybevétel növekedésének, az időjárási viszonyoknak és a nem megfelelő mértékű karbantartásnak köszönhető. A mellékutak rekonstrukcióját és felújítását támogatja továbbá, hogy a forgalom nagysága a gépjárművek növekvő számának és a változó életvitelnek köszönhetően folyamatosan nő a régió belső területein is.

Az egyre erősödő tranzitforgalom ellehetetleníti egyes települések átmenő forgalmát a régióban. Ennek egy része ezért áttevődik a párhuzamos belső települési utakra, melyek kapacitása és kiépítettsége nem teszi lehetővé a forgalom levezetésének zavartalanságát. Ezeken a területeken állandósult a torlódás, a haladási sebesség lecsökkent, a balesetveszély megsokszorozódott, a környezeti ártalmak fokozódnak. Mindezek elsősorban a települések környezetét és lakosságának életminőségét rontják. A települési közúthálózati elemek kiépítettsége nem teljes, a kiépített szakaszok burkolatának minősége, szélessége, teherbírása több helyen nem megfelelő, ezért fontos a jelentős forgalmú önkormányzati tulajdonú közutak kiépítésének, rekonstrukciójának, felújításának támogatása.

Az elválasztott rendszerű kerékpárút hálózat kiépítése, fejlesztése a balesetmentes közlekedés biztosítása, a települések elérésének javítása mellett a turizmus kapcsolódásait és az életminőség

javítását is segíti. Hiányosak a belső kerékpárút hálózati elemek, amelyek kiépítése az egyes magas turisztikai jelentőséggel rendelkező területek kerékpárútjainak kapcsolódásait is szolgálhatják. Kerékpárutak egyéb utak többfunkcióssá alakításából is származhatnak. A meglévő kerékpárutak minősége zömében nem megfelelő, felújításuk szükséges. A kerékpárutakhoz kapcsolódó infrastruktúra jelenleg szinte teljesen kiépítetlen, nincsenek biztonságos tároló helyek, kölcsönzésre elvétve van lehetőség, ezek megoldása feltétlenül szükséges. Ehhez kapcsolódóan a közösségi közlekedéssel való összehangolás, a kerékpár szállítási lehetőségek fejlesztése szintén kiemelt feladat.

Fejlesztési eszközök

3.3.1. Térségi jelentőségű közutak fejlesztése

Célja

Cél a régió 4 és 5 számjelű térségi jelentőségű úthálózatának biztonsági és utazáskényelmi szempontú színvonalnövelése, a településközi közúti kapcsolatok számának és minőségének növelése, a zsáktelepülés jelleg oldása, a településhálózat koherenciájának megtartása és növelése, az interregionális kapcsolatok javítása.

Támogatható tevékenységei

- Burkolat- és teherbírás javításhoz, szélesítéshez, kiépítéshez kapcsolódó tevékenységek (tanulmányok készítése, tervezés konkrét beruházáshoz kapcsolódóan, kivitelezés, rekonstrukció, felújítás).
- Zsáktelepülési jelleg megszüntetéséhez kapcsolódó tevékenységek (tanulmányok készítése, tervezés konkrét beruházáshoz kapcsolódóan, kivitelezés).

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, közútkezelők, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

- A régió több pontján is indokolt a térségi megközelíthetőség feltételei, valamint a burkolat és teherbírás javítása: az intézkedés a 4 és 5 számjegyű közutakra terjed ki, beleértve a településeken áthaladó szakaszokat is.
- Területi szempontból kiemelt a Székesfehérvár-Veszprém fejlesztési pólus tengely, valamint a térségi jelentőségű logisztikai központok helyszínei.
- A zsáktelepülési jelleg oldása a régió 53 települése vonatkozásában lehet releváns.
- A régió határain átnyúló vonatkozó fejlesztések az interregionális kapcsolatok javításának egyik területi vetületeként jelennek meg.

Speciális kritériumok

- Előnyt élveznek a zsáktelepülési jelleg megszüntetéséhez kapcsolódó tevékenységek.

- Előnyt élveznek a szakmai szervek és a régió területfejlesztési céljai által közösen meghatározott közútfejlesztési prioritási sorrendbe illeszkedő fejlesztések, beruházások.
- Előnyt élveznek a magasabb rendű közutak, elkerülő szakaszok rákötéseit támogató fejlesztések.
- Előnyt élveznek a balesetveszélyes szakaszok megszüntetésével, a balesetveszélyes helyzetek jelentős csökkentésével összekapcsolt fejlesztések, komplex megoldások (balesetveszélyes csomópontok megszüntetése, balesetet kiváltó okok megszüntetése, csökkentése, parkolás, gyalogátkelés feltételeinek javítása, stb.).
- Előnyt élveznek a Székesfehérvár-Veszprém fejlesztési pólus tengely stratégiájában kiemelt közúti fejlesztések vonatkozó beruházásai.
- Előnyt élveznek a térségi jelentőségű logisztikai központok megközelíthetőségét, minőségi elérését javító vonatkozó fejlesztések.
- Előnyt élveznek azok a régió határain átnyúló vonatkozó fejlesztések, amelyek jelentősen javítják az interregionális kapcsolatokat: a másik régió is kiemelten támogatja és a fejlesztés a Közép-Dunántúlon is kiemelt prioritású.

3.3.2. Önkormányzati tulajdonú utak fejlesztése

Célja

Fő cél a régió településein élők életminőségének növelése az önkormányzati tulajdonban lévő jelentősebb forgalmú bel- és külterületi közutak fejlesztésével. Cél a települési közlekedési infrastruktúra elvárt színvonalúra fejlesztése, a helyi közutak kiépítettségének növelése, a kiépített utak megfelelő műszaki paramétereinek biztosítása, felújítás, rekonstrukciós munkák végzése belterületi és külterületi utakon egyaránt.

Támogatható tevékenységei

Helyi kiépített, illetve kiépítetlen önkormányzati tulajdonú közutak rekonstrukciójával, felújításával illetve kiépítésével kapcsolatos tevékenységek (tanulmányok készítése, tervezés konkrét beruházáshoz kapcsolódóan, kivitelezés, rekonstrukció, felújítás).

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, közútkezelők, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

Az intézkedés a régió összes településére kiterjed.

Speciális kritériumok

- A fejlesztés azokra az önkormányzati fenntartású bel- és külterületi közutakra terjed ki, amelyek nem tartoznak a komplex közcélú településfejlesztés célja alá.
- A fejlesztés azokra az önkormányzati fenntartású bel- és külterületi utakra terjed ki, amelyekre jelentős forgalom kerül rávezetésre.

- Előnyt élveznek a balesetveszélyes szakaszok megszüntetésével, a balesetveszélyes helyzetek jelentős csökkentésével összekapcsolt fejlesztések, komplex megoldások (balesetveszélyes csomópontok megszüntetése, balesetet kiváltó okok megszüntetése, csökkentése, parkolás, gyalogátkelés feltételeinek javítása, stb.).

3.3.3. Kerékpárút hálózat fejlesztése

Célja

Cél elválasztott rendszerű kerékpárút hálózat kialakítása és fejlesztése a régió területén, mely a települések biztonságos megközelítését szolgálja. A meglévő kerékpárutak helyenkénti felújítása és az újak kiépítése, valamint egyéb utak többfunkcióssá alakítása is célszerű (pl. erdészeti utak vegyes célú hasznosítása). Szükséges, hogy a kapcsolódó infrastruktúra kiépüljön, lehetőség legyen eszközök kölcsönzésére, illetve biztonságos tárolására. A közösségi közlekedésfejlesztési intézkedéssel való kapcsolat növeli a lehetőséget a kerékpárok szállítására is.

Támogatható tevékenységei

- Településeket összekötő kerékpárutak kialakításához, fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységek (tanulmányok készítése, tervezés konkrét beruházáshoz kapcsolódóan, kivitelezés).
- Kerékpárutak elválasztott rendszerűvé alakításhoz kapcsolódó tevékenységek (tanulmányok készítése, tervezés konkrét beruházáshoz kapcsolódóan, kivitelezés, rekonstrukció, felújítás).
- Kapcsolódó infrastrukturális létesítmények kialakításához köthető tevékenységek (kölcsönzés, tárolás).
- Meglévő utak többfunkcióssá – kerékpározásra alkalmassá – tételéhez kapcsolódó tevékenységek (pl. erdészeti utak vegyes célú hasznosítása).
- Meglévő településeket összekötő kerékpárutak karbantartáshoz kapcsolódó tevékenységek.

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, közútkezelők, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

A települések elérését segítő kerékpárutak fejlesztésére, elválasztott rendszerűek kialakítására a régió egész területén szükség lehet, de a hálózati elemek részeként és azok kapcsolódásaiként megjelenő fejlesztések elsősorban ezeket a térségeket emelik ki.

Speciális kritériumok

- Csak turisztikai célú kerékpárút fejlesztések nem támogathatók.
- Előnyt élveznek a térségi kerékpárút hálózatok elemeiként megjelenő fejlesztések és a különböző jellegű kerékpárút hálózati kapcsolatokat megteremtő, javító beruházások.

- Előnyt élveznek a munkaerőpiaci igénnyel alátámasztott fejlesztések, ebben az esetben járdák kétfunkciósá alakítása is támogatható a jogszabályi előírásoknak és a biztonságosság követelményeinek megfelelően.
- Új településeket összekötő kerékpárutak kialakítása, valamint meglévő utak többfunkciósá alakítása a folyamatos fenntartást, karbantartást is biztosító tervekkel, megoldásokkal támogatható.
- Karbantartáshoz kapcsolódó tevékenységek abban az esetben támogathatók, ha teljes útszakaszhoz kapcsolódó burkolatfelújítással, vagy kiegészítő fejlesztésekkel kerülnek összekapcsolásra (pl. kölcsonzó kialakítása, táblarendszer fejlesztése, stb.)
- A kerékpárok szállíthatóságának növelésével kapcsolatos tevékenységeket a 3.4.3. komponens tartalmazza.

Várható hatások

- Az intézkedés hatására a térségi jelentőségű közutak fejlesztésével nő a régió területi kohéziója, javul a megközelíthetőség és az utasbiztonság, -kényelem, csökkenek az elérési idők, mindezek által javul a mobilitás és az életminőség.
- A települési bel- és külterületi utak fejlesztése által javul a települések tranzitforgalmi helyzete, csökken a párhuzamos belső úthálózatok terhelése. A minőségjavítás következtében nő az utasbiztonság és -kényelem, csökken a balesetveszély, javul a belső elérhetőség és mobilitás, csökken a környezeti terhelés, mindezzel nő a településeken lakók életminősége. A biztonságnövelő fejlesztések hatására javul a településeken a közlekedésbiztonság, csökken a forgalom, a zajterhelés, a rezgés, a balesetveszélyes helyzetek kialakulásának lehetősége.
- A kerékpárutakkal kapcsolatos fejlesztések révén alternatíva nyílik a régió településeinek elérésére, javul a megközelíthetőség, nő a mobilitás, hozzájárul az egészséges életmód elterjedéséhez, javulnak a területi kapcsolatok, továbbfejlődnek a turisztikai célú és térségi kerékpárút hálózatok, nő a közlekedésbiztonság.

3.4. Beavatkozási terület: közösségi közlekedés fejlesztése

Célok

A beavatkozási terület célja a közösségi közlekedés megfelelő színvonalon történő biztosítása, így az utasszám növelése, a közösségi közlekedési formák igénybevételének egyszerűbb és átjárhatóbb formában való lehetőségének megteremtése. Cél szervezett rendszer létrehozása, mely koordinálja a közúti közösségi közlekedés és a kötöttpályás közlekedés közötti kapcsolatokat térben és időben, gazdaságilag, menetrend és költség szerint. Cél ezzel a közösségi közlekedés szolgáltatási színvonalának javítása, a járatsűrítés is. Továbbá megfelelő színvonalú kapcsolódó infrastruktúra kialakítása, pályaudvarok, várótermek egyéb váró helyiségek kialakítása, felújítása.

Cél az elővárosi közlekedés megteremtése a főváros és a régió megyeszékhelyei és nagyobb városai környezetében, az esélyegyenlőség növelése, a napi ingázási idő csökkentésével a munkavállalás lehetőségének térbeli kiterjesztése. Cél a régió társadalmi-gazdasági versenyképességének növelése,

elérhetőségének, belső kapcsolatainak javítása, turizmusának fellendítése a vízi közlekedés szervezetségének előmozdításával és a repülőterek kapcsolódó infrastrukturális fejlesztésével is.

Indoklás

A régió közösségi közlekedési lefedettsége ugyan 100%-os, ezt legnagyobb részben a közúti közösségi közlekedés biztosítja, miután a vasúthálózat nem jut el minden településre. Az autóbusz közlekedés helyzete sem kielégítő, sok helyen ritkák a járatok, az eszközök és szolgáltatások színvonala nem megfelelő, az átszállási lehetőségek lokálisan és időben sem felelnek meg az elvárásoknak.

A kapcsolódó infrastruktúra tekintetében problémát okoz a nagyvárosokban az autóbusz pályaudvarok műszaki színvonala, elhelyezkedése, továbbá az hogy a járműpark kis hányada felel meg a környezetvédelmi előírásoknak.

A régióban az elérhetőség javítása érdekében fontos a közösségi csomópontok kialakítása, a közösségi közlekedési formák modális kapcsolatának biztosítása. Ennek megvalósítása érdekében fontos a közösségi közlekedési szervezetek kialakítása, mely ezek összehangolásával foglalkozik. Szükség van a közúti és vasúti közlekedés menettrendjeinek összehangolására, a közösségi közlekedésben részt vevő járművek optimális és költség hatékony használatának megteremtésére.

Az elővárosi közlekedési problémák megoldása, az elővárosi közlekedés kialakítása szükségszerű a fokozott urbanizációs jelenségek miatt is. Igény van az egyéb közlekedési eszközök (falubusz, magánvállalkozók, egyéni közlekedők – autó, kerékpár) bevonására a közösségi közlekedésbe.

Fejlesztési eszközök

3.4.1. Közösségi közlekedési formák modális és elővárosi fejlesztése

Célja

Az intézkedés célja a közlekedési formák összehangolásával, kisebb létesítmények kialakításával, speciális eszközfejlesztéssel magasabb utazási színvonal biztosítása, továbbá az elővárosi közlekedés fejlesztésével, működésének elindításával a napi ingázás feltételeinek javítása.

Támogatható tevékenységei

A közösségi közlekedési formák összehangolásához és az elővárosi közlekedés fejlesztéséhez köthető műszaki tevékenységek, valamint az ilyen irányú közlekedés-szervezéshez kapcsolódó fejlesztések (pl. eszközállomány modalitást segítő fejlesztése, térségi integrált utas tájékoztatási, menettrendi és tarifaközösségi rendszerek kialakítása, átszállási kapcsolatok javítása).

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, közútkezelők, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

A különböző közösségi közlekedési formák találkozási helyei, a nagyobb városok és környékeik, valamint a turizmus kiemelt térségei kerülnek előtérbe.

Speciális kritériumok

Előnyt élveznek az olyan komplex fejlesztések, amelyek a közösségi közlekedési formák modalitásával, vagy elővárosi fejlesztésével kapcsolatosan a szolgáltatási színvonalat jelentősen emelik.

3.4.2. Közösségi közlekedés infrastrukturális fejlesztése

Célja

Cél a közösségi közlekedés társadalmi feltételeinek, követelményinek javítása, megteremtése. P+R parkolók kiépítése, a kerékpáros és gyalogos közlekedés közösségi közlekedési kapcsolatait biztosító fejlesztések támogatása.

Támogatható tevékenységei

Közösségi közlekedéshez kapcsolódó komplex infrastrukturális fejlesztések, várók, állomások, alul-, felüljárók kialakítása, rekonstrukciója, P+R parkolók kialakítása, kerékpártárolás és -szállítás feltételeinek javítása.

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, közútkezelők, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

A régió városai és kapcsolódó térségeik, valamint a kötőtpályás közlekedés által érintett települések, megállóhelyek kerülnek előtérbe.

Speciális kritériumok

Előnyt élveznek az olyan komplex fejlesztések, amelyek a közösségi közlekedési formák modalitásával, vagy elővárosi fejlesztésével kapcsolatosak.

Előnyt élveznek az ágazati operatív programban szereplő projektek regionális kapcsolódásait megvalósító helyi fejlesztések (pl. elővárosi vasút végállomásai közvetlen szomszédságában megvalósuló P+R parkolók).

3.4.3. Vízi közlekedés fejlesztése

Célja

Cél a vízi közlekedés szervezetségének előmozdítása, vízi úton történő közlekedésre való ösztönzés, térségi elérhetőséget javító vízi közlekedésszervezés kiemelten a Balaton és a Duna térségében. A szervezetség fejlesztésével párhuzamosan a vízi közlekedés biztonságát is növelni célszerű.

Támogatható tevékenységei

Vízi közlekedés más közösségi közlekedési irányokkal való kapcsolati infrastruktúrájának fejlesztése, megújítása, a modalitás elősegítése. Vízimentő szolgálatok infrastrukturális fejlesztése, képzési támogatása.

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

A Balaton és a Duna mentén elhelyezkedő települések kerülnek előtérbe.

Speciális kritériumok

Fejlesztési tevékenység burkolt közúton megközelíthető partszakaszokon hajtható végre.

Képzés kizárólag a vízimentő szolgálatok infrastrukturális fejlesztésével integráltan támogatott tevékenység (10% erejéig).

3.4.4. Repülőtérhez kapcsolódó infrastruktúrafejlesztés

Célja

Cél a régió társadalmi-gazdasági versenyképességének növelése, elérhetőségének, belső kapcsolatainak javítása, gazdasági-turisztikai potenciájának erősítése a repülőterek kapcsolódó infrastrukturális fejlesztésével.

Támogatható tevékenységei

Kiszolgáló létesítmények kialakítása, kapcsolódó utak, közművek, logisztikai központok fejlesztése.

Kedvezményezettjei

Önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, gazdasági társaságok.

Területi szempontok

Regionális repülőtérrel, hobbi- és sportcélú repülőterekkel rendelkező települések.

Speciális kritériumok

Azok a kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések támogathatók, amelyek nem közvetlenül az üzemeltetéssel, a repülőtér működésével, működtetésével kapcsolatosak.

Várható hatások

- Az intézkedés hatására a közösségi közlekedési formák összehangolásával és az elővárosi közlekedés fejlesztésével nő az életminőség, csökken a környezetterhelés, javul a munkahelyek, a települések és az egyéb közlekedési célok elérhetősége, a közösségi közlekedés szervezettebbé válik.
- Javulnak a közösségi közlekedés feltételei, az utazási és szolgáltatási színvonal, amely hozzájárul a lakosság biztonságos közlekedéséhez és utazáskényelméhez.
- Javul a közösségi közlekedés infrastruktúrája, megközelíthetősége, kapcsolatai, amelyek a lakosság életminőségét javítják, utazáskényelmét és -biztonságát szolgálják.

- Javulnak a vízi közlekedés kapcsolatai, nő szervezettsége és használata, kiemelten fejlődnek a régió interregionális kapcsolatai.
- A repülőterek fejlesztés révén javul a régió külső-belső elérhetősége, növekszik társadalmi-gazdasági és turisztikai potenciálja.

A PRIORITÁSOKHOZ KAPCSOLÓDÓ INDIKÁTORTÁBLA

Célkitűzések	Indikátor típusa	Indikátor	Alap	Cél (2015)	Adat- forrás	Gyakoriság
Program szintű cél	context	A régió 1 főre jutó GDP-je			KSH	évente
	context	A foglalkoztatottsági szint a régióban (foglalkoztatási ráta 15-59 éves korúak arányában)			KSH	évente
	context	1000 főre jutó vállalkozások száma			KSH	évente
	context	<i>A tartósan munkanélküliek aránya a munkavállalási korú állandó népességből</i>			KSH	a programozási időszak kezdetén és végén
	context	<i>Munkanélküliségi ráta</i>			KSH	évente
	context	A régió átlagos aktivitási rátája és az országos aktivitása ráta közötti különbség			KSH	évente
	hatás	Új munkahelyek száma a régióban, ebből a programhoz kapcsolódó új munkahelyek száma			IH/KSZ	évente
	hatás	<i>Befektetések összértékének növekedése</i>			KSH	a programozási időszak végén
<i>Innovatív és versenyképes gazdasági környezet kialakítása</i> 1. prioritás: Regionális gazdaság- és turizmusfejlesztés	hatás	<i>egy főre jutó GDP az EU-25 átlaghoz viszonyítva (% PPS)</i>			KSH	évente
	hatás	a régióban megtermelt hozzáadott érték alakulása			KSH	évente
	hatás	a K+F ráfordítások GDP-hez viszonyított aránya			NKTH, KSH	évente
	hatás	vidéki lakosság jövedelmi viszonyainak változása			KSH	évente
	hatás	a vidéken (nem városban) élő lakosság száma			KSH	évente
	hatás	a regionális identitás formálódása, a regionális partnerségi vonzerő változása			felmérés, EU projekt-alapú statisztikák	a programozási időszak kezdetén és végén
	hatás	a támogatott ágazatok jövedelmezőségének változása (%)			KSH	a programozási időszak kezdetén és végén
	hatás	a turizmus GDP-hez viszonyított aránya			KSH	évente
	hatás	a befektetések összértékének növekedése a turizmuságazatban			KSH	évente
	hatás	a turizmuságazatbeli befektetések összértékének növekedése a BKÜ és egyéb kiemelt térségek területén			KSH	évente
hatás	a turisztikai szezon hosszának növekedése			KSH/ felmérés	évente	

Célkitűzések	Indikátor típusa	Indikátor	Alap	Cél (2015)	Adat- forrás	Gyakoriság
<p><i>Innovatív és versenyképes gazdasági környezet kialakítása</i></p> <p>1. prioritás: Regionális gazdaság- és turizmusfejlesztés</p>	eredmény	régióbeli kis- és közepes vállalkozások által produkált GDP növekedése			KSH	évente
	eredmény	az üzleti háttérszolgáltatók szolgáltatási színvonalának emelkedése			IH/KSZ, projekt-monitoring	évente
	eredmény	az üzleti, kutatási és oktatási szféra közötti kapcsolat fejlődése			IH/KSZ, projekt-monitoring	évente
	eredmény	betelepülő vállalkozások száma a támogatott logisztikai parkokban			IH/KSZ	évente
	eredmény	átlagos tartózkodási idő (éjszaka)			KSH	évente
	eredmény	vendégéjszakák számának növekedése, térbeli és időbeli megoszlása			KSH	évente
	eredmény	szálláshely kihasználtság növekedése, térbeli és időbeli megoszlása			KSH	évente
	eredmény	turisztikai ágazat bevételeinek növekedése			KSH	évente
	eredmény	a turisták fajlagos költségének növekedése			felmérés	évente
	eredmény	a régió ismertségének növekedése a megcélzott vendégkör körében			egyedi felmérések, a projektgazdák jelentései	évente
	eredmény	létrehozott új munkahelyek száma			KSH	évente
	eredmény	turizmus ágazatban teremtett új munkahelyek száma			IH/KSZ	évente
	eredmény	turizmus ágazatban teremtett új munkahelyek száma a BKÜ és egyéb kiemelt térségek területén			IH/KSZ	évente
	eredmény	a turisták elégedettsége a szolgáltatásokkal (%)			felmérés	évente

Célkitűzések	Indikátor típusa	Indikátor	Alap	Cél (2015)	Adat- forrás	Gyakoriság
<p><i>Minőségi humán erőforrás fejlesztés és Fenntartható életminőség megteremtés</i></p> <p>2. prioritás: Humán- és településinfrastruktúra fejlesztés</p>	hatás	A rehabilitált/támogatott területeken élő lakosság elégedettsége			IH/KSZ	A program befejezése után 1 évvel
	hatás	támogatott projektek működtetési költségeinek változása (inflációt kiszűrve)			IH/KSZ	évente
	hatás	a lakosság és a munkavállalók képzettségi szintjének változása			KSH	évente
	hatás	a munkaerő mobilitásának (pl. szakmaváltás) alakulása			felmérés	évente
	hatás	a gazdaság igényeit szolgáló új képzési tartalmak, illetve új képzési formák megjelenése			tájékoztatók	évente
	hatás	felújított, újonnan épült oktatási épületek alapterületének változása			IH/KSZ	évente
	hatás	újból munkába álltak aránya (a támogatottak, képzésben részt vettek, nemek aránya %-a)			Munkaügyi Központok	évente
	hatás	létrehozott/megvédett munkahelyek száma 2 év után (száma, az összes munkahely %-a),			IH/KSZ	A program kezdetét követő 2. évtől évente
	hatás	létrehozott foglalkoztatási paktumok megjelenése, az így munkához jutók száma, megoszlása			IH/KSZ	évente
	hatás	A prevenció programokban való részvételi aktivitás alakulása			IH/KSZ	évente
	hatás	hatékonyan működő, jól funkcionáló, szolgáltató jellegű helyi, közigazgatási intézményi/szervezeti hálózat kialakulása és fenntartható működtetése			felmérés	évente
	hatás	a regionális identitás formálódása, a regionális partnerségi vonzerő növekedése			felmérés, EU projekt-alapú statisztikák	évente
	eredmény	kiépülő információs rendszerek kihasználtsága (honlaplátogatás, adatforgalom)			Felmérés, projekt monitoring	évente
	eredmény	A prioritáshoz kapcsolódó új munkahelyek száma			IH	évente
eredmény	Tartós munkanélküliek száma			KSH	évente	

Célkitűzések	Indikátor típusa	Indikátor	Alap	Cél (2015)	Adat- forrás	Gyakoriság
--------------	------------------	-----------	------	------------	--------------	------------

<p><i>Minőségi humán erőforrás fejlesztés és Fenntartható életminőség megteremtés</i></p> <p>2. prioritás: Humán- és településinfrastruktúra fejlesztés</p>	eredmény	A támogatott oktatási intézmények tanulóinak száma			IH/KSZ	évente
	eredmény	Az oktatásból lemorzsolódottak aránya			KSH	évente
	eredmény	A népesség átlagos iskolai végzettségének változása			KSH	évente
	eredmény	A munkaerő-piacra visszajutó munkavállalók száma			Munkaügyi központok	évente
	eredmény	Az élethosszig tartó tanulásban résztvevők számának növekedése;			IH/KSZ Szakmai szervezetek	évente
	eredmény	A foglalkoztatottak szakmaváltásának gyakorisága			KSH, illetve szakmai szervezetek és intézmények	évente
	eredmény	A régióban a helyi problémákat figyelembe vevő, alternatív szociális, társadalmi jellegű fejlesztések számának növekedése révén a szociális problémák számának csökkenése			IH/KSZ felmérés	évente
	eredmény	Az informatikai fejlesztések által érintett települések, intézmények száma			IH/KSZ	évente
	eredmény	A rehabilitált területen letelepült vagy szolgáltatást nyújtó szervezetek, vállalkozások száma			IH/KSZ	évente
	eredmény	A településen élők közérzetének, életminőségének, komfortérzetének változása			felmérés	évente
	eredmény	Programhoz kapcsolódóan a régió lakosságát kiszolgáló intézményhálózat hatékonysága, szolgáltatási színvonala			felmérés	évente
	eredmény	Intézményi energiafelhasználás és a káros anyagkibocsátás			IH/KSZ	évente

Célkitűzések	Indikátor típusa	Indikátor	Alap	Cél (2015)	Adat- forrás	Gyakoriság
<p><i>Minőségi humán erőforrás fejlesztés és Fenntartható életminőség megteremtés</i></p> <p>3. prioritás: Környezet- és közlekedésfejlesztés</p>	hatás	Környezetvédelemre, környezetgazdálkodásra fordított források összege			KSH	évente
	hatás	környezetvédelmi kiadások a fejlesztésekre fordított GDP arányában (%) (ROP – KOP közösen, ill. várhatóan forrásarányosan megosztva)			IH/KSZ KSH	évente
	hatás	zajártalom változása			KSH Szakmai szervezetek	évente
	hatás	levegő szennyezés mértékének változása (CO ₂ , NO ₂ %)			KSH Szakmai szervezetek	évente
	hatás	Szelektíven gyűjtött hulladékok arányának alakulása			KSH Szakmai szervezetek	évente
	hatás	Véglegesen lerakásra kerülő települési hulladékok arányának változása			KSH Szakmai szervezetek	évente
	hatás	Közösségi közlekedési rendszerek kihasználtságának változása (utasszám)			KSH	évente
	hatás	Elérhetőség (EES változása)			KSH, Szakmai szervezetek	évente
	hatás	a regionális identitás formálódása, a regionális partnerségi vonzerő növekedése			felmérés, EU projekt-alapú statisztikák	évente
	eredmény	megújuló energiahordozók aránya az összenergia-hordozókhoz viszonyítva (%)			KSH Szakmai szervezetek	évente
	eredmény	elszállított hulladék mennyisége (em ³ /év)			Szakmai szervezetek	évente
	eredmény	egy főre jutó keletkezett lakossági hulladék (m ³ /év)			Szakmai szervezetek	évente
	eredmény	egy főre jutó feldolgozott lakossági hulladék (m ³ /év)			Szakmai szervezetek	évente
	eredmény	egy főre jutó elhelyezett, végleges lerakásra kerülő lakossági hulladék (m ³ /év)			Szakmai szervezetek	évente
eredmény	tisztításra kerülő és a keletkező szennyvíz aránya (%)			Szakmai szervezetek	évente	

Célkitűzések	Indikátor típusa	Indikátor	Alap	Cél (2015)	Adat- forrás	Gyakoriság
<p><i>Minőségi humán erőforrás fejlesztés és Fenntartható életminőség megteremtés</i></p> <p>3. prioritás: Környezet- és közlekedésfejlesztés</p>	eredmény	a tisztított szennyvízből mechanikailag/biológiailag/III. fokozattal tisztított szennyvizek aránya (%)			Szakmai szervezetek	évente
	eredmény	befogadóba vezetett tisztított szennyvíz mennyisége (em ³ /év)			Szakmai szervezetek	évente
	eredmény	Megtakarított idő (utazási idő, az utasok száma)			KSH	évente
	eredmény	Közösségi közlekedési rendszerek által kiszolgált utasok száma (a népesség %-a, növekedés %-a)			KSH	évente
	eredmény	Közösségi közlekedési rendszerek által kiszolgált települések száma (%)			KSH, Szakmai szervezetek	évente
	eredmény	Baleseti mutatók			KSH	évente

A KÖZÉP-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ KIEMELT PROJEKTJEI

	Projekt címe	Területi vetület	Költség (mrd Ft)	ROP/SOP
	I. Gazdaság			
	Regionális szintű projektek			
	Ipari park fejlesztése, logisztikai szolgáltatások javítása regionális szinten Kiemelten: - Dunaujvárosi Logisztikai Szolgáltató Központ (7 mrd Ft) - Dunaujvárosi Öko-ipari park létrehozása (1,4 mrd Ft) - Székesfehérvári Logisztikai Szolgáltató Központ fejlesztése (3,2 mrd Ft)	Közép-Dunántúli Régió	46,0	ROP/SOP
	Kistérségi vállalkozói központok és inkubátorházak létesítése	Közép-Dunántúli Régió	26,0	ROP
	Regionális gazdaságfejlesztési tevékenységek támogatása (innovációs menedzsment és közvetítői szolgáltatások fejlesztése, régiós befektetésösztönzési tevékenység támogatása, az ITDH tevékenységeiknek kiegészítése a regionális hatékonyságának növelésével)	Közép-Dunántúli Régió	2,0	ROP
	Közép- Dunántúli regionális klaszter-közösségi kezdeményezés	Közép-Dunántúli Régió	1,5	ROP
	Fejér megye			
	Börgöndi repülőtér infrastruktúra	Fejér megye	5,0	ROP
	Sárbogárd KKV infrastruktúra fejlesztés	Fejér megye	3,0	ROP
	Komárom-Esztergom megye			
	Barnamezős területek rehabilitációja (40 ha – Oroszlány, Doro g)	Komárom-Esztergom megye	4,0	ROP
	Ipari parki elkerülő út építése és összeköttetése a Tatabánya, székesfehérvári úttal (Oroszlány)	Komárom-Esztergom megye	2,0	ROP
	Veszprém megye			
	Ipari övezet kialakítása Devecserben, a volt honvédségi területen.	Veszprém megye	2,0	ROP
	Meglévő ipari parkok (Várpalota, Balatonfüzfő, Ajka, Pápa) fejlesztése.	Veszprém megye	2,0	ROP
	A tapolcai volt honvédségi területen vállal k o z a s i övezet kialakítása.	Veszprém megye	1,0	ROP
	Zalahaláp ipari park fejlesztése és innovációs központjának kialakítása.	Veszprém megye	1,0	ROP
	I. összesen		110,0	

II. Településrehabilitáció és turizmus			
	Regionális szintű projektek		
Székesfehérvár - Technopolis program	Közép-Dunántúli Régió	60,0	ROP/SOP
Királyi Városok – integrált projekt *		20,0	ROP
Királyi Városok – integrált projekt - Magyar királyok panteonja	Közép-Dunántúli Régió / Fejér megye		ROP
Királyi Városok – integrált projekt – Séd-völgy rehabilitációja	Közép-Dunántúli Régió / Veszprém megye		ROP
Királyi Városok – integrált projekt – A tatai Esterházy kastélyegyüttes felújítása és kulturális célú hasznosítása	Közép-Dunántúli Régió / Komárom-Esztergom megye		ROP
Királyi Városok – integrált projekt – A Mattyasovszky bástya és a Kis Fürdő helyreállítása és hasznosítása	Közép-Dunántúli Régió / Komárom-Esztergom megye		ROP
Világörökség várományos helyszínek (Komáromi erődrendszer, Tapolcai-medence tanúhegyei, Tihanyi-félsziget) és nemzeti emlékhelyek fejlesztése*	Közép-Dunántúli Régió	20,0	ROP
	Fejér megye		
Adonyi kistérség Cikola program	Fejér megye	14,0	ROP
Dunaújvárosi kistérség Mikulásfalva, „Mikulásfalva”- mesefalu: idegenforgalmi, turisztikai program*	Fejér megye	7,0	ROP/SOP
Székesfehérvár belváros rehabilitációja	Fejér megye	5,0	ROP
Velence városközpont kialakítása	Fejér megye	5,0	ROP
Belváros rehabilitáció Dunaújváros	Fejér megye	5,0	ROP
Velencei Wellness és Gyógyfürdő II. üteme*	Fejér megye	5,0	ROP/SOP
Velencei-tavi kikötő és szabadidős, aktív turizmust kiszolgáló létesítmények fejlesztésének előkészítése	Fejér megye	2,8	ROP
Hiemer-Font-Caraffa műemléki épületegyüttes komplex rehabilitációja (II.-III. ütem)*	Fejér megye	2,0	ROP
Szabadbattyáni SEUSO Régészeti Park kialakításának és tervezésének előkészítése	Fejér megye	1,5	ROP
	Komárom-Esztergom megye		
Tatabánya városközpont reorganizáció	Komárom-Esztergom megye	8,0	ROP
Többfunkciós művelődési központ Komáromban	Komárom-Esztergom megye	1,5	ROP
Többfunkciós művelődési központ Tatán	Komárom-Esztergom megye	1,5	ROP
	Veszprém megye		
Veszprém belvárosának komplex gazdasági, szociális, épített örökség és környezetvédelmi, közlekedési rekonstrukciója.	Veszprém megye	3,0	ROP
Pápai Eszterházy kastély – térségi kulturális és idegenforgalmi centrum rekonstrukciója.	Veszprém megye	2,9	ROP
Gyermek wellness, Rekreációs és rehabilitációs központ kialakítása Zánkán.*	Veszprém megye	2,4	ROP/SOP

	Pápai termálfürdő komplex egészségügyi fejlesztése (gyógyfürdő és kapcsolódó gyógyászati szolgáltatások, szálloda kialakítása)*	Veszprém megye	2,2	ROP/SOP
	Gyógyház-fürdő megvalósítása a termálvíz és a gyógybarlang hasznosításával*	Veszprém megye	2,2	ROP/SOP
	Balatonalmádi öregpark és strand rekonstrukciója, a sportpálya szabadidőközpont céljára történő átalakítása.	Veszprém megye	2,0	ROP
	Sümege történelmi belvárosának rehabilitációja.	Veszprém megye	1,9	ROP
	Várpalotai Thury vár kistérségi kulturális és idegenforgalmi központtá történő átalakítása.	Veszprém megye	1,5	ROP
	Tapolcai vendégház központ kialakítása.	Veszprém megye	1,2	ROP
	Balatonfüredi Zákonyi sétány kialakítása.	Veszprém megye	0,5	ROP
	Balaton-part ékköve program II. ütem	Veszprém megye	0,5	ROP
	II. összesen		178,5	
	III. Elérhetőség javítása			
	Fejér megye			
	Regionális közlekedési központ Székesfehérvár	Fejér megye	5,0	ROP
	Komárom-Esztergom megye			
	Környe nyugati elkerülésének megépítése	Komárom-Esztergom megye	5,0	ROP
	Tokod-Tát elkerülő út II. ütemének megvalósítása	Komárom-Esztergom megye	5,0	ROP
	Tatabánya Sárberék és Bánhida városrészek közötti közúti kapcsolat megteremtése	Komárom-Esztergom megye	3,0	ROP
	Tata város déli elkerülő –ipari park feltáró – útja, mely összeköt három állami közutat	Komárom-Esztergom Megye	1,0	ROP
	Tatabánya elkerülő úthálózatának és bekötőútjainak megépítése	Komárom-Esztergom Megye	0,3	ROP
	Veszprém megye			
	Veszprémi völgyhíd felújítása	Veszprém megye	1,0	ROP
	Veszprém regionális növekedési pólus projekt megvalósítása (a regionális egyetemi tudásközpont, a Szentkirályszabadja repülőtér, tudományos és technológiai park, logisztikai bázis, egyetemi campus kialakítása.)	Veszprém megye	50,0	ROP/SOP
	A megye települései közti alsóbbrendű utak felújítása.	Veszprém megye	20,0	ROP
	Tapolcát keleti irányból elkerülő út építése	Veszprém megye	6,0	ROP
	Kistérségi közúti kapcsolatok fejlesztése (Várpalota, Őskü, Ősi, Berhida, Tés, Pétfürdő)	Veszprém megye	6,0	ROP
	Balatonfüred – Arácsi út átépítése.	Veszprém megye	0,9	ROP
	Ferő–Hanság–Pápa–Ajka–Balaton regionális térségi kerékpárút kiépítése.	Veszprém megye	0,9	ROP
	Balatonfüred, Fürdő u. felújítása és városközpontot elkerülő út megépítése	Veszprém megye	0,8	ROP
	Hosztót – 84-es közötti, 8 km-es összekötő út megépítése.	Veszprém megye	0,5	ROP
	Ajka–Somló kerékpárút kiépítése.	Veszprém megye	0,3	ROP
	Zirc - Lókút összekötő út	Veszprém megye	0,3	ROP
	Oroszi-Doba összekötő út megépítése.	Veszprém megye	0,2	ROP
	III. összesen		106,2	

IV. Környezet és természetvédelem			
	Regionális szintű projektek		
	Megújuló energiaforrások hasznosítása - komplex projekt (Almásfüzitő, Tata, Pápa, Sümeg, Pálhalma, Sárvíz, Kulcs, Inota, Tés, Szápár, Pátka ... stb.)	Közép-Dunántúli Régió	80,0 ROP/SOP
	Balatoni vízpart rehabilitációja Révfülöptől Edericsig	Közép-Dunántúli Régió	20,0 ROP
	Balaton-parti települések belvíz rendezése, diffúz szennyezések elleni védelme	Közép-Dunántúli Régió	20,0 ROP/SOP
	Fejér megye		
	Enyingi kistérség szennyvízkezelése	Fejér megye	7,0 ROP/SOP
	Bicskei kistérség felszíni vízvezetés	Fejér megye	6,0 ROP/SOP
	Velencei-tavi kistérség belterületi víz elvezetés	Fejér megye	3,0 ROP/SOP
	Sárbogárd belterületi víz rendezése	Fejér megye	2,0 ROP/SOP
	Móri kistérség (Bakony) csapadékvíz-belvíz rendezése	Fejér megye	1,3 ROP/SOP
	Tác, Cősz szennyvízberuházás	Fejér megye	1,0 ROP/SOP
	Veszprém megye		
	Ajka kistérség 31 településén a szennyvízhálózat kiépítése	Veszprém megye	5,0 ROP/SOP
	Pápai kistérség településein (28 település) a csatornázás megvalósítása.	Veszprém megye	3,5 ROP/SOP
	Felszíni csapadékelvezetés és önkormányzati utak építése Balatonalmádi kistérségben (12 település)	Veszprém megye	1,1 ROP/SOP
	Felszíni csapadékvíz elvezetés megoldása a zirci kistérségben	Veszprém megye	1,0 ROP/SOP
	Nivegyvölgyi települések szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztómű kiépítése. (Óbudavár, Szentjakabfa, Balatoncsicsó, Szentantalfa, Tagyon)	Veszprém megye	0,7 ROP/SOP
	IV. összesen		151,6
V. Humánerőforrás fejlesztéshez kapcsolódó projektek			
	Fejér megye		
	Multifunkcionális csarnok Székesfehérvár	Fejér megye	5,0 ROP
	Bicskei oktatási centrum	Fejér megye	1,5 ROP
	A nők vállalkozóvá válásának segítése képzéssel, női vállalkozások megerősítése	Fejér megye	0,01 ROP
	Komárom-Esztergom megye		
	Oktatási és kulturális közintézmények, épületgépészeti és elektronikai felújítása (Tatabánya, Dorog)	Komárom-Esztergom megye	10,0 ROP

Veszprém megye				
Iskolaközpont kialakítása (Zirc).	Veszprém megye	1,3	ROP	
Térségi integrált szakképző központ kialakítása Ajkán.	Veszprém megye	1,2	ROP	
Szakképzéssel a sikeres Balatoni vendéglátásért	Veszprém megye	0,02	ROP	
V. összesen		19,1		
Mindösszesen:		565,4		

Megjegyzés:

A projektlista nyílt végű, folyamatosan formálódó.

* projektek a KD Régió azon turisztikai „zászlóshajó” projektjei, melyek finanszírozását VEGOP-ból kívánjuk biztosítani

A REGIONÁLIS OPERATÍV PROGRAM EU TÁMOGATÁSA

A KDR ROP 2007-2013 közti becsült forráskerete

A hat regionális operatív program együttes becsült kerete az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap támogatásaiból kb. 1100 Mrd Ft-ra tehető a 2007-13 közti hét évre. Ennek lehetséges felosztási aránya a régiók közt történhet lakosságárányosan, GDP-arányosan, illetve kalkulálható a korábbi megosztási arányok (24/2001 OGY határozat) továbbvezetésével is.

E három módszer együttes figyelembe vétele alapján (ld. táblázatok) mintegy 137-167 Mrd Ft körüli összes EU-s támogatásra lehet számítani 2007 és 2013 között a Közép-dunántúli Régióban.

Lakosság-arányos elosztás

	NYD	ÉM	ÉA	DA	DD	KD	Össz.
Lakosság szám, ezer fő	1005	1289	1554	1367	989	1114	7318
Megosztás (%)	13,73	17,61	21,24	18,68	13,52	15,22	100
Régiókra jutó összeg	151,03	193,71	233,64	205,48	148,72	167,42	1100

GDP-arányos elosztás

	NYD	ÉM	ÉA	DA	DD	KD	Össz.
Megosztás (%)	22,95	13,65	13,93	14,5	15,27	19,7	100
Fordított arányos megosztás (%)	11,66	19,6	19,2	18,45	17,52	13,58	100
Régiókra jutó összeg	128,3	215,6	211,2	203,0	192,7	149,4	1 100,1

24/2001. OGY határozat szerinti elosztás

	NYD	ÉM	ÉA	DA	DD	KD	Össz.
Eredeti megosztás (KMR is, %)	7,6	17,07	20,7	14,96	11,54	10,19	82,06
Korrigált megosztás (%)	9,26	20,8	25,22	18,23	14,07	12,42	100
Régiókra jutó összeg	101,9	228,8	277,4	200,5	154,8	136,6	1 100,0

Átlagosan 152 Mrd Ft-os részesedéssel számolva 2007-2013 között, évente kb. 22 Mrd Ft juthat a Közép-dunántúli Régió területén megvalósuló fejlesztések támogatására. A tematikus, illetve prioritás szerinti megosztás hipotetikusán a következő arányokat jelentheti (a részösszegek a fenti átlagos forrásból kerültek továbbvezetésre; prioritásonként a feltüntetett összegek 10%-a származhat az Európai Szociális Alapból):

A ROP lehetséges forrásmegosztása a Közép-dunántúli Régióban 2007-2013 között

Fejlesztési terület	Részesedési arány (%)		Összes forrás (Mrd Ft)		1 évre jutó átlagos forrás (Mrd Ft)	
Gazdaságfejlesztés	22	39	33	59	4,8	8,6
Turizmusfejlesztés	17		26		3,7	
Humán infrastruktúrafejlesztés	8	27	12	41	1,7	5,9
Települési infrastruktúrafejlesztés	19		29		4,1	
Környezetvédelem és energetika	16	34	24	52	3,5	7,5
Közlekedésfejlesztés	18		28		3,9	
Összesen	100	100	152	152	22	22